

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА НИША

ГОДИНА XXXII - БРОЈ 42

НИШ, 25.април 2024.

Цена овог броја 2560 динара
Годишња претплата 5000 динара

ГРАД НИШ

1.

На основу члана 35. став. 7. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-одлука УС, 24/11, 121/12-одлука УС, 42/13-одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20, 52/21 и 62/23) и члана 37. став 1, тачка 6. Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр. 88/08, 143/16 и 18/19), Скупштина Града Ниша, на седници одржаној 25.04.2024. године, донела је

ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ У ЗОНИ РЕКЕ НИШАВЕ И СТАРОГ „ВУЛКАНА“, НА ПОДРУЧЈУ ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ПАЛИЛУЛА

А. ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

План детаљне регулације мешовите намене у зони реке Нишаве и старог „Вулкана“, на подручју Градске општине Палилула, у даљем тексту: План, израђује се по основу Одлуке о изради ПДР мешовите намене у зони реке Нишаве и старог Вулкана на подручју Градске општине Палилула, коју је донела Скупштина града Ниша на седници одржаној 21.09.2023.год. („Службени лист града Ниша бр. 87/23).

Планом је обухваћена зона мешовите намене која је планирана Генералним урбанистичким планом Ниша („Службени лист града Ниша“ бр. 43/11, 136/16, 26/18 и 129/21), а која је разрађена Петим изменама и допунама Плана генералне регулације подручја Градске општине Палилула - прва фаза, (Одлука о изради „Службени лист града Ниша“ бр. 106/19, 26/23). Подручје Плана обухвата катастарске парцеле на територији КО Ниш -Бубањ и КО Ниш - Црвени Крст.

Циљ израде Плана је дефинисање земљишта јавне и остале намене, правила уређења и грађења, саобраћајно и инфраструктурно сагледавање простора, дефинисање капацитета изградње у складу са просторним могућностима и инвестиционим потенцијалима, уз повећање стандарда становања, пословања, рекреације и услуга у оквиру ове градске зоне.

План садржи Текстуални део (Општи и Плански део) и Графички део (карте Постојећег стања и Планских решења).

За потребе израде Плана, извршена је анализа критеријума за одређивање могућих карактеристика значајних утицаја Плана на животну средину, на основу које је Градска управа за грађевинарство донела Одлуку о приступању изради стратешке процене утицаја Плана на животну средину ("Сл.лист града Ниша", бр. 49/22), која је саставни део одлуке о изради Плана.

I ОПШТИ ДЕО

1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

1.1.1. Правни основ

Правни основ за израду Плана детаљне регулације мешовите намене у зони реке Нишаве и старог „Вулкана“ на подручју Градске општине Палилула, чине следећи документи:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, број 72/09, 81/09 -исправка, 64/10-одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13-одлука УС,50/13,98/13-одлука УС,132/14, 145/14,83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21 и 62/23),
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања (“Сл.гласник РС”, бр. 32/19),
- Правилник о класификацији намене земљишта и планских симбола у документима просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, бр. 123/20),
- Одлука о изради Плана детаљне регулације мешовите намене у зони реке Нишаве и старог „Вулкана“ на подручју Градске општине Палилула („Службени лист града Ниша бр. 87/23),
- Одлука о приступању изради стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације мешовите намене у зони реке Нишаве и старог „Вулкана“ на подручју Градске општине Палилула на животну средину. („Службени лист града Ниша бр. 87/23)

1.1.2. Плански основ

Плански основ за израду Плана чини следећи документ:

- Пете измене и допуне Плана генералне регулације подручја Градске општине Палилула-прва фаза (“Службени лист Града Ниша”, бр. 106/19 и 26/23).

1.2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

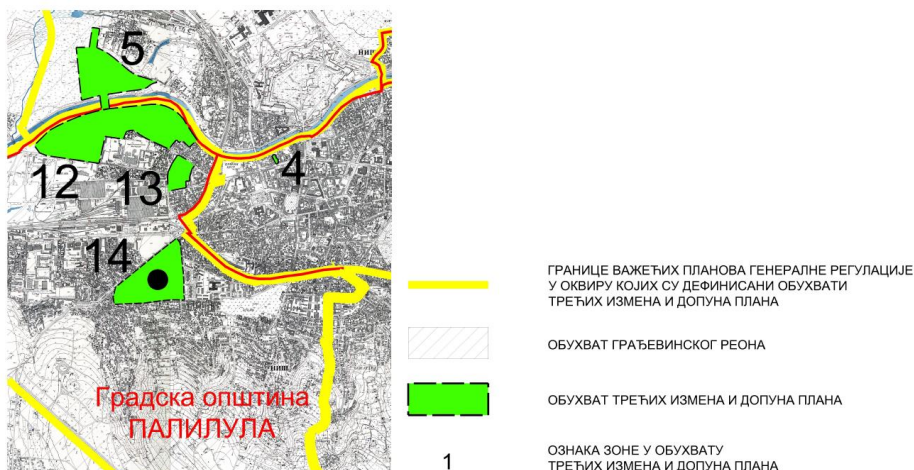
1.2.1. ИЗВОД ИЗ РЕЛЕВАНТНОГ ПЛАНА –

Треће измене и допуне ГУП - а Ниша 2010-2025., Генерални урбанистички план Ниша 2010-2025., (“Службени лист Града Ниша”, бр. 43/11, 136/16, 26/18 и 129/2021)

Трећим изменама и допунама Плана обухваћено је 15 зона на подручју 4 градске општине: ГО Медијана, ГО Црвени Крст, ГО Пантелеј и ГО Палилула (приказ у Табели 1), анализирано подручје налази се у оквиру **зоне бр.12**.

Према важећим Трећим Изменама и допунама Генералног урбанистичког плана планирану намену у оквиру предвиђених граница чине површине намењене становању и пословању као основној намени (претежној), компатибилне површине и објекти јавне намене, угоститељство, услуге и сервиси, занатство, инфраструктура, док су као обавезне предвиђене површине и објекти јавне намене и уређени зелени и спортско-рекреативни простори.

Основни циљеви и задаци у области становања подразумевају: одржавање и унапређивање квалитета и разноврсности становања, побољшање постојећег стамбеног фонда, обезбеђење већег броја локација за становање прилагођених потребама становника за различиту врсту изградње (тржишни услови), повећање стамбене површине по становнику, модернизацију инфраструктуре и комуналне опремљености.

Слика бр.1. Приказ зоне бр.12 у обухвату ГУП-а Ниша на Карти 1.2. Извод из Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025

Табела 1: Обухват Трећих измена и допуна Плана по градским општинама

градска општина	ознака зоне	површина (ha)	%
ГО Медијана	укупно	12.7	8%
	1	9.3	
	2	0.9	
	3	2.2	
	4	0.2	
ГО Црвени Крст	укупно	27.9	17%
	5	16.3	
	6	6.8	
	7	4.7	
ГО Пантелеј	укупно	52.2	31%
	8	17.0	
	9	0.1	
	10	0.2	
	11	35.0	
ГО Палилула	укупно	75.8	45%
	12	31.9	
	13	3.9	
	14	17.4	
Треће измене и допуне Плана укупно		168.5	100%

Предметни обухват Трећих измена и допуна Плана биће даље разрађен и утврђен израдом/ изменом планова генералне и детаљне регулације.

Становање

У области становања концепт развоја је: обезбеђење већег броја локација за становање, прилагођених потребама становника, за различиту врсту изградње (тржишни услови, социјално становање); коришћење земљишта у корисништву Војске Србије за нову стамбену изградњу; повећање стамбене површине по становнику; модернизација инфраструктуре и комуналне опремљености на оним просторима који су угрожени већом густином становања; побољшање инфраструктурне опремљености станова.

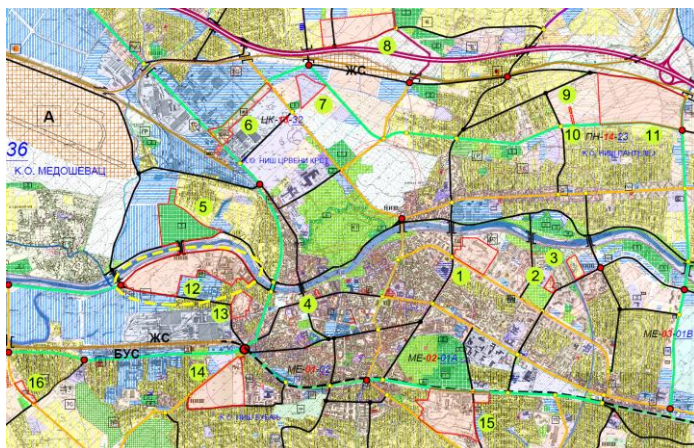
ГУП-ом ће постојеће и нове стамбене зоне бити сагледане и дефинисане у оквиру следеће структуре:

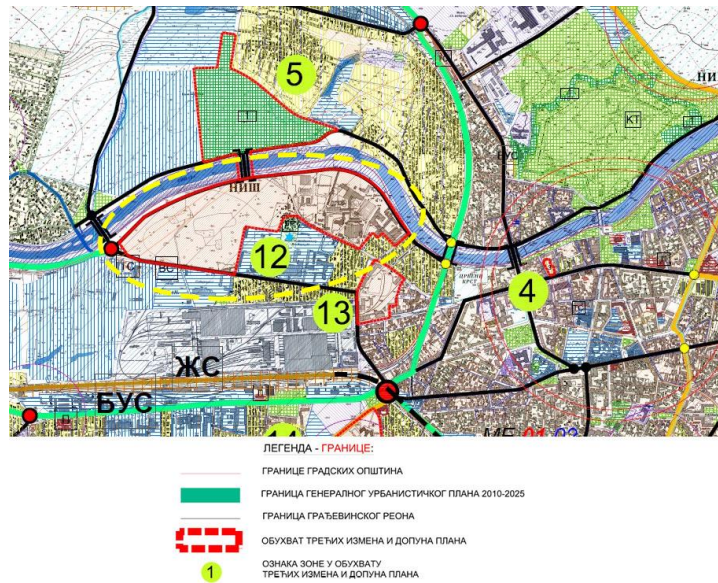
- Становање средњих густина у градском подручју
- Пословно - стамбена зона
- Зона мешовите намене

Зона мешовите намене обухвата претежно стамбене и пословне зоне у којима ће се потенцијално градити високи објекти, зоне јавне намене и друге компатибилне намене.

Прелиминарни обухват зона мешовите намене приказан је на Карти 2.1. Б-05 План намене простора. Тачан обухват зона мешовите намене утврђује се планом генералне, односно детаљне регулације, сагледавањем капацитета саобраћајне, комуналне и друге инфраструктуре, капацитета потребних зелених површина, површина и објеката јавне намене и других компатибилних намена.

Изградња високих објеката у оквиру зона мешовите намене условљена је анализом и потврдом испуњености критеријума за изградњу високих објеката кроз план генералне, односно детаљне регулације, поштујући смернице из овог Плана.

Слика бр.2. Прелиминарни обухват зоне бр.12,мешовите намене приказан је на Карти 2.1. *Б-05 План намене простора.*

Површине осталих намена

Површине осталих намена представљају сво оно земљиште у оквиру грађевинског подручја, које није планирано за јавне намене. То су простори намењени за: становање, центре, услуге, снабдевање, угоститељство и туризам, производне делатности, верске објекте, зелене и слободне површине

Зона мешовите намене, у оквиру категорије Б1. Становање, обухвата претежно стамбене и пословне зоне (остале намене) на површини од око 137 ha, у којима ће се даљом урбанистичком разрадом утврдити и зоне (површине) јавне намене.

Правила грађења по наменама простора

Правила грађења су усмеравајућег карактера, представљају опште смернице за изградњу објеката и нису обавезујућа приликом израде планова генералне и детаљне регулације.

Приликом спровођења, као доминантни параметар на целом подручју обухвата Плана користити висину.

Капацитети површина и објеката јавне намене, зелених површина и инфраструктуре, утврђују се даљом урбанистичком разрадом на основу смерница и критеријума из ГУП-а, постојећих и планираних капацитета изградње, анализе потреба и капацитета у окружењу, као и услова и података надлежних институција..

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ПГ-20.А.

Дефинишу се правила грађења за следеће намене са заједничким и сродним карактеристикама грађења:

Б.1. Становање:

Б.1.7. ЗОНА МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ

Правила грађења		Табела ПГ-20.А.
Број	назив параметра	параметар
1.	Намена - основна (претежна)	становање, пословање
2.	Намена - компатибилна	површине и објекти јавне намене, угоститељство, услуге и сервиси, занатство, инфраструктура

3.	Намена - обавезујућа	површине и објекти јавне намене и уређени зелени и спортско-рекреативни простори, чији капацитети ће бити утврђени даљом урбанистичком разрадом на основу постојећих и планираних капацитета основне намене, анализе шире локације и услова и података надлежних институција.
4.	Намена - забрањена	производња која угрожава животну средину, становање у приземљу
5.	Услови за формирање грађевинске парцеле	Утврдиће се даљом урбанистичком разрадом, у зависности од анализе потребних критеријума.
6.	Индекс (степен) заузетости грађевинске парцеле	Утврдиће се даљом урбанистичком разрадом, у зависности од анализе потребних критеријума.
7.	Дозвољена висина објекта	Утврдиће се даљом урбанистичком разрадом, у зависности од анализе потребних критеријума. Високим објектима се сматрају сви стамбени и пословни објекти виши од 27m. За високе објекте прибавити посебне услове Директората цивилног ваздухопловства. Високи објекти морају да буду прилагођени зонама полетно-слетних равни аеродрома (Карта 2.8. <i>Б-11-1 Зоне полетно-слетних равни аеродрома</i>)
8.	Услови за изградњу објеката на парцели	Дозвољава се изградња више објеката на једној грађевинској парцели, у складу са дефинисаним компатибилностима и прописаним удаљењима која ће бити утврђена даљом урбанистичком разрадом.
9.	Услови за прикључење на инфраструктурну мрежу	Утврдиће се даљом урбанистичком разрадом, у зависности од анализе потребних критеријума. у складу са условима ималаца јавних овлашћења
10.	Зелене површине	Утврдиће се даљом урбанистичком разрадом, у зависности од анализе потребних критеријума
11.	Паркирање	Паркирање обезбедити на нивоу зоне или у оквиру грађевинске парцеле. Нормативи ће се утврдити даљом урбанистичком разрадом, у зависности од анализе потребних критеријума

Саобраћај

Друмски саобраћај

Основном концепцијом путне и уличне мреже предвиђено је формирање саобраћајног прстена око ужег градског језгра, ради растерећења центра града од теретног и транзитног саобраћаја. Траса прстена иде следећим саобраћајницама: са југа новопланирана траса Јужног булевара (од трга Мије Станимировића, трасом постојеће пруге до насеља Делијски Вис), са истока траса булевара Медијана до везе са улицом Сомборска, са севера улица Сомборска (од Булевара Медијана до Булевара Никола Тесла) и са западне стране део Булевара 12. Фебруар и новопланирана веза са тргом Мије Станимировића.

Саобраћајни прстен може се реализовати фазно у зависности од економских могућности.

Улична мрежа

Развој градских функција и пораст становништва нису праћени адекватним развојем друмске инфраструктуре. Развој се сводио на постојећу матрицу и на нове не-плански изграђене зоне, тако да се у централним деловима града јавља саобраћајна преоптерећеност у виду слабе пропусне моћи постојећих саобраћајница и у немогућности њиховог проширења, као и неадекватном приступу појединим деловима града и приградским насељима. Улична мрежа је стара, а концепт мреже је наслеђен из прошлости.

Градске саобраћајнице су организоване по ортогонално - тангенционалном моделу. Тангенцијалне саобраћајнице на крајњим чворним местима преко одговарајућих раскрсница, повезане су са магистралним саобраћајницама. Мрежа сабирних улица је хијерархијски повезана на тангенцијалне саобраћајнице између суседних чворних места. Предложени просторни модел уличне мреже и капацитет предвиђених саобраћајница треба да испуне саобраћајни склад примене реалних захтева и присутних ограничења. Друмска и улична мрежа биће тестиране одговарајућим научним методама са аспекта

капацитетних могућности, нивоа услуга и др. На основу тога дефинисаће се садржај попречних профила, регулационе ширине, број коловозних и саобраћајних трака, тип, облик и капацитет свих раскрсница и нових мостова. Улични профили су ограничени изграђеним објектима и нема могућности за значајно проширење сходно актуелном и перспективно очекиваном већем обиму саобраћаја. Поједине важније раскрснице су неправилне са више праваца и веома сложене за регулисање. Конфигурација терена такође је чинилац који у појединим случајевима искључује оптимална саобраћајна решења, а у неким случајевима су решења сложена и изискују значајне инвестиције. На појединим важнијим градским улицама присутан је и проблем изграђених објеката ван приватних парцела и узурпирање јавних површина (улица) што онемогућује проширење уличних профила и капацитета тих саобраћајница, изградњу пешачке стазе, а у појединим случајевима је чак угрожено и одвијање двосмерног саобраћаја. Новим Генералним планом се прецизно дефинишу јавни интереси града и стварају предуслови за решавање оваквих проблема како би се омогућио даљи несметан развој саобраћаја и урбанизације простора и као крајњи циљ подизање квалитета саобраћајне услуге. Планира се санација постојеће уличне мреже и формирање нових градских коридора на слободним површинама, на основу одговарајућих саобраћајних студија.

На основу Студије такси транспорта на територији града Ниша одређени су релевантни параметри за оптималну организацију и функционисање ове врсте превоза, а посебно модел за одређивање броја возила на раду, чиме би се стекли услови за усаглашавање постојећег стања са стварним потребама.

Локације станица за снабдевање возила горивом нису дефинисане овим Планом.

Изградња станица је могућа на простору који испуњава: саобраћајне и противпожарне услове, анализу утицаја на животну средину, да се не угрожавају налегле намене простора као и друге прописе који регулишу ову област.

Пешачки и бициклички саобраћај

Све већи пораст степена моторизације утиче на општу безбедност. У граду је евидентан проблем недостатка простора за проширење и коловоза и тротоара, с тим што дуж појединих улица тротоари и не постоје. Пешачке стазе представљају основне елементе градских саобраћајница. Пошто на постојећој мрежи и дан данас има улица без тротоара потребно је да се у што краћем року изграде пешачке стазе дуж свих саобраћајница. На целој територији града углавном не постоје бицикличке стазе. За изградњу посебних стаза за бициклички саобраћај потребно је да буду испуњени поједини почетни предуслови у виду конфигурације терена.

Паркирање

Са проблемом стационарног саобраћаја град се суочава већ дуги низ година. Пораст степена моторизације при томе на ограниченом капацитету саобраћајница и уз немогућност проширења капацитета саобраћајница изазива поремећаје у функционисању како динамичког тако и стационарног саобраћаја. Проблеми који се односе на регулисање стационарног саобраћаја односе се на недостатак места за паркирање возила, ажурност санкционисања нерегуларног паркирања на местима на којима то није дозвољено или на којима се угрожава одвијање неких других градских активности и на ниво саобраћајне културе возача.

Локације паркинг места и гаража могуће је планирати испод слободних и јавних парковских површина, а конкретне локације одредиће се одговарајућим урбанистичким плановима нижег реда.

Приликом изградње нових објеката примењивати највише могуће нормативе за број паркинг места, а уколико постоји било каква могућност предвидети и већи број од прописаног нормативима и на тај начин постепено повећавати површине за паркиралишта у граду.

Генерална инфраструктурна и техничка решења

Енергетика

Ради обезбеђења напајања електричном енергијом планираних објеката у зонама мешовите намене неопходно је предвидети изградњу нових трафостаница ТС 10/0.4 kV/kV., односно свих потребних напонских нивоа.

Планиране трафостанице, као и постојеће након реконструкције, на целој територији ГУП-а, могу бити и другачијег напонског нивоа од оног који је назначен на графичким прилозима ГУП-ом и плановима генералне и детаљне регулације, а у складу са потребама и техничким захтевима власника мреже и објеката енергетске инфраструктуре. Приликом спровођења ГУП-а, трафо станице треба третирати у оквиру важећих законских могућности, односно планом детаљне регулације, уколико није предвиђена одговарајућа компатибилна намена, или кроз урбанистички пројекат којим се сагледава јавна намена.

Топлификација

За потребе изградње високих објеката неопходно је обезбедити стабилан извор топлотне енергије за снабдевање корисника. Предвидети снабдевање високих објеката топлотном енергијом прикључком на постојеће топловоде система централног снабдевања топлотном енергијом града, или прикључком високих објеката на гасоводну мрежу, у зависности од расположивости и близине постојећих топловода и гасовода.

Уколико у близини локација високих објеката не постоје изграђене гасоводне и топловодне мреже, за снабдевање ових објеката топлотном енергијом може се предвидети изградња нових топлотних извора (котларница), у оквиру објеката или ван њих. Планиране котларнице као погонско гориво могу користити пелет, дрвну сечку, природни гас и друге енергенте или термотехничке системе који имају минимални утицај на загађење животне средине.

У случају да не постоји могућност изградње котларница за прикључивање високих објеката, као ни могућност индивидуалних прикључака тих објеката на гасоводну и топловодну мрежу, могуће је користити електричну енергију за загревање и хлађење објеката користећи високоефикасне системе као што су топлотне пумпе свих врста или друге комбинације различитих термотехничких система високе ефикасности. Дозвољава се коришћење обновљивих извора енергије самостално или у комбинацији са другим системима за потребе грејања објеката, загревања санитарне воде и других потреба корисника.

Уколико се накнадно, условима надлежних институција или на терену приликом изградње утврди постојање инфраструктурних мрежа и објеката обавезно предвидети њихову заштиту и уколико је то неопходно предвидети измештање тих мрежа и објеката.

Елементи који су од значаја за спровођење ГУП-а

Даљом урбанистичком разрадом, за зоне мешовите намене потребно је утврдити:

- прецизнији обухват зоне,
- однос основних и компатибилних намена у оквиру зоне,
- план грађевинских парцела, уколико се спровођење врши урбанистичким пројектом,
- смернице за заштиту индустријског наслеђа, уколико су ове зоне на простору браунфилд локација,
- начин спровођења, који осим дефинисања даље разраде плановима детаљне регулације или урбанистичким пројектима, обухвата и правне, економске и друге механизме, као што је урбана комасација.

За зоне мешовите намене, које ће се спроводити кроз израду планова детаљне регулације, у оквиру припреме одлуке о изради плана дефинисаће се смернице и критеријуми за:

- претходну анализу утицаја високих објеката на животну средину и социјална питања;
- обавезу испитивања природних услова локације (педолошке, геоморфолошке, геолошке, хидрогеолошке и сеизмолошке карактеристике тла, климатске карактеристике и др);
- садржину просторно- програмске концепције (идејни архитектонски концепт, мастер план), при чему је потребно водити рачуна о поштовању битних визура, формирању силуете града и сл;
- анализу испуњености услова у погледу потребних капацитета зелених површина (јавне зелене површине и зелене површине унутар грађевинских парцела), као и "зелених веза" са окружењем (начин повезивања са већим постојећим и планираним зеленим површинама у окружењу);
- анализу испуњености услова у погледу потребних капацитета површина и објеката јавне намене у оквиру зоне, као и начина повезивања са површинама и објектима јавне намене у окружењу;
- анализу урбане мобилности и доступности свих видова саобраћаја;
- обавезу дефинисања правила уређења у погледу потребних капацитета инфраструктуре;
- израду економске анализе, уз дефинисање потребе склапања уговора о недостајућој инфраструктури и у тој фази;
- израду имовинско-правне анализе, у циљу сагледавања формално-правних могућности реализације планских решења,
- обавезу дефинисања фазности реализације планиране изградње;
- друге смернице и критеријуме, по потреби.

Плановима детаљне регулације може се преиспитати урбанистичка регулација у блоку, извршити редистрибуција намена и дефинисати ново решење уличне мреже, уз обавезно усклађивање са саобраћајним и инфраструктурним решењима изван планског обухвата.

Зоне мешовите намене не захтевају измену важећих планова генералне регулације, уколико се за зону мешовите намене изради план детаљне регулације чија решења (нарочито саобраћаја и инфраструктуре) нису у супротности са важећим планом генералне регулације, а испуњавају критеријуме за изградњу високих објеката.

Уколико се израдом/изменом плана генералне, односно детаљне регулације, у оквиру зоне мешовите намене утврди да простор не задовољава критеријуме за изградњу високих објеката, или се утврди потреба за задржавањем постојећих објеката са постојећом наменом, у тим случајевима, у оквиру зона мешовите намене биће прописана правила уређења и грађења за планска решења и намене за које се утврди да су могуће и адекватне у датом простору.

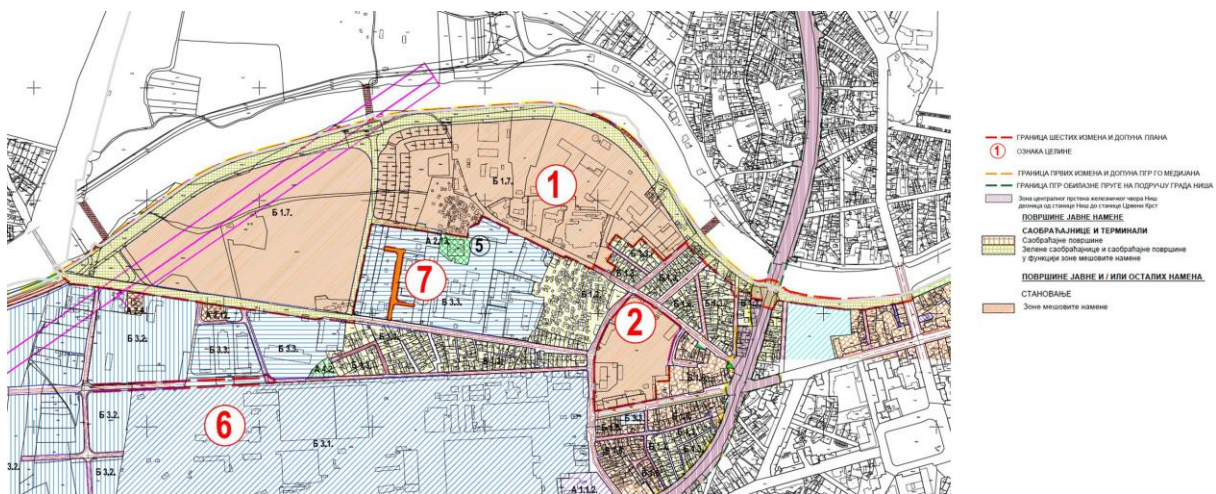
У даљој урбанистичкој разради, ради задовољења основних потреба становника, препоручује се сагледавање и просторно дефинисање изградње објекта дечјих установа, здравствене станице/ амбуланте/ са апотеком, и уређених спортско-рекреативних простора, као јавних објеката на осталом земљишту, уколико то покаже анализа ужег и ширег окружења.

1.2.2. Пете измене и допуне Плана генералне регулације подручја Градске општине Палилула – Прва фаза ("Службени лист Града Ниша", бр. 106/19, 26/23),

1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ АНАЛИЗЕ СТАЊА

Урбанистичка целина "М" (део Просторне целине "Север") налази се између улице Ивана Милутиновића, реке Нишаве и југозападне границе Плана генералне регулације обилазнице пруге на подручју Града Ниша. Обухвата комуналне делатности (Медијана), породично и вишепородично становање, пословање (стари „Вулкан“) и слободне неизграђене површине.

Подручје Плана са југа и југозапада тангира градска саобраћајница - Улица Ивана Милутиновића. Са истока реком Нишавом. План се са севера и северозапада Граничи реком Нишавом, тј. Градском општином Црвени Крст и у непосредној је близини насеља Медошевац. Са истока се граничи границом ПГР обилазнице пруге на подручју Града Ниша. Пружајући се према југоистоку стамбеним блоком улице Симе Матавуља, дуж Даничићеве и Гумарске улице уз парцелу старог „Вулкана“ и Мраморске улице. Обухват Плана је коминално опремљен објектима енергетске, телекомуникационе и водопривредне инфраструктуре. Предметна локација се непосредно, преко постојећих јавних саобраћајница наслања на простор намене пословања и стамбени део.

Слика бр.4. Графички приказ планиране намене површина Петих измена и допуна Плана генералне регулације Градске општине Палилула – Прва фаза

2. ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ЗЕМЉИШТА ПО ЗОНАМА И ЦЕЛИНАМА И БИЛАНСИ ПОВРШИНА

СТАНОВАЊЕ

Зона становања је одређена постојећим стамбеним блоковима и утврђеним правцима ширења. Формира се, делимично попуном постојећих блокова, а делимично формирањем нових простора за стамбену изградњу, уз поштовање принципа рационалног коришћења грађевинског земљишта.

ГРАДСКИ ЦЕНТРИ

Секундарни градски центар представља концентрацију централних функција и пословања.

ЗОНА МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ

Зона мешовите намене обухвата претежно стамбене и пословне намене у којима ће се потенцијално градити високи објекти, садржаји јавне намене и друге компатибилне намене.

Обухват зона мешовите намене приказан је на графичким прилозима и утврђен је регулационом линијом. Унутар ових зона ће се даљом разрадом планом детаљне регулације утврдити додатна регулација зона (површина) јавне намене.

Изградња високих објеката у оквиру зона мешовите намене условљена је анализом и потврдом испуњености критеријума за изградњу високих објеката кроз план детаљне регулације, поштујући правила и смернице из овог Плана.

ЗЕЛЕНЕ САОБРАЋАЈНИЦЕ И САОБРАЋАЈНЕ ПОВРШИНЕ У ФУНКЦИЈИ ЗОНА МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ

Зоне мешовите намене повезане су тзв. зеленим везама са окружењем, што подразумева интензивно озелењавање постојећих и планираних саобраћајница и саобраћајних површина по ободу зона мешовите намене, као и саобраћајница које најкраћим путем повезују зоне мешовите намене са већим зеленим јавним површинама у окружењу (спомен парк Бубањ Старо гробље и др).

Озелењавање зелених саобраћајница подразумева садњу обостраних дрвореда. Положај дрвореда, избор садница и начин садње утврдиће се даљом разрадом планом детаљне регулације. Уколико постоје просторна или друга ограничења, даљом разрадом размотрити све могућности озелењавања ових улица и постављања садница.

Аналитичко-геодетски елементи и техничка регулација саобраћаја унутар ових површина биће утврђена планом детаљне регулације.

Петим изменама и допунама плана обезбеђују се услови за изградњу по зонама и целинама, чинећи основ за директно спровођење или за даљу урбанистичку разраду (израду планова детаљне регулације и урбанистичких пројеката).

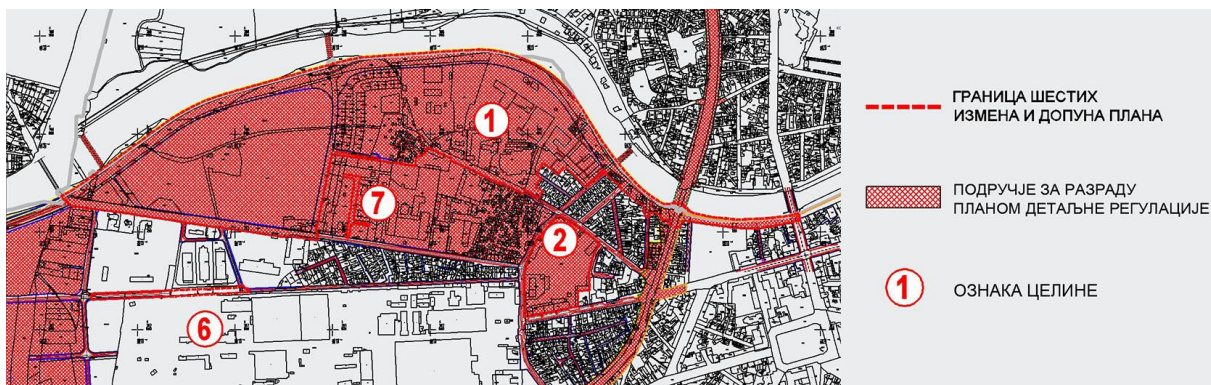
Планом се утврђују намена површина, границе површина за јавне намене, трасе и капацитети за саобраћајну и комуналну инфраструктуру и услови за уређење простора и изградњу објеката.

За потребе израде Петих измена и допуна плана, врши се валоризација потреба и могућности даљег уређења, коришћења и заштите простора, уз ослањање на стечене обавезе, расположива истраживања и анализе стања по секторима развоја.

Разлог израде Петих измена и допуна плана је разрада подручја за које је Генералним урбанистичким планом Ниша 2010-2025 ("Службени лист града Ниша", бр. 43/11, 136/16 и 17/18), предвиђена израда планова генералне регулације, а, пре свега, да би се извршило усаглашавање планских решења са катастром непокретности, с обзиром на то да је основни план генералне регулације рађен на подлогама катастра земљишта.

Циљ израде Петих измена и допуна плана је преиспитивање планских решења у складу са новонасталим потребама и дефинисање актуелне проблематике уређења и изградње простора, као и усклађивање планских решења са катастром непокретности.

Методолошки, Пете измене и допуне плана урађене су као измене и допуне основног плана, иако представљају нови плански документ у границама основног плана.

Слика бр.1. Приказ зоне бр.1 из Основног плана у обухвату Петих измена и допуна Плана на *Карти 1.2. Извод из Петих измена и допуна Плана генералне регулације подручја Градске општине Палилула – Прва фаза* ("Службени лист града Ниша" бр. 106/19 и 26/23).

1.3. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА

Граница Планског подручја почиње од тачке пресека $Y=7\ 570\ 802.94$, $X=4\ 797\ 841.41$ планиране регулационе линије и кат.парцеле бр.9793/1КО Ниш-Бубањ, од ове тачке ка североистоку планираном северном регулационом линијом до граничне тачке кат.парцела бр.259 и 260/1 КО Ниш- Бубањ, од ове тачке ка југозападу источном границом кат.парцеле бр.259, у прелому на југозапад до граничне тачке кат

парцела бр.254/1 и 228. Од ове тачке ка западу прати јужну границу кат парцеле бр.228, делом источну границу кат парцеле бр.203 до граничне тачке кат.парцела бр.225 и 226, у прелому на северозапад пресеца кат.парцеле бр.203, 9777/1 и 202 до граничне тачке кат.парцела бр.184 и 191.Одавде ка северу источном границом кат.парцеле бр.202, јужном и делом западном границом кат.парцеле бр.183 до тачке пресека са планираном регулационом линијом.Одавде ка северозападу планираном регулационом линијом ,јужном границом кат.парцела бр.180 и 179, у прелому на југ источном границом кат.парцеле бр.178 до граничне тачке кат.парцела бр.181 и 182,и даље правцем северозапада планираном регулационом линијом до граничне тачке кат.парцела бр.63 и 69 ка северозападу прати југозападну границу кат.парцела бр.до граничне тачке кат.парцела бр.23/1 и 23/2. Одавде ка југозападу југоисточном границомј кат.парцеле бр.23/2 и 24, југозападном границом кат.парцела бр.24 , 23/2 и 9/3, под правим углом сече кат.парцелу бр.41 до пресека са северном границом кат.парцеле бр.8/2, одавде ка југоистоку северном источном и јужном границом кат.парцеле бр.8/2 до граничне тачке кат.парцела бр.8/2 и 8/1. Од ове тачке ка југозападу сече кат.парцелу бр.1507 и даље правцем северозапада југозападном границом кат.парцеле бр.1507, источном границом кат.парцеле бр.1737, планираном источном регулационом линијом до граничне тачке кат.парцела бр.1732/1 и 1732/2, источном, јужном и западном границом кат. парцеле бр.1732/2, одавде ка западу планираном јужном регулационом линијом у прелому на југозапад планираном источном регулационом линијом до граничне тачке кат.парцела бр.1815/4 и 1815/5. Овде се ломи на југозапад до граничне тачке кат.парцела бр.1927 и 1928, од ове тачке ка западу јужном границом кат.парцела бр.1925/3, планираном јужном регулационом линијом пресеца кат.парцелу бр.1952/2 и даље правцем запада јужном границом кат парцеле бр.9793/1(Улица Ивана Милутиновића) до пресека са почетном тачком.

Површина обухваћена планом износи 38,12 ха, и обухвата следеће парцеле:

Табела 1: *Попис парцела*

ЦЕЛЕ ПАРЦЕЛЕ
КО Ниш – Бубањ: 9930, 9931, 9932, 9920/2, 9920/1, 9919/2, 9918/1, 9919/1, 9921/2, 9921/1, 9918/3, 9922/2, 9922/1, 9916/2, 9916/1, 9923/3, 9922/3, 9923/2, 9923/1, 9925/2, 9925/1, 9924, 9915/2, 9915/1, 9914/2, 9913/2, 9913/1, 9928/2, 9911/2, 9911/1, 9912/1, 9912/2, 9928/8, 9928/7, 9928/10, 9914/1, 9926, 9927/1, 9909/2, 9909/4, 9928/12, 9910/3, 9903/4, 9910/4, 9903/3, 9910/5, 9909/5, 9928/13, 9928/9, 9903/6, 9910/6, 9910/7, 9909/3, 29598/15, 29598/16, 29598/17, 29598/18, 29598/19, 29598/20, 29598/21, 29598/22, 29598/23, 29598/24, 29598/25, 29598/14, 29598/13, 29598/26, 29598/27, 29598/12, 29598/11, 9928/11, 9914/3, 9928/6, 9908, 29598/9, 29598/10, 29598/33, 29598/28, 29598/7, 29598/8, 29598/29, 29598/3, 29598/6, 29598/30, 29598/2, 29598/5, 29598/31, 29598/1, 29598/4, 29598/32, 29598/34, 9927/4, 9914/5, 1815/5, 9927/2, 1732/2, 1737, 9905, 9907/1, 9929, 9904, 9906/1, 9903/7, 2/2, 2/3, 2/4, 4, 5, 6, 7, 1/5, 9901/1, 9901/2, 1/6, 1/4, 1/7, 9/7, 9901/3,1/8, 9/6, 9/5, 9/3, 8/1, 8/2, 1/10, 10/3, 9/9, 9/8, 10/7, 10/6, 10/5, 10/4, 23/1, 23/2, 24, 61, 66, 62, 63, 10/8, 175, 174, 173, 179, 180, 183, 228
ДЕЛОВЕ ПАРЦЕЛА
КО Ниш – Бубањ: 9903/5, 9918/2, 1/9, 259, 203, 9777/1, 202, 178, 162, 163, 168, 172,173, 99, 60, 41, 1507, 1736/1, 9793/1. КО Ниш – Црвени Крст: 2917, 3251, 3252, 3253, 3254, 3255, 3256, 3257, 3258, 3259, 3260, 3261.

1.4. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Предметни простор се налази у југозападном делу града Ниша, на територијама градских општина Палилула и Црвени Крст, и унутар КО Ниш-Бубањ, југоисточно од насеља Медошевац, између Улице Ивана Милутиновића и реке Нишаве. Од центра Ниша, територија обраде Плана удаљена је око 1 km.

Северна граница Плана се поклапа са регулацијом реке Нишаве. Планом су обухваћене и наглашене постојеће колско-пешачке везе са спортско-рекреативним површинама које се

протежу бредом дуж реке Нишаве. Садашња саобраћајница тј. Улица Ивана Милутиновића је градска саобраћајница, која уједно представља јужну границу Плана.

Сама територија просторног обухвата, једним делом, представља неурбанизован, инфраструктурално неопремљен део града, запуштен и неодржаван, без објеката на самом терену или са објектима лошег бонитета који нису у функцији. Овај део представља источни део Плана, који је реализован објектима ниже и средње спратности. Терен је углавном раван и

деградиран као последица нефункционалног коришћења простора.

Природне погодности терена и положај ове урбанистичке целине су делимично нивелисан терен, осунчан и проветрен, са визурама окренутим према реци Нишави.

Уз Мраморску улицу, у мањем делу планског обухвата (јужна - југоисточна граница) реализовани су објекти ниже спратности, неправилне структуре. Тренутно су ови објекти претежно у функцији становања и пословања. Објекти су неправилне типологије, осредњег и ниског бонитета.

У централном делу Плана реализовани објекти су у функцију верских садржаја (Еванђеоска црква), комуналне делатности (ЈКП Медијана) и становања. Становање у овом делу планског обухвата подразумева постојеће неформално насеље са објектима лошег бонитета и ниске спратности.

У западном и југозападном делу планског обухвата налази се неуређено зеленило, настало стихијски, без икаквог урбаног мобилијара, што је карактеристика дела територије коју План обрађује. Парцеле су углавном неизграђене, испресеране земљаним приступним путевима.

У североисточном делу планског обухвата реализована је пословна зона. Овај део представља браунфилд локацију - бивши комплекс старог „Вулкана“ који није у функцији. У делу комплекса постоје запуштени објекти, док један део комплекса заузима неуређено зеленило. У склопу комплекса Старог „Вулкана“ постоје објекти који поседују архитектонске и историјске вредности, па је неопходно чувати њихове фасаде или друге целине у складу са условима које издаје надлежни Завод за заштиту споменика културе.

У склопу наведеног комплекса, на к.п.бр. 1/5 КО Ниш-Бубањ постоји неуређени отворен спортски терен.

Са источне стране, уз Улицу Симе Матавуља, обухват Плана се ослања на реализовану зону породичног становања, која се налази у непосредној близини железничке пруге.

Увидом у стање парцела и објеката на терену и на основу приложене документације, а сагледавајући и анализирајући контекст и непосредно окружење, може се констатовати следеће:

- терен у обухвату границе је релативно раван,
- простор се одликује повољном и добром проветреношћу и осунчаношћу погодном за становање;
- околно насеље се развија плански, на начин да су реализовани пословно-производни и стамбени вишепородични објекти уз постојеће саобраћајнице;
- изграђене околне парцеле су релативно правилног облика са различитим

оријентацијама објеката, уз регулациону линију или повучени од ње, на неким парцелама се налази више стамбених објеката који функционишу независно;

- у западном делу обухвата, терен је неуређен са малим разликама у нивелацији, који је потребно урбанизовати и припремити за даљу изградњу.

Објекти су углавном изграђени као слободностојећи, осим пар карактеристичних парцела са десетак слободностојећих објеката у форми отвореног блока. Постојећи објекти су спратности од П до П+2.

У оквиру захвата Плана постоји мали број саобраћајница које се без неке веће реконструкције могу уклопити у планирано стање саобраћајне мреже. Постојеће саобраћајнице су углавном ободно изграђене и то са југа Улица Ивана Милутиновића, као и југоисточно Улица Мраморска, источно улице Даничићева и Симе Матавуља.

Постојећи јавни градски и приградски превоз се одвија Улицом Ивана Милутиновића.

Отежавајућу околност за изградњу и уређење грађевинског подручја у обухвату Плана представљају:

- Геолошке и хидрогеолошке карактеристике тла,
- Лоша инфраструктурна опремљеност, нарочито у домену атмосферске канализације,
- Зона полетно-слетних равни аеродрома, која ће условити максималну висину објеката.

1.5. ПРИКУПЉЕНИ УСЛОВИ И ПОДАЦИ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

1. МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ - СЕКТОР ЗА МАТЕРИЈАЛНЕ РЕСУРСЕ,
2. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА - Сектор за јавно здравље и санитарну инспекцију
3. МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА - СЕКТОР ЗА ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ,
4. МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ,
5. ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ, "ЕПС ДИСТРИБУЦИЈА" Д.О.О. БЕОГРАД, ОГНАК "ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА НИШ"
6. ИНФРАСТРУКТУРА ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ АД,
7. А.Д. "ЈУГОРОСГАЗ" ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ИЗГРАДЊУ ГАСОВОДНИХ СИСТЕМА, ТРАНСПОРТ И ПРОМЕТ ПРИРОДНОГ ГАСА,
8. ЈП ПТТ САОБРАЋАЈА "Србија", РЈ ПОШТАНСКОГ САОБРАЋАЈА "Ниш"
9. "ТЕЛЕКОМ СРБИЈА" А.Д. РЕГИЈА НИШ, ИЗВРШНА ЈЕДИНИЦА НИШ
10. "Yettel" d.o.o.

11. "A1" д.о.о.
12. ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ - Радна јединица у Нишу,
13. ЈКП "ГРАДСКА ТОПЛАНА" НИШ,
14. ЈКП ЗА ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈУ "NAISSUS" НИШ
15. ЈП ДИРЕКЦИЈА ЗА ИЗГРАДЊУ ГРАДА НИША
16. ЈКП "ДИРЕКЦИЈА ЗА ЈАВНИ ПРЕВОЗ ГРАДА НИША"
17. ЈКП „МЕДИАНА“ НИШ
18. ГРАДСКА УПРАВА ЗА КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, Сектор надлежан за саобраћај
19. ГРАДСКА УПРАВА ЗА ИМОВИНУ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ, Сектор надлежан за имовину
20. ГРАДСКА УПРАВА ЗА ИМОВИНУ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ, Сектор за привреду, пољопривреду и заштиту животне средине
21. ГРАДСКА УПРАВА ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ, Сектор надлежан за породицу, социјалну и здравствену заштиту
22. ГРАДСКА УПРАВА ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ, Сектор надлежан за образовање – 01.02.2024.
23. ГРАДСКА УПРАВА ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ, Сектор надлежан за омладину и спорт
24. ГРАДСКА ОПШТИНА ПАЛИЛУЛА
25. ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
26. ГРАДСКА ОПШТИНА ЦРВЕНИ КРСТ
27. ГРАДСКА ОПШТИНА МЕДИЈАНА

1.6. ИЗВОД ИЗ АНАЛИЗА

1.6.1. Анализа утицаја високих објеката на животну средину и социјална питања

Приликом дефинисања архитектонско-урбанистичког концепта неопходно је водити рачуна о следећим аспектима његовог утицаја на животну средину (и обрнуто):

- Диспозицију објеката треба конципирати у односу на конфигурацију терена и доминантан правац ветрова, тако да се искористе све погодности равног терена и врсте терена, и потенцирању визура које се пружају ка реци.

- Волуметрију објеката је потребно формирати тако да се обезбеди несметано проветравање постојећег подручја. У том смислу предложено је решење са волуменима тела објеката који се развијају доминантно у правцу који омогућава несметану вентилацију блокова, што је у великој мери и остварено планираним решењем.

- Постојеће зеленило на локацији представља наслеђену вредност која, иако није раније била плански на адекватан начин сагледана, нити је адекватно уређена и одржавана ипак значајно доприноси вредности локације, као

потенцијал који је потребно искористити. Новим решењем неопходно је овај квалитет локације задржати и унапредити кроз остваривање високог процента квалитетног и разноврсног зеленила.

- Приликом изградње нових објеката у зонама мешовите намене неопходно је водити рачуна о одвођењу атмосферских вода. Неопходно је што већи део атмосферских падавина задржати на самој локацији применом савремених решења која, поред тога што спречавају негативне ефекте када су у питању атмосферске воде, остварују и значајне бенефите за животну средину, задржавајући кишницу на локацији, омогућавајући развој вегетације и спречавајући исушивање земљишта и негативне утицаје на окружење, а могу се користити и као елементи пејзажног уређења.

- Адекватним позиционирањем волумена нових објеката, као и групација високог зеленила, потребно је омогућити оптималну инсолацију читавог подручја, али и заштиту од прекомерног осунчања, имајући у виду проблем климатских промена и повећања броја тропских дана. У том смислу, бенефити су остварени и кроз задржавање великог процента зеленила и имплементацију високог зеленила, што има позитиван ефекат на контролу претераног загревања овог подручја.

- Планирањем квалитетних јавних и зелених простора, унапредити и ревитализовати постојеће зелене површине и учинити их безбеднијим, у складу са потребама корисника, и потпуно доступним за све. Треба узети у обзир да та места представљају неопходну платформу за динамичан и инклузиван градски живот и да представљају основу за развој инфраструктуре и повезивање са суседним зонама.

- У циљу смањења утицаја изградње на животну средину и микроклиматске услове планира се озелењавање равних делова кровова и формирање кровних тераса.

- Као значајан потенцијал саме локације је неиграђеност великог дела анализираних локација, што оставља простор за планирање значајних површина под зеленилом.

Планирањем пратећих садржаја у оквиру планиране мешовите намене значајно би се повисио ниво понуде и функционисања јавних садржаја, јер је евидентна потреба у овом делу града за таквом структуром јавних намена. Предвиђен модел представља синергију интереса инвеститора и јавног интереса, кроз планирање садржаја који би били од значаја и за будуће, али и тренутно околно становништво, што све узев доводи до унапређења целокупне територије овог дела града Ниша.

1.6.2. Анализа услова у погледу потребних капацитета зелених површина

Приликом дефинисања архитектонско-урбанистичког концепта неопходно је, на основу

спроведене анализе услова у погледу потребних врста и капацитета зелених површина, водити рачуна о следећим препорукама које би требало имплементирати у плански документ:

- Поред традиционалног зеленила у директном контакту са тлом потребно је стимулисати коришћење форми еколошки функционалних простора (ЕФП) (зелени кровови, фасаде, жардињере, групације високог зеленила, линијско зеленило...). На тај начин унапређују се микроклиматски услови локације, смањује загађеност, смањује проблем одвођења атмосферских вода и оптерећење на атмосферску канализацију и унапређују опште ликовне и амбијенталне карактеристике простора. У том смислу постоје смернице из виших планских докумената које стимулишу коришћење свих форми зеленила и препорука је да се оне даље унапреде.

- Потребно је, у највећој могућој мери, задржати постојеће квалитетно зеленило у обухвату плана детаљне регулације. Кроз планско решење тај фонд је додатно потребно унапредити, имплементацијом различитих типова еколошки функционалних простора (ЕФП) у форми зелених отворених простора и одговарајућих биљних врста у складу са моделима ЕФП.

- Препоручује се увођење еколошког индекса (Еи) који би додатно стимулисао коришћење зеленила и водопрпусних материјала и у еколошком и амбијенталном смислу унапредио природне и створене карактеристике, начин коришћења и укупну вредност предметног простора. Анализом услова у погледу потребних капацитета зелених површина сагледани су постојеће стање зеленила на локацији, стање и захтеви предвиђени ранијим и сада важећим вишим планским документима, као и савремени трендови и искуства у имплементацији зеленила у урбане средине.

1.6.3. Анализа услова у погледу потребних капацитета површина и објеката јавне намене

Анализа површина и објеката јавне намене у оквиру зоне мешовите намене, као и начина повезивања са површинама и објектима јавне намене у окружењу обухватила је области образовања и дечије заштите (предшколско и основно), спорта и рекреације, здравствене заштите, културе и комуналне инфраструктуре (пијаца).

На основу спроведене анализе, усвојени су следећи закључци у погледу оптималне просторне дистрибуције површина и објеката јавне намене:

- **Образовање и дечија заштита (предшколско образовање):** У оквиру I фазе обухвата плана изградити засебан објекат предшколске установе у оквиру целине В и једног депанданса предшколске установе. Планирани капацитет засебних објеката предшколске установе износи би 396 деце. Капацитет

депанданса предшколске установе износио би 80 деце. У оквиру II фазе обухвата плана изградити два засебна објекта предшколске установе и једног депанданса предшколске установе. Планирани капацитет засебних објеката предшколске установе износио би 540 деце. Капацитет депанданса предшколске установе износио би 80 деце.

- **Образовање и дечија заштита (основно образовање):** Планиран је смештај ученика школског узраста у оквиру једног објекта основне школе на подручју плана. Предвиђено је одвијање наставе у две смене, тако да капацитет планиране основне школе износи најмање 862 ученика. Смештај процењеног броја деце основношколског узраста у оквиру новопланираног објекта основне школе био би потпун.

- **Спорт и рекреација:** на подручју у обухвату ПДР-а изградити следеће спортско рекреативне садржаје: трим стазу на нивоу целог комплекса и у оквиру планираног парка, фитнес центре у склопу база објеката, спортску салу и отворену спортску терену на локацији новопланиране основне школе на подручју плана, спортске терене у оквиру засебне целине, спортске терене на отвореном у склопу мешовитих намена.

- **Здравствена заштита:** Због близине здравствених установа на примарном, секундарном и терцијарном нивоу, није потребно предвидети обимније садржаје здравствене заштите. Омогућено је повећање капацитета садржаја здравствене заштите формирањем приватних клиника и апотека у склопу база планираних објеката.

- **Култура:** Препорука је да се у склопу база планираних објеката изградје садржаји намењени култури, као што су изложбене галерије, или универзални мултифункционални простор – сала капацитета најмање 100 седишта (површина објекта најмање 4,60m² БРГП по кориснику). Поред ових простора, предвиђена је и могућност формирања других културних садржаја у склопу база планираних објеката (књижаре, библиотеке и медијатеке...).

- **Пијаца:** Како се у близини налази пијаца "Бубањ", на подручју у обухвату предметног плана није потребно предвидети нову пијацу.

1.6.4. Економска анализа

Економска анализа пројекта ради се са циљем да се утврди оправданост инвестиције, остварена додатна добит, као и обавезе инвеститора према граду у смислу финансирања јавних садржаја и инфраструктуре. Прорачун остварене додатне добити заснован је на могућој разлици између продајне површине коју је било могуће остварити у складу са претходним планом и површине коју ће бити могуће остварити у складу са предметним ПДР-ом. Ово се нарочито односи на целине у којима је могућа бруто грађевинска површина

повећана у односу на раније могућу изградњу, што се пре свега односи на целине А и Б.

На основу спроведене економске анализе утврђено је да део добити који инвеститори треба да уложе у јавне намене у јавном власништву, и потребну инфраструктуру износи 5530275 евра. Расподела потребних улагања по целинама дата је у табели 5.2. Препорука је да се приликом издавања грађевинске дозволе склопи уговор о финансирању недостајуће инфраструктуре и јавних садржаја између града и инвеститора, пропорционално површини која је предмет изградње у склопу те целине, а на основу табеле 5.2. У ову анализу нису укључени трошкови надокнаде за опремање грађевинског земљишта, дата је само додатна сума коју инвеститор треба да уложи у јавне намене и инфраструктуру по основу оствареног додатног профита.

1.6.5. Имовинско-правна анализа

Како би се сагледале формално правне могућности реализације планских решења спроведена је имовинско-правна анализа. Анализом су обухваћене све парцеле у захвату плана. Анализирано је власништво над парцелама.

На основу спроведене имовинско-правне анализе могуће је идентификовати четири целине за које је могуће идентификовати потенцијалне инвеститоре који имају реални основ за остварење имовинског права на парцелама и реализацију инвестиције.

Прве две целине су целине А и Б, које се налазе у својини већег броја физичких лица као и града Ниша, и код којих постоји заинтересовани инвеститор који је спреман да парцеле у склопу ових целина откупи и обједини ради изградње комплекса.

Друге две целине су целина Г1 и Г2, које су у власништву града Ниша.

Када су у питању целине В и П, јавне намене, а имајући у виду обавезу инвеститора да у првој фази изградње целина А и Б реализује и ове садржаје, неопходно је да се реше имовинско-правни односи и у овим целинама како би се реализовала прва фаза изградње комплекса.

На основу свега наведеног може се закључити да су у имовинско-правном смислу потребно остварити услове за реализацију јавних садржаја предвиђених овим планом како би се комплекс реализовао и добио употребну дозволу.

1.6.6. Архитектонска анализа

Локација на којој је предвиђена предметна зона мешовите намене представља зону северно од Улице Ивана Милутиновића, уз овалу реке Нишаве. Предметна локација је тренутно највећим делом неизграђена и веома је повољна за формирање зоне мешовите намене, која би поред становања у објектима високих спратности, пословања и трговине обухватала и јавне намене попут школе, вртића, спорта и рекреације,

здравства и слично, које би опслуживале ову зону, али и шире окружење. Формирање овакве зоне би у великој мери допринело развоју овог дела града, који је у великој мери запуштен, без икаквих јавних садржаја и са нелегалним насељима. Неопходно је размотрити могућности трансформације и активирања читавог овог подручја, а имајући у виду да је у питању зона која представља веома вредно градско земљиште, у релативној близини центра града, на повољном терену уз реку. Читав овај потез је веома атрактиван и вредан а недовољно искоришћен и изградњом овакве зоне иницирао би се развој овог дела града.

Ово је неопходно, имајући у виду и да у ширем окружењу не постоје адекватни јавни садржаји. Циљ је да се предметно земљиште, које тренутно није у функцији, активира и да се на њему формира комплекс мешовите намене, који би објединио функције становања, пословања, трговине и угоститељства, али и дефинисао просторе и објекте јавне намене који би опслуживали предметни комплекс, али и шире окружење.

Како би се ускладиле разнородне намене које су предвиђене у комплексу, становање, комерцијалне и јавне намене, а задржала његова компактност, извршено је зонирање намена по вертикали. Доњи нивои, који су у контакту са тереном и приступачнији свим корисницима, лоцирају се доминантно јавне и комерцијалне намене. Виши нивои намењени су превасходно становању. Из овог зонирања произашао је и концепт објеката, код којих се могу издвојити две целине: база и тело објекта.

Базе објеката су нижи нивои, до висине од максимално 18м, у склопу којих су лоцирани превасходно јавни и комерцијални садржаји. Ови нивои су јавног карактера, доступни свим корисницима комплекса, али и становницима из окружења. Како би се остварили потребни капацитети базе објеката су великих габарита и њихов индекс заузетости је велики.

Кровови база се решавају као проходни, озелењени кровови, намењени просторима за социјализацију и рекреацију. На тај начин изнад база се формира још један ниво слободних, отворених површина намењених корисницима и компензује се део партера који је под објектима.

Тела објеката су полуприватног карактера и намењена су превасходно становању. У склопу тела објеката могуће је и увођење одређених комерцијалних и заједничких садржаја. Нарочито су атрактивне завршне етаже због повољних визура, и потребно их је искористити за овакве садржаје. Висина тела износи до 50м, а заузетост је доста мања него код база. Тела се формирају као куле или линеарни трактови.

Висина тела објеката дата је условно и зависиће и од услова Директората цивилног ваздухопловства.

Размотрене су различите могућности постављања линеарних трактова.

Архитектонски склопови тела објеката би највероватније били тачкасти (куле), или линијски коридорски склопови. Тренутно су коридорски склопови, који су се показали као најрационалнији, доминантни на тржишту и може се очекивати да ће даљом разрадом кроз техничку документацију они бити формиран. Развијање коридорског склопа у правцу исток-запад у општем случају није најповољније, јер су у том случају доминантне оријентације станова север и југ. У том смислу правилније је развијати их у правцу север-југ, са становима доминантно источне и западне оријентације, тако да је велики део трактова постављен на тај начин. При томе је минимално потребно растојање између тела објеката једнако половини висине тела изнад базе, и износи 20-25м.

У овом случају, утицајни фактори на локацији су такви да су визуре ка северној страни и ка реци атрактивне, тако да је оправдана и оваква оријентација и део трактова је и тако оријентисан.

Овако дефинисан архитектонски концепт и распоред волумена формира могућности за амбијентално квалитетна урбанистичко-архитектонска решења која би се дефинисала кроз даљу разраду комплекса. Међутим, како би се амбијент формирао на заиста адекватан начин неопходно је у даљој разради поштовати неколико принципа.

Један од најбитнијих принципа је увођење велике количине зеленила на локацију. Ово би, у комбинацији са адекватним капацитетима слободних површина за социјализацију, спорт и рекреацију, требало да створи предуслове за формирање веома пријатног и хуманог амбијента. Овоме доприноси и чињеница да је паркирање предвиђено доминантно у гаражама. Зелени уређени кровови база објеката надокнађују губитак природног терена испод њих и стварају могућности за формирање наведених слободних простора. У том смислу препоручује се и формирање уређених зелених кровова и на телима објеката, на којима би се формирали пре свега заједнички простори за станаре. Имплементација зелених кровова на локацији је приоритет и због задржавања атмосферских вода.

Још један битан принцип је функционално обједињавање комплекса, у контексту његовог јавног карактера. Остварене су функционалне везе и континуални ток пре свега пешачког и бициклическог саобраћаја кроз комплекс. Базе објеката и комерцијални и јавни садржаји у њима, али и слободне површине формиране у партеру и на крововима база објеката, доступни су и приступачни свим корисницима комплекса, али и становницима из ширег окружења. У том смислу пешачке и бициклическе стазе, рампе, и

пасареле које повезују и обједињавају све делове комплекса имају веома велики значај.

1.6.7. Анализа урбане мобилности

Повод за израду ове анализе је израда ПДР мешовите намене у зони реке Нишаве и старог „Вулкана“ на подручју Градске општине Палилула. Према захтевима из вишег планског документа потребно је извршити анализу урбане мобилности и доступности видова саобраћаја која има за циљ да буде пратећи документ уз наведени ПДР. Како би путем израде Анализе, предметна локација била валоризована на адекватан начин, одабир критеријума за оцењивање и вредновање је концепиран на основу позитивних примера који су последњих година израђени у нашој земљи.

У оквиру Анализе организована је и спроведена посебна анализа генерисања и прегледа саобраћајних токова, а све у циљу одржања квалитативних услова протока, приступа и мирујућег саобраћаја на подручју између улице Ивана Милутиновића, Даничићеве улице и реке Нишаве, као и у делу мреже на које непосредно утиче израда овог ПДР-а.

Основни ходограм тока израде анализе састојао се из шест основних фаза:

1. Формирање информационе основе;
2. Анализа саобраћајног оптерећења и утврђеног режима саобраћаја;
3. Анализа саобраћајне приступачности и јавног градског превоза у гравитационој зони;
4. Анализа приступа предметном подручју, паркирања и утицаја планираних намена на функционисање саобраћаја;
5. Анализа безбедности саобраћаја;
6. Закључак и предлог мера, даљих активности на побољшању функционисања саобраћаја у дефинисаној зони.

Прва фаза израде у основи се састоји од прикупљања података неопходних за анализу постојећег стања са аспекта саобраћаја и његове оцене на дефинисаном подручју, идентификацију и дефинисање функционалних и техничких карактеристика саобраћајне мреже на предметној локацији, карактеристике саобраћајног тока на предметној локацији.

Анализа и оцена постојећег стања садржи анализу уличне мреже, као и постојећи систем регулисања саобраћаја, утврђивање структуре и интензитета саобраћаја на предметној локацији, анализу и оцену утврђеног режима саобраћаја и анализу безбедности саобраћаја у предметној зони.

У последњој фази су дати предлози даљих активности на унапређењу саобраћајног система и неопходне мере за унапређење урбане мобилности и доступности видова саобраћаја за анализирано подручје.

С обзиром на приказану анализу закључује се следеће:

- Анализа положаја анализираниог подручја се оцењује као јако повољна са саобраћајног гледишта за зону мешовите намене у којој ће се градити високи објекти и уредити простор у функцији јавних и других компатибилних намена.
- Анализа положаја анализираниог подручја се оцењује као јако повољна у смислу атрактивности садржаја који се налазе у близини анализираниог подручја и има јако добру географску оцену.
- Повезаност анализираниог подручја је ограничена капацитетом раскрсница у зони Трга Мије Станимировића, као и раскрснице улица Генерала Милојка Лешанина и Књегиње Љубице и на шест линија које могу да опслужују анализиранио подручје, што има повољну линковну повезаност са центром града Ниша и Тргом Краља Александра, али уз поштовање ГУП и изградње Кружног прстена, стварају се јако повољни услови за повезаност анализираниог подручја.
- С обзиром да бројни садржаји привлаче људе са различитих удаљености, због могућих саобраћајних гужви и проблема паркирања у зонама мешовите намене потребно је пажљиво планирати саобраћајно решење које се треба ослонити на пешачки, бициклички и јавни градски превоз, а не на приватне аутомобиле. Оваква решења могла би да побољшају не само функционисање саобраћајног система у градовима, већ и квалитет живота појединаца, узимајући у обзир смањено загађење услед мање употребе моторних возила и позитивне ефекте пешачења и вожње бицикла.
- Поред горе наведених и анализираних линија јавног градског и приградског превоза потребно је увести линију јавног градског превоза која би опслуживала само анализиранио подручје, и смањила употребу приватних моторних возила.
- На анализираниом подручју, очекује се број становника који ће бити већи од 22 980 становника, па поред саобраћајне повезаности и приступачности у смислу јавног градског превоза и капацитативног проширења, треба уредити простор за пешачки и бициклички саобраћај, што ће анализиранио подручје учинити атрактивнијим и безбеднијим, путовања од извора до циља путовања за становнике и дати јако позитивну оцену у смислу приступачности подручја.
- Реконструкцијом улица Мраморске и Симе Матавуља, изградњом везе са улицом Књегиње Љубице преко улице Симе Матавуља и унапређењем техничког регулисања улице Ивана Милутиновића створили би се повољни услови у смислу путне инфраструктуре.
- Степен моторизације ће зависти од раста бруто домаћег производа и за анализиранио подручје се очекује да ће бити преко 300 ПА/1000 становника.
  - Што се анализе безбедности саобраћаја тиче, она је неповољна на целој територији града Ниша, из разлога лошег регулисања, вођења и пројектовања саобраћајних токова.
    - Задовољени су сви параметри за паркирањем задати важећим планским документима вишег реда и важећим прописима, али је потребно размотрити и могућност резервације простора за изградњу подземне јавне гараже испод површина планираних јавних намена у овој зони.
    - Паркирање у подручјима мешовите намене представља изазов јер велики број садржаја привлачи много корисника и то у различито доба дана, па је и утврђивање оптималног броја стране, овоједновремено значи и да ти корисници могу иста паркинг места да користе у различитом временском периоду, што умањује потребу за површинама намењеним стационарном саобраћају и на тај начин утиче на побољшање окружења.
    - Ширине планираних саобраћајница унутар зоне задовољавају параметре за двосмерно одвијање саобраћаја са обостраним тротоарима за несметано кретање пешака.
    - Управљачки гледано саобраћајно решење из нацрта плана детаљне регулације представља прихватљиво решење са аспекта одвијања и безбедности саобраћаја.
    - За раскрсницу улица Ивана Милутиновића и Новопланиране треба у фази реализације Плана планирати семафоризацију, односно техничко регулисање уз помоћ светлосне саобраћајне сигнализације.
    - За раскрсницу улица Ивана Милутиновића и Новопланиране треба у фази реализације Плана планирати семафоризацију, односно техничко регулисање уз помоћ светлосне саобраћајне сигнализације.
    - Изградњом Кружног прстена који је предвиђен ГУП-ом Ниша и пренаменом Железничког моста и за друмски вид саобраћаја, као и проширавањем капацитета улице Ивана Милутиновића у саобраћајницу са по две саобраћајне траке по смеру и раздвајањем коловозних трака, даје се јако повољна оцена у смислу капацитета друмских саобраћајница које саобраћајне захтеве са анализираниог подручја.
    - У предметној зони, на расположивом простору, обезбедити део са одређеним бројем паркинг места за бицикле чиме се стварају бољи услови за коришћење овог вида саобраћаја.

- Приликом планирања простора јавних, саобраћајних и пешачких површина, прилаза до објеката и пројектовања објеката за јавно коришћење, као и посебних уређаја у њима, обавезна је примена важећег Правилника и других прописа за обезбеђење приступачности и несметано кретање деце, старих, особа са отежаним кретањем и особа са инвалидитетом.

- Треба имати у виду да се ова анализа заснива у једном делу на претпоставкама преузетим из стручне литературе, приручника, студија и пројеката, те је потребно у будућности, након реализације планираних намена у плану детаљне регулације, извршити истраживања саобраћајних токова у предметној зони и дефинисати одговарајућу студију утицаја на околни саобраћај и безбедност саобраћаја на основу свих реалних података.

II ПЛАНСКИ ДЕО

Решења у погледу концепције, намене простора и коришћења земљишта базирају се на решењима из планова вишег реда.

Планско подручје представља комплексну просторну целину где је неопходно ускладити мноштво природних и створених утицаја. Планира се реализација новог насеља које ће складно функционисати како унутар граница Плана, тако и са непосредним окружењем, функционално и саобраћајно ефикасно повезано са центром и периферијом града и које ће се понашати као јединствена целина у контакту са ободним блоковима изван граница Плана.

Планирана зона мешовите намене, са стамбеним, пословним, јавним и другим садржајима и услугама, који ће бити повезани мрежом отворених зелених, слободних и други јавних простора, омогућиће висок стандард квалитета живота становника новог насеља, али се истовремено очекује и позитиван ефекат на квалитет живота шире урбане заједнице, која ће активно користити све садржаје који ће им у новом насељу бити доступни.

2.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

Правила уређења су дефинисана на основу анализе стања, обавеза из важећих планских докумената вишег реда, а узимајући у обзир планиран начин коришћења простора, потребе његових корисника и захтеве заштите простора.

2.1.1. ПОДЕЛА НА КАРАКТЕРИСТИЧНЕ ЦЕЛИНЕ И КОНЦЕПЦИЈА УРЕЂЕЊА

Анализом претежне намене простора, морфолошких и историјско – амбијенталних карактеристика, издвојене су следеће целине:

1. ЦЕЛИНЕ А1, А2, А3-зона мешовите намене

Целина А представља део зоне мешовите намене. У склопу ове целине нема изграђених објеката. Целина се простире лонгитудинало

приближно у правцу исток-запад, дуж обале реке Нишаве.

2. ЦЕЛИНА Б-зона мешовите намене

Целина Б представља део зоне мешовите намене. У склопу ове целине постоје изграђени породични стамбени објекти лошег бонитета, који немају грађевинске дозволе и нису уписани у катастар. Ови објекти предвиђени су за уклањање.

3. ЦЕЛИНА В - ДЕЧИЈА ЗАШТИТА – ВРТИЋ

Целина В представља зону намењену дечијој заштити. Ова целина позиционирана је приближно у централном делу обухвата Плана. И у склопу ове целине постоје изграђени породични стамбени објекти лошег бонитета, који немају грађевинске дозволе, нису уписани у катастар, и предвиђени су за уклањање.

4. ЦЕЛИНА Г1-зона мешовите намене

Целина Г1 представља део зоне мешовите намене. У склопу ове целине тренутно се налази комплекс ЈКП Медијана који се измешта. У делу целине, са југозападне стране, налазе се објекти који нису у функцији и урушени су.

5. ЦЕЛИНА Г2-зона мешовите намене

Целина Г2 представља део зоне мешовите намене. У склопу ове целине налази се нелегални и неуређен спортски терен, и један нелегални стамбени објекат у јужном делу. Ови садржаји предвиђени су за уклањање.

6. ЦЕЛИНА П-парковско зеленило

Целина П предвиђена је за парковско зеленило.

Ова целина обухвата и знаменито место у државној својини „Јеврејско гробље“ (заштићено културно добро – знаменито место). У овој целини предвиђено је најпре уклањање објеката, са предметних парцела и из претпостављене зоне, чиме би се омогућило истраживање овог, тренутно неприступачног, дела гробља. Затим, је потребно извршити археолошка и етнологска истраживања (по посебном пројекту археолошких ископавања, који израђује овлашћена институција: надлежни Завод, Археолошки институт....) након којих ће се створити услови за свеобухватније сагледавање овог простора и прецизније опредељење како представити и даље чувати ово културно добро (пресељење у границама заштићеног знаменитог места или заштита на лицу места и који видови).

„Јеврејско гробље“ планирано је као јавна намена - меморијални парк, за које ће надлежни Завод за заштиту споменика културе дати прецизне услове након извршених археолошких истраживања. Остатак целине П предвиђен је као парковско зеленило – површина за јавно коришћење на осталом земљишту.

7. ЦЕЛИНЕ Д1 и Д2-зона мешовите намене

Ове целине представљају зону мешовите намене и даље разраде урбанистичким пројектима. Целина Д1 је углавном неизграђена, док се у склопу делине Д2 налазе индустријски и

складишни објекти, бивши комплекс старог „Вулкана“ који није у функцији.

2.1.2. ОПИС ДЕТАЉНЕ НАМЕНЕ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА И МОГУЋИХ КОМПАТИБИЛНИХ НАМЕНА СА БИЛАНСОМ ПОВРШИНА

Планом се на обухваћеном простору одређују и разграничавају јавне површине, одређује намена, начин коришћења земљишта и основни урбанистички параметри.

Намена земљишта утврђена је стеченим планским обавезама из важећих планских докумената вишег реда. Допунски садржаји и врсте објеката одређени су у склопу компатибилних намена.

Доминантна намена је основна намена на грађевинској парцели/комплексу и заступљена је мин. 51% укупне планиране намене на појединачној грађевинској парцели/комплексу, у оквиру зоне.

Компатибилне намене дефинисане су као додатне, пратеће/допунске намене основној намени грађевинске парцеле/комплекса. Могу бити заступљене до 49% на појединачној грађевинској парцели/комплексу и на њих се примењују правила изградње дефинисана за основну намену.

У обухвату Плана предвиђају се следеће основне намене:

ПОВРШИНЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ

1. Површине и објекти за саобраћајну инфраструктуру
  2. Меморијални парк
- ##### ПОВРШИНЕ ЗА ЈАВНО КОРИШЋЕЊЕ НА ОСТАЛОМ ЗЕМЉИШТУ
1. Површине за дечију заштиту
  2. Површине за парковско зеленило

3. Површине и објекти за техничку и комуналну инфраструктуру ПОВРШИНЕ ОСТАЛЕ НАМЕНЕ

1. Мешовита намена

Површине јавне намене

Површине и објекти за саобраћајну инфраструктуру - све саобраћајнице биће дефинисане у складу са новонасталим потребама становника и корисника предметног простора. Поред саобраћајница за колски и аутобуски саобраћај, предвиђене су пешачке и бицикличке стазе, трим стазе, као и јавне линијске зелене површине и дрвореди у регулацији саобраћајница. *Меморијални парк „Јеврејско гробље“* – представља заштићено културно добро – знаменито место.

Површине за јавно коришћење на осталом земљишту

Дечија заштита – мрежа ових служби биће комплетирана у складу са потребама становништва и у складу са могућностима на подручју Плана.

Парковско зеленило – дефинисано је као површина за јавно коришћење за осталом земљишту, лоцирана уз меморијални парк и вртић. *Површине и објекти за техничку и комуналну инфраструктуру* - планирањем комуналне инфраструктуре тежиће се покривености подручја Плана, као и већој ефикасности у коришћењу и функционисању, а планирају се и садржаји од градског значаја.

Површине остале намене

За остале намене као претежна намена површина планирана је:

Мешовита намена - садржаји примарно у функцији вишепородичног становања; јавни, комерцијални и услужни садржаји у нижим деловима објеката.

БИЛАНСИ ПЛАНИРАНИХ ПОВРШИНА

БРОЈ	НАМЕНА	ПЛАН УКУПНО (ha)	У ОДНОСУ НА УКУПНУ ПОВРШИНУ ПЛАНА (%)
	ПОВРШИНА ПОДРУЧЈА ПЛАНА	38,12	100
	ПОВРШИНЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ		
1.	ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЗА САОБРАЋАЈНУ ИНФРАСТРУКТУРУ- саобраћајнице	9,67	25.37
2.	МЕМОРИЈАЛНИ ПАРК	0,84	2,20
	ПОВРШИНЕ ЗА ЈАВНО КОРИШЋЕЊЕ У ОСТАЛОМ ЗЕМЉИШТУ		
1.	ПОВРШИНЕ ЗА ДЕЧИЈУ ЗАШТИТУ-ВРТИЋ	0,61	1.60
2.	ПОВРШИНЕ ЗА ПАРКОВСКО ЗЕЛЕНИЛО	1,52	3.99
3.	ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЗА ТЕХНИЧКУ И КОМУНАЛНУ ИНФРАСТРУКТУРУ- топлана	0,08	0.21

	ПОВРШИНЕ ОСТАЛЕ НАМЕНЕ		
1.	МЕШОВИТА НАМЕНА	8,36	21.93
	МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ – РАЗРАДА УРБАНИСТИЧКИМ ПРОЈЕКТОМ	17,04	44.70

2.1.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ

Регулационе линије улица и површина јавне намене и грађевинске линије

Изградња планираних објеката дозвољена је унутар регулационих линија, односно утврђених грађевинских линија, према правилима уређења и грађења дефинисаних овим планом.

У регулационом појасу улица није дозвољена изградња објеката, изузев оних који спадају у саобраћајне, комуналне објекте и урбану опрему и објеката и мреже јавне саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

У случају неусаглашености фактичког стања са Планом, може се при издавању локацијских услова, извршити корекција планских елемената према фактичком стању и то тако да се регулациона ширина саобраћајница може повећавати до обухватања површина јавне намене, у складу са катастарским стањем. Смањење предметним планом дефинисаних регулационих ширина саобраћајница није дозвољено.

Регулациона линија је дефинисана постојећим међама, новоодређеним међним тачкама, преломним тачкама осовина саобраћајница и аналитичким елементима (приказани на графичком прилогу). На основу података за разграничење површина јавне и остале намене израдиће се пројекти парцелације за потребе експропријације.

Грађевинске линије са елементима за обележавање на геодетској подлози дате су на графичком прилогу.

2.1.4. ПОСЕБНИ УСЛОВИ ПРИСТУПАЧНОСТИ ПОВРШИНАМА И ОБЈЕКТИМА ЈАВНЕ НАМЕНЕ

Приликом планирања простора јавних, саобраћајних и пешачких површина, прилаза до објеката и пројектовања објеката за јавно коришћење, као и посебних уређаја у њима, обавезна је примена важећег Правилника и других прописа за обезбеђење приступачности и несметано кретање деце, старих, особа са отежаним кретањем и особа са инвалидитетом.

Објекти за јавно коришћење, у смислу Правилника о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама ("Сл.гласник РС", бр.22/15) јесу: банке, болнице, домови здравља, домови за старе, објекти културе, објекти за потребе државних органа, органа територијалне аутономије и локалне

самоуправе, пословни објекти, поште, рехабилитациони центри, саобраћајни терминали, спортски и рекреативни објекти, угоститељски објекти, хотели, хостели, школе и други објекти.

У складу са стандардима приступачности потребно је осигурати услове за несметано кретање и приступ особама за инвалидитетом, деци и старијим особама на следећи начин:

Тротоари и пешачке стазе

Тротоари и пешачке стазе, пешачки прелази, места за паркирање и друге површине у оквиру улица, тргова, шеталишта, паркова и игралишта, по којима се крећу лица са посебним потребама морају бити међусобно повезани и прилагођени за оријентацију и са нагибима који не могу бити већи од 5% (1:20), а изузетно 8,3% (1:12).

Површина тротоара и пешачких стаза мора да буде чврста, равна и отпорна на клизање. На трговима или на другим великим пешачким површинама, контрастом боја и материјала обезбедити уочљивост главних токова и њихових промена у правцу.

Највиши попречни нагиб уличних тротоара и пешачких стаза управно на правац кретања износи 2%.

У коридору основних пешачких кретања не постављају се стубови, рекламни панои или друге препреке, а постојеће препреке се видно обележавају.

Делови зграда као што су балкони, еркери, висећи рекламни панои и сл., као и доњи делови крошњи дрвећа, који се налазе непосредно уз пешачке коридоре, уздигнути су најмање 250cm у односу на површину по којој се пешак креће.

Пешачки прелази

За савладавање висинске разлике између тротоара и коловоза користе се закошени ивичњаци који се изводе у ширини пешачког прелаза и у нивоу коловоза, са максималним нагибом закошеног дела до 8,3%, а ако је технички неизводљиво у изузетним случајевима до 10%.

Места за паркирање

Места за паркирање возила која користе лица са посебним потребама предвидети у близини улаза у стамбене зграде, објеката за јавно коришћење и других објеката и означити знаком приступачности. Најмања укупна површина места за паркирање возила која користе особе са инвалидитетом износи 370x480cm; место за паркирање за два аутомобила које се налази у низу паркиралишних места управно на тротоар величине је 590x500cm са међупростором ширине 150cm.

Број паркинг места износи:

- 1) за јавне гараже, јавна паркиралишта, као и паркиралишта уз објекте за јавно коришћење и стамбене и стамбено пословне зграде са десет и више станова, најмање 5% места од укупног броја места за паркирање, а најмање једно место за паркирање возила особа са инвалидитетом;
- 2) на паркиралиштима са мање од 20 места која се налазе уз амбуланту, апотеку, продавницу прехрамбених производа, пошту, ресторан и дечји вртић, најмање једно место за паркирање возила особа са инвалидитетом;
- 3) на паркиралиштима уз бензинске пумпе, ресторани и мотеле поред магистралних и регионалних путева 5% места од укупног броја места за паркирање, али не мање од једног места за паркирање возила особа са инвалидитетом;
- 4) на паркиралиштима уз домове здравља, болнице, домове старих и друге здравствене и социјалне установе, најмање 10% места од укупног броја места за паркирање, а најмање два места за паркирање возила особа са инвалидитетом;
- 5) свако паркиралиште које је обележено мора имати најмање једно приступачно место за паркирање возила особа са инвалидитетом.

Прилази до објеката

Прилаз до објекта предвиђа се на делу објекта чији је приземни део у нивоу терена или је издигнут до 5cm у односу на пешачку површину. Савладавање висинске разлике између пешачке површине и прилаза до објекта врши се:

- 1) рампама за пешаке и кориснике инвалидских колицима, за висинску разлику до 76cm;
- 2) спољним степеницама, рампама, степеништем и подизним платформама, за висинску разлику већу од 76cm.

Минималне ширине рампи за приступ објектима морају бити 0,90m а нагиб од 1:20 (5%) до 1:12 (8,3%), за кратка растојања (до 6,0m).

Површина рампе мора бити чврста, равна и отпорна на клизање. Ако су рампе предвиђене за учестало коришћење од стране лица са оштећеним видом, површине рампи могу бити у бојама које су у контрасту са подлогом.

Савладавање висинских разлика, у случају када не постоји могућност савлађивања ове разлике рампама, степеницама и степеништем, врши се подизним платформама. Подизна платформа предвиђа се као плато величине најмање 110cm до 140cm са погонским механизмом, ограђена заштитном оградом до висине од 120cm, пресвучена и опремљена материјалом који не клизи, опремљена прекидачима за позив и сигурносним уређајем.

Стајалишта јавног превоза

На стајалиштима јавног превоза, предвиђа се плато (перон) за пешаке ширине најмање 300 cm, а прилазне пешачке стазе треба да буду изведене у истом нивоу, без денивалација, према препорукама за пешачке стазе.

Уколико плато стајалишта јавног превоза није у истом нивоу са пешачком стазом, приступ платформи обезбедиће се спуштањем стазе или платформе максималног нагиба од 10%, или помоћу рампе максималног нагиба 5%, минималне ширине од 120cm.

Зона уласка у возило јавног превоза испред предњих врата возила визуелно се обележава контрастом и изводи се тактилним пољем безбедности минималне површине 90 x 90cm које је повезано са системом тактилне линије вођења.

Унутар објеката за јавни транспорт (друмски, авио, железнички и други транспорт) уколико није другачије предвиђено, примењују се међународни стандарди који уређују ову област.

2.1.5. КОРИДОРИ И КАПАЦИТЕТИ ЗА САОБРАЋАЈНУ, ЕНЕРГЕТСКУ, КОМУНАЛНУ И ДРУГУ ИНФРАСТРУКТУРУ СА УСЛОВИМА ЗА ЊИХОВО ПРИКЉУЧЕЊЕ

Како би планско подручје могло да одговори савременим захтевима и планираним садржајима, дефинишу се трасе, коридори и капацитети за инфраструктурне мреже и објекте. Димензионисање јавне саобраћајне и комуналне инфраструктуре извршено је на бази утврђених урбанистичких параметара и добијених услова надлежних институција и комуналних предузећа.

Услови за изградњу објеката и површина јавне намене односе се на земљиште намењено за: саобраћајне површине, јавно зеленило, инфраструктурне коридоре, мреже, површине и објекте. Услови за изградњу инфраструктурних мрежа односе се на изградњу: водоводне и канализационе инфраструктуре, електроенергетске инфраструктуре, телекомуникационе инфраструктуре, гасоводне и топлификационе инфраструктуре.

Сви објекти јавних намена морају бити изграђени у складу са важећим законским прописима који уређују конкретну област. При пројектовању и грађењу објеката за јавно коришћење као и прилаза до њих обавезно се придржавати важећег Правилника о техничким стандардима приступачности. Парцеле свих саобраћајница одређене су регулационим линијама. Регулационе линије одвајају површине јавне намене од површина друге јавне и остале намене.

2.1.5.1. Саобраћајна инфраструктура

Саобраћајна инфраструктура

Анализа постојећег стања саобраћајница и саобраћаја

У оквиру захвата Плана постоји мали број саобраћајница које се без неке веће реконструкције могу уклопити у планирано стање саобраћајне мреже. Постојеће саобраћајнице су углавном ободно изграђене и то са југа улица Ивана Милутиновића као и југоисточно улица

Мраморска, источно Даничићева и Симе Матавуља.

Постојећи јавни градски и приградски превоз се одвија улицом Ивана Милутиновића.

Планирана саобраћајна инфраструктура

Окосницу саобраћајног решења чини систем планираних саобраћајница које су углавном везане на постојећу трасу улице Ивана Милутиновића као и на новопланирану саобраћајницу на левој обали реке Нишаве.

Пешачке, бицикличке и трим стазе планиране су како на јавној површини тако и у оквиру осталих површина како би оствариле континуитет и повезале атрактивне делове приобаља реке Нишаве са комплексима а у складу са графичким прилогом.

Појас дуж јужне регулације реке Нишаве, који је дефинисан као зелена саобраћајница у функцији зоне мешовите намене, у делу од раскрснице са саобраћајницом јужно од целине А1 са западне стране, до границе плана са источне стране, планиран је као зона доминантно пешачког саобраћаја, то јест зона успореног саобраћаја. У склопу ове зоне коловоз је интегрисан са пешачком комуникацијом и користе га и пешаци и возила. Возач је обавезан да се у овој зони креће тако да не омета кретање пешака и бициклиста, брзином кретања пешака, а највише 10 km/h. Зона успореног саобраћаја мора бити обележена прописаном саобраћајном сигнализацијом, у складу са Законом о безбедности саобраћаја на путевима. У зони кружног тока у којој се укрштају пешачки и колски саобраћај решити их као денivelисано укрштање. У склопу ове зоне планиран је линијски парк као зеленило у профилу саобраћајнице. Ову зону потребно је детаљно разрадити техничком документацијом, при чему је могуће одступање од саобраћајног решења датог овим планом уз поштовање свих наведених елемената. За ову зону и линијски парк у склопу ње препоручује се расписивање урбанистичко-архитектонског конкурса.

Паркирање

Ефикасно организовано паркирање возила представља један од предуслова за функционисање саобраћајног система, а пре свега, имајући у виду да се услед пораста степена моторизације очекује и пораст захтева за паркирањем, односно стационирањем возила.

Према просторном критеријуму, разликује се организовање паркирања на сопственој парцели и на јавној површини. Изградња паркинга простора у оба случаја се врши по унапред дефинисаним урбанистичким и техничким условима.

За паркирање возила за сопствене потребе, власници нових стамбених и пословних објеката свих врста обезбеђују манипулативни простор и паркинг или гаражна места на сопственој грађевинској парцели, изван површине саобраћајнице и површине јавне намене.

Простор за паркирање у оквиру грађевинске парцеле се одређује на основу норматива за број паркинга места дефинисаних правилима грађења према урбанистичким зонама и може се користити само у функцији објекта за који је намењен.

У склопу саобраћајнице јужно од целине А, то јест између целина А и Д1, предвиђено је и паркирање на јавној површини. У графичким прилозима дефинисан је минимални број паркинга места у склопу ове саобраћајнице. Кроз даљу разраду техничком документацијом могуће је кориговати решење дато у графичким прилозима, и то се неће сматрати одступањем од плана, али је неопходно задржати минимални број паркинга места који је дефинисан у графичким прилозима.

Места за паркирање возила која користе лица са посебним потребама предвидети у близини улаза у објекта и означити знаком приступачности. Најмања ширина места за паркирање возила са посебним потребама у простору износи 3,50m. Број паркинга места износи најмање 5% од укупног броја места за паркирање а све у складу са важећим законским и подзаконским актима за ову врсту објекта.

Карактеристични попречни профили планираних улица дати су у графичком прилогу. Координате и висинске коте темених тачака планираних саобраћајница су исто дате у графичком прилогу. Планом дате висинске коте су оријентационог карактера и могуће су измене у циљу побољшања техничког решења.

На простору обухваћеном границом плана планирана је изградња тротоара. Положај тротара као и садржаја у односу на планиране колске саобраћајнице дате су на карактеристичним попречним профилима.

Приступ грађевинским парцелама

Објекат се поставља на парцели тако да остварује одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и омогућује функционалан саобраћај унутар грађевинске парцеле/комплекса, са приступом простору за паркирање.

Све грађевинске парцеле морају имати обезбеђен колски приступ на регулисану саобраћајну површину, директно или прилазом најмање ширине од 3,5 m.

Елементи за парцелацију грађевинског земљишта намењеног за јавне површине - улице

Разграничење грађевинског земљишта намењеног за јавне површине (улице) дефинисано је регулационим линијама улица и јавних површина и приказано у графичким прилозима. Према положају у односу на постојеће регулације и међне линије дефинисана су два типа регулационих линија:

1.Регулационе линије чији се положај подудара са постојећим међама и на тај начин су дефинисане графички

2. Регулационе линије које су дефинисане преломним тачкама, а преломне тачке су даље дефинисане аналитичко-геодетским подацима (координатама) или котама у односу на планирану осовину саобраћајнице (у графичком прилогу).

На основу ових података за разграничење површина јавне и остале намене израдиће се пројекти парцелације за потребе експропријације.

Железнички саобраћај

На предметном простору налази се следећа јавна железничка инфраструктура:

Магистрална једноколосечна неелектрифицирана железничка пруга Београд Центар – Распутница „Г“ – Раковица – Младеновац – Лапово - Ниш – Прешево – државна граница – (Табановце), која је делом на објекту – мосту (km 242+437) а делом на насипу, у дужини од око 60m, од око наспрам km 242+419 до око наспрам km 242+476 предметне пруге.

Према Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године (Службени гласник РС, број 88/10), као и нацртом Просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године, који је прошао јавни увид и Националним програмом јавне железничке инфраструктуре за период 2022.-2026., планира се:

1. Реконструкција, изградња и модернизација постојећих пруга Коридора Х, самим тим и пруге Београд Центар – Распутница „Г“ – Раковица – Младеновац – Лапово - Ниш – Прешево – државна граница – (Табановце), у двоколосечне пруге високе перформансе за брзине 160-200km/h, за мешовити (путнички и теретни) саобраћај и комбиновани транспорт.

2. „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. задржава земљиште на којем се налазе капацитети јавне железничке инфраструктуре, као јавно грађевинско земљиште са наменом за железнички саобраћај и реализацију развојних програма железнице.

Посебни услови

- Приликом израде предметног Плана, железничко земљиште мора остати јавно грађевинско земљиште са постојећом наменом за јавни железнички саобраћај и реализацију развојних програма железнице. Све катастарске парцеле чији је корисник „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. или на којима је уписана пруга као објекат, не могу бити предмет парцелације или препарцелације или предмет решавања имовинско-правних односа.
- Могуће је планирати изградњу објеката (стамбених, пословних, комерцијалних, спортско-рекреативних – затворени објекти) али на растојању већем од 25m, мерено управно на осу најближег колосека постојеће железничке пруге и ван границе земљишта чији је корисник „Инфраструктура железнице Србије“ а.д.
- У заштитном пружном појасу, на удаљености 50m од осе најближег колосека постојеће железничке пруге, не могу се планирати објекти у којима се производе експлозивна средства или складиште експлозивни производи и други слични објекти.
- Сви планирани објекти не смеју својом изградњом нити експлоатацијом угрозити безбедност одвијања железничког саобраћаја, као ни безбедност постојећих објеката јавне железничке инфраструктуре.
- Уколико се планира реконструкција или изградња друмске саобраћајнице паралелно са пругом, исту је могуће планирати ван земљишта чији је корисник железница, али тако да размак између железничке пруге и пута буде толики да се између њих могу поставити сви уређаји и постројења потребни за обављање саобраћаја на прузи и путу, с тим да износи најмање 8m, рачунајући од осовине најближег колосека предметне пруге до најближе тачке горњег строја пута. Уколико су и пруга и пут у насипу растојање између њихових ивица ножица насипа не сме бити мање од 1m, као ни мање од 2m од железничких подземних инсталација (каблова).
- Приликом израде предметног Плана не планирати нове укрштаје друмских саобраћајница са постојећом железничком пругом у нивоу, већ саобраћајне токове усмерити на постојеће путне прелазе.
- Заштитни зелени појас могуће је планирати на минималном растојању од 10m, мерено од границе пружног појаса, односно на минималном растојању од 16m у насељеном подручју, а 18m ван насељеног места, под условом да високо растиње не смањује прегледност пруге, посебно у зони потребне прегледности путних прелаза.
- Приликом уређења предметног простора не планирати формирање депоније отпада и слично, као и изливање отпадних вода у инфраструктурном појасу пруге. Не планирати постављање знакова, извора јаке светлости или било којих уређаја и справа које бојом, обликом или светлошћу смањују видљивост железничког сигнала или које могу довести у забуну раднике у вези значења сигналних знакова.
- Одводњавање површинских вода са предметног простора мора бити контролисано и решено тако да се води на

супротну страну од трупа постојеће железничке пруге.

- У инфраструктурном појасу могу се постављати каблови, електрични водови ниског напона за осветљавање, телеграфске и телефонске ваздушне линије и водови, канализације и цевоводи и други водови и слични објекти постројења на основу издате сагласности управљача инфраструктуре, која се издаје у форми решења.
- Могуће је планирати паралелно вођење трасе комуналне инфраструктуре са трасом постојеће железничке пруге, али ван границе железничког земљишта.
- Укрштај водовода, канализације, продуктовода и других цевовода са постојећом железничком пругом је могуће планирати под углом од 90° , а изузетно под углом не мањим од 60° . Дубина укопавања испод железничке пруге мора износити минимум 1,80m мерено од коте горње ивице прага до коте горње ивице заштитне цеви, односно 1,2m мерено од коте околног терена до горње ивице заштитне цеви инсталације. Заштитне цеви у укрштају са железничком пругом морају се поставити испод трупа пруге у континуитету испод колосека.
- На основу Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, број 72/09, 81/09–исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/12-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 9/20, 52/21 и 62/23) „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. као ималац јавних овлашћења, има обавезу утврђивања услова за изградњу објеката, односно издавање локацијских услова, грађевинске и употребне дозволе, услова за прикључење на инфраструктурну мрежу, као и за упис права својине на изграђеном објекту. У складу са тим, сви елементи за изградњу објеката, друмских саобраћајница као и за сваки продор комуналне инфраструктуре кроз труп железничке пруге (цевовод, гасовод, оптички и електроенергетски каблови и друго) ће бити дефинисани у оквиру посебних техничких услова „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. кроз обједињену процедуру.

2.1.5.2. Електроенергетска инфраструктура

За далековод напонског нивоа 35 kV се обезбеђује заштитна зона са обе стране вода од крајњег фазног проводника од 15 m. Далеководи напонског нивоа 35 kV који пролазе кроз обухват плана предвиђени су ПГР-ом Палилула прва фаза шесте измене и допуне за укидање-измештање.

Приближавање и укрштање новопланираних објеката са постојећим подземним енергетским кабловима, потребно је ускладити са Техничким препорукама број 3 (ТП-3) Оператера дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“.

У случају да се стуб ЕЕ мреже нађе на траси саобраћајнице, могуће га је изместити.

Ради обезбеђења напајања електричном енергијом планираних објеката у границама захвата ПДР-а, предвидети изградњу нових електроенергетских објеката потребног напонског нивоа.

Број потребних ТС и инсталисана снага у њима биће регулисани одговарајућим техничким условима, а на основу врсте, категорије и локације потрошача као и потребне снаге за исте.

Тачан број, снага и локација нових ТС биће одређена израдом техничке документације.

Расплет водова 0,4 kV из планираних ТС 10/0,4 kV биће формиран према потребној снази, намени и локацији објеката које иста напаја електричном енергијом, а на основу конкретних техничких услова.

Планиране трафостанице 10/0,4 kV градити грађевински за снагу 630/1000 kVA, као слободностојећи објекат или у оквиру објекта. На просторима становања и друштвених делатности трафостанице 10/0,4 kV су слободностојећи и типски објекти. У пословним (радним) зонама трафостанице могу бити и слободностојећи објекти или у оквиру објекта.

Постојеће трафостанице 10/0,4 kV се у принципу задржавају, с тим да се могу заменити новом типском уз постојећу или њеној непосредној близини.

За локације за које није планирано цепање парцеле за објекте јавне намене, локација трафостанице ће се утврђивати споразумом инвеститора и ЈП "Електродистрибуција" и кроз даљу урбанистичку разраду.

За слободностојећи објекат трафостанице 10/0,4 kV обезбедити простор димензија 5,5 x 6,5 m. До трафостанице 10/0,4 kV (слободностојеће и у објекту) обезбедити колски приступ изградњом приступног пута најмање ширине 3 m до најближе јавне саобраћајнице. За изградњу трафостаница непосредне локације и величина простора утврђују се конкретном разрадом, да буду испуњени следећи услови:

- да иста буде постављена што ближе тежишту оптерећења,
- да прикључни каблови буду што краћи,
- да је расплет водова што једноставнији,
- да постоји могућност лаког приступа ради монтаже, замене и одржавања опреме,
- о присуству подземних и надземних инсталација у окружењу трафостанице,
- о утицају ТС на животну средину.

Новопланиране електроенергетске каблове полагаати по планираним трасама и по трасама постојећих електроенергетских водова према техничким прописима, где се број каблова по траси не ограничава, с тим да ширина рова није већа од 0,8 метара. Мрежу 10 kV радити као кабловску, и то код полагања нових извода и код реконструкције постојећих извода 10 kV. Електроенергетске каблове полагаати у просторима тротоара. При преласку каблова преко саобраћајница, исте полагаати у кабловнице или пластичне цеви. На местима преласка каблова постављати кабловнице или пластичне цеви са најмање 6 (шест) отвора, ради сукцесивног полагања каблова.

Како објекти трафостаница 10/0,4 kV и водови напонског нивоа 10 (20) kV спадају у објекте за које се не издаје грађевинска дозвола већ се радови врше на основу решења којим се одобрава извођење радова, то је могуће издавање решења за објекат трафостанице и за деонице каблова који нису дати на графичком прилогу ако инвеститор обезбеди документацију предвиђену чланом 145. закона.

У свим планираним саобраћајницама извести инсталације осветљења, са светлотехничким карактеристикама у складу са важећим прописима. Осветљење за цео захват разраде радити са размаком између стубова и типом светиљки који ће се одредити израдом техничке документације а у складу са важећим прописима и техничким препорукама. Напајање осветљења, уколико је инвеститор сагласан и техничке прилике то дозвољавају, могуће је радити са ОИЕ односно соларним панелима који ће бити постављени на самим стубовима са LED изворима светлости у светиљкама. У супротном, потребно је градити кабловску подземну линију напајања уличног осветљења, користећи типове каблова који су у складу са условима прикључења на електроенергетску мрежу оператера мреже.

2.1.5.3. Телекомуникациона инфраструктура

У границама ПДР-а постоји изграђена ТК инфраструктура. На подручју плана постоји активна базна станица Мобилне Телефонике Србије. Планиране базне станице МТС-а су приказане на графичком делу плана. На подручју плана постоји активна базна станица оператера А1. Планирана базна станица оператера А1 је приказане на графичком делу плана.

Планом детаљне регулације предвиђени су коридори, дуж саобраћајница, за потребе изградње телекомуникационе инфраструктуре.

Телекомуникациони каблови се по правилу полажу подземно у ровове димензија према техничким прописима и условима грађења али је могуће полагање и у мини ровове који су само у оквиру уређених тротоарских површина, уређених пешачких стаза и прелаза саобраћајница уколико

технички услови осталих инфраструктурних и саобраћајних система то дозвољавају.

У случају да се стуб ТК мреже нађе на траси саобраћајнице, могуће га је изместити.

Основни циљ савремених телекомуникационих мрежа је скраћивање претплатничке петље и приближавање широкопојасне мреже корисницима услуга. На основу ових интенција у организацији фиксне телефонске мрежа на подручју захвата Плана ће се извршити нова конфигурација комутационих центара на просторима изведених мрежа и просторима нове изградње. Поред овога обезбеђење потребног броја телефонских прикључака за кориснике у захвату Плана извршиће се полагањем телекомуникационих каблова са постојеће приступне мреже реонског разделника и/или инсталирањем новог мултисервисног приступног чвора (MSAN) или мини IPAN уређаја (ови уређаји, који замењују класични MSAN/DSLAM уређај, би снабдевали мањи број корисника на мањем подручју, радијуса неколико стотина метара). Активни уређаји ће се на вишу раван телекомуникационе мреже повезати оптичким кабловима без металних елемената а до корисника се полажу бакарни или оптички каблови. Нове претплатничке каблове полагаати по трасама постојећих ТК каблова и по новопланираним трасама (у оквиру планираних регулација и саобраћајница).

Развој технологије и увођење нових концепата у телекомуникациону мрежу (децентрализација мреже, MSAN платформе, IP технологије) омогућио је настанак нових сервиса (на бази преноса података, тона и слике - triple play). Потребне за остваривањем нових сервиса "triple play" и остваривање високих битских протока (изузетно велике брзине преноса чак до 20 Mb/s), узрокује потребу за смањење претплатничке петље од 0,5 km до 1 km.

За одређивање потребног броја телефонских прикључака препоручује се да се користи принцип:

- за сваки стан 2 телефонска прикључака,
- за пословање на сваких 30-50 m² корисне површине по један телефонски прикључак.

Истурене комутационе степене (MSAN) који се изводе као "outdoor" ормани, постављати на бетонске темеље одговарајућих димензија (сагласно типу кабинета), у начелу површина око 6 m². Парцела истуреног комутационог степена мора да има приступ на површину јавне намене. У оквиру темеља за смештај кабинета изградити ревизионо окно димензија 80 x 80 x 90 cm, због лакшег прихвата каблова и њиховог увођења у "outdoor" кабинет. У кабинет се смешта комутациона опрема, систем преноса, исправљач, батерије и разделник. MSAN кабинет се напаја електричном енергијом са насељске мреже 0,4 kV.

Комплекс MSAN-а оградити транспарентном оградом (бетонска сокла висине 0,5 m и металана ограда висине 1,2 m).

За истурене комутационе степене (MSAN) који се изводе као "indoor", обезбедити просторију одговарајуће површине (10 - 15 m²) и висине (2,6 - 2,8 m) у оквиру објекта (стамбеног, стамбено-пословног, пословног) до које постоји приступ за "улазак" каблова и опслуживање.

За полагање телекомуникационих каблова у ров полагасти полиетиленске цеви одговарајућег пречника које ће послужити као заштита и резерва за касније полагање ТК кабла.

Наведени телекомуникациони објекти спадају у објекте за које се не издаје грађевинска дозвола већ се радови врше на основу решења којим се одобрава извођење радова, поред овога могуће је и издавање решења за истурене комутационе степене (MSAN) и за деонице каблова који нису дати на графичком прилогу, ако инвеститор обезбеди документацију предвиђену Законом.

Мобилне телекомуникације треба да пруже пре свега говорне интерактивне међукорисничке услуге, кратке поруке, информационе услуге, услуге преноса података итд., у свако време и скоро у свим условима.

Даљи развој мрежа мобилне телефоније треба да се занима на побољшању покривености 3G и 4G сигналом и увођењу нових сервиса великих битских протока и угушћивањем мрежа базних станица са мањим снагама предајника сва три оператера.

Све базне радиостанице свих оператера пројектовати и градити са примопредајницима малих снага, због смањења електромагнетног зрачења и мањег утицаја на животну средину. Ово ће изазвати већу густину објеката базних станица, како због малих снага примопредајника тако и због могућности покривања мањих одређених простора. Избор оптималне локације ће бити могућ тек после одређених мерења, те се локације истих не могу утврђивати просторним (урбанистичким) плановима. Базне радиостанице које се граде на отвореном простору обавезно оградити жичаном транспарентном оградом висине до 2,2 m. Забрањује се постављање антена и уређаја базних станица на фасадама објеката, док је дозвољено њихово постављање на адекватне носаче или стубове на крововима објеката с тим да је кота уградње већа од висине суседних објеката (оса односно захват главног снопа антене морају бити виши од суседних објеката) и у складу са законом и прописима који се тичу нејонизујућег зрачења.

Објекти мобилне телефоније спадају у објекте за које се не издаје грађевинска дозвола.

Кабловско - дистрибутивни систем (КДС) у својој основној улози врши пренос, емитовање и дистрибуцију радио и ТВ програма али се са

развојем технологија омогућио и развој нових допунских сервиса. КДС поред основних обезбеђује својим корисницима и следеће сервисе: интернет, телеметрију, видео на захтев, видео-надзор, говорни сервис и др.

Кабловски дистрибутивни систем по правилу градити подземно (кабловски) у рову потребних димензија који се налази у тротоарском простору постојећих и планираних саобраћајница, а у складу са техничким прописима. Уколико је због техничких услова, услова власника постојећих и планираних инфраструктурних система или простора самог тротоара немогуће КДС мрежу положити подземно, изузетно се дозвољава и изградња ваздушне мреже на планираним и постојећим стубовима уз одговарајућу техничку документацију. Извођење радова на КДС објектима се регулише члановима 144. и 145. Закона о планирању и изградњи

2.1.5.4. Гасификација и топлификација

На подручју у обухвату плана изграђен је гасовод средњег притиска (максималног радног притиска (MOP) до 16 bar). Унутар граница плана нема изведене топоводне мреже и објеката у функцији топлификације.

Обухват плана се налази у обухвату зоне топлификације и планирано је прикључење планираних објеката на систем топлификације. За пословне објекте и објекте индивидуалног становања могуће је предвидети друге изворе снабдевања топлотном енергијом (природни гас, биомаса, топлотне пумпе и сл)

Планира се изградња Блокоске котларнице за снабдевање топлотном енергијом потрошача у обухвату плана, БК „Стари Вулкан“, капацитета од око 20 MW. У склопу котларнице планира се и мерно регулациона станица МРС „Стари Вулкан“. Простор за Блокоску котларницу и МРС је планиран у централном делу плана, оквирних димензија 25x35 метара и приказан је на графичком прилогу.

У складу са планом Града за изградњу постројења за пречишћавања отпадних вода (ППОВ) „Цигански кључ“, а у циљу повећања енергетске ефикасности и заштите животне средине, ЈП градска топлана Ниш планира да искористити потенцијалну енергију пречишћене отпадне воде из ППОВ „Цигански кључ“ за загревање објеката на подручју Плана. За производњу топлотне енергије у БК „Стари Вулкан“ планирано је да се користи топлотна пумпа снаге око 20 MW. За потребе снабдевања новог топлотног извора пречишћеном водом планира се изградњу цевовода за допремање пречишћене воде из ППОВ до топлотне пумпе (новог топлотног извора), у дужини од око 6,5 km и оквирног капацитета пречишћене воде 800 l/s. Поред тога, планиран је и одводни цевовод воде од топлотне пумпе до реке Нишаве.

Због могућности да дође до кашњења реализације пројекта изградње ППОВ „Цигански кључ“, или да не дође до изградње цевовода за допремање пречишћене воде из ППОВ до топлотног извора планира се изградња мернорегулационе станице. Мерно регулациона станица ће омогућити да се као енергент за рад котларнице користи природни гас.

Тачни положаји котларнице, мернорегулационе станице и остале термотехничке опреме унутар планом дефинисаног простора одредиће се техничком документацијом.

Могућа је изградња гасовода притиска до 16 bar и на деоницама које нису дате на графичком прилогу уколико за то буде било потребе под условом да инвеститор обезбеди документацију предвиђену законом.

Приликом изградње гасовода средњег притиска, минимална дозвољена растојања гасовода од објеката (од ближе ивице цеви гасовода до ближе ивице темеља) за гасовод средњег притиска ($10 < \text{MOP} \leq 16 \text{ bar}$) износи 3,0 m, а за максимални радни притисак (MOP) за челичне цеви 4 bar < 10 bar износи 2,0 m. Растојања се могу изузетно смањити на минимално 1 m уз примену додатних мера заштите дефинисаних Правилником о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar. Појас заштите за дистрибутивну гасоводну мрежу ниског притиска ($\text{MOP} < 4 \text{ bar}$) је 1 m са обе стране. У овим појасевима је забрањена изградња објеката и извођење радова и других активности без одобрења оператора дистрибутивног гасоводног система. Дозвољена је изградња саобраћајница и инфраструктурних мрежа у заштитним појасевима примарне градске гасоводне мреже средњег притиска и дистрибутивне гасоводне мреже ниског притиска уз сагласност и одобрење власника (оператера) гасоводне мреже. Тачне трасе гасовода одредиће се техничком документацијом.

Гасоводне мреже и мерно-регулационе станице градити искључиво у складу са Правилником о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar ("Службени гласник РС", бр. 86/2015) и другим важећим законима и прописима.

Изградњом новог топлотног извора у оквиру граница Плана створили би се услови за прикључење будућих високих објеката који се планирају у границама Плана детаљне регулације зоне мешовите намене. Прикључивање објеката у захвату разраде плана на топоводну мрежу извршиће се изградњом прикључних топовода до подстаница у објектима. Прикључна (секундарна) топоводна мрежа извешће се полагањем у простору јавног земљишта (тротоара, саобраћајница) и у оквиру осталог земљишта (на основу пројектне документације). Пречници и

трасе прикључних топовода зависе од положаја и величине објеката и биће дефинисани пројектном документацијом за изградњу прикључних топовода.

По правилу, за потребе смештаја топлотне подстанице потребно је предвидети просторију у сваком објекту. Просторију у објекту оријентисати тако да буде што ближе површинама јавне намене, ради једноставнијег повезивања објекта на инфраструктурни (магистрални) топовод. Димензије просторије треба да задовоље услове за смештај топлотне подстанице.

Како дистрибутивна топоводна мрежа, уколико се налази или планира у оквиру регулације улица спада у објекте за које се не издаје грађевинска дозвола већ се радови врше на основу решења којим се одобрава извођење радова, могуће је издавање решења и за деоницу која није дата на графичком прилогу уколико за то буде било потребе под условом да инвеститор обезбеди документацију предвиђену Законом о планирању и изградњи. Сви прикључци објеката на топоводну мрежу решаваће се у складу са одредбама Законом о планирању и изградњи.

Заштитна зона за топовод износи 1 m са обе стране, мерено од спољних ивица цеви. У овој зони је забрањена изградња објеката.

Сви планирани објекти морају да задовољавају прописе везане за енергетску ефикасност објеката. (Правилник о енергетској ефикасности зграда („Сл. гласник РС“, бр. 61/11) и Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Сл. гласник РС“, бр. 69/12, 44/18-др. закон и 111/22).

2.1.5.5. Водоводна инфраструктура

Подручје Плана припада првој висинској зони водоснабдевања.

Са источне стране локације дуж саобраћајнице постоји изведена водоводна мрежа ДЦИ Ø400 mm, са јужне стране локације постоји изведена водоводна мрежа ДЦИ Ø300 mm док са западне стране локације пролази магистрални цевовод Виник-Бубањ.

Дуж свих саобраћајница у планском обухвату планирана је изградња јавне водоводне мреже. Планирана мрежа је прстенастог типа.

Изградњу и реконструкцију јавне водоводне мреже ускладити са изградњом планираних саобраћајница односно реконструкцијом постојећих. Положај мреже приказан је на графичком прилогу и обично је у коловозу на хоризонталном одстојању од 0,5÷1,0 m у односу на ивицу коловоза. Уколико постојећа мрежа излази из регулационе ширине саобраћајнице, односно мења правац у оквиру постојеће односно планиране регулације, потребно је приликом реконструкције мреже или коловоза положити нови цевовод у складу са овим

правилима а постојећи укинати. Минимална дебљина надслоја земље изнад горње ивице цеви не сме бити мања од 1,0 м.

У оквиру појединачних комплекса, потребне количине воде за хидрантску мрежу обезбедити изградњом резервоара и пумпних станица.

Забрањује се употреба санитарне воде за прање и заливање површина. Уколико претходни истражни хидрогеолошки радови покажу да се ове воде не могу обезбедити из подземља или сакупљањем атмосферлија, за потребе прања асфалтних и бетонских површина као и заливања травнатих и парковских површина користити воду из аутоцистерни.

2.1.5.6. Канализациона инфраструктура

Дуж улица Ивана Милутиновића, Даничићева као и кроз део комплекса изведена канализациона мрежа је општег типа.

Будући канализациони систем развијаће се као сепаратни. Дуж свих саобраћајница планирана је изградња канализационе мреже употребљених вода. Положај мреже је у осовини саобраћајница. На делу планираних стаза са дрворедима у осовини, канализација употребљених вода је у осовини траке између зеленила и регулационе линије. Положај мреже приказан је на графичком прилогу "Мреже и објекти инфраструктуре – синхрон план". Приликом израде техничке документације може доћи до одступања од приказане трасе услед непредвиђених услова на терену, услова имаоца јавних овлашћења или бољег техничког решења. Пре упуштања употребљених вода из објеката у јавну канализацију применити све мере пречишћавања у складу са законом.

Сакупљање атмосферских воде решаваће се на такав начин да се обезбеди максимално задржавање воде на сливу, инфилтрација и поновно коришћење кишнице. То подразумева:

- испуштање атмосферских вода са кровних површина у зеленило;
- попличавање слободних површина пропусним плочама;
- обарање ивичњака где год постоји могућност према зеленим површинама;

изградњу ретензија у оквиру комплекса које ће прихватити и задржати падавине које ће се затим користити за потребе прања асфалтних и бетонских површина као и заливања травнатих и парковских површина. Ретензија може бити подземна или обликом и формом уклопљена у партерно уређење комплекса. Положај и запремина ретензије дефинисаће се техничком документацијом.

У новопланираним саобраћајницама планирана је изградња колектора за одвођење атмосферских вода. Положај цевовода планира се дуж коловоза на хоризонталном одстојању од 1,0-1,5м у односу на ивицу коловоза. Приликом изградње и испуштања воде у реципијент неопходно је адекватно третирати сакупљене воде таложницима и сепараторима масати и уља и након тога упустити у реципијент.

Сакупљање атмосферских вода са саобраћајних површина реализовати линијским-површинским одводњавањем на саобраћајницама у смислу израде канала за линијско одводњавање, посебно дуж саобраћајница, са изливом у зелене површине које је неопходно пројектовати као кишне баште;

Квалитет пречишћених вода које се испуштају у реципијент треба да буде у складу са параметрима прописаним Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање ("Сл.гласник РС" бр.67/11, 48/12 и 1/16), Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање ("Сл.гласник РС"бр.24/2014), Правилником о начину и условима мерења количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима ("Сл.гласник РС"бр.33/2016). Садржај из сепаратора празниће се периодично, зависно од пројектованог капацитета, од стране овлашћеног предузећа за ту врсту делатности и одвозити на локацију коју одреди надлежни орган. Забрањено је одлагање садржаја на комуналне депоније.

Реализацију канализационе мреже ускладити са изградњом планираних саобраћајница односно реконструкцијом постојећих.

2.1.6. ПОПИС ПАРЦЕЛА И ОПИС ЛОКАЦИЈА ЗА ЈАВНЕ ПОВРШИНЕ, САДРЖАЈЕ И ОБЈЕКТЕ

Парцеле (целе и делови) које сачињавају површине јавне намене су дате у следећој табели:

ЦЕЛЕ ПАРЦЕЛЕ
КО Ниш „Бубањ“: 1/4, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9, 1/10, 2/2, 2/3, 9/5, 9/6, 9/7, 9/9, 10/3, 10/4, 10/5, 10/6, 10/7, 23/1, 41, 61, 62, 63, 66, 174, 175, 179, 180, 1732/2, 1815/4, 1815/5, 1815/7, 1815/8, 9793/1, 9901/1, 9901/2, 9901/3, 9902, 9903/3, 9903/4, 9903/5, 9903/6, 9903/7, 9904, 9905, 9906/1, 9907/1, 9909/2, 9909/3, 9909/4, 9909/5, 9910/3, 9910/4, 9910/5, 9910/6, 9910/7, 9911/1, 9911/2, 9912/1, 9913/1, 9913/2, 9914/2, 9914/3, 9915/1, 9915/2, 9918/1, 9918/3, 9919/1, 9919/2, 9920/1, 9920/2, 9921/1, 9921/2, 9922/1, 9922/2, 9922/3, 9923/2, 9923/3, 9925/2, 9927/2, 9928/2,

9928/7, 9928/9, 9928/10, 9928/11, 9928/12, 9928/13, 9929, 9930, 9931, 9932, 29598/34
ДЕЛОВИ ПАРЦЕЛА
КО Ниш „Бубањ“: 2/4, 3, 8/2, 9/3, 10/8, 60, 99, 162, 163, 168, 172, 173, 178, 181, 1507, 1736/1, 1737, 1925/3, 1952/2, 2917, 3251, 3525, 3256, 3257, 3253, 3254, 3255, 3260, 3261, 9912/2, 9914/5, 9916/1, 9916/2, 9918/2, 9924, 9925/1, 9926, 9927/1, 9927/4, 9928/6, 9928/8, 29598/7, 29598/8, 29598/29, 29598/33

ДЕЛОВИ ПАРЦЕЛА

КО Ниш „Бубањ“: 2/4, 3, 8/2, 9/3, 10/8, 60, 99, 162, 163, 168, 172, 173, 178, 181, 1507, 1736/1, 1737, 1925/3, 1952/2, 2917, 3251, 3525, 3256, 3257, 3253, 3254, 3255, 3260, 3261, 9912/2, 9914/5, 9916/1, 9916/2, 9918/2, 9924, 9925/1, 9926, 9927/1, 9927/4, 9928/6, 9928/8, 29598/7, 29598/8, 29598/29, 29598/33

2.1.7. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА, ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКИХ УСЛОВА

Грађевинско земљиште треба комунално опремити, што подразумева изградњу објеката комуналне инфраструктуре и изградњу и уређење површина јавне намене.

За издавање локацијских услова, неопходно је обезбедити приступ јавној саобраћајној површини и базичну инфраструктурну опремљеност, која подразумева прикључивање на водоводну, канализациону и електроенергетску мрежу и систем сакупљање и одношење комуналног отпада.

Све пословне делатности, поред наведеног, захтевају и уређење манипулативног простора, паркинга за различите врсте возила и посебне просторије или ограђене просторе са посудама за прикупљање отпада. Сви нови објекти морају бити изграђени у складу са мерама енергетске ефикасности.

2.1.8. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА И НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА, ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Обухват Плана се налази у обухвату заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, нити у обухвату еколошки значајних подручја и еколошких коридора еколошке мреже РС.

За ново озелењавање препоручује се примена претежно аутохтоних, брзорастућих врста, које имају изражене естетске вредности.

Уколико се приликом реализације Плана и извођења грађевинских радова наиђе на геолошко-палеонтолошке или минералолошко-петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, извођач радова је дужан да исте пријави надлежном Министарству заштите животне средине, као и да предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

На планском подручју постоји знаменито место – јеврејско гробље у Нишу („Сл.лист РС“ бр. 126/07) и индустријско - пословни комплекс са напуштеним зградама од изразитог архитектонског и историјског значаја у литератури и планској

документацији познат под обједињеним, колоквијалним, називом ”Стари Вулкан” који чине два индустријска комплекса.

Како простор Јеврејског гробља није до краја истражен, у будућности треба предвидети најпре активности на истраживању овог подручја, а тек након тога могу бити дефинисани услови за предузимање мера заштите које ће издати надлежни Завод.

Треба предвидети следеће активности:

- Уклањање објеката, са поменутих парцела и из претпостављене зоне, чиме би се омогућило истраживање овог, тренутно неприступачног, дела гробља.
- Затим, извршити археолошка и етнолошка истраживања (по посебном пројекту археолошких ископавања, који израђује овлашћена институција: надлежни Завод, Археолошки институт....) након којих ће се створити услови за свеобухватније сагледавање овог простора и прецизније опредељење како представити и даље чувати ово културно добро (пресељење у границама заштићеног знаменитог места или заштита на лицу места и који видови).

Након истраживања треба:

- Утврдити границе Јеврејског гробља, оградити га са свих страна (поставити капију, улаз, са северне стране), поставити расвету и информативне табле са подацима о знаменитом месту;
- Известити конзерваторско - рестаураторске радове на споменицима;
- Хортикултурално и комунално опремити простор; уређење и редовно одржавање;
- Успоставити чуварску службу или поставити водео надзор.

На осталом простору, знаменитог места „Јеврејско гробље“, ван зоне од 30м важе опште мере заштите:

- Не смеју се изводити никакви радови, који могу променити садржај, природу или изглед НКД, без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе.
  - Власник, корисник, или други субјект који по било ком основу располаже непокретним културним добром, или добром под претходном заштитом дужан је да га чува и одржава с' пажњом тако да не дође до оштећења или уништења његових споменичких својстава. Није дозвољено да се руши, раскопава, преправља, презиђује, прерађује, или да се изводе било какви други радови који могу променити изглед и вредност културног добра без претходно прибављених посебних услова и сагласности надлежног Завода.
  - Није дозвољено оштећење или уништење археолошких налаза
  - Није дозвољено неовлашћено прикупљање археолошких налаза
  - Инвеститори су дужни да пројектом обезбеде и предвиде трошкове за стални археолошки надзор земљаног ископа
  - Археолошко праћење земљаних радова се обавља на читавом простору парцеле која припада инвеститору.
  - За потребе сталног археолошког праћења земљаних радова, ангажује се територијално надлежна установа заштите културног наслеђа или научна установа која се бави археолошким истраживањима чији је оснивач Република Србија или јединица локалне самоуправе,
  - Ако се у току извођења радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести Завод за заштиту споменика културе Ниш и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен.
  - Ако се у току извођења радова наиђе на археолошко наслеђе, инвеститор је у обавези да обезбеди средства за археолошка истраживања, заштиту, чување, публикавање и презентацију археолошког наслеђа у зони која је угрожена планираним радовима, као и археолошко праћење извођења земљаних радова.
  - Трошкове археолошког праћења радова, заштитних археолошких истраживања, заштите, чувања, публикавања и излагања културних добара, све до предаје на трајно чување овлашћеној установи заштите, сноси инвеститор;
  - Подносилац захтева је дужан да стручној екипи Завода омогући присуство приликом реализације пројекта ради провере да ли се радови обављају у складу са издатим условима;
  - Подносилац захтева дужан је да благовремено, а најкасније 30 дана раније, обавести Завод о почетку извођења радова;
  - Подносилац захтева дужан је да благовремено достави комплетну документацију о спроведеним истраживањима Заводу за заштиту споменика културе Ниш Будућним плановима треба, обавезно, сагледати поменути три објекта и њихово уклапање у савремене животне потребе.
- Када су у питању објекти 1, 2 и 3 у склопу индустријско - пословног комплекса „Стари Вулкан“ прецизније мере и услови који ће се применити на објектима, биће одређени, касније, непосредно пре почетка пројектовања, након што инвеститор затражи услове од Завода и/или изради идејно решење.
- Свако ново пројектовање у непосредној близини Објекта 1, 2 и 3 и свака адаптација ентеријера наведених објеката мора бити обављена на основу посебних услова које ће прописати Завод за заштиту споменика културе Ниш.
- Остали објекти на парцелама, могу бити реконструисани у складу са претходно изнетим мерама или срушени.
- Саставни део Документационе основе Плана је :
- СТУДИЈА ЗАШТИТЕ НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ГРАДИТЕЉСКОГ НАСЛЕЂА НА ПРОСТОРУ „СТАРОГ ВУЛКАНА“, „ФАБРИКЕ КОЖЕ ЂУКА ДИНИЋ“ И РЕКЕ НИШАВЕ
- Прва фаза реализације, која је предвиђена овим планом, обухвата намене – вртић и парковско зеленило и меморијални**

парк. Инвеститор је дужан да финансира археолошка испитивања у овим зонама, и у колико се наиђе на археолошка добра, јавне намене се у истој површини пребацују у мешовиту намену која је предмет директног спровођења прве фазе.

2.1.9. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ

Опис мера за предупредњење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину

Заштита животне средине подразумева поштовање општих превентивних мера заштите животне средине и природе као и свих техничко-технолошких мера и прописа утврђених важећом законском регулативом и условима надлежних органа и организација.

Приликом израде Планава треба тежити очувању вредности природних ресурса и добара, односно рационалном коришћењу природних ресурса у складу са циљевима одрживог развоја.

Планска решења у Плану формирана су у складу са заштитом и унапређењем квалитета животне средине на предметном подручју у складу са решењима датим локалним развојним документима, регионалним развојним и просторним плановима, стратешким, развојним и акционим плановима и др.

План такође даје и сет планских превентивних мера и правила за уређење и коришћење простора и грађење на овом подручју. Наведене мере исказане су детаљније кроз планске циљеве и препоруке за приступ изради и процени утицаја планова, програма и пројеката на нижем хијерархијском нивоу.

Заштиту земљишта кроз:

- санацију и рекултивацију деградираних површина (сметлишта, запуштених простора, простора на којима је нелегално одлаган грађевински отпад и сл.),
- преиспитивање постојећег концепта управљања комуналним и осталим отпадом и усаглашавање истог са важећом законском регулативом из области управљања отпадом,
- спречавање нелегалне градње у будућности,
- изналагање могућности проширења програма мониторинга и успостављање нових мерних места ради добијања свеобухватне/тачне слике о квалитету земљишта у обухвату Плана,
- спречавање пренамене квалитетног пољопривредног земљишта;
- утврђивање посебних мера заштите животне средине и санитарних услова у

зони гробља, у складу са прописима који уређују ову област.

Заштиту и побољшање квалитета ваздуха кроз:

- унапређење зеленила и зелених површина у обухвату плана,
- обезбеђивање заштите насеља (стамбених зона) од емисије загађујућих материја заштитним зеленим појасима формираним од више аутохтоних биљних врста,
- подизање дрвореда дуж саобраћајница, а нарочито у стамбеним зонама,
- за све објекте из којих се емитују загађујуће материје, планирање одговарајућих техничких и технолошких решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздух задовољава прописане граничне вредности дефинисане законском регулативом,
- изналагање могућности проширења програма мониторинга и по потреби успостављање нових мерних станица и места ради добијања свеобухватне/тачне слике о квалитету ваздуха у обухвату плана.

Очување и побољшање квалитета воде кроз:

- поштовање прописаног режима заштите подземних и површинских вода и предвиђање свих неопходних мера заштите вода и земљишта од загађивања у редовним и акцидентним ситуацијама,
- поступање у свему у складу са Законом о водама,
- инфраструктурно опремање кроз изградњу канализационих система за прикупљање и одвођење отпадних вода у складу са условима надлежног органа за послове водопривреде,
- обезбеђивање потребних мишљења, услова или дозвола, током реализације плана, од стране надлежних органа за послове водопривреде, посебно у приобалном појасу, у складу са надлежностима,
- планирање система интерне сепаратне канализације (за атмосферске и фекалне отпадне воде),
- изградњу објеката/постројења за пречишћавање отпадних вода, за све објекте из којих се испуштају загађене отпадне воде, пре испуштања у канализацију употребљених вода или други реципијент, у циљу заштите околног земљишта, подземних и површинских вода, у складу са законском регулативом,
- изградњу свих саобраћајних и манипулативних површина од водонепропусних материјала отпорних на

нафту и нафтне деривате и са ивичњацима којима се спречава одливање воде на околно земљиште приликом њиховог одржавања или падавина,

- обезбеђивање контролисаног прихвата зауљених атмосферских вода са платоа, саобраћајница и паркинг простора и обезбеђење њиховог третмана у сепаратору уља и масти пре упуштања у градску канализацију за употребљене воде или други реципијент у складу са законском регулативом,
- евидентирање свих субјеката који своје отпадне воде испуштају у површинске воде,
- евидентирање и уклањање свих нелегалних и несанитарних депонија у обухвату Плана,
- обезбеђивање одговарајуће заштите земљишта и подземних вода постављањем непропусне танкване за прихват опасних материја из трансформатора трафостанице, запремине довољне да прихвати укупну количину трнсформаторског уља садржаног у трансформатору;

Смањење комуналне буке кроз:

- усклађивање планирања са важећим законом којим се уређује област заштите од буке у животној средини, као и подзаконским актима донетим на основу овог закона,
- поштовати прописе којима је уређено акустичко зонирање на подручју града и одређене мере забране и ограничења у складу са регулативом која уређује заштиту од буке у животној средини,
- у подручјима са изграђеним стамбеним, пословним и/или привредним објектима на којима се очекује повећан ниво буке, изнад прописаних граничних вредности, обезбедити пројектовање и извођење техничких мера заштите у облику звучних баријера, у складу са архитектонско–грађевинским карактеристикама објекта, којима се обезбеђује да бука која се емитује из техничких и других делова објекта при прописаним условима коришћења и одржавања не прекорачује прописане граничне вредности, према угроженим зонама и појединачним локацијама,
- дефинисање препорука и правила градње у погледу избора материјала, система и конструкција са звучном заштитом, чиме се омогућава да ниво буке не прелази дозвољене граничне вредности, при прописаним условима коришћења и одржавања уређаја и опреме.

Подстицање енергетске ефикасности кроз:

- поштовање регулативе која уређује област енергетске ефикасности,
- примену модела континуираног и системског управљања енергијом, стратешког планирања енергетике и одрживог управљања енергетским ресурсима на локалном нивоу, подстицање одрживог и енергетски ефикасног планирања и изградње у пословном, јавном и стамбеном сектору, а што доприноси смањењу потрошње енергената и ресурса, односно смањењу емисије штетних гасова у атмосферу,
- успостављање енергетске ефикасности у објектима,
- обезбеђивање ефикасног коришћења енергије, узимајући у обзир микроклиматске услове локације, намену, положај и оријентацију објекта, као и могућност коришћења обновљивих извора енергије,
- поштовање прописа и начела превенције и предострожности приликом избора врсте и квалитета енергената.

Заштиту од нејонизујућих зрачења у нискофреквентном подручју кроз:

- одређивање могућих садржаја, намене објекта и њиховог положаја на парцели у зони заштите далековода, односно у заштитном појасу електроенергетског вода узимајући у обзир негативни утицај електромагнетног поља далековода на здравље људи и околину, односно дефинисане заштитне зоне,
- планирање, пројектовање и изградња нових трафостаница у складу са важећим нормама и стандардима прописаним за ту врсту објекта, уз предузимање одговарајућих техничких и оперативних мера чиме се обезбеђује да нивои излагања становништва нејонизујућим зрачењима, након изградње трафостаница, не прелазе референтне граничне нивое излагања електричним, магнетским и електромагнетским пољима, у складу са законским и подзаконским актима којима се уређују граничне вредности излагања нејонизујућим зрачењима,
- не планирати уградњу трансформатора који садржи полихлороване бифениле (PCB).

Заштиту од нејонизујућих зрачења кроз смањење штетног утицаја нејонизујућих зрачења на животну средину и здравље људи, препоручује се кроз мере и услове заштите животне средине којих треба да се придржавају

оператери мобилне телефоније, ради ефикаснијег планирања и изградње мобилне телекомуникационе мреже (нових извора нејонизујућих зрачења у високофреквентном подручју – радио базних станица):

- обавезно спровођење поступка процене утицаја пројекта на животну средину за сваку базну станицу,
- планирање локација за постављање базних станица, које ће у складу са техничким решењем за сваку базну станицу, омогућити изложеност мањег броја грађана, нижим нивоима електромагнетног зрачења,
- поштовати правила грађења мобилне телекомуникационе мреже:
  - избегавати постављања уређаја и припадајућег антенског система базних станица мобилне телефоније на објектима: здравствених установа, дечијих вртића, школа и простора дечијих игралишта,
  - минимална удаљеност базних станица мобилне телефоније од објеката здравствених установа, дечијих вртића, школа и простора дечијих игралишта, односно ивице парцеле ових објеката не треба бити мања од 100m,
- постављање антенских система базних станица мобилне телефоније, у зонама повећане осетљивости, на стамбеним и другим објектима и на антенским стубовима само под условом да:
  - висинска разлика између базе антене и тла износи најмање 20m,
  - удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу, у зони главног снопа зрачења антене, износи најмање 30m,
  - удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу може бити мања од 30 m, у случају када је висинска разлика између базе антене и кровне површине објекта у окружењу најмање 10m,
- антенски систем базне станице мобилне телефоније, који се поставља на кровној површини стамбеног објекта не сме бити видљив из стамбеног простора или терасе стамбеног објекта на који се поставља, односно стамбеног простора или терасе суседног стамбеног објекта у низу, изузев у случају сагласности власника наведених станова,
- при избору локације за постављање антенских система базних станица мобилне телефоније узети у обзир следеће:

- могућност постављања антенских система на постојећим антенским стубовима других оператера, грађевинама попут димњака топлана, водоторњева, стубова са рефлекторима, телевизијских стубова и сл.,
  - неопходност поштовања постојећих природних обележја локација и пејзажа, избегавати просторе излетишта, заштићена природна добра, заштићене културно-историјске целине, парковске површине и сл.,
  - избор дизајна и боје антенских система у односу на објекат или окружење на ком се врши његова инсталација, те потребу/неопходност маскирања базне станице,
- антенски системи не могу бити постављани на кровним терасама ако на тим етажама постоје просторије у којима људи живе или бораве дуже од 2 сата;

Очување и успостављање одрживог система зелених површина у обухвату Плана кроз:

- рекултивацију, озелењавање и уређење деградираних површина и простора на којима је нелегално одлаган отпад,
- подизање зелених заштитних појасева у контакту стамбених и радних зона, односно у контакту пословних комплекса и стамбених зона,
- поштовање Закона о планирању и изградњи и друге регулативе која уређује правила градње,
- регулисање формирања зелених површина и уређење и озелењавање слободних површина (травњаци, жбунаста и висока вегетација) у складу са пројектом хортикултурног уређења;
- регулисање формирања зелених површина и уређење и озелењавање слободних површина (травњаци, жбунаста и висока вегетација) у складу са Законом о железници или другим важећим законом који регулише правила уређења простора у близини железничке пруге, као и у складу са предложеним минималним процентима зелених површина у зонама планираних намена,
- подизање дрвореда дуж постојећих и планираних саобраћајница, а нарочито у стамбеним зонама,

- озелењавања паркинг површина, нарочито у пословним, складишним и стамбеним зонама,
- уређење простора, коришћење природних ресурса и добара обављати у складу са просторним и урбанистичким плановима и другим плановима;

Грађевинске радове, који обухватају инфраструктурно уређење и изградњу планираних садржаја кроз:

- планирање и спровођење активности на начин који представља најмањи ризик за људско здравље и животну средину, приликом извођења радова изградње, опремања, као и реализације пројеката у обухвату плана, применити најбоље расположиве и доступне технологије, технике и опрему,
- планирање и спровођење активности у складу са смерницама и критеријумима за претходну анализу утицаја високих објеката на животну средину, за зоне мешовите намене, како је предвиђено Трећим изменама и допунама Генералним урбанистичким планом Ниша 2010-2025. ("Службени лист Града Ниша", бр. 43/11, 136/16, 26/18 и 129/2021), као и другим смерницама предвиђеним наведеним Планом.
- планирање изградње високих објеката у оквиру зона мешовите намене у складу са анализом и потврдом испуњености критеријума за изградњу високих објеката кроз план детаљне регулације, како је предвиђено Петим изменама и допунама Плана генералне регулације подручја Градске општине Палилула – Прва фаза ("Службени лист Града Ниша", бр. 106/19, 26/23), као и испитаним могућностима изградње високих објеката у зони мешовите намене, са максималном висином објеката, условљеном зоном полетно-слетних равни аеродрома и максималним индексом заузетости који ће бити одређени и прибављени у нацрту Плана, како је наведено у тексту Плана детаљне регулације мешовите намене у зони реке Нишаве и старог „Вулкана“, на подручју Градске општине Палилула – прва фаза, на раном јавном увиду;
- предузимање мера које обезбеђују заштиту и рационално коришћење земљишта, површинских и подземних вода, управљање насталим отпадом у складу са законском регулативом и санацију земљишта у случају изливања уља и горива током рада грађевинских машина и механизације,
- дефинисање локација паркинга, путева за тешку механизацију, позајмишта и складишта грађевинског и материјала из ископа,
- вршење редовног квашења запрашених површина приликом ископа и спречавање расипања грађевинског материјала током транспорта,
- дефинисање обавезе извођача радова да отпадни материјал који настане у процесу изградње (комунални отпад, грађевински материјали и сл.) прописно сакупи, разврста и одложи на за то предвиђену и одобрену локацију,
- дефинисање обавезе извођача радова да отпадне материје које имају својство секундарних сировина, прописно складишти, до предаје лицу које има дозволу за управљање том врстом отпада (складиштење, третман, одлагање и сл.),
- поступање са опасаним отпадом који настане у случају акцидентног цурења уља из камиона или механизације у складу са законом и подзаконским актима који уређују област управљања опасним отпадом, прописно складиштење и обележавање до предаје овлашћеном оператеру, који има дозволу за поступање са том врстом отпада,
- дефинисање обавезе извођача радова да одмах прекине радове и обавести надлежну организацију за заштиту споменика културе, ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете,
- дефинисање обавезе извођача радова да одмах обавести надлежну организацију за заштиту природе, уколико се у току извођења радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког типа или минеролошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика,
- имајући у виду да у склопу комплекса старог „Вулкана“ постоје објекти који поседују архитектонске и историјске вредности неопходно је чувати њихове фасаде или друге целине у складу са условима које издаје надлежни Завод за заштиту споменика културе, како је наведено у тексту предметног Плана на раном јавном увиду,
- обезбеђење заштите природних станишта ретких животињских врста, код утврђивања положаја траса и објеката планираних инфраструктурних система,

- успостављање мониторинга животне средине у току експлоатације након завршетка изградње сваког планираног инфраструктурног система на предметном подручју;

Дефинисање обавезе инвеститора да се, при изградњи, односно реконструкцији или уклањању објеката, наведених у Листи I и Листи II Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр.114/08), обрати надлежном органу за заштиту животне средине, ради спровођења процедуре процене утицаја на животну средину, у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09).

Проценом утицаја биће извршена анализа могућих значајних утицаја сваког појединачног пројекта на животну средину, која обухвата квалитативни и квантитативни приказ могућих промена у животној средини за време извођења пројекта, редовног рада и за случај удеса, као и процену да ли су промене привременог или трајног карактера, биће дефинисане мере за спречавање, смањење и отклањање сваког значајнијег штетног утицаја на животну средину, мере које ће се предузети за уређење простора, техничко-технолошке, санитарно-хигијенске, биолошке, организационе, правне, економске и друге мере.

Поштовање општих услова и мера заштите животне средине, природе, културних добара, техничко-технолошких мера и прописа утврђених позитивном законском регулативом, као и прибављених услова и мишљења надлежних стручних органа и организација у складу са чланом 34. Закона о заштити животне средине.

Имајући у виду да овај орган није остварио увид у услове и мишљења надлежних стручних организација у складу са чланом 34. Закона о заштити животне средине, у зависности од специфичности садржаја у обухвату плана, потребно је прибавити услове и мишљења надлежних стручних органа и организација.

Усклађивање Плана детаљне регулације мешовите намене у зони реке Нишаве и старог „Вулкана“, на подручју Градске општине Палилула - прва фаза, у погледу планираних намена простора и њихових утицаја на животну средину са Трећим изменама и допунама ГУП - а Ниша 2010-2025 ("Службени лист Града Ниша", бр. 43/11, 136/16, 26/18 и 129/2021) и Петим изменама и допунама Плана генералне регулације подручја ГО Палилула – прва фаза ("Службени лист Града Ниша", бр. 106/19 и 26/23).

2.1.10. УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ ЗЕЛЕНИХ И СЛОБОДНИХ ПОВРШИНА НА ПАРЦЕЛИ

Минимални проценат зелених површина у зони мешовите намене износи 25%, од чега у директном контакту са тлом износи 10%.

Под зеленим површинама подразумевају се све зелене површине, укључујући и високо зеленило, зелене кровове, зеленило изнад подземних етажа, и то у следећем односу:

- Високо зеленило (једна садница вреднује се као 5,0m² зеленила)
- Зелени кров (обрачунава се 50% површине крова под зеленилом);
- Зелена фасада (обрачунава се 50% површине фасаде под зеленилом);
- Зеленило изнад подземних етажа (50% површине зеленила);
- Зеленило у директном контакту са тлом (100% површине зеленила).

Бетонске растер плоче не представљају зелену површину.

Уређивање, поред пејзажног, подразумева и техничко уређење. На зеленим површинама на нагнутим теренима, у коначно обликовање косина морају се укључити одговарајући технички радови за спречавање наглог отицања воде и заустављање њеног ерозивног дејства, попут малих земљаних брана (берми), контурних рустикалних зидића од камена, рустикалних преграда од камена, контурних тераса (градона); контурних јаркова; разних врста плетера, шарпирања јако нагнутих површи на усеку или насипу. На већим површинама под зеленилом, обавезна је изградња довољно широких приступних стаза од тврде подлоге, и са успоница који дозвољавају неометано кретање механизације за редовно обрађивање земљишта, односно обављање одговарајућих мера неге зелених засада.

Дрвенасте врсте морају бити отпорне и брзорастуће, са фитоцидним и бактерицидним дејством. Предност дати аутохтоним врстама отпорним на аерозагађење, које имају густу и добро развијену крошњу, а као декоративне врсте могу се користити и врсте еگزота које се могу прилагодити локалним условима, а да при том нису инвазивне и алергене (тополе и сл).

Инвазивне врсте које треба избегавати су: *Acer negundo* (јасенолисни јавор или негундовац), *Amorpha altissima* (багремац), *Robinia pseudoacacia* (багрем), *Ailanthus altissima* (кисело дрво), *Fraxinus americana* (амерички јасен), *Fraxinus pennsylvanica* (пенсиљанијски јасен), *Celtis occidentalis* (амерички копривић), *Ulmus pumila* (ситнолисни или сибирски брест), *Prunus padus* (сремза), *Prunus serotina* (касна сремза) и др.

У озелењавању користити велики број аутохтоних (домаћих) и алохтоних (егзота) врста, како четинара, тако и лишћара у форми дрвећа, украсног шибља-жбуње, повијуше-пењачице, живе ограде, цветне површине и травњак.

Могуће је издвојити неколико основних група дрвенастих биљака по облику силуете биљке.

1. Усправни, танки уско-пирамидални облици, код којих раст стабла показује изразиту тенденцију у вис. Пречник крошње износи $R=1,5m$.
2. Купасти и пирамидални облици, карактеристични су за већину четинара где је однос ширине крошње у доњем делу према висини 1:3-1:5. Пречник крошње износи $R=2m$.
3. Овални заобљени облици, карактеристични су за већину листопадног дрвећа што је њихова основна форма. Стабла права, гране правилно распоређене око стабла са пуно листа и цвета. Својим изгледом ово дрвеће делује смирујуће. Пречник крошње износи $R=3m$.
4. Грмасти широки облици, карактеристика је за јако, снажно дрвеће код ког је ширина крошње већа од висине и својим изгледом дочаравају снагу, сигурност, дуговечност. Гране су тако распоређене да скоро заузимају хоризонталан положај. Пречник крошње износи $R=10m$.
5. Висећи или жалосни облици, чије гране својим крајевима висе ка земљи, зависно од облика, неке одмах по избијању висе на доле, док друге у благо повијеном луку. Пречник крошње износи $R=3m$.
6. Кугласт или лоптаст облик, је са карактеристичном крошњом која се ретко среће као чист природни облик, а однос ширине-висине крошње 1:1. Пречник крошње износи $R=8m$.

Украсно шибље-жбуње, спада у групу вишегодишњих биљака са различитим захтевима, зависно од врсте, према земљишту, светлости, да ли воле сенку и сл.. Жбуње не достиже висину дрвећа и обично из корена полази више стабљика које стварају крошњу од земље или врло ниску.

Биљке повијуге-пењачице, користе се за вертикално озелењавање и могу да буду зимзелене или листопадне, а по дужини трајања једногодишње и вишегодишње. Својим дугачким и разгранатим стаблом неке пењачице могу да прекрију читаву фасаду вишеспратне зграде. Поред интересантног облика и боје цвета и плода, неке пењачице се одликују и интересантним обликом и бојом лишћа, како у току пролећа и лета тако и у јесен и зиму.

Живе ограде, представљају густе линијске насаде, састављене од дрвенастих и жбунастих врста. Употребљавају се првенствено у заштитне и декоративне сврхе. Са њима се уоквиравају територијално и просторно баште, паркови,

булеvari, улице, обална подручја, алеје, куће и др. Живе ограде, као и остало зелено растиње, смањују градски шум, обогаћују ваздух кисеоником и повећавају влажност околног ваздуха.

Заснивање зеленог крова - екстензивни тип, екстензивни зелени кровови првенствено су осмишљени као декоративне површине које истовремено пружају и еколошку корист. Нису осмишљени за рекреативне активности па због тога имају ограничен приступ, само за одржавање.

На припремљену АБ плочу формирати цементни естрих као слој за пад (нагиб $\geq 1\%$), затим поставити парну брану, термоизолациони слој, хидроизолацију, противкоренску мембрану, дренажни систем, филтер слој против испирања хумуса, хумусни слој помешан са песком и на крају вегетациони слој у виду тепих травњака ливадског типа. Избор биљака које се могу засадити протеже се од траве, преко патуљастог жбуња до цветних биљака.

У већини случајева користи се ниско растиње које има високу отпорност на суве климатске услове, као што су ливадске траве, различите врсте цвећа, па чак и поједино лековито и повтарско биље, у зависности од приступачности кровној површини.

Основна предност екстензивних зелених кровова огледа се у мањој техничкој захтевности, што их чини лакшим, јефтиним и бржим за уградњу. Поред тога ова врста зелених кровова изискује врло скромно одржавање.

Заснивање травњака, у склопу сваке уређене зелене површине има многоструку функцију, било да се ради о травњаку као посебној површини, било о површини на којој су распоређени остали биљни елементи (цвеће, жбуње или дрвеће-украсна стабла). Значај травњака се огледа у украсној улози, санитарно-хигијенској, у активној и пасивној рекреацији. Поред наведених функција, травне површине на неком земљишту спречавају његово ситњење и стварање прашине или блата. У односу на функцију и место налажења, постоје више врста травњака, и то: партерни, спортски, парковски, ливадски и за специјалне намене.

Стандардне саднице морају да задовоље следеће услове:

- морају бити потпуно здраве, без механичких повреда и трулежи, морају да имају добро развијену форму, односно добро изражен хабитус, изражен врх (ако је то особност врсте) и развијене гране свуда око дебла,
- на деблу не сме да буде никаквих повреда, рана и пукотина, дебло мора да

буде право, са малим падом пречника (осим ако је то особина врсте),

- коренов систем мора да буде добро развијен, без сувишних и сувише дугих главних жила.

Пре садње, неопходно је извршити хумусирање у слоју од мин 20см на целој површини планираној за зеленило. Приликом садње неопходно је додати ђубриво и фину баштенску земљу у оквиру сваке садне јаме. Истовремено, приликом сађења мора се водити рачуна о одстојању садница од инсталација инфраструктуре:

Табела : Удаљеност зеленила од инфраструктуре

Инсталација	Дрвеће	Шибље
Водовод	1,5 m	1,5 m
Канализација	1,5 m	1,5 m
NN вод	2,0 m	0,5 m
ТТ мрежа	1,5 m	1,0 m
Гасовод	1,5 m	1,5 m

Обавезни су обострани дрвореди у свим новопланираним саобраћајницама, као и озелењавање постојећих, тамо где просторни услови то омогућавају. Дрвореде планирати уз пешачке, трим и бицикличке стазе. Позиције наведених дрвореда дефинисати кроз даљу разраду техничком документацијом. У деловима где није могуће предвидети дрвореде због просторних ограничења доказати кроз техничку документацију да формирање дрвореда није могуће или да није оправдано. У деловима тротоара где је предвиђен дрворед не предвиђати инфраструктуру.

У склопу саобраћајнице јужно од целине А, то јест између целина А и Д1, графичким прилозима дефинисан је минимални број садница високог зеленила – дрвећа. Кроз даљу разраду техничком документацијом могуће је кориговати решење дато у графичким прилозима, и то се неће сматрати одступањем од плана, али је неопходно задржати минимални број садница.

Слободне површине у у оквиру зоне мешовите намене у заједничком коришћењу

На грађевинским парцелама које имају више од три стамбене јединице, обавезно је планирати слободне површине у заједничком коришћењу.

Слободне површине у заједничком коришћењу су све оне слободне површине које служе станарима у целини, за обављање различитих слободних активности.

Слободне површине не укључују зелене површине, саобраћајне површине, паркинге и комуникације.

Минимални проценат слободних површина у заједничком коришћењу износи 20% површине парцеле, од чега 15% површине треба остварити на отвореном простору (у контакту са тлом, у партеру, на отвореним терасама или проходним крововима).

Слободне површине у заједничком коришћењу не укључују зелене површине, паркинг места, рампе, техничке просторије, хоризонталне и вертикалне комуникације и све површине намењене аутомобилима, контејнерима и сл.

Слободне површине у заједничком коришћењу треба функционално дефинисати (као зоне за миран одмор, игру деце, простори за дружење, рекреацију и сл.) и повезати их са зеленим површинама и саобраћајним површинама и комуникацијама.

2.1.11. МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ

Сви планирани објекти морају да задовољавају све прописе везане за енергетску ефикасност објеката. (Правилник о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС“, бр. 61/2011)).

Овим правилником ближе се прописују енергетска својства и начин израчунавања топлотних својстава објеката високоградње, као и енергетски захтеви за нове и постојеће објекте.

Утврђивање испуњености услова енергетске ефикасности зграде врши се израдом елабората ЕЕ, који је саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање грађевинске дозволе или уз захтев за издавање решења којим се одобрава извођење радова на адаптацији или санацији објекта, као и енергетској санацији.

Правилник се примењује на:

- изградњу нових зграда;
- реконструкцију, доградњу, обнову, адаптацију, санацију и енергетску санацију постојећих зграда;
- реконструкцију, адаптацију, санацију, обнову и ревитализацију културних добара и зграда у њиховој заштићеној околини са јасно одређеним границама катастарских парцела и културних добара, уписаних у Листу светске културне баштине и објеката у заштићеним подручјима, у складу са актом о заштити културних добара и са условима органа, односно организације надлежне за послове заштите културних добара;
- зграде или делове зграда које чине техничко-технолошку или функционалну целину.

Одредбе овог правилника не примењују се на:

- зграде за које се не издаје грађевинска дозвола;
- зграде које се граде на основу привремене грађевинске дозволе, као и зграде које се граде на основу грађевинске дозволе за припремне радове;
- радионице, производне хале, индустријске зграде које се не греју и не климатизују;
- зграде које се повремено користе током зимске и летње сезоне (мање од 25% времена трајања зимске односно летње сезоне).

Енергетска својства и начини израчунавања топлотних својстава утврђују се за стамбене зграде са једним станом; стамбене зграде са два или више станова; управне и пословне зграде; зграде намењене образовању и култури; зграде намењене здравству и социјалној заштити; зграде намењене туризму и угоститељству; зграде намењене спорту и рекреацији; зграде намењене трговини и услужним делатностима; зграде мешовите намене; зграде за друге намене које користе енергију.

Енергетска ефикасност зграде је остварена ако су обезбеђени минимални услови комфора садржани у Правилнику, а при томе потрошња енергије за грејање, хлађење, припрему топле санитарне воде, вентилацију и осветљење зграде не прелази дозвољене максималне вредности по m^2 садржане у Правилнику.

Мере енергетске ефикасности градње за планиране објекте

Приликом пројектовања објекта неопходно је обратити пажњу на оријентацију и функционални концепт зграде у циљу коришћења природе и природних ресурса предметне локације, пре свега енергије сунца, ветра и околног зеленила.

Приликом пројектовања предвидети облик зграде којим се може обезбедити што је могуће енергетски ефикаснији однос површине и запремине омотача зграде у односу на климатске факторе и намену зграде. Потребно је обезбедити максимално коришћење природног осветљења, као и коришћење пасивних добитака топлотне енергије зими односно заштите од прегревања у току лета адекватним засенчењем.

У зависности од намене објекта, предвидети одговарајућу термичку масу за постизање топлотног комфора у зимском и летњем периоду - повећати термичку инерцију објекта. Потребно је применити висок квалитет (у складу са постојећим стандардима и прописима) топлотне изолације целокупног термичког омотача.

Структуру и омотач објекта предвидети тако да се омогући максимално коришћење пасивних и активних соларних система.

Техничке просторије (резервоар и пумпно постројење) које се користе у случају коришћења падавина као и подземних и отпадних вода за потребе заливања, спољашњу употребу или за потребе грејања и хлађења зграда, уколико су укопане не урачунавају се у индекс заузетости парцеле.

Мере за постизање енергетске ефикасности постојећих зграда:

Приликом реконструкције чији је циљ постизање енергетске ефикасности постојећих зграда дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде.

Уколико се зид који се санира налази на регулационој линији, дозвољава се да дебљина накнадне термоизолације са свим завршним слојевима буде унутар јавног простора (уколико за то постоје техничке могућности и не крше се одредбе других прописа), а када је зид који се санира на граници са суседном парцелом дозвољено је постављање накнадне спољне изолације дебљине до 15 cm уз сагласност тог суседа.

Дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и не крше се одредбе важећих закона) ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде.

Сертификат о енергетским својствима зграда (енергетски пасош) морају имати све нове зграде, као и постојеће зграде које се реконструишу, адаптирају, санирају или енергетски санирају, осим зграда које су правилником изузете од обавезе енергетске сертификације. Правилник којим се ближе прописују услови, садржина и начин издавања је Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Сл. гласник РС“, бр. 69/12, 44/18-др. закон и 111/22).

Категорије зграда за које се издаје енергетски пасош, одређене су према претежној намени дефинисаној прописом којим се уређују енергетска својства зграда.

Зграде за које није потребно прибављање енергетског пасоша су:

- постојеће зграде које се реконструишу или енергетски санирају, а које имају нето површину мању од $50 m^2$;
- зграде које имају предвиђени век употребе ограничен на две године и мање;
- зграде привременог карактера за потребе извођења радова, односно обезбеђење простора за смештај људи и грађевинског материјала у току извођења радова;
- радионице, производне хале, индустријске зграде и друге привредне зграде које

се, у складу са својом наменом, морају држати отворенима више од половине радног времена, ако немају уграђене ваздушне завесе;

- зграде намењене за одржавање верских обреда;

- зграде које су под одређеним режимом заштите, а код којих би испуњење захтева енергетске ефикасности било у супротности са условима заштите;

- зграде које се не греју или се греју на температуру до +12°C.

Енергетски пасош чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

Енергетски пасош зграде издаје се по извршеном енергетском прегледу зграде. Издаје се за целу зграду или за део зграде, када се ради о згради која је према овом правилнику дефинисана као зграда са више енергетских зона. Енергетски пасош се може издати и за део зграде који чини самосталну употребну целину (пословни простор, стан). Зграда или њена самостална употребна целина може имати само један енергетски пасош.

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

На планском подручју, изградња се регулише општим и појединачним правилима за планиране намене. Правила грађења су основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе. За грађевинске елементе који нису Планом експлицитно дати, приликом спровођења, примењиваће се важећи правилници везани за изградњу простора.

Правила грађења важе за целокупно подручје Плана.

Сва правила морају бити испуњена како би изградња на парцели била могућа.

У склопу зона мешовите намене предвиђа се изградња високих објеката. Основни габарит и волумен високог објекта састоји се од следећих делова:

- База високог објекта (Б)

- Тело високог објекта (Т)

Базу високог објекта (Б) чини корпус моноволуменског карактера у свом приземном или вишетажном волумену који је претежно намењен комерцијалним и јавним делатностима и гаражирању.

Тело високог објекта (Т) чини корпус на нивоима изнад базе високог објекта (Б) који је намењен претежно вишепородичном становању са пратећим потребним техничким просторијама.

2.2.1. ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

Општа правила грађења важе за све објекте и намене.

Постојећи објекти, или функционално независни делови објекта (анекси), чији су параметри изграђености у супротности са Планом утврђеним правилима, али који не нарушавају

функционисање планиране јавне инфраструктуре, јавних садржаја, објеката и капацитета датих Планом, задржавају се без могућности проширења капацитета, али уз могућност санације и адаптације у постојећим габаритима.

За постојеће објекте чији су параметри (индекс изграђености и заузетости парцеле, спратност, итд.) мањи од утврђених вредности, могућа је доградња до испуњења задатих параметара, према правилима грађења за конкретну урбанистичку зону.

У оквиру зона мешовите намене становање, пословање, јавне намене, угоститељство, услуге и сервиси, занатство, инфраструктура и спорт и рекреација представљају компатибилне намене. Површине и објекти јавне намене и уређени зелени и спортско-рекреативни простори одговарајућег капацитета представљају обавезујућу намену у склопу зона мешовите намене. Забрањена намена су производња и садржаји који угрожавају животну средину.

2.2.1.1. Врста и намена објеката који се могу градити, односно класа и намена објеката чија је изградња забрањена

На планском подручју могућа је изградња објеката за основне и компатибилне намене, како је приказано на графичком прилогу.

2.2.1.2. Услови и начин обезбеђивања приступа грађевинској парцели/комплексу и простору за паркирање

Све грађевинске парцеле морају имати обезбеђен колски приступ на јавну саобраћајну површину, директно или колским прилазом најмање ширине 2,5m, у дужини не већој од 25,0m.

За све високе објекте неопходно је обезбедити одговарајуће приступе за ватрогасна возила, у складу са важећом регулативом која се односи на заштиту од пожара.

Објекат се поставља на парцели тако да остварује интерну саобраћајну везу са приступним саобраћајницама и омогућава функционалан саобраћај унутар грађевинске парцеле/комплекса, са простором за паркирање возила.

Простор за паркирање у оквиру грађевинске парцеле одређује се на основу норматива за паркирање, који је дат у правилима грађења за поједине намене. Гараже објекта се смештају у или испод објекта, у или ван габарита истог.

2.2.1.3. Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле, и површина грађевинске парцеле

Услови за формирање грађевинске парцеле

Грађевинска парцела по правилу има облик правоугаоника или трапеза и површину која омогућава изградњу објеката у складу са наменом предвиђеном Планом. У одређеним, специфичним случајевима могуће је и одступање од облика правоугаоника или трапеза.

Уколико катастарска парцела нема приступ на јавну саобраћајну површину није грађевинска парцела.

Задржавају се постојеће парцеле на којима се може градити у складу са правилима грађења дефинисаним овим планом.

Ширином парцеле се сматра ширина фронта парцеле према јавној саобраћајној површини. Изузетак чине парцеле унутар блока, парцеле које на јавну саобраћајну површину излазе делом парцеле за колски приступ, а у зони изградње имају довољну ширину дефинисану правилима грађења и парцеле у продужетку слепих улица – прилаза. Могуће је формирати грађевинску парцелу и у таквим случајевима.

Нове грађевинске парцеле формирају се применом правила парцелације, препарцелације и исправке граница суседних парцела, у складу са Законом.

Основна правила парцелације и препарцелације

На једној катастарској парцели може се образовати већи број грађевинских парцела, пројектом парцелације. Подела постојеће катастарске парцеле на две или више мањих парцела врши се у оквиру граница парцеле. Поделом се не могу образовати парцеле које не испуњавају услове за формирање грађевинске парцеле у погледу величине, начина градње у односу на непосредно окружење, тј. планирани вид изградње.

Од већег броја катастарских парцела може се образовати једна или више грађевинских парцела, пројектом препарцелације, у циљу испуњења услова за формирање грађевинске парцеле у складу са овим Планом.

Исправка граница суседних парцела

Исправка граница суседних катастарских парцела, спајање суседних катастарских парцела истог власника, као и спајање суседних парцела на којима је исто лице власник или дугорочни купац на основу ранијих прописа, врши се на основу елабората геодетских радова за исправку граница суседних парцела.

Приликом исправке границе суседних парцела мора се поштовати правило да катастарска парцела у јавној својини која се припаја суседној парцели не испуњава услове за посебну грађевинску парцелу, као и да је мање површине од парцеле којој се припаја.

2.2.1.4 Положај објекта у односу на регулацију, границе грађевинске парцеле и грађевинску линију

Грађевинске линије према регулацији, дефинисане су на графичком прилогу. Грађевинска линија приказана на овом графичком прилогу је линија до које је максимално дозвољено грађење на и изнад површине земље. Објекат се може градити и на одређеној удаљености од грађевинске линије (ка унутрашњости грађевинске парцеле). Подземне

етаже могу се градити унутар и до грађевинске, односно регулационе линије, осим ако другачије није дефинисано у појединачним правилима грађења.

Грађевинска линија важи за нове објекте, као и за планирану доградњу и реконструкцију постојећих објеката. Адаптација и санација објеката раде се у постојећим габаритима.

Уколико објекат има испаде на задњој и бочним странама, прописано минимално одстојање објекта од граница грађевинске парцеле важи за испаде на објектима у бочном и задњем делу грађевинске парцеле, односно, рачуна се удаљеност најистуреније тачке објекта у односу на границе грађевинске парцеле коју не додирује.

Објекат може бити постављен на грађевинској парцели у непрекинутом или прекинутом низу, као слободностојећи, двојни или полуатријумски објекат. Типологија изградње одређена је просторно-програмаком концепцијом - архитектонским концептом која је приложена уз овај План. За изградњу и доградњу објеката на међи у складу са дефинисаним архитектонским концептом није потребна сагласност суседа.

Минимално одстојање објекта од границе грађевинске парцеле коју не додирује дефинисано је позицијом грађевинских линија.

Подземне етаже могу се градити унутар и до грађевинске, односно регулационе линије, уколико та изградња не омета функционисање других објеката у окружењу, саобраћајну и другу инфраструктуру.

Подземне етаже могу се градити до бочних и задњих граница грађевинске парцеле.

Уколико се приликом спровођења Плана укаже потреба за додатним дефинисањем грађевинских линија, односно положаја планираних објеката на грађевинској парцели, исто је могуће остварити изразом урбанистичког пројекта, што се неће сматрати одступањем од Плана.

2.2.1.5. Удаљеност објекта - најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката

Минимално међусобно растојање између објеката дефинисано је грађевинским линијама. Уколико нису дефинисане грађевинске линије међусобна удаљеност нових и околних објеката на странама које се не додирују (околним објектима се не сматрају помоћни објекти), износи половину висине вишег објекта, односно четвртину висине вишег објекта, уколико објекти не садрже отворе за осветљење стамбених просторија, али не може бити мања од 5,0m.

За одређивање удаљења од суседног објекта или бочне границе парцеле, референтна је висина фасаде окренуте према суседу, односно бочној граници парцеле.

Уколико се објекат каскадно смиче референта висина за одређивање растојања од

суседног објекта или бочне границе парцеле сваког од делова објекта је висина тог дела објекта.

2.2.1.6. Услови изградње других објеката на истој грађевинској парцели

У оквиру сваке грађевинске парцеле, а у оквиру дозвољеног процента заузетости парцеле, могу се градити други објекти, као и пратећи и помоћни објекти који су у функцији коришћења главног објекта, чија намена не угрожава главни објекат и суседне парцеле.

Сваки објекат мора да има одговарајући приступ саобраћајници и простору за паркирање.

2.2.1.7. Максимална висина објекта у односу на нагиб терена

Висина објекта подразумева растојање од нулте коте терена до висине слемена, односно венца за објекте са равним кровом и одређује се у односу на фасаду објекта постављену према улици, односно приступној саобраћајној површини.

Нулта ката је тачка пресека линије терена и вертикалне осе објекта.

Лифтовске кућице, димњаци, вентилације и излази на кров не улазе у висину објекта.

Објекат може имати подрумске просторије уколико не постоје сметње геотехничке или хидротехничке природе.

Дозвољена је изградња сутерена са стамбеном, пословном или јавном наменом, а у складу са конфигурацијом терена, при томе бар један зид сутерена мора да буде изнад терена и може да има отворе за дневно осветљење стамбених просторија.

2.2.1.8. Ката приземља

Ката приземља објеката одређује се у односу на коту нивелете јавног или приступног пута, односно према нултој коти објекта.

Ката приземља новог објекта на равном терену не може бити нижа од коте нивелете јавног или приступног пута.

Ката приземља може бити виша од нулте коте највише $\frac{1}{2}$ спратне висине од нулте коте.

За објекте на стрмом терену са нагибом од улице (наниже), када је нулта ката нижа од коте нивелете јавног пута, ката приземља може бити нижа од нулте коте највише $\frac{1}{2}$ спратне висине.

За објекте на стрмом терену са нагибом који прати нагиб саобраћајнице ката приземља објекта одређује се применом одговарајућих, претходно наведених тачака.

За објекте који у приземљу имају нестамбену намену, ката приземља може бити максимално 0,20m виша од коте тротоара, док би се денивелација до максималне висине од 1,2m савладала унутар објекта.

2.2.1.9. Ограђивање парцела

Ограђивање парцела није дозвољено, осим уколико другачије није дефинисано посебним правилима грађења. Комплекси мешовите намене треба да буду обједињени, са јавним,

комерцијалним и спортско-рекреативним садржајима на нижим етажама који треба да буду приступачни свим корисницима. Ограђивање је дозвољено у специфичним случајевима дефинисаним у посебним правилима грађења за поједине зоне.

Уколико је дозвољено ограђивање се врши унутар грађевинске парцеле и унутар регулације.

Ограде се постављају до регулационе линије, а врата и капије на огради према регулационој линији отварају се према унутрашњости грађевинске парцеле.

Ограде суседних грађевинских парцела могу се постављати по осовини грађевинске парцеле уз сагласност суседа.

Тип, висина и остали елементи ограђивања, уколико је дозвољено, прописани су посебним правилима грађења.

2.2.1.10. Постављање спољњих степеница

Отворене спољне степенице се могу поставити на предњој фасади објекта ако је грађевинска линија увучена 3,0m у односу на регулациону линију и ако степениште савлађује висину до 0,90m.

Степенице које савлађују висину већу од 0,90m улазе у габарит објекта, те се морају поставити тако да поштују планирану грађевинску линију.

2.2.1.11. Правила за реконструкцију, доградњу, адаптацију и санацију постојећих објеката

У захвату овог Плана предвиђено је уклањање постојећих објеката.

До њиховог уклањања могуће је вршити радове на реконструкцији, адаптацији, санацији и текућем/инвестиционом одржавању постојећих објеката, уз задржавање постојећих урбанистичких параметара и карактеристика, уколико ти радови нису у супротности са јавним садржајима и објектима, и уколико не угрожавају функционисање садржаја и објеката на суседним парцелама.

2.2.1.12. Правила за архитектонско обликовање објеката

Архитектонско, обликовно решење и материјализација објекта треба да буду савремени, у складу са временом у коме настају и наменом објекта, али и да поштују наслеђене вредности и идентитет локације.

Кровове база објеката потребно је пројектовати као равне, проходне, зелене кровове. Ови кровови доминантно имају функцију унутарблоковских слободних површина за јавно коришћење, са наменом уређених зелених површина, спорта и рекреација и простора за социјализацију.

Обавезујуће је и коришћење равних зелених кровова и код тела објеката, како би се унапредило амбијент и забржале атмосферске воде.

2.2.1.13. Услови заштите животне средине, хигијенски услови, заштита о пожара, безбедносни услови, заштита суседних објеката

Мере и услови заштите утврђују се према нормативима и прописима за конкретну намену.

У фази пројектовања потребно је урадити геолошка истраживања, која ће дефинисати дубину и начин фундаирања објеката, као и заштиту суседних објеката и инфраструктуре.

У току извођења радова и при коришћењу објекта, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама, као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу шута, смећа и др).

2.2.1.14. Зелене површине

Минимални проценат зелених површина износи 25% површине грађевинске парцеле. У случају да је појединачним правилима по зонама (наменама), дат већи минимални проценат зелених површина од 25%, важи тај параметар.

Минимални проценат зелених површина у директном контакту са тлом износи 10% површине парцеле.

Високо зеленило - типови и начин обрачуна

Под зеленим површинама подразумевају се све зелене површине, укључујући и високо зеленило, зелене кровове, зеленило изнад подземних етажа, зелене фасаде, и то у следећем односу:

- Високо зеленило (саднице се вреднују у складу са приложеном табелом)

- Зелени кров (обрачунава се 50% површине крова под зеленилом);

- Зелена фасада (обрачунава се 50% површине фасаде под зеленилом);

- Зеленило изнад подземних етажа (50% површине зеленила);

- Зеленило у директном контакту са тлом (100% површине зеленила).

У озелењавању користити велики број аутохтоних (домаћих) и алохтоних (егзота)

врста, како четинара, тако и лишћара у форми дрвећа, украсног шибља-жбуње, повијуше-пењачице, живе ограде, цветне површине и травњак.

Могуће је издвојити неколико основних група дрвенастих биљака по облику силуете биљке.

Тип	Пречник крошње	Минимално растојање између садница	Начин вредновања садница (м ² зеленила)
Усправни, танки уско-пирамидални облици, код којих раст стабла показује изразиту тенденцију у вис	R=1,5m	2,0m	5,0 m ²
Купасти и пирамидални облици, карактеристични су за већину четинара где је однос ширине крошње у доњем делу према висини 1:3-1:5	R=2,0m	2,5m	5,0m ²
Овални заобљени облици, карактеристични су за већину листопадног дрвећа што је њихова основна форма. Стабла права, гране правилно распоређене око стабла са пуно листа и цвета.	R=3,0m	3,5m	5,0m ²
Грмасти широки облици, карактеристика је за јако, снажно дрвеће код ког је ширина крошње већа од висине и својим изгледом дочаравају снагу, сигурност, дуговечност. Гране су тако распоређене да скоро заузимају хоризонталан положај	R=10,0m	10,0m	10,0m ²
Висећи или жалосни облици, чије гране својим крајевима висе ка земљи, зависно од облика, неке одмах по избијању висе на доле, док друге у благо повијеном луку	R=3,0m	3,5m	5,0m ²
Кугласт или лоптаст облик, је са карактеристичном крошњом која се ретко среће као чист природни облик, а однос ширине-висине крошње 1:1	R=8,0m	8,0m	10,0 m ²

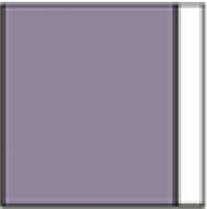

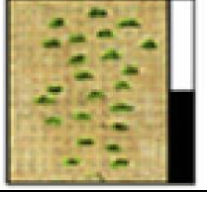
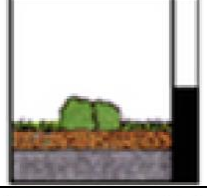
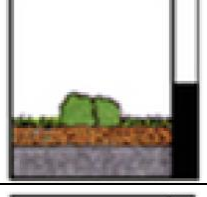
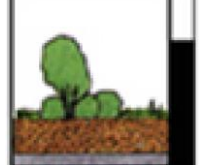
Бетонске растер плоче не представљају зелену површину, али улазе у обрачун еколошког индекса.

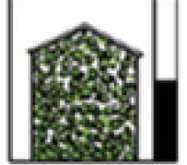

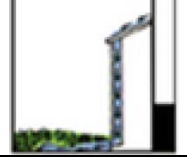

2.2.1.15. Еколошки индекс

Еколошки индекс представља показатељ урбанистички показатељ, чија се задата вредност постиже комбинацијом различитих еколошких урбанистичких параметара (као што су површине зеленила у директном контакту са тлом, полупорозне површине, разноликост вегетације, број и квалитет посађеног дрвећа, површине озелењеног крова или озелењеног зида...), чиме се значајно доприноси еколошком комфору при свакој новој изградњи. Он изражава ниво еколошког комфора и бидоверзитета при изградњи нових објеката и комплекса.

Еколошки индекс (ЕИ) парцеле представља количник збира површина (П) појединачних еколошки функционалних простора парцеле (Т1, Т2,...) помножених са одговарајућим тежинским фактором (ТФ1, ТФ2,...) и укупне површине парцеле.

Типови површина и садница који улазе у обрачун еколошког индекса и њихови тежински фактори

Тип површине или саднице	Тип површине или саднице	Тежински фактор
	Т1 - Површине непропусним застором (асфалт, бетон...)	Ф1 - 0,0
	Т2 - Површине под делимично пропусним застором (бехатон плоче)	Ф2 - 0,2
	Т3 - Полупорозне површине (растер плоче, декинг...)	Ф3 - 0,4
	Т4 - Зелене површине на подземном објекту и зелени кровови са земљишном супстратом мање дубине – до 40цм	Ф4 - 0,5
	Т5 - Зелене површине на подземном објекту и зелени кровови са земљишном супстратом средње дубине – од 40цм до 100цм	Ф5 - 0,7
	Т6 - Зелене површине на подземном објекту и зелени кровови са земљишном супстратом велике дубине – преко 100цм	Ф6 - 0,9

	T7 - Зелене површине у директном контакту са тлом	Ф7 - 1,0
	T8 - Жардињере на терасама	Ф8 - 0,7
	T9 - Зелене фасаде	Ф9 - 0,5
	T10 - Водене површине	Ф10 - 0,5
	T11 - Кишне баште и биоретензије	T11 - 1,5
	T12 - Дрвеће са пречником крошње до 3м	Ф12 - 5,0м ²
	T13 - Дрвеће са пречником крошње преко 3м	Ф13 - 10,0м ²

Вредност еколошког индекса срачунава се по формули:

$$I_e = T1 \times \Phi1 + T2 \times \Phi2 + T3 \times \Phi3 + T4 \times \Phi4 + T5 \times \Phi5 + T6 \times \Phi6 + T7 \times \Phi7 + T8 \times \Phi8 + T9 \times \Phi9 + T10 \times \Phi10 + T11 \times \Phi11 + T12 \times \Phi12 + T13 \times \Phi13$$

где је I_e вредност еколошког индекса, T површина или број садница према типу из табеле изнад, а Φ вредност тежинског фактора за предметну површину или садницу.

2.2.1.16. Слободне површине у заједничком коришћењу у функцији становања

На грађевинским парцелама које имају више од три стамбене јединице, обавезно је планирати слободне површине у заједничком коришћењу.

Слободне површине у заједничком коришћењу су све оне слободне површине које служе станарима у целини, за обављање различитих слободних активности. Слободне површине не укључују зелене површине, саобраћајне површине, паркинге и комуникације.

Минимални проценат слободних површина у заједничком коришћењу износи 20% површине парцеле, од чега 15% површине треба остварити на отвореном простору (у контакту са тлом, у партеру, на отвореним терасама или проходним крововима).

Слободне површине у заједничком коришћењу треба функционално дефинисати (као зоне за миран одмор, игру деце, простори за дружење, рекреацију и сл.) и повезати их са зеленим површинама и саобраћајним површинама и комуникацијама.

2.2.2. ПОЈЕДИНАЧНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

Правила грађења дата су по наменама грађевинског земљишта у обухвату Плана. Правила грађења су дефинисана су за појединачне целине у обухвату плана и основ су за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе за грађевинско земљиште обухваћено Планом.

2.2.2.1. ЗОНА МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ – ЦЕЛИНА А (А1, А2, А3)

Целина А представља део зоне мешовите намене. У склопу ове целине нема изграђених објеката. Целина се простира лонгитудинало приближно у правцу исток-запад, дуж обале реке Нишаве.

У склопу ове целине могуће је предвидети комерцијалне и намене у јавном коришћењу које би опслуживале саму целину, али и шире подручје. Ово се односи пре свега на спорт и рекреацију и зелене и слободне површине, али се препоручује и формирање здравствених садржаја и садржаја намењених образовању, дечијој заштити и култури.

Целину А могуће је објединити и у јединствен грађевински комплекс.

Правила грађења - целина А

1.	Намена - основна (претежна)	становање, пословање, намене у јавном коришћењу
2.	Намена - компатибилна	површине и објекти у јавном коришћењу, угоститељство, услуге и сервиси, занатство, инфраструктура
3.	Намена - обавезујућа	површине и објекти/посебни делови објеката у јавном коришћењу у склопу базе објеката и уређени зелени простори, као и простори за социјализацију
4.	Намена - забрањена	производња и садржаји који угрожавају животну средину, становање у базама објеката
5.	Услови за формирање грађевинске парцеле	У склопу целине А могуће је формирати више грађевинских парцела. Минимална површина грађевинске парцеле износи 1000м ² , а минимална ширина парцеле 20м.
6.	Индекс (степен) заузетости грађевинске парцеле	до 70% за базе објеката до 50% за тела објеката
7.	Постављање објекта - положај у односу на регулацију	Испади на објекту не могу да прелазе грађевинску линију више од 1,60м на делу објекта вишем од 3,00м. Испад не могу да прелазе регулациону линију. Подземне етаже могу прећи грађевинску, али не и регулациону линију.
8.	Постављање објекта - положај у односу на границе грађевинске парцеле	Најмање дозвољено растојање од најистуреније тачке новог објекта слободностојећег типа изградње и линије суседне грађевинске парцеле је 5,0м.
9.	Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката	Дефинисана општим правилима грађења
10.	Дозвољена висина објекта	до 50м, база објекта до 18м За високе објекте прибавити посебне услове Директората цивилног ваздухопловства. Приликом планирања високих објеката имати у виду зоне полетно-слетних рави аеродрома
11.	Услови за изградњу објеката на парцели	дозвољава се изградња више објеката на грађевинској парцели, у складу са дефинисаним компатибилностима и прописаним удаљењима
12.	Зелене површине	минимално 25% површине комплекса, од чега 10% у директном контакту са тлом.
13.	Еколошки индекс	минимално 0,35
14.	Слободне површине у заједничком коришћењу	минимално 20%, од тога минимално 15% на отвореном
15.	Паркирање	паркирање обезбедити на нивоу целине; број паркинг места - за сваки стан 1 паркинг место и једно паркинг место на 70 м ² корисне површине пословног простора
16.	Ограђивање	Није дозвољено ограђивање комплекса

17.	Типологија изградње	Објекти у склопу целине А су постављени као слободностојећи комплекс, без постављања објеката на међу са суседним грађевинским парцелама које не припадају овој целини. Међусобно објекти могу бити слободностојећи или повезани и формирати низ.
-----	---------------------	---

2.2.2.2. ЗОНА МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ – ЦЕЛИНА Б

Целина Б представља део зоне мешовите намене. У склопу ове целине постоје изграђени породични стамбени објекти лошег бонитета, који немају грађевинске дозволе и нису уписани у катастар. Ови објекти предвиђени су за уклањање.

Правила грађења - целина Б

1.	Намена - основна (претежна)	становање, пословање, намене у јавном коришћењу
2.	Намена - компатибилна	површине и објекти у јавном коришћењу, угоститељство, услуге и сервиси, занатство, инфраструктура
3.	Намена - обавезујућа	површине и објекти/посебни делови објеката у јавном коришћењу у склопу базе објеката и уређени зелени простори, као и простори за социјализацију
4.	Намена - забрањена	производња и садржаји који угрожавају животну средину, становање у базама објеката
5.	Услови за формирање грађевинске парцеле	У склопу целине Б могуће је формирати више грађевинских парцела. Минимална површина грађевинске парцеле износи 1000м ² , а минимална ширина парцеле 20м.
6.	Индекс (степен) заузетости грађевинске парцеле	до 80% за базе објеката до 50% за тела објеката
7.	Постављање објекта - положај у односу на регулацију	Испади на објекту не могу да прелазе грађевинску линију више од 1,60м на делу објекта вишем од 3,00м. Испади не могу да прелазе регулациону линију. Подземне етажне могу прећи грађевинску, али не и регулациону линију.
8.	Постављање објекта - положај у односу на границе грађевинске парцеле	Најмање дозвољено растојање од најистуреније тачке новог објекта слободностојећег типа изградње и линије суседне грађевинске парцеле је 5,0м.
9.	Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката	Дефинисана општим правилима грађења
10.	Дозвољена висина објекта	до 50м, база објекта до 18м За високе објекте прибавити посебне услове Директората цивилног ваздухопловства. Приликом планирања високих објеката имати у виду зоне полетно-слетних равни аеродрома
11.	Услови за изградњу објеката на парцели	дозвољава се изградња више објеката на грађевинској парцели, у складу са дефинисаним компатибилностима и прописаним удаљењима
12.	Зелене површине	минимално 25% површине комплекса, од чега 10% у директном контакту са тлом.
13.	Еколошки индекс	минимално 0,35
14.	Слободне површине у заједничком коришћењу	минимално 20%, од тога минимално 15% на отвореном
15.	Паркирање	паркирање обезбедити на нивоу целине; број паркинг места - за сваки стан 1 паркинг место и једно паркинг место на 70 м ² корисне површине пословног простора
16.	Ограђивање	Није дозвољено ограђивање комплекса
17.	Типологија изградње	Објекти у склопу целине Б су постављени као слободностојећи комплекс, без постављања објеката на

		међу са суседним грађевинским парцелама које не припадају овој целини. Међусобно објекти могу бити слободностојећи или повезани и формирати низ.
--	--	--

2.2.2.3. ДЕЧИЈА ЗАШТИТА – ВРТИЋ – ЦЕЛИНА В

Целина В представља зону намењену дечијој заштити. Ова целина позиционирана је приближно у центру обухвата Плана, а у склопу ове целине постоје изграђени породични стамбени објекти лошег бонитета, који немају грађевинске дозволе, нису уписани у катастар, и предвиђени су за уклањање.

Правила грађења - целина В

1.	Намена - основна (претежна)	Дечија заштита (предшколско образовање)
2.	Намена - компатибилна	административне услуге, становање у функцији делатности објекта (домар), инфраструктурни објекти
3.	Намена - обавезујућа	површине и објекти у јавном коришћењу – дечији вртић, као и уређени зелени простори и простори за социјализацију
4.	Намена - забрањена	производња и садржаји који угрожавају животну средину, становање
5.	Услови за формирање грађевинске парцеле	Целина В формира се као јединствена грађевинска парцела намењена комплексу дечије заштите - вртића
6.	Индекс (степен) заузетости грађевинске парцеле	до 50%
7.	Постављање објекта - положај у односу на регулацију	Испади на објекту не могу да прелазе грађевинску линију више од 1,60м на делу објекта вишем од 3,00м. Испаци не могу да прелазе регулациону линију. Подземне етаже могу прећи грађевинску, али не и регулациону линију.
8.	Постављање објекта - положај у односу на границе грађевинске парцеле	Најмање дозвољено растојање од најистуреније тачке новог објекта слободностојећег типа изградње и линије суседне грађевинске парцеле је 5,0м.
9.	Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката	Дефинисана општим правилима грађења
10.	Дозвољена висина објекта	до 10м
11.	Услови за изградњу објеката на парцели	дозвољава се изградња више објеката на грађевинској парцели, у складу са дефинисаним компатибилностима и прописаним удаљењима
12.	Зелене површине	минимално 35% површине комплекса, од чега 10% у директном контакту са тлом.
13.	Еколошки индекс	минимално 0,40
14.	Паркирање	једно паркинг место на 70 m ² корисне површине простора
15.	Ограђивање	Парцела или делови парцеле могу да се ограђују живом зеленом оградом или транспарентном оградом висине до 1,40m
16.	Типологија изградње	Објекат вртића у склопу целине В је постављен као слободностојећи објекат

2.2.2.4. ЗОНА МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ – ЦЕЛИНА Г1

Целина Г1 представља део зоне мешовите намене. У склопу ове целине тренутно се налази комплекс ЈКП Медијана који се измешта. У делу целине, са југозападне стране, налазе се објекти који нису у функцији и урушени су.

Правила грађења - целина Г1

1.	Намена - основна (претежна)	становање, пословање, намене у јавном коришћењу
2.	Намена - компатибилна	површине и објекти у јавном коришћењу,

		угоститељство, услуге и сервиси, занатство, инфраструктура
3.	Намена - обавезујућа	површине и објекти/посебни делови објеката у јавном коришћењу у склопу базе објеката и уређени зелени простори, као и простори за социјализацију
4.	Намена - забрањена	производња и садржаји који угрожавају животну средину, становање у базама објеката
5.	Услови за формирање грађевинске парцеле	У склопу целине Г1 могуће је формирати више грађевинских парцела. Минимална површина грађевинске парцеле износи 1000м ² , а минимална ширина парцеле 20м.
6.	Индекс (степен) заузетости грађевинске парцеле	до 70% за базе објеката до 50% за тела објеката
7.	Постављање објекта - положај у односу на регулацију	Испади на објекту не могу да прелазе грађевинску линију више од 1,60м на делу објекта вишем од 3,00м. Испади не могу да прелазе регулациону линију. Подземне етажне могу прећи грађевинску, али не и регулациону линију.
8.	Постављање објекта - положај у односу на границе грађевинске парцеле	Најмање дозвољено растојање од најистуреније тачке новог објекта слободностојећег типа изградње и линије суседне грађевинске парцеле је 5,0м.
9.	Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката	Дефинисана општим правилима грађења
10.	Дозвољена висина објекта	до 50м, база објекта до 18м За високе објекте прибавити посебне услове Директората цивилног ваздухопловства. Приликом планирања високих објеката имати у виду зоне полетно-слетних рави аеродрома
11.	Услови за изградњу објеката на парцели	дозвољава се изградња више објеката на грађевинској парцели, у складу са дефинисаним компатибилностима и прописаним удаљењима
12.	Зелене површине	минимално 25% површине комплекса, од чега 10% у директном контакту са тлом.
13.	Еколошки индекс	минимално 0,35
14.	Слободне површине у заједничком коришћењу	минимално 20%, од тога минимално 15% на отвореном
15.	Паркирање	паркирање обезбедити на нивоу целине; број паркинг места - за сваки стан 1 паркинг место и једно паркинг место на 70 м ² корисне површине пословног простора
16.	Ограђивање	Није дозвољено ограђивање комплекса
17.	Типологија изградње	Објекти у склопу целине Г1 су постављени као слободностојећи комплекс, без постављања објеката на међу са суседним грађевинским парцелама које не припадају овој целини. Међусобно објекти могу бити слободностојећи или повезани и формирати низ.

2.2.2.5. ЗОНА МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ – ЦЕЛИНА Г2

Целина Г2 представља део зоне мешовите намене. У склопу ове целине налази се нелегални и неуређен спортски терен, и један нелегални стамбени објекат у јужном делу. Ови садржаји предвиђени су за уклањање.

Правила грађења - целина Г2

1.	Намена - основна (претежна)	становање, пословање, намене у јавном коришћењу
2.	Намена - компатибилна	површине и објекти у јавном коришћењу, угоститељство, услуге и сервиси, занатство, инфраструктура

3.	Намена - обавезујућа	површине и објекти/посебни делови објеката у јавном коришћењу у склопу базе објеката и уређени зелени простори, као и простори за социјализацију
4.	Намена - забрањена	производња и садржаји који угрожавају животну средину, становање у базама објеката
5.	Услови за формирање грађевинске парцеле	У склопу целине Г2 могуће је формирати више грађевинских парцела. Минимална површина грађевинске парцеле износи 1000м ² , а минимална ширина парцеле 20м.
6.	Индекс (степен) заузетости грађевинске парцеле	до 70% за базе објеката до 50% за тела објеката
7.	Постављање објекта - положај у односу на регулацију	Испади на објекту не могу да прелазе грађевинску линију више од 1,60м на делу објекта вишем од 3,00м. Испади не могу да прелазе регулациону линију. Подземне етажне могу прећи грађевинску, али не и регулациону линију.
8.	Постављање објекта - положај у односу на границе грађевинске парцеле	Најмање дозвољено растојање од најистуреније тачке новог објекта слободностојећег типа изградње и линије суседне грађевинске парцеле је 5,0м.
9.	Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката	Дефинисана општим правилима грађења
10.	Дозвољена висина објекта	до 50м, база објекта до 18м За високе објекте прибавити посебне услове Директората цивилног ваздухопловства. Приликом планирања високих објеката имати у виду зоне полетно-слетних рави аеродрома
11.	Услови за изградњу објеката на парцели	дозвољава се изградња више објеката на грађевинској парцели, у складу са дефинисаним компатибилностима и прописаним удаљењима
12.	Зелене површине	минимално 25% површине комплекса, од чега 10% у директном контакту са тлом.
13.	Еколошки индекс	минимално 0,35
14.	Слободне површине у заједничком коришћењу	минимално 20%, од тога минимално 15% на отвореном
15.	Паркирање	паркирање обезбедити на нивоу целине; број паркинг места - за сваки стан 1 паркинг место и једно паркинг место на 70 м ² корисне површине пословног простора
16.	Ограђивање	Није дозвољено ограђивање комплекса
17.	Типологија изградње	Објекти у склопу целине Г2 су постављени као слободностојећи комплекс, без постављања објеката на међу са суседним грађевинским парцелама које не припадају овој целини. Међусобно објекти могу бити слободностојећи или повезани и формирати низ.

2.2.2.5. ЗОНА МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ – ЦЕЛИНА Д1

Целина Д1 представља део зоне мешовите намене који је тренутно неизграђен и који је предвиђен за даљу разраду урбанистичким пројектом. У склопу ове целине кроз даљу разраду потребно је предвидети површине за јавне намене и јавно коришћење на осталом земљишту намењене основном образовању и спорту и рекреацији, у складу са Анализом испуњености услова у погледу потребних капацитета површина и објеката јавне намене која је приложена уз овај план.

Правила грађења - целина Д1

1.	Намена - основна (претежна)	становање, пословање, намене у јавном коришћењу
2.	Намена - компатибилна	површине и објекти у јавном коришћењу, угоститељство, услуге и сервиси, занатство, инфраструктура

3.	Намена - обавезујућа	површине и објекти/посебни делови објеката у јавном коришћењу у склопу базе објеката и уређени зелени простори, као и простори за социјализацију
4.	Намена - забрањена	производња и садржаји који угрожавају животну средину, становање у базама објеката
5.	Услови за формирање грађевинске парцеле	У склопу целине Д1 могуће је формирати више грађевинских парцела. Минимална површина грађевинске парцеле износи 1000м ² , а минимална ширина парцеле 20м.
6.	Индекс (степен) заузетости грађевинске парцеле	до 70% за базе објеката до 50% за тела објеката
7.	Постављање објекта - положај у односу на регулацију	Испади на објекту не могу да прелазе грађевинску линију више од 1,60м на делу објекта вишем од 3,00м. Испади не могу да прелазе регулациону линију. Подземне етажне могу прећи грађевинску, али не и регулациону линију.
8.	Постављање објекта - положај у односу на границе грађевинске парцеле	Најмање дозвољено растојање од најистуреније тачке новог објекта слободностојећег типа изградње и линије суседне грађевинске парцеле је 5,0м.
9.	Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката	Дефинисана општим правилима грађења
10.	Дозвољена висина објекта	до 50м, база објекта до 18м За високе објекте прибавити посебне услове Директората цивилног ваздухопловства. Приликом планирања високих објеката имати у виду зоне полетно-слетних рави аеродрома
11.	Услови за изградњу објеката на парцели	дозвољава се изградња више објеката на грађевинској парцели, у складу са дефинисаним компатибилностима и прописаним удаљењима
12.	Зелене површине	минимално 25% површине комплекса, од чега 10% у директном контакту са тлом.
13.	Еколошки индекс	минимално 0,35
14.	Слободне површине у заједничком коришћењу	минимално 20%, од тога минимално 15% на отвореном
15.	Паркирање	паркирање обезбедити на нивоу целине; број паркинг места - за сваки стан 1 паркинг место и једно паркинг место на 70 м ² корисне површине пословног простора
16.	Ограђивање	Није дозвољено ограђивање комплекса
17.	Типологија изградње	Објекти у склопу целине Д1 су постављени као слободностојећи комплекс, без постављања објеката на међу са суседним грађевинским парцелама које не припадају овој целини. Међусобно објекти могу бити слободностојећи или повезани и формирати низ.

2.2.2.5. ЗОНА МЕШОВИТЕ НАМЕНЕ – ЦЕЛИНА Д2

Целина Д2 представља део зоне мешовите намене у склопу кога постоје изграђени објекти. У склопу ове целине евидентирани су објекти у склопу индустријско - пословног комплекса „Стари Вулкан“ од изразитог архитектонског и историјског значаја, за које је у даљој процедури неопходно прибавити услове надлежног Завод за заштиту споменика културе. У склопу ове целине кроз даљу разраду потребно је предвидети површине за јавно коришћење на осталом земљишту, у складу са препорукама из Анализе испуњености услова у погледу потребних капацитета површина и објеката јавне намене која је приложена уз овај план.

Правила грађења - целина Д2

1.	Намена - основна (претежна)	становање, пословање, намене у јавном коришћењу
2.	Намена - компатибилна	површине и објекти у јавном коришћењу,

		угоститељство, услуге и сервиси, занатство, инфраструктура
3.	Намена - обавезујућа	површине и објекти/посебни делови објеката у јавном коришћењу у склопу базе објеката и уређени зелени простори, као и простори за социјализацију
4.	Намена - забрањена	производња и садржаји који угрожавају животну средину, становање у базама објеката
5.	Услови за формирање грађевинске парцеле	У склопу целине Д2 могуће је формирати више грађевинских парцела. Минимална површина грађевинске парцеле износи 1000м ² , а минимална ширина парцеле 20м.
6.	Индекс (степен) заузетости грађевинске парцеле	до 70% за базе објеката до 50% за тела објеката
7.	Постављање објекта - положај у односу на регулацију	Испади на објекту не могу да прелазе грађевинску линију више од 1,60м на делу објекта вишем од 3,00м. Испади не могу да прелазе регулациону линију. Подземне етаже могу прећи грађевинску, али не и регулациону линију.
8.	Постављање објекта - положај у односу на границе грађевинске парцеле	Најмање дозвољено растојање од најистуреније тачке новог објекта слободностојећег типа изградње и линије суседне грађевинске парцеле је 5,0м.
9.	Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката	Дефинисана општим правилима грађења
10.	Дозвољена висина објекта	до 50м, база објекта до 18м За високе објекте прибавити посебне услове Директората цивилног ваздухопловства. Приликом планирања високих објеката имати у виду зоне полетно-слетних рави аеродрома
11.	Услови за изградњу објеката на парцели	дозвољава се изградња више објеката на грађевинској парцели, у складу са дефинисаним компатибилностима и прописаним удаљењима
12.	Зелене површине	минимално 25% површине комплекса, од чега 10% у директном контакту са тлом.
13.	Еколошки индекс	минимално 0,35
14.	Слободне површине у заједничком коришћењу	минимално 20%, од тога минимално 15% на отвореном
15.	Паркирање	паркирање обезбедити на нивоу целине; број паркинг места - за сваки стан 1 паркинг место и једно паркинг место на 70 м ² корисне површине пословног простора
16.	Ограђивање	Није дозвољено ограђивање комплекса
17.	Типологија изградње	Објекти у склопу целине Д2 су постављени као слободностојећи комплекс, без постављања објеката на међу са суседним грађевинским парцелама које не припадају овој целини. Међусобно објекти могу бити слободностојећи или повезани и формирати низ.

2.2.2.6. ПАРКОВСКО ЗЕЛЕНИЛО – ЦЕЛИНА П

Целина П предвиђена је за парковско зеленило.

Ова целина обухвата и знаменито место у државној својини „Јеврејско гробље“ (заштићено културно добро – знаменито место). У овој целини предвиђено је најпре уклањање објеката, са предметних парцела и из претпостављене зоне, чиме би се омогућило истраживање овог, тренутно неприступачног, дела гробља. Затим, је потребно извршити археолошка и етнолошка истраживања (по посебном пројекту археолошких ископавања, који израђује овлашћена институција: надлежни Завод, Археолошки институт....) након којих ће се створити услови за свеобухватније сагледавање овог простора

и прецизније опредељење како представити и даље чувати ово културно добро (пресељење у границама заштићеног знаменитог места или заштита на лицу места и који видови).

„Јеврејско гробље“ планирано је као јавна намена - меморијални парк, за које ће надлежни Завод за заштиту споменика културе дати прецизне услове након извршених археолошких истраживања. Остатак целине П предвиђен је као парковско зеленило – површина за јавно коришћење на осталом земљишту.

Правила грађења - целина П

1.	Намена - основна (претежна)	Зеленило, рекреација
2.	Намена - компатибилна	Угоститељство, трговина
3.	Намена - обавезујућа	-
4.	Намена - забрањена	Производња и садржаји који угрожавају животну средину
5.	Услови за формирање грађевинске парцеле	
6.	Индекс (степен) заузетости грађевинске парцеле	До 5%
7.	Постављање објекта - положај у односу на регулацију	Испади на објекту не могу да прелазе грађевинску линију више од 1,60m на делу објекта вишем од 4,50m. Испади не могу да прелазе регулациону линију. Подземне етажне могу прећи грађевинску, али не и регулациону линију.
8.	Постављање објекта - положај у односу на границе грађевинске парцеле	Најмање дозвољено растојање од најистуреније тачке новог објекта слободностојећег типа изградње и линије суседне грађевинске парцеле је 5,0m
9.	Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката	Међусобна удаљеност нових и околних објеката на странама које се не додирују не може бити мања од 5,0m.
10.	Дозвољена висина објекта	До 7m
11.	Услови за изградњу објеката на парцели	Дозвољава се изградња више објеката на грађевинској парцели, у складу са дефинисаним компатибилностима и прописаним удаљењима
12.	Зелене површине	Минимално 50% површине комплекса, у директном контакту са тлом.
13.	Еколошки индекс	Минимално 0,75
14.	Паркирање	Нема посебних захтева
15.	Ограђивање	Није дозвољено ограђивање
16.	Типологија изградње	Објекти у склопу целине П су постављени као слободностојећи, без постављања објеката на међу са суседним грађевинским парцелама. Међусобно објекти могу бити слободностојећи или повезани и формирати низ.
17.	Архитектонско обликовање објеката	Објекте пројектовати у духу савремене архитектуре. Приликом пројектовања фасаде обезбедити место за постављање клима уређаје и ускладити га са стилским карактеристикама објеката.

2.2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА МРЕЖА И ОБЈЕКТА ИНФРАСТРУКТУРЕ

2.2.3.1. Општа правила изградње инфраструктурних мрежа

Све инфраструктурне мреже налазиће се у регулационом појасу саобраћајница са распоредом који је дефинисан планом сваке инфраструктурне мреже. Промена положаја

инфраструктурних мрежа у регулационом профилу саобраћајнице се дозвољава у случајевима када је то неопходно због ситуације на терену, а не сматра се изменом Плана, уз поштовање важећих техничких услова о дозвољеним растојањима код паралелног полагања и укрштања инфраструктурних водова. Дозвољено је вршити реконструкцију и санацију постојећих инфраструктурних инсталација истим или већим

пречницима (капацитетима), у зависности од потреба, али по постојећим трасама.

Могуће је полагање инфраструктурних мрежа кроз земљиште осталих намена због услова прикључења објеката, а уз сагласност власника (корисника) земљишта о праву службености пролаза.

2.2.3.2. Појединачна правила грађења инфраструктурних мрежа и објеката

2.2.3.2.1. Саобраћајна инфраструктура

У функцији јавног саобраћаја, планирају саобраћајнице се једном коловозном траком са две саобраћајне траке за двосмерни моторни саобраћај, осим новопланиране саобраћајнице на левој обали реке Нишаве која је планирана са две коловозне траке раздвојене разделном траком са по две саобраћајне траке по смеру кретања возила.

Ширина коловоза јавних саобраћајница за двосмерни саобраћај планирана је са 6,00(5,50)м односно 7,00м, са обостраним заштитним појасом односно тротоаром, ширине 1,5м – 3,00м. Ширина коловоза јавних саобраћајница за једносмерни саобраћај планирана је 4,00м са са обостраним заштитним појасом односно тротоаром, променљиве ширине.

Бициклистичке стазе дате у оквиру јавних саобраћајница су ширина 1,25м и 2,00м а све у складу са графичким прилозима.

У оквиру заштитног појаса односно тротоара планирани су дрвореди који могу бити у засебним јамама или у земљаним нишама – тракама са осталим зеленилом а све према графичком прилогу.

Минимални попречни нагиб коловоза, са једносраним падом у профилу, износи 2,0%.

Коловозна конструкција и застор дефинишу се сходно оптерећењу и структури возила.

У зони регулације саобраћајнице уз леву обалу реке Нишаве промена елемената саобраћајног решења између две регулационе линије се не сматра изменом плана.

2.2.3.2.2. Електроенергетска инфраструктура

Трасе електроенергетских каблова одређене су регулацијом саобраћајница и налазе се у простору тротоара.

Ширина рова за полагање каблова износи од 0,6 - 0,8 м, а дубина од 0,8 - 1,0 м.

На прелазима саобраћајница постављати минимално 4 ПВ цеви пречника 100 мм, дужине зависно од регулационе ширине саобраћајнице.

При укрштању или паралелном вођењу кабла са инфраструктурним инсталацијама предвидети одстојања и заштиту истих од кабла и обрнуто у дужини према важећим прописима, односно према условима власника инсталација:

- при паралелном вођењу, хоризонтално растојање енергетског кабла од цевовода водовода и канализације треба да износи најмање 0,3 м,

- при укрштању енергетског кабла са водоводном и канализационом мрежом кабл може бити испод или изнад цеви водовода или канализације са минималним растојањем 0,3 м, а у случају да не може да се испоштује овај услов кабл увући у заштитну цев,

- при паралелном вођењу са ТТ кабловима, минимално растојање треба да износи 0,5 м,

- укрштање енергетских и ТТ каблова врши се на растојању од 0,5 м. Угао укрштања треба да буде што ближи правом углу, али не мањи од 45 степени. Енергетски кабл се по правилу поставља испод ТТ кабла,

- укрштање гасовода са електроенергетским подземним високонапонским кабловима извешће се тако да се гасовод полаже испод електроенергетског кабла са минималним растојањем од 0,5 м од електроенергетског кабла до врха цеви гасовода,

- при паралелном вођењу гасовода и високонапонских или нисконапонских каблова одстојање треба да износи 0,5 м.

Прелазак електроенергетских каблова преко асфалтираних улица вршити бушењем трупа улица, са постављањем ПЕ цеви пречника 110 мм на дубини од 1,20 м од коте коловоза.

Планиране трафостанице 10/0,4 kV градити као објекат грађевинских димензија за снагу 630/1000 kVA или 2x630/1000 kVA, као слободностојећи објекат или у оквиру објекта. За локације за које није планирано цепање парцеле за објекте јавне намене, локација трафостанице ће се утврђивати споразумом инвеститора и ЈП "Електродистрибуција" Ниш и кроз даљу урбанистичку разраду.

Новопланиране електроенергетске каблове (35 kV и 10 kV) полагати по планираним трасама и по трасама постојећих електроенергетских водова према техничким прописима.

У свим планираним саобраћајницама извести инсталације осветљења, са светлотехничким карактеристикама зависно од ранга саобраћајнице.

Мрежу 0,4 kV на просторима вишепородичног становања радити као кабловску, а у просторима породичног и вишепородичног становања средње густине мрежа може бити надземна и кабловска.

За слободностојећи објекат трафостанице 10/0,4 kV обезбедити простор димензија 5,5 x 6,5 м. До трафостанице 10/0,4 kV (слободностојеће и у објекту) обезбедити колски приступ изградњом

приступног пута најмање ширине 3 м до најближе јавне саобраћајнице.

Како објекти трафостаница 10/0,4 kV и водови напонског нивоа 10 (20) kV спадају у објекте за које се не издаје грађевинска дозвола већ се радови врше на основу решења којим се одобрава извођење радова, то је огуће издавање решења за објекат трафостанице и за деонице каблова који нису дати на графичком прилогу ако инвеститор обезбеди документацију предвиђену чланом 145. закона.

2.2.3.2.3. Телекомуникациона инфраструктура

Трасе каблова претплатничке ТК мреже одређене су регулацијом саобраћајница и налазе се по правилу у простору тротоара на 1,0 м од ивичњака или регулационе линије, зависно од постојећих инфраструктурних мрежа у саобраћајници.

На деловима где није извршена регулација саобраћајница по урбанистичкој документацији, полагање каблова вршиће се у регулационој ширини саобраћајница и то на растојању 0,5 м од ограда дворишта, тј. од регулационе линије саобраћајнице, са обавезом да се исти заштите или изместе о трошку инвеститора код реализације саобраћајница по урбанистичкој документацији.

Дубина полагања каблова претплатнике ТК мреже је по правилу 0,8 - 1,0 м од коте терена.

Мини ровови су са максималном дужином од 40 см и максималном ширином 15 см са најчешћим димензијама 30 см x 10 см. Мини ровови се изграђују само у оквиру уређених тротоарских површина, уређених пешачких стаза и прелаза саобраћајница уколико технички услови осталих инфраструктурних и саобраћајних система то дозвољавају. Изградња мини ровова је условљена осталом постојећом и планираном инфраструктуром и они морају испуњавати све услове удаљења од других система према техничким условима тих система и према условима власника тих инсталација. У случају накнадне изградње примарних инфраструктурних мрежа односно израде урбанистичких планова везаних за њу, инсталације са мини рововима изместити о трошку њиховог власника.

Кабловску ТК канализацију са минимално 4 (четири) отвора градити под следећим условима:

- дубину рова одредити према профилу канализације, с тим да заштитни слој земље у тротоару над блоковима буде најмање 0,60 м, док заштитни слој земље над блоковима у коловозу буде најмање 0,8 м,

- за израду кабловске ТК канализације употребити ПВ цеви спољњег пречника 110 mm, преко песка до 0,1 м. ПВ цеви постављати на ПВ држачима,

- нивелета горње бетонске плоче и поклопца кабловског окна биће једнака нивелети површине на којој је изграђен тротоар односно коловоз,

- кабловска окна изградити од опека унутрашњих димензија 2,0 x 1,5 x 1,8 м.

Оптички кабл се може полагати у исти ров са претплатничким кабловима. Димензије рова за полагање оптичког кабла по правилу износи 0,4 x 0,8 м.

Капацитет претплатничке телефонске мреже, тј. претплатничких каблова срачунати тако да задовољи постојеће и планиране потребе насеља. За задовољавање наведених потреба инсталираће се део капацитета претплатничке мреже као "живе" парице у постојећем делу насеља, а у резерви ће остати одређен број парица ради задовољења будућих потреба.

Ров за полагање каблова је димензија 0,4 x 0,8 м.

На местима преласка каблова преко саобраћајница, поставити полиетиленске цеви пречника 110 mm, а дужине једнаке ширини коловоза плус 0,60 м, кроз које ће се положити кабл. Дубина полагања полиетиленских цеви износи 1,20 метара од коте терена.

Изводе градити самостојећим изводно-разводним орманима и унутрашњим изводима у објектима.

Самостојећи ормани су на бетонском постољу габарита на већег од 50 x 40 cm и дубине до 0,6 м постављени на граници тротоара и стамбених парцела (на граници регулационе линије), тако да се не омета прилаз објектима.

Код пројектовања и изградње приступне (претплатничке) телефонске мреже морају се поштовати следећи услови:

- при паралелном вођењу телефонских и енергетских каблова минимално растојање је 0,3 м за водове 1 kV, односно 0,5 м за водове 10 и 35 kV. Код укрштања, електроенергетски кабл се полаже испод телефонског кабла са минималним растојањем од 0,5 метра. Најмањи угао укрштања телефонског и електроенергетског кабла износи 45°,

- при паралелном полагању телефонских каблова са водоводном и канализационом мрежом минимално хоризонтално растојање је 1,0 метар. Код укрштања телефонских каблова са водоводном и канализационом мрежом, телефонски кабл се полаже изнад водоводне и канализационе мреже, са минималним растојањем од 0,2 м од темена водоводне или канализационе цеви, с тим што се телефонски кабл полаже у заштитну цев постављену управно на трасу водовода или канализације у дужини најмање од по 1,0 метар лево и десно од цеви,

- прелазак телефонских каблова преко асфалтираних улица, сем у случају микро ровова, вршити бушењем трупа улица, са постављањем

ПЕ цеви пречника 110 mm на дубини од 1,2 m од коте коловоза.

2.2.2.2.4. Гасификација и топлификација

ГАСИФИКАЦИЈА

ГАСОВОДИ ПРИТИСКА ДО 16 BAR

- Гасоводна мрежа средњег притиска (4 бар < MOP ≤ 16 бар)

Приликом изградње гасовода средњег притиска, минимална дозвољена растојања гасовода од објекта (од ближе ивице цеви гасовода до ближе ивице темеља) за гасовод средњег притиска ($10 < MOP \leq 16$ bar) износи 3,0 m, а за максимални радни притисак (MOP) за челичне

:

цеви 4 bar < 10 bar износи 2,0 m. Растојања се изузетно смањити на минимално 1 m уз примену додатних мера заштите дефинисаних Правилником о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar.

У коридору заштитног појаса примарне градске гасоводне мреже притиска до 16 bar није дозвољена изградња објекта високоградње и складиштење тешких терета.

Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода притиска $4 < MOP \leq 16$ bar са другим гасоводом, инфраструктурним и другим објектима дато је у следећој табели

	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,20	0,60
Од гасовода до водовода и канализације	0,20	0,40
Од гасовода до вреловода и топловода	0,30	0,50
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,50	1,00
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел.каблова	0,30	0,60
Од гасовода до телекомуникационих каблова	0,30	0,50
Од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	0,20	0,60
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објекта за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m ³	-	3,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објекта за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m ³ а највише 100 m ³	-	6,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објекта за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100 m ³	-	15,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објекта за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10 m ³	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објекта за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета већег од 10 m ³ а највише 60 m ³	-	10,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објекта за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60 m ³	-	15,00
Од гасовода до шахтова и канала.	0,20	0,30

Од гасовода до високог зеленила	-	1,50
* растојање се мери до габарита резервоара		

Растојања из ове табеле могу се изузетно смањити на кратким деоницама гасовода дужине до 2 м, уз примену физичког обезбеђења од оштећења приликом каснијих интервенција на гасоводу и предметном воду, али не мање од 0,2 м при паралелном вођењу, осим растојања од гасовода до постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова.

Општа правила грађења за гасоводе притиска до 16 бар

За трасу гасовода првенствено користити зелени појас у тротоару. У случају да то није могуће користи се слободни коридор у коловозној површини. Минимална дубина укопавања гасовода је 0,8 м, мерено од горње ивице цеви до површине тла, а у изузетним случајевима на кратким деоницама из оправданих разлога може бити и до минимално 0,5 м, уз повећане мере безбедности.

Када се гасовод поставља испод јавних путева, када се укршта са јавним путем и железничким пругама или када се полаже у регулационом појасу јавних путева, исти по правилу мора бити заштићен заштитном цеви или другом одговарајућом заштитом у складу са стандардима и прописима. Минимална дубина укопавања челичних и ПЕ гасовода је 1.35 м мерена од горње ивице цеви до горње коте коловозне конструкције пута.

На укрштању гасовода са градским саобраћајницама, државним путевима I и II реда и аутопутевима, као и водотоковима са водним огледалом ширим од 5 м, угао осе гасовода према тим објектима по правилу мора да износи 90°.

На укрштању гасовода са путевима, пругама, водотоковима, каналима, далеководима називног напона преко 35 kV, угао осе гасовода према тим објектима мора да износи између 60° и 90°. На местима где је то технички оправдано, овај угао укрштања могуће је смањити на минимално 60°. За извођење укрштања гасовода са инфраструктурним објектима са углом мањим од 60° потребно је прибавити одговарајућу сагласност управљача, односно оператора над тим објектима.

Пре извођењу било каквих радова у непосредној близини гасоводне мреже средњег притиска, обавезно се обратити власнику (оператеру) гасоводних инсталација ради обележавања постојеће трасе гасовода на терену.

Минимална дозвољена хоризонтална растојања спољне ивице подземних гасовода ($МОП \leq 16$ бар) од надземне електромреже и стубова далековода су:

Називни напон	Минимално растојање (м)	
	Укрштање	Паралелно вођење
$1 \text{ kV} \geq U$	1	1
$1 \text{ kV} < U \leq 20 \text{ k}$	2	2
$20 \text{ kV} < U \leq 35 \text{ kV}$	5	10
$35 \text{ kV} < U$	10	15

Минимално хоризонтално растојање се рачуна од темеља стуба далековода, при чему се не сме угрозити стабилност стуба

Приликом укрштања гасовод се по правилу поставља изнад канализације. Уколико се мора поставити испод, неопходно је применити додатне мере ради спречавања евентуалног продора гаса у канализацију

Како је дистрибуција природног гаса у одређеним условима повезана са могућношћу настајања запаљиве или експлозивне смеше, неопходно је након изградње гасовода, у току експлоатације, обезбедити заштиту гасовода, тако да се не би нарушила несметана и безбедна дистрибуција гаса, или се угрозила безбедност људи и имовине и то:

- Изградњом нових објеката не сме се угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода,
- У заштитном појасу гасовода не смеју се изводити радови и друге активности изузев пољопривредних радова дубине до 0,5 м без писменог одобрења оператора дистрибутивног система.
- У заштитном појасу гасовода забрањено је садити дрвеће и друго растиње чији корени досежу дубину већу од 1 м, односно, за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 м.

Приликом израде техничке документације и извођења радова неопходно је у свему се придржавати одредби Правилника о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 бар („Сл. гласник РС“ бр. 86/2015) и других важећих прописа и стандарда..

МЕРНЕ (МС), РЕГУЛАЦИОНЕ (РС) И МЕРНО-РЕГУЛАЦИОНЕ (МРС) СТАНИЦЕ (0 бар < МОР ≤ 16 бар)

Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено борави већи број људи су:

Капацитет м ³ /h	МОР на улазу		
	МОР ≤ 4 bar	4 bar < МОР ≤ 10 bar	10 bar < МОР ≤ 16 bar
до 160	уз објекат (отвори на објекту морају бити ван зона опасности)	3 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)
од 161 од 1500	3m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	8 m
од 1501 до 6000	5 m	8 m	10 m
од 6001 до 25000	8 m	10 m	12 m
Преко 25000	10 m	12 m	15 m
Подземне станице	1 m	2 m	3 m

Растојања се мере од темеља објекта до темеља МРС/МС/РС

Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од осталих објеката су:

Објекат	МОР на улазу		
	МОР ≤ 4 bar	4 bar < МОР ≤ 10 bar	10 bar < МОР ≤ 16 bar
Железничка или трамвајска пруга	10 m	15 m	15 m
Коловоз градских саобраћајница	3 m	5 m	8 m
Локални пут	3 m	5 m	8 m
Државни пут, осим аутопута	8 m	8 m	8 m
Аутопут	15 m	15 m	15 m
Интерне саобраћајнице	3 m	3 m	3 m
Јавна шеталишта	3 m	5 m	8 m
Извор опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	10 m	12 m	15 m
Извор опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова	10 m	12 m	15 m
Трансформаторска станица	10 m	12 m	15 m
Надземни електро водови	0 bar < МОР ≤ 16 bar		
	1 kV ≥ U	Висина стуба + 3 m*	
	1 kV < U ≤ 110 kV	Висина стуба + 3 m**	
	110 kV < U ≤ 220 kV	Висина стуба + 3,75 m**	
	400 kV <	Висина стуба + 5 m**	

У

* али не мање од 10 m.

** али не мање од 15 m. Ово растојање се може смањити на 8 m за водове код којих је изолација вода механички и електрично појачана

На улазном гасоводу у MPC, као и на свим излазним гасоводима из MPC морају се поставити противпожарне славине. Улазна и излазне противпожарне славине морају бити удаљене од MPC најмање 5 m, а највише 100 m, и могу бити смештене и изван ограде MPC. У случају када су улазна и/или излазна противпожарна славина изван ограде MPC, исте се морају заштити од неовлашћеног руковања и манипулације.

MPC морају бити ограђене како би се спречио приступ неовлашћеним лицима. Ограда MPC мора да обухвати зоне опасности и мора бити минималне висине 2 m. Уколико је MPC на отвореном простору, са или без надстрешнице, ограда мора бити удаљена минимално 10 m од MPC. Ако се MPC налази у ограђеном простору индустријског објекта може бити и без сопствене ограде, али видно обележена таблама упозорења и заштићена од удара возила

Неопходно је у свему се придржавати одредби Правилника о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 бар („Сл. гласник РС“ бр. 86/2015).

ТОПЛИФИКАЦИЈА

Топловод израдити од црних, челичних бешавних предизолованих цеви са сензорима за детекцију влаге. Изолација цеви у каналима или шахтама које нису у саставу предизолованих цеви и арматура врши се стакленом вуном или другим материјалом гарантованих физичких и хемиских особина, које се не мењају под утицајем температуре и влаге, а у складу са захтевима и важећим техничким прописима.

При укрштању или паралелном вођењу са осталим инфраструктурним инсталацијама уважити захтеве власника инсталација.

- Растојање топловода од енергетског кабла не сме бити мања од 0.7 m (35kV), односно 0.6m за остале каблове, мерено од спољне ивице канала. У случајевима да се не могу постићи минимална растојања, примењују се додатне мере да утицај топловода на каблу не буде већи од 20°C. При укрштању топовод се води испод енергетског кабла
- Најмање дозвољено растојање топловода од подземних ТТ каблова је 0.8 m.
- Растојање топловода од водовода и канализације мора бити минимум 1m, мерено од ивице цеви до ивице водовода. Приликом укрштања минимално растојање је 0.2 m.

На местима укрштања топоводне мреже са аутопутем или железничком пругом, као и у свим случајевима када услови терена или други услови то захтевају, мора се извршити посебан прорачун на чврстоћу цевовода, а сам топовод мора да буде заштићен заштитном цеви.

Топловод између шахти не сме да мења успон или пад, не сме да има превојне тачке, односно промене по висини. Промена правца по висини и измена успона и пада може бити само у шахтама. Запорни органи са предизолацијом за одваздушавање и одмуљивање се пројектују и изводе искључиво у шахтама, сходно EN 488, ISO 6561.

Топловод се поставља у земљаном рову на постељици сепарисаног песка (важи за предизоловане цеви на новим трасама мреже). Цевовод се до одређеног нивоа затрпава сепарисаним песком различите крупноће изнад горње површине. Попуна рова, тампонирање и израда горње површине терена-до нивоа нивелете подлеже прописима грађевинског пројекта и урбанистичких услова терена. Минимално одстојање цевовода од површине изграђеног терена је 60 cm.

При укрштању или паралелном вођењу топоводних цеви са осталим инфраструктурним мрежама и објектима потребно је уважити захтеве власника инсталација.

Компензација топовода врши се компензационим лирама, самокомпензацијом или у изузетним случајевима аксијалним компензаторима.

Заштитна зона за топовод износи 1m са обе стране, мерено од спољних ивица цеви. У овој зони је забрањена изградња објекта супраструктуре.

Цевовод за довод воде из ППОВ „Цигански кључ“ градити од црних, челичних бешавних предизолованих цеви са сензорима за детекцију влаге. При укрштању или паралелном вођењу са осталим инфраструктурним инсталацијама уважити захтеве власника инсталација. Растојање цевовода од енергетског кабла не сме бити мања од 0.7 m (35kV), односно 0.6m за остале каблове, мерено од спољне ивице канала. У случајевима да се не могу постићи минимална растојања, примењују се додатне мере заштите тако да утицај топовода на каблу не буде већи од 20°C. При укрштању топовод се води испод енергетског кабла. Најмање дозвољено растојање цевовода од подземних ТТ каблова је 1 m. Растојање цевовода од водовода и канализације мора бити минимум 1 m, мерено од ивице цеви до ивице водовода. Приликом укрштања минимално растојање је 0.2 m.

На местима укрштања цевовода са аутопутем или железничком пругом мора се извршити посебан прорачун на чврстоћу цевовода, а сам цевовод мора да буде заштићен заштитном цеви.

Цевовод се поставља у земљаном рову на постелјици сепарисаног песка. Минимално одстојање цевовода од површине изграђеног терена до горње коте цеви износи 60 см.

Поред овога, потребно је предузети и низ мера за побољшање топлотне изолације свих објеката везаних на систем даљинског грејања. Сви новопланирани објекти морају да задовољавају све прописе везане за енергетску ефикасност објеката (Правилник о енергетској ефикасности зграда и Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда).

2.2.3.2.5. Водоводна инфраструктура

Положај прикључног шахта дозвољава се на 0,5m - 1,0 m од регулационе линије и поставља се унутар парцеле власника објекта. Изузетно, за локације на којима није могуће испоштовати овај услов, може се дозволити постављање прикључног шахта испред објекта на јавну површину уз обавезу инвеститора да обезбеди сагласности од надлежних институција. Прикључне везе за објекте треба да задовоље потребне количине за санитарном и противпожарном водом. Од шахта за водомер независно пројектовати мреже за: санитарну воду стамбеног дела, санитарну воду пословног дела и противпожарну воду. Инсталације за санитарну воду пројектовати тако да свака тржишна целина има сопствени водомер, смештен тако да буде доступан стручној служби предузећа за дистрибуцију воде за читавање потрошње у сваком тренутку.

Врста и класа цевног материјала за водоводну мрежу који ће бити уграђен, треба да испуни све потребне услове у погледу очувања физичких и хемијских карактеристика воде, притиска у цевоводу и његове заштите од спољних утицаја, како у току самог полагања и монтаже, тако и у току експлоатације. Изградњу и реконструкцију јавне водоводне мреже ускладити са изградњом планираних саобраћајница односно реконструкцијом постојећих. Положај мреже приказан је на графичком прилогу "Мреже и објекти инфраструктуре-водоводна мрежа" и обично је у коловозу на хоризонталном одстојању од 0,5÷1,0m у односу на ивицу коловоза. Уколико постојећа мрежа излази из регулационе ширине саобраћајнице, односно мења правац у оквиру постојеће регулације, потребно је приликом реконструкције мреже или коловоза положити нови цевовод у складу са овим правилима а постојећи укинути. Планирану водоводну мрежу у зони постојеће и планиране регулације водотокова изводити у мостовској конструкцији са адекватном заштитом, осим цевовода магистралног прстена прве висинске зоне водоснабдевања "Виник - Бубањ" који је планиран испод корита реке Нишаве.

Минимална дебљина надслоја земље изнад горње ивице цеви не сме бити мања од 1,0m.

Под уобичајеним околностима чисто хоризонтално растојање до темеља и сличних подземних грађевина не сме да буде мање од 0,40m. Код доводних и транзитних цевовода растојање не сме да буде мање од 1,0m.

При бочном приближавању или паралелном вођењу са другим цевоводима или кабловима, минимално хоризонтално одстојање осовине цевовода мора да буде такво да се искључи преношење силе, и износи у односу на:

- осовину трасе канализације - 1.0m,
- осовину трасе атмосферске канализације - 1.0m,
- ПТТ и енергетске каблове - 0.5m.

Хоризонтално растојање од 0,20m обавезно се примењује код уских пролаза или малих ровова, осим ако се ни то најмање растојање, због локалних услова, не може обезбедити. Уколико размак мора да буде мањи, у тако уским пролазима директан контакт се мора спречити применом одговарајућих мера, на пример уградњом плоча или облога од изолационог материјала у међупростору. Растојање за транзитне водове треба да износи најмање 1,0m. За мања растојања треба применити посебне мере.

Да би се у случају квара избегло стварање електричног лука, код металних цеви са и без пластичне спољне облоге, при растојању од електричног кабла мањем од 0,2m, електрично раздвајање мора се обезбедити уградњом одговарајућих конструкционих делова електричне изолације и на тај начин спречити недозвољена индукција струје наизменичног напона.

Код пластичних цеви, за растојања од електричног кабла мања од 0,2m, треба предвидети задовољавајућу термичку заштиту.

Захтеване мере потребно је ускладити са предузећем надлежним за тај вод.

Цевоводи за воду за пиће у начелу треба да буду положени изнад водова за отпадне воде. Ово важи како за канале са течењем са слободним огледалом, тако и за канализационе водове под притиском.

Ако у изузетним случајевима цевовод за воду за пиће лежи на истој дубини или дубље од канализационог вода, хоризонтално растојање треба да буде најмање 1,0m.

Цевоводи за воду за пиће у зони укрштања са канализационим водовима па већој висини морају да буду положени у заштитним цевима.

Дистрибутивна мрежа за воду која није за пиће је независан систем, који се полаже поред цевне мреже за снабдевање водом за пиће и снабдева потрошаче водом која није за пиће - техничком водом (па пример за индустрију).

Повезивање система за дистрибуцију воде за пиће са системима са техничком водом, другим течностима или гасом је недопустиво.

Цеви, затвараче и хидранате за воду која није за пиће, потребно је посебно обележити и у пројектима и на терену.

Монтажу цевовода извршити према пројекту са свим фазонским комадима и арматуром. Након монтаже извршити испитивање цевовода на пробни притисак. Пре пуштања у експлоатацију, извршити испирање и дезинфекцију цевовода.

Број и распоред противпожарних хидраната одредити на основу Закона о заштити од пожара и Правилника о техничким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара.

Пре израде пројектне документације за појединачне објекте неопходно је прибавити услове ЈКП за водовод и канализацију "Наиссус" Ниш.

Прикључивање објеката на водоводну мрежу вршиће ЈКП за водовод и канализацију "Наиссус" Ниш.

2.2.3.2.6. Канализациона инфраструктура

Прикључак инсталација објеката на јавну канализацију - положај прикључног ревизионог шахта дозвољава се на 0,5m - 1,0 m од регулационе линије и поставља се унутар парцеле власника објекта. Канализациони прикључак -прикључење прикључног ревизионог шахта на јавну канализацију изводи се гравитационо. Изузетно, за локације на којима није могуће испоштовати овај услов, може се дозволити постављање прикључног ревизионог шахта испред објекта на јавну површину уз обавезу инвеститора да обезбеди сагласности од надлежних институција.

Избор грађевинског материјала од кога су начињене канализационе цеви, пад цевовода и остале техничке карактеристике, препушта се пројектанту на основу хидрауличног прорачуна и услова на терену.

За контролу рада канализације и могућност благовремене интервенције: на месту вертикалног прелома цевовода, на месту промене хоризонталног правца пружања цевовода и на месту улива бочног огранка, предвидети ревизионе силазе.

У земљишту у коме постоји опасност од обрушавања, или ако се састоји од финог песка и шљунка, обавезна је подграда и то од дрвене грађе за мање дубине или од челичне (Крингс-вербау оплате или Ларсенових талпи) за веће дубине.

На деловима трасе на којима ће се цевовод наћи испод нивоа подземне воде потребно је исти заштитити анкер блоковима од испливавања

Због аксијалних сила које настају у хоризонталним или вертикалним скретањима, предвидети анкер блокове који ће преузети исте и пренети на тло. Обратити посебну пажњу на водопрпусност цевовода као и споја шахта и цеви. Обавезно вршити пробе на водопрпусност цевовода (заптивеност), исто се може вршити на више начина. Сипањем воде у деонице цевовода и одређивањем времена испитивања проверавати спојеве на цурење или стављањем под притисак деоница ваздуха уз додавање дима или сипање станци које дезодоришу ваздух и сачињавањем записника о проби.

Радове, око ископа рова, разупирања зидова рова, полагања и међусобног повезивања цеви, затрпавања цевовода и рова песком и ископаним материјалом, испитивања цевовода и пуштања у рад, извршити на основу важећих техничких прописа и услова за ову врсту радова и инсталација. Ископ и затрпавање у близини каблова изводити искључиво ручно.

Будући објекти морају бити удаљени минимално 2,50 m од осе цевовода.

Приликом паралелног вођења цевовода или његовог укрштања са постојећим објектима инфраструктурне мреже треба поштовати међусобна хоризонтална и вертикална одстојања.

Код паралелног вођења канализације, минимално хоризонтално одстојање осовине канализације износи у односу на:

- осовину трасе водовода - 1,0m,
- осовину трасе атмосферске канализације - 1,0m.

Код вертикалног укрштања канализације, минимално вертикално одстојање од горње ивице цеви износи у односу на:

- ПТТ и енергетске каблове - 0,5m,
- водоводну цев - 0,5m.

Допуштени угао укрштања трасе ПТТ и енергетских каблова у односу на трасу водовода или канализације износи максимално 90°, а минимално 45°.

Забрањено је упуштање употребљених вода у канализацију за атмосферске воде.

Пре израде пројектне документације за појединачне објекте неопходно је прибавити услове ЈКП за водовод и канализацију "Наиссус" Ниш којима ће се дефинисати тачно место прикључка на јавну мрежу.

2.2.4. ПРЕГЛЕД ПЛАНИРАНИХ УРБАНИСТИЧКИХ ПАРАМЕТАРА И КАПАЦИТЕТА

Целина	Површ. целине (м2)	БРГП Базе (м2)	БРГП Тела (м2)	БРГП укупно (м2)	Површ. пројекције база (м2)	Површ. пројекције тела (м2)	Из (базе)	Из (тела)
А	41350	38139	88990	127129	24150	9204	70%	26.68%
Б	20815	21314	49734	71048	15595	4750	78.48%	23.90%
В	6784	588	2352	2940	3100	-	45.75%	-
Г1	22047	21165	49385	70550	6911	4937	70.00%	50.00%
Г2	9873	9478	22116	31594	4749	3392	70.00%	50.00%
П	-	-	-	-	-	-	-	-
укупно	100869	90684	212576	303261				

Планирани капацитети су дати као оквирни, на основу архитектонског концепта. Тачни капацитети утврдиће се кроз даљу разраду техничком документацијом, а у оквиру урбанистичких параметара дефинисаних овим планом.

2.2.5. ЛОКАЦИЈЕ ЗА КОЈЕ ЈЕ ОБАВЕЗНА ИЗРАДА ПРОЈЕКТА ПАРЦЕЛАЦИЈЕ, ОДНОСНО ПРЕПАРЦЕЛАЦИЈЕ, УРБАНИСТИЧКОГ ПРОЈЕКТА И УРБАНИСТИЧКО-АРХИТЕКТОНСКОГ КОНКУРСА, ОДНОСНО ПРОЈЕКТА УРБАНЕ КОМАСАЦИЈЕ

Предвиђа се обавеза израде пројекта **парцелације, односно препарцелације:**

1. За потребе формирања парцела новопланираних саобраћајница,
2. За потребе формирања грађевинских парцела које остварују директан приступ на јавну саобраћајну површину, а на основу новопланираних координатно одређених и аналитички дефинисаних регулационих линија

Услови за формирање грађевинске парцеле (минимална површина парцеле и минимална ширина парцеле према саобраћајници) дефинисани су за сваку намену према типологији градње.

Величина грађевинске парцеле/комплекса дефинисана је регулационим линијама према површинама друге јавне и остале намене и границама катастарских парцела. Усаглашава се са технолошким условима и потребама конкретне намене, у складу са прописима и одговарајућим техничким нормативима.

Приликом спровођења Плана, за потребе урбанистичко-архитектонског обликовања простора и урбанистичко-архитектонске разраде локације, могућа је, код сложених и специфичних локација израда урбанистичког пројекта, иако то Планом није предвиђено. Ово се неће сматрати одступањем од Плана.

Препоручује се расписивање урбанистичко-архитектонског конкурса за линијски парк у склопу зелене саобраћајнице уз реку Нишаву.

2.2.6. ФАЗНОСТ РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Имајући у виду постојеће капацитете инфраструктуре, али и имовинско-правне односе, комплекс мешовите намене који је предмет овог плана обавезно је реализовати фазно.

Прва фаза реализације, која је предвиђена овим планом, обухвата зоне мешовите намене, као и пратеће намене у јавном коришћењу – вртић (целина В) и парковско зеленило (целина П). Ове намене у јавном коришћењу се реализују у првој фази, истовремено са реализацијом комплекса мешовите намене, и њихова реализација представља услов за прибављање употребне дозволе за објекте у склопу зона мешовите намене. Инвеститор је дужан да финансира археолошка испитивања у овим зонама, и у колико се наиђе на археолошка добра, намене у јавном коришћењу се у истој површини пребацују у мешовиту намену која је предмет директног спровођења прве фазе.

У другој фази потребно је планом предвидети и реализовати остале потребне намене у јавном коришћењу – додатне капацитете вртића, основне школе и површине намењене спорту и рекреацији, као и потребну инфраструктуру.

У даљој процедури издавања локацијских услова могуће је склапање уговора о недостајућој инфраструктури између Града и будућих инвеститора којима би се дефинисала обавеза изградње делова наведене инфраструктуре од стране инвеститора.

с. АРХИТЕКТОНСКИ КОНЦЕПТ

УТИЦАЈНИ ФАКТОРИ

Локација на којој је предвиђена предметна зона мешовите намене представља зону северно од Улице Ивана Милутиновића, уз овалу реке Нишаве. Предметна локација је тренутно највећим делом неизграђена и веома је повољна за формирање зоне мешовите намене, која би поред становања у објектима високих спратности, пословања и трговине обухватала и јавне намене и намене у јавном коришћењу попут школе, вртића, спорта и рекреације, здравства и слично, које би опслуживале ову зону, али и шире окружење. Формирање овакве зоне би у великој мери допринело развоју овог дела града, који је у великој мери запуштен, без икаквих јавних садржаја и са нелегалним насељима. Неопходно је размотрити могућности трансформације и активирања читавог овог подручја, а имајући у виду да је у питању зона која представља веома вредно градско земљиште, у релативној близини центра града, на повољном терену уз реку. Читав овај потез је веома атрактиван и вредан а недовољно искоришћен и изградњом овакве зоне иницирао би се развој овог дела града.

Ово је неопходно, имајући у виду и да у ширем окружењу не постоје адекватни јавни садржаји. Циљ је да се предметно земљиште, које тренутно није у функцији, активира и да се на њему формира комплекс мешовите намене, који би објединио функције становања, пословања, трговине и угоститељства, али и дефинисао просторе и објекте јавне намене и намене у јавном коришћењу који би опслуживали предметни комплекс, али и шире окружење.

На локацији постоји већи број утицајних фактора који дефинишу контекст и условљавају будуће архитектонско решење. Најбитнији утицајни фактори су следећи:

- Форма локације и саобраћајна матрица која је окружује;
- Однос према околној изградњи;
- Оријентација и конфигурација терена;
- Имовинско-правни односи и подела на целине;
- Густина насељености.

Форма локације и саобраћајна матрица која је окружује

Читава локација је приближно троугаоне форме и са јужне стране ослања се на Улицу Ивана Милутиновића. Са северне стране, уз реку Нишаву, предвиђена је изградња „зелене“ саобраћајнице, која се разрађује овим планом, и која би директно повезивала ову зону са централним делом града.

Предмет разраде у овој фази је зона која се ослања на реку Нишаву, у северном делу обухвата плана. У склопу ове зоне формирано је шест целина, од којих су четири целине мешовите намене, док су две намене у јавном коришћењу. Целина А, Б, Г1 и Г2 припадају мешовитој намени, а В (вртић) и П (парковско зеленило) представљају намене у јавном коришћењу.

У овом тренутку не постоји саобраћајна мрежа која наведене целине повезује са остатком града и потребна је њена изградња.

Однос према околној изградњи

Приликом формирања будуће физичке структуре неопходно је имати у виду и сагледати окружујућу физичку структуру. У склопу целине П налази се знаменито место у државној својини „Јеврејско гробље“ (заштићено културно добро – знаменито место). Потребно је извршити археолошка и етнолошка истраживања ове зоне након којих ће се створити услови за свеобухватније сагледавање овог дела простора.

У склопу целина Б и В, али и П, постоје изграђени породични стамбени објекти лошег бонитета, који немају грађевинске дозволе и нису уписани у катастар. Ови објекти предвиђени су за уклањање.

Са источне стране подручја које се разрађује у овој фази налазе се заштићени објекти старог индустријског наслеђа, које је потребно задржати и реконструисати или доградити. Будућом предвиђеном изградњом у овом делу неопходно је на квалитетан начин сагледати и однос према овим објектима.

Оријентација и конфигурација терена

Приликом формирања диспозиције габарита објеката неопходно је сагледати и конфигурацију терена и оријентације. Терен је релативно раван, и на њему нема драстичних денивелација које би имале утицаја на основну матрицу и диспозицију објеката. Јужна оријентација је отворена према јакој саобраћајници и будућим јавним садржајима и зони мешовите намене.

Имовинско-правни односи и подела на целине

На основу спроведене имовинско-правне анализе могуће је идентификовати четири целине за које је могуће идентификовати потенцијалне инвеститоре који имају реални основ за остварење имовинског права на парцелама и реализацију инвестиције.

Прве две целине су целине А и Б, које се налазе у својини већег броја физичких лица као и града Ниша, и код којих постоји заинтересовани инвеститор који је спреман да парцеле у склопу ових целина откупи и обједини ради изградње комплекса.

Друге две целине су целина Г1 и Г2, које су у власништву града Ниша.

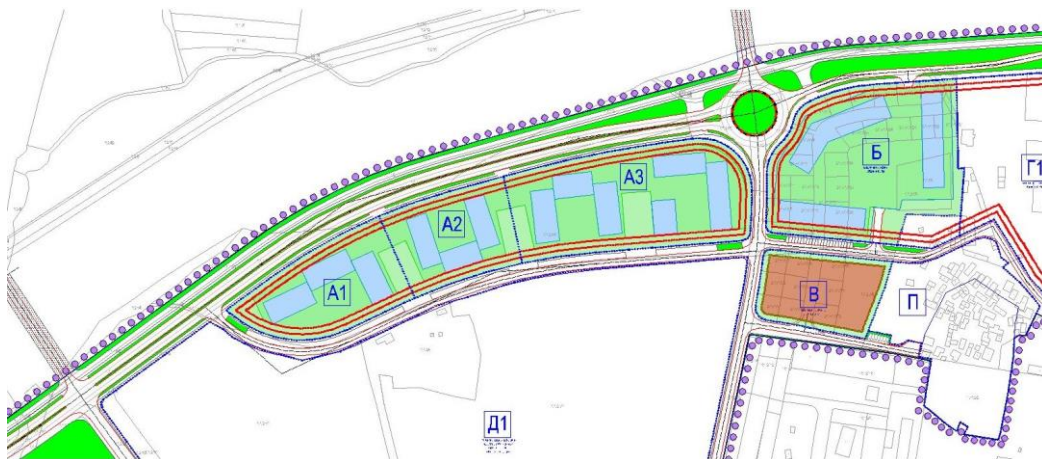
Тренутно на парцели постоје изграђени породични стамбени објекти лошег бонитета, без грађевинских дозвола, који су предвиђени за уклањање.

Потребно је формирати нове целине и грађевинске парцеле, које би својом геометријом, величином фронтова и површином биле адекватне за изградњу објеката који се предвиђају у склопу мешовитих намена, било да су у питању објекти намене у јавном коришћењу или објекти великих висина. Ова подела на целине дата је у графичким прилозима.

Густина насељености

Како би се зона мешовите намене реално формирала и како би сви јавни и комерцијални садржаји који су у њој предвиђени били оправдани и заживели, неопходно је и постићи веће густине становања. Нова зона мешовите намене, са свим предвиђеним наменама, треба да преузме функцију новог градског центра. Све предвиђене комерцијалне и јавне намене, као и намене у јавном коришћењу треба да опслужују не само будуће становнике новог комплекса, већ и шире окружење у коме су сада такви садржаји дефицитарни.

Да би имплементација овакве зоне са свим новим садржајима била реална потребно је постићи и одређене густине становања и број становника, који би подржао формирање и функционисање такве зоне. Ово повлачи и повећање густине становања. Имајући у виду просторна ограничења локације повећање висине објеката је могућ модел за повећање густине насељености. Са друге стране, како би се остварио адекватан квалитет живота у комплексу, тенденција је и да се у склопу локације ослободи и довољно простора за слободне и зелене површине, као и просторе за социјализацију корисника. Ово диктира потребу да се локација у основи што мање оптерети габаритима објеката, што диктира и мање заузетости од оних које су предвиђене у централним градским зонама са сличном густином насељености.

КОНЦЕПТ

Како би се ускладиле разнородне намене које су предвиђене у комплексу, становање, комерцијалне, јавне намене и намене у јавном коришћењу, а задржала његова компактност, извршено је зонирање намена по вертикали. Доњи нивои, који су у контакту са тереном и приступачнији свим корисницима, лоцирају се доминантно јавне и комерцијалне намене. Виши нивои намењени су превасходно становању. Из овог зонирања произашао је и концепт објеката, код којих се могу издвојити две целине: база и тело објекта.

Базе објеката су нижи нивои, до висине од максимално 18м, у склопу којих су лоцирани превасходно јавни и комерцијални садржаји. Ови нивои су јавног карактера, доступни свим корисницима комплекса, али и становницима из окружења. Како би се остварили потребни капацитети базе објеката су великих габарита и њихов индекс заузетости је велики.

Кровови база се решавају као проходни, озелењени кровови, намењени просторима за социјализацију и рекреацију. На тај начин изнад база се формира још један ниво слободних, отворених површина намењених корисницима и компензује се део партера који је под објектима.

Тела објеката су полуприватног карактера и намењена су превасходно становању. У склопу тела објеката могуће је и увођење одређених комерцијалних и заједничких садржаја. Нарочито су атрактивне завршне етаже због повољних визура, и потребно их је искористити за овакве садржаје. Висина тела

износи до 50м, а заузетост је доста мања него код база. Тела се формирају као куле или линеарни трактови.

Висина тела објеката дата је условно и зависиће и од услова Директората цивилног ваздухопловства. Размотрене су различите могућности постављања линеарних трактова.

Архитектонски склопови тела објеката би највероватније били тачкасти (куле), или линијски коридорски склопови. Тренутно су коридорски склопови, који су се показали као најрационалнији, доминантни на тржишту и може се очекивати да ће даљом разрадом кроз техничку документацију они бити формирано. Развијање коридорског склопа у правцу исток-запад у општем случају није најповољније, јер су у том случају доминантне оријентације станова север и југ. У том смислу правилније је развијати их у правцу север-југ, са становима доминантно источне и западне оријентације, тако да је велики део трактова постављен на тај начин. При томе је минимално потребно растојање између тела објеката једнако половини висине тела изнад базе, и износи 20-25м.

У овом случају, утицајни фактори на локацији су такви да су визуре ка северној страни и ка реци атрактивне, тако да је оправдана и оваква оријентација и део трактова је и тако оријентисан

Целина А

У склопу ове целине, која се лонгитудинално развија дуж обале реке Нишаве, формиране су четири подцелине. У склопу сваке од ових подцелина формирана су по три тракта који су постављени тако да чине „П“ или „Г“ форму, паралелно са реком или управно на њу. [Целину А могуће је објединити и у јединствен грађевински комплекс.](#)

Целина Б

Физичка структура објеката у оквиру ове целине прати форму саме парцеле. Тела објеката су постављена као три тракта који формирају полузатворени блок.

Целина В

У склопу целине В предвиђен је слободностојећи јавни објекат – вртић.

Целине Г1 и Г2

У склопу целина Г1 и Г2, у делу према реци, могуће је предвидети трактове тела објеката који би били паралелни са њом и са визурама које би биле усмерене на ту страну. У остатку комплекса тела објеката се доминантно постављају приближно у правцу север-југ.

Целина П

Целина П има јавну намену. Она обухвата и знаменито место у државној својини „Јеврејско гробље“ (заштићено културно добро – знаменито место). У овој целини предвиђено је најпре уклањање објеката, са предметних парцела и из претпостављене зоне, чиме би се омогућило истраживање овог, тренутно неприступачног, дела гробља. Затим, је потребно извршити археолошка и етнолошка истраживања (по посебном пројекту археолошких ископавања, који израђује овлашћена институција: надлежни Завод, Археолошки институт....) након којих ће се створити услови за свеобухватније сагледавање овог простора и прецизније опредељење како представити и даље чувати ово културно добро (пресељење у границама заштићеног знаменитог места или заштита на лицу места и који видови). Тек након тога биће могуће утврдити услове за изградњу у овој целини.

Планиране оквирне површине по целинама дате су у табели 7.1.

Табела 7.1 – преглед планираних параметара по целинама

Целина	Површ. целине (м2)	БРГП Базе (м2)	БРГП Тела (м2)	БРГП укупно (м2)	Површ. пројекције база (м2)	Површ. пројекције тела (м2)	Из (базе)	Из (тела)
А	41350	38139	88990	127129	24150	9204	70%	26.68%
Б	20815	21314	49734	71048	15595	4750	78.48%	23.90%
В	6784	588	2352	2940	3100	-	45.75%	-
Г1	22047	21165	49385	70550	6911	4937	70.00%	50.00%
Г2	9873	9478	22116	31594	4749	3392	70.00%	50.00%
П	-	-	-	-	-	-	-	-
укупно	100869	90684	212576	303261				

Овако дефинисан архитектонски концепт и распоред волумена формира могућности за амбијентално квалитетна урбанистичко-архитектонска решења која би се дефинисала кроз даљу разраду комплекса. Међутим, како би се амбијент формирао на заиста адекватан начин неопходно је у даљој разради поштовати неколико принципа.

Један од најбитнијих принципа је увођење велике количине зеленила на локацију. Ово би, у комбинацији са адекватним капацитетима слободних површина за социјализацију, спорт и рекреацију, требало да створи предуслове за формирање веома пријатног и хуманог амбијента. Овоме доприниси и чињеница да је паркирање предвиђено доминантно у гаражама. Зелени уређени кровови база објеката надокнађују губитак природног терена испод њих и стварају могућности за формирање наведених слободних простора. У том смислу препоручује се и формирање уређених зелених кровова и на телима објеката, на којима би се формирали пре свега заједнички простори за станаре. Имплементација зелених кровова на локацији је приоритет и због задржавања атмосферских вода.

Још један битан принцип је функционално обједињавање комплекса, у контексту његовог јавног карактера. Остварене су функционалне везе и континуални ток пре свега пешачког и бициклическог саобраћаја кроз комплекс. Базе објеката и комерцијални и јавни садржаји у њима, али и слободне површине формиране у партеру и на крововима база објеката, доступни су и приступачни свим корисницима комплекса, али и становницима из ширег окружења. У том смислу пешачке и бициклическе стазе, рампе, и пасареле које повезују и обједињавају све делове комплекса имају веома велики значај.

Б. САДРЖАЈ ГРАФИЧКОГ ДЕЛА

1.0 Обухват плана и постојеће стање коришћења простора	Р 1:2500
1.1 Извод из Трећих измена и допуна ГУП-а Ниша 2010-2025, Генерални урбанистички план Ниша 2010-2025 („Сл. Лист града Ниша“ бр. 43/11, 126/16, 26/18 и 129/21)	Р 1:5000
1.2 Извод из Петих измена и допуна Плана генералне регулације подручја ГО Палилула прва фаза Р 1:2000	
2. Постојећа намена површина	Р 1:2500
3.1 Саобраћајна инфраструктура: Регулационо-нивелациони план са аналитичко-геодетским елементима за обележавање и површинама јавне намене	Р 1:1000
3.2 Саобраћајна инфраструктура: Регулационо-нивелациони план са аналитичко-геодетским елементима за обележавање и површинама јавне намене	Р 1:1000
3.3 Саобраћајна инфраструктура: Регулационо-нивелациони план са аналитичко-геодетским елементима за обележавање и површинама јавне намене	Р 1:1000
4. Детаљна намена површина о подела на карактеристичне целине	Р 1:2500
5.1 Грађевинске линије и висине објеката	Р 1:1000
5.2 Грађевинске линије и висине објеката	Р 1:1000
5.3 Грађевинске линије и висине објеката	Р 1:1000
6.1. Мреже и објекти инфраструктуре: синхрон план	Р 1:1000
6.2. Мреже и објекти инфраструктуре: синхрон план	Р 1:1000
6.3. Мреже и објекти инфраструктуре: синхрон план	Р 1:1000
7. Смернице за спровођење Плана	Р 1:2500

В. САДРЖАЈ ДОКУМЕНТАЦИОНЕ ОСНОВЕ

- Одлука о изради Плана, са Одлуком о приступању изради стратешке процене утицаја Плана на животну средину;
- Материјал за рани јавни увид;
- Новински оглас – излагање материјала на рани јавни увид;
- Извештај Комисије за планове града Ниша о обављеном раном јавном увиду;
- Услови и подаци надлежних институција;
- Образложење Плана.

Г. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

План је израђен у аналогном и дигиталном облику и доставља се: Градској управи за грађевинарство, Архиву Града Ниша, Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Агенцији за просторно планирање и урбанизам РС и ЈП Заводу за урбанизам Ниш.

Републичком геодетском заводу доставља се графички прилог 4.1. *Регулационо-нивелациони план са аналитичко- геодетским елементима за обележавање и површинама јавне намене.*

План ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном листу Града Ниша.

План се објављује и у електронском облику, путем интернета, и доступан је на увид јавности.

Број: 06-408/2024-9-02

Ниш, 25.04. 2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ

доц. др Бобан Џунић, с.р.

2.

На основу члана 46. и члана 51б. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19 - др. Закон, 9/20, 52/21 и 62/23) и члана 37. став 1. тачка 6. Статута града Ниша ("Службени лист Града Ниша", бр. 88/08, 143/16 и 18/19),

Скупштина Града Ниша, на седници од 25.04.2024. године, донела је

**ОДЛУКУ О ИЗРАДИ
ПЕТИХ ИЗМЕНА И ДОПУНА
ГЕНЕРАЛНОГ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА
НИША 2010-2025**

Члан 1.

Приступа се изради Петих измена и допуна Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025 (у даљем тексту: Пете измене и допуне плана).

Пете измене и допуне плана израђују се на основу иницијативе Главног урбанисте града Ниша бр.10-24/24-06 од 01.03.2024.године.

Члан 2.

Пете измене и допуне плана обухватају два подручја на територији Градске општине Медијана, у површини од око 24,6ха:

- Подручје 1 обухвата простор старог и новог Клиничког центра између улица Зетске, Душана Поповића, Војислава Илића и Булевара др Зорана Ћинђића;
- Подручје 2 обухвата целу к.п.бр.5741/16 КО Ниш-Ћеле Кула са делом налегле јавне саобраћајне површине (Булевар Медијана).

Прелиминарне границе обухвата Петих измена и допуна плана дате су на графичком приказу уз Одлуку о изради и чини њен саставни део.

Даље прецизирање граница датих Одлуком о изради у поступку израде Петих измена и допуна плана односиће се само на усклађивање граница обухвата са накнадно прибављеним ажурним геодетским подлогама.

Пете измене и допуне плана раде се на ажурном, овереном катастарско-топографском плану и расположивим ортофото подлогама.

Члан 3.

Измене текстуалног дела Петих измена и допуна плана односиће се само на обухват Петих измена и допуна плана који је дефинисан Одлуком о изради.

Правни основ за израду Петих измена и допуна плана чине Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр.72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19 - др. Закон, 9/20, 52/21 и 62/23), Статут Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", број 88/08, 143/16 и 18/19) и Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања ("Службени гласник РС", бр. 32/19).

Плански основ за израду Петих измена и допуна плана представља Просторни план административног подручја града Ниша 2021 ("Службени лист Града Ниша", бр.45/2011 и 85/2022).

Члан 4.

Решења у погледу концепције, намене, уређења, коришћења и заштите простора, базираће се на решењима датим Просторним планом административног подручја града Ниша 2021 ("Службени лист Града Ниша", бр.45/2011 и 85/2022) на основу којих ће се, на што рационалнији начин, плански уредити предметни обухват.

Циљ израде Петих измена и допуна плана је обезбеђивање услова за уређење, изградњу и унапређење простора у складу са генералним урбанистичким решењима. Петим изменама и допунама плана преиспитиваће се планска решења у складу са новонасталим потребама, уз поштовање постојеће изграђености, како би се створио плански оквир за утврђивање јавног интереса и развој града кроз дефинисање нове локације објекта хитне помоћи Града Ниша, уз преиспитивање налегних намена новог и старог Клиничког центра, како би се омогућило повећање капацитета здравствене заштите и формирање јединственог комплекса.

Члан 5.

Пете измене и допуне плана у текстуалном делу садрже: Полазне основе и Плански део.

Полазне основе плана садрже:

- 1) Образложење правног и планског основа у виду извода из плана вишег реда, односно ширег подручја, донесених на основу овог закона;
  - 2) Образложење смерница Стратегије одрживог урбаног развоја Републике Србије;
  - 3) Опис обухвата плана и грађевинског подручја;
  - 4) Евалуацију постојећег стања и важећег генералног урбанистичког плана;
  - 5) Сценарије просторног развоја града;
  - 6) Визију, општи и посебне циљеве;
- Плански део садржи:

- 1) Опис и критеријуме поделе на зоне или урбанистичке целине;
- 2) Генерална урбанистичка решења заснована на дугорочној стратегији одрживог развоја;
- 3) Опште урбанистичке услове и мере уређења и изградње простора;
- 4) Опште услове и мере заштите и унапређења простора;
- 5) Поделу на целине за даљу планску разраду кроз израду планова генералне регулације за грађевинско подручје, односно кроз израду планских и урбанистичко-техничких докумената за површине ван грађевинског подручја;
- 6) Приоритетне стратешке програме и пројекте са институционалним, финансијским и временским елементима за њихово спровођење;
- 7) Кључне показатеље урбаног развоја;
- 8) Остале елементе који су значајни за даље спровођење урбанистичког плана.

Графички део Петих измена и допуна плана ради се на ажурном, овереном катастарско-топографском плану и расположивим ортофото подлогама, у виду карти на којима се приказују решења у складу са садржином.

Члан 6.

Органи, посебне организације, имаоци јавних овлашћења и друге институције, дужни су да на захтев носиоца израде Петих измена и допуна плана, у року утврђеном Законом о планирању и изградњи, доставе услове и све расположиве податке, без накнаде.

На захтев носиоца израде, надлежни органи, односно организације уступају постојеће копије топографског и катастарског плана, односно дигиталне записе, односно катастар подземних инсталација, односно ортофото снимке, без накнаде у року утврђеном Законом о планирању и изградњи.

Члан 7.

Наручилац израде Петих измена и допуна плана је Град Ниш.

Носилац израде Петих измена и допуна плана је Градска управа за грађевинарство.

Обрађивач Петих измена и допуна плана је ЈП Завод за урбанизам Ниш.

Члан 8.

Начин финансирања и динамика израде појединих фаза Петих измена и допуна плана уређују се уговором између Наручиоца и Обрађивача.

Члан 9.

Средства за израду Петих измена и допуна плана обезбеђује Наручилац, у складу са законом.

Члан 10.

На основу члана 51б. став 2. и став 3. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19 - др. Закон, 9/20, 52/21 и 62/23) за мање измене и допуне планског документа, примењује се скраћени поступак који не подразумева фазу раног јавног увида.

Након доношења Одлуке о изради приступа се изради Нацрта Петих измена и допуна плана.

Нацрт Петих измена и допуна плана излаже се на јавни увид у трајању од најмање 15 дана у просторијама Градске управе за грађевинарство, а време и место одржавања јавног увида оглашава се у средствима јавног информисања. О излагању Петих измена и допуна плана на јавни увид стара се Носилац израде Петих измена и допуна плана. Јавни увид сумира Комисија за планове Града Ниша.

По обављеном јавном увиду, Комисија за планове сачињава извештај који садржи податке о извршеном јавном увиду, са свим примедбама и закључцима по свакој примедби, и исти доставља Обрађивачу Измена и допуна плана.

Члан 11.

На основу претходно сагледаних и утврђених критеријума, на основу решења и критеријума Просторног плана административног подручја Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", бр.45/2011 и 85/2022), као важећег плана вишег реда и Одлуке о неприступању изради стратешке процене утицаја Петих измена и допуна плана на животну средину, број 353-583/2024-06 од 08.04.2024. године, не приступа се изради Стратешке процене утицаја Петих измена и допуна плана на животну средину и иста је саставни део ове Одлуке.

Члан 12.

По претходно прибављеном мишљењу Завода за заштиту споменика културе Ниш, број 664/2-03 од 09.04.2024. године, за предметне Измене и допуне потребна је израда Студије заштите непокретних културних добара.

Рок за израду Студије заштите непокретних културних добара је 12 (дванаест) месеци од дана доношења ове Одлуке. Ако организација надлежна за послове заштите непокретних културних добара не изради студију у прописаном року, сматраће се да израда студије није потребна, а поступак израде планског документа наставиће се у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи.

Члан 13.

Рок за израду Нацрта Петих измена и допуна плана је 12 (дванаест) месеци од дана доношења ове Одлуке.

Члан 14.

Ова Одлука објављује се у Централном регистру планских докумената и на званичној интернет страници Града Ниша.

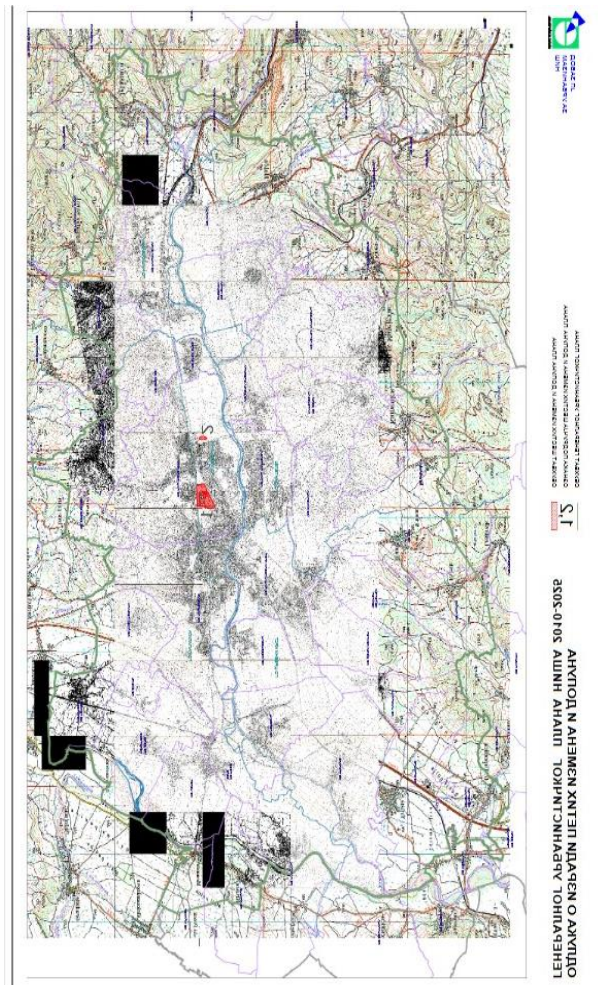
Члан 15.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу града Ниша".

Број: 06-408/2024-10-02
У Нишу, 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

**Председник,
ддоц. др Бобан Џунић, с.р.**

На основу члана 9. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10), Градска управа за

грађевинарство, по претходно прибављеном мишљењу Градске управе за имовину и одрживи развој, бр.501-36/2024-04 од дана 05.04.2024. доноси

О Д Л У К У
О НЕПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ
ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА
ПЕТИХ ИЗМЕНА И ДОПУНА
ГЕНЕРАЛНОГ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА
НИША 2010-2025
на животну средину

Члан 1.

Не приступа се изради Стратешке процене утицаја Петих измена и допуна Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025 на животну средину. Стратешка процена утицаја на животну средину не израђује се у складу са чланом 5. став 2. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Члан 2.

Пете измене и допуне Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025 (у даљем тексту: Пете измене и допуне плана) раде се у дефинисаном обухвату Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025 ("Службени лист Града Ниша", бр.43/2011, 136/2016, 26/2018, 129/2021 и 13/2024).

Пете измене и допуне плана обухватају два подручја на територији Градске општине Медијана, у површини од око 24,6ха:

- Подручје 1 обухвата простор старог и новог Клиничког центра између улица Зетске, Душана Поповића, Војислава Илића и Булевара др Зорана Ђинђића;
- Подручје 2 обухвата целу к.п.бр.5741/16 КО Ниш-Ђеле Кула са делом налегле јавне саобраћајне површине (Булевар Медијана).

Плански основ за израду Петих измена и допуна плана представља Просторни план административног подручја града Ниша 2021 ("Службени лист Града Ниша", бр.45/2011 и 85/2022).

Решења у погледу концепције, намене, уређења, коришћења и заштите простора, базираће се на решењима датим Просторним планом административног подручја града Ниша 2021 ("Службени лист Града Ниша", бр.45/2011 и 85/2022) на основу којих ће се, на што рационалнији начин, плански уредити предметни обухват.

Циљ израде Петих измена и допуна плана је обезбеђивање услова за уређење, изградњу и унапређење простора у складу са генералним урбанистичким решењима. Петим изменама и допунама плана преиспитиваће се планска

решења у складу са новонасталим потребама, уз поштовање постојеће изграђености, како би се створио плански оквир за утврђивање јавног интереса и развој града кроз дефинисање нове локације објекта хитне помоћи Града Ниша, уз преиспитивање налеглих намена новог и старог Клиничког центра, како би се омогућило повећање капацитета здравствене заштите и формирање јединственог комплекса.

Члан 3.

На основу карактеристика Петих измена и допуна плана из члана 2. ове Одлуке (развијања мањих површина и енклава на локалном нивоу) и анализе критеријума садржаних у Прилогу I Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10), оцењено је да не постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

Пете измене и допуне плана немају битан утицај на животну средину и одрживи развој. Значај Петих измена и допуна плана за заштиту животне средине и одрживи развој, као и проблеми заштите животне средине Петих измена и допуна плана и могућности утицаја на ваздух, воде, земљиште, климу, биљни и животињски свет, станишта и биодиверзитет, заштићена природна добра, становништво и здравље, градове и друга насеља, културно-историјску баштину, инфраструктурне, индустријске и друге објекте и друге створене вредности обрађени су у Извештају о стратешкој процени утицаја Просторног плана административног подручја града Ниша 2021 ("Службени лист Града Ниша", бр.45/2011 и 85/2022).

Карактеристике утицаја вероватноћа, интензитет, сложеност, реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија, кумулативна и синергијска природа утицаја, ризици по људско здравље и животну средину, деловање на области од природног, културног и другог значаја, деловање на угрожене области (прекорачени стандарди квалитета животне средине или граничне вредности, интензивно коришћење земљишта, постојећи ризици, смањени капацитети животне средине, посебно осетљиве и ретке области, екосистеми, биљне и животињске врсте), такође су обрађени у Извештају о стратешкој процени утицаја Просторног плана административног подручја града Ниша 2021 ("Службени лист Града Ниша", бр.45/2011 и 85/2022).

Члан 4.

Ова Одлука представља саставни део **Одлуке о изради Петих измена и допуна Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025.**

Члан 5.

Ова Одлука ступа на снагу даном оступања на снагу **Одлуке о изradi Петих измена и допуна Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025.**

Број: 353-583/2024-06
У Нишу, 08.04.2024. године

ГРАДСКА УПРАВА ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО**НАЧЕЛНИК**

Горан Здравковић, дипл.инж.грађ., с.р.

3.

На основу члана 46. и члана 51б. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19 - др. Закон, 9/20, 52/21 и 62//2023) и члана 37. став 1. тачка 6. Статута града Ниша ("Службени лист Града Ниша", бр. 88/08, 143/16 и 18/19),

Скупштина Града Ниша, на седници од 25.04. 2024. године, донела је

**О Д Л У К У О И З Р А Д И
ШЕСТИХ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПЛАНА
ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
ПОДРУЧЈА ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ
МЕДИЈАНА**

Члан 1.

Приступа се изradi Шестих измена и допуна плана генералне регулације подручја Градске општине Медијана (у даљем тексту: Шесте измене и допуне плана).

Шесте измене и допуне плана израђују се на основу иницијативе Главног урбанисте града Ниша бр.10-24/24-06 од 01.03.2024.године.

Члан 2.

Шесте измене и допуне плана раде се у дефинисаном обухвату Првих измена и допуна плана генералне регулације подручја Градске општине Медијана ("Службени лист Града Ниша", бр.105/2015, 26/2018, 35/2021, 129/2021 и 13/2024).

Шесте измене и допуне плана обухватају два подручја на територији КО Ниш - Ћеле Кула, у површини од око 24,6ha:

- Подручје 1 обухвата простор старог и новог Клиничког центра јужно од Булевара др Зорана Ђинђића, између улице Зетске са запада и западне границе к.п.бр.4298/1КО Ниш-Ћеле

Кула са истока; планиране јужне регулационе линије са југа. Изузимајући стамбено насеље са северне стране јужна граница к.п. бр.3641/1 КО Ниш-Ћеле Кула; са истока западна регулациона линија Улице Војислава Илића; са југа северна граница к.п.бр.3377; са запада источна регулациона линија Улице Зетске;

- Подручје 2 обухвата целу к.п.бр.5741/16 КО Ниш-Ћеле Кула са делом налегле јавне саобраћајне површине (Булевар Медијана).

Даље прецизирање граница обухвата датих Одлуком о изradi у поступку доношења Шестих измена и допуна плана односиће се само на усклађивање граница са накнадно прибављеним ажурним геодетским подлогама.

Прелиминарна граница обухвата Шестих измена и допуна плана дата је на графичком приказу уз Одлуку о изradi и чини њен саставни део.

Даље прецизирање границе дате Одлуком о изradi у поступку изrade Шестих измена и допуна плана односиће се само на усклађивање граница обухвата са накнадно прибављеним ажурним геодетским подлогама.

Шесте измене и допуне плана раде се на ажурном, овереном катастарско-топографском плану и расположивим ортофото подлогама.

Члан 3.

Измене и допуне текстуалног дела односиће се само на делове обухвата Шестих измена и допуна плана дефинисане Одлуком о изradi Шестих измена и допуна плана.

Правни основ за изradi Шестих измена и допуна плана чине Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр.72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19 - др. Закон, 9/20, 52/21и 62/2023), Статут Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", број 88/08, 143/16 и 18/19) и Правилник о садржини, начину и поступку изrade докумената просторног и урбанистичког планирања ("Службени гласник РС", бр. 32/19).

Плански основ за изradi Шестих измена и допуна плана представља Генерални урбанистички план Ниша 2010-2025 ("Службени лист Града Ниша", бр.43/2011, 136/2016, 26/2018, 129/2021 и 13/2024).

Члан 4.

Решења у погледу концепције, намене, уређења, коришћења и заштите простора, базираће се на решењима датим Генералним урбанистичким планом Ниша 2010-2025 ("Службени лист Града Ниша", бр. 43/2011, 136/2016, 26/2018, 129/2021 и 13/2024) на основу

којих ће се, на што рационалнији начин, плански уредити предметни обухват.

Циљ израде Шестих измена и допуна плана је обезбеђивање услова за уређење и изградњу објеката, саобраћајница и комуналне инфраструктуре, реализацију и обликовање простора у складу са урбанистичким решењима у широј зони и планираном саобраћајном матрицом. Преиспитивањем планских решења према новонасталим потребама уз поштовање постојеће изградњености, ствара се плански основ за утврђивање јавног интереса и развој града, дефинисањем нове локације објекта хитне помоћи Града Ниша, уз преиспитивање налегних намена новог и старог Клиничког центра са циљем повећања капацитета здравствене заштите и формирања јединственог комплекса.

Члан 5.

План генералне регулације у текстуалном делу садржи: Општи део и Плански део.

Општи део плана генералне регулације садржи:

- Образложење правног и планског основа у виду извода из плана вишег реда, односно ширег подручја;
- Опис обухвата плана са пописом катастарских парцела;
- Опис постојећег стања.

Плански део садржи генерална решења уређења и изградње простора дата кроз:

- Правила уређења која обухватају
- Опис и критеријуме поделе на карактеристичне целине и зоне;
- Планирану намену површина и објеката и могућих компатибилних намена, са билансом површина;
- Општа правила уређења простора;
- Попис парцела и опис локација за јавне површине, садржаје и објекте;
- Условне за уређење зелених и слободних површина на парцели и
- Правила грађења која обухватају
- Правила грађења по зонама или по наменама, која се односе на појединачне грађевинске парцеле, у мери довољној да буду основ за издавање локацијских услова;
- Приказ планираних урбанистичких параметара и капацитета;
- Правила за реконструкцију, доградњу, адаптацију и санацију постојећих објеката;
- Правила за архитектонско обликовање објеката;
- Инжењерско-геолошке услове за изградњу објеката;
- Условне за прикључење објеката на мрежу комуналне инфраструктуре, као и
- Целине за које се обавезно доноси план детаљне регулације, са смерницама за

њихову израду у случају када није могућа директна примена плана генералне регулације, односно није могуће на целом обухвату плана генералне регулације одредити правила регулације, правила уређења и правила грађења;

- Локације за које је обавезна израда пројекта парцелације, односно препарцелације, урбанистичког пројекта и урбанистичко-архитектонског конкурса, са смерницама за њихову израду, односно локације за које ће се радити пројекат урбане комасације;
- Предвиђене рокове за израду плана детаљне регулације са прописаном забраном градње нових објеката и реконструкције постојећих објеката (изградња објеката или извођење радова којима се мења стање у простору), до усвајања плана.

Графички део Плана генералнерегулације ради се на ажурном, овереном катастарско-топографском плану и расположивим ортофото подлогама, у виду карти на којима се приказују решења у складу са садржином.

Члан 6.

Органи, посебне организације, имаоци јавних овлашћења и друге институције, дужни су да на захтев носиоца израде Просторног плана, у року утврђеном Законом о планирању и изградњи, доставе услове и све расположиве податке, без накнаде.

На захтев носиоца израде, надлежни органи, односно организације уступају постојеће копије топографског и катастарског плана, односно дигиталне записе, односно катастар подземних инсталација, односно ортофото снимке, без накнаде у року утврђеном Законом о планирању и изградњи.

Члан 7.

Наручилац израде Шестих измена и допуна плана је Град Ниш.

Носилац израде Шестих измена и допуна плана је Градска управа за грађевинарство.

Обрађивач Шестих измена и допуна плана је ЈП Завод за урбанизам Ниш.

Члан 8.

Начин финансирања и динамика израде појединих фаза Шестих измена и допуна плана уређују се уговором између Наручиоца и Обрађивача.

Члан 9.

Средства за израду Шестих измена и допуна плана обезбеђује Наручилац, у складу са законом.

Члан 10.

На основу члана 516. став 2. и став 3. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 -

одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19 - др. Закон, 9/20, 52/21 и 62/2023), за мање измене и допуне планског документа, примењује се скраћени поступак који не подразумева фазу раног јавног увида.

Након доношења Одлуке о изради приступа се изради Нацрта Шестих измена и допуна плана.

Нацрт Шестих измена и допуна плана излаже се на јавни увид у трајању од најмање 15 дана у просторијама Градске управе за грађевинарство, а време и место одржавања јавног увида оглашава се у средствима јавног информисања. О излагању Шестих измена и допуна плана на јавни увид стара се Носилац израде Петих измена и допуна плана. Јавни увид сумира Комисија за планове Града Ниша.

По обављеном јавном увиду, Комисија за планове сачињава извештај који садржи податке о извршеном јавном увиду, са свим примедбама и закључцима по свакој примедби, и исти доставља Обрађивачу Измена и допуна плана.

Члан 11.

На основу претходно сагледаних и утврђених критеријума, на основу решења и критеријума Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025 ("Службени лист Града Ниша", бр.43/2011, 136/2016, 26/2018, 129/2021 и 13/2024), као важећег плана вишег реда и Одлуке о неприступању изради стратешке процене утицаја Шестих измена и допуна плана на животну средину, број 353-584/2024-06 од 08.04.2024. године, не приступа се изради Стратешке процене утицаја Шестих измена и допуна плана на животну средину и иста је саставни део ове Одлуке.

Члан 12.

По претходно прибављеном мишљењу Завода за заштиту споменика културе Ниш, број 665/2-03 од 09.04.2024. године, за предметне Измене и допуне потребна је потребна израда Студије заштите непокретних културних добара.

Рок за израду Студије заштите непокретних културних добара је 12 месеци од дана доношења ове Одлуке. Ако организација надлежна за послове заштите непокретних културних добара не изради студију у прописаном року, сматраће се да израда студије није потребна, а поступак израде планског документа наставиће се у складу са одредбама Закона о планирању и

Члан 12.

Рок за израду Нацрта Измене и допуне плана је 12 месеци од дана доношења Одлуке о изради плана изградњи.

Члан 13.

Ова Одлука објављује се у Централном регистру планских докумената и на званичној интернет страници Града Ниша.

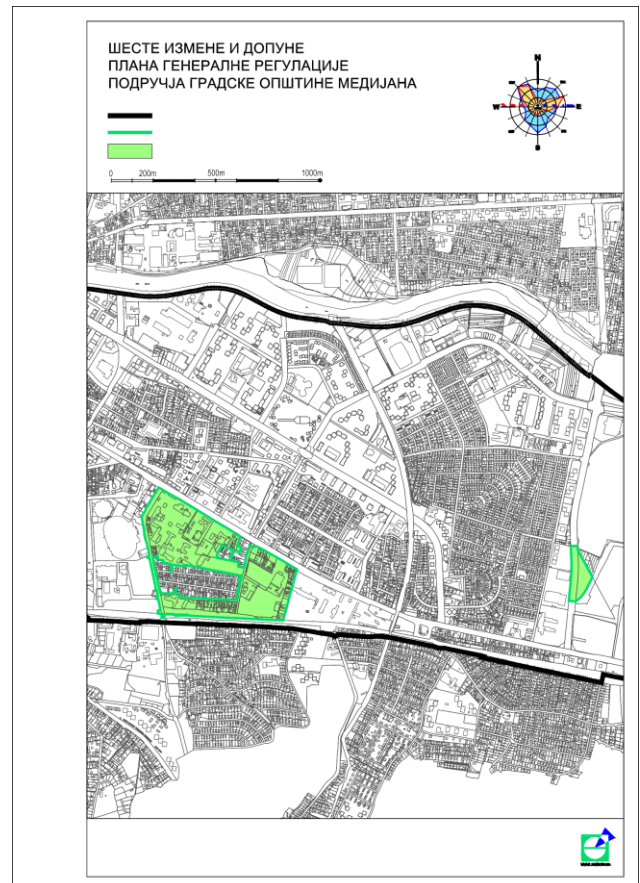
Члан 14.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу града Ниша".

Број: 06-408/2024-11-02
У Нишу, 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник,
доц.др Бобан Џунић, с.р.

На основу члана 9. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10), Градска управа

за грађевинарство, по претходно прибављеном мишљењу Градске управе за имовину и одрживи развој, бр.501 - 37/2024-04 од дана 05.04.2024. доноси

О Д Л У К У
О НЕПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ
СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ШЕСТИХ
ИЗМЕНА И ДОПУНА
ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ПОДРУЧЈА
ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ МЕДИЈАНА
на животну средину

Члан 1.

Не приступа се изради стратешке процене утицаја Шестих измена и допуна Плана генералне регулације подручја Градске општине Медијана на животну средину. Стратешка процена утицаја на животну средину не израђује се у складу са чланом 5. став 2. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Члан 2.

Шесте измене и допуне Плана генералне регулације подручја Градске општине Медијана (у даљем тексту: Шесте измене и допуне плана) раде се у дефинисаном обухвату Првих измена и допуна плана генералне регулације подручја Градске општине Медијана ("Службени лист Града Ниша", бр.105/2015, 26/2018, 35/2021, 129/2021 и 13/2024).

Прелиминарна подручја обухваћена Шестим изменама и допунама плана:

- Подручје 1 обухвата простор старог и новог Клиничког центра јужно од Булевара др Зорана Ђинђића, између улице Зетске са запада и западне границе к.п.бр.4298/1КО Ниш-Ђеле Кула са истока; планиране јужне регулационе линије са југа. Изузимајући стамбено насеље са северне стране јужна граница к.п. бр.3641/1 КО Ниш-Ђеле Кула; са истока западна регулациона линија Улице Војислава Илића; са југа северна граница к.п.бр.3377; са запада источна регулациона линија Улице Зетске;
- Подручје 2 обухвата целу к.п.бр.5741/16 КО Ниш-Ђеле Кула са делом налегле јавне саобраћајне површине (Булевар Медијана).

Подручја Шестих измена и допуна плана обухватају катастарске парцеле на територији КО Ниш - Ђеле Кула у површини од око 24,6ха.

Плански основ за израду Шестих измена и допуна плана представља Генерални урбанистички план Ниша 2010-2025 ("Службени лист Града Ниша", бр.43/2011, 136/2016, 26/2018, 129/2021 и 13/2024).

Решења у погледу концепције, намене, уређења, коришћења и заштите простора,

базираће се на решењима датим Генералним урбанистичким планом Ниша 2010-2025 ("Службени лист Града Ниша", бр.43/2011, 136/2016, 26/2018, 129/2021 и 13/2024) на основу којих ће се, на што рационалнији начин, плански уредити предметни обухват.

Циљ израде Шестих измена и допуна плана је обезбеђивање услова за уређење и изградњу објеката, саобраћајница и комуналне инфраструктуре, реализацију, обликовање и унапређење простора у складу са урбанистичким решењима у широј зони и планираном саобраћајном матрицом, као и преиспитивање планских решења према новонасталим потребама уз поштовање постојеће изграђености, чиме се остварује плански основ за утврђивање јавног интереса и развој града.

Члан 3.

На основу карактеристика Шестих измена и допуна плана из члана 2. ове одлуке (развијања мањих површина и енклава на локалном нивоу) и анализе критеријума садржаних у Прилогу I Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10), оцењено је да не постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

Шесте измене и допуне плана немају битан утицај на животну средину и одрживи развој. Значај Шестих измена и допуна плана за заштиту животне средине и одрживи развој, као и проблеми заштите животне средине Шестих измена и допуна плана и могућности утицаја на ваздух, воде, земљиште, климу, биљни и животињски свет, станишта и биодиверзитет, заштићена природна добра, становништво и здравље, градове и друга насеља, културно-историјску баштину, инфраструктурне, индустријске и друге објекте и друге створене вредности обрађени су у Извештају о стратешкој процени утицаја Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025 ("Службени лист Града Ниша", бр. 43/2011, 136/2016, 26/2018 и 129/2021).

Карактеристике утицаја вероватноћа, интензитет, сложеност, реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија, кумулативна и синергијска природа утицаја, ризици по људско здравље и животну средину, деловање на области од природног, културног и другог значаја, деловање на угрожене области (прекорачени стандарди квалитета животне средине или граничне вредности, интензивно коришћење земљишта, постојећи ризици, смањени капацитети животне средине, посебно осетљиве и ретке области, екосистеми, биљне и животињске врсте), такође су обрађени у Извештају о стратешкој процени утицаја Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025 ("Службени лист Града Ниша", бр. 43/2011, 136/2016, 26/2018 и 129/2021).

Члан 4.

Ова Одлука представља саставни део Одлуке о изради Шестих измена и допуна плана генералне регулације подручја Градске општине Медијана.

Члан 5.

Ова Одлука ступа на снагу даном оступања на снагу Одлуке о изради Шестих измена и допуна плана генералне регулације подручја Градске општине Медијана.

Број: 353-584/2024-06
У Нишу, 08.04.2024. године

ГРАДСКА УПРАВА ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО**НАЧЕЛНИК,**

Горан Здравковић, дипл.инж.грађ., с.р.

4.

На основу члана 2. став 1. тачка 1), члана 10. став 2. тачка 1) и члана 38. став 3. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник Републике Србије”, број 30/2018) и члана 37. став 1. тачка 7) Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша”, број 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина Града Ниша на седници одржаној дана 25.04.2024. године, доноси

О Д Л У К У**О УСВАЈАЊУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА
УРБАНОГ ПОДРУЧЈА ГРАДА НИША И
ОПШТИНА СВРЉИГ, МЕРОШИНА И
ГАЦИН ХАН****Члан 1.**

Усваја се Стратегија развоја урбаног подручја Града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан.

Члан 2.

Текст Стратегије развоја урбаног подручја Града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан саставни је део ове одлуке.

Члан 3.

Ову одлуку објавити у Службеном листу Града Ниша.

Број: 06-408/2024-12-02
Датум: 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША**ПРЕДСЕДНИК**

доц. др Бобан Џунић, с.р.

**СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА УРБАНОГ
ПОДРУЧЈА ГРАДА НИША И ОПШТИНА
СВРЉИГ, МЕРОШИНА И ГАЦИН ХАН****СПИСАК УЧЕСНИКА****Савет за развој урбаног подручја**

Драгана Сотировски, градоначелница Града Ниша (члан)

Душица Давидовић, заменица градоначелнице (заменик члана)

Мирослав Марковић, председник Општине Сврљиг (члан)

Влада Пејчић, заменик председника (заменик члана)

Саша Јовановић, председник Општине Меровина (члан)

Емилија Петковић, заменица председника општине (заменик члана)

Миљасав Филиповић, Председник Општине Гаџин Хан (члан)

Драгана Савић, заменица председника општине (заменик члана)

Драгана Стојановић, директорка Регионалне развојне агенције „Југ”

Татјана Панић Живковић, Регионална развојна агенција „Југ”(заменик члана)

Радна група за израду Стратегије развоја урбаног подручја

Лидија Стефановић Николић, Градски урбаниста
Иван Павловић, Канцеларија за локални и економски развој

Мирјана Ивановић, ЈП Завод за урбанизам

Зоран Живић, ЈП Завод за урбанизам

Никола Лечић, ЈП Завод за урбанизам

Павлина Михајленко, Градска управа за друштвене делатности

Јована Савић, Управа за имовину и одрживи развој

Ненад Михајловић, Градска управа за комуналне делатности и инспекцијске послове

Дејан Јордановић, ЈКП Наиссус Ниш

Милан Милић, ЈП Дирекција за јавни превоз

Владан Стојановић, ЈП Градска стамбена агенција

Бранислав Стоиловић, Нишавски управни округ

Јелена Цветковић, Управа за органе града и грађанска стања

Горан Радосављевић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

Данко Јовић, Завод за заштиту природе Србије
др Драган Денић, Универзитет у Нишу -

Електронски факултет

Марко Љубеновић, Научно-технолошки парк Ниш

Љиљана Стошић, Институт за јавно здравље Ниш
Милан Лапчевић, Привредна комора
Данијел Османовић, Центар за социјални рад Ниш
Милица Филиповић, ТОН
Александра Милошевић, Удружење урбаниста
Предраг Николић, Општина Мерошина
Милан Ђорђевић, Општина Гаџин Хан
Тони Станковић, Општина Гаџин Хан
Ненад Стоиљковић, Општина Гаџин Хан
Јулија Марковић, Општина Сврљиг
Иван Божиновић, Општина Сврљиг
Вукосава Миљковић, Општина Сврљиг
Татјана Панић Живковић, Регионална развојна агенција Југ

УНОПС / ЕУ ПРО Плус програм

Марко Вујачић, шеф програма, УНОПС
Оливера Костић, менаџерка, ЕУ ПРО Плус
Виктор Вељовић, менаџер сектора за развијање капацитета и руководилац процеса израде стратегија развоја урбаних подручја, ЕУ ПРО Плус
Ратка Чолић, специјалиста за развијање капацитета и територијални развој, ЕУ ПРО Плус
Велимир Шећеров, виши стручњак за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Марија Максин, виши стручњак за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Урош Радосављевић, виши стручњак за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Ана Граовац, виши стручњак за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Милена Зиндовић, виши стручњак за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Александар Ђукић, виши стручњак за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Предраг Цветковић, стручњак за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Штефан Ках, саветник за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Николаос Карадимитриу, специјалиста за развијање капацитета и територијални развој, ЕУ ПРО Плус
Мартејн де Бројн, специјалиста за развијање капацитета и територијални развој, ЕУ ПРО Плус
Лорис Сервило, специјалиста за развијање капацитета и територијални развој, ЕУ ПРО Плус
Александра Радивојевић, сарадница сектора за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Марија Косић, виша асистенткиња сектора за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус
Маја Тања, виша асистенткиња сектора за развијање капацитета, ЕУ ПРО Плус

УВОДНА РЕЧ ГРАДОНАЧЕЛНИЦЕ

Са намером да усмеримо ресурсе ка равномерном развоју региона и унапредимо људски капитал, захваљујући подршци Европске уније преко програма ЕУ ПРО Плус, који спроводи Канцеларија Уједињених нација за пројектне услуге, Град Ниш је приступио изради Стратегије урбаног подручја Града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан.

Доношење Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан представља сложен и одговоран посао на коме смо заједно радили са нашим партнерима из општина Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан и Регионалном развојном агенцијом „Југ“. Истовремено смо, поштујући процедуру израде, применом метода сусретног планирања, партиципативности и равномерности у развоју укључили ширу друштвену заједницу која је показала опредељење и спремност свих да се ухвати у коштац са изазовом који се зове планирање, предвиђање и усмеравање токова развоја за будући период.

Са аспекта урбаног развоја, овом стратегијом желимо да створимо нове односе и синергију између Града Ниша и претежно руралних подручја партнерских локалних самоуправа, посебно када су у питању замагљене (нејасне) функционалне поделе: да Град Ниш постане паметнији, зеленији, повезанији и отворенији према околним руралним срединама и да сиромашна подручја партнерских општина преузму нове индустријске функције које ће оживети њихове привреде и смањити урбани и еколошки притисак на Град Ниш. Акцент ће бити на привреди којој је потребна високообразована и квалитетна радна снага, уз развој научноистраживачких и техничко-технолошких капацитета. Истовремено, ово су предуслови за заустављање трендова исељавања, постизање боље демографије и побољшање квалитета живота, како у урбаним, тако и у руралним подручјима наше заједничке територије.

Спровођење ове стратегије неопходно је не само због тога како бисмо показали да располажемо

сопственим планом који уважава европске стандарде уз максимално активирање развојних потенцијала овог урбаног подручја, већ и због стварања идентитета са чврстом демократском и проевропском оријентацијом – доказ да можемо, хоћемо и имамо од чега да саздамо бољу будућност.

Градоначелница Града Ниша
Драгана Сотировски

1 УВОД

Програм Европске уније за локални развој – ЕУ ПРО Плус доприноси уравнотеженијем друштвено-економском развоју јачањем управљања урбаним и територијалним развојем, подршком економском расту и унапређењем социјалне кохезије у 99 локалних самоуправа у два региона: Шумадије и Западне Србије и Јужне и Источне Србије. Европска унија (ЕУ) је определила 40 милиона евра посредством Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) 2020 за финансирање овог Програма, који води Министарство за европске интеграције Републике Србије а спроводи Канцеларија Уједињених нација за пројектне услуге (УНОПС).

Ослањајући се на резултате три претходна развојна програма, Програм у свим својим активностима посебну пажњу усмерава на добро управљање, дигитализацију и иновације, еколошке и аспекте климатских промена, као и родну равноправност. Поред тога, ЕУ ПРО Плус ће делом својих активности, где је релевантно и могуће, доприносити отклањању неких од негативних последица пандемије КОВИДА-19.

Директни корисници Програма ЕУ ПРО Плус су Министарство за европске интеграције, 99 јединица локалних самоуправа (ЈЛС), структуре локалне управе, регионалне развојне агенције (РРА), друге организације за подршку пословању, микро, мала и средња предузећа (ММСП) и организације цивилног друштва (ОЦД), док су крајњи корисници програма становници 99 градова и општина. Све програмске активности су предузете у партнерству са Владом Републике Србије, уз поштовање националних политика и приоритета, како би се обезбедило национално „власништво“ над њима и допринело развоју националних капацитета. ЕУ ПРО Плус програм је заснован на Националним приоритетима за међународну помоћ до 2025. године Републике Србије, који је од кључног значаја за привредни и друштвени развој и процес европских интеграција, при чему ће нарочито да допринесе припремама за испуњење захтева из Поглавља 22 преговора о приступању ЕУ – Регионална политика и координација структурних инструмената.

Непосредна техничка помоћ је пружена са циљем унапређења компетенција ЈЛС да уведу и

спроводе интегрални приступ територијалном развоју, у складу са политикама територијалног развоја ЕУ. Како би се применио интегрални и одржив приступ планирању развоја, Програм је пружио подршку локалним самоуправа кроз израду територијалних стратегија. Путем Јавног позива за подношење пријава за израду територијалних стратегија, одабрано је укупно 12 територија - урбаних подручја које у свом саставу укључују 31 ЈЛС¹. Активности Програма су обухватиле следеће: а) подршку интердисциплинарним радним групама формираним за израду стратегија, у виду саветодавне помоћи и организације обуке и радионица за израду стратегија, б) организацију и фасилитацију укључивања стејкхолдера (тематски округли столови и радионице са стручњацима и широм јавношћу) и партиципацију грађана (анкетирање, јавни форуми и јавне расправе), в) пружање техничке подршке за консолидацију материјала и формулацију стратегија, г) припрему за штампу и штампање стратегија, и подршку јачању транспарентности кроз израду веб странице стратегије са приказом процеса израде стратегије.

Временски хоризонт предвиђен за реализацију територијалних стратегија је 2034. година, односно период који обухвата два програмска периода Кохезионе политике ЕУ

2 ПРИСТУП И КОРАЦИ У ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ

Циљ израде Стратегије је да допринесе одрживом развоју урбаног подручја заснованом на подстицању:

- примене интегралног и партиципативног приступа развоју друштва и привреде, развоју предела, културног и градитељског наслеђа, природне баштине, одрживог туризма и јачању урбано-руралних веза;
- прелаза на чисту и праведну енергију, зелених и плавих улагања, ублажавања и прилагођавања климатским променама, спречавања и управљања ризицима, одрживе и мултимодалне урбане мобилности;
- иновативне, паметне, нискоугљеничне и циркуларне економије, уз боље коришћење потенцијала дигиталних технологија у иновационе сврхе;

¹ Урбана подручја града Бора, Крушевца Лесковца, Лознице, Новог Пазара, Смедерева, Шапца; Урбано подручје града Крагујевца и општина Аранђеловац, Баточина, Кнић, Лапово, Рача и Топола; Урбано подручје Града Зајечара и општина Бољевац, Књажевац и Сокобања, Урбано подручје града Ниша и општина Гацин Хан, Мерошина и Сврљиг; Урбано подручје града Пирота и општина Бабушница, Бела Паланка и Димитровград и Урбано подручје града Ужица и општина Бајина Башта, Чајетина, Пожега и Прибој.

- јачања социјалне компоненте спровођењем европског стуба социјалних права у домену запошљавања, образовања, социоекономске укључености и интеграције, становања, социјалне и здравствене заштите, културе, спорта и рекреације, стварања подстицајног окружења за иницијативе и активности младих, и социјалних иновација.

Стратегија поставља приоритете одрживог и интегралног територијалног развоја, доприноси ефикаснијем удруживању извора финансирања и ефективнијем коришћењу финансијских средстава и развијању веза унутар и изван окружења.

Разлози за израду Стратегије развоја урбаног подручја су:

- подстицање одрживог и интегралног развоја урбаног подручја;
- идентификовање кључних потреба развоја урбаног подручја;
- подстицање ефективног коришћења и унапређење управљања урбаним/територијалним капиталом;
- примена ЕУ инструмената управљања развојем, која омогућава успостављање оквира за одрживи и интегрални урбани и територијални развој урбаног подручја повезивањем традиционалног система просторно-урбанистичког планирања, планског система јавних политика, унапређења финансирања урбаног развоја и управљања локалним јавним финансијама;
- побољшање услова за урбани развој у складу са Новом Кохезионом политиком ЕУ, Париским споразумом, Урбаном агендом ЕУ, Новом Лајпцишком повељом о одрживим европским градовима, Зеленим договором за Западни Балкан и другим документима ЕУ;
- имплементација Стратегије одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године: Мера 5.2.3 Примена инструмената Кохезионе политике ЕУ - интегралних територијалних инвестиција (*ITI – Integrated Territorial Investment*), у оквиру Пакета мера 5.2 - Унапређење управљања јавним финансијама за одрживи и интегрални урбани развој, и мера 5.3.3 Локалне стратегије интегралног урбаног развоја у оквиру Пакета мера 5.3 - Интегрално планирање одрживог урбаног развоја) у оквиру Стратешког правца Управљање урбаним развојем;
- подстицање управљања развојем на више нивоа и примене различитих управљачких инструмената (колаборативних, командних, хибридних); подстицање приступа са више актера (привреда,

образовање, наука, јавни и цивилни сектор); унапређење међуопштинске сарадње; подстицање партиципативног приступа и укључивања локалних актера; подстицање мешања (енг: *blending*) финансирања урбаног развоја из различитих видова финансирања (домаћих и међународних); јачање транспарентности одлучивања на нивоу урбаног подручја;

- унапређење институционалних и кадровских капацитета и управљачких механизма за спровођење Стратегије.

2.1 ОПИС ИНТЕГРАЛНОГ ПРИСТУПА

Интеграција је један од четири кључна елемента приступа планирању интегралног и одрживог територијалног развоја (ИОТР) тестираног у оквиру програма ЕУ ПРО Плус. Интеграција има две главне димензије: просторну и тематску интеграцију. Просторна димензија интеграције, иако је важна за све типове урбаних подручја, посебно је релевантна за оне који су припремали стратегије интегралних територијалних инвестиција (ИТИ), односно урбана подручја која покривају више од једне ЈЛС.

Тематски аспект интегралног приступа је кључна карактеристика територијалних стратегија који подразумева интегрални приступ међу различитим секторским политикама. Стратегије могу да покривају широк спектар политика, од различитих типова инфраструктуре, до пословне подршке, социјалних мера или инвестиција у животну средину. Инструменти тестирани у ЕУ ПРО Плус програму примењују мултисекторски приступ који превазилази традиционалне секторске политике, при томе, подржавајући предлоге решења, која су заснована на месту (енг. *place-based*) и интегрална, чиме се омогућавају међусобно повезани и међусекторски одговори на урбане изазове.

У оквиру Кохезионе политике ЕУ 2021-27, интегрални приступ је један од четири обавезна елемента територијалних стратегија, с прописима који траже „опис интегралног приступа за решавање препознатих развојних потреба и потенцијала подручја“². Наведени приступ и прописани садржај територијалних стратегија, дефинисани новом легислативом Европске комисије из 2021. године, определили су и правни основ за доношење ове стратегије, а то су чланови 49. и 50. Закона о планском систему³.

² Видети члан 29 Уредбе о заједничким одредбама:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1060&from=EN>

³ Закон о планском систему РС ("Сл.гласник Републике Србије" бр. 30/2018)

<https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-planskom-sistemu-republike-srbije.html>

Наиме, интеграција је кључна димензија Кохезионе политике у ширем смислу, што подразумева не само интеграцију између различитих нивоа управљање (вертикално) и различитих просторних нивоа и области (територијално), већ, што је најважније, и координацију између различитих области политике (хоризонтално).

Међусекторски приступ има за циљ превазилажење „структура силоса“, односно традиционалне поделе функција према секторима или областима политике, која је типично присутна у јавној управи. Постоји и хоризонтална и вертикална димензија међусекторског приступа: хоризонтална се односи на однос између одељења у истој управи (нпр. у ЈЛС), а вертикална се односи на однос између одељења у различитим управама, одељењима државне управе или другим пружаоцима услуга. Према Приручнику о стратегијама одрживог урбаног развоја Заједничког истраживачког центра Европске комисије, међусекторска интеграција може се постићи: 1) обезбеђивањем доследности принципа и циљева креирања политике међу различитим секторима политике у јавној управи, усклађивањем приоритета и временских оквира; и 2) сарадњом између различитих одељења на свим нивоима, како би се заједнички креирале политике⁴.

Баш као и у кохезионој политици ЕУ, стратегије развијене у контексту ЕУ ПРО Плус су мултисекторске, организоване у оквиру пет циљева који представљају различите тематске области, и стога захтевају међусекторску интеграцију. У пракси, ово може бити подржано јаким структурама за координацију које укључују актере и друге организације у свим фазама, чиме се обезбеђује подршка за спровођење међусекторске стратегије. Пројекти који се подржавају треба да допринесу циљевима стратегије и да буду међусекторски повезани. То захтева адекватне процедуре, као што су подобност пројекта и критеријуми одабира, јер ће они имати велики утицај на то колико ће пројекти бити интегрисани и како ће бити повезани са стратегијом⁵.

2.2 ОПИС УКЉУЧИВАЊА ПАРТНЕРА

У динамичном окружењу одрживог и интегралног урбаног и територијалног развоја, креирање и

спровођење ефикасних стратегија је од кључног значаја за обезбеђивање просперитета и одрживости градова и ширих урбаних подручја. Територијална стратегија трасира путању за развој, обухватајући различите секторе као што су: инфраструктура, привреда, животна средина, услуге социјалне заштите и др. Међутим, сложеност савремених изазова захтева колаборативни приступ који превазилази ЈЛС. Укључивање партнера - различитих нивоа управе, непрофитних организација, приватних предузећа, друштвених група, универзитета, института, развојних и истраживачких организација, игра кључну улогу у обликовању и спровођењу успешне територијалне стратегије.

Партнери у територијалној стратегији:

Израда и спровођење територијалне стратегије имају огромну корист јер укључују различита виђења, експертизе и ресурсе које уносе различити партнери. Свеобухватна територијална стратегија укључује следеће врсте партнера:

- Управе: Општински (градски) и републички органи управе су одлучујући партнери због својих регулаторних овлашћења, финансијских ресурса и компетенција за креирање политике. Њихово учешће обезбеђује усклађеност са ширим развојним циљевима и ефикасну координацију напора.
- Непрофитне организације: Организације цивилног друштва често блиско сарађују са заједницама, бавећи се друштвеним и еколошким изазовима. Њихово познавање окружења може помоћи у идентификацији конкретних потреба, места бриге и приоритета локалног становништва.
- Приватна предузећа: Учешће приватног сектора је од виталног значаја за развој инфраструктуре, иновација и привредног раста. Сарадња с предузећима може довести до улагања у некретнине, саобраћај, енергију и технологију, чиме се подстиче напредак у урбаним подручјима.
- Академске и истраживачке институције: Универзитети и истраживачке организације доприносе интелектуалном капиталу тако што спроводе студије, анализирају податке и предлажу решења заснована на доказима. Њихово истраживање може водити формулисању стратегије засноване на здравим принципима.
- Групе у заједници и грађани: Локално становништво и организације у заједници обезбеђују да се узму у обзир стварне потребе грађана, чиме се ствара основ да се стратегије развијају на локалном знању. Партиципација локалног становништва подстиче осећај власништва, обезбеђује

⁴ Fioretti C, Pertoldi M, Busti M and Van Heerden S (2020) Handbook of Sustainable Urban Development Strategies (Приручник о стратегијама одрживог урбаног развоја), <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC118841>

⁵ Pertoldi M, Fioretti C, Guzzo F, Testori G, De Bruijn M, Ferry M, Kah S, Servillo L A and Windisch S (2022) Handbook of Territorial and Local Development Strategies (Приручник о стратегијама одрживог урбаног развоја), <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC130788>

инклузивност и повећава вероватноћу успешне имплементације стратегија.

- Међународне организације: Сарадња са међународним организацијама и градовима омогућава учење на примерима из најбољих светских пракси, приступ финансијама и размену искустава. Ова партнерства могу олакшати размену знања и прекограничну сарадњу.

Укључивање партнера у територијалне стратегије има неколико предности, оно ће унапредити квалитет израде стратегије и подржати њено делотворно спровођење. Стога су партнерство и партиципација важни предуслови за развијање територијалне стратегије у оквиру кохезионе политике ЕУ. Такође, иницијатива Нови европски Баухаус наглашава додатну вредност комбиновања локалног знања са интердисциплинарним приступом у остваривању креативних решења за друштвене проблеме - решења која су инклузивна, одржива и лепа.

Укључивање партнера у фази израде стратегије помоћи ће у:

- Идентификацији проблема: Партнери доприносе својом стручношћу како би свеобухватно проценили изазове и могућности развоја. Овај заједнички напор обезбеђује "нијансираније" разумевање урбаног подручја.
- Прикупљању и анализи података: Академске и истраживачке институције, заједно с невладиним организацијама, могу помоћи у прикупљању и анализи података како би се идентификовали трендови, недостаци и потенцијална решења.
- Укључивању стејхолдера: Групе у заједници, невладине организације, управа и јавне организације раде заједно на укључивању грађана - на састанцима, радионицама и у истраживањима. Овај партиципативни приступ гарантује да је стратегија усклађена с потребама оних којима служи.
- Успостављању стратешке визије: Колаборативне радионице које укључују различите актере омогућавају креирање заједничке визије развоја урбаног подручја. Овај процес обезбеђује да стратегија одражава различита виђења.
- Формулисању решења: Црпећи знања из различитих сектора, својим идејама приватна предузећа, невладине организације и академске институције доприносе предлагању иновативних решења.

Подједнако је важно и ангажовање партнера у фази спровођења територијалне стратегије. То често преставља изазов јер је лакше дати мишљење или доставити податке него се упустити

у конкретне активности. Уобичајена замка у развоју територијалне стратегије је да се очекују активности од партнера који нису били укључени у развој стратегије и који се не осећају ангажовано. Или обрнуто, партнери који су ангажовали ресурсе и знање у фази израде стратегије касније нису били укључени у реализацију активности, што доводи до разочарења. Територијалне стратегије ЕУ ПРО Плус програма овоме посвећују посебну пажњу.

Улоге које партнери могу играти у спровођењу стратегије су следеће:

- Подршка путем ресурса: Партнери играју кључну улогу у обезбеђивању финансијских средстава неопходних за успешно спровођење различитих аспеката стратегије одрживог и интегралног урбаног и територијалног развоја. Национална и локална управа, њихове агенције и предузећа, приватна предузећа и међународне организације издвајају средства која омогућавају реализацију инфраструктурних пројеката, програма у заједници и одрживих иницијатива. Ови ресурси су од виталног значаја за унапређење система саобраћаја, унапређење водовода и канализације, подстицање примене обновљивих извора енергије и привредног раста унутар ширег урбаног подручја.
- Технологија и иновације: Партнери, укључујући академске институције и приватна предузећа, у први план постављају своју стручност у технологијама и иновацијама. За суочавање са ургентним изазовима урбаног развоја они предлажу иновативна решења. Примена технологије "паметних градова" омогућава оптимизацију градских услуга, а решења која укључују обновљиву енергију смањују емисије угљеника. Платформе дигиталног управљања и системи за анализу података, на пример ГИС, побољшавају ефикасност деловања. Ова инфузија иновација помаже у стварању одрживог и напредног урбаног подручја.
- Партиципација заједнице: Партнери се активно ангажују са локалним заједницама како би обезбедили да стратегија одрживог и интегралног урбаног и територијалног развоја буде прилагођена конкретним потребама и аспирацијама становника. Овај процес партиципације не подстиче само осећај власништва (над процесом и одлукама) и инклузивности, већ помаже и у реализацији циљаних друштвених и еколошких пројеката и унапређује, на пример, еколошку свест, смањење количине отпада или увођење

нових зелених површина. Организације цивилног друштва и групе за заговарање могу да сарађују с јавним сектором како би се залагале за промене политика које су у складу са стратегијом одрживог и интегралног урбаног и територијалног развоја, тиме обезбеђујући да су принципи стратегије уградње и у легални оквир.

- Доношење одлука засновано на подацима: Академске институције и истраживачке групе доприносе реализацији стратегије прикупљањем, анализом и коришћењем података. Овај приступ, заснован на подацима, усмерава процес доношења одлука и омогућава свим заинтересованим странама да прате напредак, идентификују области где је неопходно унапређење, и доносе одлуке на основу информација. Анализа података пружа увид у делотворност различитих иницијатива, помажући урбанистима/планирима и креаторима политике да стратегије прилагоде и унапреде у реалном времену. Овај аналитички приступ обезбеђује да територијална стратегија остане релевантна и да одговара на потребе урбаног подручја које се мења и еволуира.
- Развијање капацитета и сарадња: Партнери сарађују како би развили капацитете међу стејкхолдерима укљученим у имплементацију стратегије. То се одвија кроз програме обуке, радионице и иницијативе за размену знања које за циљ имају унапређење компетенција запослених у јавној управи, локалних лидера у заједници и других кључних учесника. Овај напор на развијању капацитета обезбеђује да су они који су одговорни за спровођење стратегије стекли разумевање, знање и вештине о примени различитих инструмената, неопходних за успешну имплементацију. Штавише, међусекторска сарадња међу партнерима подстиче културу заједничког решавања проблема, ослањајући се на снаге различитих актера да се суоче са сложеним урбаним изазовима и промовишу инклузивни развој.

Шире урбано подручје је сложени миље који захтева заједнички приступ да би се створила трајна позитивна промена. Укључивање партнера у припрему и реализацију територијалне стратегије обogaђује тај процес различитим виђењима, ресурсима и стручним знањима. Подстицањем успостављања партнерства између управе, непрофитних организација, приватних предузећа, академије и истраживачких институција и различитих група у заједници, урбана подручја у ЕУ ПРО Плус програму имају прилику да развијају

и спроводе висококвалитетне територијалне стратегије које ће довести до одрживе и инклузивне трансформације урбаних подручја.

2.3 ПРИСТУП ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ

У изради Стратегије примењени су партиципативни и интегрални приступ уз сагледавање просторне димензије урбаног и територијалног развоја и организацију процеса којом се обезбеђује координација и сарадња.

Стратегија полази од тема садржаних у међународним и националним политикама интегралног и одрживог урбаног и територијалног развоја, које су прилагођене локалном контексту урбаног и територијалног развоја у Републици Србији. То је остварено применом партиципативног приступа кроз јавни дијалог и интер и трансдисциплинарну сарадњу широког круга актера из различитих сектора, професионалних поља и нивоа управе. Примењени партиципативни поступак одликују диверзитет (заступљених институција/учесника, нивоа управе, политика, дисциплина, и др.), интеракција применом метода консултација и активне партиципације и постојање механизма за селекцију (приоритизацију). Сврха је да се:

- идентификују кључне потребе урбаног и територијалног развоја и унапреди коришћење урбаног/територијалног капитала;
- дефинише стратешки оквир (за временски хоризонт до 2034. год., тј. два програмска периода кохезионе политике Европске уније), који је заснован на управљачким инструментима и оријентисан ка ефикасној и ефективној имплементацији;
- омогући отворен и флексибилан приступ темама управљања урбаним и територијалним развојем у локалном контексту имајући у виду административни, правни, институционални оквир, капацитете и др.;
- омогући интер и трансдисциплинарна дискусија о пресечним (енг. *cross-cutting*) темама урбаног развоја како би се превазишла ограничења секторског приступа;
- обезбеди учешће заинтересованих актера у решавању кључних проблема и изазова, идентификацији подручја интервенције и приоритизацији пројеката урбаног развоја, као и да се омогући оптимално комбиновање ресурса.

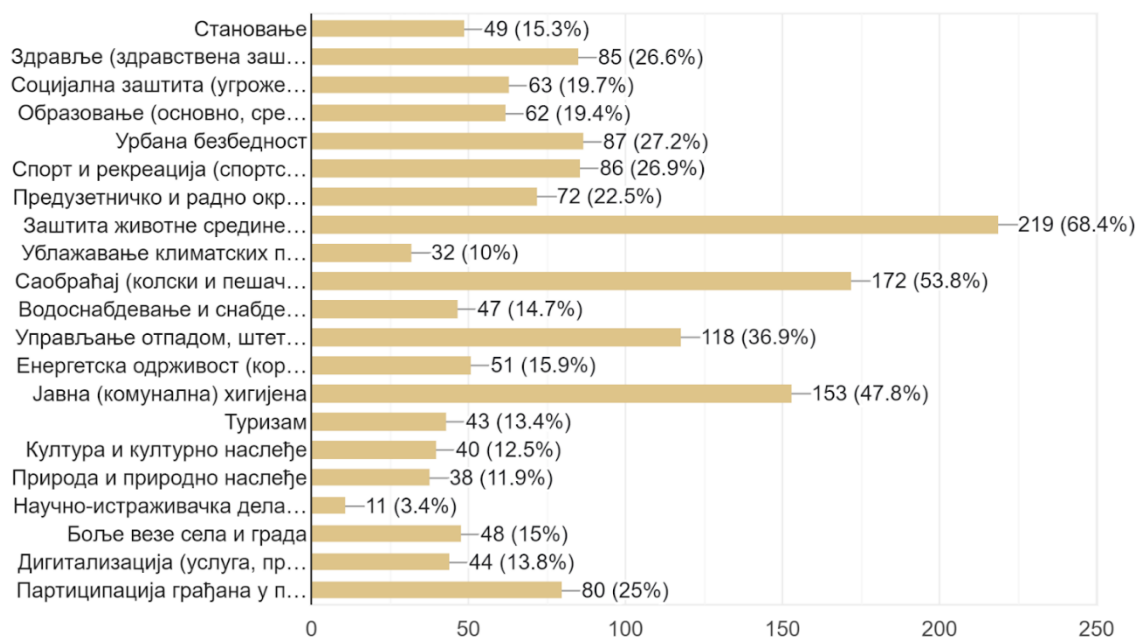
Формулисање Стратегије је спроведено у складу са Законом о родној равноправности ("Службени гласник РС", бр. 52/2021) кроз примену принципа родне перспективе у планирању и доношењу јавних политика у областима планирања, саобраћаја и инфраструктуре (члан 40. Закона). Интеграција родне перспективе у процес израде

6. У којим од следећих области Ваша локална управа треба нешто да предузме? (наведите пет)

320 responses

Након овог корака припремљена је прелиминарна SWOT анализа, која је на тематским округлим столовима презентована, дискутована и допуњена. Тематски округли столови су одржани на следеће теме: 1) Економски развој (иновативна, паметна, нискоугљенична и циркуларна економија); 2) Енергија (чиста и праведна), зелена и плава улагања; ублажавање и прилагођавање климатским променама, спречавање и управљање ризицима; 3) Одржива и мултимодална урбана мобилност; 4) Друштвено благостање - запошљавање, образовање, становање, социјална и здравствена заштита, култура, социоекономска укљученост и интеграције, социјалне иновације; 5) Урбана обнова и регенерација (урбане структуре, јавни простори, и др.), развој предела, културног и градитељског наслеђа, природне баштине, одрживог туризма и јачање урбано-руралних веза; и 6) Управљање урбаним и територијалним развојем. Уједно, на тематским округлим столовима су почеле да се евидентирају и прве идеје за пројекте и приоритетна подручја интервенције, за шта је коришћена техника мапирања.

Слике 1 и 2: Тематски округли столови, прелиминарни SWOT и контекстуална анализа, Официрски дом, Ниш, 6. и 7. фебруар 2023. г.

У наредном кораку, након уношења свих коментара учесника и консолидације материјала, припремљена је финална SWOT анализа са проценом потреба, као и предлог циљева и мера, што је дискутовано и верификовано на првој радионици са члановима Савета за развој и Радне групе.

Слике 3 и 4: Радионица са члановима Савета за развој и Радне групе – предлог циљева и мера, Официрски дом, Ниш, 13. април 2023. г.

Сумирани резултати су приказани на Форуму грађана, који је следио. Том приликом учесници форума су давали предлоге за формулацију визије развоја урбаног подручја, допуне и преформулације мера и циљева. На форуму је дискутован предлог подручја интервенције и дати су додатни предлози идеја за пројекте. Скуп је отворен изложбом дечијих цртежа ученика основних школа на тему "Мој град/територија у будућности", а учесници су оцењивали дечије радове. На крају форума најбољи дечији радови су награђени признањима и пригодним књигама.

Слике 5, 6 и 7 Форум грађана: формулација визије развоја урбаног подручја, допуне и преформулација мера и циљева, и изложба дечијих цртежа ученика основних школа на тему "Мој град/територија у будућности", Официрски дом, Ниш, 19. мај 2023. г.

На наредној радионици о изворима финансирања урбаног и територијалног развоја детаљно су приказани национални и међународни извори финансирања урбаног и територијалног развоја у Србији. Учесници радионице су указали на још неке од националних извора финансирања, и исказали задовољство најновијим прегледом могућности за коришћење различитих фондова, донација, кредита и др. Припремљени материјал у широј верзији достављен је свим локалним и регионалним партнерима ЕУ ПРО Плус програма у свих 99 ЈЛС.

На трећој по реду радионици, представљена су мапирана приоритетна подручја интервенције и консолидовани стратешки пројекти. И овде су након дискусије са локалним партнерима материјали кориговани и допуњени.

Слике 8 и 9 Радионица приоритетна подручја интервенције и стратешки пројекти, Официрски дом, Ниш, 20. јул 2023. г.

Последња у низу радионица одржана је на тему мониторинга, евалуације, имплементације стратегије и управљачким механизмима. Протекла је уз живу дискусију о неопходном развоју институционалних капацитета и сагледавању могућности за успостављање јединице за координацију пројеката. Припремљени материјал Нацрта стратегије представљен је на јавној расправи, која се одвијала у форми презентације и дискусије, и достављања сугестија и примедби од стране јавности. Након кориговања Нацрта стратегије у односу на достављене сугестије и примедбе, материјал је упућен скупштини на усвајање.

По усвајању, град и стручне институције на пољу урбаног и територијалног развоја чека важан задатак имплементације Стратегије. Слично међународним искуствима, и ова Стратегија развоја урбаног подручја тежи успостављању ефективнијег и ефикаснијег финансирања урбаног и територијалног развоја.

3 ОПИС ТЕРИТОРИЈЕ

Урбана подручја у Републици Србији дефинисана су кроз систем урбаних центара у Нацрту просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године и извештају о стратешкој процени утицаја просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године на животну средину. Градови - центри урбаних подручја који могу успоставити урбана подручја за потребе тестирања примене механизма интегралних територијалних инвестиција (ИТИ) дефинисани су Смерницама за подносиоце пријава у оквиру Јавног позива за подношење пријава за израду територијалних стратегија у оквиру ЕУ ПРО Плус програма кроз два сета критеријума:

Основни критеријуми

- а) Да су јединице локалне самоуправе (ЈЛС) класификоване као урбано подручје - центар интеграције више од 100.000 становника, или урбано подручје - центар интеграције више од 40.000 становника као што је дефинисано у систему урбаних центара у Нацрту просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године и извештају о стратешкој процени утицаја просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године на животну средину и у случају шире територије,
- б) додатно у случају шире територије,
- в) Испуњавају услов просторног континуитета територије,

- г) Обезбеђују партнерство са најмање три (3) ЈЛС што је потврдјено потписивањем изјаве о партнерству за аплицирање и партнерског споразума између ЈЛС, и
- д) Обезбеђују партнерство са Регионалном развојном агенцијом (РРА) која обухвата територију о којој је реч.

Додатни критеријуми

- а) Капацитети подносиоца пријаве да примењује инструменте територијалног развоја,
  - 1) Постојање интерних институционалних капацитета односно капацитета за урбанистичко планирање у оквиру одељења, завода или јавног предузећа ЈЛС; локалних канцеларија за економски развој или других сличних капацитета; одељења/институције за социјална и питања заштите животне средине, итд.
  - 2) Искуство у сличним акцијама – у спровођењу партиципативних процеса, примени нових метода и иновативних приступа у урбаном развоју и повезаним пројектима које је финансирала ЕУ
- б) Друштвено-економске и просторне карактеристике
  - 1) у случају уже територије: индустријско/пословне и комерцијалне зоне и браунфилд локације: бесправно изграђене и неразвијене периферне градске зоне (подручја неконтролисаног

ширења урбаних насеља) и деградација руралног подручја; угрожене урбане структуре и централне градске зоне; делови урбаних насеља са концентрацијом социјалних проблема – социјално укључивање и смањење сиромаштва; насеља или делови насеља изложени проблемима заштите животне средине и климатским променама; просторне целине са културним и градитељским наслеђем, важним обележјима културног и историјског развоја урбаног насеља/групације урбаних насеља и

2) у случају шире територије: заједничке карактеристике – важни инфраструктурни коридори, географија, морфологија, индустријски капацитети; ендегени потенцијал; заједничке потребе, проблеми и изазови и заједнички развојни планови и иницијативе.

в) Искуство у партнерствима (у случају шире територије)

1) Релевантна партнерства успостављена ради спровођења сличних или повезаних иницијатива у претходном периоду а која могу представљати темеље за успостављање управљачких механизма који ће обезбедити спровођење територијалне стратегије.

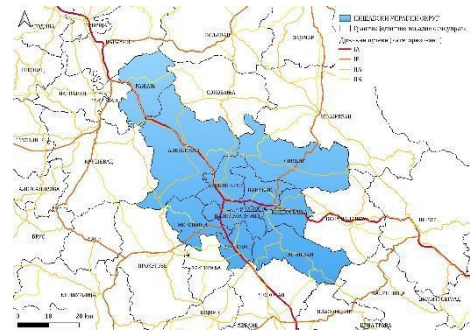
4 ТЕРИТОРИЈАЛНИ КОНТЕКСТ

Територија Града Ниша, која обухвата сам град и градске општине Медијана, Нишка Бања, Палилула, Пантелеј и Црвени Крст и територије општина Гаџин Хан, Мерошина и Сврљиг имају укупну површине 1.611 km² (даље у тексту: Урбано подручје). Ова територија се налази у оквиру статистичког региона Јужне и Источне Србије. На северу се граничи са Поморавском области, на североистоку са Зајечарском, истоку са Пиротском, југу са Јабланичком, југозападу са Топличком и западу са Расинском области (Графички приказ 2).

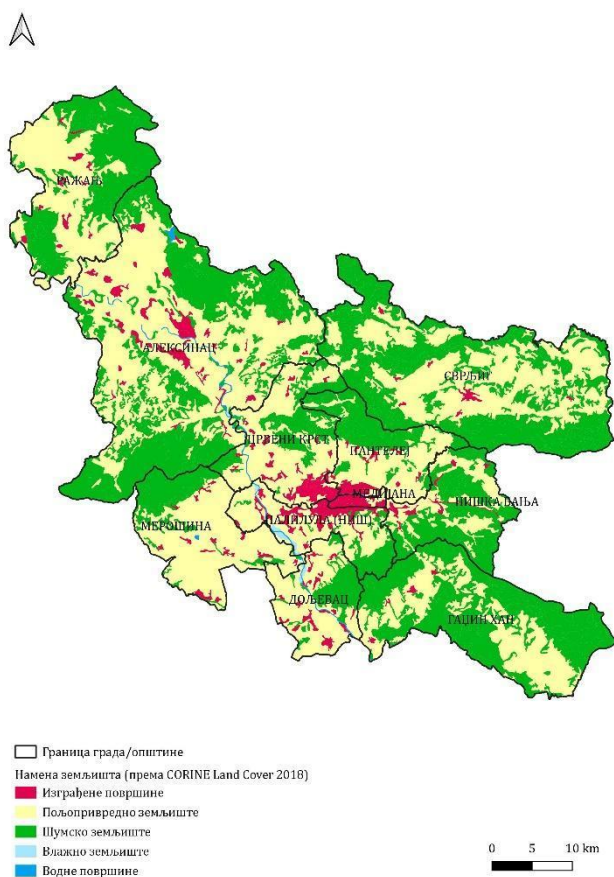
Графички приказ 2 Положај Урбаног подручја (извор просторних података: Републички геодетски завод, ГеоСрбија, 2023)

Урбано подручје има изузетно повољан геостратешки положај и изразиту мултимодалност саобраћаја, те је једна од најзначајних развојних зона Србије и овог дела Европе. Његовим средњим и источним делом пролази коридор X (односно међународни пут Е-75 један је од најзначајнијих путних праваца Европе), његов крак ка Бугарској (аутопут Е-80 Ниш – Димитровград – Градина – Софија), као и државни пут I реда бр. 25 Зајечар-Ниш-Прокупље-Приштина у правцу исток-запад. (Графички приказ 3).

Графички приказ 3 Саобраћајна повезаност Урбаног подручја (извор просторних података: Карта државних путева, ЈП „Путеви Србије“, 2022; Регистар просторних јединица)

Подручје је спуштено дуж великог броја раседа. Најзначајнији је моравско - вардарски расед, који је наследила Јужна Морава. Такође, доминантна је Нишко - алексиначка котлина која је окружена планинама средњих висина. Значајне су још Запањска и Сврљигска котлина као и Добрич који се простире у доњем делу слива Топлице. Сложена регионална диференцијација овог простора се огледа у чињеници да територија на којој се налазе ЈЛС Ниш, Алексинац и Ражањ припада Јужном поморављу, територије ЈЛС Дољевац и Мерошина се налазе у Добричу, тј. у Топлици, Гаџин Хан у Запању, док Сврљиг захвата простор балканске Србије (Графички приказ 4).

Графички приказ 4 Намена земљишта (извор просторних података: Copernicus Land Monitoring Service, 2022; Републички геодетски завод, 2020)

Пољопривредно земљиште је изузетно разноврсно. У највећој мери оно захвата равничарске пределе у Нишкој котлини. Подручја погодна за интензивну ратарско - повртарску производњу су релативно скромно заступљена на плодним земљиштима долинских страна Јужне Мораве, Нишаве и Топлице. Плодна алувијална равна Мораве, Нишаве и Топлице пружа одличне услове за узгајање жита и кукуруза, као и индустријског, повртног и крмног биља. Ораничне површине су већином осредњег производно - економског потенцијала, изузев котлина у композиционим долинама река, које се одликују изузетно плодним земљиштем. На присојним и благо нагнутим странама Сврљишког Тимока, Моравице, Нишаве и Топлице, постоје савршени микроклиматски, педолошки и конфигурацијски услови за гајење винове лозе и вишевековна традиција у производњи квалитетних вина. Пољопривредно земљиште обухвата највећи део Урбаног подручја (65,3%), територија ЈЛС Мерићина има највећи удео пољопривредног земљишта (76,1%), а ЈЛС Сврљиг најнижи (59,6%).⁶

⁶ Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа, „Службени гласник РС, број 1/2013.

Укупна површина под шумама износи 72.581,32 ha. Шуме са територије Нишавске административне области су обухваћене Моравским и Расинским шумским подручјем. Шуме се углавном простиру по ободним планинама Нишке и Алексиначке котлине, са претежно брдском буквом: Сува планина, Селичевица, Мали и Велики Јастребац, Сврљишке планине, Буковик и др. Шумски фонд је природни ресурс који је слабо искоришћен. Шумовитост Урбаног подручја износи 21,05%, што је испод републичког просека (29,1%). Све ЈЛС имају нижу шумовитост од просека Републике, најнижу ЈЛС Мерићина 17% и Ниш испод 20%.⁷ Реке ове области припадају Црноморском сливу и у највећој мери део слива реке Јужне Мораве. Корито Јужне Мораве је пуно наноса због интензивне ерозије у горњем делу слива и у Грделичкој клисури. Јужна Морава је бујичарска река на шта указују велике разлике у протикају, разлика између максималног и минималног икад забележеног протикаја је чак 1 : 7240, што није забележено ни на једној другој реци у Србији. Једина река која не припада сливу Јужне Мораве а протиче кроз Урбано подручје је Сврљишки Тимок. Постоје две мање акумулације које се налазе у општини Мерићина.

Најзначајнија заштићена природна добра су Парк природе Сићевачка клисура и специјални резервати природе Сува планина и Јелашничка клисура, док су планирана за заштиту подручја Селичевица, Сврљишке планине и Јастребац. Велики део Урбаног подручја је обухваћен еколошки значајним подручјима и планираним ИБА подручјима.⁸

У периоду 1991–2002. године Урбано подручје бележи стагнацију и благи пад броја становника, а у последњој деценији, 2002-2011. године, приметан је популациони пад. На Урбаном подручју по попису 2011. године било је 293.078 становника. Према првим резултатима пописа 2022, број становника је смањен за 14.387 (укупно 278.691), односно 5%. Највећи индекс промене броја становника забележен је у Мерићини (74,7%) и Сврљигу (52,5%). Популационо највећа ЈЛС Ниш са 260.237 становника у 2011, бележи пад од 10.421 (4%) становника у 2022, што је први пад у последњих 30 година. Остале ЈЛС бележе драматично опадање броја становника (Гацин Хан 30% и Сврљиг 24%) и релативно мање у ЈЛС Мерићина (15%).

Нацртом Просторног плана Републике Србије до 2035. године (2023) урбано подручје Ниша сврстано је у агломерацију – морфолошки и просторно-функцијски повезани урбани центар значајног функцијског капацитета, добре саобраћајне повезаности, али са угроженим

⁷ Ибид.

⁸ Нацрт Просторног плана Републике Србије до 2035. године, МГСИ, 2023.

демографским капацитетом, чија директна утицајна подручја имају више од 500.000 становника. Неопходна је квалитетнија инфраструктурна опремљеност, као и проширење понуде услуга, а акценат мора бити на привреди којој је потребна високообразована и квалитетна радна снага, уз развој научноистраживачких и техничко-технолошких капацитета. Агломерација Ниш се налази на јужноморавском и нишавском примарном појасу развоја. Остала урбана насеља (Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан) су сврстана у урбане центре руралних подручја. Мрежу насеља на Урбаном подручју формира 173 насеља. Доминација Ниша као урбаног центра, однос величина урбаних насеља, структура и просторни размештај сеоских насеља указују на велике дисбалансе у насељској мрежи подручја.

На Урбаном подручју се 6 непокретних културних добара (НКД) од изузетног значаја налази у Нишу: Медиана (локалитет Брзи брод), Чегар, Рановизантијска гробница са фрескама, Ђелекула, Споменик парк Бубањ и Логор.⁹ Од великог значаја је 6 НКД: Нишка тврђава, Латинска црква, Хумска чука, Зграда старог Начелства, Зграда Пастеровог завода (Ниш) и Црква Св. Вазнесења (Гаџин Хан).¹⁰

Поред унутаррегионалне неравнотеже, привреду Урбаног подручја оптерећује низ проблема који су знатним делом последица процеса транзицијске рецесије и промена у ширем окружењу. Проистекли су из недовољно конкурентне, нетрансформисане постојеће привредне структуре, спорости транзицијског процеса у реструктурирању и приватизацији јавних и државних предузећа. Међу њима су посебно изражени релативно низак ниво привредне активности, спорост структурних промена, успоравање привредног раста, посебно у периоду светске кризе, изразите просторне неравномерности у развијености и размештају привредних капацитета, низак ниво инвестиција, висока незапосленост, заостајање у примени иновација, нових технологија, општи услови који не пружају довољну подршку за јачи развој МСП, неефикасност коришћења материјалних инпута, угрожавање и деградација животне средине. Кључни проблеми привредног развоја су и депопулација, неповољна старосна, миграциона, образовна структура становништва (осим у ЈЛС Ниш), као и недовољна инфраструктурна опремљеност привредних локација. Пољопривреду карактеришу нижи просечни приноси у односу на просек Републике Србије. Природни предуслови за развој воћарства су

велики. Воћарска производња је највећим делом екстензивна и намењена потрошњи на газдинству, мада је у последње време присутан тренд подизања већих комерцијалних засада воћа. Повртарска производња се развија у плодним речним долинама. Један од значајнијих проблема у повртарству је производња на малим земљишним површинама, због малих и уситњених поседа. Упркос богатој традицији и одличним природним предусловима, сточарска производња се одликује малим бројем грла у одгоју и ниским производним резултатима. На урбаном подручју се налази неколико већих привредно-индустријских зона у Нишу, док се мањи индустријски локалитети налазе у осталим урбаним насељима као и у мањем броју сеоских насеља. Ниш је један од најбитнијих индустријских центара у Србији, познат по електронској, дуванској, текстилној, машинској и прехрамбеној индустрији. Највећа приватизована предузећа су „Дуванска Индустрија Ниш“ (коју је 2003. године купила компанија Philip Morris Corporation), „Ниш-Експрес“, „Нитекс“ – данас „Бенетон“ (бави се текстилном индустријом), „Електронска Индустрија Ниш“, „Машинска Индустрија Ниш“ (приватизована 2005. године).

Разноврсни природни и створени потенцијали региона и погодан саобраћајно-географски положај са приступом на коридор Х представљају главне факторе развоја градског, културног, бањског, друмског туринг, пословног, планинског, руралног и других видова туризма и рекреације. Ниш је градски туристички центар међународног и изразитијег националног значаја са целогодишњом понудом и лидер гравитирајућег секундарног туристичког простора. Нишка Бања је примарни бањски центар изразитијег националног и перспективно међународног значаја са целогодишњом понудом. Сува планина и Јастребац су сврстани у остала планинска места регионалног и перспективно националног значаја, са претежно летњом понудом.¹¹ Постојећа туристичка и рекреативна понуда, с обзиром на потенцијале, није довољно развијена и афирмисана, а још мање организована и повезана, како међу ЈЛС на Урбаном подручју, тако и са примарним туристичким дестинацијама у окружењу (Копаник, Стара планина и Власина – Крајиште¹²). Највише смештајних капацитета концентрисано је у оквиру Ниша и Нишке Бање који су се до сада афирмисали као значајнији носиоци туристичке понуде. Потенцијали за развој сеоског туризма активирани су спорадично, локалним иницијативама, без веће подршке ЈЛС, а овај вид туризма недовољно је мотивски и организационо повезан са бањским, ловним и другим видовима туризма.

⁹ Списак непокретних културних добара од изузетног значаја, Републички завод за заштиту споменика културе, https://heritage.gov.rs/latinica/nepokretna_kulturna_dobra.php

¹⁰ Списак непокретних културних добара од великог значаја, Републички завод за заштиту споменика културе, https://heritage.gov.rs/latinica/nepokretna_kulturna_dobra.php

¹¹ Нацрт Просторног плана Републике Србије до 2035. године, МГСИ, 2023.

¹² Ибид.

5 КОНТЕКСТУАЛНА АНАЛИЗА

5.1 ДРУШТВО

5.1.1 Демографија

На Урбаном подручју било је 293.078 становника по попису 2011. године. Према првим резултатима Пописа 2022. године број је смањен за 14.387 становника (укупно 278.691), односно за 5% (Табела 1).

Табела 1: Број становника Урбаног подручја и индекс промене броја становника за период 1991-2011.

Назив ЈЛС	1991. година	2002. година	2011. година	2022. година	Индекс промене броја становника 1991-2021
Ниш	248.086	250.518	260.237	249.816	100,7
Гаџин Хан	12.990	10.464	8.389	5.934	45,7
Мерошина	16.139	14.812	13.968	12.050	74,7
Сврљиг	20.740	17.284	14.249	10.891	52,5
Урбано подручје	297.955	293.078	296.843	278.691	93,2

Урбано подручје одликују негативне демографске карактеристике. Популационо највећа ЈЛС Ниш са 260.237 становника 2011. године (заједно са градским општинама Медијана, Пантелеј, Нишка Бања, Палилула и Црвени Крст) бележи смањење за 10.421 становника (4%) 2022. године, што је први пад у последњих 30 година. Остале ЈЛС бележе драматично опадање броја становника (Гаџин Хан 30% и Сврљиг 24%), односно релативно мање у ЈЛС Мерошина (15%).

Старосна структура становништва региона је врло неповољна, за нијансу неповољнија у односу на демографске трендове на подручју целе Србије - скоро 25% популације је старије од 60 година (републички просек износи 22,5%). У руралним ЈЛС Сврљиг и Гаџин Хан учешће популације старије од 60 година износи чак 36–45%. Индекс старења становништва изузетно је висок, на основу чега се може закључити да се ово подручје, као уосталом и цела Република, налази у фази "потпуно старења становништва". Градско становништво је нешто виталније, са индексом старења 0,86. Индекс је такође веома неповољан, али је ситуација изузетно алармантна код руралног становништва, чији индекс старења у просеку износи чак 1,5 и већи је у односу на републички просек (Република Србија 1,41; Централна Србија 1,26).

У руралним ЈЛС највише је становништва са основним образовањем или без потпуног основног образовања. ЈЛС Сврљиг има највећи удео

становништва без потпуног основног образовања, чак 27,06%. Процентуално највећи број високо образованих је у ЈЛС Ниш (15,35%), а најмањи у ЈЛС Гаџин Хан, свега 0,17%. Најдоминантније је становништво са средњом стручном спремом (49,38%).

Становништво најчешће мигрира ка Нишу у коме је концентрисана готово сва привреда и јавне службе. Највећи број активног становништва које обавља занимање на посао иде у Ниш (55,7%), док у оквиру своје ЈЛС занимање обавља 29% где просек извлачи ЈЛС Ниш. У иностранству је незнатан проценат радника (0,05%). Што се тиче ученика и студената ситуација је готово идентична. Нешто више од половине ученика и студената (51,66%) мигрира у друге ЈЛС Нишавске области, пре свега у Ниш. У већини сеоских насеља Нишавске области постоји само четворогодишња основна школа, тако да ученици из тих средина мигрирају као општинским центрима са 15 година. ЈЛС Гаџин Хан карактеришу миграције ученика и студената у оквиру других ЈЛС своје области, чак 66,19%. Ниш као универзитетски град привлачи највећи број студената.

Степен урбанизације износи 56,6%, што је нешто изнад републичког просека (56,4%), и сврстава се у средње урбанизована подручја. У последњој деценији се овај однос благо помера у корист урбаног становништва. Урбано становништво је изразито просторно неравномерно распоређено, јер је скоро 90% урбаног становништва на Урбаном подручју концентрисано у урбаном насељу Ниш. Једино је у ЈЛС Ниш урбано становништво бројније у односу на рурално и у укупној популацији учествује са приближно 75%. Са друге стране, остале ЈЛС су изразито руралног карактера са учешћем руралног становништва од 70% у ЈЛС Сврљиг до 100% у ЈЛС Гаџин Хан и Мерошина. Густина насељености Урбаног подручја 2022. године износи 173 ст./км² и варира од 418 ст./км² у ЈЛС Ниш до 62 ст./км² у ЈЛС Мерошина, 22 ст./км² у ЈЛС Сврљиг и 18 ст./км² у ЈЛС Гаџин Хан. За Урбано подручје типична је дисперзија сеоског становништва и мала популациона величина насеља која претежно припадају разбијеном морфолошком типу.

У ЈЛС Ниш живе припадници 26 етничких група. Најбројнију и највидљивију етничку мањинску групу чине Роми. Број стално запослених Рома се повећава. Након покретања неколико предузећа за „управљање комуналним отпадом“ један број Рома је у овим предузећима нашао стално запослење са пристојним приходима. На територији ЈЛС Сврљиг постоји занемарљив број људи друге националности, тако да националних мањина као скупина нема. Постоји део урбаног насеља где је углавном насељена етничка група Рома. У односу на прошлост, положај ове етничке групе је данас знатно бољи у смислу

запошљавања и социјалне укључености. У ЈЛС Мерошина једина значајнија национална мањина Роми чини 5,27% укупног становништва ЈЛС.

5.1.2 Социјално укључивање и социјална заштита

Просечна зарада становника

Просечна зарада на нивоу Урбаног подручја је испод републичког просека, иако бележи тренд континуираног раста у свим ЈЛС.

По просечној заради издваја се само ЈЛС Ниш која је у 2021. години износила 63.239 РСД, или 96% просечне зараде у Републици. Просечна зарада у осталим ЈЛС за 2022. годину креће се од 48.023 РСД у ЈЛС Мерошина (73% просечне зараде у Републици) до 46.726 РСД у ЈЛС Сврљиг и 46.727 РСД у ЈЛС Гаџин Хан (71% просечне зараде у Републици).¹³

Не постоје насеља/зоне који се истичу по зарадама запослених ни зоне са израженим социјалним проблемима.

Услуге социјалне помоћи

На територији ЈЛС Ниш 2,24% становништва користи новчану социјалну помоћ. Евидентно је смањење броја корисника новчане социјалне помоћи у 2019. години. Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица се повећава у односу на претходне године и износи 537. Могућност дечијег додатка користи 22,01% становништва, док 10,8% користи могућност увећаног дечијег додатка. Према подацима из 2019. године, укупно је било 40.067 корисника социјалне заштите, или 15,66% становништва. Удео жена корисница је 51,9%, а мушкараца 48,1%.

Према подацима Центра за социјални рад Сврљиг, право на материјалну подршку и социјалну заштиту остварује 3.313 лица, од тога 1.641 корисника новчане социјалне помоћи, 105 корисника додатка за помоћ и негу другог лица, 30 корисника увећаног додатка за помоћ и негу другог лица и 1.535 корисника једнократне новчане помоћи. Број се у 2019. години смањило на 2.524 корисника с различитим учешћем старосних група: 46% одрасли (26-64), 31% старији (65 и више), 18% деца (0-17) и 5% млади (18-25). Посебна пажња посвећена је помоћи 57 породица самохраних родитеља, који поред новчаних давања и исхране у народној кухињи, редовно добијају пакете преко Црвеног крста Сврљиг. Број жртава насиља у породици (56 евидентираних лица) се повећава од 2017. године.¹⁴

Центар за социјални рад Мерошина је у току 2020. године имао 3.898 корисника. Највећи број корисника налази се у групи одраслих 3.116 а затим следе малолетни 782. Највећи број корисника остварује право на новчану социјалну

помоћ. У оквиру Црвеног крста функционише и народна кухиња која дневно обезбеди и испоручи 640 оброка, што је близу 5% становништва ЈЛС Мерошина. Корисници народне кухиње су углавном Роми (65-70%).

Према евиденцији Центра за социјални рад, у ЈЛС Гаџин Хан у 2020. години има 82 корисника новчане социјалне помоћи, 46 корисника додатка за помоћ и негу другог лица, 28 корисника установа за смештај лица, 28 корисника једнократне помоћи, 15 деце на хранитељству, 9 хранитељских породица и 6 старијих лица смештених у домовима за старе.

Угрожене зоне

Део урбаног насеља Ниш, насеље 12. фебруар је без електричне енергије већ дуже време. Такође, велика већина овог насеља су корисници социјалних услуга (социјалне и једнократне помоћи). У ромском насељу "Београд мала", улица Моравска 11, забележене су крађе, провале и слична дела. У насељу Сточни трг, ул. Ивана Милутиновића, због повећаног броја пријављених случајева за разна кривична дела, од пре две године формирана је полицијска станица. У насељу "Црвена звезда" је изражено сиромаштво, велики део становника су корисници социјалних услуга.

У ЈЛС Сврљиг и Мерошина не постоје простори који су небезбедни, нити они у којима се одређене групе становништва не осећају добродошле.

5.1.3 Становање

Стамбена понуда

У ЈЛС Ниш потражња за становима већа је него за кућама, односно потражња станова превазилази понуду. Евидентна је пренасељеност центра урбаног насеља и недовољна развијеност становања у периферним урбаним зонама. У 2017. години Ниш је у укупној вредности изведених грађевинских радова Републике Србије учествовао са 2,1%, а у вредности стамбене изградње са 3,5%. Број укупно завршених станова у 2017. години у Нишу је био 579 (у Србији 14.080 станова). Број изграђених станова на 1.000 становника је 2,03, што је више у односу на Нишавску област (за 1,7) али не и у односу на Србију. Број изграђених станова се повећао за чак 313 више у 2018. години, а број изграђених станова на 1.000 становника износио је 3,5.¹⁵ Око 2,6% становника Ниша су настањени углавном у подстандардним ромским насељима Циганска махала са Сточним тргом, Београдска махала и Црвена Звезда, у условима који представљају својеврсни више стотина година стари гето за одређену мањинску популацију. Према подацима тренд изградње станова је у порасту, али је мали број станова који су због цене приступачни већем броју грађана, односно 80 процената станова се

¹³ Општине и региони у Републици Србији, РЗС, 2022

¹⁴ План развоја општине Сврљиг 2021-2028, 2021.

¹⁵ План развоја града Ниша за период 2021-2027. године

прометује у готовини, а свега 20 процената кроз кредитне линије банака. Тренутни тренд градње је изградња појединачних стамбених објеката. За изградњу већих стамбених комплекса потребно је кроз планска документа разрадити веће површине градског грађевинског земљишта (браунфилд инвестиције – касарна Бубањски Хероји, Пантелејска касарна – насеље Ардија). Просек стамбеног простора по становнику на територији ЈЛС Ниша по становнику износи 23,80 м². Према подацима последњег конкурса за куповину и закуп станова које је градила ЈП “Градска стамбена агенција” Ниш на локацији Мајаковског у Нишу, потражња је била у односу 3 према 1 за куповину станова, док је интересовање за закупом станова било у односу 5 према 1, што указује да је потражња за приуштивим становима велика. Није прављена детаљна анализа, али је број стамбених јединица за одрживо становање (број социјалних станова) миноран у односу на укупан број стамбених јединица. У оквиру ЈЛС Ниш, ЈП “Градска стамбена агенција” Ниш се бави изградњом станова за одрживо становање (социјалних станова). Постоји и одређени број пројеката који се реализују у склопу надлежних управа, а тичу се изградње станова за избеглице и расељена лица.

У ЈЛС Сврљиг је у 2018. години изграђено свега 2 стана, у 2019. години 5 станова, у 2020. години тај број је износио 31, а у 2021. години су изграђена 3 стана.¹⁶ По процени, потреба за социјалним становима постоји, али није тачно утврђен број. У надлежности ЈЛС постоје социјални станovi – 13 стамбених јединица у једној згради и 4 куће за социјално становање.

У ЈЛС Мерошина у 2021. години изграђено је 5 станова, а 4 стана су незавршена.¹⁷ Не постоје подаци о актуелној понуди и потражњи кућа и станова. Не постоје насеља са вишком стамбеног простора, ако се не рачунају празне/напуштене куће на селу. Такође, не постоје насеља са израженим недостатком стамбеног простора. На територији ЈЛС не граде се станovi од стране приватних предузетника, ни у сарадњи са ЈЛС. Постоји занемарљив број изградње породичних кућа у сопственој режији - мање од 10 годишње. Не постоји тренд изградње појединачних стамбених објеката ни већих стамбених комплекса ни индивидуално од стране приватног сектора ни у партнерству са ЈЛС. У 2011. години на територији ЈЛС Мерошина је било 5.955 станова. Највећи број станова су у приватној својини. Око 90% процената становништва живи у сопственим становима док 2,78% живи у подстанарским условима. Потребе за социјалним становима/социјалним смештајем постоје углавном код социјално угрожених ромских

породица и избеглица. Годишње од 5 до 10 лица код Центра за социјални рад затражи омогућавање стамбеног простора. На територији општине Мерошина не постоје социјални станovi. У ЈЛС Гаџин Хан је у 2021. години изграђен свега један стан, а два стана су незавршена.¹⁸

Цена стамбеног простора

У ЈЛС Ниш просечна цена по квадратном метру стамбеног простора за староградњу износи од 831 до 1.439 еур/м², док цена новоградње износи од 982 до 1.842 еур/м². Цена зависи како од локације на којој се стан налази тако и од степена опремљености, квалитета изградње станова, спратности и године изградње.

На територији ЈЛС Сврљиг одређене су три зоне за утврђивање пореза на имовину, према комуналној опремљености и опремљености јавним објектима, саобраћајној повезаности са централним деловима ЈЛС, односно са радним зонама и другим садржајима у урбаном насељу. Просечна цена квадратног метра непокретности за утврђивање пореза на имовину за 2022. годину на територији утврђује се на основу цена остварених у промету одговарајућих непокретности у зонама у периоду од 01.10.2020. године до 30.09.2021. године и за стан износи 38.617 РСД.

У ЈЛС Мерошина просечна цена квадратног метра стана износи 67.712 РСД и висока је у односу на просечна примања.

У ЈЛС Гаџин Хан просечна цена износи 71.728 РСД по м² и у односу на просечна примања цена није приуштива за становништво.

Нелегална градња

На Урбаном подручју испољен је тренд ширења насеља и грађевинског подручја насупрот компактности урбаних насеља, узурпација пољопривредног и шумског земљишта, нарочито у агломерацији Ниш. Неефикасан је систем озакоњења нелегалне градње.

Број нелегалних објеката у ЈЛС Ниш по попису из 2017. године износи око 50.000. Поднет је велики број захтева за легализацију у периоду од 2015. до 2022. године. До 21.04.2023. године озакоњено је 6.787 објеката.¹⁹

На територији ЈЛС Мерошина пописано је 3.538 нелегалних станова од укупно 5.955 станова. Већина је у процесу легализације. Тренд изградње нелегалних станова се смањује а повећава се број легализованих стамбених објеката.

На територији ЈЛС Гаџин Хан евидентирано је 2.000 нелегалних објеката, има више легално изграђених објеката и тренд легализовања је у порасту.

5.1.4 Објекти друштвеног стандарда

Социјална инфраструктура

На територији Нишавске области не постоје прихватилишта за одрасла лица, због чега све

¹⁶ Општине и региони у Републици Србији 2022, РЗС, 2022.

¹⁷ Ибид.

¹⁸ Ибид.

¹⁹ <http://www.eservis.ni.rs/ozakonjenjeobjekata/>

ЈЛС плаћају смештај за лица у потреби. На Урбаном подручју социјална инфраструктура је развијена само у ЈЛС Ниш, док је у осталим ЈЛС заснована на центрима за социјални рад.

У ЈЛС Ниш постоје следеће установе социјалне инфраструктуре: Центар за социјални рад Свети Сава, Геронтолошки центар Ниш, Дом за децу и омладину Душко Радовић, Центар за дневни боравак деце, омладине и одраслих лица ментално ометених у развоју Мара, Центар за породични смештај и усвојење Ниш (за Нишавски, Пиротски, Топлички, Јабланички и Пчињски управни округ), Сигурна кућа за жене и децу жртве породичног насиља, Завод за васпитање омладине Ниш. Од седам установа, три се суочавају са недостатком простора, односно проблемом да простор не одговара потребама и стандардима. Установе које немају задовољавајуће просторне услове су: Центар за породични смештај и усвојење Ниш (неодговарајућа површина у односу на број запослених и неприступачан простор за особе са инвалидитетом); Центар за дневни боравак деце, омладине и одраслих лица ментално ометених у развоју Мара (због мањка простора је немогућност проширења капацитета и увођење нових услуга за кориснике); Центар за социјални рад Свети Сава. Завод за васпитање омладине располаже адекватним и довољним простором за обављање основне делатности, али проблем представља просторна разуђеност и слаба опремљеност објеката. Недостају домови за старе. Неопходно је да се повећа постојећи капацитет прихватилишта. Основ система социјалне заштите у ЈЛС Сврљиг чини Центар за социјални рад Сврљиг. У току 2019. године, на евиденцији ЦСР Сврљиг било је укупно 46 смештених лица у домској установи. Не постоји ниједна лиценцирана дневна услуга. Највећа потреба је за услугом „Помоћ у кући за стара и инвалидна лица“, али се иста не пружа више ни пројектно ни у оквиру јавних радова због недобијене лиценце за ову услугу. Коришћене су просторије Прихватилишта општег типа Црвеног крста у Сврљигу за 6 корисника, где је и народна кухиња. Помоћ у кући за децу са сметњама у развоју и њихове породице реализовала се само у оквиру Удружења родитеља деце са сметњама у развоју „Заједно до светлости“ из Сврљига, са финансирањем из буџета ЈЛС Сврљиг.²⁰

На територији ЈЛС Мерошина социјална заштита се спроводи кроз активности Центра за социјални рад. Успостављена је само услуга Помоћ у кући за стара и изнемогла лица. С обзиром да Мерошина још увек нема Дом за стара лица, највећи број старих особа смештено је у домове који се налазе најближе месту становања корисника и/или његове породице. Неопходна је изградња објекта који би служио као прихватилиште/дом за стара

лица. Анализа стања потреба показује неопходност успостављања услуге Помоћ у кући за децу са сметњама у развоју, а касније и успостављања услуге Дневни боравак са напредним програмима. Велики проблем у спровођењу услуга социјалне заштите представља чињеница да не постоји приватни или цивилни сектор на територији ЈЛС Мерошина са лиценцираним особама за пружање услуга у социјалној заштити (геронто домаћице, неговатељице...).

Главни носилац и реализатор активности из делокруга социјалне заштите на територији ЈЛС Гаџин Хан је Центар за социјални рад. УГ „Нивеус Тим“ пружа социјалне услуге – помоћ у кући за стара лица (70 старачких домаћинстава и 10 геронто домаћица)²¹. Социјална инфраструктура је неразвијена. Постоји потреба за развојем услуга Саветовалишта за брак и породицу и „Пружите руку и нама“, изградњом геронтолошког центра и уређењем објекта Црвеног крста.²²

Здравствена инфраструктура

На урбаном подручју остварују се сва три нивоа здравствене заштите. Терцијарна здравствена заштита организована је у републичким установама у Нишу: Универзитетски клинички центар (са преко 30 клиника, 1.525 постеља²³), Завод за плућне болести и туберкулозу, Завод за судску медицину (за Нишавски, Пчињски, Јабланички, Пиротски, Зајечарски, Топлички, Борски и Расински управни округ), Завод за трансфузију крви у Нишу и Институт за јавно здравље (за Нишавски и Топлички управни округ). Секундарна здравствена заштита организована је у Нишу у следећим установама: Завод за ургентну медицину, Специјална болница за психијатријске болести „Горња Топлица“, Институт за лечење и рехабилитацију (350 постеља) у Нишкој Бањи и Војна болница (300 постеља), као и у више специјализованих болница у приватном сектору. Евидентан је недостатак установа секундарне здравствене заштите, као што је општа болница у Нишу која би значајно повећала квантитет и квалитет здравствених услуга и ослободила капацитете терцијарне здравствене заштите. Примарна здравствена заштита је организована кроз домове здравља у Нишу, Мерошини, Сврљигу и Гаџином Хану, Завод за здравствену заштиту радника Ниш, Завод за здравствену заштиту студената Ниш, Клинику за денталну медицину Ниш и Апотекарску установу Ниш (за ЈЛС Ниш, Алексинац, Гаџин Хан, Мерошина, Ражањ и Сврљиг).

На територији ЈЛС Ниш, у 2018. години је било 4,7 лекара на 1.000 становника, знатно више од републичког просека (2,9 лекара на 1.000

²¹ План развоја општине Мерошина 2021-2028, 2021.

²² Стратегија одрживог развоја општине Гаџин Хан 2012-2022, 2011.

²³ <http://www.kcnis.rs/>

²⁰ План развоја општине Сврљиг 2021-2028. године, 2021.

становника). За здравствену заштиту деца било је 1,4 лекара на 1.000 деце, нешто ниже од републичког просека (1,5 лекара на 1.000 деце). У 21 сеоском насељу раде здравствене станице или амбуланте.²⁴ Према броју становника требало би планирати здравствене амбуланте у селима Лалинац и Мрамор. Постоји јавни превоз из села Лалинац и Мрамор до најближе амбуланте.

У оквиру Дома здравља „Др Љубинко Ђорђевић“ у Сврљигу по садашњој организационој структури ради 10 сеоских амбуланте.²⁵ Територијална покривеност здравственим амбулантама је задовољавајућа. Имајући у виду старосну структуру, територијалну разуђеност становништва као и све већи проценат повећања како акутних тако и хроничних болести, постоје потребе за отварањем нових амбуланте у насељима Дражинац и Нишевац. Приватни сектор не учествује у задовољавању здравствене заштите становништва из области опште медицине. Раде само 3 стоматолошке ординације и једна из области лабораторијске дијагностике (само за поједине лабораторијске услуге). За остварење услуга секундарне и терцијарне здравствене заштите у Нишу постоји организован јавни превоз. За све пацијенте којима је због хитности и природе болести потребан специјализован превоз, он је организован преко службе превоза организационе јединице Одељења за пружање хитне медицинске помоћи Дома здравља Сврљиг, специјалним санитетским возилима.

Дом здравља Мерошина пружа примарну здравствену заштиту становништву ЈЛС. Дом здравља здравствену заштиту обезбеђује кроз амбулантно – поликлинички и диспанзерски метод рада. У склопу дома здравља ради 9 здравствених амбуланте у сеоским насељима.²⁶ Задовољавајући је број објеката здравствене инфраструктуре. Постојеће здравствене амбуланте, које раде једном или два пута недељно, су у лошем стању и неопходно их је реновирати како би се становништву пружили адекватни услови за примарну здравствену заштиту. Приватни сектор не учествује у пружању услуга здравствене заштите. Не постоји јавни нити специјализовани превоз, осим у хитним случајевима ради пружања недостајуће услуге из

области здравствене заштите. Аутобуске линије нису редовне, не саобраћају на целокупној територији ЈЛС и веома су скупе.

Дом здравља у Гаџином Хану пружа услуге примарне здравствене заштите у чијем саставу ради 7 здравствених амбуланте у сеоским насељима.²⁷ Дом здравља је и установа превентивне здравствене заштите посебно за: осетљиве групе грађана, препознавање симптома насиља у породици, сузбијање болести зависности, процену психо-физичких способности, контролу и подстицање рађања итд. Нема потребе за организованим јавним превозом ради евентуалног пружања недостајуће услуге из области здравствене заштите.

Образовна инфраструктура

Образовна инфраструктура

Предшколско васпитање је организовано у свим ЈЛС. Основно образовање се одвија у 38 осмогодишњих основних школа и 61 истуреном одељењу на Урбаном подручју. Средњошколско образовање се одвија у Нишу (20 средњих школа) и Сврљигу (једна средња школа), док остале ЈЛС немају средње школе. Високошколско образовање заступљено је у Нишу у коме ради државни Универзитет у Нишу са 14 факултета, Универзитет Метрополитан, Центар у Нишу Универзитета Сингидунум, Факултет примењених наука у Нишу Универзитета „Унион – Никола Тесла“, Правни факултет за привреду и правосуђе у Нишу Универзитета Привредна академија, Факултет за правне и пословне студије „Др Лазар Вркатаћ“ у Нишу Универзитета „Унион“, Факултет за право, безбедност и менаџмент „Константин Велики“ и Висока техничка школа струковних студија. Поред тога, у Нишу ради Регионални центар за стручно усавшавање запослених у образовању.

Предшколско васпитање у ЈЛС Ниш организовано је у јавној предшколској установи „Пчелица“ у 28 објеката, од којих је 25 у Нишу и 3 у насељима Г. Топоница, Г. Матејевац и Девети Мај. У Нишу ради 5 приватних вртића. Припремна настава се одржава у 8 основних школа у Нишу и у основним школама у Островици, Сићеву, Сувом Долу, Првој Кутини, Габровцу, Вукманову и Бербатову. У ЈЛС Ниш мрежу јавних основних школа чине 31 осмогодишња основна школа у 14 насеља²⁸ и 38 издвојених одељења у сеоским насељима²⁹, што задовољава потребе становништва.

²⁴ У насељима: Брзи Брод, Јелашница, Островица, Прва Кутина, Сићево, Габровац, Г. Међурово, Д. Међурово, Г. Врежина, Г. Матејевац, Каменица, Малча, Пасјача, Бело Поље, Г. Топоница, Д. Трнава, Д. Коморан, Медошевац, Поповац, Суповац, Трупале. Према: Просторни план административног подручја града Ниша 2021, 2011.

²⁵ У насељима: Давидовац, Галибабинац, Лалинац, Грбавче, Гушевац, Бурдимо, Попшица, Извор и Луково. Према: план развоја општине Сврљиг 2021-2028, 2021.

²⁶ У насељима: Азбресница, Балајнац, Батушинац, Девча, Дешилово, Доња Расовача, Југбогдановац, Крајковац и Облачина. Према: Просторни план општине Мерошина 2024, 2012.

²⁷ У насељима: Велики Крчимир, Горњи Барбеш, Гркиња, Доњи Душник, Личје, Равна Дубрава и З. Топоница. Према: Просторни план општине Гаџин Хан 2025, 2012.

²⁸ У насељима: Ниш (18 осмогодишњих основних школа), Брзи Брод, Јелашница, Нишка Бања, Сићево, Чегар, Г. Матејевац, Каменица, Малча, Д. Трнава, Медошевац, Миљковац, Трупале и Хум. Извор: Основно образовање – Подаци о локацијама и објектима, министарство просвете, 2023.

²⁹ У насељима Островица, Прва Кутина, Просек, Чукљеник, Бубањ, Д. Међурово, Г. Међурово, Крушице, Лалинац,

Средње образовање одвија се у 20 средњих школа чији је оснивач Република Србија. Делатност средњег образовања и васпитања обавља се у четири гимназије, 12 стручних школа (Економска школа, Правно-пословна школа, Трговинска школа, Угоститељско-туристичка школа, Медицинска школа „Др Миленко Лазих“, Машинска школа, Електротехничка школа „Никола Тесла“, Електротехничка школа „Мија Станимировић“, Саобраћајно-техничка школа „12. фебруар“, Грађевинска техничка школа „Неимар“, Прехрамбено-хемијска школа, Школа моде и лепоте), Уметничка и Музичка школа, Школа за основно и средње образовање „Царица Јелена“ – са дневним боравком за ученике са посебним потребама – и Специјална школа са домом ученика „Бубањ“ – за глувонему децу, са 22 домских лежаја).

Универзитет у Нишу не образује кадар из области археологије, што се може сматрати недостатком имајући у виду богато археолошко наслеђе Урбаног подручја.

Предшколско васпитање у ЈЛС Сврљиг организовано је у јавној предшколској установи „Полетарац“. У радној 2022/2023. години услуге користи 250 деце. Васпитно-образовни рад се реализује у 10 група целодневног боравка (деца узраста од 12 месеци до 6,5 година) и 1 групи у полудневном боравку (деца узраста од 5,5 до 6,5 година) у Сврљигу и у 1 групи у полудневном боравку (деца узраста од 3 до 6,5 година) у издвојеном објекту Основне школе „Добрила Стамболић“ у селу Драјинац.³⁰

У ЈЛС Сврљиг ради једна матична основна школа „Добрила Стамболић“ са осмогодишњим школама у насељима Сврљиг, Лалинци и Гушевац и 8 истурених одељења у сеоским насељима³¹, што задовољава потребе. Средња стручна школа „Душан Тривунац Драгош“ има три образовна профила: туристички техничар, туристичко-хотелијерски техничар и гимназија. Како у Сврљигу послују предузећа која се баве машинском обрадом, обрадом текстила, прерадом лековитог биља, производњом одеће и обуће, производњом намештаја и слично, постоји потреба за школовањем одговарајућих образовних профила са трећим и четвртим степеном стручне спреме: машински техничари и сродни профили, тапетари и сродни профили, кројачи и сродни

профили, трговци и сродни профили, зидари и други профили.

Предшколско васпитање у ЈЛС Мерошина организовано је у јавној предшколској установи „Полетарац“ у Мерошини (мешовита васпитна група на целодневном боравку и мешовита васпитна група на полудневном боравку за узраст деце 3-5,5 година), Балајнцу, Југбогдановцу и Д. Расовачи (мешовите васпитне групе на полудневном боравку). Припремне предшколске групе на полудневном боравку организоване су у 8 насеља.³²

У ЈЛС Мерошина ради једна матична основна школа у насељу Мерошина која има четири истурене осмогодишње основне школе у Азбресници, Балајнцу, Југбогдановцу и Облацини, којима припадају и четворогодишња одељења у оближњим селима. Оваквом организацијом постигнут је потпуни обухват целе школске популације у руралној средини, рационална и функционална школска мрежа и потпуна стручна заступљеност наставе.

Предшколско васпитање у ЈЛС Гаџин Хан организовано је у јавној предшколској установи „Прва радост“ у Гаџином Хану (једна мешовита група на целодневном боравку од 1,5 до 5,5 година). Недостају капацитети за децу у вртићу старости од 1-3 године. Припремне предшколске групе на полудневном боравку организоване су у 3 насеља (Гаџин Хан, Д. Душник и Заплањска Топоница).³³

У ЈЛС Гаџин Хан ради једна матична основна школа у Гаџином Хану која има 12 истурених одељења у сеоским насељима³⁴, што задовољава потребе.

Културна и научна инфраструктура

Окосница мреже установа културе и науке на урбаном подручју формирана је у урбаном насељу Ниш. Мрежу установа културе у Нишу чине установе: Народни музеј, Народна библиотека „Стеван Сремац“, Галерија савремене ликовне уметности, Симфонијски оркестар, Народно позориште, Позориште лутака, Историјски архив, Нишки културни центар, Дечији културни центар и Дечја библиотека. Народном музеју је поверена на управљање Ђеле кула, Медијана, Меморијални комплекс „12. фебруар“ и Галерија Синагога.³⁵ Важну улогу у културном животу урбаног подручја чине и установе чији је оснивач Република Србија: Завод за заштиту споменика културе Ниш,

Мрамор, Каменица, Врело, Г. Врежина, Д. Матејевац, Јасеновик, Кнез Село, Ореовац, Пасјача, Дољевац, Веле Поље, Паси Пољана, Г. Топоница, Девети мај, Вртиште, Г. Трнава, Г. Комрен, Д. Студена, Житораја, Д. Матејевац, Лесковик, Мезграја, Палиграше, Паљина, Поповац, Рујник, Сечаница, Суповац и Чамурлија. Извор: Ибид.

³⁰ <https://poletarac.edu.rs>

³¹ У насељима Нишевац, Драјинац, Преконога, Рибаре, Црнољевица, Округлица, Бреница и Суви До. Извор: Основно образовање – Подаци о локацијама и објектима, министарство просвете, 2023.

³² У насељима Мерошина, Азбресница, Крајковац, Кованлук, Баличевац, Девча, Југбогдановац и Батушинац. <http://poletaracpu.edu.rs>

³³ <https://prvaradost.rs>

³⁴ У насељима Драговље, Гркиња, Дукат, Мали Вртоп, Мали Крчимир, Велики Крчимир, Сопотница, Топоница, Личје, Д. Душник, Г. Барбеш и Тасковићи. Извор: Основно образовање – Подаци о локацијама и објектима, министарство просвете, 2023.

³⁵ <https://narodnimuzejnis.rs>

Универзитетска библиотека „Никола Тесла“ и Студентски културни центар Ниш. Универзитет у Нишу и друге високошколске установе, као и Клинички центар у Нишу, чине окосницу развоја науке и сарадње науке са привредом на Урбаном подручју и са Нишавским и суседним областима. ЈЛС Сврљиг за сада поседује једну установу културе – Центар за туризам, културу и спорт, који углавном покрива и задовољава све културне потребе становништва. У саставу овог центра је Народна библиотека „Гордана Тодоровић“ (са фондом од преко 20.000 књига и развијеним издаваштвом) и Завичајна музејска збирка (са фондом од 2800 инвентарисаних артефакта и експоната).³⁶ Центар се бави и издавачком и образовном делатношћу – истурено одељење ниже музичке школе „Владимир Ђорђевић“ из Алексинца, разне секције и курсеви. Организује и бројне манифестације Ликовна колонија „Аргс Тимасит“, Сабор гајдаша и др.³⁷ Потребан је музеј, изложбени простор, галерије и сл.

ЈЛС Мeroшина је оснивач Народне библиотеке Мeroшина која је једина установа културе у ЈЛС. Осим библиотекарских услуга, бави се културом, традицијом, организацијом културно-уметничких програма, манифестација и других садржаја. Зграда библиотеке је у завршној фази реконструкције.³⁸ Од 27 насељених места у општини, 20 имају зграду/објекат који је некада био у функцији дома културе. Тренутно се користе само 2 објекта, јер су остали руинирани. Не постоји ангажовање приватног сектора у области културе и науке.

Народна библиотека „Бранко Миљковић“ најзначајнији је објекат културе у ЈЛС Гаџин Хан. Располаже књижном фондом од преко 25.000 књига. Ова установа главни је носилац свих културних догађања (располаже салом од 400 места) и задовољава културне потребе становништва. Организује културне манифестације: Миљковићеве поетске свечаности; Југословенска колонија ликовних аматера 17 воденица и др.³⁹

Спортска инфраструктура

На Урбаном подручју је незадовољавајућа развијеност спортске инфраструктуре.

Хала Чаир Установе за физичку културу спортског центра „Чаир“ једини је објекат затвореног типа на територији ЈЛС Ниш. Има капацитет од 4.000 посетилаца, што је недовољно у односу на број становника ЈЛС, Урбаног подручја и Нишавске области. Хала Чаир користи се за одржавање разних приредби, сајмова, концерата и сличних манифестација, а не искључиво за спортске активности. Евидентан је недостатак отворених и затворених спортских објеката на територији ЈЛС

Ниш како за спровођење тренажних и такмичарских активности спортских организација са територије Града Ниша, тако и за задовољавање потреба грађана за спортом и рекреацијом. Нема довољно термина за спровођење рекреативних активности за грађанство и приватни сектор у купалишном комплексу, куглани и фитнес сали Установе за физичку културу спортског центра „Чаир“. По питању спровођења такмичарских активности Савеза за школски спорт ЈЛС Ниш, учљив је недостатак адекватних сала и објеката за реализацију свих програмских активности. Неопходан је развој инфраструктуре која би била првенствено намењена за рекреативне активности становника како би се пробудила свест људи за рекреацијом. Потребно је санирати и ставити у функцију спортско-рекреативне комплексе „Ровче“, „Кула“, „Вртоп“, терене ОШ „Душан Радовић“ као и велики број међублоковских терена. Мини спортски комплекс на Бојаниним водама треба уредити за целогодишње спровођење рекреативних активности са нагласком на скијашку стазу. Одмаралиште „Дивљана“ поседује како смештајне тако и спортске капацитете чијим би се сређивањем знатно побољшала понуда за спровођење припрема спортских организација (спортских кампова) и спровођење ваннаставних активности свих основних школа из ЈЛС, Урбаног подручја и целе Југоисточне Србије.

На територији ЈЛС Сврљиг постоји модерно опремљен купалишни комплекс „Пастириште“ (од 2015. године) којим управља Центар за туризам, културу и спорт.⁴⁰ Највећи недостатак спортске инфраструктуре на територији ЈЛС Сврљиг представља непостојање спортске хале. Иако је овакав објекат почео да се гради крајем XX века, он никада није завршен. Сва средства и напори се у будућности морају уложити у коначни завршетак овог спортско-рекреативног објекта. Поред овога недостају и стазе за трчање, ходање, затворени базени и сл. Приватни сектор не задовољава део потреба за спортом и рекреацијом. У Спортски савез ЈЛС Сврљиг је удружено 17 спортских клубова (фудбал, рукомет, стони тенис, карате, кошарка и др).⁴¹

На територији ЈЛС Мeroшина постоји једна спортска хала која се налази у ОШ „Јастребачки партизани“ у Мeroшини и балон или спортска сала у основној школи у Облацини. Што се тиче стадиона и спортских терена, има их у скоро сваком насељеном месту и њих користе искључиво фудбалски клубови Фудбалског савеза Мeroшина. Спортски садржај је изузетно скроман. Недовољна опремљеност спортских сала, недовољан број затворених и отворених спортских простора довољан је разлог да у Мeroшини нема

³⁶ <https://kcsvrljig.rs>

³⁷ План развоја општине Сврљиг 2021-2028, 2021.

³⁸ www.juznevesti.com

³⁹ <http://gadzinhan.rs/preduzeca-i-ustanove/biblioteka>

⁴⁰ План развоја општине Сврљиг 2021-2028, 2021.

⁴¹ План развоја општине Сврљиг 2021-2028, 2021.

довољно спортских активности. Не постоје спортска друштва или клубови који би подстакли децу да се баве спортом, нити постоји интересовање приватног сектора да улаже у спорт. Нема спортских клубова из Нишавске области који би били заинтересовани да у Мерошини прошире своја деловања.

Постоји недостатак спортских објеката у ЈЛС Гацин Хан. У оквиру Спортског савеза општине Гацин Хан постоји школа фудбала и фудбалски клуб "Заплањац" који окупља око сто чланова у разним категоријама. У току године се одржава низ спортских манифестација турнирског карактера.⁴² Поред тога, постоји још пет фудбалских клубова/удружења у сеоским насељима, као и 4 удружења за друге спортове (стони тенис, кошарка, планинарење).⁴³

5.2 ЕКОНОМИЈА

5.2.1 Општа економска кретања и тржиште рада

Запосленост

На Урбаном подручју испољен је тренд благог раста запослености у три ЈЛС и стагнације у једној ЈЛС и тренд смањења броја незапослених лица. У ЈЛС Ниш регистровани запослени према општини пребивалишта имају тренд успореног раста. У 2021. години било је запослено 88.007 лица, са скоро изједначеном полном структуром запослених, са 15% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 348 зап./1000 стан., у односу на 2020. годину са 85.041 запослених (са 14,7% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 334 зап./1000 стан.) и 2019. годину са 83.728 запослених (са 14,9% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 327 зап./1000 стан.).⁴⁴

Регистровани запослени према општини рада по секторима делатности показују различите трендове у периоду 2019-2021. године. У 2021. години било је запослено највише у прерађивачкој индустрији са 23.267 лица (26,5%) са благим трендом раста у апсолутним износима, али истим уделом у односу на 2020. и 2019. годину. Следе запослени у трговини на велико и мало са 14.538 лица (16,6%), здравству са 7.922 лица (9%) и образовању са 7.386 лица (8,4%) у 2021. години, са истим трендом у односу на претходне две године. Запослених у стручним, научним и техничким делатностима било је 3.990 (4,5%) и у информисању и комуникацијама 4.170 (4,7%) у 2021. години, са трендом раста у апсолутним вредностима и процентуалном учешћу.

Супротан тренд показују запослени у саобраћају и складиштењу са 5.128 лица (5,8%) и у услугама смештаја и исхране са 3.503 лица (4%) са смањењем у апсолутним вредностима и процентуалном учешћу. Удео запослених у грађевинарству (3.430 лица, 4%) стагнира у периоду 2019-2020. године, иако у апсолутним вредностима има благи раст.⁴⁵

Регистрована запосленост (годишњи просек у 2020. години), према подацима НСЗ – Филијала Ниш, на нивоу ЈЛС Ниш износи 84.630 лица, у односу на 2019. годину са 82.197 запослених лица), од којих је:

- 68.130 или 80,5% запослено у правним лицима (привредна друштва, предузећа, задруге, установе и друге организације), док је 65.632 или 79,8% било запослено у 2019. години,
- 16.419 или 19,4% су предузетници, лица која самостално обављају делатност и запослени код њих (16.477 или 20,1% у 2019. години), а
- 81 или 0,1% чине регистровани индивидуални пољопривредници (89 или 1,1% у 2019. години).

У 2021. години било је 22.446 незапослених лица или 89 незап./1000 стан. (од тога 56,3% жена), што представља смањење у односу на 2020. годину када је било 24.647 незапослених лица или 97 незап./1000 стан. и 2019. годину са 23.358 незапослених лица или 91 незап./1000 стан., али са нешто неповољнијим уделом жена у односу на 54,8% у 2020. години и 52,9% у 2019. години. У 2021. години је без квалификација 18,7% и оних који траже по први пут запослење 67,7% незапослених лица.⁴⁶ Према старосним групама у 2021. години, највећа незапосленост је у групи од 30-54 године - чак 54% (57% жена и 51% мушкараца), +55 година 26% и од 15-29 година 20%.

Имајући у виду интензивну инвестициону активност последњих година, број незапослених се значајно смањено у односу на претходну деценију и то скоро дупло у периоду 2011-2021. године (2011. године било је 43.779 незапослених лица на тржишту рада).

У ЈЛС Сврљиг регистровани запослени према општини пребивалишта имају тренд стагнације. У 2021. години било је запослено 2.864 лица, од тога 58,5% мушкараца и 41,5% жена, са 14,4% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 242 зап./1000 стан., у односу на 2020. годину са 2.862 запослена (са 15% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 237 зап./1000 стан.) и 2019. годину са 2.833 запослена

⁴² Стратегија одрживог развоја општине Гацин Хан 2012-2022, 2011.

⁴³ <http://gadzinhan.rs/vazni-linkovi/udruzenja-gradjana/>

⁴⁴ Општине и региони у Републици Србији 2022, 2021, 2020, РЗС

⁴⁵ Ибид.

⁴⁶ Ибид.

(са 15,1% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 230 зап./1000 стан.).

Регистровани запослени према општини рада по секторима делатности показују различите трендове у периоду 2019-2021. године. У 2021. години било је запослено највише у прерађивачкој индустрији (46,9%) и трговини на велико и мало (14,2%), са благим трендом раста у апсолутним износима и процентуалном учешћу у односу на 2020. и 2019. годину. Стагнира удео запослених у здравству (4,8%) у односу на претходне две године. Супротан тренд показују запослени у образовању (6,9%), државној управи (5,6%), грађевинарству (4%), саобраћају и складиштењу (3,8%) и у услугама смештаја и исхране (3,2%) са смањењем у апсолутним вредностима и процентуалном учешћу.

На крају месеца децембра 2021. године било је 1.355 незапослених лица или 115 незап./1000 стан. (од тога 51,6% жена), што представља смањење у односу 2020. годину када је било 1.551 незапослених лица или 128 незап./1000 стан. (од тога 52,5% жена), али повећање у односу на 2019. годину са 1.200 незапослених или 97 незап./1000 стан. (од тога 50,2% жена). У 2021. години је без квалификација 32,5% и оних који траже по први пут запослење 35,4% незапослених лица.⁴⁷

У ЈЛС Меровина регистровани запослени према општини пребивалишта имају тренд благог раста. У 2021. години било је запослено 3.304 лица, од тога 59,5% мушкараца и 40,5% жена, са 23,3% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 263 зап./1000 стан., у односу на 2020. годину са 3.162 запослена (са 23,6% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 249 зап./1000 стан.) и 2019. годину са 3.041 запослена (са 24% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 237 зап./1000 стан.).

Регистровани запослени према општини рада по секторима делатности показују различите трендове у периоду 2019-2021. године. У 2021. години било је запослено највише у прерађивачкој индустрији (38,8%) и трговини на велико и мало (14,6%), са благим трендом раста у апсолутним износима и процентуалном учешћу у односу на 2020. и 2019. годину. Стагнира удео запослених у образовању (9,5%), здравству (6,5%), државној управи (5,6%) и стручним, научним и техничким делатностима (2,3%) у односу на претходне две године. Супротан тренд показују запослени у грађевинарству (5,8%), саобраћају и складиштењу (4,5%) и у услугама смештаја и исхране (1,8%) са смањењем у апсолутним вредностима и процентуалном учешћу.

У 2021. години било је 1.343 незапослена лица или 107 незап./1000 стан. (од тога 49% жена), што представља смањење у односу на 2020. годину када је било 1.581 незапослених лица или 124

незап./1000 стан. и 2019. годину са 1.614 незапослених лица или 126 незап./1000 стан., али са нешто неповољнијим уделом жена у односу на 46,4% у 2020. и 47,2% у 2019. години. У 2021. години је без квалификација 44,3% и оних који траже по први пут запослење 64,9% незапослених лица.⁴⁸ Не постоји квалификована радна снага која одговара на потребе привредних кретања. Главни узроци незапослености су недовољна квалификација (највећи број незапослених је само са основном школом).

У ЈЛС Гаџин Хан регистровани запослени према општини пребивалишта имају тренд минималног раста. У 2021. години било је запослено 1.699 лица, од тога 65% мушкараца и 35% жена, са 16,2% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 272 зап./1000 стан., у односу на 2020. годину са 1.672 запослена (са 15,8% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 258 зап./1000 стан.) и 2019. годину са 1.647 запослених (са 16,6% запослених старости 15-29 година и оствареним бројем од 247 зап./1000 стан.).

Регистровани запослени према општини рада по секторима делатности показују различите трендове у периоду 2019-2021. године. У 2021. години било је запослено највише у прерађивачкој индустрији (37,4%), са благим трендом раста у апсолутним износима и процентуалном учешћу у односу на 2020. и 2019. годину. Сличан тренд има запосленост у здравству (10%), грађевинарству (8,9%), државној управи (7,6%) и услугама смештаја и исхране (1,7%). Стагнира удео запослених у образовању (7,8%), и стручним, научним и техничким делатностима (2,9%) у односу на претходне две године. Супротан тренд показују запослени у саобраћају и складиштењу (1,8%) и трговини на велико и мало (11,8%) са смањењем у апсолутним вредностима и процентуалном учешћу.

У 2021. години било је 667 незапослених лица или 107 незап./1000 стан. (од тога 43,9% жена), што представља смањење у односу на 2020. годину када је било 971 незапослено лице или 150 незап./1000 стан. и 2019. годину са 908 незапослених лица или 136 незап./1000 стан., и са непромењеним уделом жена у односу на 44% у 2020. годину и 42,7% у 2019. години. У 2021. години је без квалификација 36% и оних који траже по први пут запослење 71,4% незапослених лица.⁴⁹

Мобилност запослених

У ЈЛС Ниш постоји организован јавни превоз путника на 15 градских и 35 приградских линија за потребе свакодневних путовања. Сва насеља су покривена мрежом линија. Студијом ЈГПП на територији града Ниша коју је израдио Факултет

⁴⁷ Ибид.

⁴⁸ Ибид.

⁴⁹ Ибид.

техничких наука из Новог Сада и Traffic & Transport Solutions d.o.o, Нови Сад (2019) спроведена су истраживања карактеристика путника и путовања на основу чега је утврђена полна структура корисника јавног превоза (Табела 2).

Табела 2: Структура јавног превоза и полна структура корисника у ЈЛС Ниш

Полна Структура	Градски подсистем		Приградски подсистем		Цео систем	
	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент
Мушки	1.943	49,54	690	47,46	2.633	48,98
Женски	1.979	50,46	764	52,54	2.743	51,02
УКУПНО	3.922	100,00	1.454	100,0	5.376	100,00

У ЈЛС Сврљиг постоји организован локални градски превоз који служи за превоз радника из руралних средина до урбаног насеља.

У ЈЛС Мерошина не постоји организован градски превоз који одговара на потребе свакодневних путовања на посао и са посла. Постоји једино међуградски превоз, а с обзиром да је велики број радника са територије ЈЛС Мерошина запослен у фабрикама радно интензивног типа (Јура, Леони...) које организују сопствени превоз за своје раднике, преостали број путника је недовољан за економски исплативе аутобуске линије што узрокује високе цене и мали број међуградских линија.

У ЈЛС Гаџин Хан постоји организован превоз, али није одговарајући.

5.2.2 Привреда и пословно окружење

Привредни субјекти

У 2019. години број привредних друштава је опадању у односу на 2018. годину, а у 2020. годину се бележи благи раст у односу на 2019. годину у Нишу и стагнација у осталим ЈЛС. Број предузетника је у расту у периоду 2018-2020. године у све 4 ЈЛС (Табела 3).

Табела 3: Број привредних субјеката на Урбаном подручју

ЈЛС	Гаџин Хан	Мерошина	Сврљиг	Ниш
Број привредних друштава	80	84	125	3.538
Број предузетника	337	295	383	9.941
Број новоснованих привредних друштава	2	5	4	298
Број новоснованих предузетника	44	37	34	1.132
Број угашених привредних друштава	7	3	4	269
Број угашених предузетника	36	17	29	1.054

У структури индустријске производње ЈЛС Ниш доминирају дуванска индустрија, производња електричне опреме и прехранбених производа, а заступљене су и производња хемикалија и хемијских производа, основних метала, металних производа и моторних возила, приколица и полуприколица. Највећа предузећа су „Дуванска Индустрија Ниш“, „Ниш-Експрес“, „Бенетон“, „Електронска Индустрија Ниш“ и „Машинска Индустрија Ниш“. И поред сложеног макроекономског амбијента, кризних и непредвидивих економских фактора, инвестициона активност у Нишу се може оценити

задовољавајућом. Најзначајнији домаћи инвеститори су у области прехранбене индустрије, производњи металних производа, грађевинарству, ауто индустрији, електроиндустрији и рециклажи електричног и електронског отпада. Највећи део домаћих инвестиција реализован је на браунфилд локацијама (7), а мањи на гринфилд локацијама (5). Најзначајнији страни инвеститори су у области дуванске и текстилне индустрије, електроиндустрије, ауто делова и опреме, металске, ИТ и прехранбене индустрије. Већи део иностраних инвестиција реализован је на гринфилд (8) у односу на браунфилд локације (4).⁵⁰

ЈЛС Сврљиг је до 80-их година ХХ века имала интензиван индустријски развој у области машинства, електро, текстилне, дрвно-прерађивачке, кожарске индустрије и грађевинарства. У периоду санкција и транзиције велики број ових предузећа је знатно слабио, па је на крају велика већина тих фабрика отишла у стечај. Са друге стране, дошло је до развоја малих и средњих предузећа у приватном власништву. Поред бројних економских и других потешкоћа, број регистрованих малих предузећа и предузетника у Сврљигу није занемарљив.

Привреда ЈЛС Мерошина није развијена, а најзначајније привредне гране које представљају и стратешку основу развоја су: пољопривреда, прехранбена производња (прерада воћа, млинско-пекарска индустрија), трговина, индустрија металних производа, индустрија прераде стиропора и индустрија прераде гаса. Покренута је индустрија рециклажних производа, па треба радити на интензивирању оваквог вида прераде секундарних сировина које могу бити значајан извор прихода. У Мерошини постоји само једно директно страно улагање – компанија Ергомејд која се бави производњом школског и канцеларијског намештаја и запошљава око 80 радника.

Привредни развој ЈЛС Гаџин Хан је базиран на развоју МСП и предузетништва у области пољопривреде, туризма и прерађивачке делатности. Просечан пораст МСП је пет до осам нових предузећа годишње. „Електроиндустрија ЕЛИД“ – фабрика каблова и „РЕСОП“ – фабрика комуналне опреме чине окосницу привреде и у њима је запослено око 100 радника. У ЈЛС Гаџин Хан није било директних страних инвестиција. Значајна привредна грана је пољопривреда – ратарство, сточарство, повртарство и воћарство.⁵¹

Привредне зоне, иновативна и пословна индустријска структура

Просторним планом административног подручја града Ниша 2021 (2011) и Генералним

⁵⁰ План развоја града Ниша за период 2021-2027.

⁵¹ Стратегија развоја МСПП Гаџин Хан 2020-2025, 2019.

урбанистичким планом Ниша 2010-2025 (2010) планиране су радне зоне у урбаном насељу Ниш – на северу грађевинског подручја између аутопута Е-75 и државног пута IIА бр. 158, Радна зона „Север“ (складишни комплекс на путу за аеродром, комплекс МСП); Индустијска зона „Север“ (десна страна на путу према аеродрому); и на западном делу грађевинског подручја дуж државног пута IIА бр. 259, Радна зона „Ниш – запад“. Планиране су и веће радне зоне дуж државног пута IIА бр. 158 у Чамурлији, Топоници и Бушњу и дуж државног пута IIА бр. 259 у Палинцу, Сувом Долу и Малчи.

Научно-технолошки парк Ниш подржава иновативне стартап компаније и окупља 57 компанија чланова, од којих у оквиру зграде НТП Ниш послује 38 компанија чланова и то 22 стартапа и 18 технолошко-развојних компанија, док је 17 виртуелних чланова. У току је најављена проширења капацитета парка и изградња нове зграде Научно-технолошког парка којом ће капацитети бити троструко увећани и тиме ће се створити услови да у Нишу у НТП-у ради близу 100 компанија и да се запосли близу 1200 младих инжењера.⁵²

У урбаном насељу Сврљиг предвиђено је неколико индустријско-пословних зона укупне површине око 160 хектара: 1) на југозападу, између главне насељске саобраћајнице (државни пут IB реда бр. 35) и железничке пруге; 2) на истоку, ограничена главном насељском саобраћајницом (државни пут IIА реда бр. 222) и планираном обилазницом државног пута I реда 25; 3) на западу, између Сврљигског Тимока и железничке пруге, односно главне насељске саобраћајнице (државни пут IIА реда бр. 222).⁵³

Дуж обе стране државног пута IB реда број 35 Ниш – Приштина, на потезу Мраморско брдо – Мерошина је дисперзно лоциран највећи број објеката пословне намене у урбаном насељу Мерошина и сеоском насељу Александрово (у близини аутопута Београд – Скопље). Планирано је формирање веома велике радне и више пословних зона дуж ДП IB реда број 35 Ниш – Приштина и у близини планираног ауто-пута Е-80, деоница Ниш – Мердаре. У радној зони планирана је изградња пословно-производних делатности (које ће се првенствено базирати на развоју пољопривредно-прерађивачке индустрије) и развој мањих и средњих индустријско-занатских погона (објекти за прераду пољопривредних производа, хладњаче, сушаре, млинови откупне станице и слично, складишта и магацина материјала и индустријских сировина, трговина на велико и мало, бензинске пумпе, гараже, радионице, занатски центри, МСП, угоститељски

објекти, постројења за производњу обновљивих извора енергије).⁵⁴ Изграђеним привредним објектима је омогућено коришћене комплетне инфраструктуре. Мањи део капацитета свих радних зона је попуњен домаћим компанијама, а за осталим делом постоји велико интересовање захваљујући повољном положају и могућности прикључка на инфраструктуру.

У урбаном насељу Гаџин Хан планиране су 4 радне зоне. Радна зона „Југ“ је лоцирана поред општинског пута у правцу Бабушнице, на ободу грађевинског подручја, одвојена заштитним појасом од осталих намена, делимично изграђена са објектима предузећа МД Траде доо, Белкал Хан доо и Млинпекмилк доо. Радна зона „Север“ је лоцирана поред државног пута IIА реда број 224, на ободу грађевинског подручја, одвојена заштитним појасом од осталих намена, мали део зоне је искоришћен за објекте предузећа „Затекс“ д.о.о. Две мање радне зоне су планирана зона „Запад“ (поред државног пута IIА реда број 225, на ободу грађевинског подручја, одвојена од осталих намена) и постојећа зона „Центар“ (у центру насеља, изграђена са објектима предузећа „Ресор ДОО“).⁵⁵ Радна зона у насељу Топоница планирана је на северном ободном делу грађевинског подручја, поред државног пута IIА реда број 225.⁵⁶ У циљу привлачења нових инвестиција, које би поспешиле развој привреде, ЈЛС Гаџин Хан је 2019. године донела одлуку о прибављању непокретности земљишта у корист јавне својине, ради реализације три индустријске зоне – радне зоне „Север“ Гаџин Хан, радне зоне „Југ“ Гаџин Хан и радне зоне „Топоница“ Топоница. Инфраструктурно је уређена радна зона „Север“ Гаџин Хан.⁵⁷

5.2.3 Туризам и култура

Туристичка инфраструктура

На Урбаном подручју примарни градски туристички центар међународног и изразитијег националног значаја са целогодишњом понудом је Ниш, који је центар секундарног туристичког простора као целине постојеће и потенцијалне интегрисане понуде националног и регионалног значаја са природним и културним вредностима и са летњом уз учешће зимске понуде. Секундарним туристичким простором обухваћено је културно подручје Ниша од националног, перспективно и међународног значаја. Примарни бањски центар изразитијег националног и перспективно међународног значаја са целогодишњом понудом је Нишка Бања. Јастребац и Сува планина сврстани су у остала планинска места регионалног

⁵⁴ План генералне регулације Мерошине, 2015.

⁵⁵ План генералне регулације Гаџин Хан, 2012; Измене и допуне ППР, 2022.

⁵⁶ Просторни план општине Гаџин Хан 2025, 2012, Шематски приказ за насеље Топоница

⁵⁷ Стратегија развоја ММСП Гаџин Хан 2020-2025, 2019.

⁵² <https://ntp.rs/aktuelnosti/u-okviru-posete-predsednica-vlade-republike-srbije-ana-brnabic-najavila-izgradnju-nove-zgrade-naucno-tehnoloskog-parka-nis/>

⁵³ Просторни план општине Сврљиг 2025, 2012.

и перспективно националног значаја, са претежно летњом понудом.⁵⁸ Постојећа туристичка и рекреативна понуда, с обзиром на потенцијале, није довољно развијена и афирмисана, а још мање организована и повезана, како међу ЈЛС на Урбаном подручју, тако и са примарним туристичким дестинацијама у окружењу (Копаоник, Стара планина и Власина – Крајиште⁵⁹) и планираним путем културе „Путевима римских царева“ (са локалитетом Медијана из римског периода и другим културним наслеђем - Нишка тврђава и Ћеле-кула на Урбаном подручју).⁶⁰ За повезивање туристичке понуде потребно је оснивање регионалне туристичке организације.

У ЈЛС Ниш планиран је развој културно-манифестационог (Ниш и путеви културе), здравственог (Нишка Бања), спортско-рекреативног, градског (Ниш), конгресног (Ниш и Нишка Бања), транзитног, еколошко-образовног, сеоског и туризма специјалних интереса.⁶¹

На територији ЈЛС Ниш категорисано је: укупно 28 хотела (1.662 лежаја), од тога: 1 хотел са 5 звездица (116 лежаја), 7 хотела са 4 звездице (693 лежаја), 13 хотела са 3 звездице (616 лежаја), 4 хотела са 2 звездице са (128 лежаја) и 3 хотела са 1 звездом (109 лежаја). У остале регистроване смештајне капацитете без утврђене категорије спада 60 објеката са 2.632 лежаја.

У периоду јануар- децембар 2021. године, дошло је до раста туристичког промета и опоравка туристичког сектора након пада броја долазака и ноћења туриста у 2020. години. У 2019. години број туриста је био 134.942, у 2020. години 46.445 туриста, а у 2021. години 69.382 туриста. Број ноћења у 2019. години је био 229.678, у 2020. години 92.638, а у 2021. години 163.053, што је у односу на 2019. годину 29% мање, а у односу на 2020. годину 76% више. Значајан допринос подизању туристичке активности града допринео је и међународни аеродром „Константин Велики“. На територији ЈЛС Сврљиг не постоји Туристичка организација. Послове туристичког организовања врши Центар за туризам, културу и спорт. Недавно је уведен систем праћења туристичких посета кроз портал Е-туриста и не постоје релевантни подаци о броју и дужини ноћења туриста, расту, опадању и сл. Тренутно постоји пет регистрованих сеоских туристичких домаћинстава и још најмање толико у процесу категоризације, и три угоститељска објекта са преноћиштем. Укупно је расположиво нешто мало више од 100 лежаја. Запажа се да у

последњих пар година све више регистрованих пољопривредних домаћинстава улази у поступак категоризације, као и да приватна лица све више купују сеоска домаћинства и врше њихову адаптацију како би се бавили туризмом у будућности. Природне туристичке атракције су Сврљишка клисура, Пећински комплекс Самар, Преконошка пећина, понор Пандирало, Сврљишке планине итд. Остала атрактивна места су Купалишни комплекс „Пастириште“, природни базен у Попшици, цркве и манастири, итд.

ЈЛС Мерошина има формирану Туристичку организацију. Након 2020. године расте број туриста, иако је још увек мали број ноћења домаћих и страних посетилаца. Евиденција се не води ажурно, али у протеклих неколико година просек ноћења је приближно 1000, што је статистички занемарљиво. Туристички потенцијали општине Мерошина су хетерогени, због чега има услове да развије спортски и рекреативни, здравствени, манифестациони, ловни, риболовни и сеоски туризам. Најзначајније туристичке атракције општине Мерошина су: Облачинско језеро, Крајковачко језеро, Мали Јастребац, археолошко налазиште Кулина, Предео изузетних одлика „Таткова земуница“, манастир Св. Јован. Најзаступљенији страни туристи су Италијани, који остварују и највећи број ноћења у континуитету. Италијанске туристе највише привлачи лов на јаребице, које су на овом подручју јако заступљене. Лов се одвија у сарадњи са ловачким удружењем „Мали Јастребац“ које се активно бави организацијом ловног туризма. Мали Јастребац је погодан за развој спортског лова (зец, јаребица, препелица, фазан и друга ниска дивљач), планинарење и активности у природи. Понуда смештајних капацитета и угоститељских објеката је још увек врло скромна и недовољна. ЈЛС и ТО Мерошина подстичу развој приватних смештајних капацитета, како би ојачали предузетништво у туризму и допринели повећању запослености, поготову жена и младих. На територији ЈЛС постоји Гарни хотел „Облачинско Језеро“ поред уређене плаже на Облачинском језеру и коначиште Марков конак. Уређени су прилазни путеви до Облачинског језера и расположиво је неколико спортских терена за тенис, кошарку и фудбал и два базена. Довођењем чисте воде из суседног вештачког Крајковачког језера ревитализован је биљни и животињски свет језера. Облачинско језеро пружа могућност за упражњавање различитих спортова, спортова на води, риболов и друге облике рекреације. Крајковачко језеро је вештачки резервоар створен након изградње бране на Крајковачкој реци, на источном обронку планине Јастребац, удаљено неких 2,5 km северозападно од села Крајковац. Површина језера је око 1 km² и окружено је очуваним природним пределом.

⁵⁸ Нацрт Просторног плана Републике Србије до 2035. године, МГСИ, 2023.

⁵⁹ Ибид.

⁶⁰ Мастер план културноисторијске руте Пут римских царева, Министарство економије и регионалног развоја, 2007.

⁶¹ Просторни план административног подручја града Ниша 2021, 2011.

У ЈЛС Гаџин Хан најзначајнији природни туристички потенцијали су: Бабичка гора, Селичевица и Специјални резерват природе Сува планина, извориште "Врело" у насељу Горњи Душник, карстне површи Валожа и планински гребен Трема; а културно-историјски: Спомен-кућа Драгутина Матића, цркве и храмови на Сувој планини, од којих је најстарија црква Светог Вазнесења у Великом Крчимиру, стари ханови у селу Личје и старе воденице у Горњем Душнику. Организују се манифестације које негују традицију, гастрономију овог краја, старе занате и народно стваралаштво, лов и планинарење. Осцилације у кретању броја туриста су значајне и углавном су везане за датуме одржавања регионалних манифестација као што су: Миљковићеве поетске свечаности, Југословенска колонија ликовних аматера – 17 воденица, Заплање фест, Дани Заплања, Велика Госпојина, Видовдански сабор, Јужноморавски дани црног лука у Заплањској Топоници, манифестација републичког карактера "SUVA TRAIL", као и најмасовнија планинарска манифестација на Балкану – Зимски успон на Трем.

Културна баштина

На Урбаном подручју се 6 непокретних културних добара (НКД) од изузетног значаја налази у ЈЛС Ниш: Медијана (локалитет Брзи брод), Чегар, Рановизантијска гробница са фрескама, Ђелекула, Споменик парк Бубањ и Логор.⁶² Од великог значаја је 6 НКД: Нишка тврђава, Латинска црква, Хумска чука, Зграда старог Начелства, Зграда Пастеровог завода (у ЈЛС Ниш) и Црква Св. Вазнесења (у ЈЛС Гаџин Хан).⁶³

На Урбаном подручју је заштићено још 89 НКД. У ЈЛС Ниш је заштићено 78 НКД: 75 споменика културе, две просторне културно-историјске целине и једно археолошко налазиште. У ЈЛС Сврљиг је заштићено седам НКД, у ЈЛС Мерошина једно НКД и у ЈЛС Гаџин Хан три НКД.⁶⁴ Заступљено је девет елемената нематеријалног културног наслеђа Србије, од којих су два везана за Урбано подручје – белмуж⁶⁵ (околина Сврљига

и Ниша) и свирање на гајдама (околина Ниша и Сврљига, Заплања)⁶⁶. Није валоризовано и заштићено индустријско и савремено градитељско наслеђе. Индустријско наслеђе није искоришћено као потенцијал за развој.

5.3 УРБАНО ОКРУЖЕЊЕ

5.3.1 Историјски приказ просторног и урбаног развоја града

Положај Ниша у Моравско-вардарској долини, преко које воде најкраћи путеви из западне и средње Европе на Блиски исток, утицао је у значајној мери на историјску прошлост. Шире подручје Ниша било је насељено још у рано бронзано доба Дарданима, а касније Келтима за које се сматра да су му дали име NAISSUS. Име NIZ, NISSA потиче из II века. Претпоставља се да су тада изграђени и први одбрамбени зидови. У III веку, Ниш постаје римски каструм. Изграђен је редут квадратне основе са округлим кулама на угловима за одбрану моста на Нишави, према којим је Ниш почео да се развија. У другој половини XVIII века, Ниш поново доживљава процват и просперитет, постајући великом вароши развијеном на два обалама реке, подељена на српску и турску чаршију, у центру са трговачком чаршијом и мостом на Нишави испред Стамбол капије. После II српског устанка, Ниш се развио као насеље са 30 махала, 13 великих и 6 малих џамија и 1507 дућана. Имао је 4 војне касарне, 1 затвор, 2 цркве и 1 синагогу. Град почиње индустријски да се развија изградњом железничке пруге 1884. године. Нагло се развија почетком XX века, када се ради и нови регулациони план (1907. године, познат као Андоновићев план) захваљујући чему Ниш добија контуре модерног града.

Садашња организација простора, нарочито саобраћајна мрежа централног дела Ниша, у великој је мери резултат обимних регулационих радова планираних и изведених последњих година XIX века, непосредно по ослобођењу од Турака. Први регулациони план Ниша – Винтеров план из 1879. године (Винтеров пројект регулације вароши Ниша) био је основ рушења многих турских „уџерица“, отварања широких улица, тргова, градње мостова, јавних чесми, као и изградње јавних објеката. Интензивна грађевинска и регулациона активност на прелазу XIX у XX век, доводи до израде новог регулационог плана – Андоновићев план из 1907. године, који представља основу за развој Ниша све до 30-их година XX века. Овим планом се уз мање

⁶² Списак непокретних културних добара од изузетног значаја, Републички завод за заштиту споменика културе, https://heritage.gov.rs/latinica/nepokretna_kulturna_dobra.php

⁶³ Списак непокретних културних добара од великог значаја, Републички завод за заштиту споменика културе, https://heritage.gov.rs/latinica/nepokretna_kulturna_dobra.php

⁶⁴ Завод за заштиту споменика културе Ниш, <http://www.zzsknis.rs/nepokretna-kulturna-dobra-podela-po-opstinama>.

⁶⁵ Белмуж је свакодневно и ритуално јело, од младог овчијег сира и кукурузног брашна, које представља јединствено наслеђе сточарских заједница на тлу источне Србије. Ово пастирско јело део је и обичајне праксе, пре свега везане за Ђурђевдан. Његова припрема од млека добијеног након ритуално обављане муже оваца на Ђуђравдан, прве у тој години, је обавезан део прослављања празника и празничне трпезе. Припрема и употреба овог јела део је традиционалних

занатских знања и вештина, али друштвених обичаја, ритуала и свечаних догађаја.

⁶⁶ Листа елемената нематеријалног културног наслеђа Републике Србије, Етнографски музеј у Београду, <https://nkns.rs/cyr/elementi-nkns?page=5>

корекције задржава већ формирана улична мрежа из Винтеровог плана, али и значајно се проширује грађевински реон, уноси изграђена железница и планирају нова насеља. Генерални регулациони план Нишке Бање, кога су израдили архитекти Д. Миросављевић и П. Лилер, донет је 1933. године. Генерални регулациони план града Ниша, усвојен од стране Министарства грађевина 1939. године, иако израђен по тада најсавременијим принципима урбанизма није доживео значајнију реализацију због избијања II светског рата. У послератном периоду, приступило се припремама за нови Генерални урбанистички план Ниша којим у првој фази руководи архитекта Ј. Кортус, а потом архитекта М. Митровић и усваја се 1953. године. Значајне карактеристике овог плана су проширење грађевинског реона, разрешење нишког железничког чвора и проширење простора за нове централне функције на северном делу урбаног насеља, уз измештање војних комплекса. Генерални урбанистички план Ниша и Нишке Бање „Ниш 2000“ (1973) обухватао је површину од 17.548 ha и покривао је територију Ниша и 24 приградских насеља. ГУП Ниша 1995-2010 обухватао је Ниш, Нишку Бању, 11 приградских и 7 сеоских насеља на површини од 15.036 ha. ГУП Ниша 2010-2025 обухватио је Ниш са 40 приградских и сеоских насеља на површини од 266,8 km². Цела нишка котлина представља простор на коме су дисперзно лоциране главне градске функције становања, рада, јавних служби (друштвених делатности), као и свих пратећих функција у области саобраћаја, инфраструктуре и комуналних делатности.

Први историјски подаци датирају са почетка нове ере, када се помиње Сврљиг град. Римљани су 29. године п.н.е. покорили Трачане и у духу свога језика трачко име реке Тимахос променили су у Тимакус и по њему назвали утврђење које су подигли – *Timakus Maius* (данашњи „Сврљишки град“). Турци Сврљиг заузимају 1386. године и током турске власти имао је важну војну и административно-судску функцију. У том периоду развио се и град и варош на Пазаришту северозападно од утврђења. Око 1459. године Турци почињу да насељавају своје становништво и граде Исферик, обнављају и граде куле, ханове, џамије и сл. По ослобађању од Турака и припајања Кнежевине Србији, Сврљиг је постао среско место. На простору данашњег Сврљига су све до 1931. године функционисале две општине – Сврљиг и Дервен.

У римском периоду су кроз Мерошину пролазили путни правци који су повезивали значајне римске градове *Naissus* (Ниш), *Scupul* (Скопље) и *Justiniana Prima* (Царичин град). У доба Византије кроз ово подручје пролази каравански пут ка Дубровнику. Назив „Мерошина“ датира из средњег века од речи „меропшина“, што значи владарева, властелинска земља коју обрађују „меропси“

(једнина „меропах“) – зависни сељаци у средњовековној Србији. У време Турака, планским подручјем пролази пут кириција и развија се више насеља у којима и данас постоји неколико старих кула и црквишта. После II светског рата се граде нови јавни објекти, отварају индустријски погони, јача задружна активност везана за пољопривреду и уређује Облачинско језеро. Осамдесетих година XX века под утицајем развојних токова из Ниша, на платоу уз Јужну Мораву граде се складишни и производни погони.

У досадашњем насеобинском развоју Гаџиног Хана могу се издвојити три главне фазе: рурална, прелазна (мешовита) и иницијална урбана насеобинска фаза. Рурална насеобинска фаза, најдужа по трајању, почиње од најранијих трагова насељености пронађених на простору данашњег Гаџиног Хана и завршава се 1878. године, када је Заплање ослобођено од Турака. Поред пољопривредне производње, већи привредни значај имало је занатство. Након изградње хана (у народу „Гаџин“ хан) поред пута ка Нишу временом је формиран физиономски део – Гаџин хан, данашњи центар насеља. Прелазна (мешовита) насеобинска фаза обухвата период од 1878. године до почетка 60-их година XX века. Током ове развојне фазе долази до популацијског и економског јачања насеља. Поред интензивног развоја занатске и трговинске функције, који је најизраженији између два светска рата, снажније се развијају и друге функције (административно-управна и културно-просветна функција). Једна од значајних карактеристика ове насеобинске фазе је територијално ширење насеља и спонтано обликовање и уређење његовог централног дела. Иницијална урбана насеобинска фаза траје од почетка 60-их година XX века. Основне карактеристике иницијалне урбане фазе су: значајан популацијски раст насеља (укупно становништво увећано је 1,4 пута), индустријализација насеља која почиње 1961. године отварањем погона „ЕИ Пластика“ из Ниша, пораст функционалног капацитета насеља као резултат развоја индустријске функције, али и јачања других спољних функција (културно-просветне, здравствене и др.).

5.3.2 Урбано подручје

Мрежа насеља

Нацртом Просторног плана Републике Србије до 2035. године (2023) урбано подручје Ниша сврстано је у агломерацију – морфолошки и просторно-функцијски повезани урбани центар значајног функцијског капацитета, добре саобраћајне повезаности, али са угроженим демографским капацитетом, чија директна утицајна подручја имају више од 500.000 становника. Агломерација Ниш се налази на јужноморавском и нишавском примарном појасу развоја. Остала урбана насеља (Сврљиг,

Мерошина и Гаџин Хан) су сврстана у урбане центре руралних подручја. Мрежу насеља на Урбаном подручју формира 173 насеља.

У ЈЛС Ниш мрежу насеља, поред урбаног центра Ниш, формирају секундарни центар Нишка Бања, четири центра заједнице насеља (ЦЗС), 13 села са центром (СЦ) и 51 примарно сеоско насеља. Урбаном центру Ниш гравитира 17 насеља: Малча (СЦ са насељима Врело, Јасеновик, Ореовац и Пасјача), Хум (СЦ са насељима Лесковик и Рујник), Трупале (СЦ са насељем Вртиште), Габровац (СЦ са насељима Бербатово и Вукманово), Чамурлија, Поповац, Паси Пољана и Доње Власе. Нишкој Бањи гравитира 8 насеља: Прва Кутина (СЦ са насељима Радикина Бара и Лазарево село), Сићево (СЦ са насељима Островица и Равни До), Раутово и Коритник. Центрима заједнице насеља гравитирају следећа насеља: ЦЗС Горња Топоница – насеља Суповац (СЦ са насељем Сечаница), Доња Трнава (СЦ са насељима Горња Трнава и Доња Топоница) и Веле Поље (СЦ са насељима Палиграце, Бања Топило, Кравље и Миљковац), Берчинац, Паљина и Мезграја; ЦЗС Горњи Матејевац – насеља Каменица (СЦ са насељем Бреница), Церје, Кнез Село и Доњи Матејевац; ЦЗС Јелашница – насеља Доња Студена (СЦ са насељима Чукљеник и Горња Студена), Куновица, Банцарево, Манастир и Просек; ЦЗС 9. мај – насеља Крушце (СЦ са насељем Мраморски поток), Доње Међурово (СЦ са насељима Горње Међурово, Бубањ и Чокот) и Лалинац. Насеља са специфичним туристичким функцијама, поред бањског места Нишка Бања, су: Бања Топило, Коритник, Манастир, Сићево, Горња и Доња Студена, Просек, Церје, Веле Поље, Миљковљц и Сечаница.⁶⁷

У ЈЛС Сврљиг мрежу насеља, поред урбаног насеља Сврљиг, формирају 2 центра заједнице насеља (ЦЗС), 3 села са центром (СЦ) и 32 примарна сеоска насеља. Урбаном насељу Сврљиг гравитира 9 примарних насеља: Преконога, Ђуринац, Рибаре, Белоиње, Црнољевица, Мерџелат, Жељево, Шљивовик и Драинац. Центрима заједница насеља гравитирају: ЦЗС Гушевац – насеља Бурдимо и Извор (СЦ са насељима Тијовац и Бучум), Околиште, Луково, Влахово, Манојлица, Периш, Лозан, Гулијан и Округлица; и ЦЗС Лалинац – насеља Грбавче, Копажкошара, Сливје, Радмировац, Давидовац и Галибабинац. Селима са центром гравитирају: СЦ Нишевац – насеља Плужина, Мечји До, Варош и Палилула; и СЦ Попшица – насеља Пирковац, Гојмановац и Лабуково. Насеља са специфичним туристичким функцијама су Нишевац и Попшица. Четрнаест

сеоских насеља континуирано губи становништво, тако да су нека пред гашењем.⁶⁸

У ЈЛС Мерошина мрежу насеља, поред урбаног насеља Мерошина, формирају 3 центра заједнице насеља (ЦЗС), 2 села са центром (СЦ) и 21 примарно сеоско насеље. Урбаном насељу Мерошина гравитирају насеља Баличевац, Ројина, Александрово и Брест. Центрима заједница насеља гравитирају: ЦЗС Облачина – насеља Азбресница (СЦ са насељима Дудупајце и Јовановац), Крајковац (СЦ са насељем Падина), Г. Девча, Д. Девча, Чубура, Дешилово, Лепаја, Кованлук и Биљег; ЦЗС Југбогдановац – насеља Костадиновац, Г. Расовача, Д. Расовача, Бучић и Арбанасе; и ЦЗС Блајнац – насеља Батушинац, Мраморско брдо и Градиште. ЦЗС Облачина има и функцију насеља са специфичним туристичким функцијама.⁶⁹

У ЈЛС Гаџин Хан мрежу насеља, поред урбаног насеља Гаџин Хан, формирају 2 центра заједнице насеља (ЦЗС), 4 села са центром (СЦ) и 27 примарних сеоских насеља. Урбаном насељу Гаџин Хан гравитирају насеља Гркиња (СЦ са насељем Г. Власе), Тасковићи, Марина Кутина, Копривница, Јагличје Чагоровац, Дуга Пољана, Ћелије, Виландрица и Краставче. Центрима заједница насеља гравитирају: ЦЗС Доњи Душник – насеља Личје (СЦ са насељима Г. Драговље, Семче, Шебет, Велики Мали Вртоп), Равна Дубрава (СЦ са насељима Велики и Мали Крчмир), Миљковац, Гаре, Г. Душник, Д. Драговље, Сопотница, Калетинац и Овсињинац; и ЦЗС Топоница – насеља Г. Барбеш (СЦ са насељем Д. Барбеш), Ново Село и Дукат.⁷⁰

Главне карактеристике урбаних целина

У урбаном насељу Ниш издвајају се три урбане зоне. Централна зона је зона са најстаријим урбаним наслеђем у којој се становање прожима са многобројним централним функцијама. У средњој зони доминантну врсту изградње чине објекти у оквиру радне зоне (сервисно-складишни, индустријски и производни комплекси, трговински и пословни комплекси), као и породично становање (максималне спратности до П+2+Пк), породично становање са делатностима, вишепородично становање заступљено је у малом обиму, а заступљене су јавне намене. У периферној зони преовлађује становање. Заступљено је породично становање (претежне спратности до П+1+Пк), са централним садржајима за јавне потребе и друштвене, културне и рекреативне, трговинске, угоститељске и друге активности. У оквиру стамбених садржаја формирани су и пословни садржаји компатибилни становању (занатске радионице и други објекти у функцији привреде малог обима).

⁶⁷ Просторни план административног подручја града Ниша 2021, 2011.

⁶⁸ Просторни план општине Сврљиг 2024, 2012.

⁶⁹ Просторни план општине Мерошина 2024, 2012.

⁷⁰ Просторни план општине Гаџин Хан 2025, 2012.

Урбано насеље Сврљиг се формирало у Сврљишкој котлини дуж обе обале реке Сврљишки Тимок и њених притока, око раскрснице државних путева на правцу Нишка Бања – Књажевац (ДП ИБ реда бр. 35) и Алексинац – Бела Паланка (ДП ИА реда бр. 222) и железничке пруге Ниш – Зајечар. Због тога је морфолошка структура насеља попримила линијски облик са ортогоналном мрежом улица. Централна зона насеља са јавним урбаним функцијама се формирала са десне обале Сврљишког Тимока поред пута ка Књажевцу. Централну зону са леве обале реке допуњују спортско-рекреативни садржаји. У урбаном насељу преовлађују зоне породичног становања ниских густина, са малим уделом дисперзно размештених објеката вишепородичног становања. Пословни и радни комплекси се налазе на ободу насеља, поред улазно-излазних путних праваца.

Урбано насеље Меровина се формирало дуж Крајковачке реке и локалних путева на правцу ка насељима Брестовац, Баличевац и Рожина, који воде до државног пута ИБ 35 Ниш – Прокупље. Морфолошка структура насеља попримила је мешовити линијско-зракасти облик – линијски у новијем делу насеља поред државног и локалних путева, а неправилан зракасти у старијем, југоисточном делу насеља организованог по махалама. Централна зона насеља са јавним урбаним функцијама се формирала са леве стране државног пута (гледано у правцу од Ниша ка Прокупљу). Мешовита зона са радним и услужним садржајима се формирала наспрам централне зоне, дуж државног пута. У насељу преовлађују зоне породичног становања ниских густина. Неколико објеката вишепородичног становања налази се у централној зони.⁷¹

Урбано насеље Гаџин Хан се формирало дуж Кутинске реке и њених десних притока, поред државних путева ДП ИА 224 Нишка Бања (веза са аутопутем Е-80) – Бојинце и ДП ИА 225 Гаџин Хан – Брестовац – Бојник – Лебане (веза са аутопутем Е-75), као и поред локалног пута према насељу Копривница. Морфолошка структура насеља попримила је мешовити линијско-зракасти облик – линијско-зракасти дуж десне обале Копривнице и њених притока, а неправилан зракасти у старијем делу насеља организованог по махалама на левој обали Копривнице. Централна зона насеља са јавним урбаним функцијама се формирала између десне обале реке Копривнице и ДП ИА 224. У насељу преовлађују зоне породичног становања ниских густина.⁷²

Браунфилд локације

Браунфилд локације у ЈЛС Ниш су: 1) Индустијски комплекс ЕИ, бул. Цара Константина; 2) Индустијски комплекси МИН, локације у ул.

Шумадијској, 12. Фебруара и Сарајевској; 3) Индустијски комплекс КТК; 4) Индустијски комплекс „Нисал“, Насеље „Никола Тесла“; 5) Индустијски комплекс „Вулкан“, Мрамор; 6) Индустијски комплекс „Јастребац“; 12. Фебруар 7) Индустијски комплекс „Поморавље“, 12. Фебруар; 8) Индустијски комплекс „Житопромет“, Димитрија Туцовића; 9) Индустијски комплекс „Нишка пивара“, Душана Поповића; 10) Индустијски комплекс „Житопек“, Димитрија Туцовића; 11) Индустијски комплекс „Нишка млекара“, Никодија Стојановића; и 12) Индустијски комплекс „Инис“, Ивана Милутиновића.⁷³ Дуванска и Текстилна индустрија су након приватизације, до данас, остале да послују на истом простору, са новом власничком структуром. На простору Машинске и Електронске индустрије дошло је до парчања имовине те су неки од објеката приведени новој или сличној намени и у њима послују нова привредна друштва, док су неки од објеката и даље доступни као могуће браунфилд локације за реализацију потенцијалне инвестиције. Већи војни комплекси у урбаном насељу су и даље у својини Министарства одбране осим два од којих се на једном реализује пројекат изградње стамбеног насеља „Нови Ниш“, док су на другом постојећи објекти приведени намени за потребе правосудних органа. Сви наведени комплекси у тренутку формирања су се налазили на ободу урбаног језгра, али се сада налазе окружени становањем. Инфраструктурна опремљеност комплекса је углавном довољних капацитета чак и по данашњим стандардима, није било прљаве индустрије те нема контаминације земљишта и добро су саобраћајно повезани. За разлику од решене имовине над објектима и земљиштем испод објеката у комплексима, својина над осталим земљиштем, слободним и саобраћајницама је углавном камен спотицања и фактор који отежава пословање привредних субјеката у оквиру комплекса.

Браунфилд локације у урбаном насељу Сврљиг су: 1) Фабрика намештаја „Прогрес“; 2) „ИТК Сврљиг“; и 3) „Зелени Врх“.⁷⁴

Једина браунфилд локација у урбаном насељу Меровина је Трикотажа „Омладинка“.⁷⁵

Браунфилд локације у урбаном насељу Гаџин Хан су: 1) Индустијски комплекс МИН АГХ; 2) Индустијски комплекс ГП Рад; и 3) ЕИ Синтеко.⁷⁶

5.3.3 Природно окружење

Заштићена природна добра

Најзначајнија заштићена природна добра су Парк природе Сићевачка клисура, специјални резервати

⁷³ Просторни план административног подручја града Ниша 2021, 2011.

⁷⁴ Просторни план општине Сврљиг 2025, 2012.

⁷⁵ Просторни план општине Меровина 2024, 2012.

⁷⁶ Просторни план општине Гаџин Хан 2025, 2012.

⁷¹ План генералне регулације Меровине, 2015

⁷² План генералне регулације Гаџиног Хана, 2016; Измене и допуне ПГР, 2022.

природе Сува планина и Јелашничка клисура, док су планирана за заштиту подручја Селичевац, Сврљишке планине и Јастребац.⁷⁷

Парк природе Сићевачка клисура, површине 7.746 ha, захвата делове територија ЈЛС Ниш (делови 6 КО) и Бела Паланка. На територији ЈЛС Ниш обухвата 5.559 ha, или 72% заштићеног подручја. Успостављен је режим заштите III степена на већем делу подручја површине 6.555 ha и режим заштите II степена на локалитетима Градиштански кањон (делом на територији ЈЛС Ниш) и Вис – Кусача (у целости на територији ЈЛС Ниш) површине 1.199 ha.⁷⁸ Специјални резерват природе Сува планина укупне површине 18.116 ha налази се на територији ЈЛС Ниш, Гаџин Хан и Бела Паланка. Успостављена су сва три степена режима заштите: режим заштите I степена на површини 848 ha, режим заштите II степена на површини 2.194 ha и режим заштите III степена на површини од 15.073 ha. Режим заштите I степена обухвата две засебне целине: „Мосор“ и „Соколов камен – Трем – Смрдан – Дивна горица“. Режим заштите II степена обухвата две засебне целине „Валожје – Големо Стражиште“ и „Рубовац – Церје (Ребрине)“.⁷⁹ Специјални резерват природе Јелашничка клисура, површине 115,72 ha, налази се на подручју 2 КО У ЈЛС Ниш. На заштићеном подручју установљен је режим заштите II степена.⁸⁰

Остала заштићена природна добра на Урбаном подручју су:

- у ЈЛС Ниш – споменици природе Церјанска пећина (КО Церја и Кравља), с режимом заштите II степена⁸¹; Каменички Вис – Парк шума (19,65 ха); „Новоселски брест запис“ (КО Ново Село); „Дуд запис у Медошеву“ (КО Медошевац); „Павловићев храст у Доњој Трнави“ (КО Доња Трнава); „Храст лужњак у Доњој Трнави“ (КО Доња Трнава); „Рајковићев храст“ (КО Доња Трнава); „Храст запис код Бањичког језера“ (КО Пасјача); „Цер запис у Лесковику“ (КО Лесковик); „Цер запис у Лесковику“ (КО Лесковик); и „Бели дуд у Нишкој Бањи“ (КО Нишка Бања); споменик

⁷⁷ Нацрт Просторног плана Републике Србије до 2035. године, МГСИ, 2023.

⁷⁸ Уредба о заштити Парка природе Сићевачка клисура, „Службени гласник РС“, број 16/2000

⁷⁹ Уредба о проглашењу Специјалног резервата природе Сува планина, „Службени гласник РС“, број 72/2015

⁸⁰ Уредба о заштити Специјалног резервата природе Јелашничка клисура, „Службени гласник РС“, број 9/1995

⁸¹ Споменик природе обухвата Понорску пећину Провалија, Јаму Церјанска пропаст, Повремено сифонско врело код Кравља и Крашку јаму изразитих морфолошких и хидролошких облика. Разноврсност пећинског накита, монументалних канала и дворана је богатство од изузетног значаја. У овом систему најзначајнија је понорска пећина Провалија, до сада истражена на дужини од 6.025 м. Ово је једна од најдужих пећина у Србији.

природе објекат хидролошког наслеђа Лалиначка слатина,⁸²

- у ЈЛС Сврљиг – споменици природе спелеолошки објекти Преконошка пећина (КО Преконоге), Пећина Равна пећ (КО Преконоге), Понор звани „Пропаст“, Пећина Попшички пештер (КО Попшица), Пећински систем Самар (КО Копајкошара) и Пећински систем Језава (КО Копајкошара),⁸³
- у ЈЛС Мерошина Предео изузетних одлика „Таткова земуница“ укупне површине 361 ха у III категорији заштите – заштићено подручје локалног значаја⁸⁴ и споменик природе објекат хидролошког наслеђа Лалиначка слатина,⁸⁵
- у ЈЛС Гаџин Хан – споменик природе Стабло оскоруше (КО Гркиња).⁸⁶

У међународне листе од значаја за заштиту природе уписана су следећа подручја⁸⁷:

- ПП Сићевачка клисура, СРП Јелашничка клисура и Сува планина уписани су у Листу међународно значајних орнитолошких подручја (IBA), Листу међународно значајних биљних подручја (IPA) и Листу подручја одабраних за дневне лептире (PBA);
- ПП Сићевачка клисура и Сува планина укључене су у EMERALD мрежу, као дела Европске еколошке мреже за очување дивље флоре и фауне и њихових станишта;
- водоток и обалски појас Јужне Мораве уписан је у Листу еколошких коридора међународног значаја.

Специјални резерват природе Сува Планина и Парк природе Сићевачка клисура су угрожени индустријским објектима.

Зелена инфраструктура

Површина јавног зеленог простора на територији урбаног насеља Ниш је 292,37 ha. Парковске површине чини 15 паркова, 3 сквера, стари кеј, кеј у изградњи и парк у Нишкој Бањи. Без кеја у изградњи, површина парковског зеленила је 49,01 ha. Парк шуме су: парк шума "Бубањ" са 50,54 ha и парк шума "Коритник" у Нишкој Бањи са око 40 ha. Заштитно зеленило се састоји претежно од

⁸² Завод за заштиту природе Србије, <https://www.zzps.rs/wp/zasticena-podrucja>

⁸³ Ибид.

⁸⁴ Одлука о проглашењу заштите Предела изузетних одлика „Таткова земуница“, „Службени гласник Града Ниша“, број 17/2015

⁸⁵ Завод за заштиту природе Србије, <https://www.zzps.rs/wp/zasticena-podrucja>

⁸⁶ Ибид.

⁸⁷ Уредба о националној еколошкој мрежи, „Службени гласник РС“, број 102/2010

зеленила уз водотокове који су обрасли самониклом вегетацијом и због тога не испуњавају своју функцију. Највише недостаје блоковског зеленила, које је уништено тј. претворено у паркинг за аутомобиле. Планирано је повећање површина зеленила и отворених јавних простора на 2.539,66 ha (15,7% грађевинског подручја), од тога за рекреативне површине 69,7 ha, парковско зеленило 331,2 ha, парк шуме 73,61 ha и заштитно зеленило 2.064 ha.⁸⁸

У урбаном насељу Сврљиг зелену инфраструктуру формирају јавне зелене површине дуж водотокова, око објеката јавне намене, на отвореним спортско-рекреативним површинама и зеленило унутар зона породичног становања. Зелена инфраструктура је повезана са шумама у окружењу урбаног насеља. Покривеност зеленом инфраструктуром је задовољавајућа.⁸⁹

У урбаном насељу Меровина зелену инфраструктуру формирају јавне зелене површине дуж водотокова, око објеката јавне намене, дуж државног пута IB реда бр. 35 и зеленило унутар зона породичног становања (са окућницама). Покривеност зеленом инфраструктуром је задовољавајућа. Планирано је њено унапређење формирањем три парковске површине у оквиру изграђеног стамбеног ткива: између десне обале Крајковачке реке и улице Цара Лазара на површини од 1,2 ha; на површини од 0,4 ha поред површине издвојене за верски објекат; и са леве обале Крајковачке реке на површини од 0,53 ha.⁹⁰

У урбаном насељу Гаџин Хан зелену инфраструктуру формирају јавне зелене површине дуж водотокова, око објеката јавне намене, на отвореним спортско-рекреативним површинама и зеленило унутар зона породичног становања (са окућницама). Зелена инфраструктура је повезана са шумама у окружењу урбаног насеља. Покривеност зеленом инфраструктуром је задовољавајућа. Планирано је њено унапређење формирањем заштитног зеленила и повећањем удела зелених површина на 24,23% грађевинског подручја урбаног насеља.⁹¹

5.3.4 Квалитет чинилаца животне средине, изложеност еколошким ризицима и ризицима климатских промена

Квалитет ваздуха, воде и земљишта

Просторна диференцијација животне средине на Урбаном подручју, према међународним стандардима и примерима добре праксе, а узимајући у обзир постојеће стање квалитета животне средине, обухвата четири категорије:

1. Подручја загађене и деградирани животне средине (локалитети са прекорачењем

граничних вредности загађивања, урбаном подручје Ниш, коридори аутопутева Београд – Ниш – Прешево и Ниш – Димитровград, водотоци IV класе и „ван класе“) са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота.

2. Подручја угрожене животне средине (локалитети са повременим прекорачењем граничних вредности, субурбане зоне насеља најугроженијих подручја из I категорије, урбаном насеље Сврљиг, државни путеви I и II реда, железничке пруге, велике фарме, зоне интензивне пољопривреде у ЈЛС Меровина, аеродром „Констатин Велики“ и водотоци III класе) са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.
3. Подручја квалитетне животне средине (шумска подручја, туристичке зоне контролисаног развоја, пољопривредне, воћарске и виноградарске зоне - Нишавско-јужноморавски рејон, подручја са природном деградацијом - еродирани површине, заслањена земљишта, клизишта, плавни терени, ливаде и пашњаци, ловна и риболовна подручја, водотоци II класе) са преовлађујућим позитивним утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.
4. Подручја веома квалитетне животне средине (подручја заштићених и планираних за заштиту природних добара, мочварна подручја, подручја заштићена међународним конвенцијама, планински врхови и тешко приступачни терени, водотоци I класе) у којима доминирају позитивни утицаји на човека и живи свет.⁹²

На територији ЈЛС Ниш постоје ванредни случајеви високог загађења земљишта и то најчешће због подизања нивоа подземних вода у изразито кишним годинама, а један од узрока томе је нерешен проблем депоновања отпада (несанитарна депонија). Директно је угрожено око 300 ha земљишта непосредно испод депоније на потезу Бубањ села до села Белотинац. На основу резултата мониторинга ваздуха, а у складу са Програмом контроле квалитета ваздуха, из локалне мреже мерних станица на територији ЈЛС Ниш, закључује се да поједине просечне вредности загађујућих материја прелазе максималне дозвољене вредности. У тим случајевима јављају се: прекорачење граничне вредности просечне годишње концентрације азот диоксида, на једном, од пет мерних места; прекорачење просечне годишње вредности укупних таложних материја на четири, од осам

⁸⁸ Генерални урбанистички план Ниша 2010-2025, 2010.

⁸⁹ Геосрбија, РГЗ

⁹⁰ План генералне регулације Меровине, 2015.

⁹¹ План генералне регулације насеља Гаџин Хан, 2012.

⁹² Нацрт Просторног плана Републике Србије до 2035. године, МГСИ, 2023.

мерних места; средња годишња вредност PM_{2,5} и PM₁₀ фракција суспендованих честица, виша је од толерантне вредности. Прекорачења граничних вредности на дневном нивоу, јављају се током зимских месеци услед измењених климатских услова, коришћења индивидуалних ложишта и саобраћаја.

Земљиште на подручју ЈЛС Сврљиг, као и остали параметри животне средине, су релативно доброг квалитета. На квалитет земљишта утичу природни фактори: ерозија земљишта; поплаве дуж тока реке Сврљишки Тимок; и суше. Антропогени фактори настају услед неконтролисаних употребе агрохемијских средстава у пољопривреди када земљиште може бити оптерећено повећаном количином нитрата. Саобраћај утиче на повећану количину таложних материја и сумпор диоксида, док се поред саобраћајница у зимским месецима када се коловоз посипа сољу, може јавити повећан салинитет земљишта. Дивље депоније такође угрожавају квалитет земљишта. На подручју ЈЛС Сврљиг се не врши мерење и контрола квалитета ваздуха, па се загађење може дати само као процена на основу постојања потенцијалних загађивача. На квалитет ваздуха извори загађења ваздуха могу се свести на не тако велики утицај друмског саобраћаја, кућних индивидуалних ложишта и дивљих депонија. Према Програму систематског испитивања квалитета вода, а према Уредби о категоризацији водотока и Уредби о класификацији вода, од изворишта до Округлице, вода Сврљишког Тимока сврстана је у I категорију водотока, а од Округлице до Књажевца у II категорију. На територији ЈЛС се не врши пречишћавање отпадних вода, али у току је изградња постројења за пречишћавање. Просечна производња отпадних вода према изворима (индустрија, пољопривреда, становништво) износи 305.713,71 m³/god. На територији ЈЛС Сврљиг не постоје случајеви високог загађења вода.

У ЈЛС Гаџин Хан нема подручја са високим загађењем ваздуха, воде и земљишта, нити постоје ванредни случајеви високог загађења.

На подручју ЈЛС Мерошина загађивање ваздуха и земљишта се јавља дуж државног пута ДП ИБ бр. 35, а загађивање земљишта и вода услед неконтролисаних употребе агрохемијских средстава у пољопривреди. Неконтролисано одлагање чврстог отпада на неуређеним површинама тзв. сметлиштима, представља један од највећих извора загађења животне средине (воде, земљишта, ваздуха) и опасност по здравље живих организама.

Бука

Просечан ниво буке у урбаном насељу Ниша износи 68-72dB у току дана и 65-70dB у току ноћи. Најугроженије су зоне поред главних градских саобраћајница. Главни извор загађења буком је доминантно друмски саобраћај.

ЈЛС Сврљиг је са значајним акустичким оптерећењем у близини битних путних и железничких траса. Најинтензивнији саобраћај се обавља државним путем ДП ИБ бр. 35 од Ниша према Књажевцу, државним путевима ДП ИА бр. 222 Сврљиг- Алексинац и Сврљиг- Бела Паланка и пут у правцу Књажевца преко Белог потока. Просечан ниво буке на територији ЈЛС Сврљиг је од 60-73 dB у току дана и 49-62 dB у току ноћи. Што се тиче железничког саобраћаја на једноколосечној регионалној железничкој прузи (Ниш)-Црвени Крст-Зајечар-Прахово- Пристаниште, на основу извршених анализа на овом подручју, при слободном простирању звука, гранична вредност од 65 dB за дан постиже се на удаљености око 85м.

На подручју ЈЛС Мерошина и Гаџин Хан нису вршена систематска мерења буке.

Топлотна острва

Најугроженија је централна зона урбаног насеља Ниш, између градских тргова у центру, па се ово подручје може посматрати као једно велико тоplotно острво. Узроци појаве ових тоplotних острва су бетонске грађевине, вишеспратнице које блокирају струјање ветра, као и тротоари који упијају сунчеву светлост. Због велике изграђености је ова појава најизраженија лети јер се бетон више загрева, а зими је због загађења слабије хлађење.

У урбаним насељима Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан нема тоplotних острва, због величине и морфолошке структуре насеља.

Угроженост од поплава, клизишта, земљотреса, ерозије и климатских ризика

Подручје територије ЈЛС Ниш угрожено је појавом клизишта (Мрамор и Мрамор Поток, Нишка Бања), бујичних поплава и сеизмичког хазарда (седми степен интензитета MCS). Највећи водотоци првог реда су Јужна Морава, Нишава, Кутинска и Топоничка река. Организовање и спровођење одбране од поплава на овим водотоцима врши ЈВП „Србијаводе“ – ВПЦ „Морава“ Ниш. Ток реке Нишаве је регулисан и са обалутврдама на току кроз урбано подручје Ниша. Угроженост Ниша од поплава спољним водама првог реда (изливањем река) је умерена, али је зато угроженост од урбаних поплава при јаким кишама, као и поплавама водотоковима другог реда, који имају бујични карактер, знатно већа. За одбрану од поплава за воде II реда надлежна је ЈЛС, а на територији ЈЛС Ниш то су: Габровачка река, Суводолски поток, Кованлучки поток, Јелашничка река, Куновичка река, Малчанска река, Кнезселски поток, Матејевачка река са Бреничком реком, Рујничка река, Хумски поток, Рујнички поток и Мраморски поток.

Подручје ЈЛС Сврљиг угрожено је ерозијом и поплавама. Сврљишки Тимок представља бујичну реку која у току великих киша или отапања снега може да изазове поплаву. Урбано насеље је

заштићено одбрамбеним насипима. У приградској зони постоји опасност од изливања, што даље може да проузрокује и поплаву усева и пољопривредног земљишта, а самим тим и велику штету. Климатске одлике су топла лета са минимално падавина и веома хладне зиме. Све ове промене могу да доведу до честих рестриција и недостатка воде у појединим селима у току летњих дана. Током зиме, услед леда и снега, многа сеоска насеља су завејана и без струје. Општина Сврљиг током целе зиме пружа потребну помоћ свим становницима.

Подручје територије ЈЛС Мерошина угрожено је појавом суше, бујичних поплава и сеизмичког хазарда (седми степен интензитета MCS).

Подручје територије ЈЛС Гаџин Хан угрожено је појавом бујичних поплава и ерозије.

Од средине прошлог века на целој територији Републике Србије дошло је до значајног пораста средње, максималне и минималне дневне температуре. Тренд промене температуре просечно за територију Србије у периоду 1961-2017. године је износио 0,36°C по декади, а у току периода 1981-2017. године овај тренд пораста температуре је био 0,60°C по декади. Цела територија Србије је суочена са знатним повећањем температура, нарочито у летњој и пролећној сезони, док су најмање изражени трендови уочени током јесени. Према расположивим подацима, промене климе у разматраном подручју које се на садашњем нивоу сазнања могу очекивати дугорочно у будућности су:

- Повећање просечне температуре, где ће величина овог повећања зависити од будућих емисија гасова стаклене баште. У односу на друге делове Србије, разматрана територија ће имати нешто већи пораст температуре од просека за Србију.
- Повећање средњих максималних и минималних температура, где ће пораст температура током хладнијег дела године бити нешто мањи од пораста температуре током топлијег дела године.
- Не очекују се изражене промене средњих годишњих укупних падавина, али се очекује смањење падавина током периода јун-август (овај тренд је већ опажен у блиској прошлости).
- Број мразних и ледених дана се прогресивно смањује у будућности због пораста температуре.
- Број летњих и тропских дана ће наставити да расте.
- Топлотни таласи током будућих климатских периода постају интензивнији и учесталији.

Управљање отпадом и дивље депоније

У ЈЛС Ниш скупљање отпада који није опасан обавља Јавно комунално предузеће „Медиана“. Сав прикупљени комунални отпад се одлаже на градску депонију „Бубањ“, која има карактер несанитарне депоније. Рад на депонији се одвија по пројекту за санацију, затварање и рекултивацију. У оквиру свог пословања ЈКП управља једним рециклажним центром и једним рециклажним двориштем. У рециклажном центру се допрема неопасан отпад и врши његова припрема за даљу рециклажу ка овлашћеним оператерима. Постоји ризик од загађења земљишта процедурним водама депоније, јер градска депонија још увек нема систем за прихват и пречишћавање процедурних и санитарних вода. На подручју ЈЛС Ниш постоји већи број дивљих депонија, које су више пута биле санирание. Дивља депонија већег обима налази се на приобаљу Јужне Мораве у подручју КО Горње и Доње Међурово на којој се одлаже отпад различитог састава и порекла, а често се могу видети и угинуле домаће животиње.

Јавно комунално-стамбено предузеће „Сврљиг“ врши сакупљање отпада у ЈЛС Сврљиг. Постоје поједине локације које у великој мери представљају ризик од загађења отпадом у селима Преконога, Драјинац, Нишевац, Црнољевница, Ђуринац, Рибаре, Варош, Жељево, Грбавче и Плужина. У урбаном насељу постоји неколико мањих депонија које чекају на уклањање. У циљу решавања проблема управљања отпадом, Мерошина је донела Одлуку о приступању општине Мерошина концепту регионалног управљања отпадом и изградњи регионалне депоније за општине Нишавског округа. Споразум о формирању нишког региона за заједничко управљање отпадом између ЈЛС Ниш, Доњевац, Гаџин Хан, Мерошина, Сврљиг, Алексинач, Соко Бања и Ражањ потписан је 2010. године. Донет је Локални акциони план управљања отпадом на територији ЈЛС Мерошина 2012-2022. године. ЈП "Дирекција за изградњу општине Мерошина" је 2009. године обављање делатности сакупљања, транспорта и депоновања комуналног отпада поверила Јавном комуналном предузећу „Медиана“ Ниш. Прикупљање тврдог отпада покрива око 50% територије општине Мерошина (насеља: Мерошина, Александрово, Брест, Градиште, Балајнац, Ројина, Облачина, Баличевац, Лепаја, Мраморско Брдо и насеље код Облачинског језера) и обухвата и десет индустријских произвођача. Депонија на 3 km јужно од насеља Мерошина се још увек користи за дивље одлагање комуналног, грађевинског, пољопривредног и другог отпада. Поред тога, постоји велики број нелегалних депонија на прилазним путевима и у сеоским насељима. Напорима ЈЛС постојеће дивље депоније се периодично чисте.

У ЈЛС Гаџин Хан делатност скупљања отпада који није опасан поверена је ЈП Дирекцији Гаџин Хан, а отпад се одвози на депонију на локацији „Бубањ“ Ниш. На територији ЈЛС Гаџин Хан постоји 34 дивљих депонија, према подацима из 2022. године.

5.3.5 Примарна комунална инфраструктура Водовод и канализација

Водоснабдевање урбаног насеља Ниш обавља се из Нишког Водоводног Система – НИВОС, који обухвата четири независна система водоснабдевања:

- Водоводни систем "Медијана" (базирано на коришћењу ресурса алувијалног инфилтрационог изворишта "Медијана"). Концепција функционисања изворишта је да се речна вода захваћена из Нишаве доведе до постројења за предтретман где се кроз процес коагулације, флокулације и филтрације на брзим филтерима побољшава њен квалитет до потребног нивоа за инфилтрацију у подземну порозну средину. Вода се са постројења након пречишћавања гравитационо или преко црпне станице ниског притиска транспортује до инфилтрационих језера. Из инфилтрационих језера вода се инфилтрира у издан из које се затим захвата бунарима, односно хоризонталном дренажом, прикупља натегамма и транспортује до црпних станица Медијана 1 и Медијана 2. Са црпних станица вода се пласира у град до потрошача уз претходну дезинфекцију хлором;
- Водоводни систем "Студена", (базирано на коришћењу ресурса карстног врела "Студена");
- Регионални Водоводни Систем "Љуберађа-Ниш", који се базира на коришћењу ресурса карстних врела: "Крупац", "Мокра", "Дивљана" и "Љуберађа"; и
- "Моравски" водоводни систем, базираног на коришћењу ресурса карстних врела Пештер, Топлик и алувијалног изворишта у Миљковцу.

Објекти производње воде су у функционалном стању, али константно изостају улагања у њихову обнову те је на већини објеката потребна реконструкција. Сва изворишта имају одређене зоне санитарне заштите према Правилнику о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите извора водоснабдевања. Изворишта су физички ограда и спроводе се све мере прописане Правилником. Извориште Медијана представља спецификум јер се налази у урбаном насељу Ниш. 1994. године спроведени су радови на активној заштити изворишта од загађења из правца „Електронске индустрије ЕИ“. Изграђени су заштитни објекти: водонепропусна дијафрагма према "ЕИ" и хоризонтална дренажа према

насељу Брзи Брод и делом према "ЕИ", чиме је извориште у значајној мери изоловано од утицаја загађења и тиме створени предуслови за даљу експлоатацију. О заштити изворишта и примени потребних мера се води рачуна и иако нема значајнијих идентификованих проблема у том смеру, потребан је стални опрез и усаглашеност са даљом градњом. Развојем и изградњом водоводне мреже се бави КЛЕР кроз Програм уређивања грађевинског земљишта и одржавање комуналне инфраструктуре. Програм се формира за сваку годину и уважава стратегију планираног даљег развоја и ширења урбаног насеља. Урбаном насеље је готово у потпуности покривено водоводном мрежом. Према последњем попису из 2011. године на административној територији града Ниша живи 260.237 становника, од тога је око 90% или 235.000 становника прикључено на јавни водовод. Преосталих 10% становништва живи у селима и снабдева се водом из сеоских водовода који су аутономни и ван ингеренција ЈКП Наиссус. 2021. године нишки водовод је захватио са изворишта и испоручио 36.022.178 m³, док је укупна фактурисана вода износила 18.800.521 m³, од чега је приватним корисницима фактурисано 13.653.813 m³, а осталим потрошачима 3.833.027 m³ (и за Бабушницу 1.313.680 m³). Разлика између захваћене и фактурисане воде су губици воде и они су износили 17.221.657 m³.

Укупна дужина канализационе мреже је око 530 km фекалне (комбиновани систем) и око 60 km атмосферске канализације. Попут водоводне и развој канализационе мреже прати развој урбаног насеља и спроводи се кроз програм уређења грађевинског земљишта и комуналне инфраструктуре. Процена је да је на канализациони систем прикључено око 215.000 становника, што чини нешто више од 80% популације. Преостало становништво није прикључено на нишки канализациони систем јер нема изграђене уличне канализационе мреже на коју би се прикључили. Постоји дефинисана обавеза прикључења корисника свуда где за то постоје услови. Постојећи канализациони систем је највећим делом изграђен по општем систему, са заједничким одвођењем употребљених, индустријских и атмосферских вода. Ово се пре свега односи на централну зону урбаног насеља. Канализациона мрежа у новим стамбеним насељима изван централне зоне се гради као по сепарационом систему. Уочен је проблем превеликог улива кишних вода у канализацију услед чега се при јаким кишима јављају изливања из канализације (на пр. у нижим деловима Палилуле). Сакупљене отпадне воде се данас преко два главна испуста отпадних вода на левој десној обали реке Нишаве, и неколико мањих, испушта у реку Нишаву без пречишћавања. У току је реализација пројекта "Сакупљање и пречишћавање комуналних отпадних вода града

Ниша". У 2016. години израђена је Студија изводљивости за пројекат прикупљања и пречишћавања отпадних вода ЈЛС Ниш која је као резултат дала приоритетни инвестициони план према ком је у наредним годинама урађена техничка документација за изградњу колектора и постројења за пречишћавање отпадних вода. У априлу 2022. године су потписани уговори за пројектовање и изградњу постројења, као и за изградњу колектора и проширење мреже у 4 села. Финансирање читавог пројекта је из фонда IPA 2018 и средстава Републике Србије. Реализацијом оба уговора ЈЛС Ниш ће добити око 29 km нове канализационе мреже у селима, 16 km колектора већег пречника, постројење за пречишћавање комуналних отпадних вода као и постројење за пречишћавање отпадних вода које настају из поступка третмана вода на изворишту воде за пиће Медијана.

ЈЛС Сврљиг се снабдева водом за пиће из два крашка изворишта: Румењак и Раил у атару села Преконога и из села Манојлица. Водовод "Румењак" Преконога Водовод са изворишта Раил-Румењак изведен је још 1965. године. Сеоски водовод је прикључен на вод из "Румењака" у месту звано "Мрзин поток" и саставни део овог објекта је пумпна станица "Мрзин поток" на истој локацији. Други извор снабдевања насеља Преконога је бушени бунар на месту звано "Крст" у коме се налази утопна пумпа. Укупна дужина водовода је 114.187,68 m. На поменуте објекте водоснабдевања који чине систем за снабдевање водом Сврљига, Преконога и Манојлице прикључено је укупно 2.554 корисника, стање на дан 31.12.2019. год. и то: индивидуалне стамбене зграде у Сврљигу 2.195 корисника, колективне стамбене зграде у Сврљигу 32 (са 476 чланова кућних света, сеоски водовод Преконога 275 корисника, сеоски водовод Манојлица 52 корисника). У зонама заштите водоизворишта нема загађивача. Захваћена вода на извориштима је 739.322 m³, док је фактурисана вода грађанима била 321.613,45 m³, а фактурисана вода правним лицима 45.344 m³. Нефактурисана вода (губици) су око 50%. У летњем периоду због суше количина захваћене воде је мања и виши делови урбаног насеља повремено остају без воде. Цело подручје урбаног насеља је покривено водоводном мрежом, али 50% водоводне мреже захтева реконструкцију. Укупно 2.120 домаћинства (око 90% од укупног броја) прикључено је на канализациону мрежу. Фекална канализација је у дужини од 15.493 m, а атмосферска канализација у дужини од 1.648 m. У већем делу урбаног насеља недостаје кишна канализација. Не мешају се фекална и кишна канализација. Данас не постоји систем за пречишћавање отпадних вода. У оквиру програма „Чиста Србија“ започета је изградња канализационе мреже и очекује се да ће бити убрзо завршена чиме ће се омогућити

прикључење преосталих корисника који нису прикључени на канализацију.

Водоснабдевање становника ЈЛС Мерошина зависи од индивидуалних система, и од водоводних система који покрива насеља Мерошина и Брест. Стање водоводне мреже је задовољавајуће, снабдевање се врши преко 4 бунара укупне издашности од 9 литара по секунди. Претходних месеци ископана су још 2 бунара у порти цркве Св. Романа у Мерошини за потребе проширења водоводне мреже. Укупна дужина водоводне мреже је око 12 km и снабдевање се врши континуирано. Проблеми у водоснабдевању настају у летњим месецима због повећане и ненаменске потрошње. Квалитет воде за пиће, на основу анализа Института за јавно здравље из Ниша одговара захтевима за пијаћу воду. Друга насеља потребу за водом решавају из локалних извора, заједничким водоводним мрежама или преко бунара за свако поједино домаћинство. Квалитет воде сеоских водовода и индивидуалних бунара се не прати.

ЈЛС Мерошина има само делимично завршену канализациону мрежу која покрива мањи, централни део насеља, и која све сакупљене отпадне воде излива директно у Крајковачку реку без икаквог третмана. Друга насеља користе неадекватно направљене септичке резервоаре или индивидуалне јаме. Укупно је 374 домаћинства у Мерошини прикључено на канализациону мрежу. Постојећи главни колектор кроз Мерошину у дужини од 2 km је у функцији, а постоји новоизграђени колектор од Мерошине до реципијента Јужне Мораве укупне дужине око 8 km који још увек није у функцији и кога треба испитати и извршити хидрауличке пробе. Одвођење кишних вода обавља се системом отворених канала који се изливају у Крајковачку реку. Изградња комуналне инфраструктуре дефинисана је као један од кључних циљева развоја ЈЛС и побољшања услова живота и рада становника општине Мерошина.

Водоснабдевање урбаног насеља Гаџин Хан је остварено системом гравитационог транспорта воде од изворишта до корисника, при чему се вода претходно дезинфикује хлором. Потребна је реконструкција и проширење капацитета целог система. Према плановима за развој система водоснабдевања на територији Републике, подручје општине Гаџин Хан треба да се снабдева водом из Нишавског регионалног подсистема водоснабдевања, који се ослања на акумулацију „Завој“ на реци Височици, на акумулацију „Селова“ на реци Топлици, као и на извориште подземних вода „Медијана“. У првој фази, подручје ЈЛС Гаџин Хан снабдеваће се са локалних изворишта, пре свега са постојећег изворишта „Врело“ у Горњем Душнику и са потенцијалног врела изнад села Велики Крчимир, преко јединственог „Заплањског“ система за водоснабдевање. Постојећи објекти и

мреже повезаће се у јединствен систем, а нови објекти градиће се тако да се омогући касније прикључење на регионални систем. Постоје зоне заштите водоизворишта које су под надлежношћу ЈП Дирекције и нису угрожене загађењем. Нема података за укупну потрошњу воде јер сви водоводи нису регистровани код ЈП Дирекције. Канализација отпадних вода са подручја ЈЛС Гаџин Хан одвијаће се сепарационим системом канализације. Топографија општине Гаџин Хан је таква да се издвајају три сливна подручја: слив Кутинске реке коме припада највећи део територије, нешто мањи слив Барбешке реке и слив реке Лужнице. Развој канализације на подручју ЈЛС одвијаће се сходно сливним подручјима. Велики број природних водотокова, пружа могућности за канализацију атмосферских вода са минималним трошковима. Како сама топографија терена омогућава формирање локалних подсливова, односно испуста у саме водотокове, није потребан јединствен систем кишне канализације са колекторима великих дужина. Укупно је 558 домаћинства урбаног насеља Гаџин Хан прикључено на канализациону мрежу, а не постоји кишна канализација. У Гаџинском Хану не постоји систем за пречишћавање отпадних вода.

Енергетика

У урбаном насељу Ниш постоји даљински систем грејања. ЈКП „Градска топлана“ Ниш и Машински факултет Ниш врше енергетске делатности производње, дистрибуције и снабдевање топлотном енергијом на подручју града Ниша. Повезано је око 30.000 корисника. Најчешћи узрок неповезивања је цена прикључка и цена снабдевања крајњих купаца топлотном енергијом. Примарни алтернативни извор топлотне енергије је електрична енергија. Веома мали број, 0,3% домаћинства, није прикључено на електроенергетску мрежу. Постоји изграђена дистрибутивна гасоводна мрежа широке потрошње на територији ЈЛС Ниш, и прикључено је око 800 корисника. Разлог за мали број прикључених корисника су нерешени правно-имовински односи, нелегалност објеката, цена прикључења и др. Подручје ЈЛС Ниш погодно је за коришћење соларне енергије, биомасе и геотермалне енергије као обновљивих извора енергије. Нема података о проценту домаћинства и привредних објеката који користе обновљиве изворе енергије. Користи се преко 90% хибридних возила за такси превоз у Нишу.

У урбаном насељу Сврљиг не постоји даљински систем грејања. У ЈЛС није изграђена гасоводна мрежа. У ЈЛС су примарни извор топлотне енергије индивидуална ложишта на чврсто гориво, углавном на дрва. Постоји могућност коришћења обновљивих извора енергије, попут енергије ветра, соларне енергије и др.

У урбаном насељу Мерошина не постоји даљински систем грејања. У ЈЛС није изграђена гасоводна мрежа. Примарни извор топлотне енергије су индивидуална ложишта на дрва. ЈЛС Мерошина је 100% електрификована, односно, нема ниједног насеља до ког није стигла електрична енергија. Дистрибутивна мрежа електричне енергије део је националне мреже и нема ограничења у коришћењу електричне енергије. Снабдевање насеља обавља се путем надземне преносне мреже. По питању обновљивих извора енергије, у Мерошини су Мини соларна електрана Милша снаге 50 kw (очекивана годишња производња 63.400 kWh) и Мини соларна електрана Еххол снаге 100 kw (очекивана годишња производња 128.000 kWh).

У урбаном насељу Гаџин Хан не постоји даљински систем грејања. У ЈЛС није изграђена гасоводна мрежа. Примарни извор топлотне енергије су индивидуална ложишта на дрва. По питању обновљивих извора енергије, на подручју Гаџиног Хана предвиђена је могућност изградње пет малих хидроелектрана укупне планиране инсталисане снаге 1.465 kW. На основу података Републичког хидрометеоролошког завода прикупљених мерењем на метеоролошким стубовима висине до 10 метара, подручје Суве планине је перспективно за изградњу електрана на ветар. Подручје је погодно и за коришћење соларне енергије.

Ни једна од ЈЛС на Урбаном подручју нема евиденцију објеката са енергетским пасошем.

5.3.6 Примарна саобраћајна инфраструктура и саобраћај

Саобраћајна мрежа

Средњим и источним делом Урбаног подручја пролази коридор X и његов крак ка Бугарској. Мрежу државних путева на Урбаном подручју формирају:

- државни путеви IA реда у коридору X и његовом краку ка Бугарској – аутопут A1 и међународни пут E-75 Београд – Ниш – Скопље и аутопут A4 и међународни пут E-80 Ниш – Димитровград – Градина – Софија;
- државни пут IB реда – бр. 35 Зајечар – Ниш – Прокупље – Приштина;
- државни путеви IIA реда – бр. 158 Г. Топоница – Ниш – Доњевац (веза са A1); бр. 224 Нишка Бања (веза са A4) – Гаџин Хан – Боњинце (веза са ДП IB реда бр. 39); бр. 259 Нишк Бања (веза са A4) – Ниш (веза са A1); бр. 225 Гаџин Хан – Брестовац (веза са A1) – Бојник; и бр. 222 Бела Паланка – Сврљиг – Алексинац;
- државни путеви IIB реда – бр. 426 Малча – Ниш и бр. 417 Мерошина – Ражањ.⁹³

Планирана је изградња аутопута E-80 Ниш – Мердаре – Приштина.

⁹³ Карта државних путева, ЈП Путеви Србије, 2022.

Мрежа локалних путева је релативно развијена, осим у ЈЛС Сврљиг. Различитог је квалитета. Без савременог коловоза је део локалних путева – у ЈЛС Ниш 9,7%, у ЈЛС Мерошина 20,5% и у ЈЛС Сврљиг 33,4%. Једино су у ЈЛС Гаџин Хан сви локални путеви са савременим коловозом. Потребна је реконструкција и модернизација дела локалних путева.

Мрежу железничких пруга на Урбаном подручју формирају:

- магистралне железничке пруге у коридору Х и његовом краку ка Бугарској – Е-85 Београд – Младеновац – Ниш – Прешево – граница са Републиком Северном Македонијом, једноколосечна и електрифицирана пруга (пројектована и изграђена за брзине до 100 км/х); и Е-70 Ниш – Пирот – граница са Републиком Бугарском, једноколосечна и неелектрифицирана пруга;
- регионална једноколосечна железничка пруга Ниш – Црвени Крст – Зајечар – Прахово Пристаниште.

У урбаном насељу Ниш се налази железнички чвор Ниш који представља један од најстаријих железничких чворова на мрежи пруга Железнице Србије, као и на мрежи пруга југоисточне Европе. На железничким пругама на подручју ЈЛС Ниш, од којих се поједине деонице налазе у густо насељеним деловима урбаног насеља, постоји укупно 51 путних/уличних прелаза од којих само 11 денивелисаних⁹⁴. Потребно је планирати денивелацију значајних друмских саобраћајница, како би се повећала безбедност одвијања друмског саобраћаја.

Планирана је реконструкција, изградња и модернизација постојећих пруга Коридора Х (Е-70 и Е-85) кроз Србију у двоколосечне електрифициране пруге високих перформанси за брзине 160-200 км/х, за мешовити (путнички и теретни) саобраћај и комбиновани транспорт. Планирана је обнова регионалне пруге Ниш – Црвени Крст – Зајечар – Прахово Пристаниште и то ревитализација, модернизација и електрификација једноколосечне пруге, са изградњом капацитета за повезивање значајних корисника железничких услуга.⁹⁵

Аеродром „Константин Велики“ у Нишу је категорије ЦАТ И, са сертификатом (са асфалтно-бетонском ПСС). Референтни код аеродрома је 4D, за регионални саобраћај редовни и чартер, веза са одређеним европским hub аеродромима.⁹⁶ Планиране су активности унапређења услуга изградњом нове и реконструкцијом постојеће инфраструктуре, како би аеродром добио статус

интермодалног центра.⁹⁷ Аеродром је саобраћајно добро позициониран, јер се налази у близини раскрснице аутопутева А1 и А4, али је неопходно побољшати саобраћајну везу са урбаним насељем Ниш, јер се тренутни прилаз комплексу аеродрома укршта са пругом.

Планиран је логистички центар од међународног значаја на коридору Х у Нишу.⁹⁸ Локација је планирана уз магистралну електрифицирану једноколосечну железничку пругу Трупале – Ниш Ранжирна – Међурово и железничку станицу Ниш Ранжирна са западне стране, а са истока се граничи са посебном наменом.

Насељска саобраћајна мрежа и видови саобраћајног кретања

На постојећој мрежи саобраћајница у урбаном насељу Ниш неопходна је реконструкција улица и путева и деоница на којима су присутна оштећења, које су оцењене оценом „лоше“, на којима је велики интензитет саобраћаја и на којима нема основне пратеће инфраструктуре као што су тротоари, аутобуска стајалишта, сигнализација и др. Постоји неколико посебних паркиралишта у урбаном насељу на којима се обавља наплата услуга паркирања по зонама и утврђеном времену коришћења којима управља ЈКП „Паркинг сервис“.

Капацитети зона за паркирање су недовољни. Нема довољно расположивих јавних паркинг гаража у складу са захтевима корисника. Гараже су неопходне на ободу централне зоне у непосредној близини булевара и примарних градских саобраћајница. За паркирање се претежно користе коловози и тротоари у оквиру режима временски ограниченог трајања паркирања. Проблем представља и нерегулисано паркирање на унутарблоковским површинама.

У Нишу постоје пешачке зоне. У току одржавања манифестација и организовања концертних и других активности, поједине улице или делови улица привремено се претварају у пешачке зоне. Постоје потребе за ширењем пешачких зона и то не само у центру, већ и у другим деловима урбаног насеља. Осим пешачких, постоји потреба за успостављање зона успореног саобраћаја.

Бициклички саобраћај у Нишу није развијен, а недовољно је развијена и мрежа бицикличких стаза због мале регулационе ширине саобраћајница. Бицикл се углавном користи у рекреативне сврхе, а мање за одлазак на посао, школу и др. На основу расположивих података о бројању саобраћаја учешће бициклиста у саобраћајном току је 1 - 3%. Укупна дужина бицикличких стаза у Нишу је око 13 км. У централној зони не постоји бицикличка стаза или саобраћајна трака за бициклисте. Основни недостаци бицикличког саобраћаја огледају се

⁹⁴ Генерални урбанистички план Ниша 2010-220, 2010.

⁹⁵ Нацрт Просторног плана Републике Србије до 2035. године, МГСИ, 2023.

⁹⁶ Ибид.

⁹⁷ Ибид.

⁹⁸ Нацрт Просторног плана Републике Србије до 2035. године, МГСИ, 2023.

у неповезаности бициклических стаза, неадекватној приступачности, непостојању мера давања приоритета, система изнајмљивања бицикала и навика грађана за коришћење бицикала и др.

Систем јавног градског превоза у Нишу је развијен. Радним данима у систему градских линија јавног превоза реализује се укупно 1745 полазака, у систему приградских линија 627 полазака. Мрежу градских линија чини 14 линија, укупне дужине 130,563 km. Мрежу приградских линија чини 38 линија, укупне дужине 644,11 km. Главни недостаци су лоша изграђеност и опремљеност саобраћајне инфраструктуре; одсуство давања приоритета возилима градског саобраћаја на раскрсницама у урбаном насељу; непостојање тзв. „жутих трака“ за возила јавног превоза; и др. Постојећим уговорима о јавно-приватном партнерству у области пружања услуга градског и приградског превоза на територији Града Ниша дефинисана су 2 пакета линија, где на првом пакету услугу превоза обавља приватни превозник Ниш-експрес ДОО Ниш, док други пакет реализује конзорцијум СП Ласта АД Београд и Стрела Обреновац ДОО. Квалитет пружања услуге јавног превоза је на високом нивоу, уз реализацију полазака дефинисаних редом вожње изнад 99% која индукује висок ниво поузданости система јавног превоза. Сва возила у Нишу су нископодна, опремљена рампама за особе са инвалидитетом и родитеље са малом децом у колицима.

Саобраћајна координација у смислу заједничког организовања саобраћаја између ЈЛС није присутна. Тренутно, железнички саобраћај између Ниша и суседних општина скоро да не постоји због стања пруге и реконструкције појединих делова железничке мреже. Међумесни аутобуски саобраћај се одвија према регистрованим редовима вожње. Полазна, долазна или транзитна станица је аутобуска станица Ниш. Међумесни превоз, поред „Ниш-Експрес“-а, обављају и други превозници који имају уредно регистроване редове вожње.

Везано за паметне системе, у систему ЈГТП у оквиру система контроле и наплате паркирања којим управља ЈКП Паркинг сервис Ниш, у примени је електронска наплата и контрола паркирања, развијене су апликације и сервиси за кориснике. На две раскрснице у Нишу у примени је видео надзор и контрола саобраћаја са аутоматском детекцијом саобраћајних прекршаја којим управља МУП, ПУ Ниш, Одељење саобраћајне полиције. У оквиру пројекта система за мерење, праћење и управљање потребних за реализацију Пројекта "Smart & Safe City" са контролним центром у Научно технолошком парку Ниш, у току је реализација активности на успостављању система видео надзора са видео аналитиком за праћење саобраћаја на појединим

прилазним саобраћајницама Нишу из правца Пирота, Нишке бање, Мрамора и из правца Бубањ. У јавном превозу путника у Нишу је у примени интегрисани систем аутоматског праћења возила – AVL и електронског система наплате – ЕСН. Постоји покривеност Ниша јавним бесплатним интернетом и то на 977 Free Wifi spot-ова, углавном у парковима, на паркиралиштима и јавним гаражама.

У урбаном насељу Сврљиг је велики број неасфалтираних градских улица у зонама становања. По питању безбедности од саобраћаја, проблем представља недостатак уређених тротоара за несметано кретање пешака, необележени пешачки прелази, и недостатак вертикалне саобраћајне сигнализације за техничко регулисање саобраћаја у зони раскрсница. Недостатак представља изграђен пружни прелаз у нивоу државног пута IБ реда бр. 35 без одговарајуће светлосне саобраћајне сигнализације. Нема изграђених јавних паркинга, сво паркирање се одвија на површини градских улица. Недостају сталне и повремене пешачке зоне у урбаном подручју, и не постоји мрежа бициклических стаза.

Нема развијеног јавног градског превоза, а приградски се одвија по утврђеним линијама са малим бројем полазака до двадесетак сеоских насеља од укупно 38. Јавни приградски превоз обавља предузеће Ниш-Експрес, а кључни проблем представља велика разуђеност ЈЛС Сврљиг, мали број становника на сеоском подручју и ограничен број полазака. Основне правце кретања путника представљају дневне миграције ка Нишу и Књажевцу због посла. Већина стајалишта за јавни приградски превоз урађена је без изграђених надстрешница и углавном на коловозу у саставу градских улица. Не постоји развијен железнички градски и приградски саобраћај, иако кроз Сврљиг пролази пруга Ниш – Зајечар – Прахово Пристаниште. Мештанима Сврљига је доступан у ограниченој мери и ТАХИ - превоз, као вид превоза путника.

Не постоји саобраћајна координација са другим ЈЛС у виду организовања појединих активности. Нема уведених паметних система на територији Сврљига. Постоји покривеност јавним бесплатним интернетом у ограниченој мери, углавном у склопу јавних рекреационих и парковских површина.

У ЈЛС Мерошина нема јавног градског превоза. Основне правце кретања путника представљају дневне миграције ка Нишу и Прокупљу, и то радници због одласка на посао, а деца због одласка у средњу школу. Не постоји мрежа бициклических стаза. Нема уведених паметних система и нема јавног бесплатног интернета.

У урбаном насељу Гаџин Хан не постоје пешачке зоне, нити мрежа бициклических стаза. Недостају паркинг простори. У ЈЛС Гаџин Хан нема јавног градског превоза. Основне правце кретања

путника представљају дневне миграције ка Нишу због школовања. Не постоји саобраћајна координација са другим ЈЛС у виду организовања појединих активности. Нема уведених паметних система, али постоји јавни бесплатни интернет на Тргу Драгутина Матића.

5.4 УПРАВЉАЊЕ УРБАНИМ И ТЕРИТОРИЈАЛНИМ РАЗВОЈЕМ

5.4.1 Приступ управљању

Управљање на више нивоа и партнерства

Управљање на више нивоа у смислу координације и усклађивања акција између различитих нивоа управе од међународног, преко националног до локалног нивоа спроводи се у ЈЛС Ниш кроз већи број програма и пројеката. У њима као партнери учествују:

- министарства Републике Србије (Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство привреде, Министарство за европске интеграције, Министарство спољних послова, Министарство заштите животне средине, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарство рударства и енергетике, МСП Фонд за развој);
- међународни ниво (Европска унија – IPA програми прекограничне сарадње, TAIEХ механизам Европске Комисије, HORIZON 2020, ERASMUS+, Exchange 6, EU PRO +, Европска инвестициона банка (EIB), Европски институт за иновације и технологију (EIT), Влада Швајцарске, Swiss PRO, Влада Шведске (SIDA), Влада Републике Кореје, Влада Италије, Влада Немачке - Савезно министарство спољних послова HELP, UNDP, UNOPS, UN-Habitat, USAID, GIZ, World Bank, ADA, Француска развојна агенција (AFD).
- као и ЈЛС, Развојна агенција Србије, Привредна комора Србије, НАЛЕД и СКГО.

Од значаја су следећи пројекти:

- „Техно-парк Србија 2“ за подршку старт ап-овима у раној фази развоја, који финансира Влада Швајцарске конфедерације и ЈЛС Ниш, Канцеларија за локални економски развој (КЛЕР) и Научно-технолошки парк Ниш (НТП);
- Српско-корејски информатички приступни центар-скип центар Ниш, за уређење мезанина Народног универзитета и претварање овог простора у информатички-приступни центар, кроз споразум о техничкој сарадњи између Министарства државне управе и локалне самоуправе, ЈЛС Ниш и Владе Републике Кореје;

- Пројекат „TOMORROW“ за припрему "Мапе пута енергетске транзиције до 2050“ године, ЈЛС Ниш реализује кроз HORIZON 2020;
- UN-Habitat пројекат подршке програма људских насеља Уједињених нација (2004 – 2008), у оквиру програма становања и трајне интеграције избеглица (СИРП) у Србији, финансиран од стране Владе Италије, у сарадњи са Министарством грађевине Републике Србије, ЈЛС Ниш и ЈП Градском стамбеном агенцијом, реализована је изградња станова за избеглице и домаће становништво и израда стамбене стратегије ЈЛС. Градска стамбена агенција Ниш је и даље активна;
- Пројекат „Сакупљање и прерада отпадних вода у граду Нишу“, у сарадњи са Министарством заштите животне средине РС, финансиран из IPA фонда ЕУ.

Остварено је и неколико регионалних иницијатива и партнерстава ЈЛС Ниш у виду међуопштинске сарадње са неколико ЈЛС у следећим пројектима:

- CIVITAS CITY (од 2022) Декларација о приступању ЈЛС иницијативи CIVITAS (City-VITAlity-Sustainability) мрежи европских градова за промовисање одрживе мобилности кроз умрежавање, размену добрих пракси, едукацију и подршку политичком ангажману у спровођењу мера и активности у одрживој мобилности;
- USAID-ов пројекат одрживог локалног развоја (2010-2016), уз учешће ЈЛС Ниша, Лесковац, Гаџин Хан, Мерошина и Дољевац;
- Регионални план руралног развоја (2011), финансиран од стране Министарства спољних послова (МСП) кроз IPA 2007 Програм са Нишом као водећим партнером и партнерским ЈЛС Алексинац, Дољевац, Гаџин Хан, Сврљиг, Мерошина, Ражањ и Сокобања;
- Заједнички пројекат „Унапређење зоо хигијене у Нишавском округу“ (финансиран кроз пројекат „Локална самоуправа за 21. век“) са ЈЛС Ниш, Сврљиг и Гаџин Ханом као партнерима за стварање основа за Регионални центар за добробит животиња;
- Регионални план за чврсти отпад (2010) и пројекат за Регионални центар за управљање отпадом „Келеш“ и 5 трансфер станица у региону у партнерству ЈЛС Ниш, Алексинца, Дољевца, Сврљига, Мерошине, Гаџиног Хана, Сокобање и Ражња; и
- Оснивање Регионалне развојне агенције Југ – ЈЛС Ниш, Мерошина, Гаџин Хан и Сврљиг.

У ЈЛС Сврљиг спроводи се програм Завода за заштиту природе Србије, и то истраживање Сврљигских планина и прелиминарних истраживања меандра реке Тимока и простора Тресибабе.

Постоји и неколико регионалних иницијатива и пројеката, које спроводи РРА Југ, а који укључује учешће ЈЛС Ниш, Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан - ИТИ општине и РРА Југ, РАС, Министарство Привреде, Министарство за европске интеграције и донатори. Иницијативе и пројекти су: Via Militaris (IPA CBC Бугарска-Србија), LANDS (Erasmus +), Link Up Serbia II (ADA), INO-REG пројекат (Министарство привреде и Развојна Агенција Србије), С2СЕ - Од кризе до циркуларности (ЕУПРО+), „Јачање капацитета локалних актера и младих на регионалном нивоу у домену кохезионе политике ЕУ“ спроводи се у оквиру пројекта Немачко-српске развојне сарадње „Подршка реформи јавне управе у процесу приступања ЕУ“ који имплементира GIZ. Подршка РРА Југ општинама на годишњем нивоу одвија се и кроз спровођење програма услуга акредитованих регионалних развојних агенција потенцијалним инвеститорима, стандардизовани сет услуга (ССУ) за микро, мала и средња предузећа, мере суфинансирања годишње чланарине јединица локалних самоуправа за рад и пословање акредитованих РРА као и подршку спровођење програма за МСП Фонда за развој.

Партиципативни приступ

Партиципације грађана и укључивања стејкхолдера у изради јавних политика, планова и пројеката у ЈЛС Ниш се спроводи у складу са савременим принципима и интензивније у односу на законом обавезујуће, и то рани јавни увид, јавни увид и консултације, што је видљиво кроз неколико примера:

- План развоја Града Ниша (2021-2027), као један од новијих примера партиципације грађана у изради јавних политика. Привредна комора Србије и Центар за циркуларну економију уз подршку ЕИТ Climate-KIC су кроз пројекат „Будући градови југоисточне Европе“ помогли израду Плана развоја. Укључивање грађана водио је „ДА тим“ Привредне коморе Србије у сарадњи са радним тимом пројекта „Будући градови југоисточне Европе“ и Канцеларије за локални економски развој и пројекте⁹⁹;

⁹⁹ Кроз процес су покренуте иницијативе које подстиичу промене кроз иновације за побољшање квалитета живота грађана, образовања, мобилности и приступачности за особе смањене покретљивости, уређења јавних простора, заштите природних предела, постизања енергетске неутралности, декарбонизације и смањења емисије гасова са ефектом стаклене баште. У процесу су учествовали различити актери (академија, јавни, цивилни и

- Средњорочни план развоја града Ниша. Носилац активности је Канцеларија за локални економски развој (КЛЕР) Ниш, која је припремила пројекат „Спровођење пакета подршке за израду средњорочног плана“, по основу Јавног позива Сталне конференције градова и општина (СКГО) у оквиру Програма ЕУ Exchange 6 - „Повећање кредибилитета планирања, програмског буџетирања и контроле јавних расхода на локалном нивоу у Србији“;
- „Иницијатива за финансирање пројеката регенерације урбаних простора“, коју спроводи Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре уз финансијску подршку Европске инвестиционе банке (ЕИБ) и Француске развојне агенције (AFD). Припремљен је пројектни задатак за израду Плана одрживе урбане мобилности. ЕИБ је склопио уговор са фирмом CESTRA, која ће у наредних 15 месеци радити на пројекту;
- „Градови будућности југоисточне Европе“ је петогодишња иницијатива Европског института за иновације и технологију (ЕИТ) кроз Climate-KIC, која планира инклузивну и просперитетну трансформацију одабраних делова ЈЛС Ниш. Након транспарентног процеса израде стратешког документа, почетком 2021. године у оквиру ове иницијативе усвојен је План развоја Града Ниша 2021-2027. Различити иновативни алати се користе за идентификацију пилот иницијатива, као што су хакатони, изазови, иновациони кампови, као и радионице „worldcafe“, „placemaking“ и „designthinking“;
- Локални акциони план запошљавања града Ниша (ЛАПЗ) (2021-2023);
- Урбани резилијенти градови - Уз подршку Светске банке, Ниш је одабран као један од градова у којима ће се развијати модели резилијентних градова на климатске и економске промене. Светска банка ће пружити техничку подршку у усаглашавању процеса просторног планирања и стратешког/развојног планирања и усаглашавања са процесом припреме буџета, као и у изради пројектно-техничке документације за уређење приобаља реке Нишаве. У току 2022. године, Канцеларија за локани економски развој, је заједно са осталим актерима у Нишу радила на припреми опсежне документације неопходне за анализу стања Ниша.

комерцијални сектор), и примењиване су различите методе партиципације грађана и укључивања стејкхолдера.

У ЈЛС Сврљиг се спроводе партиципативни процеси израде јавних политика:

- План развоја општине Сврљиг. Носилац активности је ЈЛС Сврљиг и РРА Југ. План развоја је израђен у складу са Законом о планском систему, кроз рад радних група, координационог тела, консултације, партнерске форуме, фокус групе, анкете, јавну расправу. На интернет страници постоји „банер“ за план развоја где се налази образац за предлоге.

Слично је и у ЈЛС Мерошина и Гаџин Хан, а најочигледнији су примери:

- План развоја општине Мерошина: Носилац активности је ЈЛС Мерошина и РРА Југ. План развоја је израђен у складу са Законом о планском систему коришћењем партиципативног приступа кроз рад радних група, координационог тела, консултације, партнерске форуме, фокус групе, анкете, јавну расправу. На интернет страници постоји „банер“ за план развоја где се налази образац за предлоге;
- Тренутно је у изради средњорочни план развоја ЈЛС Мерошина у сарадњи са СКГО;
- План развоја општине Гаџин Хан је израђен у сарадњи са СКГО и донет.

Капацитети ЈЛС за управљање урбаним развојем

Подршка развоју капацитета ЈЛС Ниш за управљање урбаним развојем огледа се у неколико пројеката:

- Стратешка подршка ТАИЕХ-А локалним властима - управљање капиталним инвестицијама. ЈЛС Ниш је у сарадњи са НАЛЕД-ом добио стратешку подршку ТАИЕХ механизма Европске Комисије локалним властима. Кроз три радионице, учесницима су пренешена искуства и најбоље праксе у области планирања капиталних инвестиција на локалном нивоу, са циљем изградње капацитета корисника да се припреме за кохезиону политику ЕУ;
- „Пројекат за одговорну власт“. Четворогодишњи пројекат USAID-а који заједно са партнерима из Србије ради на унапређењу одговорности локалне и националне власти. За 2021. годину, одабрана је техничка подршка ЈЛС Ниш у изради Стратегије комуникације и партиципације грађана;
- Платформа за одговорно управљање јавним финансијама. Пројекат спроводи Програм UNDP у Србији, а финансира Влада Шведске (SIDA), док је ЈЛС Ниш једна од пет ЈЛС учесника на пројекту. Пројекат предвиђа рад на јачању партнерства између јединица локалне

самоуправе (ЈЛС), цивилног друштва кроз изградњу транспарентнијег приступа финансирању организација цивилног друштва (ОЦД) из буџета ЈЛС, а у складу са локалним потребама;

- Изградња капацитета стручних центара за добро управљање на локалном нивоу, уз подршку Владе Швајцарске, реализује се преко Swiss Програма у оквиру компоненте добра управа;
- „Е–управа у реализацији плана локалног економског развоја“. Пројекат има за циљ увођење е-управе и савремених информационих технологија ради унапређења и модернизације рада органа Канцеларије за локални економски развој и пројекте ЈЛС Ниш, као и стварање техничких услова за електронско повезивање и побољшање комуникације између Градске управе и инвеститора, малих и средњих предузећа, институција и организација цивилног друштва. У склопу пројекта је развијен информациони систем који пружа подршку управљању и имплементацији различитих програма и пројеката;
- Унапређење географског информационог система како би се побољшали капацитети Ниша да идентификује, интегрише у развојне процесе, управља и користи гео-просторне податке. КЛЕР је радио на надоградњи ГИС-а увођењем нових слојева из приоритетних области, обезбедио је недостајуће функционалности (3D анализа и визуализација, модул за управљање корисницима, алат за симулацију поплава, алат за праћење покретних објеката, развој подршке за онлајн позадинске слојеве) и израђена је мобилна апликација за приступ ГИСу. У току 2021. г. је извршена обука чланова ГИС-а за пуну примену ГИС-а у свакодневном послу, као и набавка специфичне опреме (беспилотна летелица, ГНСС уређаји и неопходни софтвер) који ће користити ЈЛС за даље сагледавање терена. Пројекат је, са 86.200,00 €, подржала ЕУ преко развојног програма EU PRO, који реализује UNOPS. Укупна вредност пројекта је 105.700,00 €;
- Успостављање јединственог управног места. КЛЕР је реализовао пројекат у склопу Градског услужног центра, средствима Министарства државне управе и локалне самоуправе. Грађани ће моћи да све радње у којима органи управе доносе одлуке извршавају на три могућа начина: електронски, путем поште или директно, обраћањем надлежном органу.

Инфо-пулт ће грађанима омогућити да добију све потребне информације за право које желе да остваре или услугу која им је неопходна из надлежности Градске управе за органе Града и грађанска стања, Градске управе за друштвене делатности и Градске управе за финансије – Сектора локалне пореске администрације.

5.4.2 Извори финансирања

Постоје различити видови финансирања урбаног развоја у ЈЛС Ниш, од међународних фондова и националних фондова, јавно – приватних партнерстава, и приватних фондова.

Главни домаћи извори финансирања урбаног развоја су сопствена средства / буџет ЈЛС, као и програми различитих министарстава, и то: Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре¹⁰⁰, Министарства рударства и енергетике¹⁰¹, Министарства заштите животне средине¹⁰².

ЈЛС Ниш у континуитету користи међународне изворе финансирања – фондове Европске уније, програме Уније, доступне фондове Кохезионе политике, међународне финансијске инструменте (банке) и билатералну и мултилатералну сарадњу. Од значаја је навести фондове ЕУ¹⁰³, али и нове

¹⁰⁰ МГСИ је доделило ЈЛС Ниш награду Шампион урбане мобилности у категорији градова за 2022. годину. Планираним активностима се унапређује бициклически превоз у Нишу, асфалтирање, адаптација и обележавање 580 м бициклическе стазе Трошарина-Стопшоп. Вредност пројекта износи 2.000.000,00 динара.

¹⁰¹ Суфинансирање мера енергетске санације стамбених зграда, породичних кућа и станова на територији ЈЛС Ниш за 2021; Суфинансирање мера енергетске санације стамбених зграда, породичних кућа и станова на територији ЈЛС Ниш за 2022.

¹⁰² „Зелено и чисто-план превенције нелегалног одлагања отпада и уклањања дивљих депонија на територији Града Ниша за 2022. годину“, ЈЛС Ниш је у јулу уклонио 9 дивљих депонија укупне запремине 2.941 м³; Пројекат пошумљавања у циљу заштите и очувања предеоног диверзитета у 2022; Пројекат пошумљавања у циљу заштите и очувања предеоног диверзитета у 2022. г.; Пројекат смањења загађења ваздуха пореклом из индивидуалних извора у 2021.

¹⁰³ ЕУ ПРО ПЛУС програм за предлоге пројеката за организације за подршку пословања, за пројекат Отпорни и стабилни стартап-ови као покретач регионалног развоја. Укупна вредност пројекта је 55.730 долара уз суфинансирање. Старт-ап центар у вредности од 8.000,00 долара. Пружа се подршка стартап-овима кроз програм „Школа иновација“ али и подршка локалним самоуправама да креирају оквир за подршку развоја стартап предузетништва. Кроз пројекат је планирано да се пружи подршка ЈЛС Ниш у развоју модела подршке технолошком предузетништву и прилагођавању мера локалног економског развоја иновацијама и технолошком предузетништву. Следећи пројекат је Побољшање енергетске ефикасности зграде позоришта лутака Ниш, у коме се извођење радова на машинским инсталацијама, неопходним грађевинским радовима за реализацију машинског пројекта и радови на решењу проблема са недостатком простора за смештај декора и реквизита Позоришта лутака Ниш.

кредитне линије Француске развојне агенције и Светске банке. Поред наведеног, билатерална и мултилатерална сарадња и донаторски програми реализују се и кроз пројекте сарадње са организацијом HELP (Социо економско оснаживање Западног Балкана за оснаживање социјално угрожених група и подршку социјалној инклузији), као и кроз подршку владе Швајцарске развоју општина кроз унапређење доброг управљања и социјалне укључености- Swiss PRO. У ЈЛС Сврљиг домаћи извори финансирања су: пројекти и програми различитих министарстава, буџети ЈЛС, кредити инвестиционих и комерцијалних банака на подручју Републике Србије. Страни извори финансирања су углавном програми ЕУ PRO+. Највећи део средстава за побољшање урбаног развоја добија се из буџета ЈЛС и износи око 90%, док од међународних и националних фондова износи око 10% средстава.

У ЈЛС Меровина главни домаћи извори финансирања су програми различитих министарстава Републике Србије. Страни извори финансирања су програми ЕУ, владе Швајцарске, и то на пројекту развоја ГИС кроз програм Европског напретка (присутна су била и средства Републике Србије). Истим средствима је финансирана и израда три ПДР. Највећи део средстава приликом развоја планских докумената јесу средства из европских фондова или министарстава Републике Србије. ЈЛС Меровина никада није учествовала са више од 20% процената од износа потребних средстава.

5.4.3 Транспарентност и информисање

По индексу транспарентности локалне самоуправе за 2021. годину, четири локалне самоуправе постигле су индексе транспарентности приказане у табели 4:

Табела 4: Индекс транспарентности локалне самоуправе за 2021. годину

	Место у ЈЛТИ 2021	2019	2020	2021	2022	Раст 022/2021	Раст 2022/2021 (%)
Ниш	103	34	46	40	64	24	60.0%
Сврљиг	98	43	37	41	53	12	29.3%
Бачин Хан	88	46	56	43	37	-6	-14.0%
Меровина	140	26	24	29	34	5	17.2%

У ЈЛС Ниш Географски информациони систем јавних зелених површина постоји, али се не користи. ЈЛС Ниш кроз КЛЕР има пројекат Унапређење ГИС-а, како би се побољшали капацитети Ниша да идентификује, интегрише у развојне процесе, управља и користи геопросторне податке.

У ЈЛС Сврљиг постоји развијен систем електронске комуникације са грађанима преко општинског сајта. Грађани су информисани на нивоу ЈЛС о донетим одлукама и кључним

локалним документима. Грађани могу, преко консултовања, суодлучивања, па до овлашћивања група грађана, да учествују у доношењу одлука. Године 2020. ЈЛС Сврљиг је добила признање за допринос афирмисању права на приступ информацијама од јавног значаја у категорији ЈЛС од повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

У ЈЛС Мерошина постоји развијен систем електронске комуникације између управе и грађана. Поред званичног сајта општине Мерошина постоји и апликација „општина Мерошина“ која поред информација омогућава и генерисање пријава и предлога према општинским службама и јавним предузећима. Постоји ГИС који је тренутно ван функције (истекле софтверске и серверске лиценце). Док је био у функцији користио се као извор података за израду стратегија и планова. Подаци о донаторским пројектима доступни су на интернет страницама ЈЛС Ниш¹⁰⁴ (од 2006-2021) и Гаџин Хан¹⁰⁵ (реализовано уз подршку програма Европски ПРОГРЕС), док ЈЛС Мерошина и Сврљиг немају доступне ове податке

6 SWOT АНАЛИЗА И ПОТРЕБЕ

6.1 ИДЕНТИТЕТ УРБАНОГ ПОДРУЧЈА предности/снаге

- Одличан гео-стратешки положај, добра инфраструктура и повезаност друмским, железничким и ваздушним саобраћајем
- Капија Истока и Запада > раскршће путева Западне Европе са Блиским истоком и Грчком
- Модеран европски град са препознатљивим идентитетом и урбаним наслеђем и 3. град у Србији, индустријски, туристички, здравствени, образовни и културни центар (Ниш)
- Богатство природним наслеђем - парк природе Сићевачка клисура, специјални резервати природе Јелашничка клисура и Сува Планина, споменици природе Лалиначка слатина, Церјанска, Преконошка и друге пећине, планирана за заштиту су Сврљишке планине, Тресибаба – клисура Сврљишког Тимока и Селичевица
- Богата културна баштина и историјско наслеђе – непокретна културна добра од изузетног значаја Медиана, Ћеле Кула, спомен парк Бубањ и Чегар, од великог значаја Нишка тврђава, Латинска црква, Манастир Сићево, Хумска чука, Кулина (Балајнац), зграде Официрског дома, старог Начелства и Пастеровог завода и

- друга утврђена добра, као и нематеријално културно наслеђе
- Природни и културни ресурси и друге културне манифестације у служби туризма **слабости/недостаји**
- Неравномерна развијеност и дисфункционалност територије > претежно рурална подручја у окружењу урбаних центара (средишта ЈЛС)
- Незаинтересованост ЈЛС за заштиту природних добара
- Недостатак механизма за заштиту културних добара – инспекцијски надзор и финансијска средства
- Недовољна искоришћеност и неравномерна развијеност туристичких потенцијала
- Недовољан смештајни капацитет у хотелима са 4 звездице, недостатак хотела у Нишкој Бањи
- Недостатак квалитетне туристичке сигнализације
- Непрофилисана радна снага у области туризма
- Недовољан предузетнички дух за сеоски туризам
- Слаба међуопштинска сарадња у функцији развоја туризма и шире туристичке дестинације
- Концентрација на „градњу“ у развоју урбаних насеља
- Ширење насеља и грађевинског подручја насупрот компактности урбаних центара/насеља, узурпација пољопривредног и шумског земљишта, неефикасан и неадекватан систем озакоњења нелегалне градње
- Специјални резерват природе Сува Планина и Парк природе „Сићевачка клисура“ угрожени индустријским објектима

потенцијали/могућности

- Могућности урбане регенерације урбаних структура и јавних простора
- Могућности обнове и мултифункционалне пренамене објеката у руралним подручјима (месне заједнице и др.)
- Примарни појасеви развоја на територији Р. Србије > територијална кохезија > великоморавски, јужноморавски, нишавски и топличко – косовско – метохијски појас
- Регенерација браунфилда > бивши индустријски и војни комплекси (Ниш касарне Бубањски Хероји, Пантелејска, Дуванска и Текстилна индустрија; Машинска и Електронска индустрија парчање имовине)
- Индустријско наслеђе као потенцијал

¹⁰⁴ <https://www.ni.rs/projekti/>

¹⁰⁵ <http://gadzinhan.rs/vazni-linkovi/donatorski-projekti/>

- Еколошка очуваност и природни ресурси за развој одрживог туризма
- Развој културног туризма, гастро туризма и туристичких дестинација са културним и природним наслеђем за одрживи туризам; туристички воз Ниш-Сврљиг
- Повезивање туристичке понуде Старе и Суве планине за развој руралног туризма; комплементарност туристичке понуде у контексту урбано руралних веза
- Културни предео као потенцијал
- Повезивање туристичке понуде - оснивање регионалне туристичке организације
- Брендирање туристичких и пољопривредних производа и бренда места
- Јачање урбано-руралних веза > пољопривредни производи и услуге **претње/ризици**
- Даља концентрација урбаних садржаја у доминантном урбаном центру Ниш > привреда, образовање и јавне службе > неравномеран и нехомоген развој територије
- Наставак просторне концентрације насеља уз инфраструктурне коридоре и саобраћајне правце ка Нишу
- Индустијски и војни комплекси > још без нових намена
- Велики број нелегалних објеката
- Даље угрожавање природних и културних добара нелегалном и прекомерном градњом и дивљим депонијама
- Неконтролисано ширење насеља и узурпација пољопривредног и шумског земљишта **потребе**
- Развој и унапређење имиџа и брендирање Урбаног подручја
- Регулисање ширења грађевинског подручја; урбана регенерација, оснаживање постојећег / креирањем новог идентитета јавних урбаних простора и санација објеката из социјалистичког наслеђа
- Адекватна трансформација и реактивирање браунфилд локација; измена правног оквира за конверзију војних објеката
- Интегрисана заштита и валоризација културног и природног наслеђа; и континуирано систематско истраживање културног наслеђа
- Потреба за јачањем урбано-руралних веза > радна места и услуге, комплементарност туристичке понуде
- Систем даљинског грејања и подела урбаног насеља на зоне топлификације и гасификације (Ниш)
- Наплата грејања по утрошку - ефекат за повећање енергетске ефикасности (штедња)
- Програми енергетске и друге санације стамбених зграда (Ниш)
- Богатство шума и шумског земљишта на Урбаном подручју (40-55% од територије општина, осим Мeroшине > само 19,4%)
- Саобраћајно чвориште великог значаја у Србији > укрштање мултимодалног Коридора X, аеродром, робно-претоварни центар
- Аеродром "Константин Велики" > европски аеродром са највишим оперативним и организационим стандардима и безбедношћу ваздушног саобраћаја
- Развијена саобраћајна мрежа европских, државних и локалних путева
- Јавни градски превоз (ЈГП) у Нишу
- Преко 90% хибридних возила за такси превоз у Нишу **слабости/недостаји**
- Није уведена обавеза да се у зони топлификације сви објекти прикључују на даљински систем грејања
- Низак ниво свести о енергетској ефикасности и мерама
- Ниска енергетска ефикасност јавних и осталих зграда
- Низак стандард грађана за реализацију решења енергетске ефикасности (замена столарије и индивидуалних ложишта); коришћење енергетски неефикасне опреме у домаћинствима (низак енергетски ниво ел. уређаја)
- Велика фокусираност на поједине енергенте (гас)
- Непостојање система даљинског грејања (Сврљиг, Мeroшина, Гаџин Хан)
- Угроженост Урбаног подручја појавом клизишта и бујичних поплава > поплава усева и пољопривредног земљишта
- Квалитет шума незадовољавајући
- Смањивање отворених јавних и зелених простора у центрима насеља
- Неискоришћеност појединих јавних простора (нпр. кеј за бициклисте)
- Урбана инфраструктура незадовољавајућа и угрожена услед климатских промена
- Топлотна острва између тргова у градском језгру (Ниш)
- Загађен ваздух у урбаним насељима > саобраћај и грејање (индивидуална ложишта) зими, прекомерна изградња, депоније и котлина (град Ниш)
- Неразвијена мрежа и дотрајалост комуналне инфраструктуре, лоша

6.2 **ЗЕЛЕНА И ЕНЕРГЕТСКА ТРАНИЗИЦИЈА И МОБИЛНОСТ** **предности/снаге**

- комунална опремљеност изван урбаних насеља; нема капацитета за проширење канализационе мреже на Урбаном подручју
- Испуштање непрерађених отпадних вода привредних субјеката у реципијенте; непостојање система за пречишћавање отпадних вода
  - Дивље и несанитарне депоније у селима и управљање отпадом
  - Железничка инфраструктура лоше лоцирана / у лошем стању > пролази кроз централно градско језгро > висок ризик (Ниш)
  - Недовољна искоришћеност Нишког аеродрома 30-40%
  - Небезбедне и угрожене зоне по питању саобраћаја > велики број саобраћајних незгода (Ниш)
  - Јавни градски превоз (ЈГП) не постоји (Сврљиг, Мерошина, Гаџин Хан)
  - Неекомска цена за ЈГП у поређењу са приватницима; због законских органичења, није могуће изменити или увећати капацитет и обухват ЈГП
  - Немогућност саобраћајне координације за интеграцију превоза
  - Недовољно уличног и вануличног паркирања
  - Недовољно развијена бицикличка инфраструктура
  - Недостатак пуњача за електрична возила
- потенцијали/могућности**
- Повећање броја корисника система даљинског снабдевања топлотном енергијом у зонама топлификације урбаног насеља Ниш
  - Изградња нових топлотних извора и пратеће дистрибутивне мреже у складу са планираним ширењем урбаног насеља Ниш
  - Потенцијал за диверзификацију извора енергије и коришћење обновљивих извора енергије > биомасе и соларне, геотермалне и енергије ветра и др.
  - Могућности за коришћење гаса > решавање проблема загађеног ваздуха; гасна интерконекција са Софијом
  - Доношење стратегије за климатске промене; Ниш 2022 - план адаптације на климатске промене
  - Аеродром "Константин Велики" интермодални чвор
  - Планиран интермодални терминал уз железничку пругу > логистичке услуге за контејнере > железнички и друмски транспорт (Ниш, Сврљиг)
  - Изградња инфраструктурног коридора аутопута Е-80 Ниш-Мердаре > позитиван утицај на друштвени и привредни живот

(Мерошина) и веза Србије са највећом луком у Албанији (Драч)

- Ослобађање централних урбаних зона од моторног саобраћаја; проширење јавних пешачких површина, развој и декарбонизација јавног превоза и коришћење возила на алтернативни погон
- Даља развој паметних система за урбану мобилност

претње/ризици

- Енергетика - маргинализована тема
- Евентуална изградња малих хидроелектрана на Кутинској и Барбешкој реци (Гаџин Хан) > еколошка штета за животну средину
- Неискоришћеност потенцијала обновљивих извора енергије
- Даља угроженост животне средине и еколошки проблеми од дивљих депонија, ризик од загађења процедурним водама депоније
- Концепт развоја урбаних садржаја који погодује већој употреби путничких аутомобила
- Недовољно коришћење алтернативних (еколошки чистих) видова превоза

потребе

- Мапирање и истраживање потреба за регионалном агенцијом за енергију; One-stop-shop за област енергетике
- Унапређење и умрежавање зелене инфраструктуре у урбаним насељима
- Унапређење комуналне опремљености Урбаног подручја, реализација постројења за пречишћавање комуналних отпадних вода
- Санација несанитарних депонија
- Развој интермодалности и саобраћајне инфраструктуре

6.3 ИНОВАТИВНА И ПАМЕТНА ЕКОНОМИЈА предности/снаге

- Прехрамбена индустрија - извоз пољопривредних производа
  - Значајни капацитети за развој гринфилд и браунфилд локација
  - Развијене институције за подршку пословању
  - Постојање научно-технолошког парка
  - Постојање високообразовних установа (нова техничка решења за смањење енергетске потрошње)
  - Велики број малих и средњих предузећа и предузетника
  - Стипендирање ученика и студената у малим срединама
- слабости/недостази**
- Непостојање слободне царинске зоне са посебним олакшицама и подстицајима

- Неусклађеност образовног програма са захтевима привреде – неодговарајућа образовна структура радне снаге
  - Одлазак радне снаге у друге центре и иностранство
  - Неповољна старосна и квалификациона структура тражилаца расположиве радне снаге
  - Недовољне субвенције и олакшице домаћим микро, малим и средњим предузећима
  - Мали број пољопривредних газдинстава
  - Високо учешће производа са ниским вредностима
  - Низак ниво инвестиција - развој технологија приватног сектора у истраживања и развоја (R&D)
  - Слаба сарадња са дијаспором
  - Слаби управљачки механизми за МСП
  - Низак степен дигитализације индустрије и примена савремене технологије
  - Мали број акредитованих научно-истраживачких институција
- потенцијали/могућности**
- Постојање индустријских зона
  - Сарадња привреде са Универзитетом и другим образовним институцијама
  - Постојање националних програма за развој привреде
  - Постојање ЕУ и других међународних и домаћих фондова
  - Повезивање са другим локалним заједницама у земљи и иностранству ради унапређења пословног окружења и стварања услова за боље пословање
  - Улога цивилног сектора
  - Технолошка решења четврте научно-технолошке револуције за смањење загађења

претње/ризици

- Неконзистентне мере економске политике за привлачење страних инвестиција
- Висок политички утицај на економски развој и привлачење инвестиција
- Рад на црно и сива економија
- Неравномеран регионални развој

потребе

- Формирање слободне зоне
- Додатне олакшице за почетак и развој бизниса; инкубатор центар - формирање у мањим урбаним насељима
- Умреженост јавног сектора, научноистраживачких институција и привреде
- Успостављање центра за едукацију и развој пољопривреде

6.4 ДРУШТВЕНО БЛАГОСТАЊЕ
предности/снаге

- Постојање Градске стамбене агенције и планске документације, социјално становање
  - Развијен систем установа и широк спектар услуга из социјалне заштите
  - Јак универзитетски и научни центар
  - Постојање примарне и терцијарне здравствене заштите; добра доступност примарних здравствених услуга (пунктови и огранци и у сеоским подручјима) у Нишу
  - Квалификован кадар и повољна структура специјалистичког кадра у области здравствене заштите
  - Институције културе са постојећом инфраструктуром и садржајима; постојање домова културе на руралном подручју
  - Развијена кадровска инфраструктура и добро опремљени спортски терени и објекти
- слабости/недостаци**
- Миграције становништва - лоша демографска слика
  - Недостатак институција за интегрално третирање социјалног становања (Мерошина, Сврљиг, Гаџин Хан)
  - Недостатак и неадекватност простора за установе социјалне заштите; недостатак саветовалишта за младе
  - Непостојање приватних лиценцираних пружаоца услуга
  - Непостојање и недовољно развијене специфичне услуге (персонална асистенција, помоћ сеоским старачким домаћинствима и др.)
  - Недостатак адекватног простора за основно образовање; лоше стање основних школа у удаљеним насељима (Сврљиг, Мерошина, Гаџин Хан)
  - Низак ниво здравствене културе и писмености; недовољна доступност примарне здравствене заштите у већини ЈЛС; недостатак хитне медицинске помоћи у делу ЈЛС
  - Непостојање опште болнице – оптерећеност терцијарне здравствене заштите специјалистичким прегледима
  - Недовољна опремљеност домова културе; нерешени правно-имовински односи за сеоске објекте - задружни домови, дом културе
  - Недостатак стратегије и политике у области културе; недовољна међусекторска, међуинституционална сарадња на пољу промоције културе; непостојање културних програма - програми за старе, младе и сл.
  - Недостатак мултифункционалне сале и галеријског простора (Ниш)
  - Недовољан број спортских сала у односу на број спортских организација
- потенцијали/могућности**

- Развијање међопштинске сарадње у домену пружања услуга из социјалне заштите
- Укључивање приватног сектора као пружаоца свих врста услуга
- Успостављање заједничког пакета програма за различите групе корисника за домове културе на Урбаном подручју, потенцијал за музеј (војни објекат); Мала сцена Народног позоришта у Нишу

претње/ризици

- Пад броја становника
  - Неповољна демографска структура
  - Одлив великог броја стручних здравствених радника
- #### ***потребе***
- Потражња за приуштивим становима (Ниш, Сврљиг, Мерошина); развој становања уз подршку и институционална подршка за интегрално третирање социјалног становања
  - Унапређење услуга и мреже објеката социјалне заштите
  - Унапређење услуга и мреже објеката образовања и васпитања
  - Унапређење услуга и мреже објеката здравствене заштите
  - Унапређење услуга и мреже објеката културе и спорта

6.5 УПРАВЉАЊЕ УРБАНИМ И ТЕРИТОРИЈАЛНИМ РАЗВОЈЕМ предности/снаге

- Управљање на више нивоа > међународни, национални и регионални актери кроз различите програме и пројекте
  - Партиципативни приступ за стратегије и планове развоја (планови развоја Сврљига и Гаџиног Хана), и поједине урбанистичке планове (ГУП Ниш)
  - Различити међународни и домаћи видови финансирања урбаног развоја
  - Развијен систем електронске комуникације између управе и грађана
  - Велика транспарентност локалне самоуправе за 2022. годину (Ниш на високом 18. месту, Сврљиг на одличном 39., Гаџин Хан на 127. и Мерошина на 137. месту)
  - Употреба ГИСа у управљању урбаним развојем (Мерошина > израда стратегија и планова; ГИС)
- #### ***слабости/недостаји***
- Лоша међуинституционална сарадња и питање надлежности за имплементацију пројеката - непостојање ресорне управе за реализацију пројеката
  - Недостатак усвојених механизма за доношење одлука
  - Недостатак културе планирања
  - Непоштовање донетих стратегија

- Недостатак података од појединих институција и установа: неажурирани подаци, неквалитетни, непознат титулар података

- Формална партиципација грађана кроз законом обавезне јавне консултације и јавни увид; недостатак квалитетног правног основа за партиципативни процес
- Мала и недовољна употреба ГИСа у управљању урбаним развојем (Ниш: ГИС систем јавних зелених површина > није у употреби, само ГИС за ГСП)

потенцијали/могућности

- Међународни и национални програми и пројекти за изградњу и подизање капацитета управљања
- Умрежавање, сарадња и партнерства са актерима јавног и приватног сектора на међународним пројектима
- Примена стандарда доброг управљања, развој механизма партиципације и транспарентности за потребе израде планских докумената и доношења инвестиционих одлука
- Јавно-приватна партнерства у разним областима > инфраструктура; брендирање места; одржива мобилност; развој одрживог и културног туризма
- Јачање сарадње ЈЛС за управљање развојем Урбаног подручја
- Боља сарадња са цивилним и приватним сектором и јачање транспарентности у доношењу одлука у управљању урбаним развојем

претње/ризици

- Споро реформисање управе за процесе управљања са више актера
- Низак ниво партиципације грађана у процесу урбаног развоја
- Одлазак младих, високо образованих у веће градове и иностранство
- Удаљавање од приближавања ЕУ и економска криза изазвана ратом у Украјини > смањен број ЕУ пројеката и додатних извора финансирања

потребе

- Подизање капацитета у интегралном управљању урбаним развојем
- Унапређење просторног, урбанистичког и секторског планирања за одрживи просторни развој Урбаног подручја
- Јачање институционалних капацитета за међуопштинску сарадњу
- Суштинска партиципација грађана и заинтересованих страна у процесу планирања изван формалних облика за квалитетно урбано управљање
- Већа употреба ИКТ алата за интегрално урбано управљање између различитих институција (прикупљање, обједињавање

и размена података институција) и за партиципацију грађана и других заинтересованих страна

7 ВИЗИЈА, ЦИЉЕВИ, ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И МЕРЕ

7.1 ВИЗИЈА

УРБАНО ПОДРУЧЈЕ ЖИВО, ИНОВАТИВНО И СА НАПРЕДНИМ ТЕХНОЛОГИЈАМА, ИНКЛУЗИВНО, КРЕАТИВНО

МОДЕРНО ПОДРУЧЈЕ СА ВИШЕВЕКОВНОМ ТРАДИЦИЈОМ, ОКРЕНУТО БУДУЋНОСТИ ЗЕЛЕНО И ЗДРАВО УРБАНО ПОДРУЧЈЕ, ОДРЖИВЕ УРБАНЕ МОБИЛНОСТИ И ИНТЕГРИСАНОГ И ЕФИКАСНОГ ЈАВНОГ ПРЕВОЗА

УРБАНО ПОДРУЧЈЕ НИША ЈЕ МЕСТО УКРШТАЊА ВЕЛИКИХ ПУТЕВА И РАЗМЕНЕ ВЕЛИКИХ ИДЕЈА. Територија равноправних могућности и квалитета живота где "мерак нема цену", јаког образовног потенцијала и креативних умова, иновативна и подстицајна, инклузивна и безбедна средина и уточиште за младе. Територија Ниша је мобилна и зелена, чиста и уређена, енергетски одржива и еколошки освешћена средина. Центар регионалног иновативног развоја, напредних технологија и креативне индустрије, али у исто време и центар за истраживање, рехабилитацију и промоцију културне баштине, подручје са вишевековном традицијом, модерно и окренуто будућности што га чини конкурентним у глобалној економији.

7.2 ТЕМАТСКИ ЦИЉЕВИ, ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И МЕРЕ

Полазни оквир за формулисање циљева, посебних циљева и мера стратегије **развоја** урбаног подручја (СРУП) представља нова легислатива Европске комисије, која утврђује заједничке показатеље остварења и резултата за Европски фонд за регионална улагања (Улагања у радна места и раст и Interreg) и Европски кохезиони фонд¹⁰⁶ (ЕК, 2021). Циљеве нове Кохезионе политике ЕУ за период 2021-2027 су: 1) Конкурентнија и паметнија Европа промовисањем иновативне и паметне економске трансформације и ИКТ регионалне интеграције; 2) Зеленија, отпорнија Европа са ниском емисијом угљеника, која прелази на економију са нултом нето емисијом угљеника промовишући прелазак на чисту и праведну енергију, зелених и плавих инвестиција, циркуларне економије, прилагођавање и ублажавање климатских промена, управљања ризиком и његове превенције, те одрживе урбане мобилности; 3) Повезанија Европа јачањем мобилности; 4)

Инклузивнија Европа са истакнутом социјалном компонентом применом ЕУ стуба социјалних права, и 5) Европа ближа грађанима подстицањем одрживог и интегралног развоја свих врста подручја и локалних иницијатива.

Национални оквир за СРУП чине јавне политике, које се припремају и усвајају у процесу интеграције Србије у ЕУ. Наведене су хронолошки полазећи од најновијих, и то: Нацрт Закона о успостављању и функционисању система за управљање кохезионом политиком, 2023¹⁰⁷; Програм управљања муљем у Србији од 2023. до 2032. године¹⁰⁸ (Влада РС, 2023); Стратегија нискоугљеничног развоја Републике Србије за период од 2023. до 2030. године са пројекцијама до 2050. године¹⁰⁹; Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године¹¹⁰ ("Сл. гласник РС", бр. 9/2023); Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022–2026. године¹¹¹ ("Сл. гласник РС", бр. 12/2022); Програм заштите ваздуха у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године са акционим планом¹¹² ("Сл. гласник РС", бр. 140/2022); Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022–2024. године¹¹³ ("Сл. гласник РС", бр. 137/2022); Програм управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године¹¹⁴ ("Сл. гласник РС", бр. 12/2022); Програм прилагођавања на измењене климатске услове са Акционим планом, Нацрт¹¹⁵; Просторни План Републике Србије од 2021. до 2035. године, Нацрт¹¹⁶; Стратешки приоритети развоја културе Републике Србије од 2021-2025. године¹¹⁷ (Министарство културе и информисања

¹⁰⁷ <https://www.mei.gov.rs/srp/vesti/2811/detaljnije/w/0/nacrt-zakona-ouspostavljanju-i-funkcionisanju-sistema-za-upravljanje-kohezio-nopolitikom-na-portalu-ekonsultacije/>

¹⁰⁸ <https://www.ekologija.gov.rs/lat/saopstenja/vesti/prvi-put-usvojen-vazan-planski-dokument-%E2%80%93-program-upravljanja-muljem-u-republici-srbiji>

<https://www.srbija.gov.rs/vest/735156/usvojen-program-upravljanja-muljem-u-srbiji-od-2023-do-2032-godine.php>

¹⁰⁹ <https://www.ekologija.gov.rs/saopstenja/vesti/vlada-republike-srbije-usvojila-strategiju-niskougljenicnog-razvoja-do-2030-godine>

¹¹⁰ <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2023/9/1/reg>

¹¹¹ <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2022/12/1>

¹¹² <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/drugiakt/2022/140/1>

¹¹³ <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/drugiakt/2022/137/1>

¹¹⁴ http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2022_02/SG_012_2022_01_0.htm

¹¹⁵ <https://www.ekologija.gov.rs/informacije-od-javnog-znacaja/javne-rasprave/javni-poziv-za-ucese-javnosti-u-procesu-konsultacija-u-vezi-sa-izradom-programa-prilagodjavanja-na-izmenjene-klimatske-uslove-sa-akcionim-planom-0>

¹¹⁶ <https://www.mgsi.gov.rs/sites/default/files/PPRS%20Nacrt.pdf>

¹¹⁷ <https://www.kultura.gov.rs/extfile/sr/6132/Strate%20C5%A1ki%20prioriteti%20razvoja%20kulture.pdf>

¹⁰⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:231:FULL&from=EN>

РС, 2021); Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије за период 2021 до 2030 са визијом до 2050. године¹¹⁸; Стратегија развоја информационог друштва и информационе безбедности у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године¹¹⁹ („Сл. гласник РС“, бр. 86/2021); Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања“¹²⁰ („Сл. гласник РС“, бр. 10/2021); Стратегија развоја стартап екосистема Републике Србије за период од 2021. до 2025. године¹²¹ („Сл. гласник РС“, број 125/2021); Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године¹²² („Сл. гласник РС“, бр. 35/2020); Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године¹²³ („Сл. гласник РС“, бр. 18/2021, 36/2021); Стратегији развоја образовања и васпитања у Србији до 2030. године¹²⁴ („Сл. гласник РС“, бр. 107/2021); Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период 2020-2027. године¹²⁵ („Сл. гласник РС“, бр. 21/2020); Стратегија одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године¹²⁶ („Сл. гласник РС“, бр. 47/2019); Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2020-2025. године¹²⁷ („Сл. гласник РС“, бр. 96/2019); Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018-2026. године¹²⁸ („Сл. гласник РС“, бр. 61/2018.); Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године¹²⁹ („Сл. гласник РС“, бр. 98/2016); Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014–2024. године¹³⁰ („Сл. гласник РС“, број 85/2014); Стратегија за подршку развоја малих и средњих предузећа,

предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године¹³¹ („Сл. гласник РС“, број 35/15).

Усклађивањем циљева и мера из ЕУ и националних политика формулисан је оквир за одрживи и интегрални територијални развој урбаних подручја, који чине следећи циљеви:

- 1) Јачање урбаног идентитета и обнова урбаног подручја подстицањем одрживог и интегралног развоја;
- 2) Промовисање преласка на чисту и праведну енергију, зелених и плавих улагања, прилагођавања и ублажавања климатских промена, превенције и управљања ризицима, и одрживе урбане мобилности;
- 3) Промовисање иновативне и паметне економске трансформације, циркуларне и нискоугљеничне економије и ИКТ интеграција;
- 4) Унапређење друштвеног благостања, и
- 5) Унапређење управљања урбаним развојем.

„Локализовање“ циљева, посебних циљева и мера је за сваку територију проверавано и прилагођавано локалном контексту. Одвијало се кроз радионице са локалним актерима – члановима радних група и савета стратегија, као и на јавним форумима са грађанима. Након циклуса провере на појединачним стратегијама, спроведена је следећа итерација где су сублимирани предлози и сагледане специфичности локалних територија, проблема, потреба, предлога пројеката, и где је извршена финална корекција посебних циљева и мера. У наредном тексту је дат приказ циљева, посебних циљева и мера за урбано подручје.

¹¹⁸ <https://www.mre.gov.rs/dokumenta/strateska-dokumenta/integrisani-nacionalni-energetski-i-klimatski-plan-republike-srbije-za-period-2021-do-2030-sa-vizijom-do-2050-godine>

¹¹⁹ <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/86/1/reg>

¹²⁰ <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/10/1/reg>

¹²¹ http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2021_12/SG_125_2021_011.htm

¹²² <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2020/35/1/reg>

¹²³ <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/ispravka/2021/36/1>

¹²⁴). <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/63/1/reg>

¹²⁵ <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/10/1/reg>

¹²⁶ <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2019/47/1/reg>

¹²⁷ <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2019/96/1/reg>

¹²⁸ <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2018/61/1/reg>

¹²⁹ <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2016/98/1>

¹³⁰ <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2014/85/1>

¹³¹ <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2015/35/1/reg>

Табела 5: Тематски циљеви, посебни циљеви и мереОбјашњење коришћених скраћеница: **Ц – ЦИЉ, ПЦ – посебни циљ, М – мера**

Ц 1. Јачање урбаног идентитета и обнова урбаног подручја подстицањем одрживог и интегралног развоја
ПЦ 1.1 Унапређење и уједначен квалитет уређености и приступачности урбаног подручја
М 1.1.1 Развој, обнова и регенерација недовољно искоришћених објеката, зона и целина (неискоришћени, неопремљени, нерешени имовински и правни односи) укључујући и ревитализацију браунфилд локација
М 1.1.2 Урбана регенерација делова насеља који су изложени девастационим процесима, укључујући и последице климатских промена (плављење, топлотна острва и др)
М 1.1.3 Уређење, очување и повезивање јавних простора (површина и објеката) у складу са концептом приступачности и безбедности
М 1.1.4 Успостављање мера за унапређење управљања и одржавања, и подизања културе становања у стамбеним заједницама (вишестамбеним зградама)
М 1.1.5 Унапређење безбедности у урбаним насељима
ПЦ 1.2 Подстицање заштите културног и градитељског наслеђа
М 1.2.1 Активна заштита културног наслеђа и препоруке за карактер и интензитет прихватљивих активности у планирању урбаног развоја
М 1.2.2 Обнова и заштита објеката и целина градитељског и урбаног наслеђа које нису заштићена културна добра (традиционални типови, вернакуларна архитектура, индустријски објекти, архитектура и урбанизам после II светског рата, итд)
М 1.2.3 Очување диверзитета културног предела
ПЦ 1.3 Подстицање развоја одрживог туризма
М 1.3.1 Диверзификација туристичке понуде заснована на идентитету урбаног подручја уз одрживо коришћење природних и културних добара, њихову ефикаснију и свеобухватнију заштиту, и ублажавање негативних утицаја туризма
М 1.3.2 Унапређење различитих облика туризма на урбаном подручју: спорски, гастрономски, културни, конгресни, језерски, авантуристички, рурални, манифестациони и др.
ПЦ 1.4 Подстицање интегралног и одрживог приступа у санацији нелегалне изградње и њено спречавање
М 1.4.1 Спречавање неконтролисаног ширења грађевинског земљишта на рачун пољопривредног, шумског и водног земљишта
М 1.4.2 Санација и обнова постојећих подстандардних или неуређених стамбених насеља и целина кроз њихово инфраструктурно опремање, изградњу објеката јавних намена и унапређење квалитета јавних простора
М 1.4.3 Уклањање нелегалних објеката у зонама под режимима заштите (санитарна заштита изворишта воде за пиће, плавна подручја, водно земљиште, заштићена културна и природна добра...)
ПЦ 1.5 Јачање и унапређење управљања урбано-руралним везама
М 1.5.1 Развој услуга јавних служби, саобраћајне и техничке инфраструктуре, приградског јавног превоза (аутобуског и железничког) и комуналних делатности на урбаном подручју
М 1.5.2 Пројекти идентификације и програми мониторинга екосистемских услуга које рурална подручја пружају урбаним насељима
М 1.5.3 Обнова недовољно искоришћених објеката (у различитим облицима својине) у руралним подручјима и њихова пренамена у мултифункционалне центре, објекте туризма, уметничке/занатске заједнице - колоније, социјално становање, спорт, и др.
Ц 2. Промовисање преласка на чисту и праведну енергију, зелених и плавих улагања, прилагођавања и ублажавања климатских промена, превенције и управљања ризицима, и одрживе урбане мобилности
ПЦ 2.1 Унапређење енергетске ефикасности и смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште
М 2.1.1 Успостављање одрживе енергетике (применом мера енергетске ефикасности, коришћењем обновљивих извора енергије и применом норми и иновативних материјала за заштиту животне средине и смањење штетних утицаја на климу)
ПЦ 2.2 Подстицање коришћења обновљивих извора енергије
М 2.2.1 Интеграција коришћења обновљивих извора енергије (електричне и топлотне енергије)
М 2.2.2 Обезбеђење подстицајних средстава за инсталирање и коришћење система О.И.Е. (обновљиви извори енергије)
М 2.2.3 Програм опште информисаности и едукације о О.И.Е.
М 2.2.4 Повећање учешћа организација цивилног друштва у подизању свести о О.И.Е.
М 2.2.5 Истраживање, мапирање и коришћење геотермалних извора енергије у складу са планским документима
ПЦ 2.3 Развој паметних енергетских система, мрежа и складиштења
М 2.3.1 Паметне мреже, напредни системи за складиштење и дистрибуцију енергије, праћење енергетске ефикасности, развој паметних градова, енергетски ефикасна расвета, одржива производња биомасе и др.

ПЦ 2.4 Прилагођавање климатским променама и спречавања ризика од катастрофа, јачање резилијентности на климатске промене, узимајући у обзир приступ заснован на екосистемима
М 2.4.1 Нови или побољшани системи за праћење ризика, приправност, упозоравање и одговор на природне катастрофе
М 2.4.2 Мере заштите од природних катастрофа повезаних са климатским променама (осим поплава и шумских пожара)
М 2.4.3 Заштита од поплава спољним водама (реке и језера)
М 2.4.4 Новоизграђена или појачана заштита од клизишта и одрона
М 2.4.5 Изграђена или побољшана зелена инфраструктура за прилагођавање климатским променама
М 2.4.6 Мере заштите од шумских пожара
ПЦ 2.5 Обезбеђење једнаког приступа санитацији и снабдевању водом и унапређење одрживог управљања водама
М 2.5.1 Нови или унапређени системи за побољшање квалитета воде за пиће која се испоручује потрошачима у јавним водоводним системима
М 2.5.2 Нови или побољшани јавни дистрибутивни водоводни системи
М 2.5.3 Нови или побољшани јавни канализациони системи за прикупљање отпадних вода
М 2.5.4 Нови или побољшани капацитети за пречишћавање отпадних вода и обраде канализационих муљева
М 2.5.5 Нови или побољшани системи за заштиту од плављења кишним водама, укључујући системе за коришћење кишнице
ПЦ 2.6 Унапређење управљања отпадом
М 2.6.1 Унапређење система управљања комуналним отпадом у складу са Законом
М 2.6.2 Успостављање система управљања опасним отпадом у складу са Законом
М 2.6.3 Примарна селекција отпада и подршка мерама подстицаја за домаћинства и привреду на урбаном подручју
ПЦ 2.7. Јачање заштите и очувања природе, биодиверзитета и зелене инфраструктуре, и смањење свих облика загађења
М 2.7.1 Зелена и плава инфраструктура
М 2.7.2 Идентификација подручја у оквиру припреме за НАТУРА 2000 мреже и мера заштите
М 2.7.3 Идентификација гео-наслеђа и мера заштите
М 2.7.4 Обновљено земљиште (за зелене површине, стамбену подршку, економске или друге сврхе)
М 2.7.5 Подручја обухваћено постављањем система за праћење квалитета ваздуха
М 2.7.6 Подручја обухваћена заштитом од великих хемијских удеса и ограничавањем последица тих удеса по здравље људи и животну средину кроз контролу Севесо постројења/комплекса
М 2.7.7 Унапређење система мониторинга и база података о квалитету ваздуха, воде и земљишта
ПЦ 2.8 Подстицање одрживе мултимодалне урбане мобилности
М 2.8.1 Нове линије шинских система
М 2.8.2 Еколошки прихватљива возила за колективни јавни превоз
М 2.8.3 Инфраструктура намењена бицикличком саобраћају
М 2.8.4 Инфраструктура намењена пешачком кретању (пешачке зоне, тротоари, пешачке стазе)
М 2.8.5 Инфраструктура за снабдевање алтернативним горивима
М 2.8.6 Нови или модернизовани дигитализовани систем градског превоза
М 2.8.7 Унапређење система паркирања дељења аутомобила (car-sharing)
М 2.8.8 Успостављање инфраструктуре за систем паркирај-и-вози-се-јавним-превозом (park and ride)
ПЦ 2.9 Развој паметне, сигурне, одрживе и мултимодалне саобраћајне мреже од међународног и националног значаја која је отпорна на климатске промене
М 2.9.1 Укључивање процене утицаја на становништво у техничку и планску документацију
М 2.9.2 Усклађивање докумената просторног и урбанистичког планирања на нивоу ЈЛС и урбаног подручја са развојем саобраћајне мреже међународног и националног значаја
ПЦ 2.10 Развој и јачање одрживе, паметне и мултимодалне националне, регионалне и локалне мобилности која је отпорна на климатске промене, укључујући бољи приступ саобраћајној мрежи од међународног и националног значаја и прекограничној мобилности
М 2.10.1 Унапређење путне мреже и друмског саобраћаја
М 2.10.2 Унапређење система управљања друмским саобраћајем
М 2.10.3 Унапређење железничке мреже и железничког саобраћаја
М 2.10.4 Нове и модернизоване мултимодалне везе
Ц 3. Промовисање иновативне и паметне економске трансформације, циркуларне и нискоугљеничне економије и ИКТ интеграција
ПЦ 3.1 Развој и јачање истраживачких и иновационих капацитета и примена напредних технологија
М 3.1.1 Подршка предузећима и стварању радних места, јачању иновационих капацитета и примени напредних технологија у микро, малим, средњим и великим предузећима
М 3.1.2 Подршка истраживачима и научноистраживачким организацијама које учествују у заједничким истраживачким пројектима и који имају примену у привреди и јавном сектору
М 3.1.3 Увећање броја и подршка предузећима која сарађују са научноистраживачким организацијама
М 3.1.4 Подстицање међурегионалних улагања за иновације

М 3.1.5 Развој и јачање мреже за промоцију и развој стартап иновационог екосистема и технолошког предузетништва
М 3.1.6 Јачање организација за подршку пословању у развоју иновационог и технолошког предузетништва
ПЦ 3.2 Коришћење предности дигитализације за грађане, предузећа, истраживачке институције и органе јавне управе
М 3.2.1 Унапређење дигиталних знања и вештина грађана, подизање капацитета запослених у јавном и приватном сектору за коришћење нових технологија и унапређење дигиталне инфраструктуре у образовним установама
М 3.2.2 Дигитализација услуга и пословања у јавном и приватном сектору
М 3.2.3 Унапређење информационе безбедности грађана, јавне управе и привреде
ПЦ 3.3 Јачање одрживог раста и конкурентности МСП-ова и отварање радних места
М 3.3.1 Унапређено пословање и развој МСП, унапређена пословна инфраструктура, јачање иновативности и стимулисање пословног удруживања и креирања ланаца вредности
М 3.3.2 Интегрисани програм економског развоја и паметне специјализације урбаног подручја (конкурентност, стартап, трансфер технологија, ланци вредности и снабдевања, одржива/органска пољопривреда)
ПЦ 3.4. Развој компетенција за паметну специјализацију 4С, индустријску транзицију и предузетништво, у оквиру четвороструке спирале иновација (привреда, образовање, наука, јавни и цивилни сектор - институционални учесници)
М 3.4.1 Развијање компетенција МСП и институционалних учесника оријентисано ка иновативности и предузетништву
М 3.4.2 Учешће МСП и институционалних учесника у компетитивним позивима
М 3.4.3 Повезивање на платформу за промоцију услуга, технологија и производа у областима дигиталне, иновативне и креативне делатности
ПЦ 3.5 Јачање дигиталне повезаности
М 3.5.1 Обезбеђење широкопојасног приступа високог капацитета преноса података
ПЦ 3.6 Подстицање и промовисање прелаза на циркуларну и ресурсно ефикасну економију
М 3.6.1 Едукација привредних субјеката и повезивање са осталим актерима у процесу транзиције ка циркуларној економији
М 3.6.2 Подршка креирању регулаторних тела која подстичу транзицију ка циркуларној економији
М 3.6.3 Финансијска подршка, иновативни модели финансирања и подстицање инвестиција и решења циркуларне економије
ПЦ 3.7 Подстицање и промовисање прелаза на економију са нултом нето стопом емисије угљеника
М 3.7.1 Подстицање инвестиција у решења нискоугљеничне економије као генераторе раста, ефикасније употребе материјалних ресурса и енергетске ефикасности
Ц 4. Унапређење друштвеног благостања
ПЦ 4.1 Унапређење инклузивности тржишта рада и приступа квалитетном запошљавању и достојанственом раду и подстицање социјалног предузетништва
М 4.1.1 Развој нових или модернизовање постојећих услуга запошљавања и подстицања социјалног предузетништва
ПЦ 4.2. Развој социјалне инфраструктуре и услуга и подстицање социјалне инклузије и социјалних иновација
М 4.2.1 Интегрисано деловање за особе угрожене безбедности (скитнице, деца у просјачењу, жртве насиља, мигранти и др.)
М 4.2.2 Изградња објеката за дневни боравак деце са инвалидитетом и оболеле деце
М 4.2.3 Подршка изградњи, реконструкцији и функционисању старачких домова
М 4.2.4 Проналажење одрживог решења за континуирано финансирање геронто домаћица у складу са стварним потребама становништва (формирање сервиса)
ПЦ 4.3 Промовисање социјално-економске инклузије маргинализованих заједница, домаћинстава са ниским приходима и друштвених група у неповољном положају, укључујући особе са посебним потребама, путем интегрисаног деловања које обухвата становање и социјалне услуге
М 4.3.1 Подршка изградњи социјалних станова на урбаном подручју
М 4.3.2 Ревитализација напуштених сеоских домаћинстава и других објеката за потребе социјалног становања и становања уз подршку
ПЦ 4.4 Побољшање једнаког приступа инклузивним и квалитетним услугама образовања
М 4.4.1 Развој нових или модернизовање постојећих услуга бриге о деци предшколског, основног и средњошколског образовања
М 4.4.2 Изградња адекватне мреже школа у удаљеним областима урбаног подручја
М 4.4.3 Подршка развоју образовања према потребама привреде
М 4.4.4 Унапређење целоживотног образовања и стицања практичних вештина
ПЦ 4.5 Обезбеђивање једнаког приступа здравственој заштити и подстицање отпорности здравственог система
М 4.5.1 Модернизација здравствене инфраструктуре
М 4.5.2 Унапређење система бриге о јавном здрављу
М 4.5.3 Развој нових или модернизовање постојећих услуга здравствене и социјалне заштите
ПЦ 4.6 Обезбеђивање једнаког приступа услугама, програмима и објектима културе
М 4.6.1 Развој нових или модернизовање постојећих програма и објеката

М 4.6.2 Развој образовних, културних и информативних програма за децу и младе
ПЦ 4.7 Обезбеђивање једнаког приступа услугама, програмима и објектима спорта и рекреације
М 4.7.1 Развој нових или модернизовање постојећих услуга и објеката
М 4.7.2 Стварање услова за доступност рекреативног бављења спортом свим категоријама становништва
М 4.7.3 Промоција рекреативног бављења спортом
ПЦ 4.8 Стварање подстицајног окружења за иницијативе и активности младих
М 4.8.1 Осмишљавање и организовање понуде програма и садржаја за квалитетно коришћење слободног времена младих
М 4.8.2 Развој модела „Клуб за младе“
М 4.8.3 Подстицање младих за волонтаризам у различитим областима

Ц 5. Унапређење управљања урбаним развојем
ПЦ 5.1 Подстицање управљања развојем на више нивоа - локални, национални, међунационални, ЕУ и др.
М 5.1.1 Успостављање и јачање административних капацитета за послове управљања развојем на локалном и вишим нивоима
М 5.1.2 Развој месне самоуправе
М 5.1.3 Јачање јавног дијалога, ефективнија примена мрежа, партнерстава, програма и пројеката управљања урбаним развојем на више нивоа ради унапређења квалитета рада и увођења иновација у складу са принципима доброг управљања и стандардима отворене управе
М 5.1.4 Јачање принципа обавезности у доношењу и спровођењу узајамно усклађених садржаја планских докумената
М 5.1.5 Управљање и јачање принципа обавезног садржаја у планским документима
ПЦ 5.2 Подстицање приступа са више актера - привреда, образовање, наука, јавни и цивилни сектор
М 5.2.1 Примена оквира четвороструке и петоструке спирале иновација у оквиру економије знања (Quadruple and quintuple Helix Model of innovation)
ПЦ 5.3 Подстицање партиципативног приступа и иницијатива вођених заједницом уз укључивање локалних актера
М 5.3.1 Подизање свести грађана и стејхолдера о њиховом праву укључивања у процес доношења одлука о урбаном развоју кроз информисање, консултације и активно учешће
М 5.3.2 Усмеравање учешћа ка јачању друштвене одговорности и уравнотеживању јавних и приватних интереса у процесима доношења одлука
М 5.3.3 Унапређење процедура учешћа грађана и укључивања стејхолдера у процесима доношења одлука у складу са Указом о проглашењу Закона о потврђивању Додатног протокола Европској повељи о локалној самоуправи о праву да се учествује у пословима локалних власти ¹³² и стандардима отворене управе
ПЦ 5.4 Подстицање мешања (<i>blending</i>) финансирања урбаног развоја из различитих видова финансирања (домаћих и међународних)
М 5.4.1 Подршка коришћењу различитих извора финансирања приоритетних подручја интервенције стратегије урбаног подручја
М 5.4.2 Примена инструмената Кохезионе политике ЕУ и др. - интегралних територијалних инвестиција (ITI – Integrated Territorial Investments), одрживог урбаног развоја (SUD – Sustainable Urban Development), локалног развоја којим управља ЈЛС (CLLD – Community Led Local Development)
ПЦ 5.5 Јачање транспарентности одлучивања на нивоу урбаног подручја
М 5.5.1 Развој и примена модела дигиталног описмењавања намењена специфичним групама за унапређење коришћења информационих система за потребе управљања развојем
М 5.5.2 Развој информационих и комуникационих система за потребе управљања развојем територије (мониторинг и евалуација спровођења стратегије урбаног подручја)
М 5.5.3 Успостављање регистара (регистри/евиденција јавне својине и јавних добара, браунфилд локација, недовољно искоришћених локација и објеката, мапирање нелегалне изградње, мониторинг саобраћаја, водопривредне инфраструктуре, управљања ризицима и др.)
М 5.5.4 Отварање података од јавног интереса од значаја за локалне заједнице у складу са стандардима отворене управе
ПЦ 5.6 Подстицање заједничких управљачких механизма
М 5.6.1 Успостављање и развој управљачки механизма у областима: Е-управа и информатика, ЗОО хигијена, Служба заштитника грађана, Туризам, Паметна специјализација, Јавни превоз

¹³² Службени гласник РС - Међународни уговори, број 8/2018-1

8 ПРИОРИТЕТНА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

ПОДРУЧЈА

8.1 СТРАТЕШКИ ПРИСТУП И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА

Централне зоне градова и урбана подручја с различитим степеном урбанизације, у мрежи сеоских насеља и подручја екстензивне пољопривредне производње и природних предела, захтевају појачане капацитете за спровођење политика развоја. Свеобухватни контекст, који је оквир за овај услов, може се рашчланити на неколико кључних аспеката. Прво, различити локални контексти и услови изразито отежавају формулисање јединственог приступа за креирање политика у овим урбаним подручјима¹³³. Ова подручја поседују јединствени територијални капитал, па то захтева различите стратегије за концепирање потенцијалних праваца одрживог и интегралног урбаног и територијалног развоја.

Друго, ова подручја су претежно под утицајем националних, па чак и наднационалних политика које су првенствено секторски организоване. И разумевање њихове социо-економске и просторне динамике и прилагођене политике често су ограничени на њихове главне предности или само секторска питања: субвенције за иницијативе индустријског реструктурисања, подстицање инвестиција, очување природних ресурса и културног наслеђа и др¹³⁴. Дугорочно, овакав приступ може неговати постојеће стање и ометати флексибилност у спровођењу иновативних политика.

На крају, покрет који се залаже за већу осетљивост према овом разноликом спектру урбаних подручја појавио се у последњих неколико деценија и подстакао је истраживања усмерена на регионе који заостају у развоју и процесе просторне маргинализације. Резултат је неколико покушаја да се формулишу препоруке за алтернативне политике. Ова промена је довела до појачаног нагласка на просторној комплексности и

примени приступа прилагођеног усмеравању националних и међународних (нпр. ЕУ) ресурса ка различитим карактеристикама сваког места.

Као одговор на критике занемаривања просторног аспекта унутар територијалних политика појавила се нова оријентација. Приступ заснован на месту (енг. *place-based approach*) подржава развој специфичних локација, прилагођавајући интервенције и инвестиције јединственим просторним контекстима с намером да се ослободи њихов недовољно искоришћени потенцијал. Овај приступ је убрзао значајну транзицију ка стратешки оријентисаном ставу, с додатним нагласком на партиципативним процесима и екстензивном ангажовању различитих актера. Приступ је заснован на јасном разумевању различитих контекста, њихових рањивости или њиховим јединственим сложеностима, и подразумева свеобухватнију стратешку оријентацију у обликовању политика развоја. У том смислу, важне су две димензије: значај географског контекста и кључна улога знања актера у креирању просторних иницијатива. Прво, планирање урбаних подручја захтева темељно разумевање локалних карактеристика и прилагођавање стратегија локалним ресурсима и капацитетима. Ово подразумева сагледавање одговарајуће територије, са одговарајућим просторним обухватом, за стварање критичне масе и делотворну мобилизацију ресурса на кохерентан начин.

Друго, знање актера је кључно у обликовању структуре и спровођењу територијалних политика. С обзиром на то да ниједан ниво управљања не поседује сва неопходна знања за делотворно деловање, међудејство између различитих административних субјеката и актера постаје најважније. Знање се размењује у бројним дијалогским просторима локалних заједница, и то знање, укорењено у свакодневним активностима, представља непроцењив ресурс.

Ове димензије проналазе свој пут за делотворно изражавање кроз стратешки приступ, који служи као оперативни оквир за боље коришћење потенцијала урбаних подручја усвајањем начина размишљања „оријентисаног на изазове“. Овај приступ укључује формулисање трансформативних процеса у оквиру јавног деловања, заједно с дефинисањем релевантних социо-просторних циљева који се могу постићи у ограниченом временском оквиру, а све засновано на друштвеном договору и активностима које обједињују настојања и ресурсе заинтересованих страна.

Овај приступ мора бити сам по себи прагматичан. Стратегија не може решити сва развојна питања одједном, и иако је од кључне важности да се стратешки решавају одабрани проблеми, она такође треба да тежи стварању делотворног окружења за учење и полигона за дотеривање и

¹³³ Занимљиво је да велики градови имају тенденцију да прикупљају прилике и изазове који су блискији међусобно него са окружењем. То се огледа у сличностима између међународно пропагираних урбаних политика и ширења најбољих пракси кроз академске и политичке мреже. За разлику од тога, низ природних, географских, социо-културних и економских околности, уз функционалне односе и локалне административне компетенције, осликавају урбана подручја с ниским степеном урбанизације као каледоскоп карактеристичних места и ситуација

¹³⁴ Иако су ово неопходни стубови подршке, овај оперативни оквир не пружа доследне визије способне да се суоче са савременим изазовима и супротставе преовлађујућим трендовима неразвијености који су утицали на Европу током последњих деценија. Штавише, секторска расподела средстава обично се одвија кроз успостављене механизме субвенција, које могу подстаћи реципрочну динамику за изборну подршку актуелних локалних елита.

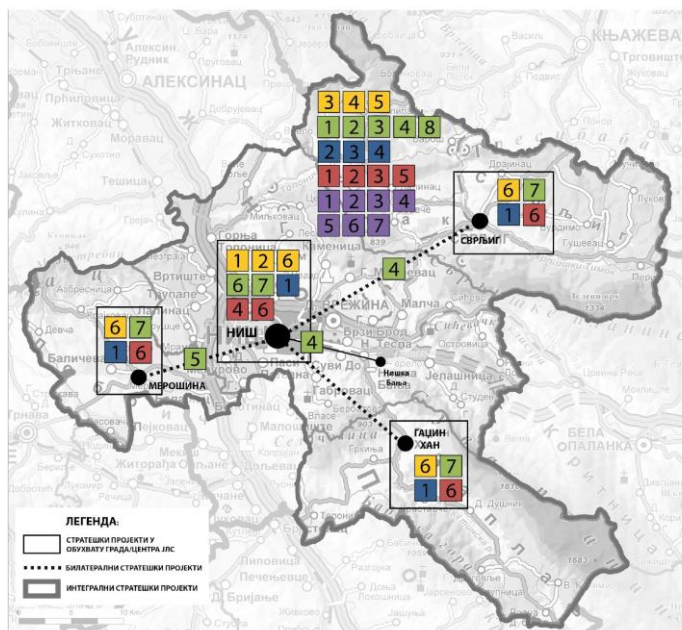

7. Гасификација стамбених насеља у рубним подручју Ниша и осталим урбаним центрима и укидање индивидуалних ложишта
8. Интегрални регионални приступ "ПИКУ" (Прилагођавање на измењене климатске услове)
  - 8.2.3 Иновативна и паметна економија
    1. Примена иновација – развој зона напредних технологија (Иновациони дистрикт Ниш и изградња/формирање старт ап центара у другим деловима урбаног подручја)
    2. Регионални центар за циркуларну економију и еко парк (истраживање и развој иновација у области алтернативних извора енергије)
    3. Дистрибутивно/логистички центар - "Велетржница" (удруживање пољопривредних произвођача и откуп, замрзавање, паковање, прерада и пласман уз употребу најсавременијих техничких решења и ИТ решења за паковање и комуникацију по принципу "од њиве до трпезе" – ланци вредности)
    4. Туристички пакети за гастрономски, религијски, културни и адреналински туризам
  - 8.2.4 Друштвено благостање
    1. Повећање доступности образовних и културних садржаја кроз ревитализацију и пренамену постојећих јавних објеката у руралном подручју
    2. Унапређење и развој социјалне инфраструктуре и услуга за стара лица (иновативне и инклузивне услуге)

3. Обезбеђење једнаке доступности услуга здравствене заштите у удаљеним деловима урбаног подручја
4. Изградња Опште болнице у Нишу
5. Промоција здравих стилова живота кроз умрежавање и унапређење постојећих јавних простора и установа
6. Изградња објеката за становање уз подршку и приуштиво становање
- 8.2.5 Управљање урбаним и територијалним развојем
  1. Унапређење капацитета за управљање интегралним територијалним инвестицијама, укључујући формирање јединице за координацију пројеката
  2. Формирање регионалног ГИС-а (катастар јавне имовине, недовољно коришћених и запуштених локација, браунфилд локација)
  3. Унапређење капацитета локалних актера и развој практичних алата за управљање и мониторинг територијалних инвестиција и развој smart city функција
  4. Обука за подстицање примене приступа са више актера – привреда, образовање, наука, јавни и цивилни сектор (Quadruple and Quintuple Helix Model of innovation)
  5. Формирање Регионалне туристичке организације
  6. Формирање Регионалне агенције за становање
  7. Повећање учешћа грађана у процесу одлучивања кроз процесе "ко-креације"

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА УРБАНОГ ПОДРУЧЈА ГРАДА НИША И ОПШТИНА СВРЉИГ, МЕРОШИНА И ГАЦИН ХАН

СТРАТЕШКИ ПРОЈЕКТИ

ИДЕНТИТЕТ УРБАНОГ ПОДРУЧЈА

1. Рекултивација браунфилд локација (ММН, Електроинс индустрија, Вулиц, Краш и објекта земаљских)
2. Обука и опремање браунфилд локација и објекта земаљских старог железничког коридора
3. Зелена зона за привредну делатност - "City's Rejuvenation"
4. Промоција урбаног туризма - "City's Life" пројекат из области образовања и области урбаног туризма, бројчане пољопривредне производње и енергије из области
5. Активизација и пројекција објекта грађевинарског и урбаног наслеђа које имају значајна културна вредња
6. Унапређење просторних и стварних нових иновација и обезбеђење јавних простора

ЗЕЛЕНА И ЕНЕРГЕТСКА ТРАНСИЦИЈА И УРБАНА МОБИЛНОСТ

1. Унапређење система енергозабављања у урбаном подручју
2. Унапређење мониторинга стања квалитета животне средине
3. Успостављање регионалног система управљања отпадом
4. Имплементација система управљања отпадом (у области приватне и јавне имовине, у области стамбених објеката до изградње и територијалне инфраструктуре - Срвљиг и у области јавних простора)
5. Мултипле експертне организације
6. Имплементација система за управљање отпадом у области Ниша
7. Гасификација стамбених насеља у урбаном подручју Ниша и осталим урбаним центрима и удаљеним деловима урбаног подручја
8. Имплементација система за управљање отпадом у области Ниша

ИНОВАТИВНА И ПАМЕТНА ЕКОНОМИЈА

1. Стратегија иновација – развој зона напредних технологија (Иновациони дистрикт Ниш и изградња/формирање старт ап центара у другим деловима урбаног подручја)
2. Регионални центар за циркуларну економију и еко парк (истраживање и развој иновација у области алтернативних извора енергије)
3. Дистрибутивно/логистички центар - "Велетржница" (удруживање пољопривредних произвођача и откуп, замрзавање, паковање, прерада и пласман уз употребу најсавременијих техничких решења и ИТ решења за паковање и комуникацију по принципу "од њиве до трпезе" – ланци вредности)
4. Туристички пакети за гастрономски, религијски, културни и адреналински туризам

ДРУШТВЕНО БЛАГОСТАЊЕ

1. Повећање доступности образовних и културних садржаја кроз ревитализацију и пренамену постојећих јавних објеката у руралном подручју
2. Унапређење и развој социјалне инфраструктуре и услуга за стара лица
3. Обезбеђење једнаке доступности услуга здравствене заштите у удаљеним деловима урбаног подручја
4. Изградња Опште болнице у Нишу
5. Промоција здравих стилова живота кроз умрежавање и унапређење постојећих јавних простора и установа
6. Изградња објеката за становање уз подршку и приуштиво становање

УПРАВЉАЊЕ УРБАНИМ/ТЕРИТОРИЈАЛНИМ РАЗВОЈЕМ

1. Унапређење капацитета за управљање интегралним територијалним инвестицијама, укључујући формирање јединице за координацију пројеката
2. Формирање регионалног ГИС-а (катастар јавне имовине, недовољно коришћених и запуштених локација, браунфилд локација)
3. Унапређење капацитета локалних актера и развој практичних алата за управљање и мониторинг територијалних инвестиција и развој smart city функција
4. Обука за подстицање примене приступа са више актера - привреда, образовање, наука, јавни и цивилни сектор (Quadruple and Quintuple Helix Model of innovation)
5. Формирање Регионалне туристичке организације
6. Формирање Регионалне агенције за становање
7. Повећање учешћа грађана у процесу одлучивања кроз процесе "ко-креације"

9 ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Урбани и територијални развој захтева значајне финансијске ресурсе за реализацију пројеката. Тренутно расположиви финансијски извори у ЈЛС у Републици Србији (РС) су довољни само за покривање мањих пројеката. Ситуација по питању могућности развијања дугорочних инвестиционих пројеката (Стратегија одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године) се полако мења, о чему сведоче подаци у наредном тексту.

На основу закључених билатералних и мултилатералних међународних оквирних споразума о развојној сарадњи и споразума о спровођењу различитих инструмената и програма који се финансирају из средстава међународне развојне помоћи, ЈЛС у РС су на располагању средства из различитих националних и међународних фондова којима се финансира спровођење стратешких реформи у процесу приступања ЕУ и њихов друштвено-економски развој.

Домаћи извори финансирања су: фондови, агенције, пословне банке, пројекти, програми различитих министарстава, буџети ЈЛС, сопствена средства носилаца активности (компаније), средства заинтересованих домаћих инвеститора, и кредити инвестиционих и комерцијалних банака на подручју РС.

Посебно се указује на могућности коришћења средстава из следећих извора:

- Програми и подстицајна средства министарстава РС (Министарство финансија¹³⁵; Министарство привреде¹³⁶; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде¹³⁷; Министарство заштите животне средине¹³⁸; Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре¹³⁹; Министарство рударства и енергетике¹⁴⁰; Министарство унутрашње и спољне трговине¹⁴¹; Министарство правде¹⁴²; Министарство државне управе и локалне самоуправе¹⁴³; Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог¹⁴⁴; Министарство за европске интеграције¹⁴⁵; Министарство просвете¹⁴⁶; Министарство здравља¹⁴⁷; Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања¹⁴⁸; Министарство за бригу о породици и демографију¹⁴⁹; Министарство спорта¹⁵⁰; Министарство културе¹⁵¹; Министарство за бригу о селу¹⁵²; Министарство науке, технолошког развоја и иновација¹⁵³; Министарство туризма и омладине¹⁵⁴; Министарство информисања и телекомуникација¹⁵⁵; Министарство за јавна улагања¹⁵⁶; Кабинет министра без портфеља задуженог за унапређење развоја недовољно развијених општина¹⁵⁷; Кабинет министра без портфеља задуженог за координацију активности и мера у области односа Републике Србије са дијаспором¹⁵⁸; Кабинет министра без портфеља задуженог за равномерни регионални развој¹⁵⁹), њихових органа и агенција (Управа царина; Управа за слободне зоне; Републичка дирекција за воде; Управа за шуме; Управа за аграрна плаћања; Управа за пољопривредно земљиште; Национална академија за јавну управу; Развојна

¹³⁵ <https://www.mfin.gov.rs/>

¹³⁶ <https://privreda.gov.rs/>

¹³⁷ <http://www.minpolj.gov.rs/>

¹³⁸ <https://www.ekologija.gov.rs/>

¹³⁹ <https://www.mgsi.gov.rs/cir/projekti>

¹⁴⁰ <https://www.mre.gov.rs/>

¹⁴¹ <https://must.gov.rs/>

¹⁴² <https://www.mpravde.gov.rs/>

¹⁴³ <https://mduls.gov.rs/category/projekti-i-programi/>

¹⁴⁴ <https://www.minljpdd.gov.rs/>

¹⁴⁵ <https://www.mei.gov.rs/>

¹⁴⁶ <https://prosveta.gov.rs/>

¹⁴⁷ <https://www.zdravlje.gov.rs/>

¹⁴⁸ <https://www.minrzs.gov.rs/sr>

¹⁴⁹ <https://minbpd.gov.rs/>

¹⁵⁰ <https://www.mos.gov.rs/>

¹⁵¹ <https://www.kultura.gov.rs/>

¹⁵² <https://www.mbs.gov.rs/>

¹⁵³ <https://nitra.gov.rs/>

¹⁵⁴ <https://www.mto.gov.rs/>

¹⁵⁵ <https://mit.gov.rs/>

¹⁵⁶ <https://www.obnova.gov.rs/>

¹⁵⁷ <https://rnro.gov.rs/javni-konkursi/>

¹⁵⁸ <https://www.mbpdijaspora.gov.rs/>

¹⁵⁹ <https://trrz.gov.rs/extfile/sr/472/%D0%88avni%20poziv.pdf>

агенција Србије¹⁶⁰; Агенција за управљање лукама¹⁶¹) и фондова (Фонд за развој Републике Србије¹⁶²; Фонд за иновациону делатност¹⁶³; Фонд за науку Републике Србије¹⁶⁴;

- Локални буџет, као и кредити пословних банака (Erste Bank A.D.¹⁶⁵; UniCredit banka¹⁶⁶; Banca Intesa¹⁶⁷; NLB Komercijalna banka¹⁶⁸; Банка Поштанска штедионица¹⁶⁹; ProCredit banka¹⁷⁰) које делују на територији РС.

Страни извори финансирања су: фондови и програми ЕУ, кредитне линије (кредитне линије страних влада и кредитне линије међународних финансијских институција), развојни и други фондови земаља ван ЕУ, пројекти и средства заинтересованих страних инвеститора. Међународна развојна помоћ РС обухвата подршку билатералних и мултилатералних развојних партнера, укључујући и финансијску подршку међународних финансијских институција, а обезбеђује се или у виду бесповратних средстава или као концесионални зајмови, који се одобравају под значајно бољим условима од тржишних.

У наредном периоду посебно треба обратити пажњу на могућности мобилисања средстава из следећих међународних фондова и програма:

- ИПА - Инструмент за претприступну помоћ¹⁷¹ (2021-2027; 2014-2020; 2007-2013), Програми европске територијалне сарадње у Републици Србији 2021-2027¹⁷², Инвестициони оквир за Западни Балкан¹⁷³ (Western Balkans Investment Framework - WBIF), ИПАРД III¹⁷⁴, Вишекорисничка ИПА¹⁷⁵;
- Програми ЕУ¹⁷⁶ (Дигитална Европа¹⁷⁷, ХОРИЗОНТ Европа, Програм за конкурентност МСП – COSME, Програм за запошљавање и социјалне иновације, ЕРАЗМУС, Креативна Европа, Европа за грађане и грађанке, Европски здравствени програм III, ФИСКАЛИС 2020, ЦАРИНА 2020, Механизам цивилне заштите ЕУ, Инструмент за повезивање Европе, Права, једнакост и грађанство, Европски инструмент за демократију и људска права);
- Кохезиона политика и остали фондови ЕУ¹⁷⁸ (Нова кохезиона политика 2021-2027, MADAD, Фонд солидарности ЕУ, Регионални стамбени програм) и Зелена агенда за Западни Балкан¹⁷⁹;
- Међународни финансијски инструменти-банке¹⁸⁰ (Банка за развој Савета Европе - СЕВ, Европска инвестициона банка - ЕИБ, Европска банка за обнову и развој - ЕБРД, Светска банка - WB¹⁸¹, Немачка развојна банка - КФМ);
- Билатерална и мултилатерална сарадња, донаторски програми (Тим Уједињених нација у Србији¹⁸², Немачка агенција за техничку сарадњу - GIZ¹⁸³, Француска развојна агенција¹⁸⁴, Јапан, Данска, Норвешка, Холандија, Шведска, Кина, Аустрија, Француска, Грчка, Индија, Кореја, Пољска, Сингапур, Словенија, Турска, Немачка, Сједињене Америчке Државе, Словачка, Уједињено Краљевство, Швајцарска и др.).

Доступни подаци о изворима финансирања су прикупљани претраживањима више извора: буџета РС, средњорочних планова органа, података на интернет страницама органа РС, интернет страницама

¹⁶⁰ <https://ras.gov.rs/>

¹⁶¹ <https://www.aul.gov.rs/>

¹⁶² <https://fondzarazvoj.gov.rs/cir>

¹⁶³ <http://www.inovacionifond.rs/cir/>

¹⁶⁴ <https://fondzanauku.gov.rs/>

¹⁶⁵ <https://www.erstebank.rs/sr/Pravna-lica>

¹⁶⁶ <https://www.unicreditbank.rs/rs/pi.html>

¹⁶⁷ <https://www.bancaintesa.rs/>

¹⁶⁸ <https://www.nlbkb.rs/>

¹⁶⁹ <https://www.posted.co.rs/>

¹⁷⁰ <https://www.procreditbank.rs/>

¹⁷¹ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/ipa-instrument-za-pretpristupnu-pomoc/instrument-za-pretpristupnu-pomoc-2021-2027/>

¹⁷² [https://www.mei.gov.rs/upload/documents/publikacije/Brosure%20nove/22/Programi evropske teritorijalne saradnje u RS 2021-2027.pdf](https://www.mei.gov.rs/upload/documents/publikacije/Brosure%20nove/22/Programi%20evropske%20teritorijalne%20sradnje%20u%20RS%202021-2027.pdf)

¹⁷³ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/ipa-instrument-za-pretpristupnu-pomoc/investicioni-okvir-za-zapadni-balkan-western-balkans-investment-framework-wbif/>

¹⁷⁴ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/ipa-instrument-za-pretpristupnu-pomoc/ipard-iii/>

¹⁷⁵ <https://www.mei.gov.rs/src/fondovi/fondovi-evropske-unije/ipa-instrument-za-pretpristupnu-pomoc/visekorisnicka-ipa/>

¹⁷⁶ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/programi-unije/>

¹⁷⁷ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>

¹⁷⁸ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/koheziona-politika/>

¹⁷⁹ <https://balkangreenenergynews.com/rs/usvojeni-akcioni-plan-za-zelenu-agendu-za-zapadni-balkan-donosi-devet-milijardi-evra-grantova-rok-za-uskladjivanje-s-eu-ets-om-2024-godine/>

¹⁸⁰ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/bilateralni-i-multilateralni-partneri/po-medjunarodnim-organizacijama/>

¹⁸¹ <https://www.worldbank.org/en/country/serbia/brief/green-livable-resilient-cities-in-serbia-program>

¹⁸² <https://serbia.un.org/sr/about/about-the-un>

¹⁸³ <https://nemackasaradnja.rs/giz/>

¹⁸⁴ <https://rs.ambafrance.org/AFD-4148>

програма и пројеката и доступним подацима на интернет страницама банака. Подаци о износу средстава финансирања нису јавно доступни за све изворе. У наредној табели су приказани расположиви извори финансирања урбаног развоја чији је детаљан преглед дат у Анексу 4.

Табела 6: Извори финансирања (стање јул 2023. године)

НАЦИОНАЛНИ ИЗВОРИ	НАЦИОНАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ИЗВОРИ		
		Министарство финансија; Министарство привреде; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство заштите животне средине; Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре; Министарство рударства и енергетике; Министарство унутрашње и спољне трговине; Министарство правде; Министарство државне управе и локалне самоуправе; Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог; Министарство за европске интеграције; Министарство просвете; Министарство здравља; Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања; Министарство за бригу о породици и демографију; Министарство спорта; Министарство културе; Министарство за бригу о селу; Министарство науке, технолошког развоја и иновација; Министарство туризма и омладине; Министарство информисања и телекомуникација; Министарство за јавна улагања; Кабинет министра без портфеља задуженог за унапређење развоја недовољно развијених општина; Кабинет министра без портфеља задуженог за координацију активности и мера у области односа Републике Србије са дијаспором; Кабинет министра без портфеља задуженог за равномерни регионални развој Управа царина; Управа за слободне зоне; Републичка дирекција за воде; Управа за шуме; Управа за аграрна плаћања; Управа за пољопривредно земљиште; Национална академија за јавну управу; Развојна агенција Србије; Агенција за управљање лукама) и фондова (Фонд за развој републике Србије; Фонд за иновациону делатност; Фонд за науку Републике Србије	
	БАНКЕ		
	Erste Bank A.D.; UniCredit banka; Banca Intesa; NLB Komercijalna banka; Банка Поштанска штедионица; ProCredit banka		
МЕЂУНАРОДНИ ИЗВОРИ	ФОНДОВИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ		
	ИПА–Инструмент за претприступну помоћ	Програми ЕУ	Кохезиона политика и остали фондови ЕУ
	ИПА 2021-2027	Дигитална Европа	Нова кохезиона политика 2021-2027
	ИПА 2014-2020	ХОРИЗОНТ Европа	MADAD
	ИПА 2007-2013)	Програм за конкурентност	Фонд солидарности ЕУ
	Програми европске	МСП – COSME	Регионални стамбени програм
	територијалне сарадње у	Програм за запошљавање и	Зелена агенда за Западни Балкан
	Републици Србији 2021-2027	социјалне иновације	
	Инвестициони оквир за Западни Балкан	ЕРАЗМУС	
	ИПАРД III	Креативна Европа	
	Вишекорисничка ИПА	Европа за грађане и грађанке	
		Европски здравствени програм III	
		ФИСКАЛИС 2020	
		ЦАРИНА 2020	
		Механизам цивилне заштите ЕУ	
		Инструмент за повезивање Европе	
		Права, једнакост и грађанство	
		Европски инструмент за демократију и људска права	
	МЕЂУНАРОДНИ ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ-БАНКЕ		
	Банка за развој Савета Европе - СЕВ, Европска инвестициона банка - ЕИВ, Европска банка за обнову и развој - ЕБРД, Светска банка - WB, Немачка развојна банка – KfW		
	БИЛАТЕРАЛНА И МУЛТИЛАТЕРАЛНА САРАДЊА, ДОНАТОРСКИ ПРОГРАМИ		
	Тим Уједињених нација у Србији, Немачка агенција за техничку сарадњу - GIZ, Француска развојна агенција, Јапан, Данска, Норвешка, Холандија, Шведска, Кина, Аустрија, Француска, Грчка, Индија, Кореја, Пољска, Сингапур, Словенија, Турска, Немачка, Сједињене Америчке Државе, Словачка, Уједињено Краљевство, Швајцарска		

Области активности за успостављање и деловање механизма високог потенцијала за финансирање урбаног развоја на локалном нивоу управљања су:

- повећање расположивих финансија – подршком да прикупе средства за улагање у урбани развој билатералном сарадњом, привлачењем ЕУ и других донаторских фондова (*raising*);
- управљање – стварање услова који омогућавају приватне инвестиције у одрживи урбани развој – обликовањем тржишта, нпр. кроз пореске механизме, друге механизме за одређивање цена и/или подршку одрживим алтернативама (*steering*);
- мешање/комбиновање финансијских извора – привлачење приватног финансијског капитала користећи средства стимулација и подстицаја из јавних финансија за промену односа ризика – повраћаја улагања капитала, ЈПП и тзв. „инвестиционо возило” могу играти важну улогу у утврђивању доказа или услова за комерцијални повраћај (*blending*).

За област повећања средстава (*raising*) локални ниво управе може на више начина да подржи спровођење читаве скале финансијских инструмената високих потенцијала намењених за урбани развој и да употреби следеће:

- *Процена вредности непокретности* представља средство за финансирање великих развојних пројеката који подижу вредност непокретности. Ово повећање вредности може да се користи као извор прихода;
- *Цене, регулација и стандарди* – од посебног су значаја за секторе које карактеришу мање величине потребних инвестиционих средстава и где су избори потрошача кључни инвестициони покретачи, као што су дистрибуирана производња из обновљивих извора енергије, електро мобилност и зелена градња;
- *Међународно инвестиционо возило* – међународни финансијски инструменти такође имају значајан потенцијал за кретања у области одрживог урбаног развоја (*raising*), и имају потенцијал за мешање различитих извора у случају да домаћи извори имају ограничен капацитет;
- *Јавно-приватно партнерство* – посебно су важна јер ефективност ЈПП у великој мери зависи од одговарајуће идентификације ефеката, структурисаности и зрелости пројеката, уговорних аранжмана и управљачких капацитета.

Примери из досадашње праксе комбиновања извора финансирања дати су у следећој табели.

Табела 7: Примери из праксе комбиновања извора финансирања

Приоритетна подручја интервенције (Стратегија одрживог урбаног развоја РС до 2030)	Извори финансирања који се користе	
	Национални извори финансирања	Међународни извори финансирања
Привредне и комерцијалне зоне и браунфилд локације	Министарство привреде ИПА – конкурентност + Влада РС ЈПП Банке Дијаспора	Европска инвестициона банка Европска банка за обнову и развој KfW банка UN SDGs Швајцарска, Јапан ГИЗ ЕУ ПРО
Неконтролисано стихијско ширење урбаних насеља и деградација руралних подручја	МГСИ МДУЛСУ Министарство за јавна улагања	Европска инвестициона банка UN SDGs
Угрожене урбане структуре, урбане матрице и централне урбане зоне	Министарство културе МГСИ ЈПП	Креативна Европа Европска инвестициона банка Светска банка WB Green fund KfW UN SDGs ГИЗ/АМБЕРО ЕУ ПРО
Делови урбаних насеља са проблемом унапређења друштвеног стандарда или решавањем социјалних проблема	РС Програм станова за снаге безбедности Министарство за јавна улагања	ИПА Европска банка за обнову и развој Банка Савета Европе СЕБ Регионални стамбени програм UN SDGs SWISS PRO UNOPS
Насеља и делови насеља изложени проблемима заштите животне средине и климатским променама	Министарство рударства и енергетике Министарство за јавна улагања	ИПА Европска банка за обнову и развој GIZ + KfW UN SDGs билатерна сарадња
Целине са НКД	Министарство културе	World heritage foundation

и градитељским наслеђем, важним реперима културно-историјског развоја урбаних насеља, групације урбаних насеља	Министарство туризма	Креативна Европа ИПА прекогранична сарадња Транснационална сарадња INTERREG ADRION DANUBE UN SDGs ЕУ ПРО
--	----------------------	---

10 МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Циљ овог поглавља јесте да пружи општи оквир показатеља за праћење (мониторинг) и процену (евалуацију) напретка спровођења територијалних стратегија ЕУ ПРО Плус програма. Праћење и процена су важни елементи у процесу имплементације територијалних стратегија и испуњавају низ важних функција:

- Ефикасност и делотворност стратегија: праћење генерише податке и знање за праћење напретка и даје основу за ревизије, и помаже у процени резултата мера садржаних у стратегијама.
- Транспарентност и одговорност: праћење показује да активности и резултати прате договорене циљеве и чини податке транспарентним свим актерима, укључујући локалне заједнице.
- Видљивост и капацитет: показивање постигнутог јача локалну мобилизацију и власништво; ангажовање на праћењу од стране локалних актера утиче на развој капацитета и учење.

Успешно праћење зависи од квалитета и прикладности коришћених показатеља. Приликом одабира показатеља треба имати на уму неке основне принципе. У идеалном случају, показатељи би требало да буду:

- релевантни - блиско повезани с циљевима стратегија;
- прихваћени - од стране запослених и релевантних актера;
- веродостојни - за оне који нису стручњаци, недвосмислени и лаки за тумачење;
- лаки - праћење је могуће уз мале трошкове и уз прихватљиво административно оптерећење; и
- необориви – у односу на манипулацију.

Доле наведени списак показатеља је конципиран у складу с пет тематских циљева дефинисаних у територијалним стратегијама ЕУ ПРО Плус (табела 8). Његова сврха је да делује као „мени“ за „власнике“ стратегије да изабере одговарајуће показатеље у зависности од њиховог избора циљева. Иако показатељи покривају широк спектар циљева, они не могу обухватити све локално специфичне контексте. Дакле, свако урбано подручје може да изабере додатне показатеље специфичне за стратегију који ће бити укључени у локалну стратегију.

Предложени показатељи засновани су на низу различитих међународних и домаћих извора. Колико је то могуће, показатељи се црпе из постојећих националних извора, као што су Стратегија одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године (СОУППС), Стратегија паметне специјализације Републике Србије 2020. до 2027. (СПСРС) и Стратегија нискоугљеничног развоја (СНУР). Међутим, највећи део показатеља узет је са списка такозваних заједничких показатеља учинка (енг. *RCO*) и резултата (енг. *RCR*) дефинисаних у контексту Кохезионе политике ЕУ 2021-27. Они су допуњени циљевима одрживог развоја УН (ЦОП).

Табела 8: Списак показатеља (индикатора) за праћење и процену напретка спровођења територијалних стратегија

Циљеви	Индикатори	Јединица мере	Извори
Тематски циљ 1			
ПЦ 1.1 Унапређен и уједначен квалитет уређености и приступачности урбаног подручја	- Стратегије интегралног територијалног развоја за које је примљена подршка	Број стратегија	RCO 75 RCO 76 СОУППС
	- Интегрални пројекти територијалног развоја за које је примљена подршка	Број уговорених пројеката	RCO 114 RCR 52 СОУППС
	- Новостворени или обновљени отворени јавни простори у урбаним подручјима	m ²	
	- Обновљено земљиште које се употребљава за зелене површине, социјално (приуштиво) становање, економске или друге сврхе	m ²	
ПЦ 1.2 Подстицање заштите културног и	- Укупна средства утрошена за заштиту,	Евро	СПРКРС

градитељског наслеђа и промоција одрживе градње	очување и конзервацију културног и градитељског наслеђа и вернакуларне архитектуре		ЦОР 11 СРКРС СОУРРС
ПЦ 1.3 Подстицање развоја одрживог туризма и обједињене туристичке понуде	- Посетиоци културних и туристичких локација за које је примљена подршка	Број увећања посетилаца	RCR 77 СРТРС ППРС
ПЦ 1.4 Подстицање интегралног и одрживог приступа у санацији нелегалне изградње и њено спречавање	- Санирана, обновљена и поново коришћена подстандардна или неформална насеља и јединице	ha/m ²	СОУРРС
ПЦ 1.5 Јачање и унапређење управљања урбано-руралним везама	- Интегрални пројекти територијалног развоја за екосистемске услуге које рурална подручја пружају урбаним насељима	Број пројеката	RCO 76 СОУРРС СПРРРС
Тематски циљ 2			
ПЦ 2.1 Унапређење енергетске ефикасности и смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште	- Годишња потрошња примарне енергије (од чега: стамбени објекти, јавне зграде, предузећа, друго)	Смањење (МЈ)	RCR 26 RCR 29 СНУРРС
	- Процењене емисије гасова са ефектом стаклене баште	Смањење t CO ₂	
ПЦ 2.2 Подстицање коришћења обновљивих извора енергије	- Укупно произведена обновљива енергија (од чега: електрична енергија, топлотна енергија)	MWh	RCR 31 СНУРРС
ПЦ 2.3 Развој паметних енергетских система, мрежа и складиштења	- Корисници повезани на паметне енергетске системе	Број корисника	RCR 33 СНУРРС
ПЦ 2.4 Прилагођавање климатским променама и спречавања ризика од катастрофа и отпорности, јачање резилентности на климатске промене, узимајући у обзир приступ заснован на екосистемима	- Зелена инфраструктура изграђена или побољшана за прилагођавање климатским променама	ha/m ²	RCO 26 ППИКУАП СНУРРС
	- Становништво које остварује користи од мера заштите од поплава	Број људи	
ПЦ 2.5 Обезбеђење једнаког приступа санитацији и снабдевању водом и унапређење одрживог управљања водама	- Становништво повезано на побољшану јавну мрежу водоснабдевања	Број домаћинстава	RCR 41 RCR 35 RCR 42 RCO 25 ППРС
	- Становништво повезано барем на секундарну јавну мрежу за пречишћавање отпадних вода	Број домаћинстава	
	- Новоизграђена или учвршћена заштита од поплава на обали река и језера	Дужина у km/m	
ПЦ 2.6 Унапређење управљања отпадом	- Сепаратно прикупљени отпад	t	RCR 103 RCR 47 ПУОРС СНУРРС
	- Рециклирани отпад	t	
ПЦ 2.7. Јачање заштите и очувања природе, биодиверзитета и зелене инфраструктуре, и смањење свих облика загађења	- Зелена инфраструктура за коју је примљена подршка у циљу заштите биодиверзитета и очувања природних станишта	ha/m ²	RCO 36 RCO 37 RCO 38 RCO 39 RCR 50 RCR 95 ППИКУАП ППРС ПЗВРС
	- Површина подручја мреже Натура 2000 обухваћена мерама заштите и обнове	ha/m ²	
	- Површина обновљеног земљишта за које је примљена подршка	ha/m ²	
	- Подручје обухваћено постављеним системима за праћење загађења ваздуха	ha/m ²	
	- Становништво које остварује корист од мера за квалитет ваздуха	Број људи	
	- Становништво које има приступ новој или побољшаној зеленој инфраструктури	Број људи	
ПЦ 2.8 Подстицање одрживе мултимодалне урбане мобилности	- Годишњи број корисника новог или модернизованог јавног превоза - Годишњи број корисника нових или модернизованих трамвајских линија и линија (подземне) железнице - Годишњи број корисника инфраструктуре намењене возњи бициклом	Увећање броја корисника	RCR 62 RCR 63 RCR 64 ППРС
ПЦ 2.9 Развој паметне, сигурне, одрживе и мултимодалне саобраћајне мреже од	- Годишњи број корисника новоизграђених, обновљених, побољшаних или	Увећање броја	RCR 55 RCR 58

међународног и националног значаја која је отпорна на климатске промене	модернизованих путева - Годишњи број корисника новоизграђених, побољшаних, обновљених или модернизованих железница	корисника Увећање броја корисника	RCR 59 RCR 60 СНУРРС ППРС
ПЦ 2.10 Развој и јачање одрживе, паметне и мултимодалне националне, регионалне и локалне мобилности која је отпорна на климатске промене, укључујући бољи приступ саобраћајној мрежи од међународног и националног значаја и прекограничној мобилности	- Теретни железнички транспорт - Теретни транспорт унутрашњим пловним путевима	t t	
Тематски циљ 3			
ПЦ 3.1 Развој и јачање истраживачких и иновационих капацитета и примена напредних технологија	- Предузећа која су примила подршку (од чега: микро-, мала, средња, велика) - Створена радна места у ентитетима који су примили подршку - Створена радна места у подручју истраживања у ентитетима који су примили подршку	Број предузећа Број људи Број људи	RCO 01 RCR (3)01 СНТРРС СНТРРС СРВИРС СИПРС СРСЕРС
ПЦ 3.2 Коришћење предности дигитализације за грађане, предузећа, истраживачке институције и органе јавне управе	- Корисници нових и побољшаних јавних дигиталних услуга, производа и процеса - Корисници нових и побољшаних дигиталних услуга, производа и процеса које су развила предузећа - Предузећа која су постигла висок дигитални интензитет	Број корисника Број корисника Број предузећа	RCR 11 RCR 12 RCR 13 СРИДИБ СНТРРС СРВИРС
ПЦ 3.3 Јачање одрживог раста и конкурентности МСП-ова и отварање радних места	- Нова предузећа која преживљавају на тржишту - МСП-ови који користе услуге инкубатора након стварања инкубатора - Предузећа са већим прометом - МСП-ови са вишом додатом вредности по запосленом	Број предузећа која преживљавају у на тржишту 2 године након отварања Број предузећа Број предузећа Број предузећа	RCR 17 RCR 18 RCR 19 RCR 25 СПРМСППК СИПРС
ПЦ 3.4. Развој компетенција за паметну специјализацију 4С, индустријску транзицију и предузетништво, у оквиру четвороструке спирале иновација (привреда, образовање, наука, јавни и цивилни сектор - институционални учесници)	- Приправништва омогућена потпорама у МСП- овима - Особље МСП-ова које завршава оспособљавање за вештине за паметну специјализацију, индустријску транзицију и предузетништво (према врсти вештине: техничка, управљачка, предузетничка, зелена, друга)	Број људи	RCR 97 RCR 98 СПСРС СОУРРС СНТРРС СРВИРС СИПРС СРСЕРС
ПЦ 3.5 Јачање дигиталне повезаности	- Стамбени објекти са претплатом на широкопојасни приступ мрежи врло високог капацитета - Предузећа са претплатом на широкопојасни приступ мрежи врло високог капацитета	Број станова Број предузећа	RCR 53 RCR 54 СРИДИБ СНТРРС
ПЦ 3.6 Подстицање и промовисање прелаза на циркуларну и ресурсно ефикасну економију	- Отпад који се употребљава као сировина	Повећање (t)	RCR 48 СНУРРС ПРЦЕРС СИПРС ПУМС
ПЦ 3.7 Подстицање и промовисање прелаза на економију са нултом нето стопом емисије угљеника	- Процењене емисије гасова са ефектом стаклене баште - Процењене емисије гасова са ефектом стаклене баште по котловима и системима грејања пренамењеним из чврстих	Смањење t CO ₂ Смањење t CO ₂	RCR 29 RCR 105 RCO 59 СНУРРС СИПРС

	фосилних горива у гас - Инфраструктура за алтернативна горива (тачке за пуњење/напајање) - Пошумљавање	Број тачака ha/m ²	
Тематски циљ 4			
ПЦ 4.1 Унапређење делотворности и инклузивности тржишта рада и приступа квалитетном запошљавању и достојанственом раду и подстицање социјалног предузетништва	- Површина нових или модернизованих објеката за услуге запошљавања - Годишњи број корисника нових или модернизованих објеката за услуге запошљавања	m ² Број корисника	RCO 61 RCR 65 СЗРС
ПЦ 4.2 Развој социјалне инфраструктуре и услуга и подстицање социјалне инклузије и социјалних иновација	- Годишњи број корисника нових или модернизованих објеката социјалне заштите - Становништво обухваћено пројектима у оквиру интегрисаног деловања за социоекономску инклузију маргинализованих заједница, домаћинстава са ниским приходима и друштвених група у неповољном положају	Број корисника	RCR 74 RCO 113 СДРУСЗ3
ПЦ 4.3 Промовисање социјално-економске инклузије маргинализованих заједница, домаћинстава са ниским приходима и друштвених група у неповољном положају, укључујући особе са посебним потребама, путем интегрисаног деловања које обухвата становање и социјалне услуге	- Годишњи број корисника нових или модернизованих социјалних станова	Број домаћинстава	RCR 67 СОУРРС СДРУСЗ3
ПЦ 4.4 Побољшање једнаког приступа инклузивним и квалитетним услугама образовања	- Годишњи број корисника нових или модернизованих објеката за бригу о деци - Годишњи број корисника нових или модернизованих објеката образовања	Број корисника	RCR 70 RCR 71 СРОВРС
ПЦ 4.5 Обезбеђивање једнаког приступа здравственој заштити и подстицање отпорности здравственог система	- Годишњи број корисника нових или модернизованих услуга е-здравствене заштите - Годишњи број корисника нових или модернизованих објеката здравствене заштите	Број корисника	RCR 72 RCR 73 СЈЗРС
ПЦ 4.6 Обезбеђивање једнаког приступа услугама, програмима и објектима културе	- Годишњи број корисника нових или модернизованих објеката културе	Број корисника	СРКРС
ПЦ 4.7 Обезбеђивање једнаког приступа услугама, садржајима и објектима спорта и рекреације	- Годишњи број корисника нових или модернизованих објеката спорта и рекреације	Број корисника	СМРС ППРС
ПЦ 4.8 Стварање подстицајног окружења за иницијативе и активности младих	- Годишњи број корисника нових или модернизованих иницијатива и активности младих	Број корисника	СМРС
Тематски циљ 5			
ПЦ 5.1 Подстицање управљања развојем на више нивоа - локални, национални, међунационални, ЕУ и др.	- Основана пројектна јединица за имплементацију Стратегије - Интегрални пројекти територијалног развоја који укључују локални, национални, међународни И ЕУ ниво, И укључују примену различитих управљачких инструмената – колаборативних, командних, хибридних	Да/не Број уговорених пројеката	RCO 75 RCO 76 СОУРРС
ПЦ 5.2 Подстицање приступа са више актера – привреда, образовање, наука, јавни и цивилни сектор	- Примена модела четвороструке и петоструке спирале иновација	Број иницијатива	СПСРС СОУРРС СНТРРС
ПЦ 5.3 Унапређење међуопштинске сарадње кроз институционалну сарадњу	- Становништво обухваћено пројектима у оквиру стратегија интегралног територијалног развоја	Број људи	RCO 74
ПЦ 5.4 Подстицање партиципативног приступа и иницијатива вођених заједницом уз укључивање локалних актера	- Актери који су учествовали у припреми и спровођењу стратегија интегралног територијалног развоја	Број учесника	RCO 112 RCO 80 ЗРР
	- Стратегије за локални развој под вођством заједнице за које је примљена подршка	Број учесника	СОУРРС
	- Развијена иновативна решења, као	Број	

	отворена платформа за иновације, жива лабораторија, грађанска наука и др. - Примена родно одговорног приступа у припреми и спровођењу стратегија	иновативних решења Број учесника	
ПЦ 5.5 Подстицање мешања (<i>blending</i>) финансирања урбаног развоја из различитих видова финансирања (домаћих и међународних)	- Примена различитих извора финансирања приоритетних интервенција у урбаним подручјима територијалних стратегија - Спровођење јавно-приватног партнерства	Евро Број пројеката ЈПП	RCO 75 RCO 80 COUPPC
ПЦ 5.6 Јачање транспарентности одлучивања на нивоу урбаног подручја	- Стратегије интегралног територијалног развоја за које је примљена подршка - Стратегије за локални развој под вођством заједнице за које је примљена подршка	Број стратегија	
	- Развој информационог система за потребе управљања територијалним развојем	Број развијених система	COUPPC СРИДИБ

Извори индикатора:

REGULATION (EU) 2021/1058 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 24 June 2021 on the European Regional Development Fund and on the Cohesion Fund. Official Journal of the European Union L 231/60. Common output and result indicators for ERDF and the Cohesion Fund – Article 8(1)(1)	RCO – показатељи учинка; RCR – показатељи резултата
Циљеви одрживог развоја /SDGs (Sustainable Development Goals), UN	ЦОР
Закон о родној равноправности, 2021	ЗРП
Програм управљања муљем у Србији од 2023. до 2032. године	ПУМС
Стратегија нискоугљеничног развоја Републике Србије за период од 2023. до 2030. године са пројекцијама до 2050. године	ССНРРС
Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године	СМРС
Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022–2026. године	СДРУСЗЗ
Програм заштите ваздуха у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године са акционим планом	ПЗВРС
Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022–2024. године	ПРЦЕРС
Програм управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године	ПУОРС
Програм прилагођавања на измењене климатске услове са Акционим планом, Нацрт.	ППИКУАП
Просторни План Републике Србије од 2021. до 2035. године, Нацрт	ППРС
Стратешки приоритети развоја културе Републике Србије од 2021-2025. године	СПРКРС
Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије за период 2021 до 2030 са визијом до 2050. године	ИНЕКПРС
Стратегија развоја информационог друштва и информационе безбедности у Републици Србији за период од 2021. до 2026. Године	СРИДИБ
Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања”	СНТРРС
Стратегија развоја стартап екосистема Републике Србије за период од 2021. до 2025. године	СРСЕРС
Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године	СИПРС
Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године	СЗРС
Стратегији развоја образовања и васпитања у Србији до 2030. године	СРОВС
Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период 2020-2027. године	СПСРС
Стратегија одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године	СОУРРС
Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2020-2025. године	СРВИРС
Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018-2026. године	СЈЗРС
Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године	СРТРС
Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014–2024. године	СПРРРС
Стратегија за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године	СПРМСППК

11 ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

Спровођење Стратегије почиње одмах након њеног усвајања. Имплементација садржи веома захтевне обавезе у смислу управљања, и то:

- припреме и одређивања приоритетних пројеката,

- припреме и објављивања позива за предлоге пројеката и одобравања операција,
- прибављања пројеката за изградњу / спровођење,
- реализације и затварања пројеката,
- вођења и управљања /одржавања пројеката.

Све ове функције ће сигурно довести до тога да постојеће структуре и институције Града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан (ЈЛС) буду под притиском (а имајући у виду постојеће капацитете), чак и више, и то тамо где је потребна координација и успостављање процедура за међуопштинску сарадњу између више ЈЛС. У овој фази ЈЛС немају одговарајуће капацитете, ресурсе и знање да би делотворно обављале све наведене функције. Из тог разлога ће бити успостављена Јединица за координацију пројеката (ЈКП), како би подржала ЈЛС у спровођењу ове Стратегије и успостављању системске промене у планирању и имплементацији.

Тренутна управљачка структура за процес израде Стратегије обухвата:

- Радну групу која делује и као одбор актера и социјалних партнерстава,
- Савет за развој, који делује и као политички координациони одбор.

Делокруг рада Савета за развој већ покрива политичке аспекте избора пројеката и реализације Стратегије. Стога, овом делокругу рада треба додати вођење процедура како би се омогућило спровођење Стратегије. Радна група има задатак да подржи Савет током израде Стратегије и биће распуштена након њеног усвајања. Стога, Јединица за координацију пројеката (односно Јединица за координацију пројеката и међуопштинску сарадњу у случају шире територије) следи кораке Радне групе ради:

- Подршке Савету за развој у процесу идентификације пројеката који се одвија између различитих заинтересованих страна (одељење за урбанизам при управи ЈЛС, управни орган/посредни орган, Европска инвестициона банка ЕИБ, Европска банка за обнову и развој ЕБРД, итд).
- Међусекторске координације свих потребних студија да би пројекат и процес пословног планирања "сазрели", кроз укључивање и других одељења/јединица локалне самоуправе, према потреби. Поред тога, пружа подршку координацији између различитих локалних политика - плана интегрисаних територијалних инвестиција и општинског програма капиталних инвестиција, као и плана развоја ЈЛС, просторно-планске документације и осталих секторских стратегија, програма и акционих планова. Јединица за координацију пројеката неће бити директно одговорна за планирање и програмирање на нивоу ЈЛС, већ ће блиско сарађивати са надлежним секторима и свим другим надлежним органима. У координацији са службама за набавке (одељење за буџет и финансије) ЈЛС, ЈКП ће бити подршка за ефикасно успостављање и одобравање уговора са добављачима и консултантима на сваком пројекту, укључујући студије/анкете потребне за подношење захтева, одобравање, дозволе (нпр. Процена утицаја на животну средину и стратешка процена утицаја, анкета о саобраћају, итд).
- Администрирања уговора, што представља дужност сваког сектора у оквиру којег се пројекат спроводи (нпр. одсек/предузеће за чишћење и рециклажу за уговоре о управљању отпадом, итд). ЈКП је укључена у координацију и подршку администрирању уговора о услугама и уговора са различитим секторима (и консултантима).
- Повезивања са органима управе који издају дозволе и са консултантима током процеса израде и подношења захтева за одобрење/дозволу, да би се задовољиле потребе издавања дозвола/лиценци и добила неопходна одобрења/дозволе/лиценце.
- Подршке органу/одељењу за урбанизам и управном органу/посредном органу у управљању пројектним фондом да би припремили потребне финансијске и техничке документе/студије/експертисе за захтеве за исплату и финансијске системе. Ова функција треба да буде усклађена са финансијским управљањем читаве ЈЛС.
- Управљања пројектима, да би се обезбедило да пројекти испуњавају планиране циљеве. Јединица за координацију пројеката треба да спроводи минимално следеће задатке: обезбеђује да пројекти испуњавају опште циљеве програма (урбанистичко планирање као и пословно планирање) и конкретне кључне индикаторе учинка који се утврђују оквиром политика интегрисаних територијалних инвестиција; координацију редовних састанака за праћење напретка на локалном и регионалном нивоу, као и са финансијерима и консултантима; вођење рачуна о повезаним административним функцијама управљања пројектима (које финансира ЕУ), од идентификације и евалуације пројекта до финалних извештаја о завршетку пројеката.
- Обезбеђивање ефикасног и ефективног механизма за јачање и изградњу капацитета за остваривање постављених циљева. Ова изградња капацитета је за запослене у Јединици за координацију пројеката у неким конкретним областима, који се баве управљањем и координацијом задужења Јединице. У ширем контексту развијање капацитета је и за друге релевантне стране/актере који су укључени у инвестициони програм, и где је препозната потреба за развијањем капацитета.

- Осигуравања да су испуњене неопходне активности везане за ПР, публицитет и комуникацију, у координацији са и уз подршку службе за комуникације и рад са заједницом ЈЛС. Ове активности треба да обухватају одговарајућу комуникацију и повезивање са заједницом (приватним, јавним, цивилним, образовним и истраживачким сектором), имајући у виду пројектно планирање и спровођење, да би се обезбедило учешће и дугорочна одрживост пројеката.
- Управљања базом података за праћење и припремање свих неопходних извештаја за управни орган/посредно тело. Јединица за координацију пројеката ће бити одговорна за: праћење резултата пројеката, током њиховог спровођења и након завршетка. Завршетак пројекта је у складу са стандардима Републике Србије и ЕУ. Процене социо-економског утицаја у којима је детаљно приказано на који начин је програм инвестиција утицао на заједнице и општине у смислу развоја компетенција, укључивања заједнице, општинских партнерстава, локалног економског и међуопштинског развоја, и начина на који је унапређен квалитет живота у заједницама. Препоручује се спровођење таквих студија. Омогућавање спровођења и подршка потребним студијама и експертиза (као што су процене утицаја пројеката на становништво и животну средину, односно студије за процену ризика, итд).

У том циљу, Град Ниш има једну од следеће три могућности за успостављање Јединице за координацију пројеката:

- а) Успостављање ЈКП као посебне радне групе која ће користити постојеће запослене, који ће бити пребачени у ЈКП. У том случају, ЈКП ће „позајмити“ људске и друге ресурсе од постојећих административних јединица ЈЛС.
- б) Успостављање ЈКП као нове административне јединице унутар структуре ЈЛС. У том случају запослили би се нови кадрови да попуне Јединицу, али би постојећи кадрови и ресурси могли бити пренети у нову јединицу. Треба истаћи да постоји велики ризик због одлива кадрова, недовољног броја запослених за свакодневне законске обавезе, као и добијања нових надлежности општина у процесу децентрализације и уласка у ЕУ.
- в) Засновати ЈКП у постојећој административној јединици чији би делокруг рада могао бити прилагођен на одговарајући начин, тако да такође покрије задатке и функције ЈКП. Као и у претходној варијанти, постоји велики ризик због одлива кадрова, недовољног броја запослених за свакодневне законске обавезе, као и добијања нових надлежности општина у процесу децентрализације и уласка у ЕУ.

У сваком случају, Јединица за координацију пројеката треба да има јасан мандат градоначелника и да директно одговара кабинету градоначелника. Потребни су минимално следећи кадрови унутар општине за функције Јединице за координацију пројеката:

- шеф Јединице за координацију пројеката;
- пројектни менаџер;
- инжењер/експерт за спровођење пројеката;
- службеник за набавке;
- финансијски менаџер или администратор;
- ИТ специјалиста за прикупљање података;
- службеник за заједницу и службеник за везу и комуникације;
- службеник за координацију политика и сектора.¹⁸⁵

Након затварања пројекта, Град Ниш би требало да води и одржава креиране елементе. У случају „софт“ пројеката, локална самоуправа треба да размотри спровођење излазне стратегије пројекта. Уобичајено, то би значило да би постојећа служба ЈЛС преузела или би била направљена посебна јединица, или би одговорност била пренета цивилном друштву/НВО или РРА које су институционални механизам који су општине основале за међуопштинску сарадњу. Стога је императив да вођење и одржавање, као и излазне стратегије добију дужну пажњу када се спроводе студије изводљивости за било који пројекат, а да ЈЛС користи период спровођења пројекта да успостави системе и институције који би обезбедили дугорочно функционисање пројеката. Јединица за координацију пројеката би имала одговорност да обезбеди да ЈЛС има ресурсе да испуни обавезе у односу на вођење и одржавање свих капиталних пројеката. Јединица за координацију пројеката ће помоћи директно или индиректно где год је могуће у односу на вођење и одржавање програма.

12 ИЗВОРИ

- Генерални урбанистички план Ниша 2010-2025, „Службени лист града Ниша“, бр. 43/2011, 136/2016, 26/2018, 108/2020, 54/2021, 129/2021 и 48/2023

¹⁸⁵ Ова особа ће омогућавати усклађивање између политика, стратегија, пројеката и извора финансирања. Подржавала би Савет за развој урбаног подручја кроз рад/идентификацију пројеката. Такође би омогућавала међусекторску координацију и координацију плана интегрисаних територијалних инвестиција и општинског плана капиталних инвестиција, у контексту циљева кохезионе политике ЕУ.

- Европска комисија (2021). Заједничке уредбе и прописи. Заједнички показатељи остварења и резултата за Европски фонд за регионална улагања (Улагања у радна места и раст и Interreg) и Европски кохезиони фонд (ЕК, 2021) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:231:FULL&from=EN>
- EC New Cohesion Policy 2021-2027. https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en
- Закон о успостављању и функционисању система за управљање кохезионом политиком, 2023, Нацрт. <https://www.mei.gov.rs/srp/vesti/2811/detaljnije/w/0/nacrt-zakona-o-uspostavljanju-i-funkcionisanju-sistema-za-upravljanje-kohezioanom-politikom-na-portalu-ekonsultacije/>
- Измене и допуне Плана генералне регулације Гаџин Хан, „Службени лист града Ниша“, бр. 99/22 http://www.eservis.ni.rs/MaterijaliZaSG/Materijali/SLU%C5%BDBENI%20LIST%20GRADA%20NI%C5%A0A/2022/%D0%A1%D0%9B%D0%98%D0%A1%D0%A2%20099_2022.pdf
- Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије за период 2021 до 2030 са визијом до 2050. године. <https://www.mre.gov.rs/dokumenta/strateska-dokumenta/integrirani-nacionalni-energetski-i-klimatski-plan-republike-srbije-za-period-2021-do-2030-sa-vizijom-do-2050-godine>
- Карта државних путева, ЈП Путеви Србије, 2022, https://www.putevi-srbije.rs/images/pdf/referentni-sistem/Karta_drzavnih_puteva.pdf
- Листа елемената нематеријалног културног наслеђа Републике Србије, Етнографски музеј у Београду, <https://nkns.rs/cyr/elementi-nkns?page=5>
- Мастер план културноисторијске руте Пут римских царева, Министарство економије и регионалног развоја, 2007.
- Основно образовање – Подаци о локацијама и објектима, Министарство просвете, 2023.
- Општине и региони у Републици Србији, РЗС, 2022
- Општине и региони у Републици Србији, РЗС, 2021
- Општине и региони у Републици Србији, РЗС, 2020
- Pertoldi M, Fioretti C, Guzzo F, Testori G, De Bruijn M, Ferry M, Kah S, Servillo L A and Windisch S (2022). Handbook of Territorial and Local Development Strategies (Приручник о стратегијама одрживог урбаног развоја), <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC130788>
- План генералне регулације Мерошине, 2015, <http://www.merosina.org.rs/fajlovi/pdr/2020/28102020/PGR-e%20Merosine-TEKSTUALNI%20DEO.pdf>
- План развоја града Ниша за период 2021-2027. године, <https://investnis.rs/wp-content/uploads/2021/04/Plan-razvoja-GN-za-period-2021-2027.pdf>
- План развоја општине Гаџин Хан 2023-2030 <http://gadzinhan.rs/vazni-linkovi/strateski-dokumenti/>
- План развоја општине Мерошина 2021-2028, 2021, http://www.merosina.org.rs/plan_razvoja
- План развоја општине Сврљиг 2021-2028, 2021, <https://www.svrljig.rs/plan-razvoja-opstine-svrljig-2021-2028-godine/>
- Попис 2011, РЗС
- Предшколско образовање – Подаци о локацијама и објектима, Министарство просвете, 2023.
- Програм прилагођавања на измењене климатске услове са Акционим планом, Нацрт. <https://www.ekologija.gov.rs/informacije-od-javnog-znacaja/javne-rasprave/javni-poziv-za-ucesce-javnosti-u-procesu-konsultacija-u-vezi-sa-izradom-programa-prilagodjavanja-na-izmenjene-klimatske-uslove-sa-akcionim-planom-0>
- Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022–2024. године ("Сл. гласник РС", бр. 137/2022) <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/drugiakt/2022/137/1>
- Програм управљања муљем у Србији од 2023. до 2032. године, Београд, 28. септембар 2023. <https://www.ekologija.gov.rs/lat/saopstenja/vesti/prvi-put-usvojen-vazan-planski-dokument-%E2%80%93-program-upravljanja-muljem-u-republici-srbiji>
- Програм управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године ("Сл. гласник РС", бр. 12/2022) http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/tt2022_02/SG_012_2022_010.htm
- Програм заштите ваздуха у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године са акционим планом ("Сл. гласник РС", бр. 140/2022) <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/drugiakt/2022/140/1>
- Просторни план административног подручја града Ниша 2021, „Службени лист града Ниша“, број 45/2011
- Просторни план општине Гаџин Хан 2025, 2012, <https://www.zurbnis.rs/pdf/ISP%20PPO%20Gadzin%20Han.pdf>
- Просторни план општине Мерошина 2024, 2012, <http://arhiva.merosina.org.rs/fajlovi/sitedata/planska%20dokumenta/po-merosina-2024.pdf>
- Просторни План Републике Србије од 2021. до 2035. године, Нацрт. <https://www.mgsi.gov.rs/sites/default/files/PPRS%20Nacrt.pdf>
- Просторни план општине Сврљиг 2025, 2012, <https://www.svrljig.rs/wp-content/uploads/2020/02/PPO-SVRLJIG-2024.pdf>
- Први резултати Пописа 2022, РЗС, 2022
- Регистар СЕВЕСО постројења на територији Републике Србије, Министарство заштите животне средине, 2023, https://www.ekologija.gov.rs/sites/default/files/2023-01/registar_seveso_postrojena_na_teritoriji_republike_srbije_0.pdf
- Република Србија, Преговарачка група за Поглавље 22 (2019). Акциони план за испуњавање захтева у области кохезионе политике ЕУ Поглавље 22 – Регионална политика и координација структурних инструмената https://www.mei.gov.rs/upload/documents/pristupni_pregovori/akcioni_planovi/ap_pg_22.pdf

- Списак непокретних културних добара од изузетног значаја, Републички завод за заштиту споменика културе, https://heritage.gov.rs/latinica/nepokretna_kulturna_dobra.php
- Списак непокретних културних добара од великог значаја, Републички завод за заштиту споменика културе, https://heritage.gov.rs/latinica/nepokretna_kulturna_dobra.php
- Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022–2026. године ("Сл. гласник РС", бр.12/2022). <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2022/12/1>
- Стратегија за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године („Сл. гласник РС”, број 35/15). <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2015/35/1/reg>
- Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године ("Сл. гласник РС", бр. 18/2021, 36/2021). <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/ispravka/2021/36/1>
- Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године („Сл. гласник РС”, бр. 35/2020). <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2020/35/1/reg>
- Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018-2026. године („Сл. гласник РС”, бр. 61/2018). <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2018/61/1/reg>
- Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања” („Сл. гласник РС”, бр. 10/2021). <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/10/1/reg>
- Стратегија нискоугљеничног развоја Републике Србије за период од 2023. до 2030. године са пројекцијама до 2050. године. <https://www.ekologija.gov.rs/saopstenja/vesti/vlada-republike-srbije-usvojiila-strategiju-niskougljenicnog-razvoja-do-2030-godine>
- Стратегија одрживог развоја општине Гаџин Хан 2012-2022, 2011, [http://gadzinhan.rs/wp-content/uploads/0Strategija Gadzin Han.doc](http://gadzinhan.rs/wp-content/uploads/0Strategija%20Gadzin%20Han.doc)
- Стратегија одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године („Сл. гласник РС”, бр. 47/2019). <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2019/47/1/reg>
- Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период 2020-2027. године („Сл. гласник РС”, бр. 21/2020). <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/10/1/reg>
- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014–2024. године („Сл. гласник РС”, број 85/2014). <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2014/85/1>
- Стратешки приоритети развоја културе Републике Србије од 2021-2025.године (Министарство културе и информисања РС, 2021) <https://www.kultura.gov.rs/extfile/sr/6132/Strate%20C5%A1ki%20prioriteti%20razvoja%20kulture.pdf>
- Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2020-2025. године („Сл. гласник РС”, бр. 96/2019). <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2019/96/1/reg>
- Стратегија развоја информационог друштва и информационе безбедности у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године („Сл. гласник РС”, бр. 86/2021). <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/86/1/reg>
- Стратегија рзвоја МСПП Гаџин Хан 2020-2025, 2019, <http://gadzinhan.rs/wp-content/uploads/2020/10/%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%98%D0%88%D0%90-%D0%A0%D0%90%D0%97%D0%92%D0%9E%D0%88%D0%90-%D0%9C%D0%A1%D0%9F%D0%9F-2020-2025.pdf>
- Стратегији развоја образовања и васпитања у Србији до 2030.године („Сл. гласник РС”, број 107/2021). <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/63/1/reg>
- Стратегија развоја стартап екосистема Републике Србије за период од 2021. до 2025. године ("Сл. гласник РС", број 125/2021) http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/2021_12/SG_125_2021_011.htm
- Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године („Сл. гласник РС”, бр. 98/2016). <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2016/98/1>
- Упитник за јединице локалне самоуправе (ЈЛС) – Ниш, Мерошина, Гаџин Хан, Сврљиг, 2022.
- Уредба о заштити Парка природе Сићевачка клисура, „Службени гласник РС”, број 16/2000
- Уредба о проглашењу Специјалног резервата природе Сува планина, „Службени гласник РС”, број 72/2015
- Уредба о заштити Специјалног резервата природе Јелашничка клисура, „Службени гласник РС”, број 9/1995
- Уредба о националној еколошкој мрежи, „Службени гласник РС”, број 102/2010
- Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа, „Службени гласник РС”, број 1/2013
- Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе Сува планина, „Службени гласник РС”, број 55/2012
- Fioretti C, Pertoldi M, Busti M and Van Heerden S (2020). Handbook of Sustainable Urban Development Strategies (Приручник о стратегијама одрживог урбаног развоја), Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC118841>
- <http://www.eservis.ni.rs/ozakonjenjeobjekata/>

- <http://www.kcnis.rs/>
- <https://pcelica.edu.rs>
- <https://poletarac.edu.rs>
- <https://prvaradost.rs>
- <https://narodnimuzejinis.rs>
- <https://kcsvrlijig.rs>
- www.juznevesti.com
- <http://gadzinhan.rs/preduzeca-i-ustanove/biblioteka>
- <http://gadzinhan.rs/vazni-linkovi/udruzenja-gradjana/>
- <https://www.zzps.rs/wp/zasticena-podrucja>
- <https://www.ni.rs/projekti/>
- <http://www.zzsknis.rs/nepokretna-kulturna-dobra-podela-po-opstinama>

13 АНЕКСИ

14 АНЕКС 1 – ОДЛУКЕ О ПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА УРБАНОГ ПОДРУЧЈА

РЕГИОНАЛНА РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА
ЈУГ д.о.о.
ОЛ - 188/22
24.06. 2022. год.
Н И Ш

Република Србија
ГРАД НИШ
ГРАДСКО ВЕЋЕ

На основу члана 56. Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 88/2008,143/2016 и 118/2019) и члана 72. Пословника о раду Градског већа Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 1/2013, 95/2016, 98/2016, 124/2016, 144/2016 и 117/2020)

Градско веће Града Ниша, на седници одржаној дана 22.06.2022. године, доноси

РЕШЕЊЕ
о приступању реализацији пројекта
„Израда Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг,
Мерошина и Гаџин Хан“

I Град Ниш приступа реализацији пројекта „Израда Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан“, којим је Град Ниш аплицирао у оквиру Јавног позива за подношење предлога пројекта за израду територијалних стратегија (број позива: CFP EUPROPLUS 01-2021 од 13.10.2021.) Канцеларије Уједињених нација за пројектне услуге у оквиру ЕУ ПРО Плус Програма.

II Носилац пројекта је Град Ниш, а партнери на реализацији пројекта су општине Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан и Регионална развојна агенција „Југ“.

III Циљ пројекта је да се иницира, припреми и усвоји Стратегија развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан, која ће тежити да допринесе одрживом развоју територије заснованом на подстицању: иновативне, паметне, нискоугљеничне и циркуларне економије; прелаза на чисту и праведну енергију, зелених и плавих улагања, ублажавања и прилагођавања климатским променама, спречавања и управљања ризицима, бољег снабдевања водом и управљања отпадом, одрживе и мултимодалне урбане мобилности; јачања социјалне компоненте у домену запошљавања, образовања, социоекономске укључености и интеграције, становања, социјалне и здравствене заштите, јавног здравља, културе, одрживог туризма, социјалних иновација и иновација у области дигиталних технологија.

IV Рок за реализацију пројекта је до 18. маја 2023. године.

V За реализацију овог Пројекта Град Ниш неће имати финансијских обавеза. Техничку подршку процесу израде Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан пружиће ЕУ ПРО Плус Програм.

VI Овлашћује се Градоначелница да потпише Споразум са партнерима на пројекту којим ће се ближе дефинисати права и обавезе Града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан и Регионалне развојне агенције „Југ“.

VII Налаже се Главном урбанисти Града Ниша, Канцеларији за локални економски развој, Градској управи за грађевинарство, Градској управи за комуналне делатности и инспекцијске послове, Градској управи за имовину и одрживи развој, Градској управи за друштвене делатности, Градској управи за финансије и Енергетском менаџеру Града Ниша да реализују ово решење.

VIII Решење доставити Градоначелнику Града Ниша, председницима општина Сврљиг, Меровина, Гаџин Хан, директору Регионалне развојне агенције „Југ“, Главном урбанисти Града Ниша, Канцеларији за локални економски развој, Градској управи за грађевинарство, Градској управи за комуналне делатности и инспекцијске послове, Градској управи за имовину и одрживи развој, Градској управи за друштвене делатности, Градској управи за финансије и Енергетском менаџеру Града Ниша и архиви.

IX Решење објавити у "Службеном листу Града Ниша".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

У оквиру Јавног позива за подношење предлога пројекта за израду територијалних стратегија, број позива: CFP EUPROPLUS 01-2021, који је расписала Канцеларија Уједињених нација за пројектне услуге у оквиру програма ЕУ Про Плус 13.10.2021. године, Граду Нишу (као носиоцу пројекта) и партнерским општинама (Сврљиг, Гаџин Хан и Меровина) одобрен је пројекат „Израда Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан“, којим се пружа техничка подршка Граду Нишу за израду Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Гаџин Хан и Меровина.

У складу са потписаним Меморандумом о разумевању и сарадњи између UNOPS-а и Града Ниша о пружању техничке подршке кроз израду Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Гаџин Хан и Меровина, Град Ниш намерава да сарађује са ЕУ ПРО Плус Програмом и иницира израду, као и коначно усвајање Стратегије, подржи процес израде Стратегије у свим његовим фазама, а посебно да формира интердисциплинарни радну групу за израду Стратегије, те омогући коришћење просторија Града Ниша и/или друге просторије јавних институција за спровођење активности изградње капацитета. Такође Град Ниш се обавезује да успостави управљачки механизам за територију обухваћену Стратегијом и да ради на успостављању укупног институционалног оквира за подршку имплементације Стратегије. Техничка подршка УНОПС-а се састоји од пружања подршке раду интердисциплинарне радне групе кроз фасилитацију и организацију догађаја, обука, радионица за израду Стратегије, затим пружању техничке подршке у припреми нацрта Стратегије, као и пратећих материјала и подршка у припреми коначне верзије документа и пружању техничке подршке за успостављање управљачког механизма за територију обухваћену Стратегијом, као и пружање подршке имплементацији Стратегије.

Носилац израде је Град Ниш, а партнери на реализацији пројекта су општине Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан и Регионална развојна агенција „Југ“.

Циљ пројекта је да се иницира, припреми и усвоји Стратегија развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан која ће тежити да допринесе одрживом развоју територије заснованом на подстицању: иновативне, паметне, нискоугљеничне и циркуларне економије; прелаза на чисту и праведну енергију, зелених и плавих улагања, ублажавања и прилагођавања климатским променама, спречавања и

управљања ризицима, бољег снабдевања водом и управљања отпадом, одрживе и мултимодалне урбане мобилности; јачања социјалне компоненте у домену запошљавања, образовања, социоекономске укључености и интеграције, становања, социјалне и здравствене заштите, јавног здравља, културе, одрживог туризма, социјалних иновација и иновација у области дигиталних технологија.

Рок за реализацију пројекта је осам месеци.

За реализацију овог Пројекта Град Ниш неће имати финансијских обавеза. Техничку подршку процесу израде Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гацин Хан пружиће ЕУ ПРО Плус Програм.

Овлашћује се Градоначелница да потпише Споразум са партнерима на пројекту којим ће се ближе дефинисати права и обавезе Града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гацин Хан и Регионалне развојне агенције „Југ“.

За реализацију пројекта нису потребна додатна финансијска средства из буџета Града Ниша.

Узимајући у обзир значај овог пројекта за стварање конгломерације општина Нишавског округа, како би се успоставило сигурно и поуздано окружење за инвестиције као основе за одрживи економски развој, Градско веће Града Ниша је одлучило као у диспозитиву решења.

Број:667-4/2022-03
У Нишу, 22.06.2022. године

ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА НИША

ПРЕДСЕДНИЦА
Драгана Сотировски

У складу са чланом 12. Закона о планском систему ("Сл.гласник РС", број 30/2018), чланом 13. став 6. и чланом 21. Закона о локалној самоуправи ("Сл.гласник РС", број 129/2007, 83/2014 - др.закон, 101/2016 - др.закон, 47/2018, 111/2021 - др.закон), чланом 20. Закона о територијалној организацији Републике Србије ("Сл.гласник РС", број 129/2007, 18/2016, 47/2018 и 9/2020 - др. закон), чланом 33. и 39. Закона о регионалном развоју ("Сл.гласник РС", број 51/2009, 30/2010 и 85/2015 - др.закон), Правилником о смерницама добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката ("Сл.гласник РС", број 51/2019), Стратегијом одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године ("Сл.гласник РС", број 47/2019), Меморандумом о разумевању, закљученог између носиоца израде Стратегије, града Ниша и Канцеларије Уједињених нација за пројектне услуге, дана 26.05.2022. године, којим се дефинише техничка подршка Програма Европске уније за локални развој ЕУ ПРО Плус у изради и спровођењу Стратегије урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Гаџин Хан и Мeroшина и чланом 40. Статута општине Мeroшина ("Сл. лист Града Ниша", број 23/19 и 13/20)

Скупштина општине Мeroшина на седници одржаној дана 27.06.2022. године, донела је

ОДЛУКУ О ПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА УРБАНОГ ПОДРУЧЈА ГРАДА НИША И ОПШТИНА СВРЉИГ, ГАЏИН ХАН И МЕРОШИНА

Члан 1.

Општина Мeroшина приступа изради Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Гаџин Хан и Мeroшина

Члан 2.

Под Стратегијом развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Гаџин Хан и Мeroшина (у даљем тексту: Стратегија), у смислу ове Одлуке, подразумева се плански документ развоја, а у складу са правилима Европске Уније¹.

Члан 3.

Циљ израде Стратегије је да допринесе одрживом развоју територије заснованом на подстицању: иновативне, паметне, нискоугљеничне и циркуларне економије; прелаза на чисту и праведну енергију, зелених и плавих улагања, ублажавања и прилагођавања климатским променама, спречавања и управљања ризицима, бољег снабдевања водом и управљања отпадом, одрживе и мултимодалне урбане мобилности; јачања социјалне компоненте у домену запошљавања, образовања, социоекономске укључености и интеграције, становања, социјалне и здравствене заштите, јавног здравља, културе, одрживог туризма, социјалних иновација и иновација у области дигиталних технологија; примене интегралног и партиципативног приступа развоју

¹ Члан 29. Уредбе (ЕУ) 2021/1050 Европског парламента и савета од 24. јуна 2021. о утерђивању заједничких одредаба о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду плус, Кохезионом фонду, Фонду за праведну транзицију и Европском фонду за поморство, рибарство и аквакултуру те финансијских повеза за њих и за Фонд за азил, миграције и интеграцију, Фонд за унутрашњу безбедност и инструмент за оперативну подршку за подручју управљања границама и визне политике.

друштва и привреде, развоју предела, културног и градитељског наслеђа, природне баштине, одрживог туризма, и јачању урбано-руралних веза. Стратегија поставља приоритете одрживог територијалног развоја, доприноси максимизирању вредности финансирања и развијању веза унутар и изван окружења.

Члан 4.

Полазну основу за формулисање Стратегије представљају дефинисани правци развоја Републике Србије и Европске уније и територије урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Гаџин Хан и Меровина, кроз сагледавање Европских, националних и локалних развојних докумената и докумената јавних политика, и програма и пројекта који се реализују на територији урбаног подручја.

Члан 5.

Кроз процесе израде Стратегије промовисаће се интегрални и партиципативни приступ планирању развоја, међусекторска сарадња и размена информација, укључивање и координација јавног, приватног, цивилног сектора и научно-истраживачког сектора у процесу одлучивања, и партнерство међу институцијама.

Члан 6.

У циљу спровођења ове одлуке и израде Стратегије, образоваће се Савет за развој урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Гаџин Хан и Меровина (у даљем тексту: Савет) и Радна група за израду Стратегије (у даљем тексту: Радна група).

Члан 7.

Савет има задатак да координира и надзире процес израде Стратегије, да разматра Стратегију по фазама припреме, предложеној од стране Радне групе, даје мишљење на предложени нацрт, прибавља мишљења релевантних институција и упућује коначни нацрт Стратегије на усвајање. Затим, Савет координира процес спровођења Стратегије и даје предлог за реализацију одређених стратешких пројеката важних за развој урбаног подручја.

Чланови Савета су градоначелница града Ниша и председници општина Сврљиг, Гаџин Хан и Меровина које су у саставу урбаног подручја обухваћеног Стратегијом, као и представници регионалне развојне агенције Југ Доо Ниш, док су заменици чланова Савета заменици градоначелника односно председника општина.

Радам Савета руководи председник Савета који се бира на првој седници Савета.

Савет доноси Пословник о раду на првој седници Савета, која ће се одржати најкасније у року од месец дана од дана усвајања ове Одлуке.

Члан 8.

Радна група има задатак да спроведе све фазе у процесу израде Стратегије, дефинише кључне циљеве и приоритете развоја и предложи стратешке пројекте Савету. Чланове и координатора Радне групе именује градоначелник.

Члан 9.

Регионална развојна агенција Југ Доо Ниш пружа стручну и техничку подршку и административно-техничку помоћ Радној групи током израде Стратегије, кроз обезбеђење простора за рад у сарадњи са градском управом, и административно-техничку помоћ током израде Стратегије, прикупљање и достављање свих званичних релевантних података и др.

Члан 10.

Током израде Стратегије биће организовани тематски округли столови, радионице, форуми за стручне и јавне расправе, на којима ће се усаглашавати предложена решења. У њихов рад могу бити укључени и сви остали заинтересовани учесници, како би се обезбедила партиципација и транспарентност процеса одлучивања и правовремено обавештавање јавности.

Члан 11.

Рок за израду Стратегије је 8 (осам) месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 12.

Реализација ове Одлуке обезбеђује се кроз програм ЕУ ПРО Плус. За реализацију ове Одлуке задужене су организационе јединице градских управа и општина надлежне за послове урбанизма.

Члан 13.

О овој Одлуци информисаће се јавност у складу са одредбама Закона о планском систему, Закона о локалној самоуправи и Правилника о смерницама добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката, објавом на службеним страницама јединица локалне самоуправе.

Члан 14.

Сви појмови у овој Одлуци употребљени у граматичком мушком роду подразумевају мушки и женски природни род.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Сл. листу Града Ниша".

Број: 016-337

Датум: 27. 06.2022. године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ МЕРОШИНА

На основу члана 10. и 38. став 3. Закона о планском систему („Службени гласник Републике Србије“, број 30/18“) члана 13. став 1. члана 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи (*Службени гласник РС*, број 129/2007, 83/2014-др.закон, 101/2016-др.закон 47/18,11/2021-др.закон) и члана 40. Статута општине Гаџин Хан („Службени лист града Ниша“, број 10/19 и 101/19)

Скупштина општине Гаџин Хан, на седници одржаној дана 20. септембра 2022. године, донела је

ОДЛУКУ

О ПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА УРБАНОГ ПОДРУЧЈА ГРАДА НИША, ОПШТИНЕ СВРЉИГ, МЕРОШИНА И ГАЏИН ХАН

Члан 1.

Општина Гаџин Хан приступа изради Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општине Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан.

Члан 2.

Циљ израде Стратегије је допринос одрживом развоју територије заснованом на подстицању: иновативне, паметне, нискоугљеничне и циркуларне економије; прелаза на чисту и праведну енергију, зелених и плавих улагања, ублажавања и прилагођавања климатски промена, спречавања и управљања ризицима, бољег снабдевања водом и управљања отпадом, одрживе и мултимодалне урбане мобилности; јачања социјалне компоненте у домену запошљавања, образовања, социоекономске укључености и интеграције, становања, социјалне и здравствене заштите, јавног здравља, културе, одрживог туризма, социјалних иновација и иновација у области дигиталних технологија; примене интегралног и партиципативног приступа развоју друштва и привреде, развоју предела, културног и грађитељског наслеђа, природне баштине, одрживог туризма и јачању урбано-руралних веза.

Стратегија поставља приоритете одрживог територијалног развоја, доприноси максимизирању вредности финансирања и развијању веза унутар и изван окружења.

Члан 3.

Полазну основу за формулисање Стратегије представљају дефинисани правни одрживог урбаног развоја Републике Србије и Европске уније и територије урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гаџин Хан, кроз сагледавање европских, националних и локалних развојних докумената и докумената јавних политика и програма и пројеката који се реализују на територији урбаних подручја.

Члан 4.

Кроз процесе израде Стратегије промовисаће се интегрални и партиципативни приступ планирању развоја, међусекторска сарадња и размена информација, укључивање и координација јавног, приватног, цивилног сектора и научно-истраживачког сектора у процесу одлучивања и партнерство међу институцијама.

Члан 5.

У циљу Стратегије, градоначелник образује Савет за развој урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан (у даљем тексту Савет) и Радну групу за израду Стратегије (у даљем тексту : Радна група).
Права седница Савета одржаће се најкасније у року од 30 дана од дана усвајања ове Одлуке.

Члан 6.

Савет чине Градоначелник града Ниша, председници општина Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан које су у саставу урбаног подручја обухваћеног Стратегијом, као и представник Регионалне развојне агенције „Југ“, док су заменици чланова Савета заменик Градоначелника односно заменици председника општина, и предложени представник Регионалне развојне агенције „Југ“.

Радом Савета руководи председник Савета, који се бира на првој седници Савета.

Савет доноси Пословник о раду на својој првој седници.

Задатак Савета је да координира и надзире процес израде Стратегије, да разматра Стратегију по фазама припреме, предложену од стране Радне групе, даје мишљење на предложени нацрт Стратегије, прибавља мишљење релевантних институција и упућује коначни нацрт Стратегије на усвајање. Савет координира процес спровођења Стратегије и даје предлог за реализацију одређених стратешких пројеката важних за развој урбаног подручја

Члан 7.

Радна група има задатак да изради текст Стратегије, дефинише кључне циљеве и приоритете развоја и предложи стратешке пројекте Савету.
Координаторе и чланове Радне групе именује Градоначелник.

Члан 8.

Регионална развојна агенција „Југ“ пружа стручну подршку и административно-техничку помоћ Радној групи током израде Стратегије, која подразумева обезбеђење простора за рад у сарадњи са градским управама и административно-техничку помоћ током израде Стратегије, прикупљање и достављање свих званичних релевантних података и др.

Члан 9.

Током израде Стратегије могу се организовати тематски округли столови, радионице, форуми за стручне и јавне расправе, у чији рад могу бити укључени сви остали заинтересовани учесници, како би се обезбедила партиципација и транспарентност процеса одлучивања и правовремено обавештавање јавности.

Члан 10.

Рок за израду Стратегије је 8 (осам) месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 11.

Раализација ове Одлуке обезбеђује се кроз програм ЕУ ПРО Плус.
За реализацију ове Одлуке задужена је Општинска управа општине Гаџин Хан.

Члан 12.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу града Ниша“.

Број: 06-350-144 /2022-II
У Гаџином Хану, дана 20.септембра 2022.године.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ГАЏИН ХАН

ПРЕДСЕДНИК,
Марија Цветковић, с.р.

На основу 10. и 38. став 3. Закона о планском систему ("Службени гласник Републике Србије", број 30/2018), члана 13. став 1, 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 129/2007, 83/2014 - др.закон, 101/2016 - др.закон, 47/2018, 111/2021 - др.закон) и члана 40. Статута општине Сврљиг („Сл. лист Града Ниша“ бр. 21/2019), Скупштина општине Сврљиг, на седници одржаној дана 28.06.2022. године, донела је

О Д Л У К У
О ПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА УРБАНОГ ПОДРУЧЈА
ГРАДА НИША И ОПШТИНА СВРЉИГ, МЕРОШИНА И ГАЦИН ХАН

Члан 1.

Општина Сврљиг приступа изради Стратегије развоја урбаног подручја Града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гацин Хан.

Члан 2.

Циљ израде Стратегије је допринос одрживом развоју територије заснованом на подстицању: иновативне, паметне, нискоугљеничне и циркуларне економије; прелаза на чисту и праведну енергију, зелених и плавих улагања, ублажавања и прилагођавања климатским променама, спречавања и управљања ризицима, бољег снабдевања водом и управљања отпадом, одрживе и мултимодалне урбане мобилности; јачања социјалне компоненте у домену запошљавања, образовања, социоекономске укључености и интеграције, становања, социјалне и здравствене заштите, јавног здравља, културе, одрживог туризма, социјалних иновација и иновација у области дигиталних технологија; примене интегралног и партиципативног приступа развоју друштва и привреде, развоју предела, културног и градитељског наслеђа, природне баштине, одрживог туризма, и јачању урбано-руралних веза.

Стратегија поставља приоритете одрживог територијалног развоја, доприноси максимизирању вредности финансирања и развијању веза унутар и изван окружења.

Члан 3.

Полазну основу за формулисање Стратегије представљају дефинисани правци одрживог урбаног развоја Републике Србије и Европске уније и територије урбаног подручја Града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гацин Хан, кроз сагледавање европских, националних и локалних развојних докумената и докумената јавних политика, и програма и пројекта који се реализују на територији урбаних подручја.

Члан 4.

Кроз процесе израде Стратегије промовисаће се интегрални и партиципативни приступ планирању развоја, међусекторска сарадња и размена информација, укључивање и координација јавног, приватног, цивилног сектора и научно-истраживачког сектора у процесу одлучивања, и партнерство међу институцијама.

Члан 5.

У циљу израде Стратегије, градоначелник образује Савет за развој урбаног подручја Града Ниша и општина Сврљиг, Меровина и Гацин Хан (у даљем тексту Савет) и Радну групу за израду Стратегије (у даљем тексту: Радна група).

Прва седница Савета одржаће се најкасније у року од 30 дана од дана усвајања ове Одлуке.

Члан 6.

Савет чине Градоначелник Града Ниша, председници општина Сврљиг, Меровина и Гацин Хан које су у саставу урбаног подручја обухваћеног Стратегијом, као и представник Регионалне развојне агенције „Југ“, док су заменици чланова Савета заменик Градоначелника односно заменици председника општина, и предложени представник Регионалне развојне агенције „Југ“.

Радам Савета руководи председник Савета, који се бира на првој седници Савета. Савет доноси Пословник о раду на својој првој седници.

Задатак Савета је да координира и надзире процес израде Стратегије, да разматра Стратегију по фазама припреме, предложену од стране Радне групе, даје мишљење на предложени нацрт Стратегије, прибавља мишљења релевантних интитуција и упућује коначни нацрт Стратегије на усвајање. Савет координира процес спровођења Стратегије и даје предлог за реализацију одређених стратешких пројеката важних за развој урбаног подручја.

Члан 7.

Радна група има задатак да изради радни текст Стратегије, дефинише кључне циљеве и приоритете развоја и предложи стратешке пројекте Савету.

Координатора и чланове Радне групе именује Градоначелник.

Члан 8.

Регионална развојна агенција „Југ“ пружа стручну подршку и административно-техничку помоћ Радној групи током израде Стратегије, која подразумева обезбеђење простора за рад у сарадњи са градским управама и административно-техничку помоћ током израде Стратегије, прикупљање и достављање свих званичних релевантних података и др.

Члан 9.

Током израде Стратегије могу се организовати тематски округли столови, радионице, форуми за стручне и јавне расправе, у чији рад могу бити укључени сви остали заинтересовани учесници, како би се обезбедила партиципација и транспарентност процеса одлучивања и правовремено обавештавање јавности.

Члан 10.

Рок за израду Стратегије је 8 (осам) месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 11.

Реализација ове Одлуке обезбеђује се кроз програм ЕУ ПРО Плус.

За реализацију ове Одлуке задужена је Канцеларија за локални економски развој.

Члан 12.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу града Ниша".

Број: I 020-24/2022

Датум: 28.06.2022. године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ СВРЉИГ

ПРЕДСЕДНИК
Милаш Михајловић

АНЕКС 2 - СПИСАК ПРОЈЕКТНИХ ИДЕЈА

Ц 1. ИДЕНТИТЕТ УРБАНОГ ПОДРУЧЈА	
1.	Ревитализација браунфилд локација - Вулкан, Дуванска индустрија-део, Машинска индустрија, Електронска индустрија (Ниш), Крка (Сврљиг)
2.	Формирање комплекса објеката културе, музеј, архив, галерија на локацији Коњичка касарна
3.	Активирање фабрике "Вулкан" за креативну индустрију и културне садржаје
4.	Активна заштита културног наслеђа - "Tabula Peutingeriana"
5.	Уређење и ревитализација Тврђаве и Јагодин мале
6.	Реафирмација археолошког налазишта Медијана, богатија понуда, нови садржаји, иновативни начини промоције
7.	Формирање Центра за истраживање и рехабилитацију културног наслеђа - институција и објекат
8.	Река Нишава - уређење вода са притокама
9.	Формирање Туристичке регије и агенције за јужну и источну Србију
10.	Сврљишки Тимок – уређење обале и корита
11.	„Кућа југа”- центар за промоцију руралног туризма, производа из региона, образовање у области руралног туризма, брендирање пољопривредних производа и контролу квалитета
12.	Унапређење адреналинског и екстремног туризма у селима Варош – Нишевац – Куле
13.	Занатски дом - обнова и реконструкција у Центар за занате
14.	Развој голф туризма – терени на Сувој планини
15.	Изградња планинарских домова на локацијама где је то могуће и ревитализација дома на Бојаниним водама
16.	Регистровање пружалаца туристичких услуга и обнова и афирмација туризма у Гаџином Хану и Сувој планини
17.	Уређење Преконошке пећине -саобраћајница, унутрашње осветљење и билетарница
18.	Промоција и унапређење параглајдинга у Нишкој бањи
19.	Изградња и стварање услова за кампове - прикључци, инфраструктура
20.	Уређење излетишта на територији целог урбаног подручја
21.	Уређење Облачинског језера
22.	Санација ромских насеља Црвена звезда, Јеврејско гробље, Ивана Милутиновића
23.	Проширење комуналних услуга на рурална подручја
Ц 2. ЗЕЛЕНА И ЕНЕРГЕТСКА ТРАНИЗИЦИЈА И МОБИЛНОСТ	
24.	Изградња гасовода Сврљиг, Ниш, Мерошина и Гаџин Хан
25.	Истраживачки радови на утврђивању потенцијала за коришћење геотермалне енергије
26.	Изградња соларне електране и формирање локалних соларних система - фото напонских, као интегрисани погон секундарних колекторских постројења
27.	Решења инспирисана природом за уређење приобаља реке Нишаве - заштита корита река
28.	Пошумљавање подручја склоних поплавама
29.	Изградња регионалног водовода за Ниш и околне ЈЛС
30.	Пројекат изградње и проширења водоводне и канализационе мреже
31.	Повећање ефикасности водоводних система у урбаном подручју
32.	Изградња водоводне мреже из Дољевца у Гаџин Хан (Русина - Дука -Топоница)
33.	Пројекат истраживања биодиверзитета и гео-наслеђа у циљу идентификовања подручја за припрему за НАТУРА 2000 мрежу
34.	Ботаничка башта
35.	Нови градски расадник у Нишу
36.	Кровне баште и баште у кварталском зеленилу
37.	Урбано пчеларство, урбано баштованство
38.	Проглашење резервата природе Сврљишке планине
39.	Унапређење мониторинга квалитета ваздуха, воде и земљишта кроз повећање броја мерних места
40.	Успостављање базе података информационог система земљишта, воде и ваздуха

41.	Интегрисан регионални приступ управљању отпадом
42.	Пројекат регионалне депоније са спалионицом отпада и ЕКО индустријски парк у Нишу
43.	Примарна селекција отпада и подршка мерама подстицаја за домаћинства и привреду на урбаном подручју
44.	Нова рециклажна дворишта – Сврљиг
45.	Радионице за децу и одрасле - Научимо их рециклажи
46.	Центар за сакупљање опасног отпада из домаћинства
47.	Постројење за пречишћавање отпадних вода са постојеће депоније у Нишу
48.	Решавање проблема зоохигијене
49.	Асфалтирање пута до цркве Светог Архангела Гаврила (Дукат, Гаџин Хан)
50.	Реконструкција асфалтног пута до Бојаниних вода и осталих путева до спортско туристичких дестинација (Сува планина и Сврљишка планина)
51.	Изградња саобраћајног прстена око Ниша
52.	Повезивање аеродрома бољом путном и железничком инфраструктуром
53.	Интегрисање јавног градског и међуградског превоза (железница, аутобуси) са бициклистичким стазама
54.	Успостављање механизма за стварање интегрисаног јавног превоза прилагођеног потребама осетљивих група
55.	Успостављање јавног градског превоза на урбаном подручју
56.	Увођење међуградске линије Ниш-Сврљиг
57.	Изградња аутобуске станице у Нишу
58.	Постављање дигиталног дисплеја (тотема) са изменљивим садржајем и информацијама (на додир) за путнике на десет најфреквентнијих стајалишта у Нишу
59.	Пројекат обележавања Еуро вело руте кроз град Ниш и околину
60.	Умрежавање постојећих бициклистичких стаза и изградња нових на урбаном подручју
61.	Пројекат бициклистичких стаза дуж кеја Нишаве
62.	Изградња бициклистичке стазе у Сврљигу
63.	Постављање тотема са бројачем бициклиста на бициклистичким стазама
64.	Уређење безбедних паркиралишта за бицикле
65.	Инсталирање рамова за ношење бицикала на аутобусима јавног градског превоза
66.	Тренинг и обука достављача робе - бициклиста и мопедиста
67.	Унапређење пешачке стазе Е7 на урбаном подручју
68.	Пројекат интегрисаних улица и зона успореног саобраћаја
69.	Побољшање безбедности пешака увођењем паметних пешачких стаза
70.	Изградња пешачко бициклистичког моста преко Нишаве
71.	Уређење такси стајалишта са уградњом брзих пуњача за електрична такси возила
72.	Изградња подземних гаража са парковима на крову
73.	Пројекат дељења аутомобила (car-sharing)
74.	Пројекат зонирања територије урбаних насеља за систем паркирај-и-вози-се-јавним-превозом (park and ride)
75.	Еколошки прихватљиво возило за транспорт комуналног и фекалног отпада (Ниш)
76.	Карго центар
77.	Побољшање доступности локација од туристичког значаја у удаљеним деловима урбаног подручја - учесталост организованог превоза
Ц 3. ИНОВАТИВНА И ПАМЕТНА ЕКОНОМИЈА	
78.	Интегрисани програм економског развоја територије: конкурентност, старт-ап, трансфер технологија, ланци вредности и снабдевања, одржива/органска пољопривреда
79.	Успостављање интегрисане индустријске зоне на територији партнерства
80.	Успостављање иновационе регионалне заједнице за механизам управљања кроз НТП
81.	Успостављање слободне зоне са робно транспортним центром
82.	Опремање индустријске зоне Б у Сврљигу
83.	Изградња бесцаринске зоне у Сврљигу
84.	Развој зоне напредних технологија

85.	ЕКО индустријски парк (with shared facilities)
86.	Обједињавање садржаја Airport city - слободне зоне, конгресне сале, ЕКСПО, привредне зоне на локалитету у близини аеродрома
87.	ЕХРО I
88.	Формирање Регионалног центра за развој пољопривреде
89.	Изградња старт-ап центара у удаљеним областима урбаног подручја
90.	Унапређење коришћења е услуга и сервиса у области образовања и дечије заштите
91.	Увођење интернета у селима
92.	Мултимедијалне инфо табле са услугом куповине карте (ЈГП, музеј, галерије)
93.	Развој ФНТ као платформе за повезивање
94.	Успостављање грант шеме за реализацију циркуларних решења
95.	Подршка и развој иновативних модела финансирања (CROWD funding, акцелератори, VC...)
96.	Развој центра за green tech и мобилност
97.	Подстицајне мере за green tech решења и иновације у области животне средине
98.	Едукација кадрова у туризму за рурални туризам (предузетништво)
99.	Реафирмација Нишке бање као здравствено-туристичког центра
100.	Пројекат за смањење карбонског отиска на објектима и формирање зелених кровова и фасада у Нишу
Ц 4. ДРУШТВЕНО БЛАГОСТАЊЕ	
101.	Приватни биро града - посредовање при запошљавању младих и лица са инвалидитетом
102.	Трансформација Градске стамбене агенције у регионалну агенцију
103.	Изградња социјалних станова
104.	Завршетак објеката за становање младих - универзитетски станови
105.	Ревитализација напуштених сеоских домаћинстава за потребе социјалног становања - становање уз подршку
106.	Ревитализација браунфилд локација за социјалне станове (фабрике, касарне...)
107.	Изградња објеката за дневни боравак деце са инвалидитетом
108.	Реконструкција и изградња социјалне инфраструктуре - старачки домови, становање уз подршку
109.	Отварање сервиса у виду СОС контакта, Центар за младе
110.	Успостављање истраживачке станице Дивљани (Петница 2.0)
111.	Школа у селу Извор, општина Сврљиг - Геронтолошки центар
112.	Изградња мрежа школа у природи - Каменички вис и Дивљана
113.	Ревитализација девастираних и формирање нових кампова за децу школског узраста
114.	Адаптација зграде основне школе у Мерошини за потребе дуалног образовања
115.	Реконструкција у изворном облику зграде старе школе у Сврљигу (стара 100 година)
116.	Увођење услуге Лични пратилац у Сврљигу, Мерошини, Гаџином Хану и Нишу
117.	Пилот пројекат за унапређење безбедности у јавном простору за најугроженије делове популације
118.	Изградња Опште болнице у Нишу (претварање војне болнице у општу болницу)
119.	Отварање амбуланти у сеоским срединама у Сврљигу
120.	Обнова школе у селу Брест, општина Мерошина- Завичајни музеј
121.	Обнова биоскопске сале у Сврљигу
122.	Изградња новог комплекса Архив – Музеј – Галерија
123.	Тврђава - нови садржаји за квалитетно провођење слободног времена
124.	Ревитализација сеоских домова културе
125.	Реновирање Дома културе у селу Дукат, општина Гаџин Хан
126.	Савремени омладинско културни центар
127.	Позориште младих и за младе
128.	Отварање заједничког простора за младе уметнике, тз. "Креативни дистрикт"
129.	Развој образовних, културних и информативних програма за децу основног школског узраста уз партиципацију деце (интернет, радио, јавни сервис)

130.	Подршка и промоција рекреативног спорта
131.	Игралишта и рекреативне активности за децу основног школског узраста
132.	Обнављање постојећих и изградња нових спортских (јавних) игралишта
133.	Изградња и уређење спортског павиљона и скејт парка у Нишу
134.	Доступност бесплатних ваннаставних активности за децу и младе (спортски/хоби)
135.	Изградња спортских сала за тренинге
136.	Завршетак спортске хале у Сврљигу
137.	Уређење спортског центра "Пастириште" у Сврљигу
138.	Обнова и модернизација Спортског центра "Чаир"
139.	Изградња мултифункционалне сале у Нишу (конференцијска, за спортове, за представе итд)
140.	Вратити Нишу маратон
141.	Изградња Омладинског центра (Учитељски дом)
142.	Подношење документације за један споменик културе на Тентативној листи УНЕСКО културног и природног наслеђа
Ц 5. УПРАВЉАЊЕ УРБАНИМ/ТЕРИТОРИЈАЛНИМ РАЗВОЈЕМ	
143.	Реконструкција и стављање у употребу задружних домова и домова културе у руралним подручјима - развој месне самоуправе
144.	Унапређење постојеће платформе за партиципацију грађана и њено прилагођавање за урбано подручје и спровођење програма "Иновациони камп" као регуларне активности за укључивање свих стејкхолдера у циљу генерисања идеја и иновативних решења везаних за урбани развој
145.	Развој и примена информационог система за праћење имплементације ИТИ других стратегија (мониторинг и евалуација)
146.	Интегрисана централизована база података подземне инфраструктуре (водовод, канализација, телекомуникација, гасовод, електроинсталације) доступна свима у облику ГИС-а
147.	Израда секторских стратегија развоја (туризам, друштвено благостање, родна равноправност, привреда)
148.	Е писарница у општини Сврљиг
149.	Увођење и унапређење паметних система у управљање јавним финансијским ресурсима и мониторинг
150.	Мапирање и успостављање регистра постојећег стамбеног фонда и мониторинг нелегалних интервенција на објектима алтернативним системима (дроновима)
151.	Успостављање система саветника пољопривредницима на терену - 2 пута годишње бесплатно
152.	Развој регионалног центра за дигитално описмењавање јавне управе и грађана
153.	Успостављање Центра за дигиталну трансформацију
154.	Израда Регионалне стратегије паметне специјализације

АНЕКС 3 – УЧЕСНИЦИ У ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ УЧЕСНИЦИ У ПРОЦЕСУ ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ

Милица Максић, Јелена Ђорђевић, Тијана Илић, Ана Костић, Миљана Медаров Вујаклија, Александра Димић, Срђан Савић, Злата Хоџић, Душан Кнежевић, Душан Дејановић, Александар Обрадовић, Александар Утвић, Јована Милосављевић, Иван Цветковић, Небојша Петровић, Раде Аврамовић, Милан Илић, Миомир Пешић, Марина Стојиљковић, Зоран Ђорђевић, Милица Стојановић, Милорад Џинић, Чедомир Шаргић, Наталија Живановић, Лука Поповић, Ђурица Спасић, Миљана Николић, Игор Игић, Иван Стојановић, Елена Васић Петровић, Соња

Станковић, Данијела Радовановић, Ивана Цветковић, Јасминка Божић, Слободан Милутиновић, Горан Вучковић, Драгана Радојковић, Бојан Гајић, Слободан Зејак, Бојан Митић, Мирјана Дикић, Наташа Андрејевић, Никола Спасић, Александар Јовановић, Власта Станојевић, Небојша Ранчић, Оливера Милошевић, Милан Стефановић, Јасна Стојановић, Љубинко Величковић, Марина Станковић, Александра Миљковић, Теодора Миљковић, Ненад Роквић, Ивица Јовановић, Бојан Митић, Марија Томић, Тања Мицић, Братислав Рајковић, Зоран Душановић, Ивана Милошевић, Ивана Кнежевић Спасовић, Александар Ждраљевић, Наталија Милићевић, Ивана Миљановић, Марко Динић, Гордана Јанковић, Братислав Вучковић, Јована Петровић, Милица

Стојановић, Милош Стефановић, Ненад Толић, Миомир Пешић, Јована Милосављевић, Стеван Митковић, Александар Утвић, Александар Обрадовић, Бојан Митић, Јерослав Нешић, Тамара Живадиновић, Наташа Обрадовић, Милена Стевановић, Александар Цветковић, Ана Митровић, Душан Кнежевић, Милан Живковић, Славиша Кондић, Милан Николић, Јулија Марковић, Вукосава Миљковић, Јулија Николић, Марина Вучић, Зоран Тодоровић, Милена Стојадиновић Антић, Саша Тасковић, Марко Ристић, Срђан Игић, Станоје Стојановић, Александар Ђорђевић, Славиша Ивковић, Далибор Јовановић, Љубодраг Степановић, Јовица Марковић, Филип Николић, Душан Васковић, Бобан Раденковић, Милош Милошевић, Оливера Микић.

АНЕКС 4 - НАЦИОНАЛНИ И МЕЂУНАРОДНИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА УРБАНОГ И ТЕРИТОРИЈАЛНОГ РАЗВОЈА

Август 2023.

1. НАЦИОНАЛНИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА УРБАНОГ И ТЕРИТОРИЈАЛНОГ РАЗВОЈА

МИНИСТАРСТВА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА,
САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА И ЕНЕРГЕТИКЕ
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊЕ И СПОЉНЕ
ТРГОВИНЕ
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И
ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА
ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ
МИНИСТАРСТВО ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ,
БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА
МИНИСТАРСТВО ЗА БРИГУ О ПОРОДИЦИ И
ДЕМОГРАФИЈУ
МИНИСТАРСТВО СПОРТА
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ
МИНИСТАРСТВО ЗА БРИГУ О СЕЛУ
МИНИСТАРСТВО НАУКЕ, ТЕХНОЛОШКОГ
РАЗВОЈА И ИНОВАЦИЈА

МИНИСТАРСТВО ТУРИЗМА И ОМЛАДИНЕ
МИНИСТАРСТВО ИНФОРМИСАЊА И
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА

МИНИСТАРСТВО ЗА ЈАВНА УЛАГАЊА
КАБИНЕТ МИНИСТРА БЕЗ ПОРТФЕЉА
ЗАДУЖЕНОГ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РАЗВОЈА
НЕДОВОЉНО РАЗВИЈЕНИХ ОПШТИНА

КАБИНЕТ МИНИСТРА БЕЗ ПОРТФЕЉА
ЗАДУЖЕНОГ ЗА КООРДИНАЦИЈУ АКТИВНОСТИ
И МЕРА У ОБЛАСТИ ОДНОСА РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ СА ДИЈАСПОРОМ

КАБИНЕТ МИНИСТРА БЕЗ ПОРТФЕЉА
ЗАДУЖЕНОГ ЗА РАВНОМЕРНИ РЕГИОНАЛНИ
РАЗВОЈ

ОРГАНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ: УПРАВА
ЦАРИНА; УПРАВА ЗА СЛОБОДНЕ ЗОНЕ;
РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА ВОДЕ; УПРАВА ЗА
ШУМЕ; УПРАВА ЗА АГРАРНА ПЛАЋАЊА;
УПРАВА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ,
НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЈА ЗА ЈАВНУ УПРАВУ,
РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА СРБИЈЕ, АГЕНЦИЈА ЗА
УПРАВЉАЊЕ ЛУКАМА

ФОНДОВИ: ФОНД ЗА РАЗВОЈ РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ, ФОНД ЗА ИНОВАЦИОНУ ДЕЛАТНОСТ,
ФОНД ЗА НАУКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, ЦЕНТАР
ЗА ПРОМОЦИЈУ НАУКЕ (ЦПН)

БАНКЕ: Erste Bank A.D.; UniCredit banka; Banca
Intesa; NLB Komercijalna banka; Банка Поштанска
штедионица; ProCredit banka.

1.1 МИНИСТАРСТВА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ¹⁸⁶

1.1.1 МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА¹⁸⁷

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подршка локалној самоуправи - ненаменски трансфери који се утврђују са чланом 37. Закона о финансирању локалне самоуправе и трансфери за уједначавање - трансфер солидарности, који се утврђује у складу са чланом 38. Закона о финансирању локалне самоуправе.
- Експропријација земљишта у циљу изградње капиталних пројеката- средства су намењена за експропријацију, односно административни пренос непокретности - земљишта и објеката који по закону могу бити предмет експропријације, а ради изградње капиталних пројеката.
- Документ менаџмент систем-систем за документ менаџмент-електронско пословање.

¹⁸⁶ <https://www.srbija.gov.rs/link/2497>

¹⁸⁷ <https://www.mfin.gov.rs/>

1.1.2 МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ¹⁸⁸

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Програм финансијске подршке - коришћење стандарда до конкурентнијих производа. Програм је замишљен као вид неопходне подршке, превасходно малим и средњим предузећима, како би се подстакли на повећање коришћења стандарда у производњи и организацији пословања, на сертификацију производа и система менаџмента и коришћење других услуга у области ИК, а што ће за резултат имати повећање конкурентности привреде у целини. Програм укључује инструмент финансијске подршке привредним субјектима у виду субвенција. Распожива средства одобравају се појединачно корисницима, рефундацијом, као суфинансирање у висини од 40% односно 60% оправданих трошкова без ПДВ-а за сваку пројектну активност.
- Подстицање регионалног развоја-финансијска подршка које је у функцији подршке развоју пословне инфраструктуре кроз инфраструктурно опремање зоне пословања и њихово повезивање са окружењем, као и унапређење инфраструктурних капацитета у циљу развоја туризма и других привредних делатности. Програмским активностима јачају се капацитети јединица локалних самоуправа и акредитованих регионалних развојних агенција, и врши повезивање свих субјеката регионалног развоја, на националном, регионалном и локалном нивоу у циљу спровођења политике регионалног развоја.
- Програм подршке малим предузећима за набавку опреме- врши се додела бесповратних средстава за инвестиције у нову производну опрему микро и малим предузећима, предузетницима и задругама а у сврху јачања њихове конкурентности, побољшања и унапређења њиховог пословања и интернационализације, као и креирања нових радних места. Програм представља комбинацију бесповратних средстава из буџета (25%), кредитних средстава пословних банака и лизинг кућа (70%) и сопствених средстава клијента (5%).
- Програм подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за почетнике у пословању - врши се додела бесповратних средстава за финансијску подршку новооснованим предузетницима, микро и малим привредним друштвима, који су регистровани у Агенцији за привредне регистре најраније две године у односу на годину подношења захтева. Подршка представља комбинацију 30% бесповратних средстава из буџета и 70% кредита Фонда за развој, као и нефинансијску подршку кроз стандардизовани сет услуга акредитованих регионалних развојних агенција – едукацију и помоћ при изради бизнис плана;
- Подршка кроз стандардизовани сет услуга за МСПП која се односи на обуке, саветодавне услуге, као и промоција расположивих видова подршке за мала и средња на локалном нивоу, без накнаде Програм реализује 17 акредитованих регионалних развојних агенција, уз координацију Развојне агенције Србије;
- Подршка индустријском развоју, индустријском реструктурирању у правцу приближавања иновативним и технолошки интензивним и удаљавању од радно интензивних сектора и унапређење и дигитализација пословних модела индустријске производње;
- Подстицајни програм подршке дигиталној трансформацији индустрије - Континуирано суфинансирање трошкова имплементације одобрених пројеката предложених у оквиру стратегије дигиталне трансформације појединачних привредних субјеката (унапређења/увођења нових пословних процеса, пословних модела, производа, услуга);
- Подстицаји индустријским привредним субјектима за развој иновативних решења кроз пројекте сарадње са научно-истраживачком заједницом.
- Програм подршке за индустријске привредне субјекте за набавку технолошке опреме прве генерације;
- Програм подршке развоју инфраструктуре за потребе индустријских зона;
- Улагања од посебног значаја-додела новчаних средстава привредним субјектима који врше улагање у основна средства или отварају већи број нових радних места, у односу на предмет улагања и територијалну концентрацију одређених привредних грана и привредних делатности
- Кредитна подршка предузећима у поступку приватизације, којим се обезбеђује ефикасан наставак процеса приватизације предузећа, односно опстанак предузећа до окончања процеса.

¹⁸⁸ <https://privreda.gov.rs/>

- Програм развоја Подриња - заједничка иницијатива влада Републике Србије и Републике Српске, доминантно је привредног карактера, предвиђа могућност заједничких активности и сарадње на реализацији пројеката у области привредног развоја. Из Републике Србије учествују следеће ЈЛС: Шид, Сремска Митровица, Богатић, Шабац, Лозница, Мали Зворник, Крупањ, Ваљево, Осечина, Љубовија, Косјерић, Бајина Башта, Ужице, Чајетина, Прибој и Коцељева.

1.1.3 МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ¹⁸⁹

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подстицај за инвестиције за унапређење и развој руралне јавне инфраструктуре-подстицаји обухватају подршку инвестицијама у изградњу и опремање објеката:
  1. за снабдевање водом;
  2. путне инфраструктуре.
  3. за складиштење и прераду пољопривредних производа

Право на подстицаје остварује јединица локалне самоуправе, уколико се предметна инвестиција реализује у насељеном месту које има мање од 10.000 становника.

- Подстицај за унапређење система креирања и преноса знања кроз развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју. Право на подстицаје има правно лице уписано у Регистар научноистраживачких организација, истраживачко развојни центар, иновациони центар, акредитовани факултет, предузетник и правно лице који испуњавају услове за обављање саветодавних и стручних послова у пољопривреди.
- Подстицај за подршку програмима који се односе на припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја (ЛСРР).

Подстицаји обухватају подршку програмима, и то:

1. подстицаји за припрему ЛСРР;
2. подстицаји за спровођење ЛСРР.

Право на подстицаје остварује Партнерство за територијални рурални развој (удружење представника јавног, приватног и цивилног сектора одређеног руралног подручја које је основано у складу са законом којим се уређују удружења.

- Подстицај за спровођење активности у циљу подизања конкурентности кроз сертификацију система квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла.
- Уређење водотока и заштита од штетног дејства вода - предузимање мера и активности за заштиту од поплава спољним и унутрашњим водама и од леда, заштиту од ерозије и бујица и отклањању последица таквог деловања вода и управљање ризицима од штетног дејства вода као и израде техничке документације за наведене објекте.

Остали пројекти које спроводи Министарство, а који се финансирају из других извора:

- Пројекат за конкурентну пољопривреду Србије - средстава Светске банке. Пројекат се односи на унапређење продуктивности и поспешивању предузетничког духа на породичним газдинствима, кооперацијама, задругама, удружењима и микро, малим и средњим предузећима кроз финансијску подршку и развој капацитета саветодавних служби, бизнис и финансијског планирања. Министарство преко Управе за аграрна плаћања расписује јавни позив за инвестиције које се односе на унапређење конкурентности примарне сточарске производње и то у областима производње млека, производње меса, пчеларства и аквакултуре.
- Инструмент претприступне помоћи за рурални развој (ИПАРД) – средства Европске уније. У оквиру програма ИПАРД, спроведе се следеће мере:
  1. Улагања у физичку имовину пољопривредних газдинстава
  2. Улагања у физичку имовину која се тичу прераде и стављања у промет пољопривредних и рибарских производа
  3. Еколошки оријентисана и органска пољопривреда
  4. Имплементација локалних развојних стратегија—ЛЕАДЕР приступ
  5. Диверсификација пољопривреде.
- Програм за отпорност на климатске промене и наводњавање у Србији – фаза II – средства Европске банке за обнову и развој. Пројектом се финансира изградње и рехабилитације критичне инфраструктуре за наводњавање у локалним самоуправама.
- Пројекат интегрисаног развоја коридора реке Саве и Дрине – средства

¹⁸⁹ <http://www.minpolj.gov.rs/>

Међународне банке за обнову и развој. Циљ Пројекта је унапређење заштите од поплава и омогућавање прекограничне сарадње у области вода на речним коридорима Саве и Дрине. Пројектом се финансира заштита од поплава, улагање у управљање животном средином, бране и повезане активности у одабраним приоритетним областима дуж коридора реке Саве и Дрине.

- Изградња система за наводњавање - прва фаза – средства Фонда за развој Абу Дабија. Пројектом се финансира изградња, реконструкција, уређења и санације водних објеката и система за наводњавање, и то на регионалним хидросистема за наводњавање и двонаменским система на подручју Срема, Бачке и Баната и хидромелиорационим системима на подручју Шапца, Чачка, Панчевачког рита и Тополе.
- Животна средина и клима – средства ИПА програм 2020. Предузимање мера и активности на заштити и унапређењу квалитета површинских и подземних вода кроз изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода за агломерацију Лозница; изградња нових колектора и реконструкцију постојећих, изградњу црпних станица и потисних цевовода и изградњу делова нове атмосферске канализације, као и кроз изградњу система и објеката за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода у Сокобањи.

1.1.4 МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ¹⁹⁰

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подстицаји за куповину еколошки прихватљивих возила - субвенционисане куповине нових возила која имају искључиво електрични погон, као и возила која покреће уз атмосферски и електрични погон хибрид, у циљу заштите и побољшања квалитета ваздуха,
- Смањење загађења ваздуха у Србији из индивидуалних извора - смањење испуштања загађујућих супстанци из индивидуалних извора у животну средину у циљу примене мера за унапређење квалитета ваздуха и предузимања превентивних мера у сегментима значајним за заштиту ваздуха од загађења, кроз сарадњу са јединицама локалне самоуправе

- Заштита и очување вода као природних ресурса - очување квалитета вода као природних ресурса, отклањање последица од загађења и примене превентивних мера прописаним законом о заштити животне средине кроз сарадњу са јединицама локалне самоуправе.
- Набавка, замена, реконструкција и санација котларница за грејање - смањење испуштања загађујућих супстанци у животну средину, из котларница за грејање у оквиру објеката који су у надлежности јединица локалне самоуправе, с циљем унапређења квалитета ваздуха, предузимања превентивних мера у сегментима значајним за заштиту ваздуха од загађења и заштите и унапређивања животне средине.
- Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса - суфинансирање програма управљања националним парковима и заштићеним подручјима.
- Пошумљавање у циљу заштите и очувања предеоног диверзитета - суфинансирање набавке садница и извођење радова за пошумљавање земљишта аутохтоним врстама дрвећа и жбуња, на земљишту које је у надлежности јединица локалне самоуправе.
- Очување и заштита земљишта као природног ресурса - спречавање или отклањање штетних промена у земљишту, који за циљ има да се очувају површине и функције земљишта као природног ресурса и да се спрече или отклоне штетне промене у земљишту које могу настати као последица: ерозионих процеса, смањења садржаја органске материје у земљишту, закишељавања, заслањивања и алкализације земљишта, сабијања земљишта, клизишта и одрона, пожара и хемијских удеса, загађења.
- Смањење угљеничког отиска локалних заједница применом принципа циркуларне економије - суфинансирање развоја иновативних пројеката и пословних модела базираних на принципима циркуларне економије који доприносе нискоугљеничном развоју.
- Интегрисано управљање отпадом, отпадним водама, хемикалијама и биоцидним производима - успостављање система за регионално управљање отпадом и унапређење система управљања отпадом, успостављање система за управљање отпадним водама на нивоу локалних самоуправа и заштите вода.

¹⁹⁰ <https://www.ekologija.gov.rs/>

- Санација и затварање несанитарних депонија - подршке јединицама локалних самоуправа које нису у могућности да самостално финансирају санацију и затварање несанитарних депонија на својој територији,
- Измештања и трајно збрињавања опасног отпада - решавање питања уклањања опасног отпада у предузећима у реструктурирању и стечају, као и уклањање осталог опасног историјског отпада.
- Превенција нелегалног одлагања отпада и уклањање - пружањем подршке јединицама локалних самоуправа у спречавању нелегалног депоновања отпада и превенцији настајања нових дивљих депонија.
- Управљање отпадом и циркуларна економија - подршка локалним самоуправама у примени иновативних технологија и решења у рециклажи и поновној употреби отпада, смањењу употребе природних ресурса и унапређењу квалитета животне средине кроз смањење емисија загађујућих материја у медијуме животне средине.
- Набавка опреме за сакупљање и рециклажу - подизање капацитета локалних и регионалних ЈКП у циљу повећање њихове ефикасности и унапређења управљања отпадом.
- Подршка пројектима цивилног друштва у области заштите животне средине - финансирање пројектата у области заштите животне средине које спровode удружења и друге организације цивилног друштва, а који су изабрани путем конкурса.
- Подстицаји за поновну употребу и искоришћење отпада - подстицаја предузећима за подстицање поновне употребе и искоришћавања отпада као секундарне сировине, или за добијање енергије, као и подстицање производње биоразградивих кеса.
- Техничка помоћ у припреми пројектне документације за инфраструктурне пројекте у области животне средине - припрему потребне планске и пројектне документације за инфраструктурне пројекте у одређеним локалним самоуправама.
- Унапређење инфраструктуре за заштиту животне средине - изградња постројења за третман отпадних вода укључујући и колекторе и канализациону мрежу.

Из осталих средстава, Министарство реализује следеће пројекте:

- ИПА 2010 - Подршка општинама у Републици Србији у припреми и спровођењу инфраструктурних пројектата;
- ИПА 2017 - Сектор заштите животне средине;
- ИПА 2018 - Сектор заштите животне средине;
- ИПА 2020 - Животна средина и клима;
- Изградња регионалних центара за управљање отпадом-средства Европске банке за обнову и развој;
- Пројекат даљинског грејања у Крагујевцу-средства Европске банке за обнову и развој.

1.1.5 МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ¹⁹¹

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Друмски транспорт, путеви и безбедност саобраћаја - развој друмског транспорта који се огледа се у олакшаном приступу међународном транспортном тржишту
- Железнички и интермодални саобраћај - унапређење и развој железнице (укључујући и жичаре) и интермодалног транспорта кроз уређење система железнице и интермодалног транспорта.
- Реализација инфраструктурних пројектата од значаја за Републику Србију- и реализацију пројектата изградње и реконструкције саобраћајне инфраструктуре и инфраструктурне пројекте.
- Програм интегралног развоја Југозападне Србије - финансирање пројектата из области туризма, животне средине и инфраструктуре.
- Програм водоснабдевања и пречишћавања отпадних вода у општинама средње величине у Србији и Зелени градови - изградње фабрика за пречишћавање пијаће воде и фабрика за пречишћавање отпадних вода, као и рехабилитације и проширење комуналног система водоснабдевања, сакупљања и одвођења отпадних вода.
- Реконструкција железничке пруге Ниш – Димитровград.
- Програм интегрисаног управљања чврстим отпадом у Србији - унапређење комуналне инфраструктуре ради ефикасног управљања комуналним чврстим отпадом у изабраним градовима.
- Пројекат изградње комуналне (канализационе) инфраструктуре и инфраструктуре за одлагање комуналног чврстог отпада - пројекат са радним

¹⁹¹ <https://www.mgsi.gov.rs/cir/projekti>

називом „Чиста Србија”, изградња канализационе мреже и постројења за прераду отпадних вода и санацију, реконструкцију, рекултивацију и изградњу депонија са третманом чврстог отпада.

Из осталих средстава, Министарство реализује следеће пројекте:

- ИПА 2020-Подршка ЕУ интеграцијама.
- ИПА 2020 - Демократија и управљање.
- Пројекат унапређења трговине и транспорта Западног Балкана уз примену вишефазног програмског приступа-средства Међународне банке за обнову и развој.
- Рехабилитација путева и унапређење безбедности саобраћаја-средства Међународна банка за обнову и развој, Европска инвестициона банка и Европска банка за обнову и развој.
- Модернизација железничког сектора у Србији-средства Светске банке, Међународне банке за обнову и развој.

1.1.6 МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА И ЕНЕРГЕТИКЕ¹⁹²

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Јавни позив за доделу средстава за финансирање Програма енергетске санације породичних кућа и станова који спроводе јединице локалне самоуправе, као и градске општине.
- Јавни позив за доделу средстава ради финансирања пројеката унапређења енергетске ефикасности у објектима од јавног значаја у јединицама локалне самоуправе, као и градским општинама.
- Енергетска ефикасност и управљање енергијом у општинама у Србији - системско и свеобухватно управљање енергијом кроз увођење сертификата Европске награде за енергију, побољшање енергетске ефикасности јавних објеката у Крушевцу и Ужицу.
- Унапређење система енергетског менаџмента ради повећања инвестиција у енергетску ефикасност јавних зграда у Србији- смањење GHG емисија кроз унапређење енергетске ефикасности и промовисање коришћења обновљивих извора енергије у јавним зградама са посебним фокусом на зграде у државном власништву.
- Из осталих средстава, Министарство реализује следеће пројекте:
- Подстицање коришћења обновљивих извора енергије - развој тржишта биомасе, средства Немачке развојне банке KfW. Пројекат се реализује у релевантним

јединицама локалне самоуправе које су биле обухваћене студијама претходне оправданости на основу сопствене иницијативе, потенцијала и раније предузетих корака у циљу коришћења биомасе и геотермалне енергије.

- Рехабилитација система даљинског грејања у Србији - средства Немачке развојне банке KfW. Пројектом је предвиђена рехабилитација и модернизација 7 топлана кроз реализацију пројеката из области изградње/унапређења/замене постројења за производњу топлотне енергије, замене/проширења топловода, унапређења/замене/уградње подстанца и уградње/унапређења/ проширења савремених система SCADA.

1.1.7 МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊЕ И СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ¹⁹³

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подстицаји за развој националног брэнда Србије и очување старих заната - субвенције привредним субјектима за развој и очување традиционалних заната.
- Подршка програмима удружења потрошача и вансудском решавању потрошачких спорова - финансирање или суфинансирање програма евидентираних удружења потрошача, а који обухватају активности пружања информација, едукације, савета и правне помоћи потрошачима, као и спровођење независних истраживања.

1.1.8 МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ¹⁹⁴

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Јавни конкурс за доделу средстава прикупљених по основу одлагања кривичног гоњења – за пројекте припремљене од стране физичких лица, правних лица, органа, организација, јавних установа, предузетника, удружења, фондова, хуманитарних организација, којима се остварује јавни интерес у области здравства, културе, просвете, хуманитарног рада.

1.1.9 МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ¹⁹⁵

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подршка развоју и функционисању система локалне самоуправе - успостављање

¹⁹³ <https://must.gov.rs/>

¹⁹⁴ <https://www.mpravde.gov.rs/>

¹⁹⁵ <https://mduls.gov.rs/category/projekti-i-programi/>

¹⁹² <https://www.mre.gov.rs/>

- бољег система локалне самоуправе, реализације инфраструктурних пројеката јединица локалне самоуправе, унапређење рада ЈЛС и добре управе, унапређење ефикасности рада локалне самоуправе у области кадровских капацитета, модернизације рада јединица локалне самоуправе у погледу информатичке и техничке опремљености.
- Локална самоуправа за 21. век - подршка за спровођење функционалне анализе и функционално организационих модела, изградњу и јачање капацитета ЈЛС, развој и унапређење међуопштинске сарадње кроз Фонд за међуопштинску сарадњу.
  - Партнерство за локални развој - побољшање пружања услуга у одабраним општинама: обнова зграда јавних установа, реконструкција/изградња локалних тржница, успостављање општинског центра за праћење пружања локалних услуга од стране локалних јавних комуналних предузећа, реконструкција јавног простора - (спортски терени, паркови, пешачка стаза, итд.), изградња/замена расвете.
  - Управљање реформом јавне управе - успостављања јединствених управних места кроз подршку јединицама локалне самоуправе и градских општина чија је сврха повећање ефикасности, делотворности и економичности рада органа, у ситуацијама када је, за остваривање једног или више права, потребно поступање једног или више органа.
  - Буџетски фонд за Програм за локалне самоуправе - унапређење инфраструктуре, ефикасности рада и квалитета живота у ЈЛС.
  - Успостављање чврстих механизма координације за развој и функционисање електронске управе и заокруживање законског оквира и процедура за развој електронске управе-додела бесповратних средстава за највише 35 ЈЛС за развијање и примену процедура и поступака релевантних за увођење е-Управе, обука и менторска подршка за пружање услуга е-Управе, и подршка за отварање података.
  - Унапређење функције управљања људским ресурсима (УЉР) у државној управи и локалној самоуправи кроз увођење нових инструмената и јачање капацитета за УЉР – Изградња капацитета градова и општина за спровођење и унапређење функције управљања људским ресурсима у локалној самоуправи.
  - Унапређење одрживости јавних финансија кроз реформисање и развој управљања

јавном својином – Реализација пројеката ЈЛС у оквиру грант шеме за унапређење управљања јавном својином на локалном нивоу, спровођење 20 пакета директне техничке подршке општинама за унапређење управљања јавном својином на локалном нивоу.

- Унапређење процеса планирања и припреме буџета на локалном нивоу-подизање капацитета ЈЛС за спровођење програмског буџетирања у складу са методологијом за програмско буџетирање кроз израду инструктивних докумената за припрему програмског буџета, организација 24 регионалних обука за све ЈЛС и директна техничка подршка за 12 ЈЛС одабране по конкурс.
- Подизање свести о правима националних мањина-подстицање оснивања и делотворног функционисања савета за међунационалне односе на локалном нивоу у свим општинама са етнички мешовитим становништвом кроз обуке и састанке са представницима ЈЛС.
- Оснаживање организација цивилног друштва - конкурс за доделу средстава из Буџетског фонда за националне мањине за програме и пројекте из конкретне приоритетне области финансирања.

1.1.10 МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ¹⁹⁶

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Права националних мањина на самоуправу - оснаживање организација цивилног друштва и привредних друштава кроз расписивање конкурса за финансирање програма и пројеката организација чији су оснивачи национални савети националних мањина које се баве заштитом и унапређењем права националних мањина у областима у којима је националним саветима националних мањина поверено вршење јавних овлашћења.
- Подстицајно окружење за развој цивилног друштва - спровођење мера и активности с циљем унапређења правног, институционалног и финансијског оквира за развој цивилног друштва и подизање капацитета органа јавне управе и организација цивилног друштва у циљу унапређења међусобне сарадње.
- Јавни конкурс за финансирање програма удружења који доприносе већој укључености организација цивилног

¹⁹⁶ <https://www.minlmpdd.gov.rs/>

- друштва у креирање родно одговорних политика.
- Конкурс за организација цивилног друштва, за пројекте које се односе на спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације.
  - Информативно, едукативне и промотивне активности за подстицање жена и девојака на учешће у иновационој делатности повезаној са дигиталном, циркуларном и зеленом економијом кроз истраживачке тимове као стручњакиње, али и као предузетнице у овим областима.
  - Информативно, едукативне и промотивне активности за повећано учешће жена у заштити интелектуалне својине и патената, повећање знања и информација о заштити интелектуалне својине и иновационој делатности.
  - Информативно, едукативне и промотивне активности за повећано укључивање жена и девојака у научно–технолошке паркове, иновационе инкубаторе и сличне центре.
  - Конкурс за финансирање научно–истраживачких пројеката у области родне равноправности.
  - Програми и пројекти којима су Роми и Ромкиње информисани и едуковани на тему приступа правима и очувања идентитета.
  - Програма обука који укључују теме циганизма као облика расизма, и дискриминације, за запослене у ЈЛС.
  - Кампања за повећање заступљености мушкараца и жена ромске националности у телима политичког одлучивања на локалном нивоу.
  - Формирања локалних савета за социјално укључивање Рома и Ромкиња.
  - Формирање нових мобилних тимова за инклузију Рома у свим локалним самоуправама са значајним уделом Рома и обезбеђивање јачања капацитета за чланове мобилних тимова.
  - Програм васпитно-образовног рада и других облика рада и услуга које остварује предшколска установа са циљем подршке породици и деци узраста до три године.
  - Партнерство између ЈЛС, предшколских установа и ОЦД у реализацији програма за подстицање развоја и учења деце, као и развоја родитељских вештина у заједници.
  - Обука за запослене у органима јавне управе о укључивању ОЦД у процес израде, примене, праћења примене и вредновања ефеката јавних политика и прописа.
  - Обука за ОЦД за разумевање улоге, надлежности и функција јавне управе и учешћа у поступку израде, примене,

праћења примена и вредновања докумената јавних политика и прописа.

Из осталих средстава, Министарство реализује следеће пројекте:

- Подршка за учешће у програмима ЕУ – средства ИПА програма. Пружање финансијске подршке удружењима и другим организацијама цивилног друштва за спровођење пројеката претходно одобрених од стране Европске уније.

1.1.11 МИНИСТАРСТВО ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ^{197 198}

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подршка ефективном коришћењу Инструмената за претприступну помоћ ЕУ и развојне помоћи.
- Позив за пројектне идеје из Територијалне стратегије за прикупљање концепата пројеката у оквиру Интегрисане територијалне стратегије (Интеррег VI-A) Програма Бугарска-Србија 2021-2027.

1.1.12 МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ¹⁹⁹

Из буџета РС, Министарство финансира и суфинансира следеће програмске активности и пројекте:

- Модернизација инфраструктуре основних и средњих школа, установа високог образовања и установа ученичког стандарда реализацијом пројеката изградње, реконструкције, санације, адаптације, пројеката унапређења енергетске ефикасности постојећих објеката применом мера енергетске ефикасности, пројеката инвестиционог одржавања школских објеката, као и реализација пројеката опремања новоизграђених и постојећих школских објеката и установа и школских садржаја
- Подршка програму дигитализације у области националног просветног система
- Изградња образовно-научних центара Инклузивно предшколско васпитање и образовање Министарство пружа подршку интеграцији у европски образовни простор кроз програме Еразмус+ (Erasmus+), иТвининг (eTwinning), Јуридајс (Eurydice), Јурогајденс (Euroguidance), Епале (EPALE), Јуропас (Europass) и ЕОК (EQF).

¹⁹⁷ <https://www.mei.gov.rs/>

¹⁹⁸

<https://www.mei.gov.rs/srp/pozivi/165/detaljnije/w/0/ras-pisan-prvi-poziv-za-projektne-ideje-iz-teritorijalne-strategije/>

¹⁹⁹ <https://prosveta.gov.rs/>

Из средстава уговорених зајмова и кредита Министарство реализује следеће пројекте:

- Центар за обуку за дуално образовање, средства Банке за развој Савета Европе;
- Повезане школе у Србији Б, средства Европске инвестиционе банке;
- Програм модернизације школа, средства Европске Инвестиционе Банке;
- образовање за социјалну инклузију, средства Банке за развој Савета Европе;
- Инклузивно предшколско образовање и васпитање, средства Међународне банке за обнову и развој;
- Студентско становање у Србији, Банка за развој Савета Европе;
- Унапређење универзитетског образовања, средства Банке за развој Савета Европе;

Остали пројекти у којим учествује Министарство**1. Пројекат акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва у Републици Србији (SAIGE)**

Пројекат акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва у Републици Србији (SAIGE) подржава даљу реформу научно истраживачког сектора, јачања веза између привредног и академског сектора и развој иновативних привредних друштава.

Средства за реализацију Пројекта SAIGE обезбеђена су на основу заједничког улагања Републике Србије, односно Министарства просвете, науке и технолошког развоја) кроз зајам и техничку подршку Светске банке у износу од 43 милиона евра и бесповратне финансијске подршке Европске уније у износу од 41,5 милиона евра. Пројекат SAIGE заједно реализују Министарство просвете, Светска банка и Европска унија, а корисници су научна заједница, научно-истраживачке организације, иновативна привреда, као и Фонд за науку и Фонд за иновациону делатност.

Пројекат SAIGE пружа подршку компететивним програма Фонда за науку Републике Србије и најбољим научно-истраживачким пројектима који су изабрани на основу независне међународне селекције.

Активности пројекта:

- Подршка научним истраживањима

Подршка укључује грантове за основна и примењена истраживања, која се реализују у оквиру два програма Специјални програм истраживања COVID-19 и ИДЕЈЕ.

Пројекат SAIGE кроз Програм за сарадњу са српском дијаспором финансира и повезивање и сарадњу српске науке са заједницом српске дијаспоре ради унапређења екосистема истраживања, иновација и предузетништва у Србији. Програм треба да привуче перспективне

научнике, истраживаче и предузетнике из заједнице српске дијаспоре да пренесу знања и вештине кроз различите активности. Укључиће умрежавање, саветодавно учешће у креирању стратегија, ваучере за размену знања за српске истраживаче, грантове за заједничка основна и примењена истраживања, развој и трансфер технологија, заштиту интелектуални својине и комерцијализацију истраживања.

Пројекат пружа техничку асистенцију Фонду за науку у смислу развоја нових програма и јачање интерних капацитета и процедура.

- Оснаживање иновативних стартап предузећа

У циљу оснаживања стартап заједнице у Србији Фонд за иновациону делатност, у оквиру Пројекта SAIGE, покренуо програм акцелерације Катапулт. Кроз овај програм Фонда подстиче се иновативно предузетништво, обезбеђује приступ изворима финансирања за развој иновација предузећа и привлаче приватне инвестиција.

Катапулт је први акцелератор у Србији који младим предузећима обезбеђује интензивно, тромесечно менторство и повезивање са инвеститорима.

Програм Катапулт помаже иновативним предузећима оријентисаним на раст да се позиционирају на глобалном тржишту, као и да побољшају своје пословне капацитете у развоју помоћу којих ће повећати могућност привлачења приватних инвестиција.

- Подршка реформи сектора науке и истраживања

Пројекат SAIGE подржава реформу научно-истраживачких организација кроз дизајн и имплементацију планова институционалне трансформације пружањем подстицаја, финансијске и техничке подршке за предузимање планираних корака институционалних реформи. Кроз фазни приступ, научни институти који су исказали интересовање за трансформацију и одобрени су од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја за учешће у процесу, пролазе независну међународну експертску процену и на основу резултата процене добијају детаљне планове трансформације, са конкретним очекиваним резултатима.

2. Програм институционалног финансирања акредитованих института чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и института чији је оснивач Српска академија наука и уметности и Програм институционалног финансирања института од националног значаја за Републику Србију.

Програмима се уређују питања од значаја за реализацију истих и разрађују приоритети и

индикатори за евалуацију рада акредитованих института чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и Српска академија наука и уметности и института од националног значаја за Републику Србију као и друга питања од значаја за реализацију ових програма укључујући права и обавезе истраживача на акредитованим факултетима у погледу заснивања и дужине трајања радног односа.

Циљ ових програма је да се оснаже научноистраживачке институције како би биле препознатљиве и конкурентне на националном и међународном нивоу, ојачају истраживачки тимови ради учествовања у компетитивним пројектима, оствари динамички развој науке, технолошког развоја и иновација, повећа ефикасност коришћења ресурса научноистраживачког система.

1.1.13 МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА²⁰⁰

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Унапређење доступности здравствене заштите ромској популацији - ангажовање здравствених медијаторки и подршка пројеката који се спроводе у сарадњи са ромским удружењима грађана ради унапређења здравља Рома и Ромкиња.
- Подршка активностима удружења грађана у области здравствене заштите - подршка раду удружењима која се баве активностима од значаја за делатност здравства, финансирање организовање стручних скупова на регионалном нивоу, организовање националних скупова, скупова са међународним учешћем, спровођење пројеката којима су обухваћени поједини системи здравствене заштите, одржавање курсева и континуираних едукација.
- Подршка активностима удружења грађана у области превенције и контроле HIV инфекције - механизам уговарања са удружењима грађана за одабир реализатора, који се ангажују на годишњем нивоу на основу отвореног позива за достављање предлога пројеката у области превенције и контроле HIV инфекције,
- Програми Црвеног крста Србије - усмерени на становништво које је социјално угрожено, посебно на децу, стара лица, избеглице и интерно расељена лица и обухвата прву помоћ, здравствено превентивну делатност, едукације и тренинге младих, бригу о старијим лицима, психосоцијалну подршку породицама несталих и киднапованих.

- Изградња и опремање здравствених установа у државној својини чији је оснивач Република Србија - инвестиционо улагање, инвестиционо одржавање просторија, медицинске и немедицинске опреме и превозних средстава, набавка медицинске и друге опреме неопходне за рад здравствених установа, превозних средстава, набавку опреме за развој интегрисаног здравственог информационог система.
- Јавни позив за финансирање пројеката за реализацију програма 1802 „Превентивна здравствена заштита“ пројекат 0012 „Подршка активностима удружења грађана у области здравствене заштите“.
- Јавни позив за финансирање пројеката за реализацију програма 1802 „Превентивна здравствена заштита“ пројекат 0010 „Унапређење доступности здравствене заштите Ромској популацији“.
- Јавни позив за финансирање пројеката за реализацију програма 1802 „Превентивна здравствена заштита“ пројекат 4013 „Подршка активностима удружења грађана у области превенције и контроле ХИВ инфекције“.

Из средстава уговорених зајмова и кредита Министарство реализује следеће пројекте:

- Реконструкције универзитетских клиничких центара – средстава Европске инвестиционе банке.
- Развој здравства – средства Међународне банке за обнову и развој
- Програм „Interreg“ IPA Румунија - Србија 2021-2027.

1.1.14 МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА²⁰¹

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Јавни позив за доделу пакета подршке јединицама локалне самоуправе за унапређење социјалне заштите - подршка јединицама локалне самоуправе за унапређење система социјалне заштите на локалном нивоу и финансијска подршка у виду бесповратних средстава за успостављање/проширење минимум једне услуге социјалне заштите.
- Јавни позив за подношење предлога пројеката из области борачко-инвалидске заштите – финансирање пројеката удружења грађана ради побољшања положаја бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и породица палих бораца и ради унапређења области

²⁰⁰ <https://www.zdravlje.gov.rs/>

²⁰¹ <https://www.minrzs.gov.rs/sr>

- неговања традиција ослободилачких ратова.
- Јавни позив за подношење предлога пројеката за инвестиционо одржавање ратних меморијала од значаја за неговање традиција ослободилачких ратова Србије - за надлежне Заводе за заштиту споменика културе
  - Јавни конкурс за подношење предлога програма на стално отворени конкурс за унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији у 2023. години - финансирање програма које реализују удружења грађана регистрована на територији Републике Србије.
  - Јавни конкурс за подношење предлога програма на Програмски конкурс за унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији у 2023. години.
  - Обављање делатности установа социјалне заштите - обављање поверених послова у центрима за социјални рад и пружање услуга социјалне заштите у установама чији је оснивач Република.
  - Подршка раду хранитеља - финансирање смештаја у хранитељске породице по основу накнаде за издржавање корисника и накнаде за рад хранитеља.
  - Подршка раду установа социјалне заштите - инвестициона улагања у објекте и опрему у установама и обезбеђивање недостајућих средстава у циљу несметаног обављања делатности у случајевима када се појаве проблеми у измиривању обавеза по основу трошкова комуналних услуга и енергената, ванредни и повремени трошкови на основу судских и административних поступака, одлука судова или надлежних државних органа.
  - Права корисника ван мреже установа социјалне заштите - помоћ за оспособљавање за рад азиланата, новчана помоћ смештај у специјалне болнице.
  - Подршка удружењима у области заштите породице и деце - суфинансирање удружења грађана за помоћ деци - дотације за подстицање програма и активности од јавног интереса из области заштите породице и деце.
  - Подршка удружењима и локалним заједницама - финансирање удружења и локалне заједнице које обухватају афирмацију различитих активности у циљу унапређења социјалне заштите у заједници.
  - Подршка удружењима у области борачко-инвалидске заштите - финансијска подршка пројектима удружења са

различитим програмима, интересовањима и активностима везаним за област борачко-инвалидске заштите, заштите њихових породица, као и неговања традиције ослободилачких ратова Србије, а на основу спроведеног јавног конкурса.

- Подршка предузећима за професионалну рехабилитацију особа са инвалидитетом - субвенције зарада за запослене особе са инвалидитетом и средства за побољшање услова рада у овим предузећима са циљем јачања капацитета за спровођење професионалне рехабилитације, запошљавање и одржање запослења особа са инвалидитетом.
- Заштита положаја особа са инвалидитетом - јавни конкурс од јавног значаја за подношење предлога програма за унапређење положаја особа са инвалидитетом.
- Подршка развоју социјалног предузетништва - подстицај за развој социјалног предузетништва, који има за циљ повећање радне активације радно способних лица која се налазе у систему социјалне заштите, теже запошљивих незапослених лица у складу са прописима из области запошљавања и осталих теже запошљивих лица из посебно осетљивих категорија.

Из осталих средстава, Министарство реализује следеће пројекте:

- Јавни позив за пружање свеобухватне подршке за успостављање / унапређивање локалних механизма за инклузију Рома и Ромкиња – средства Програма ИПА 2020.

1.1.15 МИНИСТАРСТВО ЗА БРИГУ О ПОРОДИЦИ И ДЕМОГРАФИЈУ²⁰²

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Јавни позив за доделу бесповратних средстава одређених за суфинансирање мера популационе политике и подршке у области породице и деце јединицама локалне самоуправе.
- Подршка удружењима у области заштите породице и деце - суфинансирање удружења грађана за помоћ деци - дотације за подстицање програма и активности од јавног интереса из области заштите породице и деце.
- Јавни конкурс за подношење предлога програма на стално отворени конкурс за доделу дотација намењених за пројекте породичноправне заштите грађана, подршке породици и деци - за коришћење дотација невладиним организацијама за

²⁰² <https://minbpd.gov.rs/>

пројекте породичноправне заштите, грађана, подршке породици и деци.

- Јавни конкурс за подношење предлога програма на стално отворени конкурс за доделу дотација намењених за пројекте породичноправне заштите грађана, координације и спровођења политике у области демографије - за коришћење дотација невладиним организацијама за пројекте породичноправне заштите грађана, координације и спровођења политике у области демографије.
- Јавни конкурс за подношење предлога програма на стално отворени конкурс за доделу дотација намењених за пројекте породичноправне заштите грађана, координације и спровођења популационе политике - за коришћење дотација невладиним организацијама за пројекте породичноправне заштите грађана, координације и спровођења популационе политике.
- Јавни конкурс за подношење предлога програма на стално отворени конкурс за доделу дотација намењених за пројекте породичноправне заштите грађана, подршка удружењима у области заштите породице и деце - за коришћење дотација невладиним организацијама за пројекте породичноправне заштите грађана, подршке удружењима у области заштите породице.

1.1.16 МИНИСТАРСТВО СПОРТА²⁰³

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Посебни програми у области спорта - финансирање активности организација у области спорта које се спроводе са циљем обезбеђивања услова за бесплатно и безбедно бављење спортом нарочито деце, жена, младих и особа са инвалидитетом.
- Изградња и капитално одржавање спортске инфраструктуре - посебно се финансирају пројекти изградње, опремања и одржавања спортских објеката у јединицама локалне самоуправе из 4. групе развијености.
- Јавни позив за подношење предлога програма, односно пројеката који се односе на изградњу спортских објеката за потребе особа са инвалидитетом и прилагођавање постојећих спортских објеката потребама особа са инвалидитетом.
- Јавни позив за подношење предлога програма, односно пројеката у области

спорта кроз изградњу, опремање и одржавање спортских објеката који су од значаја за развој спорта на целом подручју Републике Србије.

1.1.17 МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ²⁰⁴

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подршка унапређењу капацитета културног сектора на локалном нивоу - Суфинансирање програма Градови у фокусу путем јавног позива који ће унапредити област културе и уметности у локалним срединама, подстакнути развој креативности и препознати специфичности културног идентитета и одрживог развоја локалних заједница.
- Подршка истраживању, заштити и очувању непокретног културног наслеђа - конкурс из области заштите, очувања и коришћења непокретног - градитељског и археолошког наслеђа. Подржани пројекти подразумевају послове на изради техничке пројектне документације, спровођење мера техничке заштите и конзерваторске радове на непокретним културним добрима, истраживања и заштиту археолошких налазишта и послове везане за презентацију градитељског и археолошког културног наслеђа, публикавање грађе као и остале делатности на заштити непокретног наслеђа.
- Дигитализација културног наслеђа - финансирање рада установа у области културе, за пројекте који се односе на опремање лабораторија за дигитализацију културног наслеђа, као пројекти који се односе на процес дигитализације културног наслеђа Републике Србије и јачање инфраструктурних капацитета установа.
- Подршка истраживању, заштити и очувању нематеријалног и покретног културног наслеђа - Конкурс из области заштите, очувања и презентације музејског наслеђа, Конкурс из области заштите, очувања и презентације архивске грађе, Конкурс из области заштите, очувања и презентације старе и ретке библиотечке грађе и Конкурс из области заштите, очувања и презентације нематеријалног културног наслеђа.
- Подршка развоју библиотечно-информационе делатности и библиотечно-информационе делатности Савеза слепих Србије - Конкурс из области библиотечно-информационе делатности за

²⁰³ <https://www.mos.gov.rs/>

²⁰⁴ <https://www.kultura.gov.rs/>

- финансирање набавке информационих и комуникационих технологија за јавне библиотеке, објављивање стручних публикација, дигитализацију библиотечке грађе, подршку едукацији библиотекара, побољшање услова за чување и заштиту библиотечно-информационе грађе, подршку интерактивним програмима за децу и младе.
- Подршка раду завода за заштиту споменика културе и историјских архива.
  - Јачање културне продукције и уметничког стваралаштва – јавни конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката у свим уметничким областима /музичка уметност, драмска, плесна, визуелне уметности, књижевност, филмска уметност, и др, те кроз културне активности осетљивих група/националних мањина, особа са инвалидитетом, деце, младих. финансирање и суфинансирање рада и програмских активности установа културе чији је оснивач РС у области музичке уметности, сценских уметности /драма, опера, уметничка игра и традиционално народно стваралаштво/, филмске уметност и аудио-визуелног стваралаштва, те кроз научно истраживачке програме у култури и уметности.
  - Подршка развоју књижевног стваралаштва и издаваштва
  - Подршка развоју музичког стваралаштва - подршка и стимулација пројеката и програма у области музичке уметности, њихово представљање и афирмација, континуирано подизање нивоа културних потреба становништва, установа и ангажованих појединаца.
  - Подршка културној делатности друштвено осетљивих група - подршка пројектима који доприносе већој кохезији друштва, неговању интеркултуралног дијалога, развоју услова за разноликост културних израза и идентитета и јачању доступности културних садржаја.
  - Подршка развоју уметничке игре - финансирање и суфинансирање институционалне и независне продукције, реализација домаће и међународне размене и стручног усавршавања уметника (учешћа на конференцијама или мастеркласама) у области уметничке игре.
  - Подршка јачању позоришне уметности - финансирање и суфинансирање институционалне и независне продукције, реализација домаће и међународне размене и стручног усавршавања уметника (учешћа на конференцијама или мастеркласама) у области позоришне уметности.
  - Престоница културе Србије - јачање оперативних и стручних капацитета локалних самоуправа у области културе кроз израду стратешких докумената развоја културе (Стратегије и Акционог плана), подршку унапређења инфраструктуре, људских ресурса и програма а у циљу њиховог подизања на виши ниво.
  - Подршка раду установа у области заштите и очувања културног наслеђа - израда техничке пројектне документације, спровођење мера техничке заштите и конзерваторске радове на непокретним и покретним културним добрима, истраживања и заштиту археолошких налазишта и послове везане за презентацију градитељског и археолошког културног наслеђа.
  - Дигитализација у области заштите и очувања културног наслеђа - јавни конкурс за финансирање рада установа у области културе, за пројекте који се односе на опремање лабораторија за дигитализацију културног наслеђа, као пројекти који се односе на процес дигитализације културног наслеђа Републике Србије и јачање инфраструктурних капацитета установа.
  - Јавни позив за доделу подстицајних средстава инвеститору да у републици србији производи аудиовизуелно дело.
  - Конкурс за финансирање или суфинансирање пројеката у области заштите старих традиционалних заната и њихове савремене примене.
  - Конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката у кинематографији за 2023. годину у категорији: преддигитализација и дигитализација биоскопа.
- 1.1.18МИНИСТАРСТВО ЗА БРИГУ О СЕЛУ²⁰⁵
- Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:**
- Подршка развоју задругарства - јавни конкурс за доделу бесповратних средстава за старе и новоформиране земљорадничке и пољопривредне задруге, земљорадничке и пољопривредне задруге чија је регистрована делатност бављење сеоским туризмом (туристичке задруге) или чија је регистрована делатност производња промета или делатност обављања старих и уметничких заната (занатске задруге), односно послова домаће радиности.

²⁰⁵ <https://www.mbs.gov.rs/>

- Подршка организовању манифестација у селима Републике Србије - јавни конкурс за спровођење програма доделе бесповратних средстава могу бити из области драмских уметности, књижевности, литерарних вештина и других уметности (такмичења у певању, рецитацији, глуми, сликању, итд.), одржавања спортских такмичења, промовисања, очувања и унапређења старих заната и културно-уметничке баштине, израде уметнина и предмета домаће радиности, као и остале активности у којима становници села могу показати своја знања и вештине и у њима се такмичити.
- Подршка адаптацији мултифункционалних објеката - адаптација објеката у сеоским срединама како би се обезбедила амбуланта, апотека, пошта, клуб за стара лица, клуб за децу, биоскопска сала, шалтер општинске администрације, канцеларија месне заједнице, итд.
- Подстицај куповини мини бусева за потребе превоза сеоског становништва - бесповратна средства су намењена су за куповину мини бусева који се могу користити искључиво за потребе превоза сеоског становништва из једног села у друго село или из села у градско/општинско седиште.
- Јавни конкурс за доделу бесповратних средстава за организовање манифестације под називом „Михољски сусрети села“.

1.1.19 МИНИСТАРСТВО НАУКЕ, ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА И ИНОВАЦИЈА²⁰⁶

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подршка реализацији интереса у иновационој делатности - пружања подршке развоју или значајној измени постојећих иновативних производа, технологија, процеса и услуга, ради подстицања примене и комерцијализације научноистраживачких резултата, као и пружање подршке коришћењу савремених технологија и изградњи иновационих организација за инфраструктурну подршку иновационој делатности.
- Подршка програму дигитализације у области националног научноистраживачког система - опремање и одржавање софтверских ресурса потребних за вођење електронских евиденција.
- Подршка раду НТП Ниш.

- Подршка школовању и усавршавању младих талената - награђивање ученика средњих школа за постигнуте резултате на републичким и међународним такмичењима и стипендирање студената на студијама у земљи и иностранству.
- Истраживање и развој у јавном сектору - адаптација постојећих зграда и лабораторија, изградња научно-технолошких паркова у Београду, Новом Саду, Нишу; изградња стамбених зграда за изнајмљивање младим научницима у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, изградња центара изврности у приоритетним областима (матичне ћелије, нано-науке, пољопривредно-биолошки центар, биомедицина), набавка нове капиталне опреме за истраживања, изградња центара за науку.

Из осталих средстава, Министарство реализује следеће пројекте:

- ИПА 2018 – Конкурентност
- Пројекат акцелерације иновација и подстицање раста предузетништва – SAIGE
- ИПА Подршка за учешће у програмима ЕУ
- ИПА 2019 - Конкурентност и иновације

1.1.20 МИНИСТАРСТВО ТУРИЗМА И ОМЛАДИНЕ²⁰⁷

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подршка ЈЛС у спровођењу омладинске политике - сарадња са локалним самоуправама у развоју институционалног оквира за унапређење омладинске политике на локалном нивоу, пружање подршке формирању канцеларија за младе, локалних Савета за младе, изради и имплементацији локалних акционих планова за младе, формирање одрживих омладинских клубова и успостављање локалних сервиса за младе, успостављање стандарда рада КЗМ и процена, праћење и унапређење рада КЗМ.
- Програми и пројекти подршке младима у образовању, васпитању, безбедности, здрављу и партиципацији - финансирање или суфинансирање програма и пројеката усмерени на пружање подршке умрежавању младих и побољшању услова за учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих и у партнерству са младима, подизање свести младих о здравим стилевима живота, безбедности и животној средини.

²⁰⁶ <https://nitra.gov.rs/>

²⁰⁷ <https://www.mto.gov.rs/>

- Програми и пројекти подршке младима у запошљавању - финансирање или суфинансирање програма и пројеката за подстицање и стимулисање различитих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих, развијање услуга и механизма који поспешују запошљивост и запосленост младих кроз међусекторску сарадњу и оснаживање младих да усвајају вештине за активно, одговорно и ефикасно управљање каријером.
- Подстицаји за изградњу инфраструктуре и супраструктуре у туристичким дестинацијама - финансирање/суфинансирање пројеката развоја туризма за подстицање квалитета туристичке понуде које реализују привредна друштва и предузетници регистровани за обављање делатности у области туризма, као и регистрована пољопривредна газдинства. Финансијска подршка реализацији ових пројеката се пружа додељивањем кредита.
- Подстицаји за пројекте промоције, едукације и тренинга у туризму - суфинансирање пројеката развоја туризма промоције туристичких производа и туристичких простора Србије и подстицања рецептивне туристичко-угоститељске понуде, унапређења и реализације статистичких истраживања и методологије сателитских рачуна, као и едукације и тренинга у туризму.
- Подстицаји унапређењу рецептивне туристичко-угоститељске понуде - подстицаји туристичким агенцијама, организаторима туристичког путовања, као начин подршке за промотивне и маркетиншке активности које су неопходне за достизање потребног нивоа промета страних туриста.

1.1.21 МИНИСТАРСТВО ИНФОРМИСАЊА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА²⁰⁸

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Развој ИКТ инфраструктуре у установама образовања, науке и културе
- Изградња широкопојасне комуникационе инфраструктуре у руралним пределима
- Дигитализација туристичке понуде Србије - припрема инфраструктурне комуникационе и апликативне базе за спровођење дугорочних циљева дигитализације туристичких локација.
- Подршка остваривању јавног интереса у области информисања - суфинансирање

путем конкурса, пројеката медија, независних продукција, удружења и организација које се баве производњом медијских садржаја за пројекте који доприносе разноликости медијских садржаја и плурализму идеја и вредности, развоју медијског стваралаштва у области културе, образовања и науке, информисању и унапређењу положаја свих сегмената друштва.

- Подршка информисању националних мањина на сопственом језику - суфинансирање путем конкурса пројеката медија, продукција и удружења намењених информисању припадника националних мањина.
- Подршка информисању особа са инвалидитетом - суфинансирање путем конкурса пројеката медија, продукција и удружења намењених информисању особа са инвалидитетом.

1.1.22 МИНИСТАРСТВО ЗА ЈАВНА УЛАГАЊА²⁰⁹

Из буџета РС, Министарство финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Обнова и изградња објеката јавне намене и санирање последица елементарне непогоде - санација и обнова објеката јавне намене у јавној својини.
- Обнова и изградња објеката јавне намене у области здравства.
- Обнова и изградња објеката јавне намене у области просвете и науке.
- Обнова и изградња објеката јавне намене у области спортске инфраструктуре.
- Обнова и изградња објеката јавне намене у области социјалне заштите.
- Обнова и изградња објеката јавне намене у области културе.
- Обнова и изградња објеката јавне намене у области локалне комуналне инфраструктуре.

1.1.23 КАБИНЕТ МИНИСТРА БЕЗ ПОРТФЕЉА ЗАДУЖЕНОГ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РАЗВОЈА НЕДОВОЉНО РАЗВИЈЕНИХ ОПШТИНА²¹⁰

Из буџета РС, Кабинет Министра без портфеља финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Јавни позив за подношење предлога пројеката на Програм финансирања пројеката од јавног интереса које реализују удружења са територија изразито недовољно развијених општина

²⁰⁸ <https://mit.gov.rs/>

²⁰⁹ <https://www.obnova.gov.rs/>

²¹⁰ <https://rnro.gov.rs/javni-konkursi/>

(јединице локалне самоуправе из четврте групе).

- Јавни позив за пријаву пројеката за Програм подршке унапређења развоја изразито недовољно развијених општина (јединице локалне самоуправе из четврте групе)
- Подршка спровођењу мера равномерног регионалног развоја-израда пројектно-техничке документације, планске документације и стратешких докумената из надлежности јединица локалне самоуправе.

1.1.24КАБИНЕТ МИНИСТРА БЕЗ ПОРТФЕЉА ЗАДУЖЕНОГ ЗА КООРДИНАЦИЈУ АКТИВНОСТИ И МЕРА У ОБЛАСТИ ОДНОСА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА ДИЈАСПОРОМ²¹¹

Из буџета РС, Кабинет Министра без портфеља финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Заштита права и интереса припадника дијаспоре и Срба у региону - суфинансирање пројеката удружења грађана обавља се професионална едукација и правна помоћ дијаспори и Србима у региону.
- Конкурс за суфинансирање пројеката који својим квалитетом доприносе очувању и јачању веза матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону - подршка организацији школа, кампова (програми намењени упознавању матице), летњих школа српског језика, едукативних радионица и едукација (за унапређење наставе српског језика) намењених очувању културног и језичког идентитета деце и омладине у дијаспори и региону.
- Конкурс за суфинансирање пројеката који својим квалитетом доприносе очувању и јачању веза матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону.

1.1.25КАБИНЕТ МИНИСТРА БЕЗ ПОРТФЕЉА ЗАДУЖЕНОГ ЗА РАВНОМЕРНИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ²¹²

Из буџета РС, Кабинет Министра без портфеља финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Јавни позив за пријаву пројеката за Програм подстицања регионалног раста у Републици Србији за средства за суфинансирање израде развојних докумената регионалног развоја и за

суфинансирање пројеката од значаја за регионални раст - право на коришћење средстава за суфинансирање израде развојних докумената на нивоу ЈЛС и регионалних области имају једна или више ЈЛС и АРРА или ЈЛС самостално, које заједно учествују у пројектима.

1.2 ОРГАНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

1.2.1 УПРАВА ЦАРИНА²¹³

Из буџета РС, Управа царина финансира пројекат:

- Изградња комплекса царинске испоставе при ГП Градина.

1.2.2 УПРАВА ЗА СЛОБОДНЕ ЗОНЕ²¹⁴

Из буџета РС, Управа за слободне зоне финансира пројекат:

- Промоција, развој, контрола и надзор слободних зона - додатне погодности локалне самоуправе за улагања на подручју слободне зоне, проширење подручја слободних зона, промоција слободних зона.

1.2.3 РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА ВОДЕ²¹⁵

Из буџета РС, Дирекција финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Уређење и коришћење вода - изградња, реконструкција водних објеката за снабдевање водом за пиће и санитарно хигијенске потребе, постројења за припрему воде за пиће, магистралних цевовода и резервоара, ради обезбеђења здраве пијаће воде у довољној количини за насеља и индустрију у општинама и градовима.
- Заштита вода од загађивања - заштита и унапређење квалитета површинских и подземних вода чиме се омогућава заштита животне средине, здравља људи кроз смањену опасност од хидричних епидемија, као и заштита изворишта кроз изградњу и реконструкцију водних објеката за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода.
- Уређење водотока и заштита од штетног дејства вода - заштита од поплава спољним и унутрашњим водама и од леда, заштиту од ерозије и бујица и отклањању последица таквог деловања вода и управљање ризицима од штетног дејства вода.
- Електрификација система за наводњавање - изградња недостајућих електроенергетских објеката, како би се

²¹¹ <https://www.mbpdijaspora.gov.rs/>

²¹² <https://rrz.gov.rs/extfile/sr/472/%D0%88avni%20poziv.pdf>

²¹³ <https://www.carina.rs/>

²¹⁴ <https://www.usz.gov.rs/>

²¹⁵ <https://rdvode.gov.rs/>

створили услови за прикључење објеката пољопривредних произвођача.

- Пројекат интегрисаног развоја коридора Саве и Дрине - финансирање заштите од поплава, улагање у управљање животном средином, бране и повезане активности у одабраним приоритетним областима дуж коридора реке Саве и Дрине и пружање подршке за спровођење побољшања пловног пута деминирањем десне обале коридора реке Саве и Дрине.
- Изградња система за наводњавање - изградња, реконструкција, уређење и санација водних објеката и система за наводњавање, на регионалним хидросистема за наводњавање и двоенаменским система на подручју Срема, Бачке и Баната и хидромелиорационим системима на подручју Шапца, Чачка, Панчевачког рита и Тополе.
- Комплетирање постојеће мрежу за јавно водоснабдевање у насељима, уз њено проширење и на приградска подручја - Реализација Програма унапређења система водоснабдевања у градовима и општинама Сомбор, Вршац, Шабац, Панчево, Сремска Митровица, Лозница, Смедерево, Краљево, Јагодина, Трстеник, Алексинац, Врање, Пирот Лесковац, Параћин, Књажевац, Врбас и Кикинда.

Остали пројекти које спроводи Дирекција, а који се финансирају из других извора

- Животна средина и клима - средства ИПА Програма, заштита и унапређење квалитета површинских и подземних вода кроз изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода за агломерацију Лозница.

1.2.4 УПРАВА ЗА ШУМЕ²¹⁶

Из буџета РС, Управа финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Одрживи развој и унапређење шумарства - заштита шума, садња шумског дрвећа у јесен текуће и пролеће наредне године, нега шума, градња шумских путева, производња шумског семена и производња шумског садног материјала.
- Конкурс за доделу средстава по Годишњем програму коришћења средстава за одрживи развој и унапређење шумарства - право на доделу средстава има сопственик, односно корисник шума и шумског земљишта, правно лице и предузетник, и научноистраживачка установа.
- Конкурс за доделу средстава по Годишњем програму за градњу и реконструкцију

шумских путева - право на доделу средстава има сопственик, односно корисник шума и шумског земљишта, правно лице и предузетник.

- Конкурс за расподелу и коришћење средстава за одрживи развој и унапређење ловства за субвенције у области ловства.

1.2.5 УПРАВА ЗА АГРАРНА ПЛАЋАЊА²¹⁷

Из буџета РС, Управа финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Директна плаћања - плаћања која се директно додељују произвођачима кроз одређене мере подршке и то кроз премију за млеко, подстицаје за биљну и сточарску производњу и реализацију регреса.
- Мере руралног развоја - раст конкурентности (укључујући достизање вишег нивоа додате вредности и стандарда квалитета, као и управљање ризицима), унапређење животне средине, диверсификацију дохотка и унапређење квалитета живота руралних територија.
- Јавни позив за подношење пријава за остваривање права на подстицаје у пољопривреди и руралном развоју.
- Кредитна подршка у пољопривреди - кроз субвенционисање дела каматне стопе за одобрене кредите у области пољопривредне производње, намењених развоју сточарства, ратарства, воћарства, виноградарства, повртарства и цвећарства, као и различитих облика инвестиционих улагања и набавке пољопривредне механизације и опреме.
- Посебни подстицаји - подстицаји за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију, подстицаје за спровођење одгајивачких програма, ради остваривања одгајивачких циљева у сточарству, као и подстицаје за спровођење научноистраживачких, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди.

Остали пројекти које спроводи Управа, а који се финансирају из других извора:

- Пројекат тржишно оријентисане пољопривреде – средстава Међународне банке за обнову и развој, намењен финансирању грант шеме за пољопривредне произвођаче и успостављање јединственог информационог система Министарства пољопривреде и органа у саставу.

²¹⁶ <https://upravazasume.gov.rs/>

²¹⁷ <https://uap.gov.rs/>

1.2.6 УПРАВА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ²¹⁸

Из буџета РС, Управа финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Подршка уређењу пољопривредног земљишта - финансијска подршка путем конкурса за извођење радова у области уређења пољопривредног земљишта путем: мелиорације ливада и пашњака, привођења култури пољопривредног земљишта, изградње система за наводњавање, изградње система за одводњавање.
- Конкурс за расподелу средстава за извођење радова на заштити, уређењу и коришћењу пољопривредног земљишта.
- Подршка заштити и коришћењу пољопривредног земљишта - финансијска подршка путем конкурса јединицама локалних самоуправама и научним институцијама за израду Програма, пројеката и студијско истраживачких радова од значаја за ЈЛС и Републику Србију.

1.2.7 НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЈА ЗА ЈАВНУ УПРАВУ²¹⁹

Из буџета РС, Академија финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Стручно усавршавање у јавној управи - припрема, спровођење и развој општих програма стручног усавршавања и програма обуке руководиоца и запослених.
- Јачање професионалних капацитета државних службеника на положају.

1.2.8 РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА СРБИЈЕ²²⁰

- Јавни позив за учешће у програму подршке развоју конкурентности – финансирање пројеката за повећање нивоа коришћења стандарда у производњи и организацији пословања, сертификацији производа, система менаџмента и повећању коришћења других услуга у области инфраструктуре квалитета.
- Јавни позив за учешће у Програму за унапређење сарадње и подизање капацитета на регионалном и локалном нивоу – финансирање пројеката који за унапређење економског и регионалног развоја кроз јачање међуинституционалне сарадње и капацитета акредитованих регионалних развојних агенција и јединица локалне самоуправе.

- Јавни позив за доделу средстава подстицаја ради привлачења директних улагања у аутоматизацију постојећих капацитета у области прехрамбене индустрије.

1.2.9 АГЕНЦИЈА ЗА УПРАВЉАЊЕ ЛУКАМА²²¹

Из буџета РС, Академија финансира следеће програмске активности и пројекте:

- Јавни позив у оквиру програма прекограничне и транснационалне сарадње „Транснационални програм Дунав“ (INTERREG) за финансирање пројеката координације за приоритетне области у оквиру ЕУ стратегије за Дунавски регион.

1.3 ФОНДОВИ

1.3.1 ФОНД ЗА РАЗВОЈ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ²²²

- Инвестициони кредити клијентима којима су неопходна средства за финансирање набавке опреме, машина, постројења, затим изградњу или куповину производног или пословног простора.
- Трајна обртна средства потребна за финансирање текућих обавеза које настају у редовним пословним активностима крајњег корисника кредита, а односе се на набавку сировина и материјала, залиха, као и остале производне трошкове, потраживања од купаца, обавеза према добављачима.
- Кредити за привредне субјекте који послују у неразвијеним и изразито неразвијеним подручјима.

1.3.2 ФОНД ЗА ИНОВАЦИОНУ ДЕЛАТНОСТ²²³

Фонд подржава развој иновација кроз одговарајуће инструменте финансијске, техничке и саветодавне подршке, у циљу оснаживања иновативних предузећа и јачања везе између истраживања и развоја са једне и пословног сектора са друге стране, поштујући највише етичке, финансијске и пословне стандарде и праксе.

- **Програм ваучера у областима 4С** – Програм „Иновациони ваучери“ представља једноставан финансијски механизам који омогућава малим и средњим предузећима да, користећи услуге научноистраживачког сектора, подигну ниво иновативности својих производа и постану конкурентнији на тржишту. Максимални износ који се одобрава по иновационом ваучеру јесте

²¹⁸ <https://upz.minpolj.gov.rs/sadrzaj/>

²¹⁹ <https://www.napa.gov.rs/>

²²⁰ <https://ras.gov.rs/>

²²¹ <https://www.aul.gov.rs/>

²²² <https://fondzarazvoj.gov.rs/cir/>

²²³ <http://www.inovacionifond.rs/cir/>

до 800.000 динара, односно иновационим ваучером покрива се до 60% укупних трошкова услуге. Иновациони ваучери се додељују на основу јавног позива.

- **Програм сарадње науке и привреде у областима 4С** – има за циљ да унапреди индустријска истраживања тако што ће подстаћи предузећа из приватног сектора и научноистраживачке организације из јавног сектора (у већинском државном власништву) да спроводе заједничке пројекте из области истраживања и развоја с идејом да стварају нове или унапреде постојеће комерцијално исплативе производе и услуге, као и иновативне технологије са значајним утицајем на будући развој и тржишним потенцијалом. Корисници средстава су конзорцијуми који развијају нове комерцијално применљиве технологије, услуге и производе из области приоритета паметне специјализације. Конзорцијуми морају бити сачињени од најмање једног приватног предузећа и једне јавне научноистраживачке организације, а могу највише имати пет чланова. Кроз овај програм, Фонд за иновациону делатност додељује суфинансирање у максималном износу до 300.000 евра по пројекту, односно максимално до 70% укупног буџета пројекта, уз обавезно суфинансирање конзорцијума у износу од минимум 30% укупног буџета пројекта, када је главни члан конзорцијума микро или мало предузеће.
- **Програм финансирања развојно-иновативних пројеката компанија у областима 4С** – програм суфинансирања иновација намењен је предузећима из области 4С којима су потребна знатна финансијска средства за реализацију развојног циклуса технолошких иновација и покривање високих трошкова за пренос истраживања у комерцијално одржив производ. Подносиоци пријава су микро, мала и средња приватна предузећа основана у Републици Србији, која развијају технолошку иновацију за којом постоји тржишна потреба и имају потенцијал за стварање нове интелектуалне својине, као и конкурентску позицију у глобалном и домаћем окружењу. Износ који додељује Фонд не може прећи износ од 300.000 евра, а реализација пројеката може трајати најдуже 24 месеца. Средства која Фонд за иновациону делатност додељује у оквиру овог програма покривају највише 60% укупно одобреног буџета пројекта, док најмање 40% мора да обезбеди

подносилац пријаве (предузеће) из других приватних извора, независно од Фонда.

- **Акцелератор и потпрограм намењен стартаповима у областима 4С** – програм ће се састојати од две компоненте: једне за рану фазу (идеја) и друге за компаније у фази scale-up-a (повећавања обима пословања). Свака компонента ће обухватити по 20 компанија (тимови од два оснивача) годишње, које изабери на конкурентном нивоу инвеститори који учествују (укључујући пословне анђеле, фондове ризичног капитала у раној фази итд.). Свака компонента имаће програме интензивног тренинга и менторства у трајању од два до три месеца. Програм ће се спровести уз подршку Светске банке у износу од 8.000.000 долара.
- **Доказ концепта, програм за истраживаче из научноистраживачких организација** – ова мера намењена је за подршку иновацијама од најранијих фаза развоја, насталих у научноистраживачким организацијама. Овај програм пружа финансијску и менторску подршку за утврђивање настанка новог производа, процеса или технологије с комерцијалним потенцијалом. Захваљујући овом програму, тимови пројеката којима је одобрено финансирање имаће на располагању ментора за дефинисање производа, израду пословног модела и будући развој.
- **Програм раног развоја** – намењен је приватним предузећима која развијају технолошку иновацију за којом постоји потреба на тржишту и која имају потенцијал за стварање нове интелектуалне својине. Циљ је да се обезбеђивањем финансирања за развој иновативних технологија, производа и услуга с тржишном применом подстакне иновативно предузетништво и омогући опстанак пословања током критичне фазе истраживања и развоја. Подносилац пријаве може бити приватно микро или мало предузеће у већинском српском власништву, основано у Републици Србији и не старије од пет година у тренутку пријављивања, као и тим који се састоји од највише пет чланова. Средства која се додељују могу покривати највише 70% укупно одобреног буџета пројекта, док износ финансирања Фонда за иновациону делатност не може бити већи од 80.000 евра за пројекте у трајању до једне године. Најмање 30% укупно одобреног буџета пројекта мора да обезбеди подносилац пријаве (предузеће) из других приватних извора, независно од Фонда.

1.3.3 ФОНД ЗА НАУКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ²²⁴

Примарни циљ оснивања Фонда за науку Републике Србије, као посебне организације, јесте пружање подршке научно истраживачкој делатности и развојним активностима у Републици Србији, управљање и обезбеђивање финансијских средстава, као и пружање стручне подршке истраживачима из акредитованих научноистраживачких организација у реализацији научних пројеката у оквиру програма које расписује Фонд за науку Републике Србије. Програмске активности Фонда за науку Републике Србије се реализују кроз следеће објављене програме:

- **Програм за изврсне пројекте младих истраживача (ПРОМИС)** има за циљ укључивање младих истраживача у научноистраживачки рад, јачање професионалних капацитета младих истраживача, оспособљавање младих доктора наука за руковођење пројектима, оспособљавање младих истраживача за конкурисање за друге истраживачке пројекте, посебно у Европској унији, креирање нових пројектних тимова, као и пружање подршке изврсним идејама и научноистраживачком раду који ће утицати на друштво и привреду. Програм подршке развоја пројеката у области вештачке интелигенције осмишљен је тако да подстакне изврсност и релевантност научних истраживања у Републици Србији у домену вештачке интелигенције, подстакне примену резултата научних истраживања из домена вештачке интелигенције у развоју привреде Републике Србије, потенцира изврсност и развој људских ресурса из домена вештачке интелигенције за науку и привреду Републике Србије и унапређује међународну сарадњу у предметном домену науке и иновација.
- **Програм сарадње српске науке са дијаспором** – ваучери за размену знања, има за циљ да омогући успостављање научне сарадње са дијаспором ради унапређења и размене знања, успостављање или унапређење научне сарадње, заједничког рада на научноистраживачким и истраживачко-развојним проблемима и изазовима, објављивање заједничких радова и патената, подршку развоју нових услуга, комерцијализацији производа, трансфера технологија, ширење мреже и сарадње са дијаспором, као и припреме предлога

заједничких пројеката за конкурисање код иностраних фондова.

- **Програм ИДЕЈЕ** има за циљ финансирање пројеката који се базирају на изврсним идејама које могу у будућности имати значајан утицај на развој науке и истраживања, привреде и/или друштва у целини, укључивање изврсних истраживача у научноистраживачки рад, јачање професионалних капацитета истраживача и стварање нових пројектних тимова.

Сви програми које Фонд за науку Републике Србије реализује путем јавних позива треба да обезбеде висок научни ниво, иновативност резултата, конкурентност на међународном нивоу и релевантност у односу на изазове друштва у целини. Средства за рад Фонда за науку Републике Србије обезбеђују се из буџета Републике Србије, а додатна средства обезбеђена су кроз међународни уговор са Светском банком. 1.3.4 ЦЕНТАР ЗА ПРОМОЦИЈУ НАУКЕ (ЦПН)²²⁵

Центар за промоцију науке је јавна институција, са циљем да промовише науку и технологију кроз сарадњу са истраживачким и образовним институцијама у земљи и широм света, са приватним сектором, медијима, државним органима. Улога ЦПН-а је да успостави везу између науке и друштва окупљајући све релевантне актере и ширу јавност у процесу истраживања и иновација. Крајњи циљ је интеграција друштва у истраживачке процесе како би се стекао што бољи увид у потребе грађана и што адекватније суочавало са друштвеним изазовима.

Од 2011. године, па закључно са 2020. годином, Центар за промоцију науке кроз јавни позив финансира пројекте промоције и популаризације науке на територији Републике Србије. У назначеном периоду укупно је одобрено и финансирано 527 пројеката и за те намене издвојено је 113,445 милиона динара. Од 2020. године Центар за промоцију науке посебно финансира пројекте који се спроводе кроз основану мрежу од 15 научних клубова⁵⁸ при регионалним центрима за стручно усавршавање (1,855 милиона динара).

1.4 БАНКЕ

1.4.1 Erste Bank A.D.²²⁶

- Финансирање јавног сектора - локалне самоуправе и јавних предузећа.
- Финансирање пројеката обновљивих извора енергије.
- Финансирање инвестиционих пројеката на принципима пројектног финансирања.

²²⁴ <https://fondzanauku.gov.rs/>

²²⁵ <https://www.cpn.edu.rs/>

²²⁶ <https://www.erstebank.rs/sr/Pravna-lica>

- Програма подршке малим и средњим предузећима за отварање и очување одрживих послова.

1.4.2 UniCredit banka²²⁷

- Финансирања предузећа посвећеним побољшању друштвеног утицаја свог пословања као и могућности запошљавања различитих категорија жена, младих и сегмената становништва који се суочавају са већим препрекама за улазак на тржиште рада.
- Квалификоване инвестиције и улагања у енергетску ефикасност која се односе на побољшање енергетске ефикасности објеката и индустријског сектора.
- COSME програм је намењен малим и средњим предузећима, према сегментацији ЕУ, са циљем пружања подршке стратегији за одржив и свеобухватан раст.

1.4.3 Banca Intesa²²⁸

- Кредити за унапређење енергетске ефикасности - кредит је намењен за улагања у постављање изолације, уградњу нових прозора, врата, топлотних пумпи, соларних панела, замену расвете и бројна друга енергетски ефикасна решења.
- Intesa Casa зелени кредити - стамбени кредит за куповину енергетски штедљивих станова, са енергетским пасошем А или Б категорије.

1.4.4 NLB Komercijalna banka²²⁹

- ECG Инвестициони кредити намењени су за финансирање енергетски ефикасних мера, мера за обновљиве изворе енергије, инклузионих пројеката, циркуларне економије.
- Инвестициони кредити намењени су за финансирање куповине опреме, машина, возила, финансирање куповине, изградње пословног простора за сопствену употребу, рефинансирање инвестиционих кредита у другим банкама, рефинансирање сопствене инвестиције - легализација изграђених објеката - остала улагања у основна средства у сврху обављања делатности.

1.4.5 Банка Поштанска штедионица²³⁰

- Инвестициони кредити су намењени финансирању дугорочних инвестиционих

потреба предузећа. То може бити инвестирање у основна средства, возила, постројења, машине, опрему, изградњу или куповину пословног простора, рефинансирање сопствене инвестиције.

- Програм промоције Ромског предузетништва, кредити малим и средњим привредним друштвима чији су оснивачи резиденти ромске националности, као и предузетницима ромске националности.

1.4.6 ProCredit banka²³¹

- Кредити за енергетску ефикасност.
- Бизнис кредити за соларне панеле.
- Бесповратна средства за нове машине.

2 МЕЂУНАРОДНИ ИЗВОРИ

2.1 ФОНДОВИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

2.1.1 ИПА - ИНСТРУМЕНТ ЗА ПРЕТПРИСТУПНУ ПОМОЋ

Од 2007. године Европска унија (ЕУ) пружа финансијску подршку државама "Западног Балкана" кроз јединствени Инструмент за претприступну помоћ (ИПА), који је објединио све дотадашње претприсутне инструменте за финансијску помоћ: PHARE, SAPARD, ISPA, CARDS. У периоду 2021-2027. године свим ИПА корисницима ће на располагање бити стављено 14,162 милијарде евра. Укупан буџет за период 2014-2020. године износио је 11,668 милијарди евра, а Србији је из ИПА 2015 било намењено око 200 милиона евра бесповратне помоћи. Укупан ИПА буџет за период 2007-2013. године износио је 11,468 милијарди евра. У периоду 2007-2013. године РС је било намењено око 1,4 милијарде евра.

2.1.1.1 ИНСТРУМЕНТ ЗА ПРЕТПРИСТУПНУ ПОМОЋ ИПА 2021-2027.

Након политичког договора између Европског парламента и Савета ЕУ у вези са ИПА III инструментом, 15. септембра 2021. године је усвојена Уредба о ИПА III инструменту за период 2021-2027. Општи циљ ИПА III представља подршку корисницима у спровођењу политичких, институционалних, економских и социјалних реформи потребних за њихово усклађивање са вредностима и правилима ЕУ и постизање чланства у ЕУ. Поред тога, уредба садржи листу специфичних циљева груписаних у пет категорија (тзв. „Прозора“).

- 1) Владавина права, основна права и демократија (15,1%);

²²⁷ <https://www.unicreditbank.rs/rs/pi.html>

²²⁸ <https://www.bancaintesa.rs/>

²²⁹ <https://www.nlbkb.rs/>

²³⁰ <https://www.posted.co.rs/>

²³¹ <https://www.procreditbank.rs/>

- 2) Добро управљање, усклађивање са правним тековинама ЕУ, стратешка комуникација и добросуседски односи (16,6%);
- 3) Зелена агенда и одрживо повезивање (42,4%);
- 4) Конкурентност и инклузивни раст (22,3%);
- 5) Територијална и прекогранична сарадња (3,5%).

Како би постигла уравнотежену расподелу средстава међу ИПА корисницима, Европска комисија (ЕК) је предложила принцип „правичне расподеле“ који ће се мерити током целог периода спровођења ИПА III (2021. - 2027.), а не на годишњој основи. Међутим, приступ фондовима ће се поред поменутог принципа заснивати и на критеријумима као што су: усклађеност са стратешким оквиром и ИПА III програмским оквиром, спремност пројеката / програма за спровођење и њихов очекивани утицај и напредак у процесу европских интеграција са посебном пажњом на области владавине права, основних права и доброг управљања.

Постојеће ИПА структуре треба да послуже као основа за ефикасно коришћење овог инструмента али и друге потенцијалне изворе ЕУ средстава. На овај начин, као и спровођењем ИПА програма по моделу индиректног управљања, наставиће се јачање капацитета нужних за прелазак на употребу фондова Кохезионе политике. Главни партнери у процесу планирања и програмирања инструмента ИПА III биће, као и до сада, Национални ИПА координатор и Делегација ЕУ²³².

2.1.1.2 **ИПА II – ИНСТРУМЕНТ ЗА ПРЕТПРИСТУПНУ ПОМОЋ 2014 – 2020**

ИПА II представља оквир за претприступну подршку ЕУ за период 2014-2020. Једна од промена у програмирању и имплементацији ИПА II инструмента у односу на ИПА I у периоду 2007-2013. односи се на структуру програма ИПА II, у којој су уместо 5 компоненти, које су биле карактеристичне за ИПА I, уведене области политике ("*policy areas*"). Области политике у оквиру ИПА II су: реформе као део припрема за чланство у ЕУ и изградња институција и капацитета; друштвено-економски и регионални развој; запошљавање, социјалне политике, образовање, унапређење равноправности полова и развој људских ресурса; пољопривреда и рурални развој, и регионална и територијална сарадња.

Србији је из ИПА 2015 било намењено око 200 милиона евра бесповратне помоћи из које би били финансирани пројекти из области енергетике и

саобраћаја, владавине права, реформе државне управе и пољопривреде. За период 2014-2020 претприступна помоћ у Србији је имала два главна стуба: Демократија и владавина права и Конкурентност и развој.

2.1.1.3 **ИНСТРУМЕНТ ЗА ПРЕТПРИСТУПНУ ПОМОЋ ИПА 2007-2013.**

Имплементација ИПА 2007-13. је била намењена пружању финансијске помоћи путем пет канала (познатих као "компоненте"): помоћ у транзицији и изградња институција; прекогранична сарадња ("*Cross border cooperation*"- СВС); регионални развој; развој људских ресурса и рурални развој.

2.1.1.4 **ПРОГРАМИ ЕВРОПСКЕ ТЕРИТОРИЈАЛНЕ САРАДЊЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 2021-2027**

Програми територијалне сарадње²³³ или Интеррег програми представљају финансијску подршку сарадњи пограничних територија суседних држава (прекогранична сарадња) или сарадњи делова или целих држава (транснационална и међурегионална сарадња) на решавању питања од заједничког интереса – заштита животне средине, управљање отпадом, пружање услуга у различитим секторима, културна и економска сарадња, туризам, саобраћај итд. Основа за спровођење програма је седмогодишњи оперативни програм или програм сарадње који се састоји из анализе територије обухваћене програмом, изазова са којима се та територија суочава и анализе који од тих изазова могу да се превазиђу кроз сарадњу са институцијама из делова других држава обухваћених програмом.

У финансијском периоду 2021-2027. год., Србија учествује у десет програма европске територијалне сарадње и то: Мађарска-Србија, Румунија-Србија, Бугарска-Србија, Хрватска-Србија, Србија-Босна и Херцеговина, Србија-Црна Гора, Србија-Северна Македонија, ИПА Јадранско-јонски програм, Програм за Дунавски регион и Програм УРБАКТ. Такође, постоји могућност да се током ове финансијске перспективе Србији одобре додатни програми територијалне сарадње.

У наредном тексту су приказани програми који су доступни градовима и општинама ЕУ ПРО плус програма (сви осим програма прекограничне сарадње Мађарска-Србија).

2.1.1.4.1 **ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ РУМУНИЈА - СРБИЈА**

Област подршке²³⁴

²³² <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/ipa-instrument-za-pretpristupnu-pomoc/instrument-za-pretpristupnu-pomoc-2021-2027/>
https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/overview-instrument-pre-accession-assistance/how-does-it-work_en

²³³

<https://www.mei.gov.rs/upload/documents/publikacije/Brosure%20nove/22/Programi-evropske-teritorijalne-saradnje-u-RS-2021-2027.pdf>

²³⁴ <https://www.romania-serbia.net/>

Приоритет 1: Заштита животне средине и управљање ризиком

Специфични циљеви у оквиру овог тематског приоритета су:

- Унапређење заштите и очувања природе, биодиверзитета и зелене инфраструктуре, укључујући урбана подручја, и смањење свих облика загађења;
- Промовисање обновљиве енергије у складу са ирективом о обновљивој енергији (ЕУ) 2018/2001. укључујући критеријуме одрживости који су у њој наведени;
- Промовисање енергетске ефикасности и смањења емисије гасова са ефектом стаклене баште и
- Промовисање прилагођавања климатским променама и спречавање ризика од катастрофа, прилагодљивост у складу са приступима заснованим на екосистему.

Приоритет 2: Друштвени и економски развој
Специфични циљеви у оквиру овог тематског приоритета су:

- Унапређење једнаког приступа инклузивним и квалитетним услугама у образовању, обукама и целоживотном учењу путем развоја приступачне инфраструктуре, као и јачање прилагодљивости за даљинско и онлајн образовање и обуку;
- Обезбеђивање једнаког приступа здравственој заштити и унапређење прилагодљивости здравствених система, укључујући примарну заштиту, и промовисање преласка са институционалне на бригу засновану на породици и заједници и
- Јачање улоге културе и одрживог туризма у економском развоју, социјалној инклузији и друштвеним иновацијама.

Приоритет 3: Повећање капацитета за управљање границом

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Јачање институционалних капацитета органа јавних власти, нарочито оних овлашћених да управљају одређеном територијом и заинтересованих страна.

Финансијска средства

ИПА	74.566.827,00 евра
Укупно (ИПА + суфинансирање)	87.725.678,82 евра

2.1.1.4.2 ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ БУГАРСКА - СРБИЈА

Област подршке²³⁵

Приоритет 1: Конкурентни погранични регион

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Унапређење одрживог раста и конкурентности МСП и отварање нових радних места у МСП, укључујући продуктивне инвестиције.

Приоритет 2: Интегрални развој пограничног региона

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Подстицање интеграног и инклузивног друштвеног, економског и еколошког развоја, културе, природног наслеђа, одрживог туризма и безбедности у подручјима која нису урбана.

Приоритет 3: Отпорнији погранични регион

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Промовисање прилагођавања климатским променама и превенција ризика од катастрофа, отпорност узимајући у обзир приступе засноване на екосистему.

Финансијска средства

ИПА	32.398.938,00 евра
Укупно (ИПА + суфинансирање)	38.116.397,65 евра

2.1.1.4.3 ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ ХРВАТСКА - СРБИЈА

Област подршке²³⁶

Приоритет 1: Сарадња за паметније програмско подручје

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Развијање и унапређење истраживачких и иновативних капацитета и усвајање напредних технологија.

Приоритет 2: Сарадња за зеленије програмско подручје које је отпорно на климатске промене

Специфични циљеви у оквиру овог тематског приоритета су:

- Промовисање обновљиве енергије у складу са директивом о обновљивој енергији (ЕУ) 2018/2001, укључујући критеријуме одрживости који су тамо наведени;
- Промовисање прилагођавања климатским променама и превенције ризика од катастрофа, отпорности, узимајући у обзир приступе засноване на екосистему.

Приоритет 3: Сарадња за здравије и инклузивније програмско подручје

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Осигуравање једнаког приступа здравственој заштити и подстицање

²³⁵ <http://www.ipacbc-bgrs.eu/>

²³⁶ www.croatia-serbia.com

отпорности здравствених система, укључујући примарну заштиту, и промовисање транзиције са институционалне на бригу засновану на породици и заједници.

Приоритет 4: Сарадња за одрживији и социјално иновативнији туризам и културу
 Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Јачање улоге културе и одрживог туризма у економском развоју, социјалној инклузији и друштвеним иновацијама.

Финансијска средства

ИПА	38.281.653,00 евра
Укупно (ИПА + суфинансирање)	45.037.238,82 евра

2.1.1.4.4 ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ СРБИЈА - БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Област подршке²³⁷

Приоритет 1: Подстицање туризма и културног и природног наслеђа

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Развијати и промовисати заједничке туристичке понуде засноване на културном и природном наслеђу

Приоритет 2: Улагање у младе, образовање и вештине

Специфични циљеви у оквиру овог тематског приоритета су:

- Побољшати активизам младих и друштвено-економско учешће младих
- Повећати запошљивост одређених група пружањем нових вештина.

Финансијска средства

ИПА	14.000.000,00 евра
Укупно (ИПА + суфинансирање)	16.223.529,41 евра

2.1.1.4.5 ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ СРБИЈА - ЦРНА ГОРА

Област подршке²³⁸

Приоритет 1: Подстицање запошљавања, мобилности радне снаге и социјална и културна инклузија у програмској области

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Побољшати квалитет јавних здравствених и социјалних услуга за укључивање маргинализованих група у програмској области.

Приоритет 2: Подстицање туризма и културног и природног наслеђа

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Побољшати и промовисати заједнички координирану прекограничну туристичку понуду засновану на заштићеном културном и природном наслеђу.

Финансијска средства

ИПА	8.400.000,00 евра
Укупно (ИПА + суфинансирање)	9.734.117,65 евра

2.1.1.4.6 ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ СРБИЈА - СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Област подршке²³⁹

Приоритет 1: Запошљавање, мобилност радне снаге и социјална и културна прекогранична укљученост

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Унапређење социјалне и културне инклузије и здравља

Приоритет 2: оснаживање туризма и културног и природног наслеђа

Специфични циљ у оквиру овог тематског приоритета је:

- Унапређење културног и природног наслеђа ка одрживом развоју туризма.

Финансијска средства

ИПА	8.400.000,00 евра
Укупно (ИПА + суфинансирање)	9.734.117,65 евра

2.1.1.4.7 ЈАДРАНСКО - ЈОНСКИ ТРАНСНАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ

Област подршке²⁴⁰

Приоритет 1 – Подршка паметнијем Јадранско-јонском региону

- Развој и унапређење истраживачких и иновативних капацитета и усвајање напредних технологија
- Развој вештина за паметну специјализацију, индустријску транзицију и предузетништво

Приоритет 2 – Подршка зеленијем Јадранско-јонском региону отпорнијем на климатске промене

- Промовисање прилагођавања на климатске промене и превенција ризика од катастрофа, подизање отпорности, узимајући у обзир приступе засноване на екосистемима

²³⁷ <http://srb-bih.org/>

²³⁸ www.cbcsrb-mne.org

²³⁹ <https://eu.rs-mk.org/>

²⁴⁰ www.adrioninterreg.eu

- Промовисање транзиције на циркуларну и ресурсно ефикасну економију
- Унапређење заштите и очувања природе, биодиверзитета и зелене инфраструктуре, укључујући урбана подручја, и смањење свих облика загађења
- Промовисање одрживе мултимодалне урбане мобилности, као део транзиције ка економији са нето нултом емисијом угљеника

Приоритет 3 – Повезанија Европа уз бољу мобилност (ЦП 3)

- Развој и унапређење одрживе, климатски отпорне, интелигентне и интермодалне националне, регионалне и локалне мобилности, укључујући побољшан приступ ТЕН-Т-у и прекограничној мобилности

Приоритет 4 – Подршка управљању Јадранско-јонским регионом (ISO1 – Боље управљање Интеррегом)

- Подршка управљању Стратегијом ЕУ за јадранско-јонски регион (ЕУСАИР) и институционалним капацитетима органа власти.

Финансијска средства

ЕФРР (државе чланице ЕУ)	65.848.129,00 евра
ИПА	70.840.386,00 евра
Укупна ЕУ средства (ЕФРР+ИПА)	136.688.515,00 евра
Укупно суфинансирање	24.121.502,65 евра
Укупно програм	160.810.017,65 евра

2.1.1.4.8 ТРАНСНАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ ЗА ДУНАВСКИ РЕГИОН

Област подршке²⁴¹

Приоритет 1 – Паметнији Дунавски регион

- Специфични циљ 1.1 Развијање и унапређење истраживачких и иновационих капацитета и коришћење напредних технологија
- Специфични циљ 1.2 Развијање вештина за паметну специјализацију, индустријску транзицију и предузетништво

Приоритет 2 – Зеленији Дунавски регион са ниском емисијом угљеника

- Специфични циљ 2.1 Унапређење обновљиве енергије у складу са Директивом (ЕУ) 2018/2001, укључујући одрживе критеријуме дефинисане директивом
- Специфични циљ 2.2 Промовисање капацитета за прилагођавање климатским

променама у Дунавском региону и управљање природним катастрофама на транснационалном нивоу у односу на еколошке ризике, узимајући у обзир екосистемимске приступе

- Специфични циљ 2.3 Одрживо, интегрисано, транснационално управљање водама и седиментима у сливу реке Дунав, обезбеђујући добар квалитет и квантитет баланса између воде и седиментних наноса
- Специфични циљ 2.4 Заштита и очување биодиверзитета у еколошким коридорима и еко-регионима од транснационалног значаја у Дунавском региону

Приоритет 3 – Социјално оријентисан Дунавски регион

- Специфични циљ 3.1 Приступачна, инклузивна и ефективна тржишта рада
- Специфични циљ 3.2 Квалитетне, приступачне и инклузивне услуге у образовању, обуци и целоживотном учењу
- Специфични циљ 3.3 Јачање улоге културе и одрживог туризма у економском развоју, социјалној инклузији и друштвеним иновацијама

Приоритет 4 – Боље управљање сарадњом у Дунавском региону

- Специфични циљ 4.1 Подршка руковођењу ЕУСДР-ом
- Специфични циљ 4.2 Јачање институционалних капацитета за територијално и макро-регионално управљање.

Финансијска средства

ЕФРР (државе чланице ЕУ)	165,424,228.00 евра
ИПА	30,000,000.00 евра
НДИЦИ (државе суседи ЕУ)	19,623,629.00 евра
Укупно ЕУ допринос	215,047,857.00 евра
Укупно програм	268,809,822.00 евра

2.1.1.4.9 ПРОГРАМ УРБАКТ

УРБАКТ²⁴² је један од програма међурегионалне сарадње. Циљ програма је да подстакне одрживи интегрални урбани развој у градовима широм Европе, а пројекте спроводе општинске администрације у партнерству чинећи мреже сарадње. Мисија УРБАКТ-а је да омогући градовима да раде заједно и развију интегрална решења за урбане изазове, умрежавањем, учењем из међусобних искустава, извлачењем лекција и идентификовањем добрих пракси за побољшање урбаних политика.

Област подршке

²⁴¹ www.interreg-danube.eu

²⁴² <https://urbact.eu/>

Приоритет: Промовисање интегралног одрживог урбаног развоја кроз сарадњу
 - Специфични циљ: Унапређење институционалних капацитете локалне управе, посебно оних који имају мандат да управљају одређеном територијом, као и осталих заинтересованих страна.

Финансијска средства

ЕФРР (државе чланице ЕУ)	79,769,799.00 евра
ИПА	5,000,000.00 евра
Укупно ИПА	5,160,000.00 евра

2.1.1.5 **ИНВЕСТИЦИОНИ ОКВИР ЗА ЗАПАДНИ БАЛКАН (WESTERN BALKANS INVESTMENT FRAMEWORK – WBIF)**

Инвестициони оквир за Западни Балкан²⁴³ (The Western Balkans Investment Framework- WBIF) подстиче социо-економски развој и процес приступања Европској унији широм Западног Балкана, пружањем финансијских средстава и техничке помоћи за стратешки важне инвестиције. Представља заједничку иницијативу Европске уније, међународних финансијских институција (ЕИБ, ЕБРД, СЕБ, КfW, АFD и WB), билатералних донатора и Западно- балканске шесторке. Инвестициони оквир за Западни Балкан сматра се главним регионалним инструментом за пружање подршке у припреми и спровођењу стратешки релевантних пројеката у области транспорта, енергетике, заштите животне средине и социјалне инфраструктуре у „државама у процесу приступања ЕУ”. Од фебруара 2014. године до децембра 2021. године, Србији је додељено: 30 грантова за техничку помоћ у укупној вредности преко 54 мил. евра; 6 инвестиционих грантова у вредности од 134,45 мил. евра при чему укупна инвестициона вредност суфинансираних инфраструктурних пројеката износи 605 мил. евра.

Табела: Преглед инвестиционих грантова по секторима

	Саобраћај	Износ инвестиц. гранта
1	Модернизација пруге Ниш-Димитровград-граница са Бугарском деоница: Сићево-Станичење-Димитровград	43.730000 евра
2	Модернизација пруге Ниш-Димитровград-граница са Бугарском-електрификација и сигнализација	27.770000 евра
3	Изградња аутопута рута Е80 Ниш-Медаре (I фаза Ниш-Плочник) Животна средина	40.600000 евра
4	Макиш - доградња постројења за прераду питке воде Енергетика	2.940865 евра
5	Изградња 400 kV далековода Крагујевац –Краљево са подизањем напонског нивоа 400кV на подстанци Краљево 3, Трансбалкански коридор - I фаза: секција II	6.600000 евра
6	Изградња новог двоструког 400 KV далековода Обреновац - Бајина Башта, са реконструкцијом постојећих подстанци Обреновац и Бајина Башта уз подизање напонског нивоа подстанци Бајина Баште до 400 kV	12.800000 евра
7/ 8	2 регионална пројекта - део Регионалног програма за енергетску ефикасност за западни Балкан	2 инвестициона гранта у износу од 28.765972 евра

2021. године представљен је документ под називом „Стратешка оријентације WBIF-а за западни Балкан (EFSD+)“. Овај документ обухвата: контекст политике, правну основу и инструменте, укључујући нову стратегију повезивања ЕУ под називом „Global Gateway”, водеће принципи и опис области интервенција које ће бити подржане кроз Европски фонд за одрживи развој плус (енг: The European Fund for Sustainable Development Plus EFSD+) и буџетске гаранције као и комбиновање зајмова и грантова за јавни и приватни сектор. Такође су презентоване препоруке тзв. неформалних експертских радних групе (НРГ) за убрзање спровођења WBIF пројеката, Зелену агенду и друштвено одговорне јавне набавке, дате су информације о допуни Регионалног програма енергетске ефикасности (REEP+) у износу од преко 100 милиона евра, информације о приоритетима за подршку у наредном периоду, стопе суфинансирања пројеката средствима инвестиционог гранта ЕУ.

²⁴³ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/ipa-instrument-za-pretpriступnu-pomoc/investicioni-okvir-za-zapadni-balkan-western-balkans-investment-framework-wbif/>

2.1.1.6 ИПАРД III

У оквиру инструмента за предприступну помоћ ИПА III период 2021-2027 која се примењује од 1. јануара 2021. године, налази се и посебан Програм ИПАРД III²⁴⁴ за подршку у области руралног развоја. ЕК је утврдила буџет у износу од 288.000.000 евра за овај Програм за период 2021-2027. године. Управљачко тело ИПАРД-а поднело је коначну верзију ИПАРД III програма Европској комисији 21. јануара 2022. године. Од понуђених 13 мера које је ЕК ставила на располагање земљама кандидатима за чланство у ЕУ, Република Србија се одлучила да спроведе седам мера у оквиру ИПАРД III програма. У односу на ИПАРД II програм и до сада акредитоване мере, на располагању корисницима ће бити и следеће мере:

- Мера 4 - Агроекологија - клима и органска пољопривреда;
- Мера 5 - Имплементација локалних стратегија руралног развоја – LEADER приступ;
- Мера 6 - Инвестиције у руралну јавну инфраструктуру.

Планирано је увођење и нових сектора кроз ИПАРД III програм, као што су сектор рибарства, сектор за прераду житарица и индустријског билга, а у оквиру Мере 7, поред сектора руралног туризма, планирани су нови сектори и то: Директна продаја пољопривредних и локалних производа и сектор услуга у руралним подручјима.

2.1.1.7 ВИШЕКОРИСНИЧКА ИПА

Развој регионалне сарадње један је од битних предуслова у процесу приступања ЕУ, а на бројним самитима између држава ЕУ и Западног Балкана потврђено је да ће приближавање ЕУ ићи упоредо са развојем регионалне сарадње. Осим што појединачно подржава државе кандидате и потенцијалне кандидате за чланство, ЕУ пружа финансијску и техничку подршку са циљем реализације заједничких (регионалних) приоритета корисница ИПА II инструмента. Ова подршка се обезбеђује из инструмента Вишекорисничка ИПА²⁴⁵ (Multy Beneficiary IPA), чији је циљ да се унапреди регионална сарадња и реше питања од општег интереса за све кориснице ИПА. У складу са релевантном процедуром ЕУ, главне смернице у процесу дефинисања регионалних пројеката/акција су представљене у документу ЕУ Програмски оквир за ИПА III, у коме су дефинисани општи приоритети, мере и области који ће бити финансијски подржани у склопу овог инструмента у периоду 2021-2027. Подршка

обезбеђена у склопу ове ИПА III компоненте усмерава се на четири приоритетне области:

- подршка регионалним инвестицијама;
- подршка територијалној сарадњи кроз имплементацију програма прекограничне и транснационалне сарадње;
- подршка регионалним структурама и организацијама и
- хоризонтална подршка заједничким приоритетима корисница из региона.

2.1.1.8 РАЗВОЈ СИСТЕМА ЗА УПРАВЉАЊЕ КОХЕЗИОНОМ ПОЛИТИКОМ (ИПА 2015)

Пројекат „Развој система за управљање кохезионом политиком у Републици Србији“²⁴⁶ се финансира средствима ЕУ кроз ИПА за 2015 годину у износу од готово 2.7 милиона евра. Има за циљ да припреми државну управу РС за ефективно спровођење Кохезионе политике (КП) ЕУ. Основа сврха пројекта је да унапреди капацитете институција у РС на националном и поднационалном нивоу за ефикасну припрему, спровођење, праћење и вредновање програма и пројеката финансираних из структурних фондова и кохезионог фонда Европске уније. Састоји из три основне компоненте:

- успостављање законодавног и институционалног оквира за спровођење КП;
- припрема релевантних планских и програмских докумената за спровођење КП, и
- подизање капацитета институција и тела номинованих за спровођење КП, као и партнера и потенцијалних корисника на националном и поднационалном нивоу.

На тај начин, пројекат треба да допринесе и успешној имплементацији мера дефинисаних Акционим планом за преговарачко поглавље 22, који представља основно мерило за отварање овог поглавља. Спровођење пројекта отпочело је у јулу 2019. године и трајаће укупно 36 месеци. Главни корисник и координатор активности је МЕИ.

2.1.1.9 ЕУ ПРО ПЛУС

Програм ЕУ за локални развој - ЕУ ПРО Плус²⁴⁷ доприноси уравнотеженијем друштвено-економском развоју 99 локалних самоуправа у два региона: Шумадије и западне Србије и Јужне и источне Србије. Кроз програм се ради на побољшаном управљању територијалним

²⁴⁴ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/ipa-instrument-za-pretpristupnu-pomoc/ipard-iii/>

²⁴⁵ <https://www.mei.gov.rs/src/fondovi/fondovi-evropske-unije/ipa-instrument-za-pretpristupnu-pomoc/visekorisnicka-ipa/>

²⁴⁶ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/projekti-ministarstva-za-evropske-integracije/razvoj-sistema-za-upravljanje-kohezionom-politikom-ipa-2015/>

²⁴⁷ <https://www.euproplus.org.rs/onama/o-programu>

развојем, економском расту и унапређеној социјалној инфраструктури и социјалној кохезији. ЕУ је за овај трогодишњи програм који је почео у јануару 2021. определила средства у укупном износу од 40 милиона евра и то иницијално 30 милиона за уговорене развојне активности и додатних десет милиона усмерених на подршку локалним самоуправама, малим привредницима и здравственом систему у опоравку од последица узрокованих пандемијом ковид 19. Програм води МЕИ, а спроводи Канцеларија Уједињених нација за пројектне услуге (УНОПС).

Директни корисници ЕУ ПРО Плус програма су МЕИ, 99 локалних самоуправа, структуре локалне управе, регионалне развојне агенције, друге организације за подршку пословању, микро, мала и средња предузећа (ММСП) и организације цивилног друштва (ОЦД). Крајњи корисници програма су становници 99 градова и општина.

ЕУ ПРО Плус је заснован на Националним приоритетима за међународну помоћ у РС до 2025. године (НАД), пресудним за економски и друштвени развој и процес интеграције у ЕУ, док посебно доприноси припреми за испуњавање захтева из поглавља 22 правне тековине ЕУ - Регионална политика и координација структурних инструмената. ЕУ ПРО се ослања на добре праксе и остварене резултате својих претходника, развојних програма ЕУ ПРОГРЕС, Европски ПРОГРЕС и ЕУ ПРО.

2.1.2 ПРОГРАМИ УНИЈЕ

Програми Уније²⁴⁸ представљају низ интегрисаних мера које су намењене јачању сарадње између држава чланица Европске уније и држава кандидата у различитим областима. Програми Уније се финансирају из заједничког буџета ЕУ, средствима која су намењена развоју различитих приоритетних области: заштита животне средине, енергетика, транспорт, развој предузетништва, конкурентност, култура, образовање итд.

Република Србија је потписала Оквирни споразум о учешћу у програмима Европске уније 22. новембра 2004. године. Учешће у програмима Уније за РС представља прилику да се упозна са политикама ЕУ, европским институцијама, законима и њиховом применом у пракси, као и са системима вредности и механизмима функционисања ЕУ. За учешће РС у програмима Уније, према правилима ЕК, одговорне су надлежне домаће институције – министарства, удружења, организације, канцеларије – које за то имају мандат. Координација учешћа у сваком појединачном програму Уније за који је Република Србија уплатила финансијску контрибуцију у општи буџет ЕУ поверена је националним контакт тачкама из одговарајућих националних институција. МЕИ координира процес европских

интеграција у Републици Србији, која укључује сарадњу са ресорним министарствима око преговора за одговарајућа преговарачка поглавља као и у управљању програмима ЕУ из чега проистиче да је МЕИ одговорно за извештавање Владе и информисање јавности о целокупној међународној развојној помоћи укључујући и програме Уније. У претходном периоду Република Србија је учествовала у тринаест програма Уније, а од 30.6.2023. године може да учествује и у програму Дигитална Европа:

2.1.2.1 ДИГИТАЛНА ЕВРОПА

Програм Дигитална Европа (DIGITAL)²⁴⁹ је нови програм који финансира ЕУ и усмерен је на повезивање дигиталних технологија пословању, грађанима и јавној управи. У јуну 2023. године потписан је Споразум између Европске уније и Републике Србије о учешћу Србије у програму Европске уније Дигитална Европа, за период до 2027. године²⁵⁰. На основу овог споразума, правна и физичка лица са пребивалиштем, односно седиштем, у Србији, моћи ће у Европској унији да аплицирају за финансирање пројеката и биће у равноправном положају са субјектима из земаља пуноправних чланица када је реч о додели бесповратних средстава из фондова ЕУ. ИТ фирме и научници моћи ће да аплицирају за следеће области дигитализације: вештачка интелигенција, рачунарство високих перформанси (High Performance Computing - HPC), напредне дигиталне вештине и развој и примена дигиталних капацитета и интероперабилности. Укупна вредност програма Дигитална Европа процењује се на 7,5 милијарди евра.

2.1.2.2 ХОРИЗОНТ ЕВРОПА

Хоризонт 2020. је највећи интегрисани програм ЕУ за истраживање и иновације, који је објединио све програме претходно финансиране из Оквирног програма за иновације и конкурентност (СIP), Седмог оквирног програма за истраживање и иновације (ФП7) и Европског института за иновације и технологију (ЕИТ). Спајањем иновација и истраживања, програм настоји да оствари напредак у три приоритетне области: Изврсност у науци, Вођство у индустрији и Друштвени изазови. Програм је намењен изградњи друштва и економије у ЕУ заснованих на знању и иновацијама. Планирано је да – кроз мобилизацију додатних средстава за истраживања, развој и иновације, укључујући и издвајање 3% БДП-а за истраживања и развој у целој ЕУ до 2020. године – буду остварени циљеви који се односе на истраживања и развој. Крајњи циљ овог финансијског инструмента је стварање иновативне

²⁴⁸ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/programi-unije/>

²⁴⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>

²⁵⁰ <https://www.srbija.gov.rs/vest/716373/potpisan-sporazum-oucescu-srbije-u-programu-digitalna-evropa.php>

Уније – пружањем подршке развоју светске науке, уклањањем препрека за иновације и олакшавањем јавном и приватном сектору да раде заједно.

2.1.2.3 ПРОГРАМ ЗА КОНКУРЕНТНОСТ МСП – COSME

Програм за конкурентност малих и средњих предузећа је програм за промоцију конкурентности малих и средњих предузећа. Циљеви програма су: јачање конкурентности и одрживости предузећа, нарочито малих и средњих предузећа, подстицање предузетничке културе и промоција успостављања и раста малих и средњих предузећа. Мере које такође подржава овај програм укључују обуке за писање пројеката, активности које омогућавају приступ новим тржиштима, као и промоцију што више транснационалних партнерстава. Програм подржава и образовну размену између предузетника (*Еразмус* за младе предузетнике). У оквиру овог програма издвојено је 1,4 милијарди евра из буџета за предузећа, како би лакше приступала кредитима. Овај циљ се спроводи кроз директно финансирање или давањем гаранција за кредит.

2.1.2.4 ПРОГРАМ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ И СОЦИЈАЛНЕ ИНОВАЦИЈЕ

Програм за запошљавање и социјалне иновације има за циљ да се достигне висок ниво квалитетне и одрживе запослености, уз обезбеђивање адекватне социјалне заштите и социјалне инклузије. Такође, програм помаже да се спречава и смањује сиромаштво, као и да се унапређују радни услови у периоду од 2014. до 2020. године.

2.1.2.5 ЕРАЗМУС

Еразмус је програм Европске уније који обезбеђује финансирање пројеката за сарадњу у три области: образовање, млади и спорт. У најширем смислу, програм Еразмус у области образовања има следеће приоритете: унапредити и подржати развој свих нивоа образовања, ојачати везе између формалног, неформалног и информалног учења, оснажити везу образовања са светом рада, створити додатне вредности за европски простор образовања, повезати земље чланице у дефинисању образовних политика. У фокусу програма Еразмус је јачање потенцијала младих за активно учешће у грађанском друштву, развој лидерских вештина, солидарности и разумевања између култура. Од 2014. до сада, образовне институције и омладинске организације из Србије су биле координатори или партнери на пројектима укупне вредности преко 83 милиона евра. До сада је, према расположивим подацима, 7644 појединца из образовних институција, организација и институција које се баве младима и невладиних

организација било на разменама у земљама чланицама Еразмус. За спровођење и промоцију Еразмус програма у РС надлежна је [Фондација Темпус](#).

2.1.2.6 КРЕАТИВНА ЕВРОПА

Креативна Европа је програм ЕУ за подршку секторима за културу и медије. Програм се састоји од два потпрограма: Култура – за промоцију сектора културе и Медија програм – за подршку аудиовизуелном сектору.

Кроз потпрограм Култура промовише се сарадња културних и креативних организација између различитих земаља, подржавају се иницијативе да се преведу и промовишу књижевна дела широм Европске уније, као и да се развију мреже које омогућавају конкурентност и међународну делатност културног и креативног сектора. Такође се успостављају и платформе за промоцију нових уметника и подстицање европских програма за културна и уметничка дела. Потпрограм Култура обухвата четири конкурса: Европски кооперациони пројекти, Европске платформе, Европске мреже и Пројекти књижевних превода.

Медија програм финансира активности које укључују: развој европског аудиовизуелног сектора, поштујући и приказујући европски културни идентитет и наслеђе, промоцију европских аудиовизуелних дела унутар и изван граница ЕУ, јачање конкурентности аудиовизуелног сектора, олакшавајући приступ финансирању и промоцији коришћења дигиталних технологија. Из овог фонда финансираће се европска престоница културе и ознака европске баштине, као и европске награде за књижевност, архитектуру, заштиту баштине, филмску уметност и поп и рок музику.

2.1.2.7 ЕВРОПА ЗА ГРАЂАНЕ И ГРАЂАНКЕ

Програм Европа за грађане и грађанке има за циљ промовисање европског идентитета и европског грађанства. Намењен је удружењима грађана, организацијама цивилног друштва и јединицама локалне самоуправе. Општи циљеви програма су финансирање пројеката који су намењени бољем разумевању ЕУ, њене историје и различитости, као и промоција европског грађанства и унапређење грађанског и демократског учешћа на нивоу ЕУ. Програм Европа за грађане и грађанке је подељен на две области: европско сећање и демократски ангажман, и грађанско учешће. Циљ прве области је свест о историјском континуитету, заједничким европским вредностима и циљевима. Сврха друге области је подршка демократском учешћу грађана у животу и развоју у Европи.

2.1.2.8 ЕВРОПСКИ ЗДРАВСТВЕНИ ПРОГРАМ III

Програм представља главни инструмент који ЕК користи за имплементацију ЕУ стратегије за здравље. Главни циљеви програма су побољшање здравственог система и смањење

неједнакости у пружању/добивању здравствене помоћи. Програм пружа подршку у четири области: 1) Промоција здравља, здрав начин живота и превенција болести; 2) Заштитита грађана ЕУ од озбиљних прекограничних претњи здрављу; 3) Допринос стварању иновативних, ефикасних и одрживих здравствених система и 4) Лакши приступ бољој и сигурнијој здравственој заштити грађана ЕУ.

2.1.2.9 **ФИСКАЛИС 2020**

Фискалис 2020. је програм који се бави разменом информација и искустава између пореских органа европских земаља. Циљ програма је да, у партнерству са другим европским земљама, развије трансевропски информациони систем и изгради мрежу између корисника националних власти. Програм подржава борбу против утаје и избегавања плаћања пореза, планирање пореске политике и спровођење закона ЕУ у области опорезивања. То се постиже кроз размену информација, подршку административној сарадњи и повећање административних капацитета земаља учесница, са циљем да се смање административна оптерећења пореских органа и ускладе трошкови за пореске обвезнике.

2.1.2.10 **ЦАРИНА 2020.**

Царина 2020. је програм који подржава сарадњу царинских органа између земаља чланица ЕУ и земаља кандидата. Циљ је побољшање њихове ефикасности, постизањем боље кохезије, како би се избегло оштећење Царинске уније. Програм подржава следеће мере: заједничке акције, семинаре и радионице, пројектне групе, тимове стручњака, изградњу административних капацитета у управама царина, студије, информативне кампање, развој ИТ вештина, обуке за развијање потребних професионалних вештина и знања у области царина.

2.1.2.11 **МЕХАНИЗАМ ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

Циљ активности ЕУ у области цивилне заштите је подршка напорима за спречавање катастрофа и обезбеђивање спремности јединица цивилне заштите да делују у случајевима катастрофа – на националном, регионалном и локалном нивоу. Механизам за цивилну заштиту ЕУ нуди РС многобројне могућности за сарадњу: примена алата за мониторинг и системе раног упозорења, учешће у заједничким тренинзима и вежбама, размена експерата, учешће у пројектима о спречавању непогода, непосредна комуникација са другим органима цивилне заштите, размена информација и најбоље праксе, и др.

У новој финансијској перспективи од 2021. до 2027. године већину програма Уније представљају наследници претходних програма, али су уведене и промене, нови програми, нова правила за

имплементацију, праћење и извештавање, као и нови критеријуми за учествовање у програмима.

2.1.2.12 **ИНСТРУМЕНТ ЗА ПОВЕЗИВАЊЕ ЕВРОПЕ**

Инструмент за повезивање Европе (ЦЕФ) има за циљ да подржи постизање циљева политике ЕУ у сектору транспорта, енергетике и дигиталног сектора, а у вези са трансевропским мрежама, омогућавајући или убрзавајући улагања у пројекте од заједничког интереса, као и подршком прекограничне сарадња у производњу обновљиве енергије. Циљ му је максимизирање синергије између сектора обухваћених ЦЕФ-ом и другим програмима ЕУ.

2.1.2.13 **ПРАВА, ЈЕДНАКОСТ И ГРАЂАНСТВО**

Општи циљ је да се допринесе стварању области у којој се промовишу и штите права лица која су садржана у Уговору о функционисању Европске уније и Повељи о основним правима Европске уније. Конкретно, овај програм треба да промовише права која произилазе из европског држављанства, принципе недискриминације и једнакости између жена и мушкараца, право на заштиту личних података, права детета, права која произилазе из потрошачког законодавства Уније и од слободе пословања на унутрашњем тржишту.

2.1.2.14 **ЕВРОПСКИ ИНСТРУМЕНТ ЗА ДЕМОКРАТИЈУ И ЉУДСКА ПРАВА**

Европски инструмент за демократију и људска права (ЕИДХР) има за циљ пружање подршке промоцији демократије и људских права у земљама које нису чланице ЕУ. Кључни циљеви су: унапређење поштовања људских права и основних слобода, јачање улоге цивилног друштва у промовисању људских права и демократских реформи, подршка и јачање међународног и регионалног оквира за заштиту људских права, правде, владавине права и промоције демократије, изградња поверења и повећање поузданости и транспарентности демократских изборних процеса, посебно кроз праћење изборних процеса итд.

2.1.3 **КОХЕЗИОНА ПОЛИТИКА И ОСТАЛИ ФОНДОВИ**

Кохезиона политика²⁵¹ (КП), позната и као Регионална политика, представља главну инвестициону политику ЕУ, која доприноси стварању нових радних места, побољшању квалитета живота грађана и повећању укупног економског развоја како држава чланица, тако и ЕУ у целини. Она је такође израз солидарности с обзиром да се подршка усмерава на мање развијене регионе и државе чланице ЕУ - са циљем да се оснажи економска, социјална и територијална кохезија Уније. У децембру 2013.

²⁵¹ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/koheziona-politika/>

године успостављен је правни оквир за КП за период 2014-2020. година. За наведени период, буџет КП је износио 351,8 милијарди евра, а распоређен је на 28 држава чланица. РС ће средства из поменутих фондова моћи да користи када постане чланица ЕУ. Преговори за приступање РС ЕУ у области КП, у смислу испуњења захтева и принципа, и припреме за њено делотворно спровођење, воде се кроз Поглавље 22 - Регионална политика и координација структурних инструмената. Влада РС је усвојила Акциони план који представља мерило за отварање преговора у оквиру поглавља 22²⁵². За реализацију активности и подршку доношењу неопходних одлука спроводи се ЕУ пројекат "Развој система за управљање кохезионом политиком ЕУ у Србији" (погледати 2.1.8). Поред тога, реализује се и "Програм ЕУ за локални развој - ЕУ ПРО Плус", који промовише концепт интегралног урбаног и територијалног развоја и доприноси развијању капацитета ЈЛС за уравниотежени друштвено-економски развој и унапређењу управљања територијалним развојем, економском расту и унапређеној социјалној инфраструктури и социјалној кохезији (погледати 2.1.1.9). Коришћење фондова КП зависи од способности корисника из јавног и приватног сектора - попут локалних самоуправа, предузећа, цивилног сектора итд. да искористе ове фондове. МЕИ активно сарађује са другим институцијама на националном и локалном нивоу, како би се ови субјекти оспособили за коришћење поменутих средстава²⁵³.

²⁵² Кључни одлуке и/или активности у оквиру поглавља 22 за наредни период су: 1) Припрема преговарачке позиције која ће рефлектовати и нови правни оквир за КП ЕУ (први незванични нацрт припремљен); 2) Припрема и усвајање закона којим ће се створити правни основ за успостављање система за управљање фондовима КП ЕУ и припрему програмских докумената (формирана радна група, припремљен нацрт структуре закона); 3) Идентификација институција које ће бити главни носиоци задатака и одговорности у контексту управљања фондовима кохезионе политике у Србији – управљачко и посредничка тела за први циљ КП "Инвестиције за радна места и раст" (припремљен је документ опције за успостављање институционалног оквира за управљање фондовима КП за циљ „Инвестиције за радна места и раст“); 4) Доношење одлуке о броју и структури програма које ће Србија да припрема за Европски фонд за регионални развој, Европски социјални фонд+ и Кохезиони фонд; 5) Наставак улагања у капацитете на локалном и регионалном нивоу, у сарадњи са регионалним развојним агенцијама (у континуитету).

²⁵³ У том смислу, посебан приоритет се придаје сарадњи са Развојном агенцијом Србије (Сектор за регионални развој) и мрежом акредитованих регионалних развојних агенција, које представљају спону између централног и локалног нивоа и средство за активно учешће локалних самоуправа у процесима планирања и идентификације развојних приоритета с једне стране и припреме пројеката које треба подржати из средстава поменутих фондова у циљу реализације дефинисаних приоритета. О овоме нарочито

2.1.3.1 НОВА КОХЕЗИОНА ПОЛИТИКА 2021-2027 (ЕФРР, ЕСФ, КФ)

Нова кохезиона политика ЕУ²⁵⁴ доприноси јачању економске, социјалне и територијалне кохезије у ЕУ. Има за циљ да исправи неравнотежу између земаља и региона. Она испуњава политичке приоритете Уније, посебно зелену и дигиталну транзицију. У односу на претходни програмски период уведене су новине. Нова Кохезиона политика ЕУ за период 2021-2027 јача урбану димензију (ЕК, Нова кохезиона политика, 2021-27). Усвојених пет циљева политике усмерава се на теме:

- 1) конкурентне и паметне Европе (са фокусом на иновацијама, дигитализацији, економској трансформацији и подршци малим и средњим предузећима);
- 2) зелене Европе (уз примену Париског споразума и улагање у енергетску, нискоугљичну транзицију ка економији са нето нултом емисијом угљеника, обновљиве изворе енергије и борбу против климатских промена);
- 3) повезане Европе (опремање стратешким транспортним и дигиталним мрежама);
- 4) инклузивне Европе (постизање социјалних права и подршка квалитетном запошљавању, образовању, стицању вештина, социјалној инклузији и једнаком приступу здравственој и социјалној заштити), и
- 5) Европе ближе грађанима (уз подршку изради локалне стратегије и одрживог урбаног развоја).

Нови циљ „Европа ближа грађанима“ уведен је у главни политички оквир као појачана посвећеност интегралном територијалном развоју и укључује подстицање одрживог урбаног развоја. Локалним актерима се пружају могућности да преузму лидерство у препознавању и решавању различитих изазова, али пре свега, да искористе своје ендегене (локално специфичне) развојне потенцијале.

Кроз ове циљеве мобилишу се значајна улагања у урбана подручја. Најмање 8% средстава Европског фонда за регионални развој (ЕРДФ) у

сведочи сарадња у области прекограничне сарадње, која потврђује значај континуиране подршке локалним самоуправама. Из тог разлога МЕИ је закључило и Споразум о сарадњи у области европских интеграција са Развојном агенцијом Србије и Уговоре о сарадњи са регионалним развојним агенцијама настојећи да осигура њихово активно учешће у процесима који треба да осигурају ефикасну апсорпцију и коришћење развојних фондова ЕУ на локалном нивоу. На овај начин се у складу са најбољом европском праксом, али и израженим расположењем регионалних развојних агенција, осигурава дугорочна сарадња у циљу одрживог локалног развоја.

²⁵⁴ https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en

свакој држави чланици биће уложено у приоритетне пројекте које градови сами дефинишу на основу локалне стратегије одрживог урбаног развоја.

Приоритети средстава

- Европски фонд за регионални развој ће подржати инвестиције свих 5 циљева политике, али 1 и 2 су главни приоритети;
- Главни приоритет Европског социјалног фонда+ је 4;
- Кохезиони фонд подржава циљеве политике 2 и 3;
- Фонд за праведну транзицију пружа подршку у оквиру наменских специфичних циљева;
- Програми Интеррег-а имају на располагању 2 додатна циља политике (члан 14. Уредбе Интеррег-а): „Боља сарадња у управљању развојем“ и „Безбеднија и сигурнија Европа“.

Основни инструменти кроз које се подршка спроводи и усмерава на конкретне програме и операције су:

ЕВРОПСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ (ЕФРР)

Пружа подршку државама чланицама ЕУ и њиховим регионима са циљем да се отклоне главне регионалне неједнакости и да се достигне самоодрживи раст. Пре свега је усмерен на јачање конкурентности привреде – кроз улагања у истраживања, развој и иновације, инвестиције у производњу и инфраструктуру, урбани и локални развој, унапређење конкурентности малих и средњих предузећа и подршку преласку на економију која се заснива на ниској емисији угљен-диоксида у свим секторима.

ЕВРОПСКИ СОЦИЈАЛНИ ФОНД (ЕСФ)

Пружа подршку државама чланицама ЕУ и њиховим регионима у остваривању циљева политике запошљавања. Усмерен је на улагања у људске ресурсе кроз подршку запошљавању што већег броја људи, подстицање једнаког приступа и једнаких могућности за све, подстицање предузетништва и активације на тржишту рада, интеграције имиграната, обезбеђивање родне равноправности, борбу против сиромаштва, јачање социјалне инклузије, унапређење образовања и целоживотног учења. Кроз Иницијативу за запошљавање младих (Youth employment initiative) из ЕСФ-а се подржавају активности усмерене на млађе од 25 година, који нису запослени, у образовању или обуци.

КОХЕЗИОНИ ФОНД (КФ)

Пружа подршку најмање развијеним државама чланицама ЕУ чији БНД по становнику не прелази 90% просека ЕУ-27. Из овог фонда финансирају се велики пројекти из области транспортне инфраструктуре и заштите животне средине. У програмском периоду 2014-2020 пружа подршку следећим државама чланицама: Бугарска, Хрватска, Кипар, Чешка, Естонија, Грчка,

Мађарска, Летонија, Литванија, Малта, Пољска, Португал, Румунија, Словачка и Словенија.

2.1.3.2 МАДАД

ЕК је 2014. године основала Регионални поверилачки фонд ЕУ као одговор на кризу у Сирији – Мадад фонд²⁵⁵ (EU Regional Trust Fund in response to the Syrian Crisis, the "Madad Fund"). Првобитни циљ овог фонда је био подршка избеглицима из Сирије и земљама њиховог боравка (Египат, Ирак, Јордан, Либан, Турска). Фонд је касније проширен и на избеглице и мигранте из осталих угрожених земаља, као и на пружање подршке и земљама које нису чланице ЕУ, а које су погођене мигрантском кризом, чиме је и РС добила могућност да аплицира за средства. За РС је 2016. и 2017. године, из средстава фонда Мадад, одобрена подршка за финансирање текућих оперативних трошкова, исхране, пружања здравствених услуга и приступа образовању за децу мигранте и унапређење услова за смештај избеглица и миграната у прихватним центрима – првенствено у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Комесаријатом за избеглице и миграције и Министарством унутрашњих послова, као и Међународном организацијом за миграције (ИОМ).

2.1.3.3 ФОНД СОЛИДАРНОСТИ ЕУ – ФСЕУ

ЕУ је основала Фонд солидарности²⁵⁶ (ФСЕУ), са циљем да се преко њега пружа подршка државама чланицама и државама које се налазе у процесу преговора за чланство у ЕУ да лакше превазиђу последице природних непогода великих размера. Тиме се изражава европска солидарност са регијама и земљама унутар Европе које су погођене природним непогодама. Покривањем делова јавних расхода, ФСЕУ доприноси напорима држава да спроведу активности на обнови земље и санацији штета од природних непогода.

Република Србија је, као држава која се налази у процесу преговора за чланство у ЕУ, поднела пријаву за добијање средстава из Фонда солидарности ЕУ 30. јула 2014. године, како би санирала штете и обновила подручја погођена поплавама из маја 2014. године²⁵⁷. Будући да је ЕУ усвојила измене и допуне уредбе којим се оснива Фонд солидарности ЕУ и његова намена проширује и на случајеве општег угрожавања

²⁵⁵ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/ostali-fondovi/>

²⁵⁶ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/ostali-fondovi/>

²⁵⁷ Европски парламент и Савет су 17. децембра 2014.

године одобрили предлог одлуке Европске комисије којом су Србији додељена средства за санацију и обнову подручја погођених мајским поплавама у износу од 60,2 милиона евра (60.224.605 евра).

јавног здравља, РС је поднела апликацију за подршку из Фонда солидарности ЕУ 2020. године. Након детаљне процене пријава за добијање подршке из Фонда солидарности ЕУ ЕК је 11. марта 2021. године предложила Европском парламенту и Савету мобилизацију 530 милиона евра бесповратне подршке за 17 држава чланица и 3 државе кандидата за чланство у циљу подршке мерама борбе против корона вируса од чега би Србија требало да добије готово 11,9 милиона евра бесповратне подршке из овог Фонда. На основу одлуке ЕК и пропратне комуникације, Министарство финансија, уз подршку МЕИ, је покренуло процес одређивања који ће се трошкови поднети за додељена средства с обзиром да је одређено као координационо тело за ову фазу процеса током израде апликације²⁵⁸.

2.1.3.4 РЕГИОНАЛНИ СТАМБЕНИ ПРОГРАМ

Регионални стамбени програм²⁵⁹ представља заједничку иницијативу четири земље - Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска и Црна Гора - која има за циљ да обезбеди трајна стамбена решења за 27.000 најугроженијих избегличких породица (74.000 појединаца) у региону. Од тога је 16.780 породица (око 45.000 појединаца) у Србији. Програм се спроводи у склопу „Сарајевског процеса“, а на основу „Београдске декларације“, коју су 2011. године потписали министри иностраних послова четири земље кориснице програма. Ове земље су највише погођене ратним сукобима деведесетих година прошлог века и по том основу имају значајну избегличку популацију. У РС Програм се спроводи на основу Оквирног споразума, закљученог 25. октобра 2013. године између РС и Банке за развој Савета Европе. Споразум регулише основне поставке програма, механизам спровођења, обавезе учесника у програму и износе средстава која ће бити ангажована. Програмом управља Банка за развој Савета Европе која администрира вишедонаторски фонд формиран у циљу реализације Програма. Највећи донатор овог фонда је ЕУ, која путем вишекорисничке и националне ИПА обезбеђује највећи део средстава. Укупни најављени допринос ЕУ фонду је 235 милиона евра. Остали донатори су САД, Швајцарска, Немачка, Данска, Италија, Норвешка, Турска, Кипар, Мађарска итд. Целокупан програм је у надлежности Комесаријата за избеглице и миграције РС. Кроз Програм се обезбеђује велики број различитих стамбених решења: додела пакета грађевинског материјала, изградња монтажних кућа, откуп сеоских кућа и изградња

стамбених зграда. На овај начин, обезбеђено је да избегличке породице своје стамбено питање реше онако како њима највише одговара у тренутном месту становања, имајући у виду да се Програм спроводи у преко 120 општина у Републици Србији. Уговор о донацији за први потпројекат у вредности од 2.212.500 евра потписан је 2014. године. Наредних 8 уговора о донацији и припадајућих амандмана у укупној вредности од 169.930.645 ЕУР (од чега 137.398.681 евра донације из Фонда) потписао је национални ИПА координатор. Ови споразуми збирно предвиђају обезбеђивање укупно преко 7.700 стамбених решења²⁶⁰.

2.1.4 ЗЕЛЕНА АГЕНДА ЗА ЗАПАДНИ БАЛКАН

По потписивању Софијске декларације, шефови држава и влада са Западног Балкана постигли су договор са ЕУ о спровођењу Акционог плана за Зелену агенду²⁶¹, што им отвара пут ка остваривању Економског и инвестиционог плана за регион вредног 30 милијарди евра. Обавезали су се да у средиште свих привредних активности ставе одрживи развој, штедњу ресурса, заштиту природе и климатску акцију и да се ускладе са циљевима ЕУ. Веће за регионалну сарадњу (РЦЦ) је било задужено за координацију при изради документа, а усвојен је у Словенији на Самиту ЕУ – Западни Балкан. У Акционом плану за Зелену агенду за Западни Балкан за период до 2030. године најважнији сегменти су наплата емисија гасова с ефектом стаклене баште, планови за постепени престанак коришћења угља, регионалне интеграције, контрола загађивања и заштита животне средине.

Инвестициони пакет се састоји од девет милијарди евра у грантовима и 20 милијарди евра улагања, која ће се спровести преко новог Механизма гаранција за Западни Балкан (Western Balkans Guarantee Facility). Земље региона треба да спроведу економске и социјалне реформе као и да ојачају владавину закона, навели су лидери и лидерке ЕУ и такође указали на користи за конкурентност и дигиталну транзицију.

ЕУ је саопштила да ће заједно са 600 милиона евра које ће Европска комисија предложити у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА), до краја године дати на располагање 1,1 милијарду евра за примену Економског и инвестиционог плана. Западни Балкан има задатак да прогласи аспирације на пољу енергетике и климе које ће одговарати циљу ЕУ да се емисије гасова с ефектом стаклене баште до краја деценије спусте 55 одсто, као и другим повезаним циљевима, за шта је неопходна

258

http://www.obnova.gov.rs/uploads/useruploads/Documents/Solidarnost_na_delu_preview.pdf

²⁵⁹ <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/fondovi-evropske-unije/ostali-fondovi/>

²⁶⁰ www.regionalhousingprogramme.com; www.kirs.gov.rs

²⁶¹ <https://balkangreenenergynews.com/rs/usvojeni-akcioni-plan-za-zelenu-agendu-za-zapadni-balkan-donosi-devet-milijardi-evra-grantova-rok-za-uskladjivanje-s-eu-ets-om-2024-godine/>

огромна трансформација. Земље региона ће морати да превазиђу изазове који долазе с постепеним престанком употребе угља, попут незапослености, поремећаја у привреди и миграција радне снаге, стоји у декларацији са самита. Декарбонизација ће бити постигнута „кроз употребу горива из обновљивих извора или горива са смањеним емисијама угљеника“, наводи се у документу. Водећи људи 27-чланог блока држава обећали су да ће пружити техничку и финансијску помоћ за развој система наплате емисија угљеника у контексту Прекограничног механизма за прилагођавање угљеника (ЦБАМ), који је у суштини порез на угљен-диоксид за увозну робу и струју.

Акциони план за Зелену агенду има пет стубова:

- 1) Декарбонизацију
- 2) Циркуларну економију
- 3) Чишћење од загађења
- 4) Одрживу пољопривреду и
- 5) Заштиту природе и биодиверзитета.

У делу са декарбонизацијом, индикативни рок за усклађивање са Европским климатским законом и усвајање визије о постизању климатске неутралности је 2025. година, а 2024. је одређена за хармонизацију са Системом ЕУ за трговање емисијама (ЕУ ЕТС) и увођење других инструмената за наплату угљеника. Земље Западног Балкана су пристале да међу приоритете, које ће и финансирати, уврсте мере енергетске ефикасности, укидање субвенција за угаљ и програме за борбу против енергетског сиромаштва.

Сегмент циркуларне економије подразумева да се најкасније 2023. развију стратегије које ће обухватити цео животни циклус производа. Владе су се обавезале да ће подизати свест о спречавању настанка и раздвајању отпада те одрживој потрошњи.

На фронту чишћења од загађености, међу мерама су ратификација Конвенције о прекограничном загађењу ваздуха на великим удаљеностима и њених протокола до 2025. године. У плану су и примена стратегија за квалитет ваздуха и изградња неопходне инфраструктуре за прераду отпадних вода најкасније 2030. године.

Што се тиче одрживе пољопривреде, у индикативном временском оквиру је 2026. одређена као хоризонт за усвајање стандарда о безбедности хране, здрављу и добробити биљака и животиња и управљању отпадом, као и за подршку органском и узгоју хране без икаквог загађивања и смањење количине синтетичких хемијских производа у производњи хране. Међу мерама у пољопривреди мораће да буду коришћене обновљивих извора енергије и смањење емисија.

Земље региона су преузеле одговорност за припрему планова за обнову шумовитог пејзажа до 2024. укључујући финансијску компоненту.

2.2 МЕЂУНАРОДНИ ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ-БАНКЕ

2.2.1 БАНКА ЗА РАЗВОЈ САВЕТА ЕВРОПЕ СЕВ²⁶²

Банка за развој Савета Европе²⁶³ (БСЕ) је мултилатерална развојна банка са социјалним опредељењем. Основана је 1956. године како би решавала проблеме избеглих лица, а касније је проширила спектар деловања на целокупну област социјалног развоја. РС је овој међународној банци приступила 2004. године. БСЕ обезбеђује концесионалне (повољне) кредите и консултативне услуге за социјално оријентисане инвестиционе пројекте у областима:

- Одрживи и инклузивни раст;
- Интеграција избеглица, расељених лица и миграната и
- Заштита животне средине.

Сарадња између РС и БСЕ се остварује првенствено кроз пројекте финансиране путем повољних кредита као што су: унапређење образовне и научне инфраструктуре и обезбеђивање смештаја за младе истраживаче, реконструкција стамбене инфраструктуре (клизиста), изградња стамбених јединица за породице погођене земљотресом у Краљеву, изградња и опремање нових затворских капацитета у Панчеву и Крагујевцу итд. Поред сопствених средстава намењених кредитирању, БСЕ располаже и фондовима које су јој поверили на управљање други донатори. У том смислу, РС у склопу одговора на мигрантску кризу стављен на располагање „Фонд за мигранте и избеглице“, путем кога се финансирају најургентније потребе мигрантских центара у Шиду, Кањижи и Прешеву и другим местима. Додатно, банка учествује и у Инвестиционом оквиру за Западни Балкан (видети 2.1.1.5) и у том смислу је одговорна за део бесповратних средстава одобрених РС из овог инструмента, а такође је задужена и за управљање Регионалним програмом стамбеног збрињавања намењеног решавању проблема становања избеглица (видети 2.1.3.4), чији је највећи корисник РС.

2.2.2 ЕВРОПСКА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА ЕИБ

Европска инвестициона банка²⁶⁴ (ЕИБ) је финансијска установа ЕУ која има значајну улогу у финансирању дугорочних инвестиционих пројеката. Изван граница ЕУ, банка подржава пројекте који доприносе економском развоју у земљама које су потписале споразум о стабилизацији и придруживању или споразум о

²⁶² <https://www.mei.gov.rs/srp/fondovi/bilateralni-i-multilateralni-partneri/po-medjunarodnim-organizacijama/>

²⁶³ www.coebank.org

²⁶⁴ <http://www.eib.org/>

сарадњи са ЕУ или са неком од њених чланица. ЕИБ обезбеђује подршку примарно кроз зајмове, али и кроз техничку помоћ, гаранцијске шеме и микрофинансирање. Зајмови се одобравају државном, као и приватном сектору. Корисници зајмова у ширем смислу могу бити општине и градови, министарства, компаније у државном власништву, али и приватна предузећа и велике корпорације.

У складу са мандатом који су дефинисали Европски парламент и Савет ЕУ, у РС ЕИБ финансира инвестиције путем зајмова (при чему ЕИБ може да покрије до 50% трошкова пројекта), закључених директно са носиоцем пројекта (индивидуални зајмови) или индиректно, углавном преко других банака (посредни зајмови). У пракси, индивидуални зајмови се одобравају за стратешки релевантне пројекте и програме вредности више од 25 милиона евра, док посредни зајмови представљају кредитне линије банкама и финансијским институцијама намењене за помоћ у финансирању малих и средњих предузећа и локалних пројеката са оправданим инвестиционим програмима или пројектима вредности до 25 милиона евра. Зајмови се одобравају за подршку пројектима који су економски оправдани у областима саобраћаја, енергетике, заштите животне средине, индустрије и услуга, здравства и образовања, истраживања и развоја, информација и технологије комуникација.

Тренутно актуелни пројекти у Републици Србији које финансира ЕИБ су:

- Изградња аутопута Ниш – Приштина. До сада је Република Србија уз подршку ЕИБ-а добила кроз Инвестициони оквир за Западни Балкан око 5 мил. евра бесповратних средстава.
- Модернизација железничке пруге Ниш – Димитровград. Захваљујући подршци ЕИБ-а, обезбеђено је 44 мил. евра бесповратних средстава из WBIF-а, док је у децембру 2017. године одобрено још 28 мил. евра за другу фазу овог пројекта.

2.2.3 ЕВРОПСКА БАНКА ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ EBRD

Европска банка за обнову и развој²⁶⁵ (EBRD) је активна је у РС од 2001. године. У протеклом периоду банка је реализовала више од 200 пројеката укупне вредности око 4,24 милијарде евра, од чега је 62% реализовано у сарадњи са јавним, док је 38% реализовано у сарадњи са приватним сектором. Активности које тренутно спроводи EBRD су у складу са Стратегијом за Србију коју је Одбор директора одобрио у априлу 2014. године, усмерене су на три кључне области:

- Конкурентност приватног сектора кроз пружање финансијске и техничке помоћи

пре свега сектору малих и средњих предузећа. У овој области, подршка приватном сектору се одвија директно кроз пружање финансијске подршке, најчешће у облику инвестиционог кредитирања или обезбеђења обртног капитала или индиректно посредством финансијских посредника (попут банака). Техничка помоћ огледа се у пружању консултантских услуга или савета искусних саветника, или пак развојем локалних саветодавних капацитета.

- Стабилизација финансијског сектора кроз подршку банкарским и небанкарским институцијама. У овој области EBRD је усмерена на обезбеђивање дугорочног финансирања банкарског сектора и развој посебних производа који би омогућили пласирање посебних финансијских производа, попут кредита за енергетску ефикасност и улагање у обновљиве изворе енергије.
- Развој одрживих јавних предузећа, укључујући и инвестирање у енергетску, саобраћајну и комуналну инфраструктуру. Банка пружа и подршку за припрему и реализацију већих инфраструктурних активности у секторима енергетике, животне средине и саобраћаја, кроз кредитирање или пак комбинацију кредита и бесповратних средстава - самостално или у сарадњи са другим партнерима попут ЕУ.

2.2.4 СВЕТСКА БАНКА WB

Активности Светске банке, као развојног партнера у Републици Србији, дефинисане су документом Оквир за партнерство за 2016-2020, са основним циљем да подржи процес приступања РС ЕУ, стварањем конкурентне и инклузивне економије. Приоритетне области развоја у овом документу су:

- фискална и макроекономска стабилност,
- јачање управљачких способности и институционалних капацитета,
- реформа јавних предузећа,
- унапређење услова за пословање,
- развој инфраструктуре и
- реформа тржишта рада.

Ова сарадња се тренутно одвија кроз спровођење пројеката вредних више од 1,8 милијарди долара, у следећим областима: саобраћај, унапређење пословног амбијента, конкурентност и запошљавање, здравство, превенција и обнова од поплава, управљање ризицима, реформа финансијског сектора, унапређење јавног сектора, унапређење јавних предузећа и предшколско образовање.

²⁶⁵ <http://www.ebrd.com/home>

Скорије одобрени пројекти²⁶⁶ у периоду 2021-2023 су: Catalyzing Long Term Finance through Capital Markets, Improving public financial management for the green transition, First Serbia Green Transition Programmatic Development Policy Loan, Scaling-Up Residential Clean Energy (SURCE) Project, Serbia Local Infrastructure and Institutional Development Project, Public Sector Efficiency and Green Recovery DPL.

Програм Зелени, живи и отпорни градови у Србији²⁶⁷

Светска банка је у јуну 2021. покренула Програм Зелени, живи и отпорни градови у Србији, заједно са Министарством грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, за јачање одрживог и отпорног урбаног развоја²⁶⁸. Ова активност је део Глобалног кровног програма Светске банке за одрживи и регионални развој (SURGE) и подржана је од стране Швајцарске Конфедерације преко Државног секретаријата за економске послове (SECO). Четворогодишња техничка помоћ је отпочела 2022. године и подржаће одабране градове у Србији у планирању и имплементацији програма одрживог, нискоугљичног и резилентног урбаног развоја, док ће националном нивоу пружити препоруке за политику и предложене акције за олакшавање имплементација Стратегије одрживог урбаног развоја РС.

Детаљна анализа ће такође помоћи да се идентификују изазови у сектору управљања чврстим комуналним отпадом. Програм има за циљ да одговори на постојеће недостатке на националном нивоу и да подржи одабране градове да унапреде своје капацитете:

- За боље планирање, припрему и спровођење инвестиција на нивоу града са великим утицајем које промовишу одрживи

²⁶⁶ https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/projects-summary?lang=en&countrycode_exact=YF

²⁶⁷ <https://www.worldbank.org/en/country/serbia/brief/green-livable-resilient-cities-in-serbia-program>

²⁶⁸ Градови Србије су од виталног значаја за национални економски раст. Међутим, да би постали покретачи регионалног развоја и смањења сиромаштва, њима је потребно боље управљати како би се повећала њихова способност за живот и квалитет живота својих грађана. Унапређен стратешки урбани развој и управљање могу помоћи градовима у Србији да у потпуности искористе свој потенцијал и играју кључну улогу у подршци зеленој транзицији земље. Влада Србије препознаје значај градова за националну привреду. Године 2019. усвојена је Стратегија одрживог урбаног развоја (СОУР) коју је пратио и акциони план у марту 2021. године, успостављајући свеобухватан и интегрални програм за наредну фазу развоја градова у Србији. Овај програм Србији пружа јединствену прилику да напредује ка зеленој транзицији на поднационалном/општинском нивоу, предвиђеној Зеленим договором ЕУ. Такође се уклапа у стратешки правац Светске банке за опоравак после КОВИД-19 у складу са зеленим, отпорним инклузивним развојем (GRID) Светске банке.

- урбани развој са ниским емисијама угљеника и урбану резилентност, и
- Продубљивање базе знања и дијалога о политици ка инклузивнијем, одрживом, резилентном и зеленом урбаном развоју, укључујући и регионе који заостају.

2.2.5 НЕМАЧКА РАЗВОЈНА БАНКА (KfW)

КфW је водећа немачка развојна банка²⁶⁹. Током 1960-их, банка је своје активности проширила на међународни ниво имплементирајући немачку финансијску сарадњу са земљама у развоју у име немачке владе. На крају 2021. године билансна сума износила је око 550 милијарди евра, а годишње одобрена средства широм света премашују 130 милијарди евра, од чега око 12 милијарди евра у развојној сарадњи. Главни циљеви су побољшање економских и друштвених животних услова људи, смањење сиромаштва и заштита климе и животне средине. Савезна влада Немачке, као институција јавног права, поседује 80% капитала банке, док је преосталих 20% у власништву немачких савезних покрајина. КфW подржава РС у постизању циљева и испуњавању обавеза везаних за процес приступања ЕУ са посебним фокусом на климу и енергију, као и одрживи развој урбане инфраструктуре. Приказ пројеката који се реализују у Србији је доступан на следећем линку <https://nemackasaradnja.rs/mapa-projekata/>

Регионални фонд за изазове (РЦФ) Регионални Фонд за изазове²⁷⁰ (РЦФ) је финансијски механизам основан са циљем да повећа запошљивост, посебно младих. Фонд оснажује конкурентност предузећа у економијама Западног Балкана (Албанији, Босни и Херцеговини, Косову, Црној Гори, Северној Македонији и Србији) кроз финансирање инвестиција у опреми и инфраструктури за одабране кооперативне или пројекте дуалног образовања који се спроводе у партнерству стручно образовних институција и компанија. Средства се додељују након надметања (челенца) на регионалном нивоу.

Немачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој (BMZ) издвојило је 64,43 милиона евра за РЦФ, а Влада Швајцарске, коју представља Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC), суфинансирала је додатних 9,7 милиона швајцарских франака. Средства су поверена Немачкој развојној банци (KfW), а пројекат имплементира Коморски инвестициони форум Западног Балкана (WB6-CIF), заједничка иницијатива привредних комора из региона. РЦФ подржава пројекте које заједнички спроводе установе за стручно оспособљавање и партнерска предузећа, која се укључују или планирају да се

²⁶⁹ <https://nemackasaradnja.rs/kfw/>

²⁷⁰ <https://rcf-wb6.org/sta-mi-radimo/?lang=me>

укључе, у активности кооперативног образовања и обуке. Пројекти могу добити подршку за развој нових програма или проширење и побољшање постојећих програма. Бесповратна средства се додјељују конзорцијумима који су успјешно прошли двофазни поступак селекције.

РЦФ пружа финансијску и пратећу подршку одабраним конзорцијумима за:

- Инфраструктурне радове и опрему за објекте у оквиру установа за стручно оспособљавање и обуку
- Обуку наставника из установа за стручно оспособљавање, тренера у предузећима и координатора за кооперативног образовање и обуку (у установама за стручно оспособљавање и у предузећима), потребну за спровођење финансираног програма обуке
- Саветодавну подршку током планирања и спровођења пројекта

Кроз подржане пројекте биће понуђено више од 1.500 места за обуку. У пројекте које спроводе институти и предузећа за стручно оспособљавање биће уложено до 19.776.650 евра. Сваки пројекат биће подржан бесповратним средствима од 150.000 ЕУР до 600.000 евра.

2.3 БИЛАТЕРАЛНА И МУЛТИЛАТЕРАЛНА САРАДЊА, ДОНАТОРСКИ ПРОГРАМИ

2.3.1 ТИМ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА У СРБИЈИ

Уједињене нације (УН) су присутне у Републици Србији (бившој Југославији) од самог почетка кризе у региону, почетком 1990их. Тим Уједињених нација у Србији²⁷¹ сарађује са Владом РС од почетка 2000их година. Тим УН у Србији тренутно укључује 20 агенција, фондова и програма, како резидентних тако и нерезидентних, који заједнички раде на побољшању приоритета националног развоја у складу са Агендом 2030 и 17 Циљева одрживог развоја. Тим координише стална координаторка УН, и ради по принципима Оквира за сарадњу УН нација за одрживи развој са РС 2021-2025, потписаним између Владе РС и Тима УН у Србији. Оквир представља пут ка три стратешка приоритета:

- 1) Србија користи пун потенцијал зелене, одрживе и инклузивне економије - Повећање прилика за све и управљање ризицима;
- 2) Добробит, социјална правичност и људски потенцијал налазе се у средишту система, политика и праксе - Свако има једнаке прилике, током целог живота, да оствари свој пун потенцијал;
- 3) Изградња поверења и узајамне одговорности путем владавине права и поштовањем људских права и обавеза -

Подстицање транспарентности, правичности и делотворности

Прекретнице:

- Србија усваја и спроводи стратегије за сузбијање климатских промена и заштиту животне средине, којима се повећава отпорност заједнице, смањује угљенични отисак и појачавају позитивни ефекти инвестиција на националном нивоу;
- Природним и културним ресурсима се управља на одржив начин;
- Правичне економске прилике и могућности за запошљавање се подстичу путем иновација;
- Унапређен је универзалан и инклузиван приступ квалитетним, социјалним услугама и услугама заштите;
- Вештине, образовање и могућности су побољшани ради обезбеђења правичних исхода за све;
- Мобилност и демографска транзиција постају вектори позитивних промена и просперитета за све људе;
- Сви људи, посебно угроженији, имају користи од остварења људских права, родне равноправности и унапређене владавине права у складу са преузетим међународним обавезама;
- Сви људи имају користи од делотворног управљања и смисленог грађанског ангажмана.

Циљеви одрживог развоја представљају глобални позив на акцију, како би спречили сиромаштво, заштитили животну средину и климу, и осигурали да сви људи живе у миру и просперитету. УН у Србији ради на спровођењу 17 циљева одрживог развоја.

Тим УН у Србији је у периоду од 2011. до 2015. године пружио помоћ у вредности већој од 230 милиона долара. У јуну 2017. године потписан је нови Оквир развојног партнерства (ОРП) између Владе РС и Тима УН у Србији за период 2016-2020. Нова стратегија је у потпуности усаглашена са националним приоритетима Владе, Агендом за приступање ЕУ и Агендом циљева одрживог развоја. Вредност новог UNDAF-а за период 2016-2020. за Србију процењује се на 170 милиона долара, не укључујући средства издвојена за потребе ванредне ситуације попут избеглицке/мигрантске кризе.

2.3.2 РАЗВОЈНА САРАДЊА ИЗМЕЂУ НЕМАЧКЕ И СРБИЈЕ

Развојна сарадња између Немачке и Србије²⁷² започела је непосредно након демократских промена 2000. године. Од тада је ГИЗ у Србији присутан са једном централном канцеларијом у

²⁷¹ <https://serbia.un.org/sr/about/about-the-un>

²⁷² <https://nemackasaradnja.rs/giz/>

Београду и већим бројем пројектних канцеларија. По налогу Савезног министарства за привредну сарадњу и развој (БМЗ) ГИЗ пружа подршку Србији у процесу приближавања Европској унији, јачању ефикасности привреде и учвршћивању демократских структура. ГИЗ спроводи програме и пројекте²⁷³ из следећих области:

- одрживо унапређење привреде и запошљавања;
- добро управљање;
- животна средина.

Србија има користи и од регионалних пројеката ГИЗ-а. Отворени регионални фонд за југоисточну Европу који окупља више држава, подржава мере које се спроводе у областима правне реформе, саветовања у области спољне трговине, модернизације комуналних услуга, као и енергетске ефикасности, биодиверзитета и интеграција у Европску унију.

2.3.3 ФРАНЦУСКА РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА AFD

Француска развојна агенција²⁷⁴ је 2019. године отворила регионалну канцеларију у Србији, која је надлежна за цео Западни Балкан, као и једно представништво у Албанији. Групација финансира, подржава и убрзава транзицију ка складнијем и отпорнијем свету за заједничко добро - климу, биодиверзитет, мир, равноправност полова, образовање и здравство, чиме доприноси остварењу УН Циљева одрживог развоја. Активности су усклађене са Париским климатским споразумом из 2015. године. То значи да се сваки пројекат процењује према његовој усаглашености са спровођењем стратегије нискоугљеничног развоја и дугорочне резилентности. Овај принцип је заснован на јасној чињеници: одрживи развој и борба против сиромаштва не могу се одвојити од борбе против глобалног загревања и заштите животне средине или биодиверзитета.

²⁷³ У Србији се реализују следећи пројекти: [Rural development through integrated forest and water resources management in Southeast Europe](#); [Waste management, circular economy and green job opportunities](#); [Energy efficiency in public buildings](#); [Development of a sustainable bioenergy market](#); [Social rights for vulnerable groups](#); [Public administration reform](#); [Social services for disadvantaged population groups](#); [Promoting EU Integration in the Western Balkans](#); [Open regional funds for South-East Europe – legal reform](#); [Open regional funds for South-East Europe – modernisation of municipal services](#); [Public finance reform](#); [Open Regional Fund for South-East Europe – Biodiversity](#); [Open regional funds for South-East Europe – Energy Efficiency](#); [Economic Diversification of Rural Areas](#); [Zoran Djindjic Internship Programme of German Business for the Countries of the Western Balkans](#); [Programme „Migration for Development“](#); [Private sector development in disadvantaged regions](#); [Sustainable recruitment of nurses](#); [Open Regional Fund for South-East Europe – Foreign Trade](#); [Western Balkans School Exchange Scheme](#); [Dialogue on Employment Creation, Initiative and Dual Education](#); [Supporting young people in rural regions of Serbia](#); [Strengthening Rule of Law in Serbia \(giz.de\)](#)

²⁷⁴ <https://rs.ambafrance.org/AFD-4148>

Са 5,2 милијарде евра, колико је одобрено за 2021. годину за финансирање климатских пројеката, АФД је једна од главних међународних финансијских институција које подржавају ову врсту пројеката, тако да 55% финансијских ангажмана има директан утицај на борбу против климатских промена и ублажавање њихових последица. У Србији је АФД обезбедила 51 милион евра за реконструкцију железничке инфраструктуре, јачање капацитета и модернизацију сектора, као и 50,5 милиона евра за подршку реформама у области животне средине (спровођење климатских обавеза Србије у складу са Париским споразумом и процесом приступања ЕУ). У сарадњи са Међународном банком за обнову и развој (Светска банка), Француска агенција за развој доприноси такође побољшању урбане инфраструктуре у Србији, кроз пројекат (кредит) вредан 265,2 милиона евра (300 милиона америчких долара).

Пројекат "Развој локалне инфраструктуре и институционалног јачања локалних самоуправа Републике Србије"

Носилац пројекта²⁷⁵ је Влада Републике Србије/Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре. Циљ пројекта је да се унапреде капацитети локалних самоуправа за управљање одрживом инфраструктуром, као и да се побољша приступ економским и друштвеним потенцијалима на климатски освешћен начин, у складу са обавезама које проистичу из Софијске декларације о Зеленој агенди за Западни Балкан, донете 2020. године, као и у складу са циљевима, мерама и активностима дефинисаним Стратегијом одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године и Акционим планом за њено спровођење. Кроз пројекат ће се, пре свега, обезбедити инвестиције и техничка подршка за одрживо унапређење локалних путева и мобилности, као и укупне отпорности локалних самоуправа на климатске промене. Свака локална самоуправа ће имати право на одређену количину средстава, а према формули која у обзир узима број становника, површину, степен развијености, као и рањивост на климатске промене. Очекивани почетак пројекта је јун 2022. године, док се завршетак пројекат се очекује у новембру 2028. године.

Пројекат је структуриран кроз спровођење активности подељених у три основне компоненте:

- Компонента 1: Климатски паметна мобилност
- Компонента 2: Јачање капацитета за пружање услуга о области инфраструктуре
- Компонента 3: Управљање пројектом и подизање свести

²⁷⁵ <https://www.mgsi.gov.rs/cir/projekti/razvoj-lokalne-infrastruktura-i-institucionalnog-jachanja-lokalnih-samouprava-republike>

Заједно са Европском банком за обнову и развој, АФД подржава проширење инфраструктуре за управљање чврстим отпадом, кроз зајам од 150 милиона евра. Улагања на Западном Балкану износе више од 630 милиона евра, чему треба додати и подршку за два регионална пројекта. Први пројекат посвећен је побољшању квалитета живота у градовима захваљујући програму „Smart City“. АФД подржава такође пројекат RISE, којим се пружа подршка младим предузетницима са Западног Балкана, у сарадњи са Регионалном канцеларијом за сарадњу младих (RYCO).

2.3.4 ДОНАТОРСКИ ПРОГРАМИ

Јапан

Стратешки оквир развојне сарадње са РС дефинисан је у јапанској Повељи о развојној сарадњи из фебруара 2015. године. Приоритетне области билатералне развојне помоћи Јапана РС²⁷⁶ су:

- Заштита животне средине,
- Здравствена и социјална заштита и образовање и
- Предузетништво и подршка малим и средњим предузећима.

Неки од примера помоћи коју Јапан пружа РС су: непројектне донације у виду јапанских производа, пројекти за основне потребе становништва (ПОПОС пројекти) који подразумевају једнократну помоћ попут реконструкције зграда школа и вртића, испоруку медицинске опреме и возила хитне помоћи, возила за одношење смећа и контејнера, цистерни, специјалних возила за превоз лица са посебним потребама итд, али и консултантску помоћ јапанских експерата од 2009. године кроз волонтерски програм Владе Јапана. Јапан такође обезбеђује и концесионалне зајмове (јенске кредите), па ће тако из средстава једног од кредита бити реализован пројекат „Изградња система за одсумпоравање у Термоелектрани Никола Тесла“.

Краљевина Данска

Данска своју развојну помоћ корисницима пружа у већини случајева билатерално, али и мултилатерално углавном кроз УН, институције ЕУ и Светску банку. Стратегија развојне сарадње Краљевине Данске са Републиком Србијом²⁷⁷ дефинисана је у оквиру ширег регионалног концепта – Данског суседског програма за Источну Европу. Од 2017. године, завршетком два велика програма финансирана данском билатералном бесповратном помоћи на југу Србије и доношењем нове стратегије данске развојне помоћи, Република Србија је престала да буде тзв. данска „партнерска држава“ и од тада нема значајније билатералне развојне помоћи Краљевине Данске

Републици Србији, с обзиром да је фокус данске развојне помоћи у Европи усмерен ка Украјини и Грузији.

Краљевина Норвешка

Краљевина Норвешка је један од највећих билатералних донатора РС чија подршка од 2008. до данас износи више од 100 милиона евра. Норвешка пружа помоћ Србији кроз Билатерални програм сарадње, Фонд за мале пројекте Амбасаде, као и директне грантове организацијама цивилног друштва²⁷⁸. У јануару 2018. године потписан је Меморандум о разумевању (MoP) између МЕИ РС и Министарства спољних послова Краљевине Норвешке који се односи на билатералну сарадњу кроз пројекте и који дефинише основне принципе сарадње између два министарства са циљем подршке интеграцији Србије у структуре ЕУ кроз пројекте који доприносе реформским процесима и развоју подржаних сектора у складу са захтевима процеса европских интеграција.

Краљевина Холандија

Развојна помоћ Холандије Републици Србији²⁷⁹ је у протеклим годинама била усмерена на подршку развоју сектора пољопривреде, заштите животне средине, приватног сектора, запошљавања, владавину права, помоћ избеглицама и интерно расељеним лицима и изградњу институционалних капацитета. Током 2019. и 2020. године није било уговарања нових пројеката, а у оквиру два програма – МАТРА и Фонд за људска права који за циљ имају помоћ организацијама цивилног друштва и секторима правде и унутрашњих послова, Амбасада Холандије је током 2019. године утрошила укупно 831.116 ЕУР. У оквиру ОРИО програма, у Републици Србији се спроводи пројекат Прикупљање и третман отпадних вода у Лесковцу. Укупан буџет ОРИО програма за пројекат у Лесковцу је 7,91 милиона ЕУР.

Краљевина Шведска

Шведска је усвојила нову Стратегију за подршку реформама у Србији, Западном Балкану и Турској 2021-2027²⁸⁰. Финансијска подршка према новој стратегији за 2021-2027 износи 560 милиона евра, од чега је 500 милиона подељено на западни Балкан и 60 милиона за Турску. Укупна досадашња бесповратна помоћ Шведске износи око 283 милиона евра. Шведска ће наставити са трендом подршке финансирања програма и пројеката у РС у вредности од 12 милиона евра на годишњем нивоу. Највећи износ бесповратне помоћи по сектору у периоду од 2000. године до данас Шведска је издвојила за сектор заштите животне средине у укупној вредности од око 43 милиона евра. Од пројеката који су у току, издвајају се:

²⁷⁶ <https://www.jica.go.jp/balkan/english/office/index.html>

²⁷⁷ <http://serbien.um.dk/en/danish-cooperation/danish-cooperation-with-serbia/>

²⁷⁸ <https://www.norway.no/en/serbia>

²⁷⁹ <https://www.netherlandsworldwide.nl/countries/serbia>

²⁸⁰ <http://www.swedenabroad.com/sr-Latn-RS/Embassies/Belgrad/>

- PEID пројекат (Priority Environmental Infrastructure for Development), кроз који се наставља подршка сектору заштите животне средине – пружање техничке помоћи Министарству заштите животне средине, како би се потенцијални пројекти припремили за финансирање у наредном периоду. Главни циљ је израда пројектно-техничке документације за велике инфраструктурне пројекте. Буџет пројекта је око 3 милиона евра.
- EISP 2 пројекат (Environmental Infrastructure Support Project), који пружа подршку Министарству заштите животне средине у спровођењу мањих компоненти великих инфраструктурних пројеката као и код идентификовања потенцијалних пројеката у области заштите животне средине како би били спремни за израду неопходне пројектно-техничке документације. Буџет пројекта је око 2,9 милиона евра.
- Наставак пројекта који се бави припремама за преговоре у оквиру Поглавља 27 се одвија кроз ENVAP 3 пројекат - Environment Accession Project (септембар 2016 – март 2021), где је буџет око 3 милиона евра.

Народна Република Кина

Правни основ за сарадњу између РС и Народне Републике Кине представља Споразум о привредно-техничкој сарадњи између Владе РС и Владе Народне Републике Кине, који се потписује на годишњем нивоу²⁸¹. Приоритетне области развојне сарадње су здравство, образовање, енергетика и безбедност. У претходних неколико година реализовано је више пројеката у области здравства, којима је обезбеђена медицинска опрема за болнице и здравствене центре широм земље. Значајну подршку Народна Република Кина је дала и у погледу одбране од поплава. Влада Народне Републике Кине је омогућила и стручно усавршавање организовањем семинара у различитим областима за представнике институција на републичком и локалном нивоу, привредне коморе, малих и средњих предузећа, универзитета, болница.

Република Аустрија

Кроз пројекте развојне помоћи Република Аустрија подржава политику РС усмерену на перспективу приступања ЕУ²⁸². Реализовани су пројекти у областима регионалног развоја, образовања, заштите животне средине, пољопривреде, здравства, развоја предузетништва, социјалне заштите, јачања капацитета управљања на локалном нивоу, као и подршке организацијама цивилног друштва. Аустријска развојна агенције (АДА) као имплементациона агенција Републике

Аустрије примењује европске стандарде у имплементацији различитих ЕУ програма/пројеката:

- Реализација ЕУ програма под називом „Социо-економски развој Дунавске регије у Републици Србији“, финансираног из средстава ЕУ - Пројекат се састоји од неколико компоненти, укључујући и изградњу и обнову инфраструктуре, као што је изградња система водоснабдевања у општини Велико Градиште, као и рехабилитација Голубачке тврђаве, за који је Република Аустрија обезбедила 1.800.000 евра бесповратних средстава.
- Регионални пројекат подршке спровођењу Зелене агенде за западни Балкан - Општи циљ пројекта је унапређење транзиције Западног Балкана према модерним, ресурсно ефикасним и конкурентним привредама. Специфични циљ је подршка спровођењу Зелене агенде чиме се постиже посвећеност трансформацији економије на одрживи начин и достизање климатске неутралности до 2050. Укупан буџет пројекта износи 11.000.000 евра. Регионални пројекат је започет 2022. године.

По обиму алоцираних средстава, Република Аустрија је трећи највећи билатерални донатор који учествује у финансирању WBIF, са обезбеђеним средствима у износу од 17,9 милиона евра кумулативно, у периоду 2009-2020. године.

Република Француска

На основу Споразума о стратешком партнерству и сарадњи, влада Француске пружа подршку РС у јавним политикама у процесу приступања ЕУ. Споразумом између Влада Србије и Француске о Француској развојној агенцији и PROPARGO потписаног 2019. године, Канцеларија АФД у Београду функционише као регионална канцеларија за западни Балкан и у потпуности је оперативна од 2019. године. У складу са поменутиим Споразумом, АФД група пружа финансијску подршку, као што су грантови и гаранције за дугорочне зајмове држави, локалним самоуправама, јавним и приватним предузећима и финансијским институцијама као и субвенције, у складу са правилима девизног пословања РС. Области сарадње су:

- Развој метро система у граду Београду - Крајем новембра 2020. године, потписан је Споразум између влада Србије и Француске о сарадњи у области спровођења приоритетних инфраструктурних пројеката, инвестиционе вредности 581 милиона евра, који предвиђа да ће у изградњу прве линије београдског метроа бити уложено

²⁸¹ <http://rs.chineseembassy.org/srp/>

²⁸² <http://www.entwicklung.at/en/>

454 милиона евра. Предвиђено је да француске компаније осигурају метро композиције и изводе радове на „електромеханичком делу“, док ће кинеске компаније изводити грађевинске радове. Званични почетак радова на развоју метро система отпочео је 2021. године, са извођењем припремних радова и радова на насипању терена, изградњом колектора на локацији планираног Депоа (терминала) у Макишком пољу.

- У сектору енергетике предвиђен је износ до 127.000.000 евра. за аутоматизацију електро дистрибутивне мреже средњег напона
- У оквиру Програма тзв. “зелених развојних кредита“ РС је на располагању кредитни аранжман од 300 милиона америчких долара средстава Светске банке, KfW и АФД групе. Предвиђена средства АФД групе су у износу 90 милиона америчких долара.
- У области заштите животне средине, град Београд је изабрао компанију БеоЧистаЕнергија д.о.о. (која се састоји од конзорцијума који чине француска компанија „SUEZ“ и јапанска компанија „ITOSHU“) као партнера у оквиру Јавно-приватног партнерства, за пројекат изградње и финансирања постројења за производњу енергије из отпада у Винчи. Пројекат Винча обухвата санацију постојеће депоније, изградњу новог складишног центра према европским стандардима и јединице за спаљивање са производњом електричне енергије и топлоте (инсинератор).
- У трећем кварталу 2021. године, усвојен је закон о потврђивању Уговора о кредиту у износу од 50.000.000 евра, између АФД групе и РС за спровођење реформи усмерених на тзв. „зелени опоравак“ кроз Програмски зајам за јавне политике „Урбане средине отпорне на климатске промене“. Саставни део Програма је и грант у износу од 500.000 евра за потребе техничке подршке Влади Србије који обухвата израду Мапе пута за климатске активности на националном и нивоу локалних самоуправа (Смедерево и Ужице). Пружена је подршка на изради подзаконских аката Закона о климатским променама и процени изградње капацитета.

Република Грчка

Хеленик план за економску обнову Балкана (ХиПЕРБ) је програм грчке развојне помоћи у оквиру којег је Влада Републике Грчке определила бесповратна средства за шест балканских земаља – Савезну Републику Југославију, Румунију,

Бугарску, Македонију, Босну и Херцеговину и Албанију²⁸³. Циљани сектор овог програма помоћи је модернизација инфраструктуре, нарочито у сектору саобраћаја. Два изузетно значајна пројекта за Србију која су подржана из ХиПЕРБ плана су изградња Коридора 10.

Република Индија

Индијски програм билатералне техничке и економске сарадње - ИТЕЦ програм (Indian Technical and Economic Cooperation Programme - ITEC) спроводи Министарство спољних послова Владе Индије као билатерални програм помоћи те државе пријатељским земљама. Овај програм углавном циља земље у развоју, међу којима је и РС, којима се нуде бесплатни курсеви усавршавања у Индији за различита техничка и стручна занимања као и могућност бржег и лакшег прилагођавања све више глобализованом свету²⁸⁴. У периоду од 2013. до краја 2019. године отприлике 80 државних службеника РС је похађало ИТЕЦ курсеве (од 2008. године па до данас броји око 167 стручњака, представника владиног и приватног сектора) у различитим областима и научним дисциплинама, укључујући информационо-комуникационе технологије, управљање расходима, предузетништво, област СТО, банкарство и финансије, обновљиве изворе енергије, проблематику везану за климатске промене, законодавство, усавршавање енглеског језика, итд.

Република Кореја

Програм размене знања (енг. Knowledge sharing programme, KSP) се реализује у сарадњи са Корејским институтом за развој (KDI) и има за циљ институционални развој и јачање капацитета запослених у органима државне управе партнерских земаља. Програм пружа консултације усмерене на потребе партнерских земаља, које се спроводе кроз низ заједничких истраживачких радова, обука, консултација, а који се одржавају наизменично у Кореји и партнерским земљама.

Тако се реализују следећи програми:

- KOICA Fellowship programs - KOICA партнерски програми - Примарни циљ овог програма је додатна едукација за техничке вештине и знања, као и изградња капацитета за одрживи друштвено-економски развој;
- Мастер студије (KOICA Scholarship Program – Master's Degrees) - постдипломске (мастер) студије;
- Српско-корејски информатичко приступни центар (СКИП Центар) – отворен је у Београду 2017. године, а планиран је и други СКИП центар у Нишу, намењен бесплатним ИТ обукама грађана, државних службеника и стартап компанија

²⁸³ <http://www.mfa.gr/serbia/sr/the-embassy/>

²⁸⁴ www.itecgoi.in

Република Пољска

У Србији се пољска развојна сарадња²⁸⁵ спроводи кроз мале развојне пројекте, које реализује Амбасада Републике Пољске са локалним партнерима. Главни циљ је да се реализују пројекти који ће побољшати животни стандард локалног становништва. У оквиру система малих грантова спроводе се иницијативе малих развојних пројеката које доносе позитивне ефекте на свакодневни живот локалних заједница. Билатералну помоћ могу да користе институције из сектора јавних финансија, истраживачки институти, невладине организације и лица из приватног сектора. Партнери на пројектима најчешће су локалне невладине организације, јавне установе или локалне самоуправе. Пројекти који су се имплементирали у Србији у периоду 2007 – 2020 имали су укупну вредност од 253.856 евра. На трећем заседању „Београдске конференције“ одржаном 2019. године у Варшави, одвијала су се три паралелна панела: заштита животне средине, правосудни систем и комуникација у области европских интеграција.

Република Сингапур

Током седамдесетих, Сингапур је кроз различите програме почео ширити своја искуства са партнерским земљама широм света. Ови програми су доведени под јединствени оквир када је 1992. године основан Сингапурски програм сарадње (Singapore Cooperation Programme, SCP). Програм сарадње је серија курсева, програма, семинара, радионица, консултација, као и студијских посета у низу области у организацији Владе Сингапура и има за циљ да се са партнерским земљама подели искуство Сингапура у стицању важних техничких вештина и знања а који су од виталног значаја за економски и друштвени напредак једне земље. Области СЦП обука укључују образовање, животну средину (климатске промене, очување животне средине...), саобраћај и инфраструктуру, привреду и економију, социјалну тематику (друштвено предузетништво и иновације, социјална кохезија, оснаживање особа са инвалидитетом и посебним потребама...), здравство, сајбер безбедност, одрживи развој (обновљива енергија, одрживи градови, енергетска ефикасност и смањење емисија), државну управу и дигиталну владу. Кандидати за програме обуке могу бити државни службеници - руководиоци ужих унутрашњих јединица у институцијама јавне управе као и државни службеници на положају, осим ако није другачије назначено.

Република Словенија

Активности техничке помоћи²⁸⁶ фокусиране су на подршку институцијама Републике Србије у процесу европских интеграција, укључујући

подршку у хармонизацији прописа, усаглашавању процедура у раду наших институција са стандардима ЕУ, унапређењу квалитета услуга, унапређењу организационих структура кроз преношење искуства словеначких институција и организација. Висина средстава издвојених за развојну помоћ утврђује се на годишњем нивоу Развојним планом Републике Словеније. Тренутно се спроводи пројекат под називом „Помоћ у спречавању корупције“, који има за циљ побољшање услова за обезбеђивање транспарентности и одговорности у функционисању институција јавног сектора у РС, као и јачање капацитета за ефикасно спровођење законских надлежности институција у борби против корупције. Носилац пројекта је Агенција за борбу против корупције, а укупна вредност је 95.580 евра.

Република Турска

Правни оквир за сарадњу са Републиком Турском у домену донаторске, развојне и хуманитарне помоћи у ванредним ситуацијама представља Споразум влада двеју земаља о техничкој и финансијској сарадњи²⁸⁷ из 2009. године. Његовим потписивањем, званично је почела са радом Турска агенција за сарадњу и координацију у РС (ТКА) путем које се усмерава и остварује сарадња са институцијама РС. Приоритетне области које се подржавају кроз програм развојне сарадње са просвета, здравство, пољопривреда, култура, историјско наслеђе и туризам. Укупна процена реализације средства развојне помоћи Републике Турске износи преко 37 милиона евра.

Од примера подршке кроз донаторска средства од значаја су: реконструкција и опремање Опште болнице у Новом Пазару, Центру за заштиту деце, одојчади и омладине „Звечанска“, реконструкција зграде Вишег суда у Новом Пазару, радови на рестаурацији тврђаве Рам код Великог Градишта, радови на рестаурацији Џамије „Султаније Валиде“ у Сјеници, изградња и реконструкција више основних школа у Новом Пазару. Током 2020 и 2021. године највише донаторских средстава је усмеравано кроз пројекте у области здравства, заштите животне средине, медија просвете, културе, спорта, хуманитарне помоћи, културно-историјског наслеђа као и подршци у борби против пандемије COVID-19.

Савезна Република Немачка

Билатерална развојна сарадња између Савезне Републике Немачке и РС траје од 2000. године. Републици Србији одобрено је преко 1,8 милијарди евра развојне помоћи из средстава немачког Министарства за сарадњу и развој (BMZ), фондова Министарства животне средине, Пакта за стабилност и других у виду бесповратних средстава и меких зајмова. Пројекте финансијске подршке реализује Немачка развојна банка (KfW),

²⁸⁵ www.belgrad.msz.gov.pl

²⁸⁶ www.belgrade.embassy.si

²⁸⁷ <http://www.tika.gov.tr/en>

док пројекте техничке помоћи спроводи Немачка агенција за сарадњу²⁸⁸ (GIZ). У протеклом периоду, средства немачке развојне помоћи у РС усмеравана су на реализацију пројеката и програма у три приоритетне области: 1) јавна инфраструктура (енергија и вода) - снабдевање струјом и топлотном енергијом, водоснабдевање, канализациона инфраструктура (управљање отпадним водама); 2) одрживи економски развој и запошљавање - унапређење законских оквира у области финансија и економије, развој финансијског сектора, подршка малим и средњим предузећима, подршка реформи средњег стручног образовања и обуке и 3) демократија, државна управа, грађанско друштво - подршка развоју децентрализоване администрације, ефикасне и усмерене на резултате, посебно у домену унапређења транспарентности, владавине права, система правосуђа и уравнотежавања снага различитих делова државне управе, као и помоћ у припреми за приступне преговоре и подршка процесу приступања ЕУ током последњих неколико година. По обиму одобрених средстава и значају остварених резултата, Савезна Република Немачка несумњиво представља најважнијег билатералног развојног партнера Републике Србије.

Поред пројеката који се спроводе на националном нивоу, СР Немачка пружа како финансијску, тако и техничку помоћ регионалним пројектима и програмима. Регионална финансијска сарадња се реализује путем следећих инструмената сарадње: 1) Регионални инструмент за подршку обновљивим изворима енергије и енергетској ефикасности; 2) Европски фонд за Југоисточну Европу и 3) Зелени фонд за развој Југоисточне Европе. Регионална техничка сарадња реализује се кроз три регионална програма: 1) Отворени регионални фонд за Југоисточну Европу; 2) Регионални програм оснивања Дунавског центра компетентности за јачање региона доњег тока Дунава и 3) Прекогранична сарадња у области социјалног укључивања особа које су жртве трговине људима.

Сједињене Америчке Државе

Развојна сарадња са Сједињеним Америчким Државама (САД) реализује се посредством Америчке агенције за међународни развој (USAID). Правни основ за сарадњу представљају споразуми о помоћи између РС и САД за боље функционисање управе и конкурентнију тржишну економију. Приоритетне области развојне сарадње између РС и САД обухватају развој локалних самоуправа, развој малих и средњих предузећа, изградњу институција, владавину права, европске интеграције и јачање цивилног сектора. Значајни пројекти у оквиру бољег функционисања управе²⁸⁹

су: „Владавина права“ (*The Rule of Law project*), „Јачање медијског система“ (*Strengthening of the media systems*), „Јачање отпорности на избегличку кризу“ (*Enhancing Local Resilience to Refugee Crisis*). Значајни пројекти у оквиру конкурентније тржишне економије²⁹⁰ су: „Подршка развоју приватног сектора у јужној и југозападној Србији“ (*Private Sector Development Project*) и „Пројекат за конкурентну привреду“ (*Competitive Economy Project*).

Словачка Република

Сарадња између Словачке Републике и РС²⁹¹ се фокусира на подршку процесу трансформације, спровођењу реформи, укључујући реформу јавних финансија, појачаном укључивању приватног сектора у развојну сарадњу и подршци помирењу и дијалогу међу заједницама. У протеклом периоду Словачка је пружала помоћ Србији преко Словачке развојне агенције „Slovak Aid“. У наредном периоду фокус билатералне развојне сарадње са Словачком биће пренос искуства везаног за интеграције земаља у евроатлантске структуре, подстицање иновација и покретања предузећа, помоћ у дигитализацији јавне управе, подршка малим и средњим предузећима у овези са запошљавањем, са фокусом на жене предузетнице, као и интеграција социјално маргинализованих грађана. Словачка Република такође учествује у спровођењу пројеката финансираних у оквиру ЕУ Инструмента за претприступну помоћ (ИПА).

Уједињено Краљевство

У оквиру развојне сарадње између РС и Уједињеног Краљевства²⁹², представници Британске амбасаде у РС имају активну улогу у процесу координације развојне помоћи. Фонд за добро управљање (Good Governance Fund – GGF) је вишегодишњи програм а Србији је део овог фонда доступан за подршку реформама у следећим областима: владавина права (правосуђе, борба против корупције, људска и мањинска права итд.), јавна управа, економија и пословно окружење, јачање слободе изражавања. Фонд за добро управљање функционише кроз три канала: 1) Фонд за стратешку подршку (SSF), који је усмерен на пилот пројекте и организације цивилног друштва, кроз пружање директне бесповратне помоћи. Подржани пројекти су имали фокус на приоритетне области GGF Фонда: од унапређења пословног окружења до јачања одговорности владе и слободе изражавања; 2) Канал међународних финансијских институција (MFI), који је пројектован за подршку реформама кроз сарадњу са међународним финансијским институцијама. Најзначајнији ресурси су усмерени на развој е-Управе (пројекат „Дигитална

²⁸⁸ <http://www.belgrad.diplo.de/> и www.nemackasaradnja.rs

²⁸⁹ <https://www.usaid.gov/serbia/democracy-human-rights-and-governance>

²⁹⁰ <https://www.usaid.gov/serbia/economic-growth-and-trade>

²⁹¹ <http://www.mzv.sk/belehrad>

²⁹² <https://www.gov.uk/world/organisations/british-embassy-belgrade.sr>

трансформација” и пројекат “Open Data”), имплементирани уз помоћ УНДП-а и Канцеларије за информационе технологије и електронску управу Владе РС, и 3) Управљачки фонд (MF), којим управља конзорцијум под вођством PricewaterhouseCoopers (PwC), а укључује техничку помоћ за пројекте развијене у сарадњи са државним институцијама.

Швајцарска Конфедерација

Држава Швајцарска присутна је у Србији од 1991. године. До сада, финансијска подршка износи 350 милиона евра. Влада Швајцарске Конфедерације у свом саставу има две институције које су надлежне за развојну помоћ. Швајцарска агенција за развој и сарадњу (СДЦ, енгл. *Swiss Development Agency, SDC*) налази се при швајцарском Министарству спољних послова и задужена је за развојну помоћ која се односи на подршку пројектима подизања капацитета, техничке помоћи, односно тзв. „soft“ пројеката који за циљ имају реформу административног и општег друштвеног система. Државни секретаријат за економску послове (SECO, енгл. *State Secretariat for Economic Affairs SECO*), швајцарског Министарства економије надлежан је за развојне пројекте који су искључиво инфраструктурног карактера.

Нова Стратегија за период 2018-2021 усмерена је на области управљања, економског развоја и одрживих извора енергије. Швајцарска је определила 95 милиона евра, што је за 10 % више у односу на претходни стратешки период:

- У области управљања подршка у износу од 36 милиона евра биће пружена законодавству на републичком и локалном нивоу у циљу јачања позиције представничких тела, као и њихове надзорне улоге. Пажња ће бити усмерена на капацитете локалних самоуправа у управљању јавним финансијама како би се побољшао укупан квалитет услуга према грађанима и пословном сектору. Подршка цивилном друштву ће имати јачу улогу са циљем оснаживања веза између организација цивилног друштва и грађана како би се повећало њихово учешће и осигурао глас у процесу доношења одлука;
- У области економског развоја и запошљавања подршка у износу од 45 милиона евра намењена је побољшању макроекономског оквира, пословног окружења и инклузивних политика за превазилажење неједнакости. Пажња ће бити усмерена на локални економски развој, промоцију трговине, запошљавање младих, дуално образовање и развој приватног сектора у циљу одрживог развоја и квалитетног запошљавања, посебно у руралним срединама;

- У области самоодрживе енергије и отпорних градова подршка у износу од 14 милиона евра намењена је јачању експлоатације обновљивих извора енергије, примени мера енергетске ефикасности и јачању капацитета за управљање и планирање инфраструктурних активности. Додатно, подршка у овој области биће проширена на активности које ће допринети развоју самоодрживих градова, а у циљу достизања националних циљева енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије. Швајцарска је пружила подршку у јачању капацитета за управљање миграцијама, побољшању капацитета за пријем, регистрацију тражилаца азила и одобравање иновативног стамбеног модела за мигранте на територији Србије у износу од 2 милиона евра.

Организација HELVETAS Swiss Intercooperation²⁹³ спроводи у Србији “Social Sciences for a better society”, “Act for a Stronger Civil Society”, “Building Economies Where All Can Prosper” пројекте. HELVETAS и Транспарентност Србија су 2023. године објавили резултате истраживања “Локални индекс партиципативности” (ЛИПА)²⁹⁴ где се истиче да грађани Србије нису довољно укључени у поступак доношења одлука, прописа, одлука о трошењу новца из локалних буџета, у јавне расправе и друге механизме функционисања ЈЛС. Овај индекс разврстава општине и градове у шест кластера. Ниједна од 44 локалне самоуправе у Србији, обухваћене истраживањем, није у рангу највишег кластера, тзв. „пуне партиципације“, а просечна оцена, односно просечан ниво индекса партиципативности у српским општинама износи само 26,4 одсто што је у рангу „основне партиципације“. Према резултатима ЛИПА истраживања, само једна ЈЛСа има „висок“ ниво партиципације (изнад 60 одсто) – и то је град Ужице. ЛИПА резултат од 30 одсто до 45 одсто (умерени ниво партиципације) има 14 ЈЛС, међу којима су најбоље Велико Градиште и Сомбор. Просечан индекс од 26,4 одсто, што је у рангу „основне партиципације“ има скоро половина ЈЛС (њих 20), а мање од 15 одсто (низак ниво партиципације) има девет општина.

5.

На основу члана 2. став 1. тачка 1), члана 10. став 2. тачка 2) и члана 38. став 3. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник Републике Србије”, број 30/2018) и члана

²⁹³ <https://www.helvetas.org/en/eastern-europe/what-we-do/where-we-work/partner-countries/serbia>

²⁹⁴ <https://n1info.rs/biznis/istrazivanje-gradjani-nedovoljno-ukljuceni-u-odluke-o-trosenju-novca-na-lokalu/>

37. став 1. тачка 7) Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша”, број 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина Града Ниша на седници одржаној дана 25.04.2024.године, доноси

О Д Л У К У
О УСВАЈАЊУ ПРОГРАМА
ЗАПОШЉАВАЊА ГРАДА НИША ЗА
ПЕРИОД ОД 2024. ДО 2026. ГОДИНЕ СА
АКЦИОНИМ ПЛАНОМ ЗА ЊЕГОВО
СПРОВОЂЕЊЕ

Члан 1.

Усваја се Програм запошљавања Града Ниша за период од 2024. до 2026. године са акционим планом за његово спровођење.

Члан 2.

Текст Програма запошљавања Града Ниша за период од 2024. до 2026. године са акционим планом за његово спровођење саставни је део ове одлуке.

Члан 3.

Ову одлуку објавити у Службеном листу Града Ниша.

Број: 06-408/2024-13-02

Датум: 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

ПРЕДСЕДНИК

доц. др Бобан Џунић, с.р.

Програм
запошљавања Града Ниша за период
од 2024. до 2026. године са акционим
планом за његово спровођење

УВОД

Програм запошљавања Града Ниша за период од 2024. до 2026. године са акционим планом за његово спровођење (у даљем тексту: Програм)

представља основни инструмент спровођења активне политике запошљавања на територији града, којим се дефинишу приоритети и циљеви политике запошљавања и утврђују мере које ће се реализовати у наредном трогодишњем периоду, а све у циљу повећања запослености. Овај Програм

према Закону о планском систему РС¹²⁹⁵ представља документ јавне политике и поред његове усаглашености са истим мора бити усаглашен и са Планом развоја града Ниша за период од 2021. до 2027. године, Акционим планом за период од 2024. до 2026. године за спровођење Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године, као и самом Стратегијом запошљавања.

Иначе, ефикасан механизам имплементације Стратегије запошљавања подразумева укљученост релевантних ресорних министарстава, других органа, организација и агенција које су одговорне за имплементацију стратешких праваца, мера и активности које предвиђа Стратегија запошљавања, као и локалних самоуправа које имају улогу да идентификују проблеме и формулишу мере на локалном нивоу, израђују локалне планове запошљавања кроз операционализацију Стратегије запошљавања и њеног акционог плана запошљавања, мобилишу локалне и регионалне ресурсе и стварају повољне услове за примену мера активне политике запошљавања.

У претходном трогодишњем периоду од 2021. до 2023. године Град Ниш је својим буџетом определио 70 милиона динара за све три године, при чему су по модалитету суфинансирања реализоване следеће мере:

- Приправништво за незапослене са средњим образовањем,
- Стручна пракса,
- Субвенције за samozapošljavanje,
- Субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих на новоотвореним радним местима,
- Јавни радови за особе са инвалидитетом.

Иначе, 2021. године је Град Ниш имао највећи буџет за мере активне политике запошљавања, при чему су све наведене мере и реализоване у тој години, док су у осталим годинама са нешто мањим буџетима спроведен неке од тих мера. Захваљујући свеупуној реализацији претходног трогодишњег плана укупно је ангажовано око 500 незапослених лица.

Приоритети политике запошљавања Града Ниша за период од 2024. до 2026. године произашли су из реалних потреба и део су стратешких опредељења и циљева, адефинисани су кроз:

- подстицање политике

²⁹⁵ 1 Службени гласник РС”, број 30/2018

- запошљавања проактивним приступом локалних власти;
- побољшање услова за запошљавање младих и смањивање њихове незапослености;
  - побољшање услова за запошљавање категорија маргиналних и теже запошљивих група;
  - поштовање принципа родне равноправности у реализацији мера.

Градначелница Града Ниша је дана 20.03.2024. године донела Решење о формирању радне групе за израду Програма запошљавања Града Ниша са акционим планом за период од 2024. до 2026. године, коју су чинили представници Града, Националне службе за запошљавање, Регионалне привредне коморе, Клуба привредника, РРА Југ, Центра за социјални рад, Савеза самосталних синдиката, образовања, НВО.

У складу са Законом о планском систему јавност је информисана посредством обавештења о почетку израде документа јавне политике, које је

објављено на званичној интернет страни Града Ниша (www.ni.rs). Радна група је током априла месеца 2024. године одржала један радни састанак који је био отворени и за друга заинтересована лица која су могла да изнесу одговарајуће предлоге и препоруке у циљу израде будућег Програма. Након завршених консултација сачињен је Извештај о спроведеном консултативном процесу у поступку израде документа, који је саставни део Програма у форми прилога. Коначним уобличавањем текста предлога документа започета је процедура за спровођење јавне расправе у вези са истим. Уз утврђен програм и јавни позив покренута је јавна расправа 16.априла 2024.године, како би сва заинтересована лица могла да доставе своје предлоге, коментаре и сугестије на предлог Програма. Јавна расправа у вези са документом је трајала од 16. до 17.априла 2024.године. Након завршетка јавне расправе донет је Извештај о спроведеној јавној расправи који је објављен на званичној интернет страни града (www.ni.rs) и такође представља саставни део Програма у форми прилога. Тиме су се стекли услови да локални Савет за запошљавање Града Ниша да позитивно мишљење о Програму, а Скупштина Града Ниша изгласа његово усвајање.

ОПШТИ ПОДАЦИ

Град Ниш административни је центар Нишавског округа и регионални центар југоисточне Србије (један од шест функционалних макрорегионалних центара Србије). Према степену развијености, припада првој групи јединица локалне самоуправе, односно, степен развијености је изнад републичког просека.

Налази се на 237 km југоисточно од Београда на реци Нишави, недалеко од њеног ушћа у Јужну Мораву, на раскрсници балканских и европских путева који повезују Европу са Блиским истоком и важи за „Капију Истока и Запада“.

Град Ниш заузима територију од 596 km² на којој је настањен

249.501 становник у пет (5) градских општина²⁹⁶, односно у 71 насеље. Важан је привредни, универзитетски, здравствени, културни, спортски и верски центар. Универзитет у Нишу основан је 1965. године, чини га 14 факултета и похађа више од

30.00 студената. Од 2017. године Град Ниш богатији је за Научно технолошки парк, који, уз постојећи Start – up центар и Индустијску зону чини окосницу привредног развоја заснованог на иновацијама.

У Граду Нишу је и седиште Нишке епархије Српске православне цркве.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Површина (km ²)	596	(2021)
Број насеља	71	(2021)
Становништво (Попис)	249.501	(2022)

²⁹⁶ Црвени Крст, Пантелеј, Палилула, Медијана и Нишка Бања

Густина насељености (број становника/км ²)	429	(2022)
Број живорођених на 1000 становника	9	(2022)
Број умрлих на 1000 становника	14	(2022)
Стопа природног прираштаја (‰)	-6	(2022)
Очекивано трајање живота живорођених (просек година)	74	(2021)
Просечна старост (у годинама)	43,4	(2022)
Мушкарци	42,1	
Жене	44,6	
Индекс старења (60+ год. / 0–19 год.)	144	(2021)
Пројекције броја становника (средња варијанта - нулти миграциони салдо)	220.90	(2041)

ПРАВНИ И СТРАТЕШКИ ОКВИР ЗА ЛОКАЛНУ ПОЛИТИКУ ЗАПОШЉАВАЊА

Правни оквир за локалну политику запошљавања

Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености^{297З}, као кровни закон којим се уређује област запошљавања, представља правни оквир за локалну политику запошљавања. Правни основ за припрему и спровођење локалних планских докумената у области запошљавања представљају чланови 40. и 41. и члан 60. Наиме, надлежни орган територијалне аутономије, односно јединице локалне самоуправе (ЈЛС) може, по претходно прибављеном мишљењу савета за запошљавање, усвојити покрајински или локални плански документ у области запошљавања^{298А}, који морају бити у сагласности са планским документом у области запошљавања вишег нивоа општости.

Одредбама **Закона о планском систему Републике Србије**^{299Б} и пратећим подзаконским актима^{300Б} формално се прописује свеобухватни методолошки оквир и класификација планских докумената; детаљно уређују обавезе учесника у планском систему да спроводе анализе ефеката и да формулишу одговарајуће мере за интервенције у областима јавних политика на основу података и чињеница; у процесираде и доношења планских докумената, као и спровођења, праћења спровођења, извештавања и вредновања учинака, укључују се заинтересоване стране кроз континуирани процес консултација.

Стратешки оквир за локалну политику запошљавања

Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године^{301В} усвојена је у фебруару 2021. године, а у марту и **Акциони план за период од 2021. до 2023. године** за спровођење Стратегије запошљавања^{302В}, чиме је обезбеђен континуитет у спровођењу и усклађивању политике запошљавања са потребама националног тржишта рада, као и њено усаглашавање са стандардима у овој области који важе за државе чланице Европске уније. **Општи циљ** Стратегије запошљавања је **успостављање стабилног и одрживог раста запослености заснованог на знању и достојанственом раду**, док су као посебни циљеви утврђени:

1. *Остварен раст квалитетне запослености кроз међусекторске мере усмерене наунапређење понуде рада и тражње за радом;*
2. *Унапређен положај незапослених лица на тржишту рада;*
3. *Унапређен институционални оквир за политику запошљавања.*

Ради постизања **првог посебног циља**, Стратегија предвиђа међусекторске мере којеће се реализовати у сарадњи са секторима образовања, привреде, финансија и социјалне заштите, док је са јединицама локалне самоуправе **планиран даљи развој локалне политике запошљавања**. Ове међусекторске мере усмерене су на унапређење понуде рада и тражње за радом и треба да доведу до раста квалитетне запослености.

Посебан циљ 2. односи се на унапређење положаја незапослених лица на тржишту рада. Диференцијација незапослених лица према нивоу потребне подршке, од највеће је важности у процесу подстицања њиховог запошљавања. Тако се омогућава да сваколице добије ниво и врсту подршке у складу са индивидуалним потребама, као и да се интензивнија финансијска подршка усмерава ка оним лицима којима је најпотребнија. У циљу унапређења

²⁹⁷ „Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 38/15, 113/17 – др. закон, 113/17 и 49/21

²⁹⁸ Измене и допуне Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености, донете маја 2021. године, имале су за циљ усклађивање појединих његових одређби са Законом о планском систему РС (одредба члана 54. став 2). Предложеним изменама и допунама, између осталог, дефинисано је да надлежни орган територијалне аутономије и локалне самоуправе може усвојити покрајински односно локални плански документ у области запошљавања у складу са прописима којима се уређује плански систем

²⁹⁹ „Службени гласник РС”, број 30/2018

³⁰⁰ Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика („Службени гласник РС”, број 8/2019), Уредба о методологији за израду средњорочних планова („Службени гласник РС”, број 8/2019) и Уредба о обавезним елементима плана развоја аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе (“Службени гласник РС”, број 107/2020)

³⁰¹ „Службени гласник РС”, бр. 18/21 и 36/21 - исправка

³⁰² „Службени гласник РС”, број 30/21

индивидуалног приступа лицима која траже посао, континуирано ће се унапређивати инструменти и технике саветодавног рада, посебноу делу препознавања лица којима прети дугорочна незапосленост и тако омогућити превентивно деловање. И надаље су у фокусу политике запошљавања категорије тежезапошљивих лица. Наиме, посебне мере предвиђене су за унапређење положаја жена, младих, особа са инвалидитетом, корисника новчане социјалне помоћи, као и Рома и Ромкиња, имајући у виду њихову заступљеност и друге карактеристике које указују на неповољан положај на тржишту рада, али ће фокус бити и на другим рањивим категоријама незапослених који без додатне и интензивне подршке у тражењу послане могу самостално да попраме свој положај на тржишту рада. Посебан приоритет за укључивање у мере активне политике запошљавања имају лица која се суочавају са више фактора отежане запошљивости, односно, која припадају у две или више претходно наведених категорија теже запошљивих лица.

Посебан циљ 3 подразумева да се на основу анализе ефеката прописа, њихове примене у пракси и потребе за усаглашавањем са ЕУ директивама и другим прописима ЕУ, изврше измене или допуне или донесу нови прописи којима би се на свеобухватан начин уредиле области од значаја за рад, запошљавање, професионалну рехабилитацију особа са инвалидитетом, социјално предузетништво и др. Истовремено ће се спроводити активности ради **јачања капацитета актера на тржишту рада, органа надлежних за креирање политике запошљавања на националном и локалном нивоу, носилаца послова запошљавања и др, као и обезбедити стабилан финансијски оквир за политику запошљавања.**

Мера 1.5. Стратегије односи се на **Јачање локалне политике запошљавања**, односно надаље спровођење активности са циљем делотворне децентрализације политике запошљавања која је саставни део, у функцији и компатибилна са активностима локалног економског развоја. У фокусу су активности које, као продукт активне партиципације свих релевантних актера у процесу планирања и унапређених капацитета ЈЛС за израду и спровођење локалних планских докумената у области запошљавања, резултирају мерама активне политике запошљавања које кореспондирају идентификованим изазовима и процењеним могућностима локалног тржишта рада.

Реализација локалних планских докумената у области запошљавања може се вршити кроз два модалитета:

✓ суфинансирање мера активне политике запошљавања предвиђених локалним планским документима у области запошљавања средствима из буџета РС/средстава НСЗ и буџета јединице локалне самоуправе (модалитет суфинансирања),

✓ финансирање мера активне политике запошљавања предвиђених локалним планским документима у области запошљавања средствима из буџета јединице локалне самоуправе (модалитет техничке подршке³⁰³⁹).

Услови, критеријуми и поступак реализације мера активне политике запошљавања предвиђених локалним планским документима у области запошљавања по модалитету суфинансирања, утврђени су Акционим планом за запошљавање и Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

Услов за подношење захтева за финансирање мера активне политике запошљавања из средстава одређених за реализацију Акционог плана је да аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе има:

- 1) формиран локални савет за запошљавање;
- 2) усвојен локални плански документ у области запошљавања;
- 3) усаглашен локални плански документ у области запошљавања са Акционим планом и покрајинским акционим планом за запошљавање;
- 4) обезбеђено више од половине потребних средстава за финансирање одређене мере.

Изузетно, уколико се ради о неразвијеној јединици локалне самоуправе, министар надлежан за послове запошљавања, у складу са одредбама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености може одобрити учешће у финансирању и када је обезбеђено мање од половине потребних средстава.

Критеријуми на основу којих се одобрава висина износа средстава по захтеву јединице локалне самоуправе за учешће у финансирању мера су:

- 1) степен развијености јединице локалне самоуправе (јединица локалне самоуправа која припада мање развијеним подручјима обезбеђује се виши износ средстава из буџета РС у односу на развијене јединице локалне самоуправе), с тим да минимални износ који се може обезбедити из буџета РС јединици локалне самоуправе која припада четвртој групи (степен развијености испод 60% републичког просека) и девастираним подручјима (степен развијености испод 50% републичког просека) износи 60%, осим за јединице локалне самоуправе које су у захтеву за суфинансирање исказале потребу за обезбеђивањем нижег учешћа средстава из буџета РС од 60%;
- 2) формиран локални савет за подручје више јединица локалних самоуправа и усвојен заједнички плански документ у области запошљавања за подручје тих јединица локалних самоуправа.

По истеку рока за подношење захтева, Национална служба за запошљавање проверава испуњеност услова за финансирање мера активне политике запошљавања, припрема мишљење о сваком појединачном локалном планском документу у области запошљавања (усклађеност са циљевима локалног економског развоја и индикаторима на

^{303 9} Јединице локалне самоуправе могу, у складу са потребама локалног тржишта рада, планирати и друге мере активне политике запошљавања, утврдити их у локалном планском документу у области запошљавања и њихову реализацију финансирати у целости из средстава буџета аутономне покрајине и/или буџета јединица локалне самоуправе. У реализацији мера активне политике запошљавања које се у целости финансирају из буџета аутономне покрајине и/или буџета јединица локалне самоуправе, Национална служба за запошљавање пружа стручну и техничку подршку

локалном тржишту рада) и даје предлог за учешће у финансирању мера активне политике запошљавања на основу критеријума и расположивих средстава. Национална служба за запошљавање доставља министарству надлежном за послове запошљавања предлог за учешће у финансирању мера активне политике запошљавања у року од 30 дана од дана истека рока за подношење захтева, на основу кога министар надлежан за послове запошљавања доноси одлуку.

Национална служба за запошљавање и јединице локалне самоуправе обухваћене одлуком закључују споразум о начину и поступку реализације мера активне политике запошљавања, као и другим питањима од значаја за спровођење ове одлуке.

Приликом израде локалног планског документа у области запошљавања, ЈЛС, полазећи од локалних планских докумената од важности за локални економски развој, треба да консултују и **друга национална документа јавних политика** које у свом фокусу имају категорије лица које су у неповољнијем социо-економском положају у односу на општу популацију (нпр. *Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године*³⁰⁴¹⁰, *Стратегија за младеу Републици Србији за период од 2023. до 2030. године*³⁰⁵¹¹, *Стратегија за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године*³⁰⁶¹²), односно политике и реформске процесе који су од утицаја на стање и могућности локалног тржишта рада (*Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године*³⁰⁷¹³, *Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021 – 2027. године*³⁰⁸¹⁴).

Планом развоја Града Ниша за период од 2021-2027. године („Сл. лист Града Ниша“, број 36/2021), у циљу остваривања визије: *Ниш 2027. године је град који држи до добре репутације, спреман и отворен за иновације које су усмерене на подизање конкурентности привреде, квалитет живота и одрживо коришћење ресурса у циљу укупног развоја*, утврђени су следећи приоритетни циљеви, у домену економског развоја:

- 1.1. Унапређење пословног окружења и конкурентности привреде Града Ниша;
  - 1.2. Град Ниш је препознат као центар технолошког предузетништва који подстиче развоје привреде засноване на знању и иновацијама;
  - 1.3. Конкурентна пољопривреда и достојанствен квалитет живота у руралним срединама;
  - 1.4. Унапређење и промоција туристичке понуде и потенцијала Града Ниша.
- Остваривање постављених приоритетних циљева врши се кроз реализацију сета утврђених референтних мера, са пратећим индикаторима успеха.

У вези Приоритетног циља 1.1., у фокусу је промоција предузетништва (укључујући инаменске фондове), подстицање инвестиционих улагања, надаља изградња слободних зона, како индустријских тако и царинских и јачање капацитета организација и институција неопходних за подршку пословању (Канцеларија за локални економски развој, Регионална развојна агенција Југ, Привредна комора Србије – Регионалне привредне коморе Нишавског, Пиротског и Топличког управног округа, приватне организације - Клуб привредника Наисус).

Мера 1.1.1.: Успостављање развојног и гаранцијског фонда града за финансирање развоја ММСПП - креирање пословног окружења који ће стимулисати развој предузетништва и сектора ММСПП, унапређење конкурентности привредних субјеката, креирање нових радних места, пораст запослености и животног стандарда, унапређење економског развоја Града Ниша, динамичнији развој Града Ниша

Мера 1.1.2.: Подршка умрежавању институција за развој предузетништва и ММСПП и оснаживање улоге Привредно-економског савета - боља повезаност свих институција које раде у Граду Нишу, а које се баве развојем предузетништва, креирање пословног окружења који ће стимулисати развој предузетништва и сектора ММСПП, побољшање услуга локалне пословне управе и свих повезаних институција, унапређење економског развоја Града Ниша и његов динамичнији развој

Мера 1.1.3. Унапређење економске сарадње са дијаспором и подршка иницијативама и пројектима који доприносе повезаности са дијаспором

Мера 1.1.4. Спровођење сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике – обуке, промотивне активности, саветодавне, информативне и менторинг услуге

Мера 1.1.5. Успостављање програма намењених развоју женског и омладинског предузетништва - одвајање одређених финансијских средстава у оквиру постојећих фондова за развој привреде која би била намењена предузећима на чијем су челу жене и млади, формирати и напредније програме за подршку, како би се новоосновани привредни субјекти успешно носили са изазовима који настају у каснијим активностима, као што су коучинг, менторинг и слични програми подршке

Мера 1.1.6. Креирање мера подршке запошљавању и унапређивање институционалног оквира за подршку запошљавању – реализација локалних планских докумената у области запошљавања

Мера 1.1.7. Формирање предузетничке академије

³⁰⁴ 10 "Службени гласник РС", број 23/2022

³⁰⁵ 11 "Службени гласник РС", број 9/2023

³⁰⁶ 12 "Службени гласник РС", број 103/2021

³⁰⁷ 13 „Службени гласник РС”, број 63/2021

³⁰⁸ 14 „Службени гласник РС”, број 21/2020

Мера 1.1.8. Уређење, унапређење инфраструктуре и решавање правно-имовинских односа у постојећим индустријским зонама ради привлачења brownfield инвестиција

Мера 1.1.9. Развој, инфраструктурно опремање и уређење постојећих и нових индустријских зона

У вези Приоритетног циља 1.2., у фокусу је модел развоја индустрије напредних технологија Града Ниша који се заснива на три кључне претпоставке: 1. анимирати младе средњошколце на опредељење за техничке науке у циљу повећања броја и квалитета студената на техничким факултетима; 2. стална промоција и комерцијализација науке и промоција иновативности у циљу повећања броја нових стартапова и спинофова; 3. јачање конкурентности привреде региона кроз генерисање већег броја патената и иновативних производа и услуга постојећих малих и средњих предузећа, а кроз стварање синергије повезивања науке, образовања и привреде.

Мера 1.2.1. Поддршка дигиталној трансформацији привредних субјеката

Мера 1.2.2. Успостављање програма за подршку развоју привреде засноване на знању и иновацијама - подржати снажнији и бржи развој привреде засноване на знању и иновацијама као предуслова за постизање дугорочне међународне конкурентности и одрживог развоја привреде. Ова подршка би требало да омогући и убрза стварање, примену и комерцијализацију нових технологија и знања као и развој високо-технолошких производа и услуга заснованих на знању и иновацијама, као извора високе додате вредности и добро плаћених послова, одрживог економског раста, повећања продуктивности и производне и извозне конкурентности.

Мера 1.2.3. Едукација и промоција привреде засноване на знању и иновацијама - организовање креативних радионица, различите инфо-сесије, презентације успешних предузетника и предузећа,

научно-образовних и истраживачких институција. Подразумева и подршку пројектима који доводе до јачања свести о значају развоја привреде базиране на знању и иновацијама

Мера 1.2.4. Промоција Ниша као центра технолошког предузетништва, индустрије напредних технологија и инжењерског хаба

Мера 1.2.5. Подстицање развоја иновативних решења кроз сарадњу привредних субјеката и научно-истраживачких организација - циљ је да се различитим подстицајима повећа сарадња између конвенционалних привредних субјеката и технолошко-развојних и стартап компанија.

Мера 1.2.6. Повећање конкурентности домаћих привредника на страним тржиштима - укључивање привредних субјеката у међународне програме који имају за циљ развој иновативних решења и унапређење конкурентности привреде. Циљ ове мере су и различите врсте подстицаја, институционалне и логистичке подршке активностима удруживања, а са циљем заједничког наступа на иностраним тржиштима.

Мера 1.2.7. Поддршка развоју технолошких стартап и спиноф компанија - циљ је пружање помоћи за развој start-up и spin-off компанија као резултат комерцијализације истраживања на научно- истраживачким институцијама.

Град Ниш, посредством Канцеларије за локални економски развој, од 2017. године, реализује, на годишњем нивоу,

Програм локалног економског развоја Града Ниша³⁰⁹¹⁵. Општи циљ Програма локалног економског развоја Града Ниша за 2022. годину је пружање доприноса економском развоју Града Ниша и стварање повољног пословног окружења. Специфични циљеви Програма су:

- јачање конкурентности нишке привреде;
- стварање услова за оснивање нових предузећа и проширење капацитета постојећих, отварање нових радних места и стварање нових производа креирањем локалног финансијског и административног оквира за доделу подстицаја;
- позиционирање Ниша као стартап дестинације базиране на иновацијама, кроз развој програма подршке – финансијске и нефинансијске – за покретање бизниса, унапређење подршке и креирање адекватних програма за повећање одрживости стартап компанија и промоцију Ниша као стартап дестинације;
- креирање механизма за умрежавање пословног сектора са научноистраживачким, у циљу развоја производа и услуга заснованих на знању;
- подршка женском предузетништву;
- подршка технолошким парковима, coworking просторима, хабовима и инкубаторима у развоју иновационог екосистема;
- повећање запослености унапређењем пословања и стицањем практичних знања и вештина за самосталан рад, нарочито младих људи и теже запошљивих;
- привлачење инвестиција;
- јачање иницијатива територијалног маркетинга ради побољшања имиџа Града као привредног центра.

Полазећи од дефинисаног општег циља и утврђених специфичних циљева Програма, дефинисане су мере усмерене ка њиховом остварењу и то:

1. Подстицање конкурентности,
2. Подстицање запошљавања,
3. Привлачење инвестиција.

³⁰⁹ 15 За 2021. годину усвојен на седници Града Ниша 17. јуна 2021. године, док је за 2022. годину усвојен 31. маја 2022. године

За подстицање конкурентности нишке привреде развијене су две групе мера: мере које се користе у сврху јачања привредних субјеката који су већ присутни у Граду у виду субвенција – бесповратне помоћи приватном сектору и мере чији је циљ директно привлачење нових инвеститора. У другу групу мера спада и организовање Форума напредних технологија, унапређење туристичких потенцијала Града, давање подстицаја за пољопривреду, нефинансијска подршка за почетнике у пословању итд. Иједна и друга група мера имају за циљ креирање бољег пословног окружења и мотивисање приватног капитала за даља улагања.

ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА АНАЛИЗОМ ПРОБЛЕМА

I. Демографски трендови и карактеристике

Град Ниш има 249.501 становника (120.792 или 48,4% мушког пола и 128.709 или 51,6% женског пола) према подацима из Пописа становништва, домаћинстава и станова из 2022. године³¹⁰¹⁶, што представља смањење за 10.773 лица (4,1%) у односу на 2011. годину (260.274 становника).

Табела 1. Становништво према старосним групама

Старосна група	Број становника	Учешће старосних група, %	Мушко	%	Женско	%
Старост 0 до 14 година	35.097	14,1	18.028	51,4	17.069	48,6
Старост 15 до 29 година	41.087	16,5	20.805	50,6	20.282	49,4
Старост 30 до 49 година	71.092	28,5	35.402	49,8	35.690	50,2
Старост 50 до 64 година	49.629	19,9	23.616	47,6	26.013	52,4
Старост 65 и више	52.596	21,1	22.941	43,6	29.655	56,4
Укупно	249.501		120.792	48,4	128.709	51,6

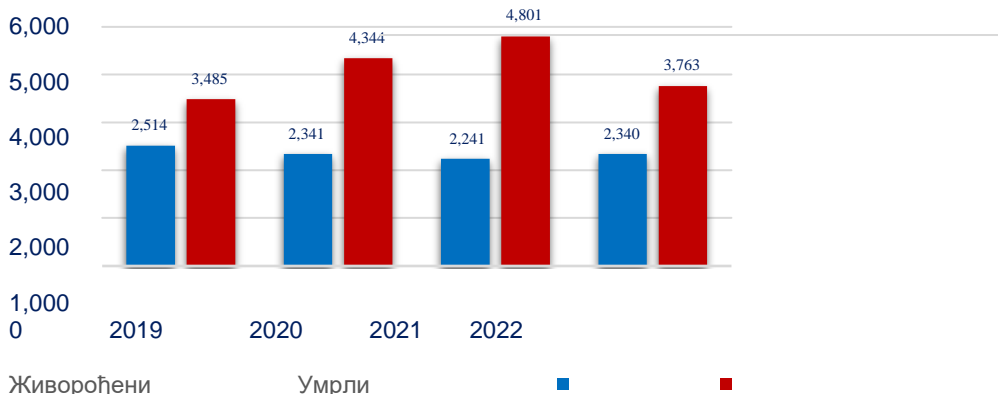
Извор: РЗС, Попис становништва, домаћинстава и станова 2022.

Град Ниш, ако посматрамо старосну структуру становништва, је на нивоу републичког просека. Младо становништво (до 30 година старости) у Граду Нишу чини 30,6% укупног становништва (у односу на 30,1% у Републици Србији), док старији (65 и више година) учествују са 21,1% (у односу на 22,1% у Републици Србији). Становништво радног узраста (15-64) учествује са 64,9% у укупном становништву. Категорија у којој доминира учешће жена у односу на мушкарце, је старосна група 65 и више година старости са 56,4%. У радном контингенту активног становништва старости од 50 до 64 године такође је високо учешће жена које износи 52,4%. У радном контингенту активног становништва старости од 30 до 49 година жене и мушкарци учествују скоро подједнако, док у млађим старосним категоријама доминантно учешће бележе мушкарци.

Просечна старост становништва процењена је на 43,4 година (42,1 година за мушкарце и 44,6 година за жене).

Град Ниш, као и већина јединица локалне самоуправе у Републици Србији, суочава се са негативним природним прираштајем.

Графикон 1. Живорођени и умрли, број, 2019–2022

Извор: РЗС, Витална статистика

Посматрано према националној припадности, највећи број становника – 225.126 лица или 90,2% су Срби; следе припадници ромске националне мањине (5.803 лица), потом лица која су се изјаснила као Бугари (689 лица), Југословени (540 лица) и Македонци (523 лица)³¹¹¹⁷.

Град Ниш има 137.100 станова (99.665 у градским и 37.435 у осталим насељима) према подацима из Пописа становништва, домаћинстава и станова из 2022. године, од којих је 103.270 настањено, 21.907 привремено ненастањено, 3.342 напуштено, 6.660 се користи за одмор, рекреацију и обављање послова сезонског карактера, а 1.921 служи за обављање привредне делатности.

³¹⁰ ¹⁶ Извор: <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-Cyrl/>

³¹¹ ¹⁷ Црногорци 269, Бошњаци 96, Албанци 78, Власи 55, Мађари 54, Муслимани 37 лица

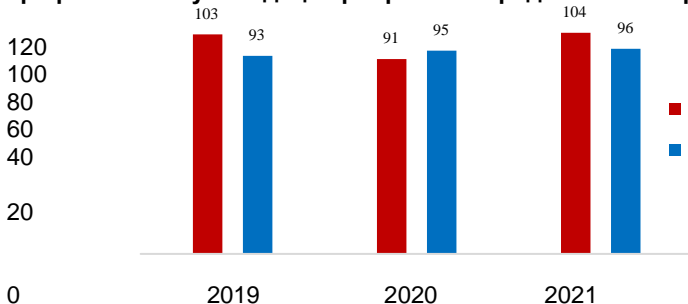

I. Образовање

Предшколско образовање

Град Ниш располаже са 5 установа из система предшколског образовања, које у свом саставу имају 86 објеката према подацима за 2021. годину. Укупан број деце обухваћен системом предшколског образовања (до припремног предшколског програма) је 5.028, док 2.309 деце похађа припремни предшколски програм. Распоживи капацитети предшколских установа не задовољавају потражњу, тако да 1.114 деце није обухваћено предшколским образовањем услед попуњености капацитета.

Графикон 3. Обухват деце припремним предшколским програмом, 2019–2021 (у %)

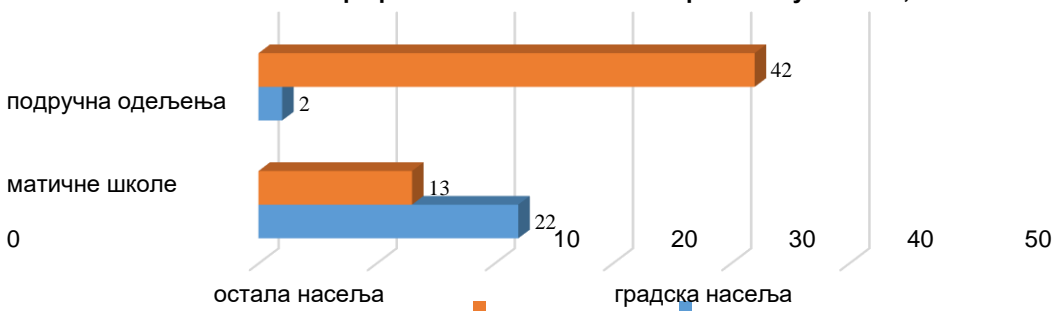
Извор: РЗС, Статистика образовања

Основно образовање

Град Ниш располаже мрежом од 35 матичних основних школа и 44 подручних одељења према подацима за 2022. годину. Нето стопа обухвата основним образовањем износила је 96,4% 2021. године, док је стопа одустајања од школовања у основном образовању износила 0,6%.

Број уписаних ученика у ниже разреде (I–IV) је 9.285, док је у више разреде (V–VIII) уписано 9.291 ученик према подацима за 2022. годину³¹²18. Такође, 158 деце обухваћено је основним образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом, док је 495 одраслих (лица старијих од 18 година) обухваћено основним образовањем.

Графикон 4. Основне школе према типу насеља, 2022

Извор: РЗС, Статистика образовања

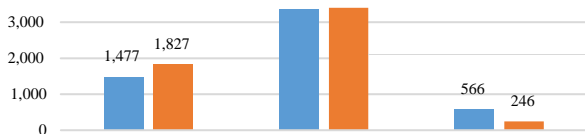
Средње образовање

Град Ниш располаже мрежом од 19 средњих школа са 431 одељењем у које је, ушколској 2022/2023 уписано 10.882 ученика. У гимназијско образовање укључено је

3.304 ученика, док остали ученици похађају трогодишње или четворогодишње стручно образовање. Највеће интересовање је за Електротехнику (1.598 ученика) и Економију, право и администрацију (1.597 ученика).

Стопа одустајања од школовања у средњем образовању износила је 0,9% у 2021. години.

Графикон 5. Ученици уписани у средње школе, 2022, по врсти школе и полу

³¹² 18 Обједињени податак и за матичне школе и за подручна одељења.

Графикон 6. Ученици који завршавају средњу школу, 2021, по врсти школе и полу

Извор: РЗС, Статистика образовања
Више и високо образовање

Извор: РЗС, Статистика образовања

На 16 високошколских установа уписано је 22.904 студената у 2021. години, од којих је на високим школама (2) уписано 1.763 студената, док је 20.331 студент уписан на студије на факултетима (14) у склопу Универзитета у Нишу.

III. Привреда

Град Ниш карактерише повећање броја привредних субјеката у периоду 2019-2022. године. На територији Града Ниша активно је било 3.679 привредних друштава и 10.906 предузетника у 2022. години.

Табела 2. Структура привредних субјеката, 2019-2022

Назив индикатора	2019.	2020.	2021.	2022.
Број привредних друштава	3.509	3.538	3.869	3.679
Број предузетника	9.884	9.947	10.349	10.906
Број новооснованих привредних друштава	25	298	293	297
Број новооснованих предузетника	1.538	1.132	1.424	1.627
Број брисаних/угашених привредних друштава	55	269	204	227
Број брисаних/угашених предузетника	1.064	1.054	1.011	1.069

Извор: Агенција за привредне регистре

Уколико посматрамо кретање броја привредних друштава на територији Града Ниша, у периоду 2019-2022. година, запажа се да се смањује број брисаних/угашених привредних друштава на годишњем нивоу, док је број новооснованих на стабилном нивоу. Због тога се однос броја брисаних/угашених и броја новооснованих привредних друштава, који је био веома неповољан у 2019. години (2,2:1), променио тако да се у 2022. години више привредних друштава оснива него што се гаси.

Кретање броја предузетника на територији Града Ниша, у периоду 2019-2022. година, не осцилира значајно, тако да се на годишњем нивоу приближно на исти број предузетника оснива и гаси.

Статистички подаци о женском предузетништву у Граду Нишу се не евидентирају и не генеришу³¹³¹⁹. Родна статистика се евидентира једино у домену броја привредних друштава и предузетника. Анализа статистичких података из овог домена³¹⁴²⁰ показује да је учешће привредних друштава чије су власници жене у укупном броју привредних друштава константно и приближно на нивоу од 44%, док је учешће предузетница у укупном броју предузетника такође константно и приближно на нивоу од 35%.

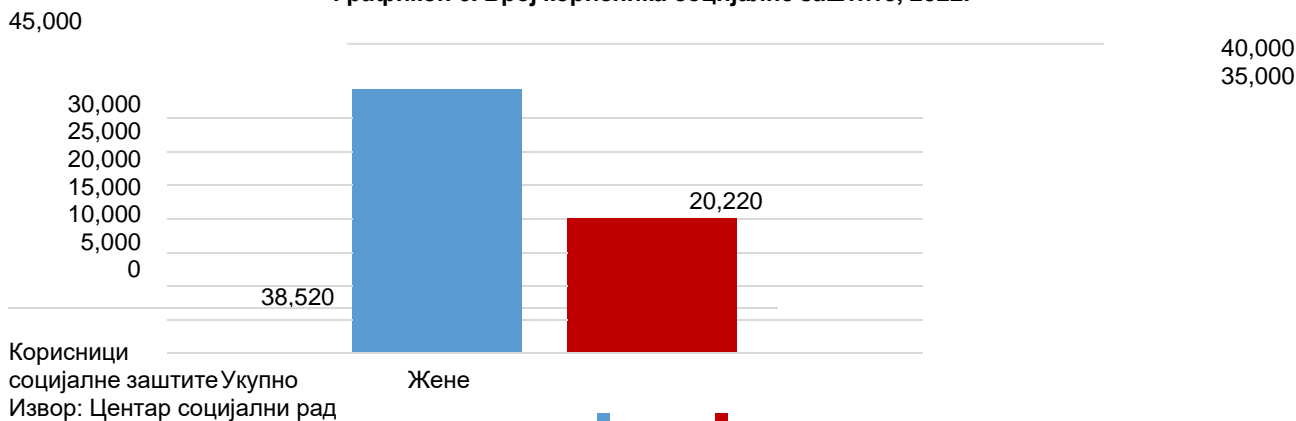
III. Социјална заштита

Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад износио је 38.520 лица у 2021. години, од чега је број корисница женског пола 20.220 или 52%. Од наведеног броја, у стању социјалне потребе било је 10.649 лица (28%), односно корисника новчане социјалне помоћи.

³¹³ 19 Извор: Анализа стања женског предузетништва у оквиру општинских пакета подршке за Град Ниш, СКГО, 2023.

³¹⁴ 20 За потребе оцене стања женског предузетништва статистички подаци су прикупљени анализом агрегатних података из Агенције за привредне регистре

Графикон 6. Број корисника социјалне заштите, 2022.

Када су у питању друга права из система социјалне заштите, број корисника дечијег додатка (0-17 година) био је 2.879 лица у 2022. години, увећаног дечијег додатка 1.943 лица, корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица 559 лица, односно увећаног додатка за негу и помоћ другог лица 1.328 лица.

Пријављено је 532 случајева насиља у породици над женама и 45 случајева насиља у породици над децом током 2021. године, док је 389 деце и младих (6-17 година старости) било у сукобу са законом.

III. Трендови на тржишту рада

Показатељи националног тржишта рада последњих година бележе позитивне помаке, што је конзистентно и са позитивним трендом макроекономских показатеља. Тржиште рада Републике Србије, мерено основним показатељима из Анкете о радној снази³¹⁵²¹ (АРС), бележи позитивна кретања од 2021. године односно након пандемије – смањена је стопа незапослености и повећана стопа запослености, број запослених лица је порастао што је утицало и на повећање броја лица која се ангажују на тржишту рада (активних лица) и дошло је до смањења броја незапослених и неактивних лица.

Табела 3. Основни показатељи тржишта рада за становништво старости 15 и више година, 2020-2022

Показатељ		Пол	2020.	2021.	2022.
Стопе активности [%]	Укупно		52,2 (r)	54,7	55,5
	Мушко		60,3 (r)	62,3	63,6
	Женско		44,6 (r)	47,1	47,9
Стопе запослености [%]	Укупно		47,1 (r)	48,6	50,3
	Мушко		54,7 (r)	56,3	57,9
	Женско		40,1 (r)	41,0	43,2
Стопе незапослености [%]	Укупно		9,7 (r)	11,1	9,4
	Мушко		9,4 (r)	10,2	9
	Женско		10,2 (r)	12,1	9,8
Стопе становништва ван радне снаге [%]	Укупно		47,8 (r)	45,3	44,5
	Мушко		39,7 (r)	37,1	36,4
	Женско		55,4 (r)	53,5	52,1

r Ревидиран податак

Извор: РЗС, Анкета о радној снази

Посматрано у регионалној перспективи, Регион Јужне и Источне Србије, којем припада Нишавска област и Град Ниш, бележи најлошије вредности основних индикатора тржишта рада. Стопа запослености за становништво 15+ у 2022. години износила је 45,5%, што је за 4,8 процентних поена ниже од вредности на републичком нивоу. Стопа

³¹⁵ 21 Извор: РЗС, Анкета о радној снази - од 2021. године спроводи се према новој методологији. Како би се обезбедила упоредивост основних показатеља за период пре 2021. године РЗС је извршио ревизију најважнијих индикатора. С обзиром на то да ревизија података уназад обухвата само основне индикаторе и да је скуп прикупљених података из пилот истраживања ограниченог обима, изостаје могућност дубље и прецизније структурне анализе промена на тржишту рада.

незапослености (15+) износила је 11,7%, што је за 2,3 процентна поена више од вредности ове стопе на републичком нивоу. Стопа становништва ван радне снаге (15+) износила је 48,5%, што је за 4 процентна поена више од вредности ове стопе на републичком нивоу.

Када је у питању Нишавска област, стопа запослености за становништво 15+ износила је 44,1%, стопа незапослености 11,3%, док је стопа становништва ван радне снаге износила 50,3% у 2022. години.

Имајући у виду да се подаци о кретањима основних индикатора тржишта рада не објављују за ниво ЈЛС, карактеристике запослености и незапослености Града Ниша, обрађене су у наставку на основу података из административних извора.

Запосленост

Регистрована запосленост (према општини рада) за Град Ниш, која износи 89.785, укупно посматрано бележи повећање за 5.155 лица (услед повећања броја запослениху правним лицима, уз одржавање броја предузетника и запослених код њих и лица која самостално обављају делатност на стабилном нивоу, док је истовремено број регистрованих индивидуалних пољопривредника опао) у 2022. у односу на 2020. годину.

Табела 4. Регистрована запосленост у Граду Нишу, према општини рада, 2020-2022

Година	Регистрована запосленост - укупно	Запослени у правним лицима	Предузетници и запослени код њих и лица која самостално обављају делатност	Регистровани индивидуални пољопривредници
2020.	84.630	68.126	16.423	81
2021.	87.709	70.612	17.030	67
2022.	89.785	72.782	16.939	65

Извор: РЗС, Тржиште рада - Регистрована запосленост

Анализа запослених према секторима делатности показује да је највећи број запослених, као проценат од укупног броја, у *Прерађивачкој индустрији* (26,3%), затиму *Трговини на велико и трговини на мало; поправка моторних возила и моторцикала* (16,3%) и *Здравствена и социјална заштита* (8,9%), док је најмање запослених у *Пословању некретнинама* (0,4%) и *Пољоприведи, шумарству и рибарству* (0,2%) у 2022. години.

Просечне месечне зараде (брutto и нето) у Граду Нишу последњих година расту, а њихов раст прати динамику раста зарада посматрано на нивоу Републике Србије. Просечна нето зарада у Граду Нишу износи нешто мање од 113 хиљада динара за мај 2023. године, што је за 5,5% мање од републичког просека, али за 4,6% више од просека за Нишавску област.

Табела 5. Просечне месечне зараде у Граду Нишу, према општини пребивалишта запослених, 2021-2023

	Просечна нето зарада (у РСД)			Просечна бруто зарада (у РСД)		
	2021/мај	2022/мај	2023/мај	2021/мај	2022/мај	2023/мај
Република Србија	65.024	74.168	86.220	89.720	102.432	118.992
Нишавска област	58.890	67.878	77.886	81.343	93.861	107.783
Град Ниш	61.498	71.243	81.458	85.000	98.558	112.772

Извор: РЗС, Тржиште рада - Зараде

Незапосленост

На евиденцији незапослених на подручју Града Ниша налазило се око 19 хиљада лица на крају 2022. године, што представља смањење за 3.372 лица у односу на 2021. годину, односно за

5.573 лица у поређењу са 2020. годином, према административним подацима Националне службе за запошљавање (НСЗ).

Табела 6. Учешће незапослених на евиденцији НСЗ, по карактеристикама, 2020–2022

	2020.	2021.	2022.	Промена 2022/2020
		Број лица на евиденцији, стање надан 31.12.		
Незапослена лица	24.647	22.446	19.074	- 5.573
	Учешће у укупном броју, у %			процентни поен
Пол				
Мушкарци	45,2	43,7	43,7	- 1,5

Жене	54,8	56,3	56,3	+ 1,5
Образовање				
Лица без квалификација или са ниским нивоом квалификација *	17,3	18,7	17,7	+ 0,4
Средње образовање	58	58,3	58,8	+ 0,8
Високо образовање	24,7	23,0	23,5	- 1,2
Старост				
Млади, 15-29	21,8	19,9	19,6	- 2,2
30-49	43,5	42,7	41,8	- 1,7
Старији, 50 и више година	34,7	37,4	38,6	+ 3,9
Дужина тражења посла				
До годину дана	35,7	35,6	35,9	+ 0,2
Дугорочно незапослени (дуже од 12 месеци)	64,3	64,4	64,1	- 0,2
Карактеристике теже запошљивости	Број			Промена 2022/2020 број
Жене	13.518	12.644	10.742	- 2.776
Млади 15-29	5.373	4.466	3.731	- 1.642
Старији од 50	8.548	8.393	7.369	- 1.179
Без радног искуства	15.416	15.197	13.591	- 1.825
Особе са инвалидитетом	510	471	455	- 55
Роми	1.196	1.248	1.070	- 126
Корисници новчане накнаде	1.022	1.021	953	- 69
Корисници новчане социјалне помоћи	3.619	3.410	2.731	- 888

* Односи се на: лица без завршене основне школе, са завршеном основном школом и са непотпуном средњом школом.

Извор: НСЗ

Карактеристике кретања регистроване незапослености у Граду Нишу у периоду 2020-2022. година су следеће:

- ✓ расте удео жена у укупној регистрованој незапослености (жене чине 56,3% регистроване незапослености у 2022. години),
- ✓ смањује се удео лица са високим образовањем (високообразовани незапослени чине 23,5% регистроване незапослености у 2022. години),
- ✓ смањује се удео младих на евиденцији (млади чине 19,6% регистроване незапослености у 2022. години) и расте удео старијих од 50 година (старији чине 38,6% регистроване незапослености у 2022. години),
- ✓ дугорочна незапосленост је висока, али на стабилном нивоу (незапослени који траже посао дуже од годину дана чине 64,1% регистроване незапослености у 2022. години),
- ✓ удео лица без радног искуства на евиденцији износи 71,3% у 2022. години.

□ Континуирано се бележи тренд повећања броја пријава потреба за запошљавањем коју послодавци подносе НСЗ на подручју Града Ниша. У највишем проценту, послодавци пријављују потребу за запошљавањем за лица са средњим образовањем (56% у 2022. години), док се лица са другим нивоима квалификација траже у мањем проценту (високообразована лица – 29%, лица без квалификација или са ниским нивоом квалификација – 15%).

Табела 7. Пријаве потребе за запошљавањем, по нивоу образовања, 2020-2022

	2020.	2021.	2022.
Лица без квалификација или са ниским нивоом квалификација	193	263	314
Средње образовање	1.040	837	1.186
Високо образовање	211	381	626
Укупно	1.444	1.481	2.126

* Односи се на: лица без завршене основне школе, са завршеном основном школом и са непотпуном

средњомшколом.

Извор: НСЗ

Са друге стране, у истом периоду учева се смањење запошљавања са евиденције НСЗ (случајеви запошљавања³¹⁶²²) на подручју Града Ниша. Послодавци су најчешће ангажовали лица са евиденције НСЗ по основну уговора о раду на одређено време и нанеодређено време (заснивање радног односа) и то у 82% случајева када је у питању 2022. година, док су форме рада ван радног односа мање заступљена (мада расте бројангажованих по основу уговора о привременим и повременим пословима). Према годинама старости, послодавци су, у највећем броју случајева запошљавали лицамладе (15-29) (32% у 2022. години од укупног броја случајева запошљавања), док су се старији од 50 година запошљавали у много мањем проценту (19% у 2022. години). Посматрано према нивоу образовања, послодавци су, у највећем броју случајева запошљавали лица са средњим нивоом образовања (превасходно четворогодишње), односно према дужини тражења посла, оне који посао траже до 12 месеци.

Табела 8. Запошљавање са евиденције према врсти радног односа, 2020-2022

	Укупно	Одређено	Неодређено	Привремени и повремени послови	Уговор оделу	Друго
2020.	12.430	8.118	2.529	764	414	605
2021.	12.888	8.445	2.368	882	425	768
2022.	10.795	6.869	1.956	1.037	347	586

Извор: НСЗ

IV. Политика запошљавања у Граду Нишу

Град Ниш усвојио је Локални акциони план запошљавања Града Ниша за период од 2021. до 2023. године, који је израдила Канцеларија за локални економски развој, а који су били предмет разматрања и сагласности Локалног савета за запошљавање. Мере предвиђене наведеним документом саставни су део годишњег Програма локалног економског развоја Града Ниша.

Услуге и мере активне политике запошљавања Националне службе за запошљавање у Граду Нишу

Кључни партнер Граду Нишу на локалном нивоу, у домену политике запошљавања представља НСЗ - Филијала Ниш, која континуирано пружа услуге и мере незапосленим лицима и послодавцима.

Саветовање за запошљавање је активност током које саветник за запошљавање пружа стручну подршку тражиоцу запослења на индивидуалном нивоу, кроз информисање о правима и обавезама тражилаца запослења, услугама које пружа НСЗ, као и о могућностима за запошљавање и траженим занимањима. Током саветовања за запошљавање врши се процена запошљивости лица које тражи посао, односно, процена његових професионалних могућности и афинитета, са циљем утврђивања степена подршке која му је потребна. Информисање о могућностима за развој каријересе континуирано обавља у Центру за информисање и професионално саветовање (ЦИПС) у Филијали Ниш. Такође, незапослена лица која су спремна да отпочну сопствени посао, добијају додатне информације о вођењу сопственог посла и обавезама предузетника.

Табела 9. Број пружених услуга од стране запослених у Филијали Ниш незапосленим лицима сатериторије Града Ниша, 2020-2022

	2020.	2021.	2022.
	Број пружених услуга		
УСЛУГЕ	55.078	62.911	54.499
Саветовање за запошљавање (Процена запошљивости и израда ИПЗ)	50.048	58.868	50.242
Информисање о могућностима за развој каријере	683	519	597
Саветовање о могућностима за развој каријере	677	780	675
Селекција за послодавца	1.622	987	1.245
Информисање и саветовање за развој предузетништва	2.048	1.757	1.740

Извор: НСЗ

У циљу унапређења вештина незапослених лица за активно тражење посла, јачањем мотивације, самопоуздања и самоефикасности и што квалитетнијег представљања послодавцу у процесу регрутације, реализују се мере активног тражења посла (обука за активно тражење посла, обука у клубовима за тражење посла, тренинг самоефикасности и др.), као и облици групног рада са лицима која траже посао, са циљем да се тражиоци запослења информишу о

³¹⁶ 22 Случајеви запошљавања обухватају број свих реализованих случајева запошљавања са евиденције НСЗ, при чему се једно лице може током године више пута запошљавати са евиденције НСЗ и дакле бројати у кумулативу случајева запошљавања.

ситуацији на локалном тржишту рада. Пружање подршке тражиоцима запослења и послодавцима спроводи се и кроз организовање сајмова запошљавања којима се омогућава непосредни контакт већег броја послодаваца који су исказали потребу за запошљавањем са тражиоцима запослења, који у највећој мери одговарају захтевима послодаваца за запошљавање наконкретним радним местима, али је истовремено и мера активације, јер се тражилац запослења сусреће са конкретним слободним радним местима, што позитивно делује на његову мотивацију за активно тражење посла. Такође, незапослена лица која су спремна да отпочну сопствени посао, додатне информације о вођењу сопственог посла и обавезама предузетника, добијају кроз учешће у Обуци за развој предузетништва „Пут до успешног предузетника“. У наставку је дат преглед мера активног тражења посла (тзв. нефинансијске мере), које су реализоване у организацији запослених у НСЗ, у посматраном периоду.

Табела 10. Обухват мерама активног тражења посла, 2020-2022

	2020.	2021.	2022.
	Број укључених лица		
МЕРЕ АКТИВНОГ ТРАЖЕЊА ПОСЛА (нефинансијске)	1.102	2.796	6.073
Клуб за тражење посла	81	202	210
Обука за активно тражење посла - АТП1	367	1.183	1.227
Мотивационо-активациона обука за лица без квалификација и нискоквалификована лица	76	399	398
Тренинг самоефикасности	30	42	40
Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	0	20	15
Сајам запошљавања	0	352	3.606
Обука за развој предузетништва	548	598	577

Напомена: Приказани подаци обухватају и период пандемије, када активности масовнијег обухвата незапослених лица нису биле реализоване (нпр. сајам запошљавања).

Извор: НСЗ

Национална служба за запошљавање, на годишњем нивоу, расписује јавне позиве и конкурсе за реализацију мера активне политике запошљавања, са циљем унапређења запошљивости незапослених лица и подстицања запошљавања. Мере активне политике запошљавања се финансирају из средстава НСЗ, опредељених у Финансијском плану, и условљене су расположивим финансијским лимитима.

Табела 11. Обухват мерама активне политике запошљавања, 2020-2022

	2020.	2021.	2022.
	Број укључених лица		
МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА (финансијске)	1.667	1.683	1.715
<i>ДОДАТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА</i>	1.121	1.091	1.185
Функционално основно образовање одраслих	75	112	116
Обука за тржиште рада	24	42	60
Обука на захтев послодавца	18	65	34
Приправници и волонтери	139	160	139
Стручна пракса	209	131	218
Стицање практичних знања	93	67	69
Оспособљавање за самосталан рад – Моја прва плата	563	514	549
<i>СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ</i>	442	485	437
Субвенција за samozapošljavanje	211	240	199
Субвенција за запошљавање незапослених лица из категоријетеже запошљивих	201	206	195
Субвенција зараде за ОСИ без радног искуства	30	39	43
<i>ЈАВНИ РАДОВИ</i>	104	107	93

Извор: НСЗ

Приказани подаци јасно указују на стабилан обухват незапослених лица на евиденцији Филијале Ниш, мерама активне политике запошљавања, како у домену директне подршке запошљавању код послодавца или покретању сопственог посла (просечно око 450 лица на годишњем нивоу), тако и у домену додатног образовања и

обуке кроз које се пружа прилика да стекну прво радно искуство, да се упознају са реалним светом рада или обуче за обављање конкретних послова и радних задатака на конкретним радним местима (просечно око 1.130 лица на годишњем нивоу), односно у јавним радовима (око 100 лица на годишњем нивоу).

Имајући у виду да потреба и интересовање постоје и код незапослених лица и код послодаваца (значајно већи број лица је укључен кроз мере активне политике запошљавања у односу на број који је укључен кроз модалитет суфинансирања локалних планских докумената у области запошљавања), неопходно је да се локална самоуправа још интензивније укључи у решавање изазова на локалном тржишту рада.

Реализација локалних планских докумената у области запошљавања у Граду Нишу

По модалитету суфинансирања локалног планског документа у области запошљавања, мере активне политике подржане су 2021., 2022. и 2023. године³¹⁷23.

Током 2021. године у мере активне политике запошљавања укључено је 243 незапослених лица (125 жена), и то:

- приправништво за незапослене са средњим образовањем – 4 лица (3 жене), од којих су 3 лица из категорије младих, 1 лице ромске националности и 1 радно способни корисник НСП,
- стручна пракса – 28 лица (20 жена), а 23 лица су из категорије младих;
- субвенција за samozapoшљавање – 90 лица (37 жена), од којих је 24 из категорије младих, 38 лица ромске националности, 10 лица без завршене средње школе, 20 лица старије од 50 година, 6 лица из категорије вишка запослених, 10 корисника НСП;
- субвенција за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих – 95 лица (54 жена), од којих је 27 из категорије младих, 8 особа са инвалидитетом, 43 лица старијих од 50 година, 10 лица без завршене средње школе, 5 корисника НСП, 2 лица ромске националности;
- јавни радови за особе са инвалидитетом – 26 лица (11 жена).

Током 2022. године у мере активне политике запошљавања укључено је 121 незапослено лице (75 жена), и то:

- субвенција за samozapoшљавање – 49 лица (27 жена), од којих је 20 из категорије младих, 23 лица ромске националности, 4 лица без завршене средње школе, 2 лица старије од 50 година, 4 лица из категорије вишка запослених, 7 корисника НСП;
- субвенција за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих – 72 лица (48 жена), од којих је 26 из категорије младих, 6 особа са инвалидитетом, 5 лица ромске националности, 8 лица без завршене основне школе, 26 лица старијих од 50 година;

За 2023. годину подржан је од стране МРЗБСП захтев (модалитет суфинансирања) којим је предвиђена реализација стручне праксе, субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих и јавни радови за особе са инвалидитетом. Дана 10. маја 2023. године, расписани су, на основу потписаног споразума, јавни позиви за реализацију стручне праксе, субвенције за запошљавање

Важан показатељ значаја који Град Ниш и општине у саставу придају локалној политици запошљавања садржан је у чињеници да, поред Града Ниша, и поједине општине у саставу Града подnose захтеве за суфинансирање мера активне политике запошљавања.

По модалитету техничке подршке у реализацији локалног планског документа у области запошљавања, током 2021. године и 2022. године, у мере активне политике запошљавања укључено је у јавне радове 36 лица (16 жена) и 40 лица (12 жена), респективно.

За реализацију мера активне политике запошљавања, у буџету Града Ниша за 2021. годину, обезбеђено је 34.000.000,00 динара, у буџету за 2022. годину 15.000.000,00 динара, док је буџетом за 2023. годину опредељен 21.000.000,00 динара³¹⁸24.

У 2021. години, за реализацију наведених мера укупно је утрошено 32.058.930,06 динара из буџета ЈЛС (26.973.037,44 динара модалитет суфинансирања и 5.085.8925,62 динара модалитет техничке подршке), док је у 2022. години укупно утрошено 20.544.931,15 динара (14.922.600,00 по модалитету суфинансирања и 5.622.331,15 динара по модалитету техничке подршке).

Друге интервенције у области локалне политике запошљавања Града Ниша

Град Ниш, посредством Канцеларије за локални економски развој, од 2017. године реализује, на годишњем нивоу, **Програм локалног економског развоја Града Ниша**. Кључни резултати Програма локалног економског развоја Града Ниша за 2021. годину следећи:

У оквиру програма за подстицање конкурентности, са циљем креирања бољег пословног окружења и мотивисања приватног капитала за даља улагања, биле су развијене две групе мера:

- мере које се користе у сврху јачања привредних субјеката, који су већ присутни у Граду у виду субвенција –

³¹⁷ 23 Град Ниш подржан је и 2023. године, али су мере у реализацији.

незапослених лица из категорије теже запошљивих и субвенције за samozapoшљавање, док је по модалитету техничке подршке планирана реализација јавних радова (референтни јавни позив расписан је 27. априла 2023. године).

³¹⁸ 24 Наведени износи обухватају реализацију мера активне политике запошљавања по оба модалитета спровођења локалних планских докумената у области запошљавања.

бесповратне помоћи приватном сектору и мере чији је циљ директно привлачење нових инвеститора;

— организовање Форума напредних технологија, унапређење туристичких потенцијала Града, давање подстицаја за пољопривреду, нефинансијска подршка започетнике у пословању итд.

Два јавна позива за реализацију мера за подстицање конкурентности ММСПП у виду државне помоћи мале вредности у укупном износу од 15.000.000,00 динара расписану 9. августа 2021. године. Предност су имали привредни субјекти који нису користили мере државне помоћи мале вредности (*de minimis*) преко Програма локалног економског развоја у ранијим годинама, који се баве циркуларном економијом, енергетском ефикасношћу, зеленом економијом, као и субјекти чији су власници жене младе до 30 година старости. Обухваћене су биле две врсте активности:

- 1) Подршка за ММСПП у циљу унапређења конкурентности,
- 2) Унапређење доступности финансирања.

У оквиру активности *Подршке за ММСПП у циљу унапређења конкурентности*, додељене су субвенције односно бесповратна средства за покривање до 50% оправданих трошкова без ПДВ-а, са ограничењем на износ до 300.000,00 динара по привредном субјекту у зависности од намене. Корисници подстицајних средстава су микро, мала и средња предузећа и предузетници који нису у тешкоћама и регистровани су на територији града Ниша. По посебним критеријумима, средства судоддељена и привредним субјектима/start-up који користе услуге Научно- технолошког парка Ниш и свих coworking простора са територије града Ниша. Средства су била намењена за набавку нове опреме и/или машине, делова за машинирили специјализованих алата; дигитализацију пословања; тестирање нових производа; побољшање постојећих и развој нових производа/услуга.

За ове активности било је опредељено 12 милиона динара. На јавни позив се јавило 88 микро, малих, средњих предузећа и предузетника. Комисија за доделу финансијских средстава, коју је формирала Градоначелница, је дала предлог да 46 привредних субјеката добије средства, будући да су испунили све услове предвиђене јавним позивом. Укупно је утрошено 7.883.973,58 динара, при чему је 46 привредних субјеката добило подстицајна средства (22 предузетника, 17 микро и 7 малих предузећа). Највећи број привредних субјеката је добио средства за дигитализацију пословања (32) и за набавку нове опреме и/или машине, делова за машину или специјализованих алата (13), док је за побољшање постојећих и развој нових производа/услуга добила једна (1) фирма, а за израду прототипа није било пријава. Преовлађују привредни субјекти који се баве услужним делатностима и то њих 26, или 57%, док је 13 из области производње тј. 28%. Од осталих делатности средства су добиле 2 фирме из трговине, 1 превозничка и 4 из делатности ресторана и хотела. Свега 4 start-up фирме добиле су подстицајна средства, док су највише заступљене фирме које послују више од 10 година (21), затим фирме које послују од 6-10 година

(14) и фирме које послују од 2-5 година (10). Само два млада власника до 30 година старости и три корисника НТП Ниш и других *co-working* простора су корисници средстава.

Осам фирми које примењују мере енергетске ефикасности и три фирме из области циркуларне, зелене економије, укупно њих 11 су имале предност при бодовању и добили бесповратна средства. Жене привреднице, њих 14, су у укупној структури заступљене са 30%.

У оквиру активности *Унапређење доступности финансирања*, субвенционисана је камата код пословних банака, при чему је минимални износ кредита био 100.000,00 динара, а максимални 1.500.000,00 динара. Средства су била намењена за: трошкове набавке машина и опреме, осавремењивање процеса производње, стабилизацију производње, инвестирање у нова савремена средства за рад и производњу, изградњу реконструкцију и адаптацију пословног простора. Укупно је било опредељено 3 милиона динара.

На јавни позив упућен банкама, заинтересованим за краткорочно кредитирање привредних субјеката уз субвенционисање камате од стране Града Ниша, јавиле су сечетири банке, од којих су Banca Intesa A.D. Београд и Банка „Поштанска штедионица“ испуниле свих 10 критеријума из јавног позива, објављеног 09.08.2021. године. Град Ниш је склопио споразуме о пословној сарадњи са овим банкама.

Укупно додељена средства по основу оба јавна позива за реализацију мера за подстицање конкурентности ММСПП у виду државне помоћи мале вредности износе 9.381.338,09 динара за укупно 93 привредна субјекта.

ДЕФИНИСАЊЕ ВИЗИЈЕ, ЦИЉЕВА И МЕРА

Визија – Развијено тржиште рада у Нишу које пружа једнаке услове за све.

Жељена промена – Постизање високе запослености на инклузивном тржишту рада.

У складу са Стратегијом запошљавања у РС за период од 2021-2026. године, Акционим планом за период од 2024-2026. године за спровођење Стратегије и Планом развоја Града Ниша за период од 2021. до 2027. године, произашли су и циљеви овог Програма, а то су:

Општи циљ – Успостављање стабилног и одрживог тренда смањења незапосленостина локалном тржишту рада.

Посебни циљеви:

1. Унапређење положаја незапослених лица на локалном тржишту рада,
2. Побољшање квалитета радне снаге кроз одређене локалне мере, и
3. Унапређење капацитета и нормативног оквира за реализацију локалне политике запошљавања.

Посебни циљ 1. се може остварити реализацијом **мера активне политике запошљавања**, као што су:

Подршка samozapošljavanju (субвенција за samozapošljavanje) – Додељивање средстава у виду субвенције ради оснивања радње, задруге, или другог облика предузетништва, од стране незапосленог или удруживањем више незапослених, као и за оснивање привредног друштва уколико оснивач заснива у њему радни однос. Мера је намењена незапосленим лицима без обзира на године живота, при чему се приоритет даје одређеним категоријама теже запошљивих лица, а посебно женама, као и оним делатностима за које се процени да су од значаја за локални економски развој. Показатељ учинка ове мере је број samozapošljenih лица.

Субвенција за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих

– Подразумева финансијски подстицај, у једнократном износу, послодавцима из приватног сектора, за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих. Показатељ учинка ове мере је број новозапослених лица.

Стручна пракса – Стручно оспособљавање незапосленог за самосталан рад у струци. Мера је намењена незапосленим лицима без радног искуства у струци, са високим, вишим и средњим образовањем, без обзира на године старости, који се оспособљавају за самосталан рад у струци без заснивања радног односа, ради стицања искуства и услова за полагање приправничког, односно, стручног испита у складу са Законом или општим актом послодавца. Показатељ учинка ове мере је број лица која се стручно оспособљавају за самостални рад у струци.

Посебни циљ 1. се може остварити и реализацијом мере усмерене на **побољшање положаја младих на локалном тржишту рада** путем следећег програма:

Гаранција за младе - Преставља програм који има за циљ да млади до 30 година старости добију квалитетну понуду за посао, наставак образовања или праксу у року од четири месеца од уласка у статус незапослености или напуштања, односно завршетка формалног образовања, и тиме допринесе олакшаној транзицији младих на тржиште рада и подстакне њихово запошљавање. Показатељ учинка ове мере је број младих укључених у програм.

Посебни циљ 2. се може реализовати унапређењем квалитета радне снаге са акцентом на теже запошљива лица кроз:

Спровођење обука информатичке писмености за теже запошљива лица у склопу Српско-Корејског информатичког приступног центра-SKIP центра уз сарадњу Града Ниша, Националне службе за запошљавање и Центра за социјални рад Ниш. Показатељ учинка ове мере је број теже запошљивих лица која су похађала програм обука.

Спровођење мере подстицаја дигиталне конкурентности-Дигитални послови у склопу Српско-Корејског информатичког приступног центра-SKIP центра уз сарадњу Града Ниша и Националне службе за запошљавање. Показатељи учинка ове мере су број запослених код послодавца који је унапредио своје постојећу улогу кроз учење нових вештина –„Upskilling“ програм и број подржаних полазника у области преквалификације за област ИТ-“Reskilling.

Посебни циљ 3. се може остварити реализацијом следећих мера:

Јачање капацитета запослених Града Ниша и успостављање механизма за бољую координацију надлежних тела – Подразумева увећање компетенција запослених за обављање послова у области запошљавања и успостављање боље повезаности и сардње надлежних тела и институција.

Развој локалних планских докумената у области запошљавања и унапређење механизма за праћење њихове реализације - Овом мером се настоји да се обезбедимеханизми, међусекторска и међуинституционална сарадња у циљу бољег конципирања планских докумената у области запошљавања уз утврђивање модела и начина праћења реализације истих.

Табела 12. Преглед циљева и мера

ОПШТИ ЦИЉ	ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ	МЕРЕ
Успостављање стабилног и одрживог тренда смањења незапослености на	Унапређење положаја незапослених лица на локалном тржишту	Реализација мера активне политике запошљавања (Подршка samozapošljavanju, субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих, стручна пракса)
		Побољшање положаја младих на локалном тржишту рада

локалном тржишту рада	Побољшање квалитета радне снаге кроз одређенелокалне мере	(Гаранција за младе) Спровођење обука информатичке писменоститеже запошљивих лица
	Унапређење капацитета инормативно оквира за	Мера подстицаја дигиталне конкурентности-Дигитални послови Јачање капацитета запослених Града Ниша и успостављање механизма за бољу координацију надлежних тела
реализацију локалне политике запошљавања		Развој локалних планских докумената у области запошљавања и унапређење механизма за праћење ефеката реализације

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ОПЦИЈА ЗА ОСТВАРЕЊЕ ЦИЉЕВА

Ради остварења постављених циљева разматране су три алтернативне опције са становишта критеријума максимизације резултата и то:

Status quo опција – подразумева постојеће стање у области политике запошљавања за чију би реализацију била задужена искључиво Национална служба за запошљавање-филијала Ниш, која би спроводила мере активне политике запошљавања, финансиране искључиво из буџета РС и без финансијске и било које друге подршке Града Ниша.

Опција 1 - подразумева да се у циљу реализације постављених циљева укључи и Град Ниш кроз финансирање мера активне политике запошљавања и уз техничку подршку Националне службе за запошљавање-филијале Ниш, без удруживања средстава.

Опција 2 – подразумева да се мере активне политике запошљавања реализују кроз суфинансирање између Града Ниша и Националне службе за запошљавање-филијале Ниш, и уз реализацију одређених локалних мера кроз сарадњу са другим локалним партнерима.

У поређењу опција, коришћена је метода вишекритеријумске анализе уз следеће критеријуме:

Ефикасност у достизању циљева – сагледава комбинацију времена и трошкова са једне стране и квалитет постигнутог резултата са друге стране;

Ефективност у достизању циљева – да ли се раде праве ствари односно да ли би примена одређене опције довела до задовољавајућег степена реализације постављених циљева;

Трошкови спровођења опције – сагледава висину уложених средстава за реализацију постављених циљева;

Капацитет за спровођење опције – материјални и људски ресурси неопходни за примену предложених опција;

Одрживост опције – колико опција доприноси решавању идентификованих проблема тржишта рада и последично колико доприноси расту и развоју града.

Настанак трошкова се посматра са аспекта буџета Града Ниша, како би се боље оценила оправданост одређене опције. При евалуацији одређених критеријума коришћене су оцене од 1 до 4, при чему је за оцену:

- критеријума Трошкови спровођења опције: 1 – значајно виши; 2 – виши; 3 – умерено виши; 4 – непромењени
- осталих критеријума: 1 – незадовољавајући; 2 – задовољавајући; 3 – добар; 4 – одличан.

Табела бр. 13 Мултикритеријумска анализа ефекта опција за остварење циљева

Критеријуми	Status quo опција	Опција 1	Опција 2
Ефективност у достизању циљева	2	3	4
Ефикасност у достизању циљева	2	3	4
Трошкови спровођења опције	4	2	1
Капацитет за спровођење опције	3	3	4
Усклађеност са приоритетима на нивоу ЈЛС	2	3	4

Конечна оцена	13	14	17
----------------------	-----------	-----------	-----------

Опција 2 - суфинансирање мера активне политике запошљавања са највишом коначном оценом 17 показало се као најподеснија за остварење циљева, јер иако су са аспекта Града Ниша финансијска издвајања виша за опцију 2, она омогућава да се постављени циљеви остваре у највећем обиму, те се због тога може сматрати крајње оправданим удруживање средстава са Националном службом за запошљавање- филијалом Ниш у реализацији мера активне политике запошљавања, уз укључивање и других локалних партнера у циљу спровођења одређених локалних мера. Опција 1 која се реализује без удруживања средстава и без додатних мера, не доприноси потпуном остварењу постављених циљева.

SWOT АНАЛИЗА

SWOT анализа је техника стратешког планирања која омогућава да се идентификују начини реализације мера активне политике запошљавања у циљу побољшања крајњих ефеката и максимизације могућности, док истовремено утврђује негативне факторе који могу да ометају шансе за успех. У ту сврху идентификује снаге и слабости, али и шансе и претње које се могу наћи на путу успешне имплементације Програма.

Табела бр. 14 SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Велики број високообразованих кадрова као последица постојања универзитетског центра и научно-технолошког парка • Обучена и стручна радна снага на пословима реализације програма запошљавања • Добра повезаност са осталим актерима на локалном тржишту рада • Повољно пословно окружење • Подршка локалних органа власти решавању проблема незапослености • Активан и континуиран рад локалног Савета за запошљавање • Редовно ажурирање база незапослених и праћење стања на локалном тржишту рада • Добра усклађеност програма обука саставним потребама послодаваца 	<ul style="list-style-type: none"> • Одлив квалификоване радне снаге • Неадекватна образовна структура незапослених • Запошљавање у сивој економији • Депопулација и миграција становништва • Недостатак одређених профила занимања за укључивање у одговарајућу меру • Недостатак процеса менторинга започетнике у пословању • Недовољна инклузија младих кадрова зарад код приватних послодаваца • Недовољно интересовање сектора МСПП-а за укључивање у одређене мере
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Даљи развој индустријских зона и унапређење рада сектора МСПП-а • Обезбеђивање додатних финансијских средстава из других извора • Спремност за кандидовање пројеката прекограничне сарадње усмерених ка смањењу незапослености • Спремност за израду регионалног програма запошљавања • Постојање научно-технолошког парка • Стартешко опредељење државе и ЕУ у развој економије засноване на знању и дигиталних послова 	<ul style="list-style-type: none"> • Смањење средстава намењених програмима запошљавања • Затварање великих привредних субјеката • Локални избори • Последице елементарних непогода • Застој у комуникацији са приватним сектором

НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕРА, ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Мере подршка самозапошљавању, субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих и стручну праксу реализоваће Национална служба за запошљавање филијала Ниш кроз суфинансирање из буџета Града Ниша и буџета РС. Доношење одлуке о корисницима субвенција и лицима која се укључују у меру је у надлежности Националне службе за запошљавање филијале Ниш, на основу извршене оцене, селекције и рангирања захтева. Меру Гаранција за младе реализоваће Национална служба за запошљавање на основу претходно постигнутог споразума са Градом Нишом, а конкретне мере и активности биће прецизиране у наредном периоду. Подела обавеза и одговорности између Града Ниша и Националне службе за запошљавање биће ближе прецизирани Споразумима о уређивању међусобних права и обавеза у реализацији програма или мера активне политике запошљавања.

Меру спровођења обука информатичке писмености теже запошљивих лица реализоваће Град Ниш, користећи капацитете СКИП Центра и сарађујући преваходно са Националном службом за запошљавање филијалом Ниш и Центром за социјални рад Ниша.

Мера подстицаја дигиталне конкурентности-Дигитални послови реализоваће Град Ниш, користећи капацитете СКИП Центра.

Праћење и мерење резултата које овај Програм предвиђа биће извршени од стране Локалног савета за запошљавање Града Ниша и Националне службе за запошљавање филијале Ниш, који ће се старати о динамици и квалитету реализације предвиђених мера.

Успешност мере samozапосљавања ће се мерити бројем samozапослених лица.

Успешност мере субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих ће се мерити бројем новозапослених лица.

Успешност мере стручне праксе ће се мерити бројем лица која се стручно оспособљавају за рад.

Успешност програма Гаранција за младе ће се мерити бројем младих лица која су укључена у програм.

Успешност мере обука информатичке писмености теже запошљивих лица ће се мерити бројем лица која су похађала предвиђени програм.

Успешност мере подстицаја дигиталне конкурентности-Дигитални послови ће се мерити бројем запослених код послодавца који су унапредили своју постојећу улогу кроз учење нових вештина – „Upskilling“, као и броју подржаних у области преквалификације за област ИТ-“Reskilling” као и броју полазника у области преквалификације за област ИТ-“Reskilling”.

Локални Савет за запошљавање ће разматрати годишњи Извештај о реализацијимера, и то најкасније у року од 120 дана по истеку сваке календарске године, а за претходну. Да би савет разматрао извештаје неопходно је да на захтев Савета сви носиоци послова у оквиру одређених мера доставе неопходне информације о реализацији мера и програма које су у њиховој надлежности. Извештаји о реализацијибиће објављени на званичној интернет страници Града Ниша (www.ni.rs).

АКЦИОНИ ПЛАН

Табела бр. 15 Табела акционог плана

Документ ЈП:	Програм запошљавања Града Ниша за период од 2024. до 2026. године са акционим планом за његово спровођење
Координација и извештавање	Град Ниш, Национална служба за запошљавање
Кровни документ ЈП:	План развоја Града Ниша за период од 2021. до 2027. године, Стратегија запошљавања у РС за период од 2021. до 2026 године, Акциони план за период од 2024-2026. за спровођење Стратегије запошљавања у РС за период од 2021. до 2026. године

Општи циљ: Успостављање стабилног и одрживог тренда смањења незапослености на локалном тржишту рада

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Град Ниш

Показатељ (и) на нивоу општег циља (показатељ ефекта)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у последњој години АП	Последња година важења АП
Број незапослених лица на евиденцији НСЗ	Број/процент	НСЗ	17613	2023.	16028 (смањење за 9%)	2026.
Посебни циљ 1: Унапређење положаја незапослених лица на локалном тржишту						
Институција одговорна за координацију и извештавање: Град Ниш, ЛСЗ, НСЗ						
Показатељ(и) на нивоу посебног циља	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност (базна година)	Циљана вредност у 2024. години	Циљана вредност у 2025. години	Циљана вредност у 2026. години
Обухват незапослених лица кроз мере активне политике запошљавања	Број	Извештаји-НСЗ, ЛСЗ	140 (2023.)	180	230	290

Обухват младих лица кроз програм Гаранција за младе	Број	Извештаји-НСЗ, ЛСЗ	0 (2023.)	500			
Мера 1.1: Реализација мера активне политике запошљавања							
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Град Ниш, ЛСЗ, НСЗ							
Период спровођења: 2024-2026.							
Тип мере: подстицајна							
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност 2024. години	Циљана вредност 2025. години	Циљана вредност 2026. години
Samozапослена, новозапослена и стручнооспособљена лица	Број	Извештаји-НСЗ, ЛСЗ	140	2023.	180	230	290

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин. ²⁵						
		У 2024. години		У 2025. години		У 2026. години		
Буџет ЈЛС:		24.367		33.732,8		43.732,8		
Буџет РС:		23.900*		33.400*		43.400*		
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским м буџетом	на финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						У 2024. години	У 2025. години	У 2026. години

1.1.1	Подршка самозапошљавању	НСЗ	НСЗ, Град Ниш	2026.	Буџет ГрадаНиша, буџет РС	18.000*	30.400*	38.000*
-------	-------------------------	-----	---------------	-------	---------------------------	---------	---------	---------

²⁵Са звездицом су означена средства која нису у потпуности обезбеђена

1.1.2	Субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запосљивих	НСЗ	НСЗ, Град Ниш	2026.	Буџет ГрадаНиша, буџет РС	9.881	20.700*	25.300
1.1.3	Стручна пракса	НСЗ	НСЗ, Град Ниш	2026.	Буџет ГрадаНиша, буџет РС	8.103	16.032,8*	23.832,*
Мера 1.2: Побољшање положаја младих на локалном тржишту рада								
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Град Ниш, ЛСЗ, НСЗ								
Период спровођења: 2024-2026.								
Тип мере: подстицајна								
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељрезултата)		Јединицамере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност 2024. години	Циљана вредност 2025. години	Циљана вредност у 2026. години
Пилотиран програм Гаранције за младе		Да/Не	Извештаји-НСЗ, МРЗБСП	Не	2023.	Да	Да	Да
Извор финансирања мере		Вежа са програмским буџетом		Укупна процењена финансијска средства у 000 дин. ²⁶				
Буџет ЈЛС:				У 2024. години		У 2025. години		У 2026. години
Буџет РС:				633		1.267,2		1.267,2

²⁶Са звездицом су означена средства која нису у потпуности обезбеђена

Назив активности:	Орган којиспроводи активност	Органи партнери спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	У 2024. години	У 2025. години	У 2026. години
1.2.1	Спровођење програмаГаранција за младе	НСЗ	НСЗ, Град Ниш	2026.	Град Ниш	633	1.267,2	1.267,2
Посебни циљ 2: Побољшање квалитета радне снаге кроз одређене локалне мере								
Институција одговорна за координацију и извештавање:Град Ниш, ЛС								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља		Јединицамере	Извор провере	Почетна вредност (базнагодина)	Циљана вредност у 2024. години	Циљана вредност у 2025. години	Циљана вредност у 2026. години	
Обухват теже запосљивих лица кроз меруинформатичког описмењавања		Број	Извештај ЛСЗ	0 (2023.)	288	600	600	
Обухват запослених лица код послодавца који је унапредио своју постојећу улогу кроз учење новихдигиталних вештина „Upskilling“ програм		Број	Извештај ЛСЗ	0 (2023.)	15	30	30	
Број подржаних полазника преквалификације у области дигиталних вештина „Reskilling“ програм		Број	Извештај ЛСЗ	0 (2023.)	0	5	5	
Мера 2.1: Спровођење обука информатичке писмености теже запосљивих лица								
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Град Ниш, ЛСЗ								
Период спровођења: 2024-2026.								
Тип мере: подстицајна								
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељрезултата)		Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност 2024. години	Циљана вредност 2025. години	Циљана вредност 2026. години

Обухват теже запосљивих лица кроз меру информатичког описмењавања	Број	Извештаји ЛСЗ	0	2023.	у 2024. години 288	у 2025. години 600	у 2026. години 600
Извор финансирања мере		Вежа са програмским буџетом		Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.			
Буџет ЈЛС:		633		У 2024. години 1.267,2		У 2026. години 1.267,2	
Буџет РС:							

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	У 2024. години	У 2025. години	У 2026. години
2.1.1	Организација обука информатичког описмењавања	Град Ниш, СКИП центар Ниш, Центар за социјални рад Ниш, НСЗ	2026.	Буџет ГрадаНиша		633	1.267,2	1.267,2

Мера 2.2: Мера подстицаја дигиталне конкурентности-Дигитални послови								
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Град Ниш, ЛСЗ								
Период спровођења: 2024-2026.								
Тип мере: подстицајна								
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељрезултата)		Јединицамере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредносту 2024. години	Циљана вредносту 2025. години	Циљана вредносту 2026. години

Обухват запослених лица код послодавца који је унапредио своју постојећу улогу кроз учење нових дигиталних вештина „Upskilling“ програм	Број	Извештај ЛСЗ	0 (2023.)	2023	15	30	30
Број подржаних полазника преквалификације у области дигиталних вештина „Reskilling“ програм	Број	Извештај ЛСЗ	0 (2023.)	2023	0	5	5
Извор финансирања мере		Вежа са програмским буџетом		Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.			
Буџет ЈЛС:		1.800		У 2024. години 6.100		У 2026. години 6.100	
Буџет РС:							

Назив активности:	Орган којиспроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	У 2024. години	У 2025. години	У 2026. години
2.2.1. Организација обука запослених лица код послодавца кроз учење нових дигиталних вештина-„Upskilling“ програм	Град Ниш	Град Ниш, СКИП центарНиш, НСЗ	2026.	Буџет ГрадаНиша		1.800	3.600	3.600
2.2.2. организација обука	Град Ниш	Град Ниш, СКИП						

преквалификације у области дигиталних вештина „Reskilling“ програм	Град Ниш	центарНиш, НСЗ	2026	Џет ГрадаНиша	0	2.500	2.500
Посебни циљ 3: Унапређење капацитета и нормативног оквира за реализацију локалне политике запошљавања							
Институција одговорна за координацију и извештавање: Град Ниш, ЛС							

Показатељ(и) на нивоу посебног циља	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност (базна година)	Циљана вредност у 2024. години	Циљана вредност у 2025. години	Циљана вредност у 2026. години	
Оспособљена лица за обављање послова локалне политике запошљавања	Број	Извештај Града Ниша	1 (2023.)	2	3	3	
Одржани састанци Локалног савета за запошљавање	Број	Извештај ЛСЗ	4 (2023.)	5	5	5	
Усвојена планска докумената у области локалне политике запошљавања	Број	Извештај Града Ниша	0 (2023.)	1	0	0	
Мера 3.1: Јачање капацитета запослених Града Ниша и успостављање механизма за бољу координацију надлежних тела							
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Град Ниш, ЛСЗ							
Период спровођења: 2024-2026.							
Тип мере: регулаторна							
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност 2024. години	Циљана вредност 2025. години	Циљана вредност 2026. години
Запослена лица која поседују знања и компетенције за обављање послова из области локалне политике запошљавања	Број	Извештај Града Ниша	1	2023.	2	3	3
Одржани састанци Локалног савета за запошљавање	Број	Извештај ЛСЗ	4	2023.	5	5	5
Извор финансирања мере							
Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.							
Веза са програмским буџетом							
У 2024. години							
У 2025. години							
У 2026. години							
Буџет ЈЛС:							
Тачан износ у овом тренутку није одређен							
Тачан износ у овом тренутку није одређен							
Тачан износ у овом тренутку није одређен							

Средства донатора: Назив активности:	Орган којиспроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	на финансијска средства поизворима у 000 дин.		
						У 2024. години	У 2025. години	У 2026. години
3.1.1 Спровођење обука и других активности за запослене Града Ниша који су надлежни за областада и запошљавања	Град Ниш	/	2026.	Средствадонатора	/	/	/	/
3.1.2 Састанци мултисекторског тима у циљу координације активности и праћења реализације локалне политике запошљавања	Град Ниш	НСЗ, Град Ниш, РРА Југ, образовне институције	2026.	/	/	/	/	/
3.1.3 Оснаживање капацитета запослених за рад са послодавцима	Град Ниш	Привредна комора, РРА југ, удружења послодаваца, Град Ниш	2026.	Средствадонатора	/	/	/	/
3.1.4 Одржавање редовних састанака Локалног савета за запошљавање	Град ниш	ЛСЗ, Град Ниш	2026.	/	/	/	/	/

Мера 3.2: Развој локалних планских докумената у области запошљавања и унапређење механизма за праћење ефеката реализације

Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Град Ниш, ЛСЗ

Период спровођења: 2024-2026.

Тип мере: регулаторна

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2024. години	Циљана вредност у 2025. години	Циљана вредност у 2026. години
Усвојена планска докумената у области локалне политике запошљавања	Број	Извештај Града Ниша	0	2023.	1	0	0
Усвојени годишњи извештаји о реализацији мера активне политике запошљавања	Број	Извештај ЛСЗ	0	2023.	1	1	1
Извор финансирања мере							
Веза са програмским буџетом							
Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.							
У 2024. години							
У 2025. години							
У 2026. години							
Буџет ЈЛС:							
Тачан износ у овом тренутку није одређен							
Тачан износ у овом тренутку није одређен							
Тачан износ у овом тренутку није одређен							

Средства донатора: Назив активности:	Орган којиспроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	на финансијска средства поизворима у 000 дин.		
						У 2024. години	У 2025. години	У 2026. години
3.2.1 Доношење Програма запошљавања Града Ниша за период од 2024. до 2026. године са акционим планом за његово спровођење	Град Ниш	СКГО, Град Ниш	2026.	Средствадонатора	/	/	/	/
3.2.2 Усвајање Извештаја о годишњој реализацији мера активне политике запошљавања	Град Ниш	ЛСЗ, Град Ниш	2026.	/	/	/	/	/

I. Подршка самозапошљавању

(СУБВЕНЦИЈЕ ЗА САМОЗАПОШЉАВАЊЕ-СУФИНАНИРАЊЕ ГРАДА НИША И НСЗ-а)

Циљ мере: Стручна и финансијска помоћ незапосленима за отпочињање сопственог бизниса уз самозапошљавање корисника субвенције.

Садржај мере: Средства за самозапошљавање се одобравају у виду субвенције ради оснивања радње, задруге, или другог облика предузетништва, од стране незапосленог или удруживањем више незапослених, као и за оснивање привредног друштва уколико оснивач заснива у њему радни однос.

Категорије лица којима је намењена мера: Мера је намењен категорији теже запошљивих лица уз давање предности женама за укључивање у меру. С обзиром да локално тржиште не намеће потребу издвајања одређених делатности, то ће бити подржане све оне делатности као и у јавном позиву Националне службе за запошљавање.

Трајање мере: 12 месеци.

Очекивани резултат: Покретање 60 сопствених бизниса у 2024., односно 80 у 2025. и 100 у 2026. години.

Носиоци активности реализације мере: НСЗ - филијала Ниш кроз стручну и техничку подршку у реализацији мере, од обраде појединачних захтева, њиховогрангирања, доношења Одлуке о реализацији програма, припреме уговора, до праћења и контроле корисника средстава. Град Ниш кроз учешће у креирању и објави јавног позива.

Извори финансирања: Буџет Града Ниша - 9.100.000,00 динара у 2024., 15.300.000,00 динара у 2025. и 19.100.000,00 динара у 2026. години.

Буџет РС - до 8.900.000,00 динара у 2024., односно до 15.100.000,00 динара у 2025. и 18.900.000,00 динара у 2026. години.

Мониторинг и евалуација: НСЗ - филијала Ниш, Град Ниш.

Индикатори успешности: Број samozапослених лица.

Извори података: Извештаји АПР-а, извештаји НСЗ-а.

Табела бр. 16 Преглед калкулације потребних средстава за реализацију samozапосљавања по годинама

2024. год.						
Категорија лица	Износ субвенције по лицу	Број лица	Потребна средства	Изворни извори финансирања (РСД) и %		
				ЈЛС	РС	Остали
Теже запошљива лица уз приоритет жена.	300.000,00	60	18.000.000,00	9.100.000,00 (50,6%)	8.900.000,00 (49,4%)	0
УКУПНО:		60	18.000.000,00	9.100.000,00	8.900.000,00	0
2025. год.						
Категорија лица	Износ субвенције по лицу	Број лица	Потребна средства	Изворни извори финансирања (РСД) и %		
				ЈЛС	РС	Остали
Теже запошљива лица уз приоритет жена.	380.000,00	80	30.400.000,00	15.300.000,00 (50,3%)	15.100.000,00 (49,7%)	0
УКУПНО:		80	30.400.000,00	15.300.000,00	15.100.000,00	0
2026. год.						
Категорија лица	Износ субвенције по лицу	Број лица	Потребна средства	Изворни извори финансирања (РСД) и %		
				ЈЛС	РС	Остали
Теже запошљива лица уз приоритет жена.	380.000,00	100	38.000.000,00	19.100.000,00 (50,3%)	18.900.000,00 (49,7%)	0
УКУПНО:		100	38.000.000,00	19.100.000,00	18.900.000,00	0

Напомена: 1. У случају samozапосљавања особа са инвалидитетом субвенција се одобрава у једнократном износу од 330.000,00 динара у 2024. години, односно 420.000,00 динара у 2025. и 2026. години по кориснику, те је у том случају дозвољено одступање од плана у погледу укупног броја одобрених субвенција. 2. У случају да из одређених разлога не дође до суфинансирања програма, програм ће бити реализован кроз техничку и стручну подршку од стране НСЗ-а.

II. Субвенција за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих

(СУФИНАНСИРАЊЕ ГРАДА НИША И НСЗ-а)

Циљ мере: Финансијска помоћ послодавцима у циљу радног ангажовања теже запошљивих лица.

Садржај мере: Средства се одобравају у виду субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих, у једнократном износу приватним послодавцима.

Категорије лица којима је намењена мера:

млади у домском смештају, хранитељским породицама и старатељским породицама; лица без завршеног средњег образовања и лица која су завршила ФООО; старији од 50 година; Роми; особе са инвалидитетом; корисници новчане социјалне помоћи; лица која се налазе на евиденцији незапослених дуже од 12 месеци, а посебно лица на евиденцији

дуже од 24 месеца; жртве породичног насиља. Предност за укључивање у меру имају жене, посебно жене из мање развијених и девастираних подручја.

Трајање мере: 12 месеци.

Очекивани резултат: Упошљавање по 43 теже запошљивих лица у 2024., односно 90и 110 у 2025. и 2026. години.

Носиоци активности реализације мере: НСЗ - филијала Ниш кроз подршку у реализацији мере, од обраде појединачних захтева, њиховог рангирања, доношења Одлуке о реализацији програма, припреме уговора, до праћења и контроле корисника средстава. Град Ниш кроз учешће у креирању и објави јавног позива.

Извори финансирања: Буџет Града Ниша – 5.000.000,00 динара у 2024. години, односно 10.400.000,00 динара у 2025. и 12.700.000,00 динара у 2026. години.

Буџет РС - до 8.000.000,00 динара у 2024., односно 10.300.000,00 динара у 2025. и 12.600.000,00 у 2026. години.

Мониторинг и евалуација: НСЗ - филијала Ниш, Град Ниш.

Индикатори успешности: Број новозапослених лица.

Извори података: Извештаји АПР-а, извештаји НСЗ-а.

Табела 17. Преглед калкулације потребних средстава за реализацију субвенција за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих

2024. год.						
Категорија лица	Износ субвенције по лицу	Број лица	Потребна средства	планирани извори финансирања (РСД) и %		
				ЈЛС	РС	Остали
Теже запошљива лица	230.000,00	43	9.881.423,00	5.000.000,00 (50,6%)	4.881.423,00 (49,4%)	0
УКУПНО:		43	9.881.423,00	5.000.000,00	4.881.423,00	0
2025. год.						
Категорија лица	Износ субвенције по лицу	Број лица	Потребна средства	планирани извори финансирања (РСД) и %		
				ЈЛС	РС	Остали
Теже запошљива лица	230.000,00	90	20.700.000,00	10.400.000,00 (50,2%)	10.300.000,00 (49,8%)	0
УКУПНО:		90	20.700.000,00	10.400.000,00	10.300.000,00	0
2026. год.						
Категорија лица	Износ субвенције по лицу	Број лица	Потребна средства	планирани извори финансирања (РСД) и %		
				ЈЛС	РС	Остали
Теже запошљива лица	230.000,00	110	25.300.000,00	12.700.000,00 (50,2%)	12.600.000,00 (49,8%)	0
УКУПНО:		110	25.300.000,00	12.700.000,00	12.600.000,00	0

Напомена: 1. У случају самозапошљавања особа са инвалидитетом субвенција се одобрава у једнократном износу од 330.000,00 динара у 2024. години, односно 420.000,00 динара у 2025. и 2026. години по кориснику, те је у том случају дозвољено одступање од плана у погледу укупног броја одобрених субвенција. 2. У случају да из одређених разлога не дође до суфинансирања програма, програм ће бити реализован кроз техничку и стручну подршку од стране НСЗ-а.

III. Стручна пракса

(СУФИНАНИРАЊЕ ГРАДА НИША И НСЗ-а)

Циљ мере: Стручно оспособљавање лица за самосталан рад у струци.

Садржај мере: Стручно оспособљавање незапослених лица за самосталан рад у струци без заснивања радног односа, ради стицања искуства и услова за полагање приправничког, односно, стручног испита у складу са Законом или општим актом послодавца. Стручна пракса се реализује код послодавца који припада приватном сектору, док се највише до 40% укупно планираних учесника може ангажовати у јавном сектору, по следећим приоритетима:

- 1) на пословима здравствених радника;
- 2) на пословима социјалне заштите;
- 3) на пословима образовања и васпитања;
- 4) на пословима правосуђа.

Категорије лица којима је намењена мера: Мера је намењена незапосленим лицима без радног искуства у струци, са високим, вишим и средњим образовањем, без обзира на године старости. Приоритет за укључивање имају незапослене особе са инвалидитетом и Роми.

Трајање мере: Од 6 до 12 месеци.

Очекивани резултат: Најмање 27 стручно оспособљених незапослених лица у 2024. години, односно 60 у 2025. и 80 у 2026. години

Носиоци активности реализације мере: НСЗ - филијала Ниш кроз подршку у реализацији мере, Град Ниш кроз учешће у креирању и објави позива.

Извори финансирања: Буџет Града Ниша – 4.100.000,00 динара у 2024. години, 8.032.800,00 динара у 2025. и 11.932.800,00 у 2026. години. Буџет РС – 7.000.000,00 динара у 2024. год., 8.000.000,00 динара у 2025. и 11.900.000,00 динара у 2026. години.

Мониторинг и евалуација: НСЗ - филијала Ниш, Град Ниш.

Индикатори успешности: Број лица укључених у меру.

Извори података: Извештаји послодаваца, извештаји НСЗ-а.

Табела 18. Преглед калкулације потребних средстава за реализацију стручне праксе по годинама

2024. год.						
Категорија лица	Износ полицу	Процењен број лица	Процењена средства	Планирани извори финансирања у РСД		
				ЈЛС	РС	Остали
Лица без радног искуства	Тачан износ по лицу је непредвидив у моменту планирања	27	8.102.766,80	4.100.000,0 0 (50,6%)	4.002.766,8 0 (49,4%)	0
УКУПНО:		27	8.102.766,80	4.100.000,0 0	4.002.766,8 0	0
2025. год.						
Категорија лица	Износ полицу	Процењен број лица	Процењена средства	Планирани извори финансирања у РСД		
				ЈЛС	РС	Остали
Лица без радног искуства	Тачан износ по лицу је непредвидив у моменту планирања	60	16.032.800,00	8.032.800,0 0 (50,1%)	8.000.000,0 0 (49,9%)	0
УКУПНО:		60	16.032.800,00	8.032.800,0 0	8.000.000,0 0	0
2026. год.						
Категорија лица	Износ полицу	Процењен број лица	Процењена средства	Планирани извори финансирања у РСД		
				ЈЛС	РС	Остали
Лица без радног искуства	Тачан износ по лицу је непредвидив у моменту планирања	80	23.832.800,00	11.932.800,00 0 (50,1%)	11.900.000,00 0 (49,9%)	0
УКУПНО:		80	23.832.800,00	11.932.800,00 0	11.900.000,00 0	0

Напомене: 1. У случају да је за одређена лица са завршеном ВШСС предвиђено Законом или другим актом трајање стручне праксе од 12 месеци, могуће је извршити умањење броја лица у односу на план, како бисе компензирала недостајућа финансијска средства.

2. У случају да за лица са одређеним степеном не постоји исказана потреба послодаваца и тиме се онемогући потпуна реализација плана, могуће је прерасподелити средства ка лицима са оним степенима за којима постоји тражња, те је у том случају дозвољено одступање од плана.

3. У случају да у наредним годинама дође до значајније промене месечне основице доприноса на коју се зарачунава износ осигурања за случај повреде на раду и професионалне болести и тиме прекорачи планирани буџет, дозвољава се корекција броја лица у односу на план.

IV. Гаранција за младе

(ПИЛОТ ПРОГРАМ ГРАДА НИША И НСЗ-а)

Гаранција за младе је програм који има за циљ да млади до 30 година старости добију квалитетну понуду за посао, наставак образовања или праксу у року од четири месеца од уласка у статус незапослености или напуштања, односно завршетка формалног образовања, и тиме допринесе олакшаној транзицији младих на тржиште рада и подстакне њихово запошљавање. Делотворно спровођење Гаранције за младе подразумева снажна партнерства на институционалном нивоу, посебно између ресора надлежних за рад и запошљавање, образовање, омладину, привреду и финансије, са послодавцима, као и са ОЦД и канцеларијама за младе ради спровођења активности досезања, оснаживања и подизања свести младих о подршци која им је на располагању. План имплементације Гаранције за младе за период од 2023. до 2026. године је утврђен на основу резултата мапирања младих који нису запослени, нису нашколовању или обуци (NEET), сагледавања постојећих политика и спроведеног консултативног процеса у оквиру Координационог тела за израду и праћење спровођења Плана имплементације Гаранције за младе.

Планиране реформе и интервенције груписане су у оквиру четири фазе: I) мапирање и рана интервенција; II) досезање до неактивних младих; III) припрема; и

IV) понуда. Средства за спровођење неопходних реформи и интервенција утврђених у оквиру Плана имплементације, заједно са пружањем субвенционисаних услуга припреме и понуде, обезбеђена су у оквиру буџета Републике Србије, финансијског плана Националне службе за запошљавање, буџета локалних самоуправа, ИПА фондова и донаторских пројеката техничке сарадње у области запошљавања и образовања.

Фазе:

1. Мапирање и рана интервенција

Фаза мапирања, подразумева реализацију активности усмерених ка стварању аналитичке базе о карактеристикама NEET младих и узроцима њихове неактивности, као основе за дизајн и развој прилагођених услуга досезања, подршке и припреме. Мапирањем се утврђују и постојећи, али и недостајући капацитети и услуге на локалном нивоу и у складу са налазима, планирају активности јачања истих.

Рана интервенција обухвата реформе и мере које доприносе унапређењу положаја младих на тржишту рада, кроз систем формалног образовања, ради олакшане транзиције из света образовања у свет рада и превенирања NEET статуса.

2. Досезање

Фаза досезања је фаза идентификовања NEET младих који су удаљени са тржишта рада и који се сами не обраћају институцијама за подршку. Услуге досезања и приступи за активацију неактивних младих морају бити прилагођени локалним приликама и спроводити на нивоу локалних самоуправа, како би, на што адекватнији начин, могли да одговоре на изазове и потребе младих у датом окружењу. Развој Модела за досезање и активацију NEET младих даје повратне информације о томе: 1) шта даје најбоље резултате за различите категорије NEET младих; 2) које услуге подршке су најпотребније (нпр. услуге запошљавања, КВиС, услуге социјалне заштите, бригаа о деци, психолошка саветовања и сл.) и 3) које додатне капацитете и компетенције ОЦД, канцеларије за младе и омладински радници треба да развију ради спровођења делотворних активности досезања.

3. Припрема

Фаза припреме је уједно фаза активације младих и подразумева интензиван индивидуални стручни саветодавни рад кроз који се идентификују неповољне околности у којима се налази млада особа, препреке и разлози недовољне активности и незапослености, како би се утврдиле услуге и мере активне политике запошљавања у које ће се лице укључити ради запошљавања или повећања запошљивости, односно одговарајућа понуда. Имајући у виду да је главна улазна тачка Гаранције за младе Национална служба за запошљавање, ова фаза подразумева ојачан и проширен портфолио услуга које Национална служба за запошљавање пружа клијентима (саветовање за запошљавање, професионална оријентација и саветовање о планирању каријере, мере активног тражења посла, обилазак послодавца, форум послодавца, посредовање у запошљавању), укључујући и усаглашавање са захтевима система пружања услуга унутар Гаранције за младе (предрегистрација, доступност ИТ подршке, сарадња са партнерима, праћење и извештавање)³¹⁹²⁷.

Развој додатних/ комплементарних мера и услуга

Кратке обуке – подразумевају обуке, у трајању до два месеца, које имају за циљ унапређење запошљивости кроз стицање додатних знања и вештина (нпр. курсеви страних језика, ИТ писмености и сл.). Током трајања кратке обуке, полазници остварују право на месечну новчану помоћ, путне трошкове и осигурање за случај повреде на раду и професионалне болести.

Новчани додаток за бригу о деци – незапослени млади самохрани родитељ детета/деце млађег/е од седам (7) година или породице у којој је један супружник запослен, а други незапослен и има обавезу чувања детета/деце, може да оствари право на комплементарну подршку у виду новчаног додатка за бригу о деци ради покривања трошкова државне или приватне предшколске установе, дневног центра, у случају деце са инвалидитетом и др. у трајању од најдуже шест месеци, уколико је родитељ укључен у мере активне политике запошљавања које садрже компоненту обуке/или најдуже два месеца, уколико је родитељ укључен у мере субвенционисаног запошљавања.

Признавање претходног учења – је активност образовања одраслих која се остварује проценом и валидацијом знања, вештина и способности стечених образовањем, животним или радним искуством (кроз неформално или информално учење) и која омогућава даље учење и повећање конкурентности на тржишту рада.

У поступку признавања претходног учења, код ЈПОА, кандидату се, применом референтних инструмената, процењују знања, вештине и ставови стечени кроз радно или животно искуство и признају исходи учења и компетенције утврђене стандардом квалификације, које је у поступку успео да докаже, након чега се издаје одговарајућа јавна исправа или уверење.

У циљу увођења и развоја признавања претходног учења, спровешће се мапирање потреба за занимањима у три филијале у којима се пилотира Гаранција за младе³²⁰²⁸, а саветници у Националној служби за запошљавање биће обучени да препознају лица која могу да се укључе у признавање претходног учења, да изврше селекцију и

³¹⁹ 27 у складу са референтним смерницама Европске комисије

³²⁰ 28 У оквиру Гаранције за младе финансираће се укључивање 10 лица у поступак признавања претходног учења у фази припреме у 2026. години

избор потенцијалних лица за укључивање у признавање претходног учења за одређена занимања, а у складу са понудом акредитованих установа.

4. Понуда

Фаза пружања квалитетних понуда младима који су укључени у Гаранцију за младе обухвата: понуде за запошљавање, понуде за наставак образовања и обуку као и понуде за радну праксу. У овој фази важна реформа односи се на доношење Закона о радној пракси, како би се радна пракса ускладила са критеријумима квалитета утврђеним Препоруком Савета ЕУ о оквиру квалитета за радне праксе из 2014. године, а да би се младим полазницима праксе омогућило да стекну квалитетно радно искуство у сигурним и правичним условима.

4.1. Понуда за запошљавање

4.1.1. Несубвенционисано запошљавање младих – подразумева **посредовање за запошљавање**, односно послове повезивања лица која траже запослење са послодавцима који Националној служби за запошљавање исказују потребу за кандидатима, ради заснивања радног односа или друге врсте радног ангажовања.

4.1.2. Субвенционисано запошљавање младих – подразумева финансијски подстицај, у једнократном, износу послодавцу из приватног сектора за запошљавање младих незапослених лица из категорије теже запошљивих, односно субвенцију зараде за запошљавање незапослених младих особа са инвалидитетом без радног искуства, на месечном нивоу.

4.1.2.1. Субвенције за запошљавање младих из категорије теже запошљивих – подразумева финансијски подстицај, у једнократном износу, послодавцима из приватног сектора, за запошљавање незапослених младих лица и то: младих без квалификација или са ниским нивоом квалификација, младих из домског смештаја, хранитељских и старатељских породица, младих особа са инвалидитетом, младих Рома, младих корисника новчане социјалне помоћи и сл. Износ субвенције условљен је нивоом развијености локалне самоуправе у којој се врши запошљавање, а у складу са посебним актом Владе. Реализација се прати 12 месеци.

4.1.2.2. Субвенције за запошљавање младих особа са инвалидитетом без радног искуства – послодавац, који на неодређено време запосли особу са инвалидитетом без радног искуства, има право на субвенцију зараде за ту особу у трајању од 12 месеци од дана заснивања радног односа. Субвенција зараде се одобрава на основу поднетог захтева послодавца, у висини до 75% укупних трошкова зараде са припадајућим доприносима за обавезно социјално осигурање, али не више од износа минималне зараде утврђене у складу са прописима о раду.

4.1.3. Субвенционисано samozapošljavanje – обухвата стручну помоћ и средства у виду једнократне субвенције младом незапосленом лицу за отпочињање сопственог посла, као и менторску подршку.

4.1.3.1. Субвенција за samozapošljavanje – средства за samozapošljavanje одобравају се незапосленом младом лицу у виду субвенције, у једнократном износу, ради оснивања радње, задруге, или другог облика предузетништва, као и за оснивање привредног друштва уколико оснивач заснива у њему радни однос. Незапослена млада лица из категорије особа са инвалидитетом имају право на увећан износ субвенције. Одобравање субвенције за samozapošljavanje одређује се на основу оцене бизнис плана, узимајући у обзир и припадност категоријама теже запошљивих лица. Реализација се прати 12 месеци.

4.1.3.2. Менторска подршка за незапослене младе којима је одобрена субвенција за samozapošljavanje – биће уговорена са компетентним пословним субјектом/прузаоцем који је доказао да има искуства и капацитет за пружање специјалистичке пословне подршке у сфери продаје, маркетинга и рачуноводства. Менторска подршка, у трајању од 24 сата по примаоцу субвенције за samozapošljavanje, биће доступна на захтев.

4.1.4. Приправништво за младе – организује се уз заснивање радног односа и подразумева стручно оспособљавање за самосталан рад у занимању, за које је стечено најмање средње образовање или најмање високо трогодишње или четворогодишње образовање, ради обављања приправничког стажа, односно стицања услова за полагање стручног испита ако је то као услов за рад на одређеним пословима утврђено законом или правилником.

Право на укључивање у меру имају незапослени млади, посебно млади који су вишеструко рањиви, без радног искуства у занимању за које је стечено образовање, који се налазе на евиденцији незапослених најмање три месеца.

Приправништво за младе се реализује код послодавца који припада приватном сектору.

Национална служба за запошљавање исплаћује послодавцу накнаду трошкова месечне зараде за приправника са средњим образовањем у висини минималне зараде са припадајућим порезом и доприносима, а за приправника са високим образовањем у висини минималне зараде увећане за 20%, са припадајућим порезом и доприносима. Послодавац је у обавези да приправнику исплаћује зараду у складу са законом.

Трајање приправништва за младе утврђено је законом односно правилником, а Национална служба за запошљавање исто финансира шест месеци за младе са средњим образовањем, односно до 12 месеци за младе са високим образовањем.

4.1.5. Стицање практичних знања – подразумева стицање практичних знања и вештина обављањем конкретних послова, кроз заснивање радног односа код послодавца који припада приватном сектору и намењено је младима без квалификација или са ниским нивоом квалификација, као и младима који су вишеструко рањиви. Послодавац заснива радни однос на одређено време са незапосленим младим лицем и остварује право на накнаду трошкова зараде за

укључена лица у висини минималне зараде са припадајућим порезом и доприносима у трајању од три месеца. Послодавац има обавезу да задржи лице у радном односу још три месеца након завршетка мере. У случају да послодавац заснује радни однос на неодређено време са незапосленим лицем на почетку мере или до истека трећег месеца, односно завршетка мере, има право на накнаду трошкова зараде за још три месеца, односно у укупном трајању од шест месеци. Послодавац има обавезу да задржи лице у радном односу још најмање шест месеци након истека финансирања. Послодавци морају имати и запосленог ментора, као и техничке, просторне и друге капацитете за спровођење ове мере.

4.1.6. Јавни радови—организују се у циљу радног ангажовања теже запошљивих младих и младих у стању социјалне потребе, као и остваривања одређеног друштвеног интереса у неразвијеним и девастираним подручјима. Послодавац - извођач јавног рада, закључује са незапосленим лицем уговор о радном ангажовању ускладу са прописима о раду и јавним конкурсом. Послодавац - извођач јавног рада може остварити право на накнаду трошкова спровођења јавног рада и накнаду трошкова обуке.

4.2. Понуде за наставак образовања и обуку

4.2.1. Стручна пракса—подразумева стручно оспособљавање за самосталан рад у струци, без заснивања радног односа, у трајању од најдуже шест месеци и намењена је младима са најмање средњим образовањем без радног искуства.

4.2.2. Обука за тржиште рада—организује се ради стицања додатних знања и вештина, у складу са потребама тржишта рада и послодавца, а у циљу унапређења компетенција и запошљивости незапослених младих лица и воде стицању признатих квалификација, односно дела квалификација. Обуке за тржиште рада спроводе ЈПОА ускладу са акредитованим програмима обука у оквиру неформалног образовања, и/или средње стручне школе које издају јавно признате исправе.

4.2.3. Обука на захтев послодавца—има за циљ да обезбеди незапосленим младим лицима да стекну знања и вештине потребне за обављање послова на конкретном радном месту, код конкретног послодавца који припада приватном сектору. Обуке спроводе акредитовани послодавци, односно послодавци који су успоставили сарадњу са ЈПОА и/или средњим стручним школама које издају јавно признату исправу.

Послодавац има обавезу да закључи уговор о раду са најмање 50% лица која су успешно завршила обуку и да их задржи у радном односу најмање још шест месеци. Национална служба за запошљавање ће покрити део трошкова обуке који се исплаћују послодавцу, а полазницима ће исплатити месечну накнаду за похађање обуке, путне трошкове и осигурање за случај повреде на раду и професионалне болести.

4.2.4. Функционално основно образовање одраслих—намењено је незапосленим младим лицима без основног образовања и има за циљ стицање основног образовања у складу са законом, уз могућност стицања компетенције за обављање једноставних послова. Национална служба за запошљавање исплаћује средства за трошкове превоза полазницима или школским образовним институцијама, а може сносити и трошкове припреме лица за полагање завршног испита.

4.3. Понуде за радну праксу

4.3.1. Радна пракса—може бити понуда након усвајања Закона о радној пракси.

4.3.2. Програм подстицања запошљавања младих „Моја прва плата” - Може бити понуда након усклађивања са Законом о радној пракси и Смерницама ЕК за припрему Плана имплементације Гаранције за младе (у погледу дужине трајања мере - до 6 месеци и др.).

Поред мера активне политике запошљавања које реализује Национална служба за запошљавање, Гаранција за младе садржи и субвенционисане понуде других органа.

Министарство привреде препознало је младе предузетнике као значајан ресурс за развој економије и припремило мере подршке, тако да је Програм подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за почетнике у пословању и младе, саставни део понуде Гаранције за младе. Министарство привреде у сарадњи са Развојном агенцијом Србије и акредитованим регионалним развојним агенцијама пружа младим предузетницима бесплатну нефинансијску подршку кроз стандардизовани сет услуга, који се састоји од расположивих саветодавних услуга, обавезне обуке за почетнике у пословању, једне или више специјализованих обука и менторинг услуге у трајању до 40 сати.

Такође, пратиће се број младих који се запошљавају уз пореске олакшице које послодавци и предузетници могу да остваре у складу са прописима из области доприноса за обавезно социјално осигурање и пореза на доходак грађана.²⁹

У плану је да се овом мером на нивоу филијале Ниш укључи око 1000 младих лица, од чега више од половине на нивоу града.

²⁹ Акциони план за период од 2024. до 2026. године за спровођење стратегије запошљавања у РС за период од 2021. до 2026. године, стр.54-58

V. Обуке информатичке писмености за теже запошљива лица

Циљ мере: Стварање услова за повећање запошљавања теже запошљивих категорија лица.

Садржај мере: Организовање обука информатичке писмености за теже запошљива лица у оквиру СКИП Центра Ниш. Планирано је одржавање 5 модула, где сваки модул траје по 10 часова (2 часа недељно*5 дана), тако да сваки полазник заврши курс за 5 недеља. Тиме би се увећале компетенције теже запошљивих лица и самим тим створили бољи предуслови за брже укључивање на тржиште рада и проналажење запослења.

Категорије лица којима је намењена мера: Мера је намењена следећим категоријама теже запошљивих лица:

- Дугорочно незапослена лица,
- Технолошки вишкови,
- Лица старија од 50 година,
- Лица старости до 30 година,
- Корисници социјалне помоћи,
- Деца без родитељског старања,
- Жртве породичног насиља.

Трајање мере: Од 6 до 9 месеци.

Очекивани резултат: Очекивани број полазника у 2024. години је 288, док је у 2025. и 2026. години по 600.

Носиоци активности реализације мере: Град Ниш у сарадњи са СКИП Центром Ниши уз подршку Националне службе за запошљавање филијале Ниш и Центра за социјални рад Ниш.

Извори финансирања: Буџет Града Ниша – 633.000,00 динара у 2024, и по 1.267.200,00 динара у 2025. и 2026. години. Средства су намењена осигурању полазника обука за случај смрти услед незгоде и трајног инвалидитета.

Мониторинг и евалуација: Град Ниш.

Индикатори успешности: Број лица укључених у меру.

Извори података: Извештаји СКИП Центра Ниш.

Д. Преглед калкулације потребних средстава за реализацију обука информатичке писмености за теже запошљива лица по годинама

2024. год.						
Категорија лица	Износ полицу	Процењен број лица	Процењена средства	Планирани извори финансирања у РСД		
				ЈЛС	РС	Остали
Теже запошљива лица	Тачан износ по лицу је непредвидив у моменту планирања	288	633.000,00	633.000,00 (100%)	0	0
УКУПНО:		288	633.000,00	633.000,00	0	0
2025. год.						
Категорија лица	Износ полицу	Процењен број лица	Процењена средства	Планирани извори финансирања у РСД		
				ЈЛС	РС	Остали
Теже запошљива лица	Тачан износ по лицу је непредвидив у моменту планирања	600	1.267.200,00	1.267.200,00 (100%)	0	0
УКУПНО:		600	1.267.200,00	1.267.200,00	0	0
2026. год.						
Категорија лица	Износ полицу	Процењен број лица	Процењена средства	Планирани извори финансирања у РСД		
				ЈЛС	РС	Остали
Теже запошљива лица	Тачан износ по лицу је непредвидив у моменту планирања	600	1.267.200,00	1.267.200,00 (100%)	0	0
УКУПНО:		600	1.267.200,00	1.267.200,00	0	0

СКИП Центар је основан потписивањем Меморандума о разумевању и сарадњи у области информационо – комуникационих технологија између Министарства

државне управе и локалне самоуправе Републике Србије и Националне агенције за информационо друштво Републике Кореје.

Први Српско-корејски информатичко приступни центар (СКИП Центар) у оквиру Министарства државне управе и локалне самоуправе је отворен 20. децембра 2017. године.

Успостављањем СКИП Центра, осим едукације државних службеника, грађани и стартап компаније имају бесплатан приступ свим услугама центра. Циљ Центра је да, у сопственом високо технолошки опремљеном простору, омогући бесплатан приступ и упознавање са достигнућима ИКТ (информационо-комуникационих технологија) поготово када су у питању услуге електронске управе, подигне технолошку писменост популације и промовише сарадњу у између Републике Србије и Републике Кореје.

Опрема којом располаже СКИП Центар је најновија опрема која омогућава приступ бројним програмима неопходним за обучавање полазника како на почетном нивоу, тако и за држање обука за захтевније полазнике који већ имају искуство и знање из области ИТ – ја.

Центар располаже са 50 лаптоп рачунара, а сваки рачунар је повезан на бежични интернет. Имајући у виду да је сваки део Центра покривен изузетно брзом бежичном интернет мрежом, могуће је коришћење и таблета и других уређаја са интернетским приступом. СКИП Центар располаже опремом за видео конференције и два смарт подијума (SmartPodium), који предавачима олакшавају предавање, док полазницима пружају директан увид у рад предавача што значајно може олакшати процес учења и омогућава паралелан рад полазника и предавача. Смарт подијум (SmartPodium) је иновативни аудио – визуелни уређај који има уграђене мултимедијалне компоненте којима се управља додиром (попут таблета). У Центру постоје два таква уређаја и оба су повезана са пројектором, звучницима, веб камером и бежичним микрофоном. Смарт подијумом (SmartPodium) се може управљати и помоћу таблета или неког другог рачунара, осим већ постојећег интегрисаног рачунара.

Захваљујући постојећим условима Град Ниш ће у сарадњи са Центром за социјални радиз Ниша и Националном службом за запошљавање филијалом Ниш, а преко СКИП Центра, бити у могућности да организује обуке за теже запошљива лица у циљу јачања њихове информатичке писмености, како би им се олакшало укључивање на тржиште рада и увећале шансе за запослење.

VI Мера подстицаја дигиталне конкурентности-Дигитални послови

Циљ мере: Подстицање заспослености и продуктивности у дигиталној економији.

Садржај мере: Развој напредних вештина, знања и компетенција за рад које су потребне локалном тржишту рада кроз примену два модела:

1. „Upskilling“ - Да помогне нишким предузећима да се прилагоде дигитално оперативном окружењу пружајући запосленима у предузећима субвенционисану обуку о дигиталним вештинама за које постоји потреба. подстицај је доступан производним предузећима да упишу своје запослене на курс обуке из веома тражених дигиталних вештина. Предузећа могу да бирају са листе 12-недељних курсева. Примери обука укључују (али нису ограничени на): аналитику података; рачунарство облаку; ИТ операције и подршка; веб развој; дигитални маркетинг; планирање ресурса предузећа (ЕРП); управљање односима са клијентима (ЦРМ); или роботска аутоматизација процеса. Полазницима обука је по предузећу омогућена подршка којасе мери износом од 120.000,00 динара по запосленом, где се заузврат очекује да компанија обезбеди да се њиховим номинованим запосленима пружи прилика да примењује стечено знање. Ово укључује такође и уграђивање дигиталног елемента у опис позиције запосленог по завршетку обуке и осигуравање да се запосленом додељују релевантне радне активности и задаци у вези дигиталних послова.

2. „Reskilling“ - Да убрза запошљавање талентованих нишлија у рангу почетника у пословању или средње искусних (10 година рада) да пређу на послове високе потражње у дигиталној економији. Дигитални послови је мера која има за циљ да усаврши 10 талентованих нишлија који су у рангу почетника или средње искусних (10 година рада) да пређу на послове високе потражње у дигиталној економији. Учесници би требало да долазе из различитих области рада и имају искуство у широком спектру сектора. Са новостеченим дигиталним вештинама, показаним способностима и преносивим вештинама из својих претходних каријера, учесници ових мера се очекују да могу да дају вредан и непосредан допринос пословању. Ова мера би требало да подржава почетнике или средње искусне професионаце да заврше 12-недељни курс обуке подржан од стране индустрије и могућности да се пријаве за 12-недељно запошљавање у неком од нишких предузећа како би своје нове вештине применили у пракси. Сваки учесник добија и подршку каријерног тренера и техничког ментора. Програм би требало да буде у потпуно бесплатан за кандидате, а предузећима би требало обезбедити субвенције од 500.000,00 динара по кандидату, као исплата која се нуди за покривање плата кандидата за период од 12 недеља (три месеца), који имају опцију да задрже учесника као стално запосленог након завршетка програма.

Са обе подмере је планирано да сваки курс буде подржан од стране искусних предавача изабраних кроз конкурентни поступак.

Курсеви би требало да буду фокусирани на следеће теме (али не и ограничени) идефинисаће се коначно по потребама привреде и јавног позива:

3. Web development

4. Програмирање / развој софтвера
5. Вештачка интелигенција (АИ) / машинско учење
6. Рачунарство у облаку
7. Управљање односима са клијентима (ЦРМ)
8. Сајбер безбедност
9. Аналитика података
10. Дигитални маркетинг
11. Планирање ресурса предузећа (ЕРП)
12. ИТ операције и подршка

Учесници мера „Дигитални послови“ би требало да буду изабрани кроз конкурентни процес у три корака који процењује њихову запошљивост, као и њихову склоност и спремност да пређу у дигиталну каријеру.

Категорије лица којима је намењена мера: Мера је намењена следећим категоријама:

- Запослени у компанијама којима су потребна додатна знања и вештине за обављање послова у дигиталном окружењу
- Почетници или средње искусни професионалци у различитим областима пословања (10 година рада) који желе да пређу на послове високе потражње у дигиталној економији

Трајање мере: 6 месеци.

Очекивани резултат: Очекивани број полазника у 2024. години је 15, док је у 2025. и 2026. години по 35.

Носиоци активности реализације мере: Град Ниш-СКИП Центар Ниш, уз подршку Националне службе за запошљавање филијале Ниш.

Извори финансирања: Буџет Града Ниша – 1.800.000,00 динара у 2024, и по 6.100.000,00 динара у 2025. и 2026. години. Средства су намењена за обезбеђивање тренера/предавача из области дигиталне економије и осигурању полазника обука случај смрти услед незгоде и трајног инвалидитета.

Мониторинг и евалуација: Град Ниш.

Индикатори успешности: Број лица укључених у меру.

Извори података: Извештаји СКИП Центра Ниш.

Табела 20. Преглед калкулације потребних средстава за реализацију реализацију Мераподстицаја дигиталне конкурентности-„Дигитални послови“ по годинама

2024. год.						
Категорија лица	Износ по лицу	Процењен број лица	Процењена средства	Планирани извори финансирања у РСД		
				ЈЛС	РС	Остали
Запослени у компанијама којима су потребна додатна знања и вештине за обављање послова у дигиталном окружењу	120.000,00	15	1.800.000,00	1.800.000,00	0	0
Почетници или средње искусни у различитим областима пословања (10 година рада) који желе да пређу на послове високе потражње у дигиталној економији	500.000	0	0	0	0	0
УКУПНО:		15	1.800.000,00	1.800.000,00	0	0
2025. год.						
Категорија лица	Износ по лицу	Процењен број лица	Процењена средства	Планирани извори финансирања у РСД		
				ЈЛС	РС	Остали
Запослени у компанијама којима су потребна додатна знања и вештине за обављање послова у дигиталном окружењу	120.000,00	30	3.600.000,00	3.600.000,00	0	0
Почетници или средње	500.000	5	2.500.000,00	2.500.000,00	0	0

искусни у различитим областима пословања (10 година рада) који желе да пређу на послове високе потражње удигиталној економији						
УКУПНО:	35	6.100.000,00	6.100.000,00	0	0	
2026. год.						
Категорија лица	Износ по лицу	Процењен број лица	Процењена средства	Планирани извори финансирања у РСД		
				ЈЛС	РС	Остали
Запослени у компанијама којима су потребна додатна знања и вештине за обављање послова у дигиталном окружењу	120.000,00	30	3.600.000,00	3.600.000,00	0	0
Почетници или средње искусни у различитим областима пословања (10 година рада) који желе да пређу на послове високе потражње удигиталној економији	500.000	5	2.500.000,00	2.500.000,00	0	0
УКУПНО:	35	6.100.000,00	6.100.000,00	0	0	

VII Јавни радови – Техничка подршка

У 2024. години, уз техничку подршку Националне службе за запошљавање, организоваће се јавни радови у области уређења и одржавања околине и заштите животне средине и природе.

У програм јавних радова могу се укључити незапослена лица из свих категорија теже запошљивих, у складу са стањем и потребама локалног тржишта рада.

Право учествовања у поступку организовања јавних радова имају јавно комунална предузећа. Циљна група су незапослена лица са евиденције Националне службе за запошљавање из једне или више категорија теже запошљивих и то:

- Млади до 30 година, вишкови запослених, старији од 50 година, лица без квалификације и нискоквалификовани, Роми, радно способни корисници новчане социјалне помоћи, дугорочно незапослени (на евиденцији дуже од 12 месеци, а посебно незапослена лица која траже посао дуже од 18 месеци), млади у домском смештају, млади у хранитељским породицама, млади у старатељским породицама, и жртве породичног насиља. Категорија младих у домском смештају, хранитељским и старатељским породицама подразумева младе до 30 година који су имали или имају статус младих у домском смештају, хранитељским и старатељским породицама, жене (посебно жртве трговине људима), избегла и расељена лица, повратници према Споразуму у реадмисији, самохрани родитељи, супружници из породице у којој су оба супружника незапослена, родитељи деце са сметњама у развоју, бивши извршиоци кривичних дела, и сл. на начин којим се омогућава њихова интеграција на тржиште рада.

Програм се у целости финансира средствима из буџета града Ниша, а реализује уз стручну и техничку подршку Националне службе за запошљавање, у складу са Одлуком о расписаним јавним конкурсима по процедури НЗС.

За ову намену из буџета града Ниша издвојено је 5.000.000,00 динара у 2024. години.

ЗАВРШНИ ДЕО

Овај Програм запошљавања града Ниша за период од 2024. до 2026. године са акционим планом за његово спровођење објавити на интернет страници Града Ниша, у року од 7 радних дана од дана усвајања.

Одлуку о усвајању Програм запошљавања града Ниша за период од 2024. до 2026. године са акционим планом за његово спровођење објавити у „Службеном листу града Ниша”.

6.

На основу члана 31. став 1. Закона о јавној својини („Службени гласник РС“, бр.72/11, 88/13, 105/14, 104/16 – др.закон, 108/16,113/17, 95/18, и 153/20) у вези са чл. 32. став 1. тачка 17. и чл. 94. став 3. Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица („Службени гласник РС“, бр.18/20) и члана 37. став 1 тачка 28) Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 88/2008, 143/16 и 18/19),

Скупштина Града Ниша дана 25.04.2024. године, доноси

О Д Л У К У

О ПОКРЕТАЊУ ПОСТУПКА ОТУЂЕЊА НЕПОКРЕТНОСТИ –СТАНОВА ИЗ ЈАВНЕ СВОЈИНЕ ГРАДА НИША БЕЗ НАКНАДЕ У ПОСТУПКУ РЕШАВАЊА СТАМБЕНИХ ПОТРЕБА РАТНИХ ВОЈНИХ ИНВАЛИДА И ПОРОДИЦА ПАЛИХ БОРАЦА

Члан 1.

Овом одлуком утврђују се начин, услови и поступак за отуђење станова из јавне својине Града Ниша (у даљем тексту: Град), без накнаде, који се налазе у Нишу, у ул. Војника Радета Богдановића број 7, а у циљу трајног решавања стамбених потреба следећих лица:

- 1) ратних војних инвалида из оружаних акција после 17.августа 1990.године за очување суверености, независности и територијалне целокупности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Савезне Републике

Југославије, државне заједнице Србија и Црна Гора и Републике Србије, односно у вези са учествовањем у рату у Савезној Републици Југославији од 24.марта до 26.јуна 1999.године, и

- 2) корисника права на породичну инвалиднину по основу палог борца из оружаних акција после 17.августа 1990.године за очување суверености, независности и територијалне целокупности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Савезне Републике Југославије, државне заједнице Србија и Црна Гора и Републике Србије, односно у вези са учествовањем у рату у Савезној Републици Југославији од 24.марта до 26.јуна 1999.године.

Станови из става 1. овог члана изграђени су средствима донације Владе Јапана, ради решавања стамбених потреба ратних војних инвалида и породица палих бораца из става 1. овог члана.

Станови који се отуђују из јавне својине Града, без накнаде, у складу са овом одлуком, налазе се у улици Војника Радета Богдановића у Нишу, и то:

- у стамбеној згради за колективно становање објект број 4, кућни број 7, улаз 12, изграђена на катастарској прцели број 1149, КО Ниш Пантелеј, на којој је у РГЗ Служби за катастар непокретности Ниш уписано право јавне својине Града Ниша, као и на посебним деловима објекта-становима.

Редни број	Адреса непокретности-стамбене јединице	Површина уписана у РГЗ	Површина наведена у Одлукама тадашњег Министарства рада запошљавања и социјалне политике
1.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/1	42,00 м2	41,00 м2
2.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/2	42,00 м2	41,00 м2
3.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/3	34,00 м2	33,14 м2

4.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/4	29,00 м2	28,41 м2
5.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр. 12/5	29,00 м2	28,42 м2
6.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/6	34,00 м2	33,00 м2
7.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/7	42,00 м2	41,00 м2
8.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/8	52,00 м2	50,08 м2
9.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/9	34,00 м2	33,14 м2
10.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/10	29,00 м2	28,41 м2
11.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/11	29,00 м2	28,41 м2
12.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/12	34,00 м2	33,00 м2
13.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/13	42,00 м2	41,00 м2
14.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/14	52,00 м2	50,08 м2
15.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/15	34,00 м2	33,14 м2
16.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/16	29,00 м2	28,41 м2
17.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/17	29,00 м2	28,41 м2
18.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/18	34,00 м2	33,00 м2
19.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/19	42,00 м2	41,00 м2
20.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/20	52,00 м2	50,08 м2
21.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/21	34,00 м2	33,14 м2
22.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/22	29,00 м2	28,41 м2
23.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/23	29,00 м2	28,41 м2

24.	Војника Радета Богдановића (стари назив улице Палих бораца) бр.12/24	34,00 м2	33,00 м2
-----	--	----------	----------

Члан 2.

Станови из члана 1. ове одлуке отуђују се без накнаде лицима којима су дати на основу Уредбе о решавању стамбених потреба ратних војних инвалида и породица палих бораца („Службени гласник РС“, бр.82/06 и 76/18-у даљем тексту: Уредба), која користе станове из члана 1. став 3. ове одлуке и која испуњавају све услове из ове одлуке.

Лица из става 1. овог члана, која су корисници предметних станова на основу Одлука о додели стана у закуп, које су донете од стране надлежног тадашњег Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, ослобађају се обавезе плаћања досадашњег дуга на име закупнине по основу коришћења предметних станова.

Члан 3.

Град Ниш закључује уговор о отуђењу стана без накнаде из члана 1. ове одлуке са лицем из члана 2. став 1. ове одлуке које је поднело писани захтев за закључење уговора под следећим условима :

- 1) да му је својство ратног војног инвалида или корисника породичне инвалиднине признато коначним решењем које је донето од стране надлежног органа Републике Србије, као и да је ратном војном инвалиду време проведено у рату односно оружаним акцијама признато у посебан стаж у двоструком трајању по прописима о пензијском и инвалидском осигурању,
- 2) да је држављанин Републике Србије,
- 3) да има пребивалиште на адреси стана за који се захтев подноси,
- 4) да то лице и чланови његовог породичног домаћинства немају непокретну имовину на територији Републике Србије којом би могли да реше своје стамбене потребе, нити су такву имовину отуђили,
- 5) да то лице и чланови његовог породичног домаћинства немају непокретну имовину ван територије Републике Србије, којом би могли да реше своје стамбене потребе, затим да нису поднели захтев за повраћај бесправно одузете такве непокретне имовине, нити су такву непокретну имовину отуђили,
- 6) да то лице и чланови његовог породичног домаћинства нису укључени у

интеграциони или повратнички програм који спроводи надлежни Комесаријат,

- 7) да нема на други начин решену стамбену потребу,
- 8) да је измирило све обавезе по основу коришћења стана.

Лице из члана 1. ове одлуке има решену стамбену потребу, ако оно или члан његовог породичног домаћинства има у својини уселјив стан или породичну стамбену зграду која је одговарајућа за његово породично домаћинство у смислу Уредбе или такав стан у друштвеној, односно државној својини користи по основу закупа на неодређено или одређено време, проистеклог из раније постојећег станарског права у смислу Закона о становању („Службени гласник РС“, бр.50/92, 76/92, 84/92,-испр. 33/93, 53/93, 46/94, 47/94-испр. 48/94, 44/95, - др. закон, 49/95, 16/97, 46/98, 26/01, 101/05 – др. закон, 99/11 и 104/16 – др. закон).

Члан 4.

Писани захтев за закључење уговора о отуђењу стана без накнаде, подноси се Градској управи за имовину и одрживи развој, која спроводи поступак за закључење уговора.

У захтеву се обавезно наводе подаци о подносиоцу захтева и члановима његовог породичног домаћинства (име, презиме, адреса, ЈМБГ) и уз захтев се подноси важећа документација (у оригиналу или овереном препису) о испуњености услова из члана 3. ове Одлуке.

Испуњеност услова из члана 3. ове одлуке утврђује Комисија за избор корисника који испуњавају услове за доношење одлуке за отуђење стамбене јединице из јавне својине Града Ниша без накнаде у поступку решавања стамбених потреба ратних војних инвалида и породица палих бораца, именована и образована решењем Градоначелнице Града Ниша и за коју стручне, административне и техничке послове обавља Градска управа за друштвене делатности.

Члан 5.

Уколико је лице из члана 2. ове одлуке преминуло, уговор се закључује са чланом његовог породичног домаћинства из члана 6. ове одлуке које је поднело писани захтев за закључење уговора и које испуњава услове из члана 3. став 1. тачка 2. до 8. ове одлуке.

Члан 6.

Члановима породичног домаћинства, у смислу ове одлуке, сматрају се чланови породице ратног војног инвалида и корисника породичне инвалиднине, којима се решава стамбена потреба, и то: супружник или ванбрачни партнер, деца (брачна, ванбрачна, усвојена, пасторчад) и родитељи (као и очух, маћеха, усвојилац) подносиоца захтева и његовог супружника, ако са подносиоцем захтева живе у заједничком домаћинству, а ни по ком основу немају решену стамбену потребу, односно лица која у складу са законским прописима имају својство члана породичног домаћинства.

Члан 7.

Лице из члана 3. и 5. ове одлуке са којим Град Ниш закључи уговор о отуђењу стана без накнаде, не може предметни стан да отуђи пре истека рока од пет година, од дана закључења уговора.

Члан 8.

Уговори из члана 7. ове одлуке закључују се по претходно прибављеном правном мишљењу Правобранилаштва Града Ниша, и у име и за рачун Града закључује их Градоначелник Града Ниша или лице које он овласти.

Члан 9.

Трошкове солемнизације уговора, евентуалних анекса, трошкове укњижбе права, као и све остале трошкове у вези закљученог уговора сноси лице са којим је Град Ниш закључио уговор.

Члан 10.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 06-408/2024-14-02
У Нишу, 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

7.

На основу члана 61., 61а., Закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, број 62/2006, 65/2008-др.закон, 41/2009, 112/2015, 80/2017 и 95/2018-др.закон), члана 8. Уредбе о условима, начину и поступку за давање пољопривредног земљишта у државној својини на коришћење у непољопривредне сврхе („Службени гласник РС“, број 99/2022), члана 31. Правилника о условима и поступку давања у закуп и на коришћење пољопривредног земљишта у државној својини („Службени гласник РС“, број

16/2017, 111/2017, 18/2019, 45/2019, 3/2020, 25/2020, 133/2020, 63/2021 и 63/2023) и члана 37. става 1 тачка 7. Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 88/2008, 143/2016, 18/2019),

Скупштина Града Ниша, на седници од 25.04.2024. године донела је

О Д Л У К У**О ИЗМЕНИ ОДЛУКЕ О ОДРЕЂИВАЊУ НАДЛЕЖНОГ ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА ДАВАЊА У ЗАКУП И НА КОРИШЋЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА У ДРЖАВНОЈ СВОЈИНИ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША**

Члан 1.

У Одлуци о одређивању надлежног органа за спровођење поступка давања у закуп и на коришћење пољопривредног земљишта у државној својини на територији Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 5/2007, 52/2015 и 138/2017), у члану 2. после става 1. и алинеје 6, додају се нове алинеје, које гласе:

- „Одлуку о продужењу периода коришћења пољопривредног земљишта у државној својини по почетној цени од 0 динара, уз сагласност Министарства надлежног за послове пољопривреде,
- Одлуку о давању на коришћење пољопривредног земљишта у државној својини у непољопривредне сврхе, уз сагласност Министарства надлежног за послове пољопривреде.“

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу у року од осам од дана објављивања у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 06-408/2024-15-02
У Нишу, 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

8.

На основу члана 47. став 1. Закона о јавно приватном партнерству и концесијама („Службени гласник РС“, бр. 88/2011, 15/2016 и 104/2016) и члана 37. став 1. тачка 7) Статута Града Ниша („Службени лист града Ниша“ број 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина Града Ниша на седници одржаној дана 25.04.2024..године, донела је

О Д Л У К У
О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА КОНАЧНИ
НАЦРТ УГОВОРА О ЈАВНО-ПРИВАТНОМ
ПАРТНЕРСТВУ БЕЗ ЕЛЕМЕНАТА
КОНЦЕСИЈЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ МЕРА
ДЕЗИНФЕКЦИЈЕ, ДЕЗИНСЕКЦИЈЕ И
ДЕРАТИЗАЦИЈЕ И СУЗБИЈАЊА
АМБРОЗИЈЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА
НИША

Члан 1.

Даје се сагласност на коначни нацрт уговора о јавно приватном-партнерству без елемената концесије за спровођење мера дезинфекције, дезинсекције и дератизације и сузбијања амброзије на територији Града Ниша, укључујући и прилоге који чине његов саставни део, а обавезни су део конкурсне документације за јавну набавку за избор приватног партнера и доделу јавног уговора о јавно-приватном партнерству без елемената концесије за спровођење мера дезинфекције, дезинсекције и дератизације и сузбијања амброзије на територији Града Ниша, број ЈН 404-1/4У/2024-05, наручиоца Града Ниша-Градске управе за комуналне делатности и инспекцијске послове.

Члан 2.

Овлашћује се Градоначелница града Ниша да у име Града потпише уговор о јавно-приватном партнерству без елемената концесије за спровођење мера дезинфекције, дезинсекције и дератизације и сузбијања амброзије на територији Града Ниша.

Члан 3.

Одлуку објавити у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 06-408/2024-16-02
У Нишу, 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

9.

На основу члана 146. став 4. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 – одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – одлука УС, 50/2013 –

одлука УС, 98/2013 – одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – др.закон, 9/2020, 52/2021 и 62/2023), члана 37. став 1. тачка 28) Статута Града Ниша (“Службени лист Града Ниша”, број 88/08, 143/16 и 18/19) и члана 4. и 8. став 1. Одлуке о подизању и одржавању споменика и спомен обележја на територији Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 44/2015 и 35/2021),

Скупштина Града Ниша, на седници одржаној 25.04.2024. године, донела је

О Д Л У К У
О ПОДИЗАЊУ СПОМЕНИКА МИХАЈЛУ
ИДВОРСКОМ ПУПИНУ

Члан 1.

Град Ниш подиже Споменик Михајлу Идворском Пупину (у даљем тексту: Споменик), великом српском научнику и проналазачу.

Члан 2.

Споменик се подиже у Нишу, испред Научнотехнолошког парка, на катастарској парцели бр.1929/6 К.О. Ниш–Црвени Крст, на површини јавне намене, у складу са условима ЈП Завод за урбанизам Ниш.

Члан 3.

Канцеларији за локални економски развој поверава се спровођење поступка избора идејног решења за Споменик и поступак подизања Споменика, у складу са одредбама Одлуке о подизању и одржавању споменика и спомен обележја на територији Града Ниша.

Члан 4.

Јавно предузеће Завод за урбанизам Ниш, након избора идејног решења за Споменик, израдиће техничку документацију (идејни пројекат споменика са техничким описом, ситуационом скицом и текстуалним исписом са позицијом на споменику).

Подизању Споменика приступиће се након претходно прибављене сагласности Министарства културе, у складу са важећим прописима из области планирања и изградње.

Члан 5.

Средства за реализацију ове одлуке предвиђена су Одлуком о буџету Града Ниша за 2024. годину.

Члан 6.

Извођач радова на подизању Споменика дужан је да у року од осам дана пре отпочињања радова о томе обавести Завод за заштиту споменика Ниш, као и да у року од 30 дана од

дана завршетка радова пријави овом Заводу и Градској управи за друштвене делатности Града Ниша да је споменик подигнут.

Члан 7.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 06-408/2024-17-02
У Нишу, 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

10.

На основу члана 146. став 4. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 – одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – одлука УС, 50/2013 – одлука УС, 98/2013 – одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – др.закон, 9/2020, 52/2021 и 62/2023), члана 37. став 1. тачка 28) Статута Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", број 88/08, 143/16 и 18/19) и члана 4. и 8. став 1. Одлуке о подизању и одржавању споменика и спомен обележја на територији Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 44/2015 и 35/2021),

Скупштина Града Ниша, на седници одржаној 25.04.2024. године, донела је

О Д Л У К У О ПОДИЗАЊУ СПОМЕН БИСТЕ СВЕТИСЛАВУ МИЛОСАВЉЕВИЋУ ТИСИ

Члан 1.

Град Ниш подиже спомен бисту Светиславу Милосављевићу Тиси (у даљем тексту: спомен биста), бригадном генералу и министру саобраћаја.

Члан 2.

Спомен биста се подиже у Нишу, у оквиру парковске површине на катастарској парцели бр.393/2 К.О. Ниш-Бубањ, на кеју у правцу Светосавске улице, на површини јавне намене, у складу са условима ЈП Завод за урбанизам Ниш.

Члан 3.

Канцеларији за локални економски развој поверава се спровођење поступка избора идејног решења за спомен бисту и поступак подизања спомен бисте, у складу са одредбама Одлуке о

подизању и одржавању споменика и спомен обележја на територији Града Ниша.

Члан 4.

Јавно предузеће Завод за урбанизам Ниш, након избора идејног решења за спомен бисту, израдиће техничку документацију (идејни пројекат са техничким описом, ситуационом скицом и текстуалним исписом са позицијом на спомен бисти).

Подизању спомен бисте приступиће се након претходно прибављене сагласности Министарства културе, у складу са важећим прописима из области планирања и изградње.

Члан 5.

Средства за реализацију ове одлуке предвиђена су Одлуком о буџету Града Ниша за 2024. годину.

Члан 6.

Извођач радова на подизању спомен бисте дужан је да у року од осам дана пре отпочињања радова о томе обавести Завод за заштиту споменика Ниш, као и да у року од 30 дана од дана завршетка радова пријави овом Заводу и Градској управи за друштвене делатности Града Ниша да је спомен биста подигнута.

Члан 7.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 06-408/2024-18-02
У Нишу, 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

11.

На основу члана 93. став 1. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 129/2007, 83/2014 - др. закон, 101/2016 - др. закон, 47/2018 и 111/2021- др. закон), члана 181. став 1. Закона о државном премеру и катастру (Службени гласник РС", бр. 72/2009, 18/2010, 65/2013, 15/2015 - Одлука УС, 96/2015, 47/2017 - аутентично тумачење, 113/2017 - други закон, 27/2018 - други закон, 41/2018 - други закон, 9/2020 - други закон и 92/2023), члана 37. став 1. тачка 23а Статута Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", бр. 88/2008, 143/2016 и 18/2019) и сагласности Министарства државне управе и локалне самоуправе, број 000886199 2024 14800 007 005 015 001 од 6.3.2024. године,

Скупштина Града Ниша на седници одржаној 25.04.2024. године, донела је

О Д Л У К У
О ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О
УТВРЂИВАЊУ НАЗИВА УЛИЦА И
ЗАСЕОКА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА
НИША

Члан 1.

У Одлуци о утврђивању назива улица и засеока на територији Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 64/2019, 3/2020, 18/2021, 49/2022, 49/2022 - исправка, 130/2023 - исправка и 13/2024),

У члану 39., додаје се тачка 9. која гласи:

„9. Неименованој улици у насељеном месту Доња Врежина, у Градској општини Пантелеј, која креће из кп 1956 (Ко Доња Врежина), иде дуж кп 1983/1, 1992, (Ко Доња Врежина) и завршава се између кп 1989 и 1993 (Ко Доња Врежина) и заједничка је са постојећом улицом „Булевар Медијана“ у насељеним местима Ниш (Медијана) и Ниш (Пантелеј.), утврђује се назив **БУЛЕВАР МЕДИЈАНА**“

Члан 2.

У члану 44. додаје се тачка 30. која гласи:

„30. Неименованој улици у насељеном месту Каменица у Градској општини Пантелеј, која креће између кп 7336/1 и 7317/2 (Ко Каменица), иде дуж кп 7994/4 и 7317/8, (Ко Каменица), завршава се у кп 7316/1 (Ко Каменица) и заједничка је са постојећом улицом „Лаповачка“ у насељеном месту Ниш (Пантелеј.), утврђује се назив **ЛАПОВАЧКА**“

Члан 3.

Овлашћује се Градска управа за органе Града и грађанска стања да сачини и објави пречишћен текст Одлуке о утврђивању назива улица и засеока на територији Града Ниша.

Члан 4.

Одлуку доставити Републичком геодетском заводу, Градској управи за комуналне делатности и инспекцијске послове и Градској управи за органе Града и грађанска стања.

Члан 5.

Одлуку и сагласност Министарства државне управе и локалне самоуправе објавити у "Службеном листу Града Ниша".

Број: 06-408/2024-22-02
У Нишу, 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

Министарство државне управе и локалне самоуправе, на основу члана 94., а у вези са чланом 93. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07, 83/14 - др. закон и 101/16-др. Закон, 47/18 и 111/21-др.закон), поступајући по захтеву Града Ниша, Скупштине Града Ниша, Комисије за називе делова насељених места и називе улица, број: 06-185/2024-02 од 29.фебруара 2024.године,, даје

САГЛАСНОСТ

Град Нишу, Скупштини Града Ниша, Комисији за називе делова насељених места и називе улица, на Предлог одлуке о допунама Одлуке о утврђивању назива улица и засеока на територији града Ниша:

– „Булевар Саше Савића“,
– „Трг Шабана Бајрамовића“
– „Булевар Медијана“
– „Лаповачка“

Образложење

Град Ниш, Скупштина Града Ниша, Комисија за називе делова насељених места и називе улица број: 06-185/2024-02 од 29.фебруара 2024.године,, у чијем прилогу је Предлог одлуке о допунама Одлуке о утврђивању назива улица и засеока на територији града Ниша, врши се следеће измене назива улица:

Мења се назив **"Булевар Шабана Бајрамовића"** и додељује нови назив **"Булевар Саше Савића"**

Мења се назив **"Сточни трг"** и додељује нови назив **"Трг Шабана Бајрамовића"**,

Неименованој улици у насељеном месту Доња Врежина, у Градској општини Пантелеј, утврђује се назив **"Булевар Медијана"**,

Наименованој улици у насељеном месту Каменица у Градској општини Пантелеј, утврђује се назив **"Лаповачка"**, ради давања сагласности.

У складу са чланом 93. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. број 129/07, 83/14 - др. закон и 101/16-др. Закон, 47/18 и 111/21-др.закон) Министарство је размотрило наведени предлог и биографије личности које је доставио град Ниш и дало сагласност, као у диспозитиву.

Број:000886199 2024 14800 007 005 015 001
У Београду, 6. март 2024. године

МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И
ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

МИНИСТАР
др Александар Мартиновић, с.р.

12.

На основу члана 2. став 2. Одлуке о покретању поступка оснивања спортског привредног друштва („Службени лист Града Ниша“ број 13/2024) и члана 37. став 1. тачка 7) и 28) Статута града Ниша („Службени лист Града Ниша“ број 88/2008,143/2016 и 18/2019),

Скупштина Града Ниша, на седници одржаној 25.04.2024. године, донела је

РЕШЕЊЕ

I Усваја се Нацрт Уговора о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу између Града Ниша и Спортског Удружења Фудбалског Савеза Србије.

II Текст Нацрта Уговора о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу је саставни део овог Решења.

III Ово решење и Нацрт Уговора о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу између Града Ниша и Спортског Удружења Фудбалског Савеза Србије објавити у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 06-408/2024-23-02
У Нишу, 25.04.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р

На основу члана 139-244. Закона о привредним друштвима ("Службени гласник РС", бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон, 5/2015 и 44/2018, 95/2018, 91/2019 И 109/21) оснивачи друштва са ограниченом одговорношћу :

Град Ниш, са седиштем у Ул.7 Јули бр.2, пиб 100232752, матични 17620541, кога заступа Градоначелница Драгана Сотировски (у даљем тексту: Оснивач-члан)

Спортско Удружење Фудбалски Савез Србије ул. Теразије бр. 35, Београд, (Стари Град), ПИБ: 100037799, МБ :07024118, које заступа генерални секретар Јован Шурбатовић,ЈМБГ: 2903968710114 (у даљем тексту: Оснивач-члан)

Закључују дана _____

**УГОВОР О ОСНИВАЊУ ДРУШТВА СА
ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ**

Овим Уговором оснивачи у складу са законом, оснивају друштво са ограниченом одговорношћу, (у даљем тексту: Друштво), уређују своје односе са Друштвом, међусобне односе поводом оснивања Друштва, питања која се тичу управљања и пословања Друштва, као и поједина друга питања од значаја за Друштво. Сходно наведеном уговорне стране су се споразумеле о следећем из Уговора:

Члан 1.

Овом Уговором се уређује:

- подаци о члановима друштва;
- пословно име и седиште друштва;
- претежна делатност друштва;
- укупан износ основног капитала друштва;
- износ новчаног улога, односно новчану вредност и опис неовчаног улога члана друштва;
- време уплате новчаног улога, односно уношење неовчаног улога;
- удео члана друштва у укупном основном капиталу изражен у процентима;
- врста и надлежности органа друштва;
- заступање друштва;
- трајање и престанак друштва;
- остала питања.

ПОСЛОВНО ИМЕ И СЕДИШТЕ ДРУШТВА**Члан 2.**

Пословно име друштва гласи:

Sportski centar fudbalskog saveza regiona istočne Srbije Niš, Друштво са ограниченом одговорношћу (у даљем тексту: Друштво)

Скраћено пословно име Друштва гласи:
SC FSRIS NIŠ DOO Niš

Члан 3.

Седиште Друштва је на следећој адреси:

Видоја Јовановића прилаз, 3, ББ,Нишка Бања

Мејл адреса Друштва за пријем електронске поште је:

scfsrisnis@gmail.com

Одлуку о промени пословног имена и/или седишта Друштва доноси Скупштина.

Пословна писма и друга документа Друштва, укључујући и оне у електронској форми, који су упућени трећим лицима, садрже следеће податке: пословно име и правну форму друштва, седиште, регистар у који је регистровано и број трансакције друштва, пословно име и седиште банке код које

има рачун, као и број рачуна, порески идентификациони број.

ПРЕТЕЖНА ДЕЛАТНОСТ

Члан 4.

Претежна делатност којом ће се Друштво бавити је: 93.11-Делатност спортских објеката.

Друштво може, уз испуњење услова у погледу техничке опремљености, заштите на раду и заштите и унапређења животне средине, као и друге прописане услове да обавља све законом дозвољене делатности.

Друштво може да обавља и делатности за које је законом прописано предходно прибављање сагласности, дозволе или другог акта државног органа, само по добијању те дозволе, сагласности или другог акта државног органа.

ОСНОВНИ КАПИТАЛ

Члан 5.

Основни капитал Друштва је новчани и неновчани улог оснивача.

Укупан уписани новчани капитал друштва износи: 3.000.000,00 евра у динарској противвредности по средње курсу НБС на дан уплате.

Укупан уплаћени новчани капитал друштва износи 0 динара.

Укупан уписани неновчани део капитала друштва износи: 2.686.415,00 евра или по средњем курсу НБС на дан процене 29.03.2024. године, 314.690.700,00 динара.

Укупан унети неновчани део капитала друштва износи 2.686.415,00 евра или по средњем курсу НБС на дан процене 29.03.2024. године, 314.690.700,00 динара.

Оснивачи на основу налаза и мишљења вештака грађевинске струке, утврђују вредност неновчаног улога у износу од 2.686.415,00 евра или по средњем курсу НБС на дан процене 29.03.2024 године, 314.690.700,00 динара.

Оснивач Град Ниш, уноси у друштво неновчани улог, и то грађевинско земљиште на катастарској парцели кп.бр. 8809 КО Нишка Бања, површине 67701 мкв и истовремено даје сагласност да се без накнадног одобрења Друштво након уписа у регистар привредних субјеката упише и у јавним књигама у евиденцији непокретности.

Члан 6.

Основни капитал друштва може се одлуком Скупштине повећати новим улозима или претварањем расположивих резерви за ове намене у основни капитал.

Основни капитал друштва може се смањити одлуком Скупштине, али не испод законом прописаног минимума основног капитала.

Смањење основног капитала Друштва по једном основу може се извршити истовремено са повећањем његовог основног капитала по другом основу у складу са законом.

Регистрација повећања и смањења основног капитала Друштва врши се, по правилу, једном годишње и то у року од 30 (тридесет) дана од дана одржавања годишње скупштине чланова Друштва.

Члан 7.

У циљу покривања губитака Друштва и/или у циљу унапређења пословања Друштва, као и за обезбеђивање обртних средстава, чланови Друштва могу донети одлуку о улагању додатних улога. Додатни улози чланова Друштва сразмерни су уделима, осим ако Скупштина Друштва не одлучи другачије.

Чланови Друштва немају обавезу уношења додатних улога нити обавезу обезбеђивања ма каквих финансијских средстава у било ком облику нити Друштву нити правним субјектима којима управља односно које финансира Друштво (повезана правна лица), осим ако није другачије утврђено Уговором чланова Друштва.

Чланови Друштва који не изврше своју обавезу уношења додатних улога на начин и у роковима утврђеним одлуком Скупштине Друштва, одговарају осталим члановима Друштва као и самом Друштву за штету прузроковану оваквим непоступањем.

ЧЛАНОВИ ДРУШТВА

Члан 8.

Чланови Друштва су:

1. Град Ниш:

са уписаним неновчаним улогом који износи : 2.686.415,00 евра или по средњем курсу НБС на дан процене 29.03.2024 године, 314.690.700,00 динара.

Са унетим неновчаним улогом који износи : 2.686.415,00 евра или по средњем курсу НБС на дан процене 29.03.2024 године, 314.690.700,00 динара.

а што износи 47,24% удела у укупном капиталу друштва

Неновчани улог члана састоји се из: градског грађевинског земљишта односно катастарске парцеле кп. Бр кп. Бр. 8809 КО Нишка Бања, површине 67701 мкв.

2. Спортско Удружење Фудбалски Савез Србије :

Са уписаним новчаним улогом који износи : 3.000.000,00 евра

Са уплаћеним новчаним улогом који износи: 0 динара.

а што износи 52,76 % удела у укупном капиталу друштва

Неуплаћени улог биће уплаћен до дана 15.05.2028 године, а у случају да се не изврши ова уплата, примениће се одредбе Закона о привредним друштвима.

Члан 9.

Без обзира на чињеницу да удели чланова Друштва могу бити процентуално различити, сразмерно вредности улога чланова Друштва у основни капитал Друштва, сваки члан Друштва може имати само један удео у Друштву, у складу са законом.

Право гласа чланова Друштва, међутим, као и њихово право на учешће у добити Друштва и расподели ликвидационог ишка сразмерни су уделима чланова Друштва (процентуалано израженим).

Право гласа чланова Друштва, као и имовинска права према Друштву укључујући и учешће у добити и расподели ликвидационог вишка, сразмерни су уделима чланова Друштва.

Члан 10.

Друштво је дужно да у свом седишту води Књигу удела у коју се уписују подаци о члановима друштва, износу уговореног и уплаћеног и унетог улога, допунски улози, оптерећења удела, број и проценат гласова сваког удела, промене на уделима и промене власника удела, укључујући и време преноса и име преносиоца и стицаоца, као и сви други подаци прописани законом.

Упис у Књигу удела има конститутиван карактер у односу на Друштво, будући да се чланом Друштва сматра само оно лице које је у том својству уписано у Књигу удела, док се у односу на трећа лица чланом Друштва сматра оно лице које је у том својству регистровано у Агенцији за привредне регистре.

Сматра се да је члан Друштва, уколико није раније уписан у Књигу удела, даном подношења регистрационе пријаве Агенцији за привредне регистре уписан у Књигу удела, без обзира када је регистрација спроведена.

За тачност података садржаних у Књизи удела, као и за благовремено подношење пријаве за регистрацију и све релевантне документације Агенцији за привредне регистре ради регистрације и објављивања промене података уписаних у Књизи удела, одговара директор Друштва који је једино овлашћен да подноси пријаве промене регистрованих података, односно да да овлашћење трећем лицу за таква поступања.

Члан 11.

Друштво може стећи сопствени удео/уделе. Друштво по основу сопственог удела нема право гласа, нити се тај удео рачуна у кворум гласова, нити даје право на дивиденду, а уколико Друштво

не отуђи сопствени удео у року од 1 (једне) године дана од дана његовог стицања, сопствени удео Друштва се обавезно поништава.

Члан 12.

Скупштина чланова Друштва може донети одлуку о:

- Повлачењу удела у случају добровољног иступања члана из Друштва у складу са законом,
- Поништавању удела или делова удела у случају (и) принудног иступања из Друштва, и (или) у случају да Друштвоне отуђи сопствени удео у року од годину дана од дана стицања удела од стране Друштва, као и у другим случајевима прописаним законом.

Одлука Скупштине чланова Друштва о повлачењу удела из овог Оснивачког акта има за последицу престанак чланства у Друштву, поништење удела и смањење основног капитала.

Члан 13.

У случају да члан Друштва намерава да свој удео или део удела у Друштву да у залогу или оптерети на било који други начин, дужан је да предходно прибави сагласност Друштва (Скупштине Друштва), осим ако није другачије одређено Уговором Чланова Друштва.

ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ЧЛАНА ДРУШТВА ПРЕМА ПРИВРЕДНОМ ДРУШТВУ И ДРУШТВА ПРЕМА ЧЛАНУ ДРУШТВА

Члан 14.

Друштво самостално иступа у правном промету и за своје обавезе одговара својом целокупном имовином. Чланови Друштва не одговарају за обавезе Друштва.

Члан 15.

Члан Друштва може пренети свој удео на треће лице само уз поштовање права пречег стицања од стране Друштва и другог члана Друштва, у свему у складу са одредбама овог Уговора.

Члан друштва који жели да пренесе свој удео у Друштву на треће лице, дужан је да тај удео најпре понуди Друштву. Друштво може да искористи право прече куповине у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема писмене понуде члана Друштва који располаже својим уделом. Ако Скупштина Друштва не искористи право прече куповине удела у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема писмене понуде члана Друштва који располаже својим уделом, члан Друштва који је понуду учинио Друштву мора ту исту понуду доставити свим преосталим члановима Друштва. Преостали чланови Друштва могу да искористе право прече куповине удела у року од 30 (тридесет) дана рачунајући од дана пријема

писмене понуде члана Друштва који располаже својим уделом. Уколико преостали чланови Друштва не искористе своје право прече куповине у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема писмене понуде члана Друштва који располаже својим уделом, члан Друштва који располаже својим уделом може пренети свој удео трећем лицу по цени и у складу са другим условима своје понуде учињеним Друштву односно преосталим члановима Друштва, или по вишој цени.

У случају преноса удела члана Друштва у извршном поступку, Друштво и други чланови Друштва имају право прече куповине, на начин предвиђен прописима о принудном извршењу.

Право прече куповине, примењује се како у случају располагања уделом, тако и у случају располагања делом удела, а важи и у свим случајевима преноса или отуђења удела у Друштву, а посебно у случајевима размене и поклона.

Члан 16.

Удео се преноси уговором у писменој форми са овереним потписима преносиоца и стицаоца који су обавезни да без одлагања обавесте Друштво (и) извршеном преносу, (ии) промени члана, и (иии)времену учињеног преноса ради уписа ове промене у Књигу удела.

У случају преноса удела или дела удела врши се измена овог оснивачког акта. Одредбе овог Оснивачког акта и Уговора Чланова Друштва обавезиваће сваког новог приступајућег члана Друштва, у смислу одредби овог Уговора, на исти начин на који ови акти обавезују Чланове Друштва.

Члан Друштва може свој удео у Друштву дати у залог или оптеретити на други начин у свему у складу са законом и Уговором чланова Друштва. Давање удела у залог се уписује у Књигу удела и у Регистар залог.

Члан 17.

У случају да било који члан Друштва намерава да прода свој удео трећем савесном лицу ("Очекивани купац") и у том смислу прими понуду од Очекиваног купца, а други чланови Друштва не искористе право прече куповине у складу са законом, овим Оснивачким актом и Уговором Чланова Друштва, остали чланови Друштва имају право да продају своје уделе Очекиваном купцу под истим условима који су понуђени од стране Очекиваног купца члану Друштва који је намеравао да прода свој удео („Tag Along право”). Члан Друштва који намерава да прода свој удео има обавезу да предузме све како би обезбедио да преосталим члановима Друштва буде пружена прилика да продају своје уделе Очекиваном купцу и то под истим условима који су понуђени члану Друштва који намерава да прода свој удео. Члан Друштва који намерава да прода свој удео је

такође обавезан да обезбеди да Очекивани купац закључи одговарајући уговор о продаји удела.

Члан Друштва који намерава да прода свој удео је дужан да осталим члановима Друштва достави обавештење о продаји и преносу удела или да им на други начин достави важећу понуду (или њену оверену копију), која понуда је обавезујућа у периоду од 40 дана, а у којој понуди Очекивани купац изражава намеру да купи уделе осталих чланова Друштва под једнаким условима који су садржани у понуди члану Друштва који намерава да прода свој удео.

Остали чланови Друштва могу остварити Tag Along право у року од 40 дана рачунајући од дана пријема обавештења о продаји и то достављањем писменог обавештења члану Друштва који намерава да прода свој удео и Очекиваном купцу у коме их обавештавају да су вољни да продају своје уделе под условима који су прецизно одређени у понуди Очекиваног купца („Tag along обавештење”). Tag along обавештење треба да буде приложено уз писмену изјаву од одрицања од права прече куповине.

У случају када је други члан Друштва доставио Tag along обавештење, Очекивани купац купује удео другог члана Друштва закључењем уговора о куповини удела са чланом Друштва који је намеравао да прода свој удео, а уговорна страна у овом уговору је такође и други члан Друштва који продаје свој удео Очекиваном купцу. Уговор о продаји и куповини удела се закључује у року од 30 дана рачунајући од дана пријема Tag along обавештења од стране Очекиваног купца- под условом да су испуњени сви услови који су прописани Оснивачким актом, Уговором Чланова Друштва и одговарајућим законским прописима. У циљу избегавања сумње, у случају да Очекивани купац не намерава да купи све уделе на основу чега би постао искључиви власник у Друштву, остали чланови Друштва имају право да учествују у понуђеном уделу који је предмет куповине од стране Очекиваног купца сразмерно свом учешћу у Друштву (pro rata). У случају да један чланова Друштва не искористи своје Tag along право, остали чланови Друштва имају право да искористе Tag along право у односу на тај удео за који није искоришћено ово Tag along право, сразмерно свом учешћу у Друштву (pro-rata).

ИЗВЕШТАЈИ, ДОБИТ И ПЛАЋАЊА

Члан 18.

Директор Друштва подноси годишњој скупштини друштва финансијске извештаје и извештаје о пословању, а по потреби и извештај ревизора, на усвајање.

Усвајање финансијских извештаја или било којих других извештаја од стране Скупштине Друштва не утиче на остваривање права члана Друштва ако се касније покаже да су нетачни или погрешни.

Друштво може вршити исплате члану Друштва у било које време, ако то плаћање није супротно одредбама Закона о привредним друштвима о ограничењима плаћања и Уговором Чланова Друштва.

Друштво не може вршити плаћања нити се може обавезати на плаћања свом члану Друштва ако би после плаћања:

Нето имовина Друштва била мања од његовог основног капитала, увећаног за резерве које се могу користити за исплате, а умањеног за износ који је друштво дужно да унесе у резерве за годину у којој се врше исплате.

Уколико би Друштво било онемогућено да плаћа своје дугове чија се доспелост очекује у редовном току пословања друштва.

Изузетно, Друштво може извршити плаћања члану Друштва, ако из финансијских извештаја припремљених у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија произилази да је исплата разумна у датим околностима.

ОРГАНИ ДРУШТВА

Члан 19.

Управљање друштвом је организовано као једнодомно.

Органи Друштва су: Скупштина Друштва и директор.

Друштво заступа директор, а може га заступати и Прокуриста.

Овлашћења органа друштва и делокруг рада утврђује се у складу са Законом о привредним друштвима.

СКУПШТИНА

Члан 20.

Скупштина је орган власника друштва и Скупштину чине сви чланови друштва, односно оснивачи.

Сваки члан Друштва има право гласа у Скупштини сразмерно учешћу његовог удела у основном капиталу Друштва.

Члан 21.

Скупштина друштва врши следеће послове и одлучује о:

Скупштина доноси одлуке обичном већином гласова присутних чланова који имају право гласа по одређеном питању:

- доноси измене оснивачког акта;
- усваја финансијске извештаје, као и извештаје ревизора ако су финансијски извештаји били предмет ревизије;
- надзира рад директора и усваја извештаје директора, ако је управљање друштвом једнодомно;

- одлучује о повећању и смањењу основног капитала друштва, као и о свакој емисији хартија од вредности;
- одлучује о расподели добити и начину покрића губитака, укључујући и одређивање дана стицања права на учешће у добити и дана исплате учешћа у добити члановима друштва;
- именује и разрешава директора и утврђује накнаду за његов рад односно начела за утврђивање те накнаде, ако је управљање друштвом једнодомно;
- именује ревизора и утврђује накнаду за његов рад;
- одлучује о покретању поступка ликвидације, као и о подношењу предлога за покретање стечајног поступка од стране друштва;
- именује ликвидационог управника и усваја ликвидационе билансе и извештаје ликвидационог управника;
- одлучује о стицању, поништењу и расподели сопствених удела и стицању, подели и поништењу резервисаних сопствених удела;
- одлучује о обавезама чланова друштва на додатне уплате и о враћању тих уплата;
- одлучује о захтеву за иступање члана друштва;
- одлучује о искључењу члана друштва из разлога неплаћања, односно неуношења уписаног улога;
- одлучује о покретању спора за искључење члана друштва;
- одлучује о повлачењу и поништењу удела;
- именује и разрешава остале заступнике друштва, ако је управљање друштвом једнодомно;
- одлучује о покретању поступка и давању пуномоћја за заступање друштва у спору са прокуристом, као и у спору са директором, ако је управљање друштвом једнодомно.
- одлучује о покретању поступка и давању пуномоћја за заступање друштва у спору против члана друштва;
- одобрава приступање новог члана и даје сагласност на пренос удела трећем лицу у случају из члана 167. овог закона;
- одлучује о статусним променама и променама правне форме;
- даје одобрење на правне послове у којима постоји лични интерес, у складу са чланом 66. овог закона;
- даје сагласност на стицање, продају, давање у закуп, залагање или друго располагање имовином велике вредности у смислу члана 470. овог закона;
- врши друге послове и одлучује о другим питањима, у складу са овим законом и оснивачким актом.

Члан 22.

Скупштина одлучује двотрећинском већином од укупног броја гласова свих чланова Друштва за следећа питања:

- повећању или смањењу основног капитала;
- статусним променама и променама правне форме;
- доношењу одлуке о ликвидацији друштва или подношењу предлога за покретање стечаја;
- расподели добити и начину покрића губитка;
- стицању сопствених удела друштва;
- стицању резервисаних сопствених удела друштва.

Члан 23.

Скупштина једногласно одлучује о обавези чланова на додатне уплате као и повраћају тих уплата.

Члан 24.

Седницама скупштине Друштва председава Председник скупштине.

Годишња седница Скупштине одржава се најкасније у року од шест месеци након завшетка пословне године ради усвајања финансијских извештаја и одлучивања о расподели добити.

Седнице Скупштине које се одржавају између годишњих Скупштина су ванредне.

Седница Скупштине се сазива писменим путем позивом који се упућује сваком члану Друштва на адресу која се води у Књизи удела, а позив може да буде упућен и у електронском облику.

Позив за седницу Скупштине Друштва са предлогом дневног реда доставља се сваком члану најраније 15 (петнаест) а најкасније 7 (седам) дана пре дана одржавања седнице Скупштине.

Скупштина Друштва се може одржати у свако време и без сазивања ако су са тим писмено сагласили сви чланови Друштва.

Седница Скупштине може се одржавати коришћењем конференцијске везе или друге аудио и визуелне комуникацијске опреме, ако су са тим писмено сагласили чланови Друштва.

Члан Скупштине, у поступку одлучивања, може гласати и писменим путем.

Кворум за одржавање Скупштине је 90% гласова свих чланова Скупштине. У случају да се скупштина Друштва сазвана није могла одржати или одлучивати услед недостатка кворума, поново се сазива са истим предложеним дневним редом, најраније 10 (десет) дана а најкасније 30 (тридесет) дана од дана првог сазивања (поновљена скупштина). Кворум за одржавање поновљене скупштине је већина гласова свих чланова Скупштине.

Члан друштва може потписивањем писаног пуномоћја именовати било које друго лице да гласа у скупштини за њега, под условом да ово

лице преузме обавезу чувања као пословне тајне свих информација и података које се односе на пословање Друштва и на чланове Друштва, односно обавезе да ће се уздржати од откривања ма које од горе наведених информација или података било ком трећем лицу. Члан Друштва не може бити заступљен у скупштини са пуномоћником који би имао само део његових гласачких права, нити може дати пуномоћје већем боју лица.

Пуномоћје за скупштину Друштва да се, по правилу, за једну седницу Скупштине, укључујући поновљену скупштину.

Члан Друштва може гласати и писаним путем или другим начином испоруке докумената.

Свака одлука може се донети и ван седнице, уколико је потпишу сви Чланови Друштва и унесу у Књигу одлука.

Одлуке Скупштине уносе се у записник који садржи нарочито податке о дану и месту одржавања, питањима која су предмет гласања, донетим одлукама, одговорима директора на поједина питања.

Након доношења одлука из надлежности Скупштине, члан саставља и потписује записник и донете одлуке уписује у Књигу одлука. Одлуке Скупштине су пуноважне од дана доношења, осим уколико је посебним прописом предвиђено другачије.

ЗАСТУПАЊЕ ДРУШТВА**Члан 25.**

Друштво има Директора који је законски заступник Друштва, Директор се региструје у складу са Законом о регистрацији.

Директора именује и разрешава Скупштина Друштва и са њим након именовања потписује уговор о регулисању међусобних права, обавеза и одговорностима директора Друштва.

Мандат директора је на 4 године.

Члан 26.

Директор води послове Друштва у складу са законом, овим оснивачким актом и одлукама Скупштине. Поред вођења Друштва, Директор обавља и све друге послове који нису у надлежности Скупштине.

Директор је одговоран за уредно водјење пословних књига Друштва, као и за тачност финансијских извештаја.

Директор заступа Друштво појединачно у унутрашњем и у спољнотрговинском промету са неограниченим овлашћењима Директор може пренети право заступања другим члановима Друштва.

Директор обавља и друге послове који нису у надлежности скупштине и надзорног одбора

Члан 27.

Скупштина може својом одлуком променити начин заступања Друштва и поставити границе при

заступању, а свака промена заступника или промена начина заступања мора се регистровати.

Члан 28.

Прокура је овлашћење којим Друштво овлашћује једно или више лица за закључивање правних послова и радњи у вези са делатношћу Друштва, а не садржи овлашћење за закључивање послова који се односе на отуђење и оптерећење непокретности. Прокуру даје Друштво једном лицу или већем броју лица као појединачну или заједничку. Прокуриса потписује привредно Друштво под својим пуним именом, са јасном назнаком свог својства које произилази из прокуре са ознаком "пп".

Прокура Друштво може да опозове у свако доба.

ЛИЧНИ ИНТЕРЕС И ИНТЕРЕС ДРУШТВА

Члан 29.

Заступници Друштва, као и ликвидациони управник Друштва, дужна су да у том својству извршавају своје послове савесно, са пажњом доброг привредника, у разумном уверењу да делују у најбољем интересу привредног Друштва и да поступају савесно и лојално према Друштву.

Лица која имају лични интерес, дужна су нарочито да : не користе имовину Друштва у личном интересу; не користе повлашћене информације у Друштву за лично богаћење; не злоупотребљавају позиције у Друштву за лично богаћење; не користе пословне могућности Друштва за своје личне потребе и сл. (лични интерес).

Лични интерес постоји ако лице наведено у ставу првом овог члана или члан његове породице је :
-уговорна страна у правном послу са Друштвом;

-у финансијском односу са лицем из правног посла или радње које закључује уговор са Друштвом или које има финансијске интересе у том послу или радњи, по основу којих се разумно може очекивати да утичу на његово поступање супротно интересу Друштва;

-је под контролним утицајем стране из правног посла или радње или лица које има финансијски интерес у правном послу или радњи, тако да се основано може очекивати да утичу на његово поступање супротно интересу Друштва.

Лице које закључује правни посао са Друштвом не повређује правило сукоба интереса и није одговорно за накнаду штета која произађе из сукоба интереса, ако је правни посао одобрен у доброј вери од стране Скупштине Друштва.

Повреда сукоба интереса и забране конкуренције даје Друштву, поред права на накнаду штете и друга права у складу са законом.

ПОСЛОВНА ТАЈНА

Члан 30.

Пословном тајном сматра се информација о пословању одређена одлуком органа Друштва, за коју је очигледно да би проузроковала знатну штету Друштву ако дође у посед трећег лица. Лица за која се утврди да су повредила пословну тајну одговарају за штету проузроковану Друштву која настане у погледу чувања пословне тајне, односно њеног саопштавања у складу са законима и другим прописима.

ИЗМЕНА ОСНИВАЧКОГ АКТА И ЧУВАЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Члан 31.

Овај Оснивачки акт може се мењати само у складу са законом, односно измена овог оснивачког акта врши се у писаној форми и није потребна овера потписа.

Законски заступник друштва је у обавези да након сваке измене оснивачког акта сачини и потпише пречишћени текст документа.

Измене оснивачког акта региструју се након сваке измене у складу са Законом о регистрацији.

Члан 32.

Друштво чува следећа документа и акта:

- Оснивачки акт, укључујући и све његове измене;
- Решење о регистрацији,
- Интерна документа одобрена од Скупштине;
- Књигу одлука;
- Акт о образовању сваког огранка друштва и представништва (заступништва);
- Документа која доказују својину и сва друга права друштва на имовину;
- Записнике и одлуке скупштине друштва;
- Финансијске извештаје, извештаје о пословању и извештај ревизора;
- Књиговодствену документацију и рачуне;
- Документа о финансијским извештајима и извештајима о пословању поднета надлежним органима;
- Листу повезаних Друштава са подацима о уделима или другим правима у њима;
- Књигу удела;
- Листу са пуним именима и адресама свих лица која су овлашћена да заступају Друштво и ревизора Друштва, као и податке да ли лица која су овлашћена да заступају Друштво то чине колективно или појединачно;
- Пуно име и адресу интерног ревизора и чланова одбора ревизора;

- Листу свих преноса удела укључујући и залогу и било који други пренос лицу које тиме не постаје члан Друштва;

- Списак свих уговора које су са друштвом закључили Председник и чланови Управног одбора, заступници Друштва и са њима повезана лица;

- Податке о повраћају пореза, процена пореза и сву осталу документацију у вези са пореским обавезама.

Друштво је дужно да чува документа и акте у роковима предвиђених законом односно прописима о архивској грађи.

ТРАЈАЊЕ И ПРЕСТАНАК ДРУШТВА

Члан 33.

Друштво се оснива на неодређено време.

Члан 34.

- Друштво престаје у следећим случајевима:

- Одлуком скупштине Друштва;
- Статусним променама које воде престанку Друштва;

- Стечајем (банкротством);
- Правноснажном одлуком којом се утврђује да је регистрација друштва била ништава и одређује брисање Друштва;

- Наступањем других догађаја прописаних законом.

ТРОШКОВИ ОСНИВАЊА

Члан 35.

Укупан износ трошкова оснивања друштва утврђен је у висини од:

_____ динара (словима: _____)
и сносиће Спортско Удружење Фудбалски Савез Србије.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

- Будући чланови Друштва који му евентуално накнадно приступе, правни следбеници садашњих или будућих чланова Друштва, као и купци/стицаоци удела/дела удела садашњих или будућих чланова Друштва су дужни да дају писмену изјаву у којој наводе да су упознати са одредбама како овог Оснивачког акта, тако и Уговора чланова Друштва, и да пристају да приступе Друштву уз пуно знање и прихватање наведених аката.

Члан 37.

- На питања која нису регулисана овим Оснивачким актом сходно се примењују одредбе Закона о привредним друштвима.

Члан 38.

- Уговор је у 4 (четири) истоветних примерака, сачињен на српском језику и један примерак служи за потребе овере, један за потребе регистра, по један примерак за потребе чланова Друштва, и један примерак за Друштво.

У Нишу, _____ године

Оснивачи-чланови друштва:

Град Ниш
Градоначелница

Драгана Сотировски
(потпис оснивача)

Спортско Удружење Фудбалски Савез Србије
Генерални секретар

Јован Шурбатовић
(потпис оснивача)

13.

На основу члана 14 Одлуке о манифестацијама и програмима у области културе од значаја за град ("Службени лист града Ниша", број 5/2018 - пречишћен текст, 18/2019, 18/2021 и 139/2022) и члана члана 37. став 1. тачка 7) Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина града Ниша, на седници од 25.4.2024.године, доноси

П Р А В И Л А

О ОРГАНИЗАЦИЈИ И РАДУ СТАЛНЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛНЕ ХОРСКЕ СВЕЧАНОСТИ

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Интернационалне хорске свечаности (у даљем тексту: ИХС) је музичка манифестација међународног аматерског хорског стваралаштва, такмичарског карактера.

Члан 2

Циљ ИХС је подстицај и унапређење аматерског хорског певања. Учесници ИХС су хорови и певачке дружине из земље и иностранства. Манифестација омогућује учесницима да се својим остварењима представе публици и музичкој јавности и освоје признања која се додељују за најбоље извођачке и стваралачке домете.

Члан 3

Фестивал се финансира средствима: буџета града, надлежног министарства, од продатих

улазница, спонзора, донатора, учесника ИХС, Савеза аматера Србије и из других извора, у складу са законом.

II ОРГАНИ И ТЕЛА ИНТЕРНАЦИОНАЛНИХ ХОРСКИХ СВЕЧАНОСТИ

Члан 4

За организовање, одржавање и популаризацију ИХС образују се органи и тела манифестације, и то:

1. Савет ИХС (у даљем тексту: Савет)
2. Организациони одбор ИХС (у даљем тексту: Организациони одбор)
3. Селектор ИХС (у даљем тексту: селектор)
4. Стручни жири
5. Комисије и друга тела која по потреби формира Савет ради остваривања програмских циљева ИХС

Члан 5

Јавност рада органа ИХС остварује се путем службених обавештења, саопштења и конференција за штампу, које сагласно дају или организују председник Савета, председник Организационог одбора, селектор, председник жирија или директори установа - организатора и реализатора ИХС.

Документа о раду органа ИХС доступна су заинтересованим субјектима преко одговорних лица у органима манифестације.

Изузетно, рад жирија ИХС недоступан је јавности све до званичног саопштења одлуке жирија. Након тога, јавности је доступна и документација о њиховом раду.

1. Савет ИХС

Члан 6

Савет је највиши орган управљања ИХС. Савет има 7 чланова које именује Скупштина града.

Директор Нишког културног центра је, по функцији, члан Савета.

Мандат чланова Савета је четири године. За свој рад Савет је одговоран оснивачу.

Члан 7

Савет у оквиру својих права и дужности:

- бира председника и и заменика председника;
- доноси пословник о раду;
- именује органе и тела ИХС;
- доноси правилнике и пословнике о раду органа и тела које именује;
- на предлог селектора, доноси одлуку о избору хорова и учесника ИХС;
- усваја предлог сценарија отварања и затварања ИХС;

- доноси програм и финансијски план ИХС;
- одређује место, време и дужину трајања ИХС и других пратећих манифестација;
- доноси извештај о реализацији програма и финансијски извештај манифестације;
- решава и одлучује о свим питањима од интереса за рад и одвијање ИХС;
- ради и друге послове утврђене Одлуком о манифестацијама и програмима у области културе од значаја за град.

Савет може, ради ефикаснијих припрема, да донесе одлуку да одређени део својих права и одговорности у вези са програмом и организацијом пренесе на органе и тела које је именовано.

Члан 8

Савет ради у седницама.

Директор Нишког културног центра сазива и председава конститутивном седницом Савета до избора председника Савета.

Остале седнице сазива и њима председава председник Савета, а у случају његове спречености, заменик председника или члан Савета изабран на тој седници.

Савет пуноважно одлучује ако седници присуствује већина чланова Савета.

Одлуке се доносе већином гласова присутних чланова.

2. Организациони одбор

Члан 9

Савет именује Организациони одбор који има 5 чланова.

Чланови Организационог одбора су, по функцији, селектор ИХС, представник Нишког културног центра, представник Нишког симфонијског оркестра, као и представници културног и јавног живота Ниша.

Члан 10

У оквиру својих права и обавеза Организациони одбор, као извршни орган ИХС:

- обавља послове припреме и одвијања ИХС, односно реализације програма, у складу са одлукама Савета ИХС;
- доноси одлуке у складу са својим овлашћењима;
- обавља материјално-финансијске и правне послове;
- брине о боравку и третману учесника, почасних и других гостију;
- организационо и технички се стара о обезбеђењу услова у којима се остварују програмски садржаји и пратеће манифестације;

- стара се о реализацији пратећих манифестација и програма, наступа, скупова;
- обавља послове који су пренети по посебном овлашћењу из члана 7 став 2 ових правила;
- обавља и друге послове неопходне за реализацију фестивала.

За свој рад Организациони одбор је одговоран Савету.

Члан 11

У изузетним случајевима, када се из објективних околности Савет не може сазвати, Организациони одбор може привремено донети одлуку из оквира надлежности Савета, с тим да се о томе мора претходно консултовати председник или заменик председника Савета.

Кад се за то створе услови, Савет верификује одлуке Организационог одбора.

3. Селектор ИХС

Члан 12

Савет именује селектора ИХС ради осмишљавања и уобличавања програмске концепције.

Селектор се именује из реда истакнутих културних и јавних радника из области хорског стваралаштва.

Мандат селектора је идентичан мандату чланова Савета ИХС.

Члан 13

Селектор у оквиру својих права и дужности предлаже Савету:

- програм рада ;
- пропозиције ИХС;
- листу хорова - учесника ИХС, формирану по пријавама, а на основу утврђених пропозиција за учешће на ИХС;
- стручне расправе, трибине и друге пратеће манифестације које популаришу и унапређују хорско певање.

4. Жири фестивала

Члан 14

На предлог селектора ИХС, Савет именује стручни жири који оцењује уметнички домет и квалитет наступа учесника ИХС.

Пословник о раду стручног жирија доноси Савет ИХС.

Мандат чланова стручног жирија престаје доношењем одлуке и доделом признања.

Члан 15

Стручни жири је састављен од пет музичких стручњака из земље и иностранства.

Стручни жири оцењује уметнички домет и квалитет хорског певања учесника ИХС.

Најуспешније домаће и иностране хорове, најбоље композиције изведене на ИХС стручни жири награђује плакетама.

Члан 16

Признања која додељује жири су:

1. Награда „Радојица Милосављевић - Ица“ за најбље изведен програм у целини
2. Награда „Миодраг Вељковић - Шпаја“ за најбоље извођење дела инспирисаног српском и светском фолклорном традицијом
3. Награда „Даринка Матић - Маровић“ за најбоље извођење дела савремене музике
4. Награда „Стеван Ст. Мокрањац“ за најбоље извођење композиције Стевана Ст. Мокрањца
5. Награда „Снежана Спасић - Вила Naissa“ за најбољег солисту
6. Награда за најбоље извођење композиције старог мајстора
7. Награда за најбоље извођење композиције световне музике
8. Награда за најбоље извођење композиције духовне музике
9. Награда за најбољег диригента
10. Награда за посебан допринос подизању квалитета ИХС
11. Награда за иновативан приступ хорском певању

Члан 17

Члан стручног жирија не може бити лице које на било који начин учествује у реализацији програма ИХС.

Одлуку о додели признања стручни жири доноси већином гласова.

Члан 18

Публика на летњој позорници сваке вечери током фестивала, путем гласачких листића, бира најбољи хор вечери.

На завршној вечери фестивала проглашава се најбољи хор и додељује му се признање.

III ПРОГРАМИ И ПЛАНОВИ ИХС

Члан 19

Планом и програмом организовања и рада утврђују се послови и динамика њиховог извршавања, као и кадровске, материјално-финансијске, техничке и друге потребе.

Услове за одржавање ИХС утврђује Савет манифестације.

Члан 20

Програм ИХС доноси Савет.

Програмом су обухваћени: отварање, програмски садржаји током сваког дана трајања манифестације, термини њиховог одржавања, проглашење награда и затварање ИХС.

Члан 21

Финансијским планом, који доноси Савет, утврђују се:

- извори и висина средстава за реализацију ИХС;
- динамика прилива и усмеравања;
- структура и висина расхода: превоза, смештаја, исхране, штампања материјала, рекламе, услуга и сл. - све у бруто - износу.

Члан 22

Савет ИХС доставља Градској управи за друштвене делатности програм и финансијски план, на које управа даје сагласност, уз прибављено мишљење Градске управе за финансије.

Члан 23

Савет ИХС у року од 30 дана по завршетку манифестације подноси извештај о реализацији програма и финансијски извештај ИХС Градској управи за друштвене делатности и оснивачу.

Члан 24

Стручне, административно-техничке и организационе послове за потребе ИХС обавља Нишки културни центар.

IV ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**Члан 25**

Ова правила ступају на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу града Ниша".

Ступањем на снагу ових правила престају да важе Правила о организацији и раду сталне манифестације Интернационалне хорске свечаности ("Службени лист града Ниша", број 23/2006).

Број: 06-408/2024-46-02
У Нишу, 25.4.2024.године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

14.

На основу члана 14 Одлуке о манифестацијама и програмима у области културе од значаја за град ("Службени лист града Ниша", број 5/2018 - пречишћен текст, 18/2019, 18/2021 и 139/2022) и члана члана 37. став 1. тачка 7) Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина града Ниша, на седници од 25.4.2024.године, доноси

П Р А В И Л А
О ОРГАНИЗАЦИЈИ И РАДУ СТАЛНЕ
МАНИФЕСТАЦИЈЕ
Интернационални Nišville џез фестивал

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ**Члан 1.**

Интернационални Nišville џез фестивал (у даљем тексту: Џез фестивал) је манифестација презентације остварења уметничке џез музике аутора и извођача из земље и иностранства.

Џез фестивал се одржава сваке године у августу, у нишкој Тврђави у Нишу, у организацији и реализацији Фондације „Nišville“, Ниш.

Члан 2.

Циљ Џез фестивала је да се кроз наступе музичких извођача из земље и иностранства и путем манифестација, којима се подстиче музичко стваралаштво и обогаћује разноликост домаће музичке сцене, афирмишу сви облици уметничке џез музике и сродни музички правци.

Члан 3.

Џез фестивал се финансира средствима: буџета града, надлежног министарства, од продаје улазница, средствима спонзора, донатора и других извора, у складу са законом.

II ОРГАНИ И ТЕЛА ЏЕЗ ФЕСТИВАЛА**Члан 4.**

За организовање, одржавање и популаризацију Џез фестивала образују се органи и тела , и то:

1. Савет Џез фестивала (у даљем тексту: Савет),
2. директор Џез Фестивала.
3. органи и тела, које по потреби формира Савет ради остваривања програмских циљева Џез фестивала.

Члан 5.

Јавност рада органа Џез фестивала остварује се путем службених обавештења, саопштења и конференција за штампу, које даје или организује председник Савета и директор фестивала - организатора манифестације.

Документа о раду органа Џез фестивала доступна су заинтересованим субјектима преко одговорних лица у органима Џез фестивала.

1. Савет Џез фестивала**Члан 6.**

Савет је највиши орган управљања Џез фестивала.

Савет има девет чланова које именује Скупштина града, и то:

Три представника Фондације „Nišville“ и шест из реда стручних и јавних радника и познаваоца области културе.

Мандат чланова Савета траје четири године.

За свој рад Савет је одговоран оснивачу.

Члан 7.

Савет у оквиру својих права и дужности:

- бира председника и заменика председника;
- доноси Пословник о раду;
- именује органе и тела Џез фестивала;
- доноси правилнике и пословнике о раду тела које именује;
- доноси Програм Џез фестивала ;
- доноси финансијски план Џез фестивала;
- усваја извештај о реализацији Програма и финансијски извештај манифестације;
- решава и одлучује о свим питањима од интереса за рад и одвијање Џез фестивала.

Савет може, ради ефикаснијих припрема, да донесе одлуку да одређени део својих права и одговорности у вези са програмом и организацијом пренесе на друга тела која је основао.

Члан 8.

Савет ради у седницама.

Представник Фондације „Nišville“ сазива и председава конститутивном седницом Савета до избора председника Савета.

Остале седнице сазива и њима председава председник Савета, а у случају његове спречености, заменик председника или члан Савета изабран на тој седници.

Савет пуноважно одлучује када седници присуствује већина чланова Савета.

Одлуке се доносе већином гласова присутних чланова.

Члан 9.

2. Директор Џез фестивала

Директор Џез фестивала је директор Фондације „Nišville“ или лице које он овласти.

Директор, у оквиру својих права и дужности:

- предлаже Савету програм Џез фестивала и листу учесника;
- подноси Савету предлог финансијског плана Џез фестивала;
- надлежан је и одговоран за организовање Програма и реализацију финансијског плана Џез фестивала;
- о реализацији Програма Џез фестивала контактира са средствима јавног информисања и стара се о

маркетиншкој презентацији манифестације;

- по окончању Џез фестивала подноси Савету извештај о свом раду.

Члан 10.

Програмске, организационе, материјалне, финансијске, техничке, просторне и друге услове за одржавање Џез фестивала утврђују надлежни органи Џез фестивала.

Члан 11.

Стручне, административно-техничке и организационе послове за потребе организације Џез фестивала обавља Фондација „Nišville“.

III ПРОГРАМИ И ПЛАНОВИ ЏЕЗ ФЕСТИВАЛА

Члан 12.

Програм Џез фестивала обухвата: програмске садржаје, пратеће манифестације, места и термине њиховог одржавања.

Критеријуми за концепирање програма и избор учесника Џез фестивала одређени су његовим карактером и програмским циљевима.

Члан 13.

Програм Џез фестивала одвија се у простору нишке Тврђаве, према динамици манифестације коју усваја Савет.

О евентуалним изменама места и термина реализације Програма, на предлог директора, одлучује Савет Џез фестивала.

Члан 14.

Планом и програмом организовања и рада утврђују се послови, динамика њиховог извршавања, кадровске, материјално-техничке, просторне, смештајне и друге потребе.

Члан 15.

Финансијским планом, који доноси Савет, утврђују се:

- извори и висина средстава за реализацију Џез фестивала;
- динамика прилива и усмеравања средстава;
- трошкови превоза, смештаја, исхране учесника Џез фестивала;
- трошкови реализације Програма, штампања материјала, рекламе, услуга - све у бруто износу.

Члан 16.

Савет Џез фестивала доставља Градској управи за друштвене делатности Програм и финансијски план на који управа даје сагласност,

уз прибављено мишљење Градске управе за финансије.

Члан 17.

Савет Џез фестивала, у року од 30 дана по завршетку манифестације, Градској управи за друштвене делатности и оснивачу подноси извештај о реализацији Програма и финансијски извештај манифестације.

IV ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 18.

Ступањем на снагу ових правила, престају да важе Правила о организацији и раду сталне манифестације Интернационални Nišville џез фестивал ("Службени лист Града Ниша", број 53/2015).

Члан 19.

Ова правила ступају на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Ниша".

Број: 06-408/2024-47-02
Нишу, 25.4.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

15.

На основу члана 15. Став 1. Одлуке о манифестацијама и програмима у области културе од значаја за Град ("Службени лист града Ниша", број 5/2018 - пречишћен текст, 18/2019, 18/2021 и 139/2022), члана 8 Правила о организацији и раду сталне манифестације Фестивала глумачких остварења играног филма "Филмски сусрети Ниш" ("Службени лист Града Ниша", број 43/2005) и чланова 21. и 37. Статута Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", број 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина Града Ниша, на седници од 25.4.2024. године, донела је

РЕШЕЊЕ

о образовању Савета манифестације Фестивал глумачких остварења играног филма "Филмски сусрети Ниш"

I Образује се Савет манифестације Фестивал глумачких остварења играног филма "Филмски сусрети Ниш" (у даљем тексту: Савет манифестације), у следећем саставу:

1. Срђан Савић
2. Растко Јанковић
3. Фуад Табучић
4. Виктор Савић

5. Петар Бенчина
6. Јелена Живадиновић
7. Светлана Китић
8. Марија Ћирић
9. Јелена Томић

II У свом раду Савет манифестације ће се у свему придржавати одредби из Одлуке о манифестацијама и програмима у области културе од значаја за Град и Правила о организацији и раду сталне манифестације Фестивала глумачких остварења играног филма "Филмски сусрети Ниш".

III Мандат изабраних чланова је две године.

IV Доношењем овог решења престаје да важи Решење о образовању Савета манифестације Фестивал глумачких остварења играног филма "Филмски сусрети Ниш" ("Службени лист Града Ниша", број 62/2021 и 49/2022).

V Ово решење објавити у "Службеном листу Града Ниша".

Број: 06-408/2024-48-02
У Нишу, 25.4.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

16.

На основу члана 15. Одлуке о манифестацијама и програмима у области културе од значаја за Град ("Службени лист Града Ниша", број 5/2018 – пречишћен текст, 18/2019, 18/2021 и 139/2022) и члана 7. Правила о организацији и раду сталне манифестације Евергрин фестивал ("Службени лист Града Ниша", број 64/2019),

Скупштина Града Ниша, на седници одржаној 25.4.2024. године, донела је

РЕШЕЊЕ

о измени Решења о образовању Савета манифестације Евергрин фестивал

I У Решењу о образовању Савета манифестације Евергрин фестивал („Службени лист Града Ниша", број 62/2021), врши се измена у члану I став 1., тако што се у саставу Савета манифестације, у тачки 2. уместо „Владан Аранђеловић" уписује: „Јелена Мадих", а у тачки 7. уместо „Славица Ристић" уписује: „Нина Ранђеловић".

II У осталом делу Решењу остаје непромењено.

III Ово решење објавити у "Службеном листу Града Ниша".

Број: 06-408/2024-49-02
У Нишу, 25.4.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

17.

На основу члана 37. став 1. тачка 10. Статута Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", број 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина Града Ниша, на седници од 25.4.2024. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

**О ИМЕНОВАЊУ ВРШИОЦА ДУЖНОСТИ
ДИРЕКТОРА ДЕЧИЈЕГ КУЛТУРНО
РЕКРЕАТИВНОГ ЦЕНТРА НИШ**

I

Јелена Калајџић, мастер економиста, именује се за вршиоца дужности директора Дечијег културно рекреативног центра Ниш.

II

Решење објавити у "Службеном листу Града Ниша".

Образложење

Чланом 37. став 1. тачка 10. Статута Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", број 88/2008, 143/2016 и 18/2019), између осталог је прописано да Скупштина Града Ниша, именује и разрешава директоре Установа, чији је оснивач.

Одбор за именовање Скупштине Града Ниша, је на основу предлога Одборничке групе Александар Вучић - за нашу децу, на седници одржаној дана 25.4.2024. године, утврдио предлог решења о именовању Јелене Калајџић, за вршиоца дужности директора Дечијег културно рекреативног центра Ниш.

Упутство о правном средству: Против овог решења може се покренути спор пред Вишим судом у Нишу, у року од 30 дана од дана достављања решења.

Број: 06-408/2024-52-02
У Нишу, 25.4.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

18.

На основу члана 37. став 1. тачка 10. Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина Града Ниша, на седници од 25.4.2024. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

**О ИМЕНОВАЊУ ВРШИОЦА ДУЖНОСТИ
ПРЕДСЕДНИКА И ЧЛАНОВА УПРАВНОГ
ОДБОРА ДЕЧИЈЕГ КУЛТУРНО
РЕКРЕАТИВНОГ ЦЕНТРА НИШ**

I

У Управни одбор Дечијег културно рекреативног центра Ниш, именују се:

за вршиоца дужности председника:

- Милђана Марковић

за вршиоце дужности чланова:

- Александра Петровић

- Јелена Радосављевић

- Милош Потић

- Марио Џекић

II

Решење објавити у „Службеном листу Града Ниша“.

Образложење

Чланом 37. став 1. тачка 10. Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 88/2008, 143/2016 и 18/2019), између осталог је прописано да Скупштина Града Ниша, именује и разрешава Управни одбор Установа, чији је оснивач Град Ниш.

Одбор за именовање Скупштине Града Ниша, је на седници одржаној дана 25.4.2024. године, на основу предлога одборничке групе Александар Вучић - за нашу децу, утврдио предлог решења о именовању вршиоца дужности председника и чланова Управног одбора Дечијег културно рекреативног центра Ниш.

У складу са наведеним, Скупштина Града Ниша одлучила је као у диспозитиву решења.

Упутство о правном средству: Против овог решења може се покренути спор пред Вишим судом у Нишу, у року од 30 дана од дана достављања решења.

Број: 06-408/2024-53-02
У Нишу, 25.4.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

19.

На основу члана 16. став 2. тачка 1. и члана 22 став 4 Закона о локалним изборима ("Службени гласник Републике Србије", број 14/2022) и члана 37 став 1 тачка 10г) Статута Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина Града Ниша, на седници од 25.4.2024. године, донела је

О Д Л У К У
О РАЗРЕШЕЊУ ЗАМЕНИКА
ПРЕДСЕДНИКА, ЧЛАНА И ЗАМЕНИКА
СЕКРЕТАРА ГРАДСКЕ ИЗБОРНЕ
КОМИСИЈЕ НИШ У СТАЛНОМ САСТАВУ

I

Разрешавају се:

1. Милан Јанићијевић, функције заменика председника Градске изборне комисије Ниш у сталном саставу, по основу поднете оставке у писменој форми;

2. Младен Ђурић, функције члана Градске изборне комисије Ниш у сталном саставу, по основу поднете оставку у писменој форми,

3. Светлана Китић, функције заменика секретара Градске изборне комисије Ниш у сталном саставу, по основу поднете оставке у писменој форми.

II

Ова одлука ступа на снагу даном доношења а објављује се на веб-презентацији Републичке изборне комисије и у "Службеном листу Града Ниша".

Образложење

Члан 16. став 2. тачка 1. Закона о локалним изборима (у даљем тексту: Закон), прописује да члана, односно заменика члана органа за спровођење избора разрешава орган надлежан за његово именоване ако поднесе оставку у писменој форми.

Чланом 22. став 4. Закона прописано је да се одредбе овог закона којим се уређује престанак функције у органу за спровођење избора сходно примењују и на секретара и заменика секретара изборне комисије.

Милан Јанићијевић је дана 1.3.2024. године поднео оставку у писменој форми на функцију заменика председника, Младен Ђурић је дана 25.4.2024. године поднео оставку у писменој форми на функцију члана, а Светлана Китић је дана 11.3.2024. године поднела оставку на функцију заменика секретара Градске изборне комисије Ниш у сталном саставу.

На основу горе наведеног, Скупштина Града Ниша доноси предложену Одлуку.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ: Против ове одлуке сваки подносилац изборне листе која је освојила мандате у постојећем сазиву скупштине може поднети жалбу Вишем суду у року од седам

дана од њеног објављивања на веб-презентацији Републичке изборне комисије.

Број: 06-410/2024-02
У Нишу, 25.4.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

20.

На основу члана 117. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закони, 10/2019, 6/2020, 129/2021 и 92/2023) и члана 37. став 1. тачка 28. Статута Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", бр. 88/2008, 143/2016 и 18/2019),

Скупштина Града Ниша, на седници од 25.4.2024. године, донела је

Р Е Ш Е Њ Е

О ПРЕСТАНКУ ФУНКЦИЈЕ ЧЛАНА
ШКОЛСКОГ ОДБОРА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
"РАТКО ВУКИЋЕВИЋ" НИШ

I

Ани Тошић, представнику локалне самоуправе, престаје функција члана Школског одбора Основне школе „Ратко Вукићевић“ Ниш, на лични захтев.

II

Решење објавити у "Службеном листу Града Ниша".

Образложење

Чланом 117. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 88/2017, 27/2018 - др. закони 10/2019, 6/2020, 129/2021 и 92/2023), прописано је да мандат органа управљања траје четири године.

Скупштина Града Ниша је на седници одржаној дана 14.2.2024. године донела решење о именовану чланова Школског одбора Основне школе „Ратко Вукићевић“ Ниш („Службени лист Града Ниша", број 14/2024).

Ана Тошић, члан Школског одбора Основне школе „Ратко Вукићевић“ Ниш из реда локалне самоуправе, поднела је писану оставку дана 21.3.2024. године на ову функцију.

У складу са наведеним, Скупштина Града Ниша одлучила је као у диспозитиву решења.

Упутство о правном средству: Против овог решења може се покренути управни спор пред Управним судом у року од 30 дана од пријема решења.

Број: 06-409/2024-02
У Нишу, 25.4.2024. године

СКУПШТИНА ГРАДА НИША

Председник
доц. др Бобан Џунић, с.р.

С А Д Р Ж А Ј:**Град Ниш**

1. План детаљне регулације мешовите намене у зони реке Нишаве и старог „Вулкана“, на подручју Градске општине Палилула.....	1
2. Одлука о изради Петих измена и допуна Генералног урбанистичког плана Ниша 2010-2025	66
3. Одлука о изради Шестих измена и допуна плана Генералне регулације подручја Градске општине Медијана	69
4. Одлука о усвајању Стратегије развоја урбаног подручја Града Ниша и општина Сврљиг, Мeroшина и Гаџин Хан	73
5. Одлука о усвајању Програма запошљавања Града Ниша за период од 2024. до 2026. године са акционим планом за његово спровођење	201
6. Одлука о покретању поступка отуђења непокретности – станова из јавне својине Града Ниша без накнаде у поступку решавања стамбених потреба ратних војних инвалида и породица палих бораца	234
7. Одлука о измени Одлуке о одређивању надлежног органа за спровођења поступка давања у закуп и на коришћење пољопривредног земљишта у државној својини на територији Града Ниша	237
8. Одлука о давању сагласности на коначни нацрт уговора о јавно-приватном партнерству без елемената концесије за спровођење мера дезинфекције, дезинсекције и дератизације и сузбијања амброзије на територији Града Ниша.....	237
9. Одлука о подизању споменика Михајлу Идворском Пупину.....	238
10. Одлука о подизању спомен бисте Светиславу Милосављевићу Тиси	239
11. Одлука о допуни Одлуке о утврђивању назива улица и засеока на територији Града Ниша.....	239
12. Решење о усвајању нацрта уговора о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу између Града Ниша и Спортског удружења фудбалског савеза Србије	241
13. Правила о организацији и раду Сталне манифестације интернационалне Хорске свечаности.....	248
14. Правила о организацији и раду Сталне манифестације интернационални Nišville џез фестивал.....	251
15. Решење о образовању Савета манифестације фестивал глумачких остварења играног филма "Филмски сусрети Ниш"	253
16. Решење о измени Решења образовању Савета манифестације Евергрин фестивал.....	253
17. Решење о именовању вршиоца дужности директора Дечијег културно рекреативног центра Ниш	254
18. Решење о именовању вршиоца дужности председника и чланова Управног одбора Дечијег културно рекреативног центра Ниш	254
19. Одлука о разрешењу заменика председника, члана и заменика секретара Градске изборне комисије Ниш у сталном саставу	254
20. Решење о престанку функције члана Школског одбора основне3 школе "Ратко Вукићевић" Ниш.....	255

Израда: Град Ниш – Градска управа за органе Града и грађанска стања, Улица Николе Пашића 24
Одговорни уредник Соња Марковић, телефон 504-594 (Редакција и Служба претплате)
E-mail sluzbenilist@gu.ni.rs

Уплатни рачун **840-742341843-24** позив на број **97 87-521**

Штампа: Градска управа за имовину и одрживи развој, Николе Пашића 24 Ниш , телефон 504-922